

Kilián Frigyes

utóda

magyar kir. egyetemi könyvkereskedése

Budapest, IV., Váci-utca 1.

Az orsz. m. kir. statiszt. hivatal kiadványainak
főbizománysa.

KÉPES
DISZMŰVEK.

Dús raktár
a tudomány minden ágából
minden nyelven.

Ima- és ájtatossági
könyvek.

Utazási kézikönyvek,
térképek, atlaszok stb.

Iskolai tankönyvek.

A magy. kir. földtani
intézet

összes kiadványainak
főbizománysa.

A cs. és kir. tábornoki
térképek raktára.

Fényképészeti felvételek
Budapest és környékéről.

ALBUMOK.

KÖNYVJEGYZÉKEK
ingyen és bérmentve.

RANSCHBURG GUSZTÁV

==== könyvkereskedése és antiquariuma ====

BUDAPEST, IV., FERENCZIEK-TERE 2.

Telefon 19—20. ° (KIRÁLY-BÁZÁR.) ° Telefon 19—20.

Uj és ódon könyvkereskedésemet, mely a hazai legnagyobb könyvtárakkal évek óta áll összeköttetésben,

Intézeti és magán-könyvtárak, Casinók és Olvasókörök

==== szives figyelmébe ajánlom. ====

Könyvkereskedésem

állandóan szállítja, esetleg megtekintésre küldi a hazai és külföldi könyvpiacz összes újdonságait. — Elfogad megrendeléseket kisebb és nagyobb tudományos és szépirodalmi munkákra, iskolakönyvekre, ifjúsági iratokra, díszművekre, imakönyvekre, regénytárakra stb. stb. Bárminemű megbízást legnagyobb gonddal, előnyös fizetési feltételek mellett intéz el.

Kiváló nagy gondot fordítok

==== Antiquariatusom ====

szakszerű vezetésére. Évente 6—10-szer megjelenő könyvjegyzékemet érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldöm, méltányos és olcsó árak mellett szállítom az újabb szakirodalom és szépirodalom termékeit, megszerzek elfogyott és ritka munkákat, elvállalom egész könyvtárak felszerelését. Állandóan

==== VÁSÁRLOK ====

ugy egyes kiváló munkákat, mint nagy könyvtárakat méltányos árakon, képzéért.

Az Athenaeum irod. és nyomd. r.-t. kiadásában továbbá megjelentek:

AZ ATHENAEUM KÉZI LEXIKONA.

A tudományok encyclopédiája, különös tekintettel Magyarországra. Szakférfiak közreműködésével szerkeszti dr. **Acsády Ignác**. Két kötet 96 önnálló melléklettel. Két diszes félbőr-kötésben **20 korona**.

A MAGYAR NÉP MULTJA ÉS JELENE.

Irta: **Benedek Elek**. I. kötet: A szolgaságtól a szabadságig. II. kötet: A bölcsőtől a sírig. Számos szövegképpel és műmelléklettel. A két kötet ára diszes vászonköt. **32 K.**

A MAGYAR ÁLLAMISÁG FEJLŐDÉSE, KÜZDELMEI.

Politikai tanulmány. Irta **Beöthy Ákos**. I. rész: A régi Magyarország. A honfoglalástól az 1825 iki országgyűlésig. **Ára 14 korona.**

SZÁZADUNK MAGYAR IRODALMA KÉPEKBEN.

Széchenyi föllépésétől a kiegyezésig. Irta **Endrödi Sándor**. **Ára vászonkötésben 6 korona.**

KOSSUTH LAJOS IRATAI.

Irataim az emigrációból.

I. kötet: **Az 1859-iki ola z háboru korszaka**. II. kötet: **A villafrancai béke után**. III. kötet: **A remény és csapások kora 1860—1862**. IV. kötet: **Történelmi tanulmány**. Politikai előzmények a magyar emigráció olaszországi viszonyához. Sajtó alá rendezte **Helyi Ignác**. V. kötet: **Történelmi tanulmányok**. Első rész: 1860—1863. (Magyar ügyek.) Második rész: 1863. (Lengyel forradalom.) Sajtó alá rendezte **Helyi Ignác**. VI. kötet: **Történelmi tanulmányok**. Első rész: 1863—1866. végéig. (Áttekintés.) Második rész: **Levelek**. Sajtó alá rendezte **Kossuth Ferencz**. VII. kötet: **Történelmi tanulmányok**. Első rész: **Levelek, jelentések és utasítások**. Második rész: **Napló**. (1866.) Harmadik rész: **Értekezések**. Mellékletek. Sajtó alá rendezte **Kossuth Ferencz**. VIII. kötet: **Levelek**. (1867—1875.) Sajtó alá rendezte **Kossuth Ferencz**.

Egy-egy kötet ára füzve **10 korona**, — vászonkötésben **11 korona 60 fillér**.



*Ign. Episc. Transyl.
C. de Battyán.*

MAGYAR MINERVA

A MAGYARORSZÁGI
MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK
CZÍMKÖNYVE.

KÖZREBOCSÁTJA

A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGE

II. ÉVFOLYAM

1901—1902

GRÓF BATHYÁNY IGNÁCZ ARCZKÉPÉVEL



*

BUDAPEST

KIADJA AZ ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI R. TÁRSULAT

1902.

MAGYAR MINÉRYA

ÁLLAMTULAJDONOS
KÖNYVTÁR

1880. évi...

M. T. I.

...

...

...

...

Budapest, az Athenaeum r.-t. könyvnyomdája.

ELŐSZÓ.

A MAGYAR MINERVA II. évfolyamának közrebocsátásával a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége a vállalat megindításakor elvállalt kötelezettségéből kifolyólag, nemcsak az I. évfolyamban tárgyalt gyűjtemények fejlődésére vonatkozó új adatok feldolgozásával, hanem a vállalat kereteinek új irányban való kiterjesztésével is kíván hozzájárulni a hazai közgyűjtemények állapotának megismeréséhez.

Első évi folyamunkban az országos gyűjteményeken és az állami támogatásban részesülő nyilvános jellegű múzeumokon kívül a különböző egyházi és világi hatóságok, iskolák, társulatok és egyéb testületek által fenntartott könyvtárak ismertetésére fektettük a fősúlyt. Az új évfolyam a könyvtárak mellett a múzeumoknak is igyekezett az őket megillető helyet biztosítani és különösen az iskolai gyűjteményekre volt figyelemmel, a melyek az ország igen sok helyén egyedüli forrásai az ismeretek terjesztésének. E mellett a könyvtári csoportnál elhagyta azokat a hatósági könyvtárakat, a melyek nem tekinthetők nyilvános könyvtáraknak, és lemondott a szintén zárt jellegűnek tekinthető ifju

sági könyvtárak ismertetéséről, ellenben kiváló gondot fordított arra, hogy az olvasókörök könyvtárai lehetőleg teljes számmal legyenek a sorozatban képviselve.

Azon 871 gyűjtemény, melynek ismertetését az új évfolyam tartalmazza, 619 könyvtárat és 297 múzeumot foglal magában; ez utóbbiak között 99 kizárólag természetrajzi anyag gyűjtésére szorítkozik; a humanista jellegű gyűjtemények a természetrajziakkal 161 intézetnél vannak egyesítve. Az országos közgyűjteményeken kívül, melyekhez a kolozsvári egyetem és az erdélyi múzeum gyűjteményeit is számítjuk, nyilvános jellegű könyvtár van 22, múzeum (nagyobbrészt könyvtári osztálylyal) 68; iskolákkal kapcsolatban van 145 könyvtár, 210 múzeum, és pedig 6 csak humanista, 92 csak természetrajzi gyűjteménnyel, míg 112-ben mind a két irány van képviselve; 452 könyvtárt és 7 múzeumot különböző egyházi és világi hatóságok, egyesületek és más testületek, bizonyos zártabb jellegű körök szellemi igényeinek kielégítésére tartanak fent, köztük külön csoportot képeznek az olvasókörök könyvtárai, melyek közül 169 van ez évfolyamban ismertetve.

A szerkesztés munkáját Dr. SCHÖNHERR GYULA, az országos főfelügyelőség előadó-titkára vezetése alatt Dr. GRÜNN ALBERT, a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának napidijas gyakornoka végezte, az illető gyűjtemények vezetőitől hivatalos uton beszerzett jelentések alapján, melyek statisztikai adatai csekély kivétellel az 1901. évi január havi állapotot tüntetik fel.

GRÓF BATTYÁNY IGNÁCZ.

(1741—1798.)

A tizennyolczadik század második fele Magyarországon méltán a könyvtáralapítások korának nevezhető. Ez időben keletkezett legtöbb nyilvános és magán könyvtárunk, ekkor jött létre majdnem mindenik püspöki s főiskolai gyűjteményünk, egytől-egyig lelkes férfiak áldozatkészségéből.

A tartós belbéke, melyet nemzetünk a század folyamán élvezett, e szellemi föllendülésnek nem egyedüli oka. Közremunkált egy sajnálatos körülmény is: a szerzetesrendek feloszlatása s vagyonuk elkobzása. A zárdák, ősi idők óta a tudomány fészkei, falaik között rengeteg irodalmi kincset rejtegettek. Ez most egyszerre felszabadult, sőt prédára jutott. A felhalmozott hatalmas könyvkészlet legnagyobb része piacra került; régi kéziratok, ritka nyomtatványok, amelyeknek megszerzéséről a tudós, a könyvkedvelő kevéssel előbb még álmodni sem mert, kótyavetyén keltek el s olcsó áron jutottak magán emberek kezére. Soha a gyűjtőkre ilyen jó világ nem volt s nem lesz. Nem csoda, ha a gyűjtési kedv egyszerre felébredt.

A könyvgyűjtők közt első helyen az egyháziak állnak; a vásárlás leginkább nekik volt módjukban. De a világiak sem maradtak hátra; főurak, falusi birtokosok, szerény jövedelmű tanárok versenyeznek, kinek a könyvtára gazdagabb, válogatottabb tartalmu. S a kor gyűjtője nem tartozik az amatőrök azon kellemetlen fajtájához, amely a XIX-dik századot jellemzi; nem önző, mindent magához ragadó biblioman, hanem rendszerint lelkes, a közért, a művelődés előmozdításáért hevülő hazafi, aki előtt a nálunk addig teljesen hiányzó nyilvános könyvtárak alapításának eszméje lebeg.

Ezek közt az ideális gondolkozásu könyvtáralapítók között a legkiválóbbak közé tartozik gróf Batthyány Ignác erdélyi püspök. Méltóbb férfiú életrajza nem állhatna a Magyar Minerva második kötete élén.

Az ország egyik legnemesebb családjából eredt, amelynek története szorosan egybeforrott a hazáéval. Osei között nemcsak jeles hadvezérek, érdemes államférfiak, hanem irodalompártoló mecénások is sűrűn akadtak. Atyja is ezek sorába tartozik; jeles irodalmi képzettségű férfiú, akit úgy ismertek, mint az írók, tudósok előzékeny pártfogóját. Batthyány Ignác az elődök harcziás erényeiből semmit sem örökölt; azonban a tudomány s az irodalom szeretete benne emelkedett a legmagasabb fokra.

Családja ősi fészkeben, Német-Ujvárott 1741. június 30-ikán látta meg a napvilágot, mint gróf Batthyány Imre s gróf Saurau Anna Mária második gyermeke. Zsenge évei a szülői háznál teltek el, egész

tizenegy éves koráig, amidőn atyja a pesti kegyesrendiek már akkor is jóhirű iskolájába iratta be. A csendes, gyakorta gyengélkedő, de tanulni szerető gyermek már serdülő korában hajlamot mutatott a papi pályára; talán unokabátyjának, Józsefnek példáján is lelkesülve, aki ez időben pozsonyi prépost volt. Szándéka szülőinél nem talált ellenzésre s úgy történt, hogy az alsóbb osztályokat elvégezvén, az esztergomi primási szemináriumba lépett, honnan a gimnázium befejezése után, 1760-ban tizenkilencz éves korában, mint az esztergomi egyházmegye növendék-papja, a teológiára ment át. A következő évben a jaáki Szt. Györgyről nevezett apátságot kapta meg. A javadalmas kitüntetés nem szállott méltatlanra; az ifju papnövendék szorgalmával s korát meghaladó ismereteivel társai közül messze kitiűnt. Ugyanezen évben átment a gráczi egyetemre, bölcsészetet s matematikát hallgatni. 1762-ben már újból Nagy-Szombatban találjuk a szeminárium generalében, folytonos munka és tanulás között. Azonban a megerőltető tanulmányok, különösen pedig a virrasztás megtörték gyöngé testét; súlyos betegségbe esett, amelynek lefolyása alatt egy ízben mély és hosszantartó ájulás lepte meg. Holtnak hitték s megtettek minden előkészületet temetésére. Mire bánatos szülői Nagy-Szombatba értek, fiuk a ravatalon feküdt. Vélt halála harmadik napján már a koporsót akarták lezárni, midőn atyja, kinek szerető szive kedvelt gyermeke halálával nem tudott kibékülni, végső próbául egy tükröt ragadott fel s azt a dermedt ajkakhoz tartotta. A szülői szív nem csalatkozott, a

tükrön a lehelet homályos foltja látszott. Remény s kétség között emelték ki a testet a koporsóból és felélesztéséhez fogtak. A fáradozást siker koronázta, az ifju felébredt s kevéssel utóbb felgyógyult. Így, mintegy csoda által maradt meg a hazának oly becses élet.

Amint egészsége visszatért, újból neki látott a munkának. Főleg a magyarság és története érdekli; Pray, Bél és Desericius munkái képezik legkedvesebb olvasmányát. A könyvgyűjtés később hatalmassá vált szenvedélye már ekkor jelentkezik benne, egy alkalmat sem mulaszt el, hogy jó könyveket szerezhessen. Diadallal tudatja egyik barátjával, midőn sikerül egy régi esztergomi misekönyv birtokába jutni. Emellett igyekszik ismert történettudósokkal érintkezésbe lépni. A bécsi udvari könyvtár híres igazgatóját, Kollár Ádámot levélben kéri fel, hogy támogassa tanácsaival; a tudós örömmel levelezésbe lép vele s a különömbőség daczára csakhamar szívélyes barátság fejlődik ki köztük. Kollár nemcsak munkáit küldi meg neki, hanem vásárol is számára a bécsi könyvárusoknál; viszont Batthyány oklevélmásolatokkal kedveskedik. Mert arra is ráér a tanulás mellett, hogy levéltárakban kutasson. Ekkor már három káptalan levelesháza nyílt meg előtte, s ő szorgalmasan gyűjti a magyar egyház történetét illető adatokat, czélul tűzve ki Péterfi a magyar zsinatokról szóló munkájának kiegészítését.

Batthyány szép reményekre jogosító munkássága előljárói előtt sem volt titok. A primás, gróf Barkóczy József örömmel látta törekvéseit, s hogy továbbképzésére

módot nyujtson, 1763-ban azok közé jelölte ki, akiket Rómába, a Sant'Apollinare intézetbe volt küldendő. Mint másodéves theologus még ez év őszén utnak indult; társai voltak Deschán Ferencz és Zerdahelyi Gábor, a későbbi besztercebányai püspök, nála egy évvel ugyan fiatalabb, de őt a tanulmányokban egy évvel megelőzőtt ifju, aki a Collegium germanico-hungaricumban akkor már a második esztendőt töltötte. Talán nem érdektelen megemlíteni, hogy utóbb Zerdahelyi is a könyvtáralapítók közt foglalt helyet, megvetvén a bars-szent-kereszti püspöki könyvgyűjtemény alapját.

Batthyány szeptember végén érkezett meg az örök városba, amely eleinte rossz benyomást tett rá. Ugy járt, mint előtte s utána sokan; valami nagyot várt, kábitó, az ókor csodás emlékeivel, műremekeivel telt metropolist s csalódott; a valóság meg sem közelítette a képzeletet. Aztán csupa idegen közt rosszul érezte magát. Csak akkor vált otthonosabbá, midőn bemutatkozott gróf Garampi kanonoknál, a vatikáni titkos levéltár őrnél, akinek különösen Kollár ajánlotta. A tudós pap szeretettel, sőt kitüntetőleg fogadta az ifjut s örömmel vezette be a római tudományos körökbe. Neve előre is jó fogadtatást biztosított Batthyány számára, egyénisége pedig mindenütt rokonszenvessé tette. Alapos tudása, nagy szorgalma rövid idő alatt az elismerést is kivívták számára.

A Collegium előljárói, látva a könyvek iránti nagy szeretetét, könyvtárnokká tették. Batthyány boldog volt; kedvére buvárkodhatott a tekintélyes gyűjteményben, mindenütt magyar vonatkozásu adatokat

keresve. Garampi közbenjárására utóbb a vatikáni gazdag gyűjtemények is megnyitak előtte. Lázasan kutatta a magyar érdekű dolgokat; másolt, jegyzett fáradhatatlanul, hogy mint a szorgos méh, kincsekkel megrakodva térjen haza.

Könyvtára szaporítására is páratlan alkalom nyílt Rómában. Szinte mohón vásárolt, néha válogatás nélkül. Egész csomó régi kódexet szedett össze, nem sokat törölve a tartalommal s tanulmányaira vonatkozó igen sok becses egyháztörténeti munkát.

Közben elnyerte a theologiai doktorságot s 1765-ben pappá szenteltetett. Kevéssel utóbb az Academia Philalethorum tagjai közé választotta.

Befejezván hittudományi tanulmányait, elhagyta az intézetet s 1766-ban bucsut vett Rómától. A honvágy erősebb volt benne a tudományszomjnál; alig várta, hogy ismét szeretett hazája levegőjét szivhassa. Távozását — úgy látszik — egészségi állapota is sürgőssé tette; a nem neki való éghajlat és a tulfeszített munka megrongálták szervezetét.

Hazatérve, kellemetlen meglepetésben volt része: nem kapott egyházmegyéjében megfelelő állást. Pártfogója, Barkóczy primás még 1765-ben elköltözött az élők sorából s széke üresen állott. Szerencsére akadt helyette más, a hirneves egri püspök, Esterházy Károly gróf személyében, aki Batthyányt egy látogatása alkalmával igen megszerette. A püspök a tudós ifju papot magához akarta lánczolni s felajánlott neki egy ép üresedésben levő helyet káptalanjában. Batthyány, aki a püspökben rokonlélekre talált, a szívesen ajánlott

helyet örömmel elfogadta. Az átlépés az esztergomi egyházmegyéből az egribe hamar megtörtént; Batthyány Eger lakója lett. Püspökének szeretetét mindvégig megőrizte, s ez, ragaszkodásának tanujelét adandó, 1773-ban a megüresedett nagypréposti székbe ültette kedvenczét.

Uj állásában meg volt adva a mód és alkalom kedvelt tanulmányai folytatására. S Batthyány nem vesztegette idejét. Mint előbb Róma levéltárait, úgy most a hazaiakat kutatta, folyvást szaporitva egyháztörténeti adattárát. Idejének egy részét pedig könyvtárának szenteli. A gyűjtésben püspökével versenyez. Esterházy nagy könyvbarát volt. Remek könyvtárt gyűjtött össze, amelyet az általa emelt pompás liceumban helyezett el. Hanem a két bibliofil iránya, izlése merőben különböző. Esterházy a honi régiségeket, a hazai tudományt félig-meddig kuriozumnak tekintette; könyvtára részére külföldön vásárolt s gyűjtetett. Szerette a régi német kodexeket, a francia diszkivadványokat, a ritka inkunábulumokat, remekírók drága kiadásait. Ellenben Batthyány mindenütt a magyar vonatkozású emlékeket keresi. Egy hazai írású kézirat, régi magyar misekönyv, vagy valamely régen élt magyar tudós nevével jelzett s jegyzéseivel ellátott példány előtte bárminő külföldi unikumnál kedvesebb volt. Ilyenekért soha sem sajnálta a pénzt és fáradságot. Dobai Székely Sámuel híres kéziratgyűjteménye egy részéért 600 pengő forintot fizetett s hosszabb utazást tett a felvidéken, hogy megszerezhesse a lőcsei s bártfai ősrégi városi könyvtárakat. Még annak is mód-

ját ejtette, hogy a szepesi káptalan legérdekesebb kodexei birtokába kerüljenek, köztük több fontos egyháztörténeti vonatkozású darab.

Szerénysége hosszú ideig nem engedte, hogy munkásságának eredményei a közönség szeme elé kerüljenek. Első munkája csak prépostsága utolsó évében látott napvilágot. E műve, szorosán véve, nem tartozott tanulmányai körébe. A magyar tudósvilág egyik legérdekesebb vitájába, a pannonhalmi alapító-levelettel illető »bellum diplomaticum«-ba szólt bele, megfelelvén Benczurnak az oklevél ellen intézett támadására. Munkáját azon álneve alatt adta ki, amelyet egykor Rómában az Academia Philaetorumban kapott; czime: *Agamantis Palladii Academiae Philaetorum socii responsu ad dubia Anonymi adversus privilegium S. Stephani abbatiæ S. Martini . . . anno MI concessum. Anno 1779.* A munkának ma csak irodalomtörténeti értéke van, de a maga korában megállta helyét s szerzőjének elismerést szerzett.

Kevéssel első művének megjelenése után, 1780. június 4-dikén, Mária Terézia királynő kinevezte Batthyányt erdélyi püspökké. Ezzel együtt járt a valóságos belső titkos tanácsosság, az erdélyi kormányzó tanácsossága s a vallás- és közoktatásügyi bizottság elnöksége. Batthyáynak meg kellett válni kedves püspökétől és barátjától, hogy egy nagy fontosságú és sok teherrel járó méltóságot foglaljon el.

Állandó lakóhelyül Nagy-Szebent szemelte ki, miután Gyulafejérváron nem talált alkalmas épületet. Az átköltözés hosszabb időt vett igénybe. Több mint

egy év telt el a kinevezéstől a beigtatásig, amely megfelelő ünnepélyek keretében 1781. augusztus 11-ikén ment végbe. Az első időt főpásztori gondok foglalják le. Legelőbb is egyházmegyéje papjait látja el szellemi vezetővel: lefordítja Beuvelet Mátyás híres könyvét: *Norma cleri... nunc in usum seminarii Albensis et totius cleri Transilvaniae latinam reddit... Ignatius C. de Batthyán. Agriae 1780.* A következő évben pedig kibocsát egy körrendeletet az erdélyi kath. pap-ság szabályozására. Alig hogy megtelepedett Szebenben, már egy tudós társaság összehozásán fáradozik. Az erdélyi szászok e fővárosában már ez időben pezsgő irodalmi élet volt. Számos jónévű író lakott a városban s környékén, akik egy szerényebb tudományos folyóiratot tartottak fenn. Azonban Batthyány előtt nem volt aki vezesse, irányítsa őket. A püspök előkelő irodalmi hire, szeretetreméltó egyénisége csakhamar megteremtette a heterogen elemek közt a kapcsolatot s létrejött egy tudományos egyesület *Societas litteraria assiduorum Cibiniensis* név alatt, amely első sorban a hazai történelem művelését tűzte ki célul. A társaság azonban rövid életű volt; mihelyt a püspök elköltözött Szebenből, feloszlott; a szász literátorok nem tudtak a magyarokkal egy uton haladni.

Első irodalmi sikerén felbuzdulva, ez időben hozzá fogott régóta gyűjtött egyháztörténeti adatai kiadásához. A munka első kötete 1784-re sajtó-készen állt, előbb azonban Bécsbe kellett küldeni approbálás végett. Az év eltelt, mire az engedély s a kézirat leérkezett és a kolozsvári püspöki nyomda hozzá fog-

hatott a nyomtatáshoz. Addig is, míg ezek történtek, egy nagy sorozat pompás pecsét-ábrát rendelt a püspök Tischler Antalnál, egy akkoriban jó hírnévnek örvendő egri rézmetszőnél. A metszetek is elkészültek az év végére s folyt a nyomtatás serényen, az egész ország történettudósainak érdeklődése között, akiknek kérdezősködéseire Batthyány alig győzött válaszolni. Ám a dolog lassan haladt; az iverk javítását a püspök maga végezte s rengeteg időbe került a Kolozsvárról Nagy-Szebenbe és vissza való küldözgetés. A türelmetlen Batthyány végre abba hagyatta a nyomtatást, szekerekre rakatta a nyomda felszerelését s átvitette Gyulafejérvárra. Itt fejezték be a *Leges Ecclesiasticae* első kötetét 1785 végén.

A munkát a hazai tudósok osztatlan elismeréssel fogadták; szerzőjére pedig büszkén mutattak: ime egy főúr, aki tehetségeit a haza, a tudomány szolgálatára szenteli.

Batthyányt az elismerés fokozottabb munkálkodásra serkentette. Még 1784-ben kiküldte könyvtárnokát, Dániel Imrét Olaszországba, azon megbizással, másoljon s másoltasson ott le a magyar egyháztörténetet illető minden régibb, iratot, amihez csak hozzáférhet. Dániel két évig volt oda s tizennégy csomag becses másolattal tért vissza. Maga Batthyány itthon gyűjtött: átvizsgálta egyházmegyéje plébániáit s zárdáit, összeszedte az 1774-ben eltörült jezsuita rendházak még megszerezhető könyveit, kutatott s másoltatott káptalanok és konventek levéltáraiban. A *Leges* kiadása mégis abbamaradt; a második és

harmadik kötetet a hátramaradt kéziratokból utódja, Szepessy Ignác 1827-ben adta ki.

Az első kötet megjelenése után más munkák kötötték le Batthyányt. Nagy kedvvel dolgozott egy János király és Izabella korát tárgyzó monografián, amelyet megbirálás végett az erdélyi tudós társaságnak mutatott be. A munkát a bírálók kiváló értékűnek nyilvánították, azonban kiadását a cenzura nem engedte meg, úgy mondták, politikai okokból. Kézirata ma is meg van a gyulafejevári könyvtárban. Készült kiadni a római pápák Liber Diurnusát egy új kodex alapján, valamint a szüz Szent Margit magyar királyleány kanonizációja céljából 1276-ban felvett vizsgálati jegyzőkönyvet, amelyről sikerült pontos másolatot szereznie.* Mindkét terve abban maradt; mert időközben egy újabb munka kötötte le, amelyhez nagy kedvvel fogott. Régi pártfogója s barátja, Garampi József, ez időben pápai nunczius Bécsben, tudatta vele, hogy Szent Gellért *Deliberatiójának* egyetlen fennmaradt kézirata a freisingeni káptalanban megkerült s kiadás és lemásolás céljából Bécsben Batthyánynak rendelkezésére áll. A püspök azonnal intézkedett, hogy a másolat elkészüljön s Kollárt kérte fel a revideálásra. Amint megkapta a szöveget, mindent abbahagyva, feldolgozásához fogott. Éjjelt s nappalt egygyé téve, 1789 végére készült el a kommentálással s könyve

* A másolatot több mint száz év múlva Fraknoi Vilmos püspök használta fel s tette közé a *Veszprémi püspökség római oklevéltára* I. kötetében. (Budapest, 1896.)

1790-ben elhagyta a sajtót. Czime: *Sancti Gerardi episcopi Chanaliensis scripta et acta inedita, cum serie episcoporum Chanaliensium*. VI. Pius pápának van ajánlva, ugyanannak, akinek engedélye egykor Batthyány előtt a vatikáni könyv- és levéltárt megnyitotta.

Nagyarányu munkássága közepette folyvást kiváló gondot fordít kedves könyvgyűjteményére.

Még egri tartózkodása idején fogamzott meg benne a gondolat, hogy úgy mint Esterházy püspök tette, nagy nyilvános könyvtárt fog alapítani. Mikor Erdélybe költözött, hatalmas gyűjteményt hozott magával, amelynek rendbentartására már könyvtárnokot kellett tartani; a szépen szaporodó könyvtárt aztán a hazai legkiválóbb gyűjtemények sorába emelte, amidőn 1786-ban megvásárolta Migazzi Kristóf bibornok, egri érsek és váczai kormányzó püspök könyvtárát.

A könyvtár kitünő kiegészítője volt Batthyány hungarikumokból álló gyűjteményének. Magyar vonatkozású darab alig akadt benne, de általános tudományos értéke igen nagy volt. Sok nagybecsű kodexet tartalmazott; köztük egy IX. századi arany írású evangeliariumot, egy X. századi Sallustius-kéziratot s szép sorozat ősnymtatványt, amelyek nagyrészt a bécsi egyetem gyűjteményéből kerültek Migazzihoz. Batthyány könyvtára egyszerre megkétszereződött s az ország első gyűjteményévé lett.

Ez időben történt, hogy a püspöknek II. József császár parancsára állandó lakását Gyulafejérvárra kellett áttenni. A palota, amelyet itt Batthyány a régi fejedelmi lakok egyikéből építtetett, nem volt

elég tágas arra, hogy a közel huszezer kötetes könyvtárt is befogadja. Különben is alkalmatlan lett volna a nyilvánosnak szánt könyvesházat saját lakóházában rendezni be. Helyiségről kellett tehát gondoskodni, amely külsejére nézve is megfeleljen a czélnek, amelyre szánva volt.

Uj épületre a püspöknek, akit könyvvásárlásai már is pénzzavarokba juttattak, nem volt költsége. Kiválasztott tehát egyet a várbeli üresen álló kincstári épületek közül, amely kevés költséggel átalakítható volt. Ez a vár északnyugati sarkában álló trinitarius templom volt, amelyet csak pár évvel előbb vettek el a szerzetesektől. A templom s a hozzá tartozó zárdá csak terheket rótt a kincstárra, a javítások, átalakítások sok pénzt nyeltek el és az épületeket nem tudták mire használni. Könnyű volt tehát kieszközölni átengedésüket. A püspök aztán a zárdából papnöveldét, a templomból pedig könyvtárt csinált.

A trinitarius templom megszerzése még egy régi tervének megvalósításához segítette Batthyányt. Már püspöksége első idejében tervezte, hogy székvárosában, Esterházy példájára, csillagvizsgálót állít. Szándéka kivitelére folyvást ösztönözte káptalanjának egy kitűnő tagja, Mártonffy József, királyi tanácsos és a kat. iskolák felügyelője, a matematika s csillagászat hivatott művelője. A terv azonban csak akkor vált komolylyá, mikor a püspök Gyulafejérvárra költözött; nem lehetetlen, hogy már a trinitarius templom megszerzésekor is a csillagvizsgáló céljai lebegtek Batthyány előtt. Az épület obszervatoriumnak kiválóan alkalmas; a

vár legmagasabb pontján áll, két oldala teljesen szabad s a tetején állónak hatalmas szemhatárt nyujt. Amint az átengedés megtörtént, azonnal hozzáláttak az átalakításhoz. A templom hajóját két boltozattal földszintre és két emeletre osztották. A földszinten helyezték el a nyomdát, az első emelet a csillagász és a könyvtárnok lakásául jelöltetett ki, a másodiknak hatalmas terme pedig a könyvtár helyisége lett. A tetőzetett laposra csinálták, rajta egy nagy termet s két kis szobácskát építettek a csillagda számára.

A munkálatok befejezését a csillagvizsgálóra alkalmazott kőtábla jelöli meg. A felírás klasszikus egyszerűségű:

VRANIAE

C. IG. D. BATHYAN

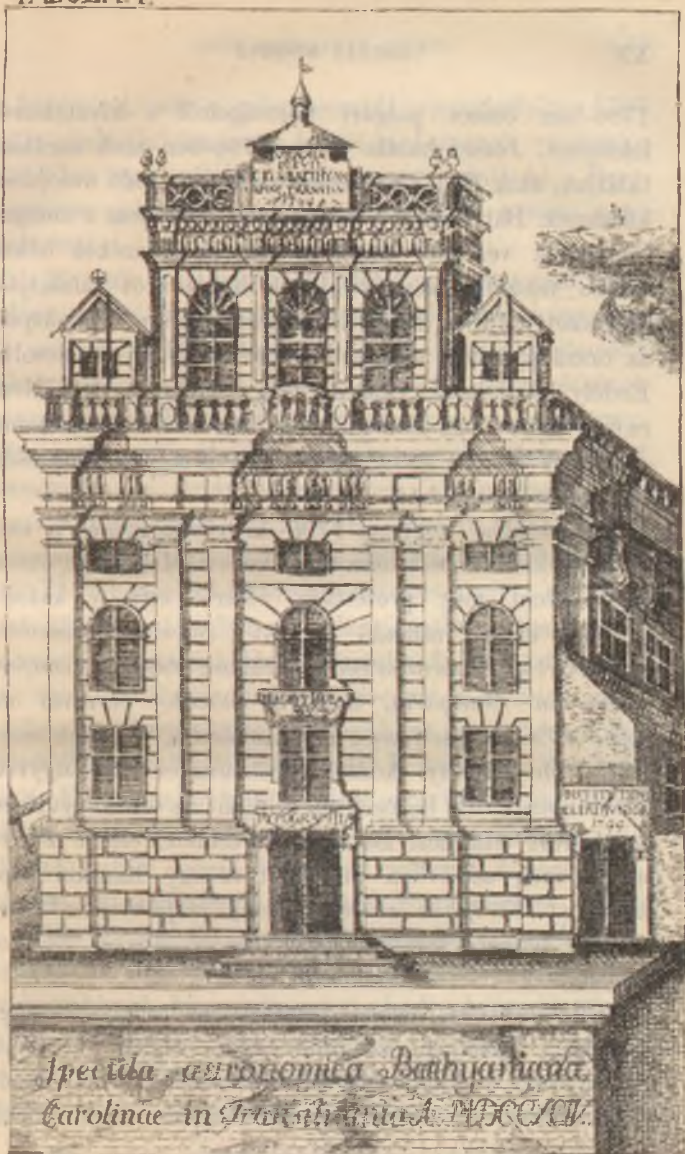
EP. TRAN. POSVIT.

1794.

A csillagvizsgáló első vezetője Mártonffi József testvére, Antal lett. Őt a püspök még 1788-ban, az építkezés megkezdésekor kiküldte volt Bécsbe, a nagyhirű magyar csillagászhoz, Hell Miksához, magasabb mennyiségtant és csillagászatot tanulni. Az intézet felszerelése már az ő felügyelete alatt történt.

Miközben a püspök tudományos tervei megvalósításán munkálkodott, nem feledkezett meg főpapi és hazafiui kötelességeiről sem. Részt vett abban a nagy harcban, amelyet a katolikus egyház s a magyar nemzet vállvetve vívtak II. József ellen. A császár önkényes kormányzata elleni óvásnak tekinthetni, hogy

TABULA I.



*Specula astronomica Batthyaneae
Carolinae in Tractatibus A. MDCCXCV.*

A Batthyaneum 1794-ben.

(Hasonmás az 1798-ban megjelent »Intia astronomicae speculae« czimképéről.)

1786-ban összes polgári tisztségeiről s hivatalairól leköszönt. József halála után, 1790-ben azok sorában találjuk, akik Erdélynek az anyaországgal való uniójáért küzdenek. Batthyányt a köztisztelet, a bizalom a mozgalom egyik vezérévé tette. A megyék és székek lelkes hangu felszólításokat küldenek hozzá s őt választják megbizottjukúl a megnyiló országgyűlésre. A püspök az országgyűlésen szeptember harmadikán tolmácsolta Erdély kívánságát. Beszédje nagy hatást keltett. Nem rajta mult, hogy az unióból még sem lett semmi. A nemes terv, a hazafias szándék az udvar ellenzésén hajótörést szenvedett.

Ismeretes, hogy az 1790-iki országgyűlés a valási ügyekkel is behatóan foglalkozott. Még megnyitása előtt jelent meg protestáns részről egy a katolikusokat erősen támadó röpirat: *Succinta deductio iurium et gravaminum evangelicorum utriusque confessionis in Hungaria, auctore privato veridico de anno 1790, mense junio*. A munkácska, melynek szerzője Csebi Pogány Ádám gömörmegyei hités ügyvéd s táblabíró volt, bevezetésül szolgált az országgyűlésen megindult vitákhoz. Batthyány vette fel ellene a harczot s még ez évben megfelelt rá egy hasonló röpiratban: *Verophili sinceri brevis responsio ul succintam privati veridici deductionem iurium acatholicorum*.

A következő évben résztvett az erdélyi országgyűlésen, amelyen az unió ügye végleg elbukott. Batthyányt a dolgok új fordulata mód felett elkedvetlenítette, mindannak daczára még sem vonult vissza

a közélettől, sőt a guberniumnál visszafoglalta 1786 előtt viselt első tanácsosi helyét is. Jogainak védelmére 1791-ben egy erőteljes hangú iratot adott ki: *Praerogativa episcoporum Transylvaniae in excelso regio gubernio.*

Ez volt Batthyáynak utolsó nyomtatásban megjelent műve. Innen kezdve idejének javát könyvtára és csillagvizsgálója foglalják le. A könyvgyűjtemény elhelyezése, rendezése, a csillagvizsgáló felszerelésének gyarapítása, tökéletesítése képezi főgondját. A könyvtár részére állandó könyvtárnokot rendel Bede József szemináriumi tanár személyében; a csillagvizsgáló vezetője számára pedig káptalanjában új helyet alapít, a canonicus astronomusét. Az első kinevezett Mártonffi volt 1797-ben, aki hálóját egy munkával róttá le, amely első kötete lett volna a csillagvizsgáló intézet rendszeresen kiadandó közleményeinek: *Initia Astronomicae Speculae Batthyanyanae Albensis in Transilvania.* (Albae Carolinae, typis episcopalibus, 1798.) A munka elmondja az intézet keletkezését s bemutatja felszerelését. Fájdalom, a kötet első és egyuttal utolsó kiadványa volt a gyulafejevári observatoriumnak; az alapító halála véget vetett az intézett fejlődésének, mielőtt az működését igazában megkezdhetette volna.

Batthyáynak az 1798-iki husvétii ünnepek után kellemetlen baja támadt; lábait kiütések lepték el. A baj makacsabbnak bizonyult, mint ahogy eleinte hitték; a járás mindinkább nehezebbre esett, s mikor a bonczhidai nyári tartózkodás sem hozta meg a várt javulást, komoly aggodalmi támadtak. A tiszta lelkü

ember nem félt a haláltól, de félt attól, hogy ha kimulása hirtelen történnék, egész életének munkája s főbüszkesége, a könyvtár és a csillagvizsgáló, szerteomlana, nem válna köztulajdonná. Azért is megszerkesztette a két intézetre vonatkozó alapítólevelét s az ünnepélyes alakban kiállított okmányt július 31-én gf. Bánffy György erdélyi kormányzó, több kormányzóki tanácsos és káptalani tag tanuskodása mellett aláírta.

Ez az alapítólevél örök tanujele Batthyány Ignác nemes lelkének. Röviden elszámolja benne, mi mindent tett egyházmegyéjéért; mint ékesítette fel székesegyházát tizenkétezer forintnyi költséggel, miként építette fel a püspöki palotát, állított gazdasági épületeket s papirmalmokat; végül, hogy emlékezete fennmaradjon, az egyházmegye s *az egész emberiség* hasznára csillagvizsgálót alapított, amelynek fennmaradására s előmenetelére saját maga által vásárolt *32 ezer forint értékű ingatlant hagyományoz*. Mivel pedig Gyulafejérváron teológiai és mennyiségtani főiskola van, egész könyvtárát, amely neki harmincezer forintjában van, ugyancsak alapítványképen az egyházmegyére hagyja, úgy, hogy sem a könyvtárt, sem a csillagvizsgálót ne legyen szabad másüvé helyezni, hacsak a szükség nem kívánná.

Intézetét utódai s a világi kormányzók jóindulatába ajánlja, lelkükre kötvén, hogy azt mindenkor fentartsák. Gondoskodása mindenre kiterjed; még a könyvtár használati szabályait is előírja. »A könyvtár (naponta) elegendő órákig *mindenkinek* nyitva álljon, hanem köpönyegben senkit se bocsássonak be; addig,

míg a könyvtárnok fel nem jegyzi, senki a helyéről kivett könyvet ne forgassa, hanem csak ha a kijelölt kötetet a könyvtárnok az olvasószobába vitte
Ártalmas könyveket senkinek se adjanak olvasni, hacsak a püspöktől, vagy helyettesétől engedélyt nem kap rá
A csillagvizsgálónál bárki, *valláskülönbség nélkül*, tanulhasson az igazgató köteles legyen mindenkit, aki óhajtja, tanítani S mivel azt akarom, hogy ez az intézet az egész emberi társaságnak hasznára legyen, elrendelem, hogy a csillagász ne csak levelezésben álljon más csillagvizsgálókkal, hanem a megfigyelések eredménye évenként nyomtatásban is közzététessék«

Az egész alapítvány értéke körülbelül 80 ezer forintra rugott, az időben óriási összegre. Erre s egyéb közczélra tett kiadásaira Batthyáynak nem csak teljes jövedelme, hanem még magánvagyonának tekintélyes része is ráment.

Igy elrendezvén dolgait, a püspök állapota javulni látszott. Környezete már biztosra vette felgyógyulását; a közelgő katasztrófát senki sem sejtette. November elején egyszerre heves fájdalmak lepték meg a szenvedőt; a lábán levő sebek üszkösödni kezdtek. Pár nap múlva erős láz állt be, amely nyolcz nap alatt megölte Batthyányt. November 17-én este hét óra tájban, a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után, megszűnt élni.

»Apátlan árvák lettünk«, jelenti pár nap múlva a gyulafejevári káptalan, a főpapja halálát hirdető körlevélben. Valóban, az erdélyi egyházmegye atyját vesz-

tette, igaz és gondviselő atyját; nemzete pedig egyik legjobb fiát. Elhunytának hire az egész ország részvételével találkozott. A jóságos lelkü püspököt mindenki szerette; a protestánsok ép úgy sajnálták, mint saját hitfelei.

Batthyány kora szép és igaz lelkü emberekben bővelkedett; ő ezek közt az elsőik közül való. Törékeny testében nagy lélek lakozott. Vallásos egész az önsanyargatásig; éjfélig fönn virrasztott az imádságban s halála után testét az önkezével okozott korbácsütések sebeivel telve találták. S ebben a szent emberben a jóság, az emberek iránti szeretet még a vallásosságnál is nagyobb volt. Barátai megválasztásánál ép úgy nem ismert felekezeti különbséget, mint ahogy nem kérdezte a szükölködőktől, akiket istápol, minő templomban imádják az Urat. Palotája az utasok s a szegények gyűlöhelye. Akár volt otthon, akár nem, elutasítani senkit sem volt szabad; fedelet, táplálékot mindenkor mindenkinek nyújtottak. Özvegyek, árvák, ügyefogyottak benne látták istápolójukat s védelmezőjüket. Jótékonyága minden hivalkodás nélkül való; a dölyf, a gőg teljesen hiányzott belőle. A büszke oligarkák sarja az egyszerű, nem nemes emberek barátságát örömmel keresi, ha bennük rokon lelket sejt. A hazát mindenek fölött szerette. Mint huszonkétéves ifju, 1763-ban írja Kollárnak egyik levelében: »Már hét éve, hogy a szittyai régiségek felderítésén munkálkodom s teszem ezt ami legdrágább hazánk megismerésére, amelynek lelkemben el vagyok határozva, egész életemet, minden tanulmányomat, munkámat szentelni!«

És e föltételéhez haláláig hű maradt. Tehetségét, munkáját, vagyonát a hazának áldozta.*

* * *

Batthyány halála sulyos csapást mért az ujonnan alapított csillagvizsgálóra és könyvtárra.

Alig helyezték el a boldogult tetemeit végső nyugvóhelyükön, örökösei pörrel támadták meg alapítványát, miután Batthyáynak a családi birtokokra felvett adósságait elvállalni nem akarták. Az áldatlan pör két évtizeden át folyt s bár a Batthyaneum győzelmével végződött, még is nagy veszteséggel járt, mert folyama alatt az alapítvány ingatlanai igen sokat vesztek értékükből; nevezetesen a házak csaknem rommá váltak.

Ilyen körülmények között a csillagvizsgáló fejlesztéséről, felszerelésének jó karban való tartásáról, vagy az alapítólevélben megkivánt évi jelentések kiadásáról szó sem lehetett. Mindezekre hiányzott a pénz; de hiányzott az ember is. Az első csillagász-kanonok, Mártonffi József, Batthyány munkatársa, egy évvel a püspök után elhunyt. Utódai között, bár a csillagászat ismerete kötelező volt rájuk, valódi szakember nem akadt. Hozzá járult még ezekhez a nagy veszteség, amely az intézetet 1849-ben érte, mikor a várost

* Egykorú rézmetszetü arczképéből csupán a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában sikerült egy példányra akadnunk; ennek hasonmását adjuk, gróf Széchenyi Ferencz könyvtári bélyegével, e kötet élén.

ostromló osztrákok golyói a csillagdat felgyújtották s a felszerelés egy része, közte a legjobb táveső megsemmisült.

Igy hanyatlott el a nagy áldozatokkal megalapított gyulafejevári observatorium s vált múzeumba illő régiségek tárává.

Nem sokkal kedvezőbb sorsa volt a könyvtárnak sem, bár a dolog természetéből folyik, hogy míg a csillagvizsgáló szerszámai idővel használhatatlanokká váltak, addig a könyvgyűjtemény értéke korával együtt mindinkább növekedett.

A könyvtár az alapító halálakor még rendezve s katalógusokkal ellátva nem volt. Addig, míg az alapítvány ellen indított pör folyt, senki sem gondolt vele; sem nem szaporították, sem nem rendezték. Magától értetődik, hogy így a közhasználatnak sem lehetett átadni. Amint azonban a per befejezést nyert, az akkori püspök, báró Szepessy Ignác azonnal elrendelte a könyvtár felállítását és katalógizálását. A nagyfeladatra Cseresnyés András szemináriumi tanár, kinevezett könyvtárnok vállalkozott. Munkájával három év alatt készült el. A gyűjteményt felállította s róla czédulajegyzéket, helyi- és szakrepertoriumot készített. Ez utóbbiak kilencz testes kötetet foglalnak el s maig használatban vannak. A könyvtárt 1824-ben már a közhasználatnak át lehetett adni.

A Batthyány-könyvtár története ezzel jóformán be van fejezve. Szepessy Ignác, aki bizonyosan betetőzte volna Batthyányi művét, 1827-ben pécsi püspökké lett s megvált Gyulafejevártól. Utódai keveset

gondoltak a fontos intézettel; fejlesztése nem feküdt szívükön, megelégedtek csonkítatlan megőrzésével. Rendszeres gyarapításáról szó sem volt; mindössze Kovács és Lönhart püspökök s néhány elhalt kanonok könyveit kapta meg az intézet; azonban e szaporulatok a könyvtárba beosztva s lajstromozva mai napig sincsenek.

A könyvtár ezen s elmaradt állapota a közművelődésre kimondhatatlan kárral jár és az alapító szándékaival is egyenes ellentétben áll; azonban épen ez teszi lehetővé, hogy Bathyány gyűjteményét ma, az alapítás után több mint egy századdal a maga eredeti mivoltában láthatjuk s így alkalmunk nyílik az alapító irányáról, ismeretköréről, szelleméről könyvei alapján is ítéletet mondani.

A könyvtár a korhoz mérve tekintélyesnek mondható; köteteinek száma a tizennyolcz ezeret meghaladja. Szakok szerinti megoszlása igen arányos; leggazdagabb benne a történelem s a bölcsészet osztálya. Nyelvek szerint a gyűjteményben legtöbb a latin munka, csekély ellenben a magyar nyelvűek száma, amin egy 1798 előtt alapított könyvtárnál nem lehet csodálkozni. A XVIII. századi hazai irodalom gyűjteménye teljesnek mondható; emellett megvan a világirodalom majd minden addig megjelent nevezetes és híres terméke. Nem hiányoznak sem a felvilágosodott bölcselek sem a reformátorok művei; a polczokon békén egymás mellett állnak Bellarmin és Luther, Kálvin és Pázmány munkái, tanuságot téve arról, hogy aki ezt a könyvtárt összeállította az a köznapiság aprólékosságain felül emelkedő igazi nagy szellem volt.

A példányok szépsége, a tetszetős, bár egyszerű kötések jó izlésű könyvbarátra vallanak. A minden



Gróf Batthyány Ignác könyvjelzője.

felírást nélkülöző, csupán a püspök családi czimerével ellátott rézmetszetű könyvjelző, a melyre a püspök sajátkezüleg szokta volt névbetűit felírni, a szerény, hivalkodástól ment embert jellemzi.

A könyvtárnak kiváló nevezetességét képezik ösnyomtatványai és kéziratai. Az inkunabulumok között számos korai olasz nyomdatermék vonja magára a figyelmet; római és görög remekírók első, ritka kiadásai, tipografiai remek, fametszetes munkák, amelyek Batthyány korában is nagy becsben állottak, ma pedig óriási értéket képviselnek. A régi magyar könyvtár tekintélyes számu darabbal van képviselve. Bár Batthyány a kor irányának hódolva, különös előszeretettel gyűjtötte a szép, régi amatőr kiadásokat, az Aldusokat, a Giunták, az Elzevirek, Plantin és Bodoni nyomdájának termékeit, azért a szerény külsejű magyar könyveket sem mellőzte. Tudva, milyen ritkák voltak a régiebb magyar könyvek a XVIII. század végén (talán ritkábbak, mint ma, a mikor egy egész sereg könyvárus és gyűjtő kutatja fel és hozza forgalomba őket), csak csodálnunk lehet, hogy annyit összesze tudott szerezni a püspök, amennyit Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárában a gyulafejérvári könyvtárból felsorol. Közel 200 darabbal van képviselve az első és második rész, ezek közt több unikum s a magyar bibliának és a Hármaskönyvnek majdnem minden kiadása megvan. A magyar nyelvüekből a XVI. századra 23 darab esik, köztük van Sylvester Új Testamentoma az 1541-iki és a még ritkább 1574-iki kiadásban, Heltai Bibliája, Agendája, Chronikája, Székely István Chronicája és sok más becses régiség. Még nevezetesebbek a könyvtár kéziratai. Közöttük kétszázhetvenhárom kötet középkori kódex van, amennyit — a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárát kivéve —

ma sem bir felmutatni egyetlen magyar gyűjtemény sem. E kéziratoknak majdnem fele hazai eredetű és vonatkozású, a magyar kulturának, tudománynak, irodalomnak az emléke s mint ilyen ránk nézve megbecsülhetetlen értékű. A külföldi származásúak között pedig olyan darabok vannak, amelyek a könyvtárt világhírűvé tenni hivatva vannak.

A kódexek kora a IX. századik felnyúlik; legrégibb közöttük egy arany betűkkel irt evangeliarium Máté és Márk könyvét tartalmazó első része. Kiváló értékkel bir Sallustius *de bello Jugurthino*-jának szövegvariansokat tartalmazó X. századi kézírata, haberi Hadamaz Jugdjának XIV. századi kodexe s néhány műtörténeti szempontból figyelemre méltó miniált imakönyv. A magyar vonatkozású darabok közt korra nézve egy XII—XIII. századi hártyakézirat áll elől, a mely már az Árpád-korban a kassai domonkosrendiek zárdájáé volt. A XIV. század elejéről való a gyűjtemény legrégebb magyar szövege, ugyanezen korból legkorábbi hazánkban miniált kézírata.

A könyvtár jelentőségét kellőleg akkor méltányolhatjuk, ha anyagát a származás szempontjából is vizsgálat alá vesszük.

Nagyobbik fele külföldi eredetű; a Migazzi könyvtár, amely az egésznek közel egyharmadát teszi ki, kevés hungaricumot tartalmazott; kézíratai, régi nyomtatványai ausztriai zárdákból származtak. S ezek, bárminő tudományos értékük van is, magyar szempontból mellékes jelentőségűek. Annál becsesebbek Batthyány itthoni szerzeményei, amelyek több igen régi, egész

a középkorig felmenő gyűjteményt őriztek meg számkra.

A magyar tudomány szempontjából Batthyáynak legtöbbet érő szerzeménye a lőcsei egyházi könyvtár volt. Ez a nem nagy terjedelmű, de igen becses gyűjtemény a legkiválóbb szépeességi középkori könyvtárak egyesítéséből keletkezett. Alapját a szepesi huszonnégyszáz királyi város plébánosainak még a XIV. században alakult közös gyűjteménye képezte; ehez járultak a lőcsei Szent-Jakab egyház, a bélpoklosok hospitáléja, a Szent-György kápolna, a falakon kívül Szent-Erzsébet templom, valamint számos magános, köztök Henckel János, Mária királyné udvari papja könyvei, kinek gyűjteménye az egyedüli a középkorból teljes egészében fennmaradt magán-könyvtárunk. Számra nézve kisebb, de értékre a lőcseivel vetekedő volt a szepesi káptalan és Bártfa város könyvtárának Batthyány birtokába jutott része. Az előbbi csupán kéziratosokat tartalmazott; a másodiknak legkiválóbb darabjait a XVI. századi protestáns irodalom érdekességei képezték. Hozzá került a kassai domonkosrendiek könyvgyűjteményének egy része, egész az Árpádkorig felmenő kéziratokkal. Erdélyben az anabaptisták könyveinek s a szerte szórt jezsuita könyvtárak maradványainak összeszedésével végzett Batthyány hasznos munkát; az utóbbiak gyűjteményéhez a legtöbb régi magyar nyomtatványt szolgáltatották.

Ezeknek a pusztulásra ítélt gyűjteményeknek Batthyány igazi megmentője. Nélküle a páratlan lőcsei könyvtár is bizonyosan arra a sorsra jut, amelyre azóta igen sok nagybecsű gyűjteményünk: elkallódik, meg-

semmisül, hogy nyoma se maradjon. Az ő érdeme, hogy ma tudunk *egy* csonkítatlan középkori könyvtárt felmutatni, még hozzá olyat, amely számban és tartalomban a maga idejében is a kiválóbbak közé tartozott.

Batthyányt még a könyvgyűjtésben is lángoló hazaszeretete vezette. Ő — amellet, hogy a tudománynak óhajtott szolgálatot tenni — főczélul a nemzeti mult emlékeinek megmentését tűzte ki s ezzel nagyobb hálára kötelezte le az utókort, mint hasonló irányban működő kortársai bármelyike. Felismerete, hogy az előrehaladás záloga a mult megismerése s megbecsülése.

A körülmények mostohaságán mult, hogy szép tervei nem váltak valóra: könyvtára, csillagvizsgálója nem fejlődött, nem tette Gyulafejervárt tudományos metropolissá.

Az utódok kötelessége betetőzni a jól elkezdett művet.

Varjú Elemér.

ABONY. (Pest vármegye.)

1. A kaszinó könyvtára.

1838-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.
Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : B o g y ó S á n d o r.

2. A polgári kör könyvtára.

1858-ban keletkezett.
Állománya 500 kötet, egy teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.
Betűrendes katalógusa van.
Kikölcsönzés hetenként kétszer, u. m. csütörtökön és vasárnap d. u. 5 és 8 óra között van.

Könyvtárnok : H i n t s J ó z s e f.

ADA. (Bács-Bodrog vármegye.)

3. Magyar népkönyvtár.

1872-ben keletkezett.
Állománya 950 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Katalógusa van.
A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden vasárnap fél 1-től 3 óráig van nyitva.

Könyvtárnok : (40 korona tiszteletdíjjal) : N a g y L a j o s tanító.

4. A magyar polgári kereskedelmi olvasó-egylet könyvtára.

1867-ben keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok : K o v á c s F e r e n c z.

ALSÓ-KUBIN. (Árva vármegye.)

5. Az árva-vármegyei Csaplovits-könyvtár.

Csaplovits Lőrincz, a Zichy-család ügyésze, 1839-ben szülő-vármegyéjének hagyományozta 30,000 kötetre menő könyvtárát. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) 1900-tól kezdve a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek javaslatára a könyvtár rendezési költségeinek fedezésére az 1899. 1900. és 1901. évi állami javadalomból 800—800 kor. államsegélyben részesült.

Állománya 39,000 kötet, ezek között 17 ősnyomtatvány s 11 régi magyar nyomtatvány, továbbá 137 kézirat, két épületben, hat szobában elhelyezve, 8—10 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója s részben czédula-katalogusa.

Naponként 8-tól 12 óráig nyitva van minden Alsó-Kubinban állandó lakással bíró egyén számára, ki 4 kor. biztosítékot tesz le. Kikölcsozészénél ugyanannyi biztosítékot kell letenni. A felügyeleti és intézkedési jogot a törvényhatósági bizottság kebeléből választott könyvtári bizottság gyakorolja.

Könyvtárnok : G a l l a s z N á n d o r.

Pázmány Lajos, Az árvamegyei Csaplovits-könyvtár szabályzata 1840-ből. (Magyar-Könyvszemle, 1899. évf.)

6. A m. k. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1888-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Azonban máig sem önálló, hanem közös a polg. fiu- és leányiskola könyv-

tárával. Külön tanári könyvtár alapítása most van folyamatban. Fejlesztéséhez a vallás- és közokt. minisztérium és Szabó Ferencz plébános járultak adományokkal.

Állománya 387 kötet, a tanári szobában három szekrényben elhelyezve.

Szakkatalogusa van.

A tanárokon kívül a tanulók is használhatják, kik hetenként kedden d. u. 4-től 5-ig kapnak kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása a tanulóktól beszedett díjakból áll.

Könyvtárnok : Hrabusay János.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1888-ban keletkezett s közös a polgári fiu- és leányiskolával. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium és Dr. Holub Emil gyarapították.

Állománya 16 állat s 32 állati praeparatum, továbbá 40 növény, 11 növényi praeparatum, 262 ásvány, 34 kőzet és 14 kövület.

Szakkatalogusa van.

A gyűjtemény őre : Okányi Sándor.

ALVINCZ. (Alsó-Fehér vármegye.)

7. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1700 körül keletkezett.

Állománya 1200 kötet, ezek között 2 db ősnymtatvány és 41 db kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Könyvtárnok : Grand Konrád házfőnök.

ANDOCS. (Somogy vármegye.)

8. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1716-ban keletkezett.

Állománya 1549 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Könyvtárnok : Suppauer Gáspár házfőnök.

ARAD. (Arad vármegye.)

9. Az aradvidéki tanító-egyesület könyvtára.

1870-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 635 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából bármikor nyitva áll.

Az 1900. évben 78 korona fordítottott gyarapítására, mely összesen szaklapok szereztek be.

Könyvtárnok: Wagner F. Ágoston.

Az aradvidéki tanítóegyesület évkönyve. (Arad, 1873.)

10. Az állami főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1874-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Eleinte az intézettel kapcsolatos főgimnázium könyvtárával együtt kezeltetett, végre 1892-ben külön választott. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium és a magyar tudományos akadémia járultak fejlesztéséhez.

Állománya 2127 kötet és 90 térkép, két szekrényben és a földrajzi szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A könyveket valamelyik tanár felelőssége mellett a közönység is használhatja.

Évi javadalmazása a tanszer-átalányból 1333 korona, ebből 1900-ban 177 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Laukó Albert tanár.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

1874-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal járultak fejlesztéséhez a vallás- és közokt. minisztérium és Sztrojka József városi tisztviselő, a ki 16,000 darabból álló rovargyűjteménnyel gyarapította.

Állománya 418 csoport állat, 391 növény és 664 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

Évi javadalmazása 35 korona.

A gyűjtemény őre: Sztrojiny Lajos tanár.

11. Az állami tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1873-ban, az intézet megnyitásakor keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium és Csepreghy Endre igazgató gyarapították.

Állománya 3085 kötet, a tanári szobában 11 szekrényben elhelyezve. Használhatják a tanárok és a tanuló ifjuság, a kik husvétig hetenkint egyszer kapnak könyvet.

Van szerzeményi naplója és szakkatalogusa.

Az 1900. évben 176 kötettel gyarapodott.

Könyvtárnok: Szöllősi István tanár.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

1873-ban keletkezett.

Állománya 542 állat, 800 növény, 161 ásvány, 105 kőzet és 8 csontváz, öt szekrényben elhelyezve.

Évi javadalmazása 50—60 korona.

A gyűjtemény őre: Pókász Imre tanár.

12. A gör. kel. román szeminárium könyvtára.

1840-ben keletkezett. Adományokkal Popescu Patricius, Papp András és Gavra Sándor gyarapították.

Állománya 1939 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

1900. évi gyarapodása 20 kötet.

A könyvtárnok teendőket mindig az intézet egyik tanára látja el.

13. A kaszinó-egyesület könyvtára.

A kaszinó tagjainak adományából keletkezett.

Állománya 1992 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából minden délután 3-tól 5-ig nyitva van.

Az 1900. évben 300 kor. fordítottatott gyarapítására az egyesület pénztárából.

Könyvtárnok: K á d a s A n t a l titkár.

14. A kereskedők körének könyvtára.

1868-ban keletkezett.

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: S c h ä f f e r H e n r i k.

Az aradi kereskedők köre könyvtárának czimjegyzéke.
(Arad, 1899.)

15. A kir. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Két részből áll.

α) A tanári könyvtár a vallás- és közokt. minisztérium 1873. évi 15,832. sz. a. rendeletével keletkezett, midőn az intézet a minorita rendtől átvétetett.

Állománya 3424 kötet, a tanári szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Idegenek egyik intézeti tanár jótállása mellett naponként 8 és 12 óra között kaphatnak kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása a Bibics-alaphól 1129 korona, miből az 1900. évben 141 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: dr. H u n y a d y J ó z s e f.

β) Az Orczy-Vásárhelyi könyvtár a báró Orczy család könyvtárát (Orczy László és a két Lőrincz gyűjtése) és a Vásárhelyi család által a városnak ajándékozott könyvgyűjteményt foglalja magában, melyet Arad város 1873-ban adott az intézetnek. Hosszu időn át rendezetlenül állt, végre a vallás- és közokt. minisztérium 1899. évi 8489. sz. rendeletével Kara Győzöt bízta meg a rendezéssel és egyszersmind a könyvtár őrévé nevezte ki.

Állománya 25,000 kötet, köztük 15 ösnyomtatvány s több régi magyar nyomtatvány és kézirat, egy teremben elhelyezve.

Eddig már elkészült a czédula-katalogusa, további rendezése pedig még folyamatban van.

Könyvtárnok: K a r a G y ő z ő.

b) Régiség-gyűjtemény.

1880-ban keletkezett. Fejlesztéséhez nagyobb adományokkal járultak: Török Béla, Vagács M., dr. Schwester J., Náder József, Dömötör L. és dr. Márki Sándor.

Állománya 680 régiség, ezek között 186 őskori, 67 középkori tárgy, 97 fegyver és 169 újabbkori emlék, a főgimnázium disztermében két szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A közönség számára mindig nyitva áll.

A gyűjtemény őre: K a r a G y ő z ő.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1878-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal gyarapították br. Bohus László és István.

Állománya 3787 állat, 3472 növény, 777 ásvány s 411 kőzet és kővület, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei egy ázsiai talpas tyúk és egy tuskés farku gyík.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A közönség a gyűjtemény őrének kalauzolása mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 100 korona a Bibics-féle alapból.

A gyűjtemény őre: L e j t é n y i S á n d o r.

Himpfner Béla, Az aradi főgimnázium története. (Arad, 1896.) — Rieger Imre, Az aradi kir. főgimnázium tanári könyvtárának 1897. decz. 31-én lezárt alaplettára. (Arad, 1898.)

16. A Kölcsey-egyesület gyűjteményei.

Az egyesület 1881-ben Lukácsy Miklós kezdeményezésére keletkezett. Az 1881. ápr. 24-ikén tartott alakuló értekezleten már 2 alapító, 167 rendes és 38 pártoló tagja volt. Jelenleg tagjainak száma 628. 1900. évi költségvetése: 6865 kor. bevétel s 6600 kor. kiadás. Gyűjteményeit 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek javaslatára ez évtől kezdve rendes állami segélyben részesül.

Az egyesület elnöke: V a r j a s s y Á r p á d kir. tan.;
alelnök: E d v i I l l é s L á s z l ó; *pénztárnok*: L e n d v a y S á n d o r; *titkár*: P ó k á s z I m r e.

a) Könyvtár.

1881-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Birtokába jutott később Pálffy Sándor aradi ügyvéd körülbelül 400 kötetnyi könyvtára és az aradi írók és hírlapírók felosztott körének vagy 150 db. könyve. 1897-ben vette meg az egyesület az Atzél Péter-féle 12,000 kötetre becsült könyvtárt, melynek rendezésére és vételárának törlesztésére a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1899-től kezdve évenként 1000 koronát engedélyezett.

Állománya 7602 kötet, továbbá a még feldolgozatlan s 15,000 kötetre becsült Atzél Péter-féle könyvtár, ugyszintén az özv. Bodroghy Istvánné és az aradi kaszinó által ajándékozott könyvgyűjtemény, a városi elemi leányiskola egy termében elhelyezve.

A könyvtár katalogusa a könyvtár rendezésével egyidejűleg munkába van véve.

Használók számára minden hétfőn, csütörtökön és pénteken nyitva van.

1900. évi javadalmazása 473 kor.

Könyvtárnok: Takácsy Ferencz.

b) Régiségtár és ereklyemúzeum.

A régiségtár 1881-ben keletkezett, az 1848/49-iki szabadságharcz ereklyéit azonban csak 1891 óta gyűjtik. A vallás- és közokt. minisztérium a pécskai ásatásokra és a régiségtár gyarapítására 1898-tól kezdve évenként 600 korona állami segélyben részesítette. Az ásatások vezetésével az egyesület Dömötör László főgymn. tanárt bizta meg, ki 1899-ben az orsz. főfelügyelőség által rendezett régészeti tanfolyamban is részt vett. Az ereklyemúzeum zömét a Lévy Henriktől ajándékozott gyűjtemény és a Csányi László-féle levéltár képezi, mely utóbbi vétel útján jutott az egyesület birtokába.

Állományuk 583 db régiség és egy 695 darabból álló éremgyűjtemény, továbbá mintegy 12,000 db kézirat és 2000 db emléktárgy, a városi színház bérházában nyolcz teremben elhelyezve.

Leltárak van.

A közönség a gyűjteményeket mindennap megtekintheti.

1900. évi javadalmazásuk 800 kor.

A gyűjtemények őre: Pókász Imre társ. titkár.

A Kölcsény-egyesület évkönyve. I.—VI. évfolyam. (Arad, 1884—1889.) — Az aradi Kölcsény-egyesület alapszabályai. (Arad,

1894.) — *Somogyi Gyula, Az aradi Kölcsey-egyesület története. (Az évkönyv VII. kötete. Arad, 1896.) — Az aradi Kölcsey-egyesület könyvtárának címjegyzéke 1897. (Arad, 1898.) — Pókász Imre, Az aradi Kölcsey-egyesület 1900. évi működése (Arad, 1901.)*

17. A minorita rendház könyvtára.

1741-ben keletkezett.

Állománya mintegy 5000 kötet, két teremben elhelyezve. Leltára van.

Csak a rend tagjai használhatják.

Lakatos Ottó, Arad város története. (Arad, 1881.)

18. A városi felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1885-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Arad sz. kir. város és Réthy Viktor gyarapították.

Állománya 1234 kötet és 45 térkép, egy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Van leltára, szaklajstroma és betürendes katalogusa.

Évi javadalmazása 605 korona, ebből az 1900. évben 110 kötettel gyarapítottatott.

Könyvtárnok: V a r g a I m r e tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1885-ben keletkezett. Nagyobb adománnyal Ábrai Lajos igazgató járult fejlesztéséhez, egy nagyobb éremgyűjteményt ajándékozva, mely főleg magyar királyok (II. Ulászlótól II. Mátyásig) pénzeiből áll.

Állománya 1114 db. érem, a könyvtári szekrények alsó részében elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

A gyűjtemény őre: V a r g a I m r e tanár.

ARANYOS-MARÓT. (Bars vármegye.)

19. Bars vármegye múzeuma.

A vármegye törvényhatósági bizottsága 1891 decz. 17-ikén kelt elhatározásával a területén található történeti és régészeti emlékeket a vármegye közönségének oltalma alá helyezte és állandó múzeum szervezését kimondva, annak alapjára 2000 koronát szavazott meg. Ez összeg azóta adományokból 3665 koronára emelkedett. Az eddig összegyűjtött múzeumi anyag ideiglenesen a vármegye székházában van elhelyezve; végleges elhelyezése és nyilvánossá tétele a székház kibővítésével áll kapcsolatban. Az állam 1896-ban 600 koronával segélyezte. 1898. óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek javaslatára 1898-ban 400 korona újabb segélyben részesült.

Állománya mintegy 1800 db régiség és 400 kötet könyv.

A gyűjtemény őre: Sefcsik Béla megyei levéltárnok.

ASZÓD. (Pest vármegye.)

20. Az ág. h. ev. gimnázium könyvtára.

Az aszódi ev. aespersesség tanítói könyvtárának és a czin-kotai kerület könyvtárának egyesítéséből keletkezett és magánosok adományaiból gyarapodott.

Állománya 1938 kötet, két teremben elhelyezve, 6 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják biztosíték letévése mellett, más helyekre azonban nem küldenek használatra könyveket.

Évi javadalmazása 200 korona.

Könyvtárnok: Dévény József.

(Az intézet egyéb gyűjteményei helyiségváltoztatás miatt rendezés alatt állanak, azért az ezekre vonatkozó adatok még nem közölhetők.)

BAJA. (Bács-Bodrog vármegye.)

21. A ciszterczi-rendi főgimnázium könyvtára.

1879-ben keletkezett, midőn a ciszterczi-rend a főgimnáziumot az államtól átvette. Akkor a tanári és ifjusági könyvtár még nem volt szétválasztva és összesen 1007 műből állott.

Állománya ma mintegy 6000 kötet, a cisztercziek rendházában egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 700 korona, melyet a zirczi apátságtól kap.

A felügyeleti jogot a magyarországi ciszterczi-rend zirczi apátja gyakorolja.

Könyvtárnok: Székely Károly.

A tanári könyvtár szakok szerint rendezve. (Az 1880/81. évi értesítőben.)

22. A kaszinó könyvtára.

1892-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1206 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden kedden és pénteken d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 400 kor.

Könyvtárnok (120 kor. tiszteletdíjjal): Bellosics Bálint tanítóképző-intézeti tanár.

A Casino alapszabályai. (Baja, 1894.) — A bajai Casino könyvtárának czimjegyzéke. (Baja, 1897.) — Pótló jegyzék a bajai Casino könyvtárának 1897. évi czimjegyzékéhez.

23. A kereskedelmi kaszinó könyvtára.

1851-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Scheer Bernát.

24. A m. kir. állami tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2600 kötet és 80 térkép, a tanári szobában elhelyezve. A tanárokon kívül a tanítónövendékek is használhatják, kiknek térítvény ellenében adnak kölcsön könyveket.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 500 korona, ebből az 1900. évben 120 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: M a c s k á s y S á n d o r tanár.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett. (A közelebbi adatok hiányzanak.)

BAKONYBÉL. (Veszprém vármegye.)

25. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend apátságának könyvtára.

A rend tanári pályára készülő tagjai számára alapított; rendszeres gyarapítása azonban a tanárképzésnek Pannonhalmán való központosítása óta szünetel.

Állománya mintegy 5000 kötet, két teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betürendes katalogusa.

Csak a rendtagok használhatják.

A felügyeleti és intézkedési jogot a pannonhalmi főapát gyakorolja.

Könyvtárnok: B á l i n t V e r á n c z.

Brunner Sebastian, Ein Benediktiner-Buch. (Würzburg. 1881.) Ebben: Labach Berthold, Martinsberg, Erzabtei in Ungarn mit Bakonybél, Dömölk und Tihany.

BALASSA-GYARMAT. (Nógrád vármegye.)

26. A nógrád-vármegyei kaszinó-egyesület
könyvtára.

1830-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasó helyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: Köröm I. ászló és Tokai Lajos.

27. Nógrád vármegye múzeuma.

Az 1891-ben megalakult nógrád vármegyei múzeum-társulat alapította a vármegyére vonatkozó történelmi, régészeti, természet- és néprajzi tárgyak összegyűjtésére. A múzeum első igazgatója Nagy Iván volt, kinek a társulat céljainak megvalósítása körül nagy érdemei vannak. A társulat a vármegyeház szomszédságában nagy telket szerzett meg a múzeum számára és e telken levő háza első emeletén helyezte el gyűjteményeit. A vármegye 1896-ban 20,000 koronát szavazott meg új múzeumi épület emelésére.

A társulat elnöke: Szontagh Pál v. b. t. t.; *alelnök*: Török Zoltán főispán; *titkár*: dr. Koseczky Arnold.

a) Könyvtár.

1891-ben keletkezett. Szontagh Pál szépirodalmi és történelmi munkákból álló gyűjteményvel ajándékozta meg. Ide került a Ghyczy-könyvtár egy része, végül az 1898-ban elhunyt Nagy Iván mintegy 5000 kötet könyvből, 100-nál több kéziratból, 500 rézmetszetből és apró nyomtatványokból álló könyvtárát az egyesületnek hagyta.

Állománya meghaladja a 10,000 darabot, eddig azonban még nincs átadva a használatnak.

b) Régiség-gyűjtemény.

1891-ben keletkezett s nagyjából részben egyesek adományából gyarapodott.

Állománya meghaladja az 5000 darabot.

A közönség minden vasárnap d. u. 2-től 4-ig díjtalanul megtekintheti.

A gyűjtemények őre: Wagner István.

A nógrádvármegyei múzeum-társulat alapszabályai. (Balassa-Gyarmat, 1896.)

BALÁZSFALVA. (Alsó-Fehér vármegye.)

28. A görög kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1754-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 5342 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A könyvtárnok engedelmével mások is használhatják.

Évi javadalmazása a tandíjból 540 korona, mely összege az 1900. évben 316 kötetet szereztek be.

Könyvtárnok: Nesztor Szilveszter.

b) Régiség-gyűjtemény.

1850-ben keletkezett.

Állománya 476 régiség és 2380 érem, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

A közönség a gyűjtemény örének engedelmével megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Deac Áron.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1850-ben keletkezett.

Állománya 1660 állat, köztük 39 emlős, 148 madár, 36 hüllő, 28 hal, 1409 rovar és 806 egyéb állat; továbbá 4710 növény, 1300 ásvány, 624 kőzet és 272 kővület, egy szobában elhelyezve.

A közönség a gyűjtemény örének engedelmével megtekintheti.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Évi javadalmazása a tandíjból 250 korona, miből az 1900. évben 18 állat, 1184 növény és 320 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Chetian Ambrus.

29. A gyulafehérvári és fogarasi gör. kath. érsekség könyvtára.

A XVIII. század közepén keletkezett, mint a balázsfalvi bazilika szerzetesek könyvtára. Az 1848/49. évi események alatt tekintélyes része elpusztult. 1851-ben lett a gör. kath. érsekség könyvtára. Azóta Siulutiu († 1867.) és Vancea († 1892.) érsekek könyvtáraival, továbbá Papfalvi († 1892.), Micu († 1895.) és dr. Grama balázsfalvi kanonokok könyvadományaival gyarapodott.

Állománya 5830 kötet, 6 térkép és 105 kézirat, három szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A gyulafehérvári és fogarasi érsekség papsága használja.

Évi javadalmazása 120 kor., melyet a Siulutiu érsek alapítványából kap. 1900. évi gyarapodása 49 kötet.

Könyvtárnok: dr. Suci u Vazu l.

30. A magyar kaszinó könyvtára.

1894-ben keletkezett.

Könyvtára, mely az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület tulajdonát képezi, mintegy 650 műből áll.

Használók számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Dániel Gusztáv.

BALMAZ-UJVÁROS. (Hajdu vármegye.)

31. A polgári olvasóköri könyvtára.

1868-ban, egy évvel az olvasóköri megalakulása után keletkezett. Adományokkal a feloszlott kaszinó és Besenyei József közégi segédjegyző gyarapították.

Állománya 507 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. e. 10-től 12-ig nyitva van.

Az 1900. évben könyvkötésre 21 kor. fordított.

Könyvtárnok: Posta János.

BARS-SZENTKERESZT. (Bars vármegye.)

32. A beszterczebányai püspökség könyvtára.

Zerdahelyi Gábor beszterczebányai püspök vetette meg alapját a XIX. század elején, állítólag mintegy 6000 kötetből álló s így a mai állományt jóval felülmuló magánkönyvtárát az egyházmegyének ajándékozván.

Állománya mintegy 5000 kötet könyv s több száz kézirat, melyek a püspöki levéltárral együtt két teremben vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei Vörösmarty Mihály és Gyöngyösi István eredeti kéziratai.

Csontos János, A bars-szent-kereszti püspöki könyvtár kéziratai. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.)

BATTONYA. (Csanád vármegye.)

33. A kaszinó-egyesület könyvtára.

1892-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 758 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölsönzés céljából minden hétfőn és csütörtökön d. u. 5-től 6 óráig nyitva van. Használati díj két héten tul minden napra kötetenkint 2 fillér.

* Az 1900. évben 200 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnoka évi 50 kor. tiszteletdíjat kap.

A battonyai kaszinó-egyesület könyvtárának jegyzéke (Battonya, 1901.)

BÁCS-BRESZTOVÁ CZ. (Bács-Bodrog várm.)

34. Az első bács-bresztováczi kaszinó könyvtára.

1874-ben, a kaszinóval egyidejűleg keletkezett. Mintegy 15 éve már egyetlen kötettel sem gyarapodott.

Állománya 40 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Használati díj kötetenként egy hétre 6 fillér.

Könyvtárnok: Steib Mihály.

BÁRTFA. (Sáros vármegye.)

35. A kaszinó könyvtára.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Soós Lajos.

36. A m. kir. állami gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1896-ban keletkezett, midőn az intézet a Szent-Ferencz-rendi szerzetesektől átvétellett. A tanári könyvtár az átvételkor 398 munkát tartalmazott 500 darabban.

Állománya 924 kötet, nyolcz személyre berendezett olvasó-teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Egyik intézeti tanár jóállása mellett mások is használhatják.

Évi rendes javadalmazása a tanszerátalányból 400 korona, mely összeg az 1900. évben a rendkívüli átalányból 178 koronával gyarapított.

Könyvtárnok: dr. Vas Antal igazgató.

b) Régiség-gyűjtemény.

Csak az 1900. évben vettett meg az alapja.

Állománya 5 db régiség, a természettudományok szertárában elhelyezve.

A gyűjtemény őre: Gyöngyösi László tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1896-ban keletkezett.

Állománya 30 állat és 311 ásvány, a természettudományok szertárában elhelyezve.

Ünnepek alkalmával és szünidőben a közönség mindennap megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Orosz József tanár.

BÁTORKESZI. (Esztergom vármegye.)

37. A polgári olvasóköri könyvtára.

1878-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve. Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Feledí Mór.

BECZKÓ. (Trencsén vármegye.)

38. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1696-ban, a kolostorral egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2900 kötet, köztük 10 ősnymtatvány, több régi magyar nyomtatvány és 50 db kézirat, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy csinos, héber betűkkel írott »Das neue Testament« című kézirat 1537-ből, továbbá régi magyar nyomtatványok az 1574., 1616., 1626., 1643., 1659., 1685., 1689., 1691. és 1710. évekből.

Szaklajstroma van.

A könyvtárba a könyvtárnok engedélye nélkül senkinek sem szabad belépnie.

A rend tagjai térítvény ellenében kaphatnak kölcsön könyveket.

Könyvtárnok: Hunka Emanuel házfőnök.

BELÉNYES. (Bihar vármegye.)

39. A gör. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1829-ben keletkezett, midőn Vulcán Sámuel nagyváradi g. kath. püspök az általa alapított gimnáziumot kisebbszerű könyvtárral is ellátta. Nagyobb adománynyal Vulcán József és Horváth Mihály r. k. plébános járultak fejlesztéséhez.

Állománya 8515 kötet, ezek között két régi magyar nyomtatvány, és 88 db térkép, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Évi javadalmazása a felvételi díjából 1050 korona, miből az 1900. évben 196 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Kéri János.

b) Régiség-gyűjtemény.

Állománya 700 db érem, a természetrajzi szertár egyik szekrényében elhelyezve.

A gyűjtemény őre: Borlán Viktor.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Br. Erdélyi Vazul püspök alapította 1853-ban. Nagyobb adományokkal Vela Pál, Abt A., Kis Gábor, Sarkadi, Riesser és Porcius Flórián járultak fejlesztéséhez.

Állománya 585 állat, 1500 növény és 754 ásvány, két teremben és egy dolgozószobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A közönség a szaktanár vezetése és felügyelete alatt megtekintheti.

Évi javadalmazása a felvételi díjakból 450 korona, miből az 1900. évben 14 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Dumbrava Vazul.

Historia gymnasii sui gr. cath. de Beius. (Belényes, 1896.)

BEODRA. (Torontál vármegye.)

40. A népkönyvtár-egyesület könyvtára.

1890-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 900 kötet, egy teremben elhelyezve.

Használók számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Kerecsi Mihály tanító.

BEREGSZÁSZ. (Bereg vármegye.)

41. A bereg-vármegyei magyar közművelődési egyesület könyvtára.

Az egyesület 1883-ban, könyvtára 1896-ban keletkezett.

Állománya 100 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Könyvtárnok: Rhédei János titkár.

Rhédei János, *A beregvármegyei magyar közművelődési egyesület 12 évi működése 1883—1895. (Beregszász, 1896.)*

42. A m. kir. állami főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1864-ben keletkezett, az intézettel egyidejűleg, melyet az ev. ref. egyház alapított. 1890-ben vette át az állam, s 1899-ben alakították át főgimnáziummá. Nagyobb adományokkal a beregszászi ev. ref. egyház járult fejlesztéséhez.

Állománya 4693 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Évi javadalmazása 842 korona, melyet a tanszerátalányból kap, ez összesen az 1900. évben 422 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Orlovsky István igazgató.

b) Régiség-gyűjtemény.

1890-ben keletkezett s azóta a tanulóktól és másoktól szerzett ajándékokkal gyarapodott.

Állománya 301 db érem, egy szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és lajstroma.

A gyűjtemény őre: Nyers Károly tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1880-ban alapítottatott.

Állománya 2022 állat, 77 növény és 919 ásvány, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A közönség csak az igazgató külön engedélyével látogathatja.

Évi javadalmazása 529 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 129 db különféle tárgy szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Orlovsky István igazgató.

BERETTYÓ-UJFALU. (Bihar vármegye.)

43. A kuszinó könyvtára.

1893-ban, kevéssel az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 1254 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 229 kor. fordítottott gyarapítására.

Könyvtárnok (60 kor. tiszteletdíjjal): **K a t h ó I s t v á n.**

A berettyó-ujfalvi Casino könyvtárának betűsorozatos czimjegyzéke 1893., 1897., 1899. és 1900. évekről. — A berettyó-ujfalvi Casino alapszabályai.

BESNYŐ. (Pest vármegye.)

44. A kapuczinusok kolostorának könyvtára.

1763. után, legnagyobbrészt az eltörölt hatvani, pécsi stb. kolostorok könyvtáraiból keletkezett.

Allománya 2742 kötet, köztük 1 ősnymtatvány, több régi magyar nyomtatvány, továbbá 7 kézirat és 3 metszet, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Telegdi Miklós, Evang. magyarázata (Nagyszombat, 1580.); Kopchanyi, Mária predikációk (Bécs, 1631.); Káldi György, Szent Biblia (Nagyszombat, 1626.); Káldi György, Vasárnapi ünnepi predikációk (Pozsony, 1631.); Káldi György, Isten szent akarata (Nagyszombat, 1681.); Illyés András, Vasárnapi predikációk (Bécs, 1696.); Illyés István, Keresztény élet tükre. (Nagyszombat, 1683.)

Czédula-katalogusa van.

Könyvtárnok: **R e i n e r H u g ó.**

BESZTERCZE. (Besztercze-Naszód vármegye.)

45. Az ág. ev. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1550 körül, az intézettel egyidejűleg keletkezett. 1749-ben 306 mű volt benne. Nagyobb méretű gyarapodása 1850-ben vette kezdetét.

Két részből áll, u. m. tanári könyvtárból (18,971 kötet) és nyilvános könyvtárból (3066 kötet).

Állománya 22,037 kötet, ezek között 6 ősnymtatvány, három tereben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Használók számára hetenként kétszer d. e. 11 és 12 óra között van nyitva. A tanárokon kívül a Beszterczen és környékén lakók évi 4 korona díj lefizetése mellett használhatják.

Évi javadalmazása 696 kor., melyet a gimnáziumi alaphól és a használati díjakból kap. 1900. évi gyarapodása 251 kötet.

Könyvtárnok: dr. Krokner Alfréd tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1850 körül keletkezett.

Eddig még csak egy kisebb gyűjtemény van együtt, a természettudományi szertárban külön szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség minden időben megtekintheti.

Nagyobbrészt adományozás útján gyarapodik. 1900. évi gyarapodása 1 régiség és 33 érem.

A gyűjtemény őre: Fischer György tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1850 körül keletkezett.

Állománya 3169 állat, 6900 növény és 2678 ásvány, három szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség minden időben megtekintheti.

Az 1900. évben csak ajándék útján gyarapodott és pedig: 9 db állattal, 1 db növényvel és 1 db ásvánnyal.

A gyűjtemény őre: Alberti Károly tanár.

Budaker Gottlieb, Über die Entwicklung des Bibliothekwesens an der Bistritzer Lehranstalt in den letzten 6 Jahren 1856—1861. (Az 1860/61. évi értesítőben.) — Katalog der Schüler- und allgem. Lesebibliothek am Gymnasium zu Bistritz. (Nagy-Szeben, 1864.) — Katalog der Leich- und Lesebibliothek des Bistritzer Gymnasiums. (Besztercze, 1872.) — Ergänzungs-Kataloge. (Besztercze, 1875., 1882. és 1886.) — U. az 2. kiadás. (Besztercze, 1889.) — Fischer G., Geschichte des Bistritzer ev. Gymnasiums A. B. bis zum Jahre 1762. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

46. A beszterczei kör könyvtára.

Állománya 1600 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Sebestyén József.

BESZTERCZEBÁNYA. (Zólyom vármegye.)

47. Az ág. ev. algimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűen egykoru az intézettel, mely már 1537-ben fennállott. Legalább erre mutat azon körülmény, hogy egyes könyvek a XVII. és XVIII., sőt már a XVI. században élt s többnyire itt működött egyének, Jacobey J., Glitz Miklós, Bél Mátyás stb., ajándékából kerültek a könyvtárba. Ujabban Csaplovits János, az alsó-kubini könyvtár alapítója, Rarus Mihály (1862.) és a Dillnberger család (1882.) gyarapították nagyobb adományokkal.

Állománya 6855 kötet, ezek között 1 ösnyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa most készül.

Nagyobbrészt csupán a gimnáziumi tanárok használják, de kivételesen kikölcsönzés is van, sőt más helyekre is küld a könyvtár használatra könyveket.

Évi javadalmazása 300 kor., melyet a fentartó ág. ev. egyházközségtől kap.

Könyvtárnok: Varga Mihály.

b) Régiség-gyűjtemény.

Állománya csupán néhány darab régiség, mely még alig jöhet gyűjteményszámba.

c) Természetráji gyűjtemény.

Keletkezési éve nem állapítható meg. Nagyobb adományokkal Márkus Sándor, dr. Bothár Sámuel és a magy. kir. földtani intézet járultak gyarapításához.

Állománya 21 emlős, 112 madár, 5 hulló, 12 hal és 366 rovar; 506 növény, 1485 ásvány, 186 kagyló, 180 madártojás és 133 magfaj, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.
Évi javadalmazása 300 kor., melyet az egyházközségtől kap.

A gyűjtemény őre: Junker Ágoston.

Rosenauer K., A beszterczebányai ág. h. ev. gimnázium története. (Beszterczebánya, 1876.)

48. A kaszinó könyvtára.

1838-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.
Állománya 800 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Ferenczy Ödön megyei főjegyző.

A beszterczebányai kaszinó könyvtári jegyzéke. (Beszterczebánya, 1901.)

49. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1773-ban, a feloszlott jezsuita rendház könyvtárának maradványaiból keletkezett. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Ujabbán a magyar tud. akadémia, a bécsi tud. akadémia és Homulják Márton nyug. számtanácsos járultak nagyobb adományokkal fejlesztéséhez.

Állománya 7514 kötet, ezek között egy ósnyomtatvány, továbbá 103 térkép és 4 kézirat, egy szobában elhelyezve.

Van czédula-katalogusa és szaklajstroma.

Az igazgató vagy az intézeti tanárok egyikének jótállása mellett mások is használhatják.

Javadalmazása évi 681 korona, miből az 1900. évben 154 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Jurkovich Emil.

b) Régiség-gyűjtemény.

Állománya 412 középkor- és ujkori emlék s 749 db érem, egy teremben elhelyezve.

A gyűjtemény leltározva van.

A közönség bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása a tanulmányi alaphól 30 korona.

A gyűjtemény őre: Bakó István.

c/ Természetrzaji gyűjtemény.

Állománya 8193 állat, (ebből 85 emlős, 669 madár, 60 hulló, 85 hal, 4940 rovar és 2354 egyéb állat), továbbá 2142 növény, 1029 ásvány, 406 közet és 602 kővület, egy teremben elhelyezve.

A gyűjtemény leltározva van.

A közönség bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása a tanulmányi alaphól 167 korona.

A gyűjtemény őre: Petricskó Jenő.

Loos József és Puschmann József, A beszterczebányai kath. kir. főgymnasium könyvtárának sorjegyzéke. (Beszterczebánya 1868.) — Jurkovich Emil, A beszterczebányai kir. kath. főgymnasium története. (Beszterczebánya, 1895.) — Rössler J., Adalék a kassai kir. jogakadémia könyvtárához. (Felsőmagyarországi Múzeum-Egylet IV. évkönyve.) — Jurkovich E., A beszterczebányai főgymnasium könyvtárai. (Beszterczebánya és Vidéke, VII. évf. 12. sz.)

50. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1883-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2043 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára szakok szerint van csoportosítva.

1900. évi javadalmazása az iskolai költségvetésből és a minisztérium külön ajándékából 646 korona.

Könyvtárnok: Stauffel Emilia tanítónő.

b/ Természetrzaji gyűjtemény.

1883-ban keletkezett.

Állománya 90 állat, 100 rovar, 60 növény és 100 ásvány, egy külön teremben elhelyezve.

A gyűjtemény őre: Serédy Ilona tanítónő.

51. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

A könyvek első és legnagyobb része a jezsuiták besztercebányai kollégiumának 1773 után lefoglalt könyvtárából került a szemináriumba. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Jelenleg rendezés alatt áll s így állománya meg nem állapítható.

Használók számára szükség szerint nyitva van. A kikölcsönzés térítvény ellenében történik.

52. A székesegyházi káptalan könyvtára.

A Jézus-társaság 1773-ban feloszlott besztercebányai kollégiuma könyvtárának theologiai része a székesegyházi káptalan tulajdonába ment át. Azóta egyes kanonokok hagyatékaiból gyarapodott.

Állománya 2216 kötet, 17 kézirat és több térkép, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei 3 magyar nyelvű és 14 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány.

Szaklajstroma van.

Kikölcsönzés csak a káptalan külön engedélye mellett történik.

A felügyeleti jogot a káptalan gyakorolja.

53. Városi múzeum.

A múzeum létesítését a városi képviselőtestület, dr. Holesch István volt városi főjegyző indítványára, 1889. július 12-ikén 61. szám alatti határozatával mondta ki. Célja a város történelmére vonatkozó emlékek összegyűjtése és megőrzése. A múzeum a Mátyás-téren levő vár négy szobájában van elhelyezve.

A város a tulajdonát képező gyűjteményeket 1900-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek javaslatára ez évtől kezdve rendes állami segélyben részesül.

A múzeummal kapcsolatban alakult meg 1896-ban a besztercebányai történelmi és régészeti társulat, melynek egyik főcélja a múzeum gyarapítása és ügyeinek vezetése. Alapszabályait a m. k. belügyminiszter 1897. márczius 1-jén erősítette meg. Tagjainak száma 107.

A társulat elnöke: Csesznák Gyula városi polgármester; titkár: Schweng József vár. tanácsos.

a) Könyvtár.

A múzeummal egyidejűleg keletkezett.

Adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége, Tomcsányi Gyula, az iparművészeti múzeum, Stádler F., Göllner Frigyes, özv. Mockovcsákné, Groó Géza és Szumrák Pál járultak gyarapításához. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1900-ban 500, 1901-ben 600 kor. állami segínyt engedélyezett gyarapítására.

Állománya 406 kötet, köztük 1 régi magyar nyomtatvány; továbbá 4 térkép, 1 kézirat, 4 oklevél s Kossuth Lajos 1 levele, egy szobában elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa. Szerzeményi naplója 1900 július 1-től vezetetik.

Bármely kifogástalan egyén használhatja s díjtalanul ki is kölcsönözhet belőle.

1900. évi gyarapodása 78 kötet.

Könyvtárnok: Sch w e n g J ó z s e f városi tanácsos.

b) Régisegtár és iparművészeti gyűjtemény.

1889-ben keletkezett. Gyarapításához Szumrák Pál min. osztálytanácsos, Bothár S. városi orvos és Bodorovszky S. járultak adományokkal.

Állománya 315 érem s több más emlék, három szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a beszterczebányai ötvösök czéhládája és pecsétje, egy sodronyzománczos feszület és egy ezüst serleg.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

A vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól 1901-ben 300 kor. állami segíyben részesült.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

1889-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Szumrák Pál, Göllner F., Halassy Gy., Stollmann Andor és Dillnberger Gusztáv járultak adományokkal.

Állománya 33 eredeti festmény, köztük 30 hazai és 3 külföldi; továbbá 20 kézrajz, 8 metszet, 6 üvegre festett kép és 1 gipszmásolat, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Morgenthaler Fülöp várkapitány képe és Libay Károly aquarelljei.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

d) Néprajzi gyűjtemény.

A néprajzi gyűjtemény dr. Holub Emil afrikai utazó által adományozott tárgyakból áll, melyek a többi gyűjteményekkel együtt vannak elhelyezve s azokkal egy időben tekinthetők meg.

e) Természetrajzi gyűjtemény.

Dr. Bothár Samu városi orvos alapította meg 1889-ben, midőn ásvány- és földtani gyűjteményét a múzeumnak ajándékozta. Adományaikkal még Bende Imre püspök és dr. Holub Emil gyarapították.

Állománya 4 emlős, 30 madár, 2 hüllő és 20 egyéb állat, továbbá 354 ásvány és 318 kőzet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

Az b) c) d) és e) alatti gyűjtemények őre: dr. Bothár Samu.

A beszterczebányai történelmi és régészeti társulat alapszabályai. (Beszterczebánya, 1897.)

BÉKÉS. (Békés vármegye.)

54. Az ev. ref. gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1860-ban, az iskolával egyidejűleg keletkezett. 1885-ig, főleg ajándékozások után gyarapodott. 1883-ban özv. Hajnal Ábelné 231, özv. Asztalos Istvánné 331 darab könyvet ajándékoztak az iskolának. A könyvek vásárlására szükséges összegeket eleinte esetről-esetre utalványozta a presbyterium, majd évi átalányt adott e célra. Az 1886. évben indult meg a könyvtár rendszeres fejlesztése, mióta a gyarapítására fordítandó összeget évenként a gimnáziumi igazgatótanács állapítja meg.

Állománya 7411 kötet, ezek között négy régi magyar nyomtatvány, továbbá 36 térkép és 10 kézirat, melyek az igazgatói szobában, a presbyterium gyűléstermében és a tanári szobában vannak elhelyezve.

Van czédula-katalogusa és szaklajstroma.

A gyakorlat szerint a tanárokon kívül az iskolai előljáróság is használja.

Évi javadalmazása a gimnázium pénztárából s a nem békési illetőségű tanulók könyvtárdijjaiból 700 korona, mely összesen az 1900. évben 285 kötet szerzettetett be.

Könyvtárnok: Séllei Péter.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

Állománya 737 állat, 1394 növény és 931 ásvány.

A gyűjtemény most rendezés alatt áll.

A gyűjtemény öre: Csemetei Károly.

Sellei Péter, *A békési ev. ref. gimnázium története.* (Az 1895/96. évi értesítőben.)

55. A kaszinó könyvtára.

1858-ban, a kaszinóval egyidejűleg keletkezett. Alapját az 1832-ben megalakult és 1849-ig fennállott »Békési olvasótársaság« könyvtára képezte.

Állománya 2282 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betűrendes katalógusa.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 7-ig nyitva van.

Évi javadalmazása 200 kor.

Könyvtárnok: Bányaai Imre.

Dr. Hajnal István, *A békési kaszinó története.* (Békés, 1900.)

56. A polgári kör könyvtára.

1883-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden szerdán és szombaton d. u. 6-tól 7-ig nyitva van.

Az 1900. évben 100 kor. fordítottat gyarapítására.

Könyvtárnok (100 kor. tiszteletdíjjal): Nagy Lajos.

A békési polgári kör könyvtárának jegyzéke. (Békés, 1899.)

BÉKÉS-CSABA. (Békés vármegye.)

57. Az ág. ev. Rudolf-gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1865-ben keletkezett. (Alapításának körülményeit s fejlődésének főbb mozzanatait lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 3773 kötet, egy szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

A tanárokon kívül mások csak kivételes esetekben használhatják.

Évi javadalmazása 800 korona, mely összegben az 1900. évben 44 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : Babich Pál.

b) Régiség-gyűjtemény.

Fejlesztéséhez nagyobb adományokkal járultak: Haan Lajos özvegye, ki értékes érem-, pénz- és pecsétlenyomat-gyűjteménnyel, továbbá dr. Reisz Miksa orvos, ki néhány érdekes őskori lelettel gyarapította.

Állománya 83 db. régiség és 183 db. érem, egy szobában, három szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy őskori szarvasagancs, egy rézkorszaki fokos, egy kelta koponya, néhány kőkorszaki balta és több régi kőedény.

A gyűjtemény most rendezés alatt áll.

Csupán a közönség és a tanuló ifjuság adományaiból gyarapodik.

A gyűjtemény őre : Kabós Bálint.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1863-ban keletkezett. Fejlesztéséhez nagyobb adományokkal járultak: B.-Csaba közönsége, Breznyik János igazgató egy ásványgyűjteménnyel, Koron Pál ág. ev. lelkész egy herbariummal, dr. Zsilinszky Mihály államtitkár egy fametszetgyűjteménnyel és dr. Bothár Samu orvos nagyértékű ásványgyűjteményével.

Állománya 100 állat, 1600 növény, 976 ásvány, 66 kőzet és 179 kővület, a három szobából álló szertárban, nyolcz szekrényben elhelyezve.

A növény-, ásvány- és közettani résznek van szerzeményi naplója és katalógusa.

A közönség a szertárnok engedélyével és jelenlétében megtekintheti.

Évi javadalmazása 750 korona.

A gyűjtemény őre: Jéger József.

Bukovszky János, A békés-csabai ág. hitv. ev. algimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

58. A békésmegyei gazdasági egyesület könyvtára.

1861-ben keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve.

Használók számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Németh Lajos.

59. A kaszinó-egylet könyvtára.

1845-ben, a kaszinóval egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3613 kötet, egy teremben elhelyezve.

Írott és nyomtatott katalógusa van.

A kaszinó tagjai részére kikölcsozés czéljából minden szerdán és szombaton este fél 6-tól 7-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 300 korona.

A felügyeleti jogot a választmány gyakorolja.

Könyvtárnok: Donner Lajos.

60. A múzeum-egyesület gyűjteményei.

Az 1899 végén alakult békéscsabai múzeum-egyesület létesítette, mely egyrészt Békés megye régészeti emlékeinek felkutatását, elhelyezését, másrészt az ismereteknek képzőművészeti s tudományos eszközökkel való népszerű terjesztését tűzte ki feladatául.

Az egyesület alapszabályai 1899 december 23-ikán nyerték meg a belügyminiszteri jóváhagyást. A Rudolf-gimnáziumban elhelyezett gyűjtemények 1900 május —ikén adattak át rendeltetésüknek.

Az egyesület gyűjteményeit 1900 január 21-ikén a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek javaslatára ez évtől kezdve rendes állami segélyben részesül. A társulati tagok száma 126.

A társulat tiszt. elnöke: Zsilinszky Mihály val-
lás- és közoktatásügyi államtitkár; *elnök:* Varságh Béla;
főtitkár: Maros György; *másodtitkár:* dr. Rell Lajos.

a) Könyvtár.

1899-ben keletkezett. Fejlesztéséhez dr. Zsilinszky Mihály államtitkár és Berczik Árpád járultak nagyobb adományokkal. A múzeum-egyesület igyekszik összegyűjteni a Békés megyében megjelent összes irodalmi műveket s nyomtatványokat. Az 1901. évben 500 korona állami segélyt kapott.

Állománya 311 kötet, köztük 23 magyar nyelvű s 18 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá 7 oklevél, egy teremben elhelyezve. Olvasóterme még nincs, de az egyesület már megtette arra nézve a szükséges lépéseket, hogy népkönyvtár s azzal kapcsolatos olvasóterem is felállíttassék.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

1900. évi gyarapítása kizárólag archaologiai s néprajzi irányban történt.

Könyvtárnok: Kabós Bálint.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1899-ben keletkezett a vármegye területén felkutatott leletekből. Az éremgyűjtemény alapját a vallás- és közokt. minisztérium a magyar nemzeti múzeumból 504 db érem letéteményezésével vétette meg. Ásatásokra és egyéb uton való gyarapítására 1900-ban és 1901-ben 600—600 kor. rendes állami segélyben részesült, szekrények beszerzésére 1901-ben 400 kor. rendkívüli segélyt kapott az államtól.

Állománya 12 őskori s 37 középkori tárgy, 7 fegyver, Erkel Sándor 11 db ereklyéje és 700 érem, melyek a könyvtárteremben négy szekrényben vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a Tót-Komlós mellett kiásott Mátyás korabeli falu és sírok egykoru emlékei.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

1899 végén keletkezett. A vallás- és közokt. minisztérium az országos képtárból 4 eredeti képet, továbbá Tóth Kálmán

ércszobrát helyezte el benne. Özv. gróf Batthyány Ferenczné négy Murillo-másolatot ajándékozott az egyesületnek.

Állománya 7 hazai eredeti festmény, 4 másolat és 1 eredeti szobormű; továbbá gr. Teleki László, Deák Ferencz és Széchenyi F. olajfestményü arczképei s 10 db békésmegyei népviseletet ábrázoló kép, melyek a többi gyűjteményekkel közös teremben vannak elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

d) Néprajzi gyűjtemény.

1899-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal a békésmegyei gazdasági egyesület járult gyarapításához.

Állománya 62 magyar etnografiai tárgy, a többi gyűjteménnyel közös teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A múzeum összes tárgyait a közönség vasárnap d. e. 11-től 12-ig, egyesek pedig bármikor díjtalanul tekinthetik meg.

A b/—d/ alatti gyűjtemények öre: Balás Ádám.

A békés-csabai múzeum-egyesület alapszabályai. (Békés-Csaba, 1900.) — A békés-csabai múzeum-egyesület első évi értesítője. (Békés-Csaba, 1901.)

BIHAR-DIÓSZEG. (Bihar vármegye.)

61. A kaszinó könyvtára.

1848-ban, a kaszinóval egyidejűleg keletkezett. Adományaikkal Ritoók Zsigmond táblai tanácselnök és Olasz Gyula törvényszéki bíró gyarapították.

Állománya 464 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Könyvtárnok: Kiss Lajos tanító.

BILLÉD. (Torontál vármegye.)

62. A polgári kör könyvtára.

Az egyesület 1897-ben, könyvtára 1900-ban keletkezett.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 4-től 8-ig van nyitva. Használati díj négy héten tul kötetenként 1 fillér minden napra.

Az 1900. évben az egyesület pénztárából s a tagok önkéntes adományából 50 korona fordított gyarapítására.

Főkönyvtárnok: Leeb Szigfrid állatorvos; *könyvtárnokok:* Mann és Thöre.

BOCSKÓ. (Ugocsa vármegye.)

63. Az olvasókör könyvtára.

1874-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 288 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. A könyvtár használatáért évenként 1 korona tagsági díjat kell fizetni.

Az 1900. évben 107 korona fordított gyarapítására.

BOLDOGASSZONY. (Moson vármegye.)

64. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1672-ben, a kolostorral egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3834 kötet, köztük 14 ősnymtatvány, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Könyvtárnok: P a á r A n a k l é t plébános.

BONYHÁD. (Tolna vármegye.)

65. Az áll. segélyezett ág. ev. algimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1874-ben keletkezett. Alapját az esperesség tanítóinak 205 kötetet számláló könyvtára képezte, melyet később az intézet egyes barátjai gyarapítottak adományaikkal. Ujlaki Kálmán 1891-ben 600 kötetből álló könyvtárát hagyományozta az intézetnek.

Állománya 2523 kötet, ezek között két régi magyar nyomtatvány, t. i. Káldi György Magyar bibliája [1626.] és Pázmány Péter Hodoegusa [1637], egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A tanárokon kívül az intézet fentartói és kivételes esetekben mások is kaphatnak kölcsön térítvény ellenében könyveket.

Évi javadalmazása 449 korona, mely összesen az 1900. évben 51 kötet könyv szereztetett be, a többi könyvtári szekrények készítésére és könyvkötésre fordított.

Könyvtárnok: Forberger László tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1871-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal járultak fejlesztéséhez: gróf Apponyi Sándor és Lengyel Zsigmond.

Állománya 70 régiség és 1727 érem, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Róth Aladár tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal járultak fejlesztéséhez: Krámoliny József, dr. Annay, dr. Kiss, Valentiny Jenő és Perczel György.

Állománya 164 állat, 398 növény és 1786 ásvány, egy szobában elhelyezve.

A gyűjtemény most rendezés alatt áll,
Évi javadalmazása 195 korona.

A gyűjtemény őre: Róth Aladár tanár.

66. A polgári kaszinó könyvtára.

1837-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 590 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsonzés céljából minden szerdán és szombaton d. u. 1-től 2-ig van nyitva.

Könyvtárnok (100 korona tiszteletdíjjal): Lenmann János.

A bonyhádi polgári casino könyveinek jegyzéke. (Bonyhád, 1891.)

BOROS-JENŐ. (Arad vármegye.)

67. A kaszinó-egylet könyvtára.

1878-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1200 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalógusa van.

A tagok részére kikölcsonzés céljából minden pénteken és vasárnap d. e. 11-től 12-ig van nyitva.

BRASSÓ. (Brassó vármegye.)

68. Az ág. ev. főgimnázium és azzal összekötött tanintézetek gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1544-ben a régi dominikánus kolostor és az egyházi könyvtár anyagának felhasználásával alapította Honterus János (1498—1549.). 1689-ben nagyjórészt elégett s csupán ajándékozások útján állítottatott újból helyre. 1855/58-ban helyeztetett el a múzeumi épület e célból épített második emeletén három

szobában. Fejlesztéséhez Dück G., Brennenberg Lajos és Huttern Lajos járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 25,871 kötet, ezek között 3 db ösnyomtatvány; továbbá körülbelül 100 térkép, 600 kézirat és 30 oklevél.

Van szerzeményi naplója, czédula-katalogusa és szaklajstroma. Két személyre berendezett olvasótermét szerdán és szombaton délután 2—3 között bárki igénybe veheti, sőt ki is kölcsönöz a könyvtár munkákat.

Évi javadalmazása 1312 korona, melyet az egyházközségtől és a könyvtári alapítványok kamataiból kap. Ez összesen az 1900. évben 183 kötet és 10 kézirat szereztetett be.

Könyvtárnok: dr. Netoliczka Oszkár tanár;
könyvtári assistens: Kamner Gusztáv tanár,

b) Régiség-gyűjtemény.

1807-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Czell Henrik és Ridely Frigyes járultak fejlesztéséhez.

Állománya 421 db régiség és 2483 db érem, két szobában elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: 2 db eredeti faducz Honterustól, a Kosmographiájához szükséges térképek nyomására; Luther 1544. évi eredeti levele Honterushoz; Melanchton eredeti levele egy ismeretlenhez; a brassói gimnázium deák-királyainak (reges adolescentium) 3 koronája.

A közönség minden szombaton d. u. 3 órától megtekintheti.

Az 1900 évben 103 db régiséggel gyarapodott, melyek beszerzéséhez az egyházközség is hozzájárult adományával.

A gyűjtemény őre: dr. Netoliczka Oszkár tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1858-ban keletkezett. Fejlesztéséhez v. Seulen, a nagyzebeni természettudományi társulat, Hornung, Holub Emil, dr. Fischer, Jekelius, Untchly és Meschendörfer járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 14,439 állat, ezek között 102 emlős, 377 madár, 69 hulló, 54 hal, 13,380 rovar és 457 egyéb állat; továbbá 3551 növény, 2807 ásvány, 756 kőzet és 709 kővület, három szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szakcatalogusa.

A könyvtárnok vagy helyettese engedélyével bármikor megtekinthető.

Az egyházközség adományából 1900-ban 99 korona fordított gyarapítására.

A gyűjtemény őre: Lexen Frigyes tanár.

Düek Joseph, *Geschichte des Kronstadter Gymnasiums*. (Brassó, 1845.) — *Katalog der belletristischen und populärwissenschaftlichen Abtheilung*. (Brassó, 1880.) — Gross, *Katalog der von der Kronstädter Gymnasialbibl. bei der 400. jährigen Lutherfeier in Kronstadt ausgestellten Druckwerke aus dem Reformationszeitalter*. (Brassó, 1883.) — Gross, *Zur ältesten Geschichte der Kronstädter Gymnasialbibliothek*. (Archiv des Vereins für Siebenb. Landeskunde, XXI. k.) — Nussbacher K., *A brassói evang. iskola könyvtára* (M. Könyvszemle, 1888. évf.) — Gross Jul., *Geschichte des ev. Gymnasiums in Kronstadt*. (Brassó, 1898.) — Netoliczka, J. F. *Trausch's Handschriftenkatalog*, bearbeitet, ergänzt u. fortgesetzt. I. Theil (Brassó, 1898.) — II. Theil. (Brassó 1900.)

69. Az állami főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1885-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Fejlesztéséhez Rombauer Emil kir. főigazgató és a vallás- és közokt. minisztérium járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 5759 kötet, a főreáliskola egyik szobájában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A közönség csak kivételesen használhatja.

Évi javadalmazása 1000 korona, miből 1900-ban 489 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: dr. Bokor János tanár.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

1885-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Rombauer Emil főigazgató és Méhely Lajos tanár járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 3196 állat, ezek között 52 emlős, 365 madár, 42 hüllő, 41 hal, 2255 rovar és 441 egyéb állat; továbbá 298 növény, 511 ásvány, 243 kőzet és 191 kővület. Ezek az ásványgyűjteményen kívül, mely a természettani tanteremben van, a főreáliskola egyik szobájában vannak elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A közönség az intézet igazgatójának engedelmével megtekintheti.

1900-ban 18 állattal és 317 ásvánnyal gyarapodott.

A gyűjtemény őre: Moesz Gusztáv tanár.

Rombauer Emil, A brassói magy. kir. áll. főreáliskola alapításának és eddigi működésének története. (Az 1893/94. évi értesítőben.) — A brassói főreáliskolai intézeti könyvtárak. (Az 1899/1900. évi értesítőben.)

70. A brassói kereskedelmi és iparkamara könyvtára.

1852-ben keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve. Használók számára mindennap nyitva van.

Könyvtárnok: Thomas Móricz titkár.

Catalog der Bücher- und Kartensammlungen d. Handels- und Gewerbekammer in Kronstadt. (Brassó, 1870.)

71. A gör. kel. román főgimnázium és alreáliskola gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1851-ben, közvetlenül az intézet alapítása után keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Mesota igazgató, dr. Popescu tanár és Baritiu J. G. járultak fejlesztéséhez.

Állománya 12,009 kötet, ezek között 3 őnyomtatvány s egy régi magyar nyomtatvány, továbbá 20 térkép és 3 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 1000 korona, melyet az iskolai eforiától kap. Ebből az 1899/1900. év folyamán 1509 kötet könyvet szereztek be.

A könyvtár könyveit egyik intézeti tanár kezessége mellett mások is használhatják.

Könyvtáros: Ciortea Aurél.

b/ Régiség-gyűjtemény.

Az 1894/5. iskolai évben keletkezett. Fejlesztéséhez Badila J. és Zamfirescu T. járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 156 db régiség, főleg képek, 661 érem és több római kori emlék, három üvegszekrényben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: arany pénzek Justinianus, Galba,

Lysimachus, II. Leo, Mátyás és I. Lipót korából, továbbá egy XVII. századi nürnbergi arany emlékérem.

Szerzeményi naplója van.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre : dr. Blaga József.

c/ Természettudományi gyűjtemény.

1851-ben keletkezett. Fejlesztéséhez dr. Ciucu, dr. Holub, Zanescu, Moldováné és J. Badila járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 7420 állat, ezek között 54 emlős, 292 madár, 59 hüllő, 38 hal, 6324 rovar és 653 egyéb állat; továbbá 1544 növény, 346 ásvány, 36 kőzet és 22 kőület, tizenegy szekrényben elhelyezve.

1900. évi javadalmazása az iskolai eforiától 156 korona. Az 1899/1900. iskolai évben 6311 db állattal gyarapodott.

A gyűjtemény őre : Chelarin György.

72. A magyar kaszinó könyvtára.

1860-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1581 kötet, három szekrényben helyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként egyszer d. u. 1-től 2-ig van nyitva. Biztosíték fejében 4 kor. teendő le.

Az 1900. évben 200 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok : Szélys Dénes lelkész.

A brassói magyar kaszinó könyvtárának jegyzéke. — Könyvtárhasználati füzet. — A brassói magyar kaszinó házszabályai és ügyrendje.

73. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1855-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett, midőn a vallás-és közokt. minisztérium a megszüntetett polgári iskola helyett a felső kereskedelmi iskolát felállította.

Állománya 2094 kötet és 38 térkép, egy teremben elhelyezve. Csupán a tanárok használatára van rendelve.

Évi javadalmazása 300 forint, mely a tandíjakból jár a könyvtárnak. Ez összesen az 1900. évben 93 kötetet és 3 térképet szereztek be.

Könyvtárnok: Szabó Nándor tanár.

74. A r. kath. főgimnázium könyvtára.

1837-ben vetette meg alapját Kovács Antal apátplébános, a gimnázium alapítója.

Állománya mintegy 4000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Könyvtárnok: Albert Ferencz.

Vargyasi Ferencz, A brassói r. kath. főgimnázium története 1837—1896. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

75. A városi levéltár könyvtára.

1884-ben rendeztetett be. 1886-ban a Trauschenfels Frigyes könyvtára jutott ajándékképpen birtokába.

Állománya 1344 kötet és 35 kézirat, két teremben elhelyezve. Az oklevelek, térképek stb. a levéltár önálló osztályait képezik.

Van szaklajstroma és betürendes katalogusa.

Használók számára a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 2-től 5-ig van nyitva.

Kikölsönzés nincs.

Könyvtárnok: Stenner Frigyes városi levéltárnok.

BUDAPEST.

(Országos gyűjtemények.)

76. A kir. József-műegyetem könyvtára.

(VIII., Múzeum-körut 6—8. sz.)

A műegyetem könyvtára 1846-tól 1856-ig, míg az intézet József-ipartanoda néven szerepelt, igen kis terjedelmű volt. Első könyvtárosa Weisz (Vész) János 1853 október havában vette át a könyvtárt, mely ez ideig valószínűleg csak az igazgatói iroda egyik szekrényét foglalta el. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 63,382 kötet és 147 térkép, egy teremben elhelyezve, 110 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Az olvasóterem köznapokon d. u. 3-tól 8-ig van nyitva műegyetemi hallgatóknak; a rektor vagy a könyvtárnok engedélyével azonban mások is használhatják. Kikölcsönzés van a műegyetem tanárai és egyetemi tanárok számára, továbbá a rektor és könyvtárnok engedélyével s a könyv árának letevése mellett műegyetemi hallgatók, sőt idegenek részére is.

Évi javadalmazása 20,000 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap, s azonfelül a műegyetemi hallgatók beiratási díjainak egy része, mely az 1900. évben 45,060 koronát tett ki.

Könyvtárnok: Rados Gusztáv műegyetemi tanár;
könyvtárőr: Nagy Sándor.

Kvassay Jenő, A műegyetem. (Budapest, 1874.) — A magy. kir. József-műegyetem könyvtárának címjegyzéke. (Budapest, 1874.) — U. annak II. kiadása. (Budapest, 1893.) — Függelék u. ahhoz. (Budapest, 1900.) — Jámbor Gy., A műegyetem. (Budapest, 1896.)

77. Magyar kereskedelmi múzeum.

(V., Váci-körut 32. sz. és városligeti iparcsarnok.)

a) Könyvtár.

1890-ben keletkezett.

Állománya 2933 kötet és 7756 füzet, öt teremben elhelyezve, két 10—10 személyre berendezett olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: a keleti hivatalos és közgazdasági

lapok, a külföldi konzuli jelentések és a külföldi kereskedelmi, ipari és vámtörvények gyűjteményei, bel- és külföldi kereskedelmi és ipari czimtárak, terjedelmes csoporttal a bel- és külföldi kiállítások programjaiból, szabályzataiból, katalógusaiból stb.

Czédula-katalogusa és betűsoros mutatója van.

Használatáról a kereskedelemügyi m. k. miniszter 1900 április 11-ikén 22,659/IX. szám alatt jóváhagyott szabályzata intézkedik.

Mindenki szabadon használhatja. Egyesek csak pénzbeli biztosíték letétele mellett, testületek és hatóságok e nélkül is kaphatnak költsön könyveket.

Évi javadalmazása 3600 kor., melyet a kereskedelemügyi minisztériumtól kap.

Könyvtárnok : S a r k a d i A n t a l.

b) Egyéb gyűjtemények.

1887-ben a kiállítási iparcsarnokban állandó kiállítás nyílt meg, hogy a hazai ipar fejlődését állandóan bemutassa. A millenáris kiállítás után újabb lendületet vett az eszme, s 1897-ben megnyílt a kereskedelmi múzeum állandó tárlata.

Allománya több ezer tárgy, melyek a következő csoportokba vannak osztva: bányatermékek, kő- és cementipar, vas- és fémipar, gépek és gépfelszerelések, járművek, faipar, bőripar, agyag- és üvegipar, vegyszeti ipar, papir- és sokszorosító ipar, élelmi iparcikkek, fonó- szövőipar, ruházati ipar, butoripar és lakberendezés, háziipar, malommodellek és keleti mintatár.

A kereskedelem történetére vonatkozó oklevelek, czéhirtatok, pecsétek stb. a múzeum történeti osztályában vannak kiállítva.

A közönség mindennap díjtalanul megtekintheti.

A hazai termékek állandó kiállítására vonatkozó szabályzatok. (Budapest, 1886. és 1893.) — A hazai termékek állandó kiállításának katalógusa. (Budapest, 1888.) — A magyar kereskedelmi múzeum könyvtárának katalógusa. (Budapest, 1892. és 1897.) — Le musée commercial hongrois. (Budapest, 1895.) — Magyar kereskedelmi múzeum. (Budapest, 1896.) — Az állandó kiállítás katalógusa. (Budapest, 1897.) — A m. k. kereskedelmi múzeum nyilv. könyvtárának ügykezelésére és használatára vonatkozó szabályzat. (Budapest, 1900.) — A m. kir. kereskedelmi múzeum nyilv. könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1901.)

78. A m. kir. központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára.

(II., Oszlop-utca 3/a.)

Alapját néhai igazgatója, dr. Keleti Károly 1867-ben a külföldi statisztikai hivatalokkal megkezdett csereviszony által vetette meg. Sokat tett e részben az 1876-ban Budapesten tartott IX. nemzetközi statisztikai kongresszus, mely könyvtárszeti kiállítással volt egybekötve. A könyvtár ügykezelését és használatát újabban a kereskedelemügyi m. k. miniszter 1898. évi január 2-ikán 8339/1897 eln. sz. alatt kiadott szabályzata írja körül.

Allománya 80,407 kötet, 28 kézirat s 265 térkép és grafikai rajz, három teremben elhelyezve, 20 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára, vasárnap és ünnepnapok kivételével, d. e. 10 órától d. u. 1 óráig nyitva áll. A könyvek használata kéréslap útján eszközöltetik. Egyszerre csak egy munka és rendszerint egy kötet vehető ki. Kikölesönzés van, igazgatói engedéllyel vidékre is küldenek könyveket.

Évi javadalmazása 4000 kor., melyet a m. kir. kereskedelemügyi minisztériumtól kap. Az 1900. évben 2918 korona fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnokok: Farkasfalvi Imre stat. hivatali főtiszt és Tettey Emil stat. hivatali tiszt.

A statisztikai osztály könyv- és térkép-gyűjteményének lajstroma 1867/68-ról. (Hivatalos Statisztikai Közlemények, I. évf. 3. f. és VI. évf. 4. f.) — Az orsz. magy. kir. statisztikai hivatal könyv- és térkép-gyűjteményének jegyzéke 1869. és 1870-ről. (U. ott. IV. évf. 4. f.) — U. az, az 1871. és 1872-ik évekről. (U. ott.) — Pindura Imre, Az orsz. m. kir. statisztikai hivatal könyvtárának és térképgyűjteményének címjegyzéke 1867—1884. (Budapest, 1885.) — A magy. kir. központi statisztikai hivatal nyilván. könyvtárának és térkép-gyűjteményének címjegyzéke. (Budapest, 1898.) — A m. k. központi statisztikai hivatal nyilván. könyvtárának és térképgyűjteményének ügykezelési és használati szabályzata. (Magyar Könyvszemle, 1899. évf.)

79. M. kir. mezőgazdasági múzeum.

(VII., Kerepesi-ut 72. sz. és Városliget, Széchenyi-sziget.)

a) Könyvtár.

1896-ban, a múzeummal egyidejűleg keletkezett. Gyarapításánál a kitűzött főcél: 1. a magyar nyelvű mezőgazdasági művek és folyóiratok kivétel nélkül való összegyűjtése, 2. a Magyarország területén bármely nyelven megjelent ilyenmű nyomtatványok és 3. a hazai mezőgazdaságra vonatkozó külföldi művek megszerzése, úgy, hogy e könyvtár a hazai mezőgazdasági és a mezőgazdaságra vonatkozó idegen nyelvű irodalomra nézve forrásul szolgálhasson.

Állománya 9000 kötet és füzet, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és cédula-katalogusa; szaklajstroma most készül.

Az érdeklődők a múzeum igazgatóságától nyert külön engedélyvel tekinthetik meg.

b) Mezőgazdasági gyűjtemények.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter 1896-ban az orsz. magyar gazdasági egyesület kezdeményezésére alapította azon célból, hogy az ország mezőgazdasága fejlődésére vonatkozó emlékeket és a jelen állapotot feltűntető tárgyakat összegyűjtse és nyilvánosan kiállítva bemutassa. Anyagának zömét az 1896-odiki ezredéves országos kiállításból nyerte.

A kiállított tárgyak a következő osztályokban vannak csoportosítva: talaj- és trágyaismeret 1122 db; növény termelés és kertészet 3768 db; dohányminták 183 db; gazdasági gépek és eszközök 838 db; gazdasági épületminták 161 db; állattenyésztés és tejjgazdaság 834 db; gyapjuminták 129 db; baromfitenyésztés 541 db; méhészet 362 db; selyemtenyésztés 3261 db; szőlőmivelés és borászat 455 db; állami méneshirtokok csoportja 552 db; gazdasági ipar 432 db; vadászat és erdészet 564 db; halászat 381 db; gazdaságtörténet 238 db; vízepítészet 892 db; háziipar 621 db; tanszergyűjtemény 314 db; statisztika 167 db; fényképek és térképek 605 db; a társországoakra s a külföldre vonatkozó gyűjtemény 2218 db; összesen 18,638 db.

Az oklevelek, metszetek, érmek stb. a múzeum történelmi osztályában vannak kiállítva.

A múzeum gyűjteményei a hétfői és az ünnepeket követő napok kivételével naponként d. e. 9-től d. u. 1-ig vannak nyitva.

Évi javadalmazását a m. kir. földmivelésügyi minisztériumtól kapja.

80. M. kir. technologiai iparmúzeum.

(VIII., József-körút 6. sz.)

Alapját az országos magyar iparegyesület vetette meg, mely 1879-ben kérvényt nyújtott be a vallás- és közokt. minisztériumhoz egy technologiai iparmúzeum felállítása iránt.

(Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

a) Szakkönyvtár és rajzgyűjtemény.

Állománya 8481 kötet, egy teremben elhelyezve, 50 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Használók számára naponként d. e. 9-től 12-ig és d. u. 2-től 5-ig, továbbá szerdán este 7 és 9 óra közt nyitva van. Kikölcsönzés van főleg az iparos közönség számára, biztosíték mellett, 3 heti használatra. A könyvtár más helyekre is küld könyveket, intézeteknek hivatalos megkeresésre, magánosoknak megfelelő biztosíték és a költségek megtérítése mellett.

b) Egyéb gyűjtemények.

Állományuk 20,459 db, melyek szerszám- és géptárra, továbbá minta-gyűjteményre oszlanak.

Megtekinthetőek naponként d. e. 9-től 12-ig és d. u. 2-től 5-ig.

A múzeum évi javadalmazása személyi kiadásokra 41,000 kor. s dologi kiadásokra 30,000 kor.

Főigazgató: Hegedüs Károly; *igazgató*: Táboraszky Ottó; *titkár*: Guzelnigg Ernő; *könyvtárnok*: Grünwald István.

A magy. kir. technologiai iparmúzeum közleményei I—XIII. évf. (Budapest, 1888—1900.) — Grünwald István, *A magy. kir. technologiai iparmúzeum és a budapesti magy. kir. áll. ipariskola egyesített szakkönyvtárának címjegyzéke. (Budapest, 1898.)* — Táboraszky Ottó és Hegedüs Károly, *Jelentés a magy. kir. technologiai iparmúzeum 1898/99. évi működéséről. (Budapest, 1899.)*

81 A magy. kir. tudomány-egyetem könyvtára.

(IV., Ferencziek-tere 3. sz.)

Keletkezésének ideje összeesik a nagyszombati érseki egyetemnek 1635 május 13-ikán történt alapításával. Kezdetben a nagyszombati jezsuita rend tulajdona volt. A nagyszombati

érseki egyetem 1770-ben királyivá lett, a jezsuita rend pedig 1773-ban feloszlattatván, könyvtára 1774 aug. 19-ikén az országos jellegűvé lett egyetemnek adományoztatott.

(Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 224,669 kötet mű, 40,186 apró nyomtatvány, továbbá 1607 db és 441 kötet kézirat, ezek között 723 ősnymtatvány, 475 magyar nyelvű és 620 latin nyelvű régi hazai nyomtatvány, 410 db 1711. előtti magyar vonatkozású idegen nyomtatvány; továbbá oklevél-, térkép- és metszetgyűjteménye is van. Mindezek nyolcz teremben, hét szobában és 140 szemlélyre berendezett két olvasóteremben vannak elhelyezve.

A könyvtár kiválóbb nevezetességei: 12 db Korvin-kódex: a régi magyar nyelvemlékek közül a Nádor-kódex, Winkler-kódex, Cornides-kódex, Sándor-kódex, Bod- és Weszprémi-kódex; Kaprinai, Hevenessy, Pray kézirat-gyűjteményei; ezenkívül Káldy bibliájának eredeti kézírata, Pázmány Péter és Cornides eredeti kézíratai; továbbá két tészta-nyomás (empreintes en pate), két serét-nyomás (manière criblée), Erasmus mester rézmetszete a XV. századból; az ősnymtatványok közül Vespucci Americo levele 1504-ből; az első német ujság 1505-ből; Speculum Passionis, Theurdank, (mindkettő Hans Schöfleintől illusztrálva); a legelső magyarországi nyomtatvány, az 1473. évi Cronicon Budense és a legelső magyar nyomtatvány, Komjáthi Szent Pál fordítása stb.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Látogatók számára, hétfő és ünnepnapok kivételével, d. e. 9-től 1 óráig és d. u. 3-tól 8 óráig nyitva van. Minden 16 évet betöltött és tisztességesen öltözött egyén az igazgatóság által egy tanévre kiállított látogatási jegy mellett használhatja, de első sorban az egyetem hallgatói.

Kikölcsonzés van biztosíték letétele nélkül egyetemi tanárok és azok részére, kiknek erre az egyetemi tanács engedélyt ad, minden más személynek biztosíték letétele mellett.

Évi javadalmazása 69,296 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

A könyvtár az egyetemi tanács felügyelete alatt áll.

Könyvtárigazgató: dr. Ferenczi Zoltán; **I. űr:** dr. Máté Sándor; **II. űr:** Kudora Károly. **I. tiszt:** Dedek Crescens Lajos; **II. tiszt:** dr. Dézsi Lajos; **III. tiszt:** Tetzl Lőrincz; **segéd-tiszt:** Fiáth Károly István; **gyakornokok:** dr. Barbul Jenő és Grósz Géza.

Pray Georgius, Index variorum librorum bibliothecae universitatis regiae Budensis. 2. k. (Buda, 1780—81.) — Márki

József, Czimmutató a magy. kir. egyetem s Pest város könyvtárainak magyar, német, latin s francia nyelven írott jogi és államtani összes műveihöz. (I. füzet. Pest, 1865; II. füzet. Buda, 1869.) — Toldy Ferencz, Egy országos intézet veszedelmének története. (Pest, 1870.) — A budapesti magy. kir. egyetemi könyvtár értesítője. A könyvtár gyarapodásai 1874-ben. (Budapest, 1874—75.) — Márki József, Könyvtári nefelejts, vagy a budapesti magy. kir. tudomány-egyetem könyvtárának rövid ismertetése. 1778—1874. (Budapest, 1874.) — Ügyviteli utasítás a budapesti k. m. tud. egyetemi könyvtár számára. (Budapest, 1875.) — A könyvtár gyarapodásai 1875-ben. (Budapest, 1876.) — Id. Szinnyei József, Az egyetemi könyvtár rendezéséről. (Magyar Könyvszemle, 1876. évf.) — Jelentés a budapesti tud.-egyetem könyvtárának gyarapodásáról és forgalmáról 1876-ban. (U. ott.) — A budapesti m. kir. tudomány-egyetem könyvtárának czimjegyzéke. I. Kézikönyvtár. (Budapest, 1876.) — II.—XXV. kötet, 1877—1900. évi gyarapodás. (Budapest, 1878—1901.) — Szilágyi Sándor, Régi hazai könyvfeljegyzések a budapesti egyetem könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1879—80. évf.) — Jelentés a budapesti egyetemi könyvtár állapotáról 1879-ben. (U. ott, 1879. évf.) — A budapesti magy. kir. egyetemi könyvtár codezeinek czimjegyzéke. (Budapest, 1881.) — Catalogus codicum bibliothecae universitatis Budapestiensis (Budapest, 1881.) — Kudora Károly, A budapesti m. kir. tudomány-egyetem segédkönyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1884.) — A hírlapok és folyóiratok czimjegyzéke a budapesti egyetemi könyvtárban. (Budapest, 1886.) — Id. Szinnyei József, Könyvtári emlékek (Budapest, 1887.) — A budapesti magyar kir. egyetemi könyvtár kéziratának czimjegyzéke. I. Rész. (Budapest, 1889.) — II. Rész. (Budapest, 1894.) — Szilágyi Sándor, Jelentés a budapesti m. k. tud. egyetem könyvtárának rendezéséről, gyarapodásáról és forgalmáról 1892-ben. (M. Könyvszemle, 1892/93. évf.) — Szilágyi Sándor, Jelentés a budapesti egyet. könyvtár állapotáról 1893-ban. (U. ott, 1894. évf.) — U. az 1894-ben. (U. ott, 1895. évf.) — Máté Sándor, A budapesti m. kir. tudomány-egyetem könyvtára. 1774—1895. (Budapest, 1896.) — A budapesti m. tud. egyetem könyvtára 1895-ben, 1896-ban, 1897-ben, 1898-ban és 1899-ben. (Magyar Könyvszemle, 1896, 1897, 1898, 1899. és 1900. évf.) — Dr. Illésy János, Az egyetemi könyvtár megvizsgálása 1780-ban. (Magyar Könyvszemle, 1897. évf.) — Szabályzat a budapesti tud. egyetemi könyvtár részére. (Budapest, 1898.)

82. Magyar nemzeti múzeum.

(VIII., Múzeum-körut 14—16. sz.)

Gróf Széchenyi Ferencz, m. k. főkamარásmeister, 1802 november 25-ikén kelt alapító-levelével könyvtárát és ezzel kapcsolatos térkép- és éremgyűjteményét egy magyar nemzeti múzeum létesítésére nemzetének felajánlva, megvetette alapját az első hazai nyilvános múzeumnak, melyre az a feladat várt, hogy a nemzet kulturájának emlékeit összegyűjtse és a jövő számára megőrizze. I. Ferencz király ez alapítást november 26-ikán jóváhagyta, az országgyűlés az 1807. évi XXIV. törvénycikkbe iktatta, József nádor pedig az új intézetet szervezeti szabályllyal látta el, melynek értelmében a közvetlen vezetés a nádort illeti meg. Grassalkovich Antal herczeg hatvani-utczai telkét az építendő múzeumnak adományozta, s a nemzet minden társadalmi rétegében megindult a gyűjtés egy nemzeti múzeumi alap létesítésére, melynek e czélra 1.107,046 koronát sikerült összehozni. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A magyar nemzeti múzeum mai szervezete szerint a következő, egymástól belső ügykezelés tekintetében elkülönített osztályokból áll: 1. Széchenyi-országos-könyvtár, 2. érem- és régiségtár, 3. képtár, 4. néprajzi osztály, 5. állattár, 6. növénytár, 7. ásvány- és őslénytár.

Az egyes osztályok, a könyvtár kivételével, melynek használatát külön szabályzat állapítja meg, hetenként két napon díjtalanul tekinthetők meg, és pedig a természetrajzi gyűjtemények hétfőn és csütörtökön, a régiségtár kedden és pénteken, a képtár szerdán és szombaton. Más napokon 1 korona belépődíjért látogathatók. Vasárnap és ünnepnapokon az osztályok egyike sorrend szerint felváltva ingyen tekinthető meg.

Az intézet 1900. évi kiadásai 457,508 kor. 78 fillérre rugtak, ebből személyi kiadásokra esett 187,347 kor. 96 fil. 1900. évi javadalma az állami költségvetésben rendes kiadások czimén 416,428, rendkívüliek czimén 48,000 koronában állapított meg; az előbbiekből személyi kiadásokra 211,314 korona esett.

A magyar nemzeti múzeumi tanács elnöke: a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter; másodelnöke: Bubics Zsigmond v. b. t. t., kassai püspök; tagjai: gróf Andrássy Tivadar v. b. t. t.; gróf Apponyi Sándor v. b. t. t.; Berzeviczy Albert v. b. t. t.; Forster Gyula miniszt. tanácsos; Fraknoi Vilmos arbei vál. püspök, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelője; gróf Kuun Géza, v. b. t. t.; Pauler Gyula min. tanácsos, orsz. főlevéltárnok; Semsey Andor m. nem-

zeti múzeumi tiszt. ör; gróf Széchenyi Béla v. b. t. t.; gróf Teleki Sándor orsz. képviselő; Thaly Kálmán orsz. képviselő; gróf Zichy Jenő v. b. t. t.; *jegyzője*: dr. Esztogár László nemz. múzeumi segédőr.

Igazgató: Szalay Imre min. tanácsos; *titkár*: Tóth Árpád. (A többi tisztviselőket lásd az illető osztályoknál.)

Museum hungaricum. (Buda, 1807.) — *Das ungarische National-Museum zu Pesth.* (Bécs, 1814.) — *Museum nationale hungaricum.* (Buda, 1815.) — *Miller Jac. Ferd., Acta litteraria Musei Nationalis Hungarici.* (Buda, 1816. és 1818.) — *Hivatalos tudósítás a m. n. múzeum állapotjáról.* (Pest, 1835.) — *Kubinyi Agoston, A magy. nemzeti múzeum.* (Pest, 1848. és 1861.) — *Dux Adolf, A magyar nemzeti múzeum.* (Pest, 1857.) — *Dux Adolf, Das ung. Nationalmuseum in Pest.* (Pest, 1858.) — *Mátray Gábor, A magyar nemzeti múzeum korszakai.* (Pest, 1868.) — *Báró Radvánszky Béla, A nemzeti múzeum ügyeinek megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése.* (Magyar Könyvszemle, 1881. évf.) — *A magyar nemzeti múzeum.* (Magyar Szalon, 1888. évf.) — *A magyar nemzeti múzeum szervezete és szolgálati szabályzata.* (Budapest, 1889. és 1898.) — *A magyar nemzeti múzeum 1802—1895.* (Budapest, 1896.) — *A magyar nemzeti múzeum.* (Magyar Szalon, 1898. évf.) — *Jelentés a magyar nemzeti múzeum 1898. évi állapotáról.* (Budapest, 1899.) — *Jelentés a magyar nemzeti múzeum 1899. évi állapotáról.* (Budapest, 1900.) — *Jelentés a magyar n. múzeum 1900. évi állapotáról.* (Budapest, 1901.)

1. Széchenyi-országos-könyvtár.

A nagyczenki könyvtár, melyet gróf Széchenyi Ferencz 1802-ben nemzetének ajándékozott, 11,884 nyomtatványból (mintegy 15,000 kötetben), 1152 kéziratból (mintegy 2000 kötetben) és jelentékeny térképgyűjteményből állott. Ez anyagot, mint a magyar nemzeti múzeum alapját és első osztályát, 1803-ban vette át a József nádor által Széchenyi ajánlatára könyvtárórré kinevezett Miller Jakab Ferdinánd, nagyváradí liczeumi tanár. A könyvtár a Ferencz-rendiek kolostorában 1803 decz. 10-ikén nyílt meg a közönség számára, s naponként délelőtt és délután hat órán át állott az olvasók rendelkezésére. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A könyvtár négy osztályra oszlik, u. m.: nyomtatványok, kéziratok, hírlapok osztályára és levéltárra.

1900. évi dologi kiadásai 26,577 kor. 84 fillérre rugnak.

a) Nyomtatványi osztály.

Állománya az 1900. évi júliusban tartott revízió szerint 357,687 kötet, köztük több mint 100,000 db apró nyomtatvány, tiz teremben és egy zárt folyosóu elhelyezve. E helyiségeket a földszinten a köteles példányok átvételére szolgáló két terem és a kiselejtezett duplumok elhelyezésére szolgáló raktárak egészítik ki. Kiválóbb nevezetességei a régi magyar nyomtatványok, melyek száma immár 1194. A legrégebb magyar nyelvű hazai nyomtatványok: Szent Pál leveleinek töredéke, mely állítólag megelőzte a Komjáthy-féle 1533. évi kiadást, némelyek szerint pedig annak próbanyomásából származik; továbbá Heyden Seebald, Puerilium colloquiorum formulae. (Krakkó, 1533.) Az 1711 előtti hazai idegen nyelvű nyomtatványok között legnevezetesebbek az 1473. évi budai krónika és az 1494. évi zengi misekönyv. Ősnyomtatvány összesen 1031 db van, ezek között legrégebb: Cicero, De Oratore ad Quintum fratrem. (Subiaco, évn., 1465.)

A nyomtatványi osztály anyagáról van 1090 tokban elhelyezett cédula-katalogus mintegy 500,000 czimlappal, továbbá szaklajstrom 131 kötetben, és külön katalogusok az 1711 előtti magyar és hazai idegen nyelvű nyomtatványokról, végül az ősnomtatványokról, összesen 4 kötetben.

Van nyilvános olvasóterme és két külön helyisége szakemberek részére, összesen 95 személyre berendezve. Az olvasóterem szeptember 1-től június 30-ig, az ünnep- és vasárnapokat s a nagyhét három utolsó napját kivéve, naponként d. e. 9-től 1-ig van nyitva. Használatára feljogosító látogatási jegyet, megfelelő igazolásra, minden 16 évet betöltött, tisztességesen öltözött egyén kaphat. Az épület földszintjén délutáni dolgozószoba áll a tudományos buvárkodást végző szakemberek rendelkezésére, ez azonban csak kivételes és sürgős szükség esetén vehető igénybe a könyvtár-igazgató engedélyével, melyet esetről-esetre egy nappal előbb kell kikérni.

A kikölcsönzés csak szakembereknek és kiváló társadalmi állást betöltő egyéneknek van megengedve, s tartama két hónapot nem haladhat meg. Kéziratok, oklevelek, unikumok s becsebb művek csupán közintézeteknek adatnak ki tudományos használatra. Vidékre közintézetek hivatalos megkeresésére, hivatalos helyiségben leendő használatra adnak kölcsön könyveket. Külföldi intézetekre nézve a viszonyosság elve szolgál irányadóul.

1900. évi összes gyarapodása 39,165 db.

b) Kézirattár.

Allománya 20,315 db, két teremben elhelyezve. Ezek között a latin kódexek száma 349, és pedig 1 db a VIII. századból, 1 db a IX., 2 db a X., 4 db a XI., 27 db a XII., 45 db a XIII., 65 db a XIV., 203 db a XV. és XVI. századokból. Nevezetesebbek: Sancti Pauli epistolae ad Romanos et Corinthios (IX. sz.), a deákii miscskönyv (Pray-kódex), a Hartvik-legenda (XII. sz.), Szent Erzsébet élete (XIV. sz.), Budai Mihály agendái (XIV. sz.), Zsámboki bibliája (XIV. sz.), Janus Pannonius, Opera metrica et prosaica (XV. sz.), Nagylaki István breviariuma (XV. sz.), Michael de Hungaria beszédei (XV. sz.), Ranzanus Annalesei (XV. századi díszes hártya-kézirat II. Ulászló és Bakócz Tamás bitorországi czimereivel), a dubniczi krónika (1479.) és számos magyarországi miscskönyv a XIV—XV. századból stb. Német kódex van 30 db, olasz 2 db (XV. sz.), hollandi 5 db, cseh 1 db, ó-szláv 2 db, görög 1 db. A kézirattár kiválóbb nevezetességei: 19 db magyar nyelvemlék, és pedig: a halotti beszéd és könyörgés a XIII. század elejéről a Pray-kódexben, Szabács viadala (1476.), a Batthyány-miscskönyv magyar naptárbejegyzései (1489.), a Margit-legenda (1510), a Jordánszky-kódex töredéke (1516—19.), a Gömör-kódex (1516.), Szent Domonkos élete (1517.), a Horvát-kódex (1522.), a Vitkovics-kódex (1525.), Geszthy László deák éneke (1525.), a Kazinczy-kódex (1526.), az Érdy-kódex (1526—27.), a Peer-kódex, a Csizió és imakönyv, a Simor-kódex, Szent Krisztina élete, a Kulcsár-kódex (1539.), a Nagyheti énekkönyv és a Nevezetes évek Magyarország történetére. Becses ereklyéi továbbá 11 db Korvin-kódex, köztük Joannes Damascenus, Sententiae (Attavantestől miniált hártyakézirat egykoru bőrkötésben); Joannes Chrysostomus, Omeliae in epistolas ad Thimo-taeum (szintén Attavantes miniatúrjeivel); továbbá S. Hieronymus, Commentaria in epistolas S. Pauli ad Galathas (Francesco del Cherico kezétől kifestve). E két utóbbi kéziratot a modenai herczeg ajándékozta a magyar nemzetnek, s ő felsége 1891. évi elhatározása juttatta a nemzeti múzeum könyvtárának tulajdonába.

A kézirattárnak van czédula-katalogusa 42 tokban mintegy 17,000 czimlappal, továbbá 11 kötet nyelvek szerint vezetett repertoriuma. Az irodalmi levelek csoportjáról, mely most rendezés alatt áll, 8178 levélnek 2503 czédulája 10 tokban van elhelyezve.

1900. évi gyarapodása 3176 db.

c/ Hirlapkönyvtár.

Állománya 17,436 kötet hirlap, egy teremben és egy zárt folyosón elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a legelső magyar hirlap, a »Magyar Hirmondó« (1780—1788), továbbá a »Pressburger Zeitung« teljes példánya 1765-től a mai napig, s az 1848/49-iki hirlapok csaknem teljes gyűjteménye.

Czédula-katalogusa van, mely 21 tokban mintegy 4000 czimlapot foglal magában.

A használók számára külön olvasóterem van berendezve. 1900. évi gyarapodása 78,843 hirlapszám.

d/ Levéltár.

Állománya mintegy 270,000 db oklevél, egy teremben, három szobában és egy zárt folyosón elhelyezve.

A törzsgyűjteményen kívül 52 család örök letéteményül elhelyezett levéltárait őrzi.

A törzsgyűjteményben és a családi levéltárakban levő középkori oklevelek száma körülbelül 33,000 db. Legrégibbek Kálmán király 1109. évi oklevele a veszprémvölgyi apáczák részére és Imre király 1198. évi oklevele. Czimeres levél van 356 db, ezek között 24 db középkori. A legrégibbek Donch mester 1327. évi, Kolos mester 1332. évi, a Csentevölgyiek 1398. évi czimeres levelei; a Tétényiek 1405. évi armálisa pedig legelső azon magyarországi czimeres levelek között, melyekben a czimer le van festve. A törzsgyűjtemény jelentékeny csoportjait alkotják a czéhíratok, a városi iratok és kamarai számadások, továbbá az 1848/49-iki szabadságharcra és az emigrációra vonatkozó irat- és proklamáció-gyűjtemény, mely utóbbiba Vörös Antal gyűjteménye, Kossuth Lajos iratai és az olaszországi magyar légión levéltára zárt csoportokként vannak beillesztve.

A törzsgyűjteményből évszám és betűrend szerint összeállított czédula-katalogusok vannak a czimeres levelekről, a czéh-iratokról, a városi és kamarai iratokról, továbbá a régiebb szerzemények közül a Jankovich-, Horvát-, Illésházy- stb.-féle anyagról. Az oklevél keltét és kiállítóját feltüntető czédula-katalogus van az egész Árpád-kori oklevél-anyagról melynek további folytatása is munkába van már véve.

Külön jegyzéke van a Vörös Antal-féle gyűjteménynek. A családi levéltárakról az illető családok által készítettett lajstromokon kívül újabban évszám szerinti leltárak felvétele van folyamatban.

1900. évi gyarapodása 8911 db és két családi levéltár.

Igazgató: dr. Fejérpataky László egyet. ny. r. tanár, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; **igazgató-őr:** Szinnyei József (a hirlaptár vezetője); **őrök:** Kollányi Ferencz (a nyomt. osztály vezetője), Horváth Ignác, dr. Schönherr Gyula (a levéltári oszt. vezetője) és Kereszty István; **segédőrök:** dr. Sebestyén Gyula, dr. Áldásy Antal, dr. Esztegár László, dr. Melich János, Havrán Dániel, Kováts László, dr. Hubert Emil, Varju Elemér és dr. Vértesy Jenő.

Catalogus bibliothecae hungaricae Francisci Com. Széchenyi. Tomus I. Pars 1. (Sopron, 1799.) — Index alter libros bibliothecae hungaricae Francisci Com. Széchenyi duobus tomis comprehensos in scientiarum ordines distributos exhibens. (Pest, 1800.) — Catalogus bibliothecae hungaricae nationalis Széchenyianae. Supplementum I. (Pozsony, 1803.) — Index alter libros bibliothecae hungaricae Széchenyiano-regnicolaris supplemento I. comprehensos, in scientiarum ordines distributos exhibens. (Pozsony, 1803.) — Catalogus bibliothecae hungaricae Széchenyiano-regnicolaris. Supplementum II. (Sopron, 1807.) — Index alter libros bibliothecae hungaricae Széchenyiano-regnicolaris supplemento II. comprehensos, in scientiarum ordines distributos exhibens. (Pest, 1807.) — Catalogus manuscriptorum bibliothecae hungaricae Széchenyiano-regnicolaris. Vol. I—III. (Sopron, 1814/15.) — Horváth István könyvtára. (Jelenkor, 1846. 79. sz.) — Vasvári Pál, Szóemelés a Horváth-gyűjtemény ügyében. (Társalkodó, 1846. 97. sz.) — Mátray Gábor, Kimutatás Horváth István könyvtára felől. — Kubinyi Agoston, A magyar nemzeti múzeum, mint intézet és tulajdon örökítése a gróf Ráday-könyvtár megvétele érdekében. (Pesti Napló, 1859.) — A nemzeti múzeum és könyvtár díszterme. (Vasárnapi Ujság, 1864.) — Szász Károly, Közkönyvtáraink és az országos könyvtár. (Pesti Napló, 1871.) — Barna Ferdinánd, A magyar nemzeti múzeum Széchenyi országos könyvtárának rendezéséről. (Magyar Könyvszemle, 1876. évf.) — Csontos János, A Farkas Lajos-féle gyűjtemény codexei a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott.) — Fraknói Vilmos, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról és gyarapodásáról 1874—76. (U. ott.) — Jelentés a magyar n. múzeum könyvtárának gyarapodásáról és használatáról az 1876. év második felében. (U. ott.) — Kohn Sámuel, A magyar nemzeti múzeum heber kéziratái. (U. ott, 1877. évf.) — Csontos János, Adalék az 1848/49. hirlapirodalom bibliographiájához. (U. ott.) — Csontos János, A magyar nemzeti múzeum könyvtárának oklevel-gyűjte-

ménye. (U. ott.) — Bubits Zsigmond, A magyar nemzeti múzeum fa- és rézmetszetei. (U. ott.) — Fraknói Vilmos, A magyar nemzeti múzeum könyvtárának magy. tört. és irodalom-történeti kiállítása. (U. ott, és különlenyomatban: Budapest, 1877.) — Il. Szinnyei J., Hirlapirodalmunk 1848/49-ben. (U. ott.) — Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról. (U. ott.) — E. K., A Széchenyi-könyvtár gyarapodása. (Fővárosi Lapok, 1877. évf.) — Fraknói Vilmos, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának gyarapodásáról 1878/79-ben. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.) — A múzeumi könyvtár. (Pesti Napló, 1879. évf.) — Goldzieher Ignác, A magyar nemzeti múzeumi könyvtár keleti kéziratai. (Magyar Könyvszemle, 1880. évfolyam.) — Majláth Béla és Thallóczy Lajos, Petöfi Sándor hátrahagyott kéziratai és könyvtára. (U. ott.) — Majláth Béla, A gróf Forgách család levéltára. (U. ott.) — Bubits Zsigmond, Magyarországi várak és városoknak a magyar nemzeti múzeum könyvtárában létező fa- és rézmetszetei. (Budapest, 1880.) — Majláth Béla, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1880—1881-ben. (Magyar Könyvszemle, 1881. évf.) — Komáromy András, Gróf Eszterházy Dániel levéltára a nemzeti múzeum könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.) — Majláth Béla, Adalékok Szabó Károly régi magyar könyvtárához. (U. ott.) — U. az, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1881—82-ben (U. ott.) — Nagy Sándor, Horváth Istrán kéziratai a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1883. évf.) — Komáromy András, A kis-rhédei gróf Rhédey család levéltára a magyar nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott.) — Majláth Béla, Adalékok Szabó Károly »Régi Magyar Könyvtára«-hoz. (U. ott.) — U. az, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1882—83-ban. (U. ott.) — Nagy Sándor, Hazai tanodai drámák a nemzeti múzeum könyvtárában. (U. ott és különlenyomatban: Budapest, 1884.) — U. az, Szombatos kódexek a nemzeti múzeumban. (Értek. a nyelv- és széptud. oszt. köréből, XII. k. Budapest, 1884.) — Nagy Alexander, Schulcomœdien in der Bibliothek des ung. National-Museums. (Ung. Revue, 1885. évf.) — Majláth Béla, Jelentés a nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1883—1884-ben. (Magyar Könyvszemle, 1884. évf.) — Csontos János, Adatok a nemzeti múzeum könyvtárának történetéhez. (U. ott, 1885. évf.) — Majláth Béla, Jelentés a nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1884—1885-ben. (U. ott.) — Csontos János, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1885—86-ban. (U. ott, 1886. évf.) — Tóth Ferencz analectái a nemz. múzeum könyvtárában. (U. ott.) — Horváth István 1843. évi emlékirata a magyar nemzeti múzeum könyvtáráról.

(U. ott, 1887. évf.) — *Majláth Béla, Jelentés a magy. nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1886—87-ben.* (U. ott, 1887. évfolyam.) — *U. az, Jelentés a nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról 1887—88-ban.* (U. ott, 1888. évfolyam.) — *Csontos János, Emlékirat a müncheni Hunyadi-leveltár visszaszerzése tárgyában.* (U. ott, 1889. évf.) — *U. az, Barna Ferdinánd nyugdíjba menetele és a múzeumi könyvtár-rendezés.* (U. ott.) — *Dr. Daday Jenő, A budapesti könyvtárakban található természetrajzi folyóiratok jegyzéke.* (U. ott.) — *Erdélyi Pál, Révay Miklós kéziratai a magyar nemzeti múzeum könyvtárában.* (U. ott.) — *Majláth Béla, Jelentés a magyar nemzeti múzeum állapotáról 1888—89-ben.* (U. ott.) — *Horváth Ignác, Adalékok Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárának II. kötetéhez.* (U. ott, 1890. évf.) — *Láng Jágó, Magyar orvostudományi szaklapok a magyar nemzeti múzeum könyvtárában.* (U. ott.) — *Majláth Béla, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtáráról 1889—90-ben.* (U. ott.) — *Majláth Béla, Régi egylevelés nyomtatványok a magyar nemzeti múzeum könyvtárában.* (U. ott, 1891. évf.) — *U. az, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtáráról 1890—91-ben.* (Magyar Könyvszemle, 1891. évf.) — *Dr. Sebestyén Gyula, Gróf Széchenyi Ferencz levelezése könyvtári ügyekben.* (U. ott.) — *A m. nemz. múzeum könyvtárában . . . a koronázási feliratokból . . . rendezett kiállítás kalauza.* (Budapest, 1892.) — *Horváth Ignác, A magy. nemz. múzeumi könyvtár ősnymtatványainak jegyzéke.* (Magy. Könyvszemle, 1892/93., 94. és 95. évf.) — *A magy. nemz. múzeum könyvtára az 1891/92. munkaévben.* (U. ott, 1892/93. évf.) — *Schönherr Gyula, A Magyar Könyvszemle új folyama.* (U. ott.) — *Szinnyei József, Jelentés a magyar nemzeti múzeum könyvtáráról 1892/93-ban.* (U. ott.) — *Évnegyedes jelentések a nemzeti múzeum könyvtárának állapotáról.* (U. ott, 1894—901. évf.) — *Horváth Ignác, A magyar nemzeti múzeum könyvtárának ősnymtatványai.* (Budapest, 1895.) — *U. az, Erdélyi országgyűlési törvénycikkek a magyar nemzeti múzeum könyvtárában.* (Magyar Könyvszemle, 1895. évf.) — *Kereszty István, A magy. nemz. múzeum könyvtárának hírlaposztálya.* (U. ott.) — *Jankovich Béla, Magyar nemzeti könyvtár.* (Különlenyomat a Magyar Könyvszemle 1895. évf., Budapest, 1895.) — *A magy. nemz. múzeum könyvtára 1802—1895.* (Különlenyomat a Magyar Könyvszemle 1896. évf., Budapest, 1896.) — *A Hunyadi-leveltár megszerzése.* (U. ott, 1896. évf.) — *A magy. nemz. múzeum könyvtára az 1893/94. évben.* (U. ott.) — *Horváth Ignác, Magyar országgyűlési törvénycikkek a magyar nemzeti múzeum könyvtárában.* (U. ott.) — *A magyar nemzeti múzeum könyvtára az ezredéves orsz. kiállításon.* (U. ott.) — *A köteles példányokról*

szóló törvény és végrehajtása. (U. ott, 1898. évf.) — A magy. nemz. múzeum könyvtára az 1897. évben. (U. ott.) — A magy. nemz. múzeum könyvtárának szervezete és szolgálati szabályzata. (U. ott.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára az 1898. évben. (U. ott, 1899. évf.) — A magyar nemzeti múzeum könyvtára az 1899. évben. (U. ott, 1900. évf.) — Bleier J., Magyar vonatkozású német újságlapok a nemz. múzeum birtokában 1600—1711-ig. (U. ott.) — Horváth Ignác, Pótlék a magyar nemz. múzeumi könyvtár ősnymtatványainak jegyzékéhez. (Budapest, 1900.) — A magyar nemz. múzeum könyvtára az 1900. évben. (Magyar Könyvszemle, 1901. évf.) — A könyvtár hivatalos közlönye a Magyar Könyvszemle. Közrebocsátja a magyar nemz. múzeum könyvtára I—XVI. évf. (Budapest, 1876—92.) — Új folyam, A m. k. vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbízásából szerkeszti Schönherr Gyula. I—IX. kötet. (Budapest, 1893—1901.)

2. Érem- és régiségtár.

Alapja a gróf Széchenyi Ferencz 2623 darabból álló éremgyűjteménye volt, mely a nádor és magánosok adományaival meg bővitve csakhamar tekintélyes római és magyar éremtárrá nőtte ki magát. 1809-ben a régiségek és érmek kezelését a többi gyűjteményekétől külön választották, s 1810-ben a gyűjtemény a nagyközönség számára is megnyílt. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A gyűjtemény a következő csoportokra oszlik: I. Régiségtár: a) őskori emlékek, b) antik és régibb középkorbeli csoport, c) hadtörténelmi csoport, d) közép- és újkori művészeti és ipari emlékek, e) kegyeleti tárgyak, f) antik, közép- és újabbkori szobrászati emlékek gipszmásolatai. II. Éremtár: a) ókori, b) középkori és újkori érmek, c) emlékérmek, d) papírpénzek és kegyérmek, e) bárczák.

Állománya 286,145 db., kilencz teremben, három folyósón, az előcsarnokban, a földszinti kőtárban, két udvaron és a földszinti folyosókon elhelyezve. Az érem- és régiségtár szakkönyvtára 5742 mű és 1840 fényképből áll.

Nyomatott katalogusa van.

Megtekinthető minden kedden és pénteken s minden harmadik vasárnap d. e. 9-től 1-ig díjtalanul, más napokon d. e. 10-től 1-ig egy korona belépő díj lefizetése mellett.

Az 1900. évben az osztály régiségekre, érmekre, könyvekre, butorozásra stb. 20.405 koronát utalványozott. A gyarapodásról havonként a kormány hivatalos lapja számol be; az évnegyedes

jelentések az Archaeologiai Értesítőben, az összefoglaló évi jelentések a magyar nemz. múzeum évkönyveiben jelennek meg.

Igazgató: dr. Hampel József egyet. ny. r. tanár, **igazgató-őr:** dr. Réthy László; **őr:** Nagy Géza; **segédőrök:** Gohl Ödön, dr. Éber László és dr. Mahler Ede.

Catalogus nummorum Hungariae et Transilvaniae instituti nationalis Széchenyiani. I—III. k. (Pest, 1807.) — Appendix ad catalogum nummorum etc. (Pest, 1810.) — Miller Jac. Ferd., Cmeliotheca Musei Nationalis Hungarici. (Buda, 1825.) — A magyar nemzeti múzeum (Arch. Értesítő, II. k.) — Rómer Flóris, Képes kalauz a magy. nemz. múzeum érem- és régiségtárában. (Pest, 1870.) — Második bőv. kiadás. (Budapest, 1873.) — Illustrirter Führer in der Münz- und Alterthumsabtheilung des ungarischen National-Museums. (Pest, 1870.) — Más. kiadás. (Budapest, 1873.) — Weszerle érmészeti táblái, kiadta a magy. nemzeti múzeum érem- és régiségosztálya. (Budapest, 1873.) — Desjardins E. és Rómer F., A magy. nemz. múzeum római feliratos emlékei. (Budapest, 1873.) — É. Desjardins, F. Rómer, Monuments epigraphiques du Musée National Hongrois. (Budapest, 1873.) — Ortway Tivadar, A magyar nemz. múzeum érem- és régiséggyűjteménye 1874-ben. (Budapest, 1875.) — Hampel József, Kalauz a magy. nemz. múzeum érem- és régiségtárában. (Budapest, 1881.) — U. annak 4—11. kiadásai. (Budapest, 1883—1899.) — Dr. J. Hampel, Münz- und Alterthumsabtheilung des ung. National-Museums. Verwaltungsnormen und Statistik. (Budapest, 1888.) — Mahler Ede, Egyiptomi emlékek a magy. nemzeti múzeumban. (Arch. Értesítő, 1901. évf.) — Gohl Ödön, A magy. nemzeti múzeum bizancki súlyai. (U. ott.) — Archaeologiai értesítő I—XIV. kötet. (Budapest, 1869—1880.) — Uj folyam I—XXI. kötet. (Budapest, 1881—1901.)

3. Képtár.

Gr. Széchenyi Ferencz könyvtárával 1802-ben néhány olajfestményt is átengedett a nemzetnek, azonban képgyűjtemény alapítása eleinte nem volt tervbe véve. A képtár alapját voltaképpen Pyrker János egri érsek vetette meg azzal, hogy 1836-ban 192 dbból álló s nagyobbára régi olasz mesterek műveit tartalmazó gyűjteményét a nemzetnek ajándékozta. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 630 darab.

Másolásra és fényképezésre engedélyt az igazgatóság ad.

Megtekinthető minden szerdán és szombaton s minden harmadik vasárnap d. e. 9-től 1-ig díjtalanul; más napokon ugyancsak 9-től 1-ig egy korona belépő díj lefizetése mellett. 1900-ban 3860 kor. fordítottatott gyarapítására.

Az osztály ideiglenesen Mocsáry Sándor múzeumi igazgató-őr gondozása alatt áll.

Mátrai G., Pyrker J. L. érsek képtára a nemz. múzeum képcsarnokában. (Pest, 1846.) — Mátrai G., Pyrker I. L. képtára. (Pest, 1851.) — U. az, *Bildersammlung des Joh. Lad. Pyrker.* (Pest, 1851.) — Kubinyi Ág., *A magyar nemz. múzeum képtárának lajstroma.* (Pest, 1868.) — Ugyanaz németül. (Pest, 1868.) — Ligeti Antal, *A magy. nemzeti múzeum képcsarnokának ismertető lajstroma.* (Buda, 1870.) — *A magyar nemz. múzeum képcsarnokának lajstroma.* (Budapest, 1873.) — Ligeti A., *A magyar nemz. múzeum képcsarnokának lajstroma.* (Budapest, 1876.) — U. az, *Catalog der Bildergallerie des Nationalmuseums.* (Budapest, 1877.) — *A magy. nemz. múzeum képcsarnokának lajstroma.* (Budapest, 1880.) — U. ennek újabb kiadásai. (Budapest, 1882, 1883, 1886, 1890., 1892., 1893., 1896., 1897. és 1898.) — *Katalog der Bildergallerie des National-Museum's.* (Budapest, 1880.) — U. ennek újabb kiadásai. (Budapest, 1883, 1892, 1893., 1896., 1897. és 1898.) — Mocsáry Sándor, *Vezető a Magyar Nemzeti Múzeum képtárában.* (Budapest, 1900.) — U. az, *Katalog der Bildergallerie des National-Museums.* (Budapest, 1900.) — Peregriny J., *A magyar nemz. múzeum képtárának leiró katalogusa.* (Budapest, 1900.)

4. Néprajzi osztály.

(IX., Csillag-uteza 15. sz.)

A múzeum néprajzi anyaga a hatvanas évekig igen csekély s a Reguly-féle gyűjteményen kívül jelentéktelen volt. Hogy a hatvanas években az európai múzeumok néprajzi gyűjteményeit szélesebb alapokra fektették, 1871-ben a nemz. muzeum kebelében is külön néprajzi osztályt szerveztek (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Legújabbán kapcsolathoz lépett a magyar néprajzi társasággal, melynek folyóiratához, az »Éthnographiá«-hoz; a »M. N. Múzeum Néprajzi Osztályának Értesítője« czimen 1900 jan. 1-től kezdve külön mellékletet ad ki.

Állománya 34,533 db. néprajzi tárgy.

Szakkönyvtára 1,322 műből áll.

Megtekinthető áprilistól novemberig minden szerdán és

szombaton d. e. 9-től 1 óráig díjtalanul, más hétköznapokon ugyancsak 9-től 1-ig egy korona belépő díj lefizetése mellett. Dologi kiadásai 1900-ban 9772 koronára rúgtak.

Igazgató: dr. Jankó János múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *segédőrök:* dr. Semayer Vilibald és dr. Bátky Zsigmond.

A közokt. miniszter megbízásából 1869/70-ben Kelet-Ázsiában országos költségen gyűjtött s a magyar nemzeti múzeumban ideiglenesen kiállított népismei tárgyak leiró sorozata. (Budapest, 1871.) — Xantus János, Vezető a magyar nemzeti múzeum népismei gyűjteményében. (Budapest, 1874.) — U. az. A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának története és egy indítvány jövőjét illetőleg. (Ethnographia, 1892. évf.) — Dr. Jankó János, Közlemények a magyar nemzeti múzeum néprajzi tárából. (U. ott, 1892. és 1893. évf.) — Vikár Béla, Néprajzi tárgyak gyűjtése a milleniumra. (U. ott, 1893. évf.) — Dr. Jankó János, A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztálya tárgyainak statisztikája. (U. ott, 1894. évf.) — Zichy Jenő gróf kaukázusi és középázsiai utazásai. I. rész: A néprajzi gyűjtemény leírása dr. Jankó Jánostól. II. rész: Az archaeologiai gyűjtemény leírása dr. Posta Bélától. (Budapest, 1897.) — Vikár Béla, A magyar nemzeti múzeum néprajzi tára. (Ethnographia, 1898. évfolyam.) — Biró Lajos német-új-guineai (berlinhafeni) néprajzi gyűjtéseinek leiró jegyzéke. Kiadja a magy. nemzeti múzeum néprajzi osztálya. (Budapest, 1899.) — Dr. Sebestyén Gyula, A magy. nemzeti múzeum néprajzi gyűjteményei. (Ethnographia, 1899. évf.) — Dr. Jankó János, A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának gyűjteményei 1870-től 1899-ig. (Ethnographia, 1900. évf. Értesítő.) — Szakáts Péter, A magy. nemz. múzeum néprajzi osztályának kézi szakkönyvtára. (Ethnographia, 1900. évf. Értesítő.) — U. az, Betűrendes címjegyzék. (Budapest, 1901.) — Dr. Jankó János, Magyar típusok; I. sorozat: A Balaton mellékéről. Kiadja a magyar nemzeti múzeum néprajzi osztálya. (Budapest, 1900.)

5. Állattár.

1870-ig a növény- és ásványtári osztályokkal együtt az 1810-ben felállított »Természettár« részét képezte. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A gyűjtemény a következő csoportokra oszlik: 1. emlősök. 2. madarak, 3. csúszó-mászók és kétéltűek, 4. halak, 5. zsák-állatok. 6. lágytestűek. 7. molluscoideák, 8. rovarok, 9. száz-

lábuak, 10. pókfélék, 11. rákfélék, 12. férgesek, 13. túskebőrűek, 14. ürbelűek.

Állománya 1.178,703 db. Szakkönyvtára 7746 kötetből áll.

Megtekinthető minden hétfőn és csütörtökön s minden harmadik vasárnap d. e. 9-től 1-ig díjtalanul, más napokon ugyancsak 9-től 1-ig egy korona belépő díj lefizetése mellett.

1900. évi kiadásai 14,580 koronára rugtak.

Igazgató: dr. Horváth Géza, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *igazgató-őrök*: Mocsáry Sándor és dr. Madarász Gyula; *őr*: dr. Daday Jenő; *segédőrök*: Kuthy Dezső, dr. Kertész Kálmán és dr. Csiki Ernő; *szolgálatra beosztva*: Méhely Lajos áll. főreálisk. tanár.

Dr. Károli János, Kalauz a magy. nemzeti múzeum hal-gyűjteményében. (Budapest, 1879.) — Frivaldszky János, Az állattár története. (Természettudományi Füzetek, 1880. évfolyam.) — Dr. Daday Jenő, Vezető az állattárban. (Budapest, 1891.) — U. az, II. kiadás. (Budapest, 1895.)

6. Növénytár.

(V., Széchenyi-utca 1. sz.)

Alapját József nádor vetette meg 1817-ben, megvásárolva 7000 forinton Kitaibelnek herbariumát a múzeum részére. 1826-ban a gr. Lamberg által ajándékozott Lumniczer-féle pozsonymegyei herbarium vivummal, 1839-ben a 6484 forintot megvásárolt Sadler-féle herbariummal gazdagodott a gyűjtemény, mely önálló osztálylyá csak 1870-ben fejlesztetett. A növénytár első őre, Janka Viktor, Endlicher rendszere alapján ekkor állította fel a növénygyűjteményt. Haynald Lajos az osztály részére 12,000 forintos alapítványt tett s végrendelete szerint 1892-ben növénygyűjteménye és botanikai könyvtára is az osztály birtokába jutott. Az így meggyarapodott osztály 1892-ben kénytelen volt a múzeumi épületből a Széchenyi-utcai házba költözni. 1892-ben a Wagner Lajos-féle, 1893-ban a Részly-féle herbariumok szereztettek meg. Megvétetett továbbá a Vandas-féle bosnyák és hercegovinai gyűjtemény s megszerztettek Simonkai és Borbás kritikus növényei és Márton József herbariuma. 1894-ben megkapta az osztály Kossuth Lajos herbariumát és Holub délafrikai gyűjteményét. 1898-ban 800 forintot a Hazslinszky-féle gombagyűjtemény szereztetett meg, Staub Móricz pedig egész herbariumát az osztálynak adományozta.

Állománya ez idő szerint pontosan meg nem állapítható. de a 600,000 számot meg fogja haladni.

Szakkönyvtára körülbelől 10,800 kötetből, 194 kéziratból és 190 térképből áll.

Rendszeres nyitási napok nincsenek; szakemberek és érdeklődők bármikor megtekinthetik a hivatalos órák alatt d. e. 9-től 1-ig.

1900-ban 5597 kor. fordított fejlesztésére.

Igazgató-őr: dr. Filarszky Nándor; *segédőr*: dr. Bernátsky Jenő.

Janka Viktor, *A magy. nemzeti múzeum fűvészeti osztályának történetéhez. (Természetrajzi Füzetek, 1880. évf.)*

7. Ásvány-öslénytár.

Alapját 1808-ban gr. Széchenyi Ferenczné, Festeticli Julianna vetette meg, nagyobb számmal válogatott ásványokat ajándékozva a múzeumnak. 1810-ben Tehel Lajos, a természetrajzi osztály első őre rendezte a gyűjteményt. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 84,804 db.

Megtekinthető minden hétfőn és csütörtökön s minden harmadik vasárnap d. e. 9-től 1 óráig díjtalanul, más napokon ugyancsak 9-től 1-ig egy korona belépő díj lefizetése mellett.

1900. évi gyarapítására 7318 kor. fordított.

Tiszteletbeli főőr: dr. Semsey Andor; *igazgató*: dr. Krenner József, egyet. ny. r. tanár, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *őrök*: dr. Franzenau Ágoston és Loczka József (vegyész); *segédőr*: dr. Zimányi Károly.

83. A magyar tudományos akadémia könyvtára.

(V., Akadémia-utca 2. sz., a m. tud. akadémia palotájában.)

Alapját a gróf Teleki család vetette meg. Gr. Teleki József ugyanis 1826. márczius 17-ikén kelt nyilatkozatában kijelentette, hogy a maga és testvérei Ádám és Sámuel, továbbá mostoha anyjuk gr. Teleki Lászlóné, valamint ennek említett férjétől származott fia, László beleegyezésével atyjuk, néhai gróf Teleky László által szerzett s rájuk szállott mintegy 30,000 kötetből álló könyvtárukat a felállítandó tudós társaságnak szentelik s a leendő könyvtárőr fizetésére 5000 pengő forint alapítvány kamatját a társaság pénztárába teszik le. A tudósok és írók siettek munkáikkal gyarapítani a könyvtárt. Az első Scham Ferencz volt, ki 1831-ben öt munkáját ajándékozta a társaságnak. 1834-ben gróf Teleki József Kresznerics Ferencznek 1060 kötetből álló könyv-

tárát, kéziratait és térképeit ajándékozta. A Teleki család adományára után legnagyobb számot tevő a gróf Batthyány Gusztáv ajándéka volt, a ki 1838-ban 30,000 kötetre menő könyvtárát ajánlotta fel az akadémiának. Az országgyűlés is elősegítette a könyvtár gyarapodását, a mennyiben 1840-ben törvényt alkotott, melynek értelmében a hazai nyomdák minden munkából egy példányt kötelesek a társaság könyvtárának megküldeni. A könyvtár állománya egy évtized alatt 60,000 kötetre emelkedett. 1850-ben az akadémia elnöke néhai Jancsó Imre min. tanácsos 5000 kötetből álló s hungarikumairól híres könyvtárát megvette s az akadémiának ajándékozta. Az újabb időből különösen Pulszky Ferencz nagybecsű adományát kell megemlíteni, ki 1867-ben 1200 kötetből álló gyűjteményét ajándékozta az akadémiának. 1867-ben gróf Hadik Gusztáv 1651 darabból álló könyv- és becses térkép-gyűjteményével gyarapodott. 1865-ig a könyvtár a koronaherceg-utczai Trattner-Károlyi-féle ház első emeletén volt elhelyezve, ez év ápr. havában vitetett át az akadémia palotájába. 1895-ben külön osztályaként nyílt meg a Goethe-gyűjtemény, melyet dr. Elischer Boldizsár több mint negyven év alatt gyűjtött, s melyet dr. Elischer Gyula egyet. tanár az akadémiának adományozott.

Állománya körülbelül 150,000 kötet, köztük 357 ösnyomtatvány, miből eddig 61,995 mű van katalogizálva; továbbá 20,000 kézirat, köztük 431 keleti, mintegy 10,000 db oklevél és a gr. Waldstein által ajándékozott 242 darabból álló Ender Tamás-féle aquarell-gyűjtemény, négy teremben elhelyezve, 70 személyre berendezett külön olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: 11 magyar nyelvemlék; Ludovicus Carbo, Dialogus de Mathiae regis laudibus (Korvin-kódex); több unikum a régi magyar irodalomból, köztük a Statuta seu jus scriptum regni Ungariae (Mátyás király törvénykönyvének 1488. évi lipcei kiadása); az irodalmi levelek gazdag gyűjteménye stb. Az Elischer-féle Goethe-gyűjteményben van 2500 nyomtatvány, 178 kézirat, köztük 34 Goethe-kézirat, 1063 kép, 22 emlékérem és 366 zenemű.

Van szaklajstroma, czédula-katalogusa és helyi katalogusa, munkában van továbbá egy általános törzskönyv szerkesztése.

Az olvasóterem, a nagy szünidőt kivéve, hétköznapokon d. u. 3-tól 7 óráig; szakemberek, különösen akadémikusok számára d. e. 10-től 1-ig és d. u. 3-tól 7 óráig van nyitva.

Az olvasóterembe csak olvasójegygyel lehet belépni. Középiskolai VII—VIII. oszt. tanulók intézetük igazgatósága utján kapják a jegyeket. Kikölesönzés van akadémiai tagok, a két főiskola tanárai és ismert tudósok részére.

1900-ban a könyvtár dologi kiadásaira 11,260 kor. fordít-

tatott. 1901. évi javadalmazása 10,000 kor. az állami segélyből és 3000 kor. az akadémia pénztárából.

Főkönyvtárnok: Heller Ágost; **alkönyvtárnokok:** Lindner Ernő és Hellebrant Árpád.

Schedel Ferencz, Az akadémiai könyvtár rövid története és mibenléte. (Akadémiai évkönyv, VII. köt.) — Toldy Ferencz, Utasítás a m. akadémiai könyvtár tisztviselői számára. (Buda, 1848. Ujra lenyomatva: Magyar Könyvszemle, 1887. évf.) — A magyar tud. társaság könyvtára többszörös példányainak jegyzéke. (Pest, 1854.) — Jelentés a m. tud. akadémia könyvtárának gyarapodásáról és használatáról 1876-ban. (Magyar Könyvszemle, 1876. évf.) — Hellebrant Árpád, Magyarországi vonatkozású ösnyomatványok a m. tud. akadémia könyvtárában. (Magyar Könyvszemle, 1880. évf. és különnyomatban: Budapest, 1880.) — Hellebrant Árpád, A magy. tud. akadémia könyvtárában levő ösnyomatványok jegyzéke. (Budapest, 1886.) — Mócs Sz., Kézirati pálos iskoladrámák az akadémia könyvtárában. (Budapest, 1891.) — Jakab Elek, A m. tud. akadémia kéziratainak rendezéséről. (Magyar Könyvszemle, 1891. évf.) — Jakab Elek, A m. tud. akadémia kéziratárának ismertetése. (Budapest, 1892.) — A m. tud. akadémia könyvtárának állapotáról az 1892. évben. (M. Könyvszemle, 1892/93. évf.) — Hellebrant Á., A m. tud. akadémia könyvtára 1893-ban, 1894-ben. (M. Könyvszemle, 1894. és 1895. évf.) — Heller Á., A m. tud. akadémia könyvtára. (M. Könyvszemle, 1895. évf.) — A m. tud. akadémia könyvtára 1895/96-ban. (U. ott, 1896. évf.) — U. az 1896-ban, 1897-ben, 1898-ban és 1899-ben. (U. ott, 1897, 1898, 1899. és 1900. évf.) — Heller Ágost, Az Elischer-féle Goethe-gyűjtemény katalógusa (Budapest. 1896.) — Heller Aug., Katalog der Elischer'schen Goethe-Sammlung (Budapest, 1896.) — Heller Ágost, A m. tud. akadémia könyvtára. (Budapest. 1901.)

84. Országos képtár és a történelmi képcsarnok.

(V., Ferencz-József-tér 9. sz., a magyar tud. akadémia palotájában.)

a) Országos képtár.

1861-ben a magyar tud. akadémia elnökének, gróf Desseffy Emilnek indítványára átíratot intézett herczeg Esterházy Pálhoz, melyben az Esterházy-család Bécsben őrzött világhírű képtárának, kézrajz- és rézintszet-gyűjteményének az épülő akadémiai palotában való elhelyezését s a nyilvánosság

elé bocsátását kérte. A kérésnek fogantja is volt s a képtár, melyet herczeg Esterházy Miklós (szül. 1765., megh. 1833.) alapított s mely 1779-ben Kismartonból Esterházára, innen később Pottendorfba, majd Laxenburgba s 1813-ban Bécsbe vitetett, 1865-ben Budapestre szállítottatott s az akadémia palotájában közszemlére bocsátatott. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Allománya 2050 festmény, szobor stb., 3545 kézirat és 58,894 metszet.

b) Történelmi képcsarnok.

A magyar nemzeti múzeum képtárából különválasztott arczképekből, továbbá a nemz. múzeumi és egyetemi könyvtárakban őrzött magyar történelmi vonatkozású metszetekből s az ilyen természetű múzeumi gipszöntvényekből keletkezett. Elő munkálataira az 1884. évi költségvetésben 2000 kor. irányoztatott elő. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Allománya 874 festmény, 40 szobormű és 20,000 grafikai lap, köztük néhány vízfestmény és kézirat. A személyeket ábrázoló grafikának czédula-lajstroma van.

A szakkönyvtár 2300 műből áll.

A közönség minden vasárnap, szerdán és pénteken d. e. 9-től 1-ig megtekintheti. Más napokon egy korona belépődíj fizetendő.

1900. évi kiadásai 825,655 korona 57 fillérre rugtak: ebből személyi kiadásokra esett 20,499 korona 98 fillér. 1901. évi javadalmazása rendes kiadások czimén 112,680 kor., rendkívüli kiadások czimén pedig 197,720 korona; a rendes kiadásokból a személyi járandóságok 28,520 koronát tesznek ki.

Igazgató: Kammerer Ernő min. tanácsos, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *igazgató-őr:* Térey Gábor; *titkár:* Peregriny János; *őr:* Nyári Sándor; *szolgálatra beosztva:* Wollanka József és Meller Simon; *kép-conservator:* Beer J. K.; *metszellisztító:* Jellek Géza.

Fischer J., Catalog der Gemälde-Galerie des Fürsten Nicolaus Esterházy zu Wien. (Eisenstadt, 1812. és 1815.) — Catalog der Gemälde-Galerie des Fürsten Paul Esterházy in Wien. (Bécs, 1835.) — U. annak II. kiadása. (Bécs, 1844.) — Örmös Zsigmond, A herczeg Esterházy-képtár műtörténelmi leírása. (Pest, 1864.) — Műsorozata a m. tud. akad. palotájában elhelyezett Esterházy herczegi képtárnak, (Pest, 1865.) — Catalog der Gemälde-Galerie des F. Paul Esterházy in Pest. (Pest, 1866.) — Kalauz az Esterházy-képtárban. (Pest, 1867.) — Keleti G., Az Esterházy-képtár eredeti fényképekben. (Bécs, 1871.) — Az orsz.

képtár képeinek jegyzéke. (Budapest, 1876.) — Pulszky Károly. Az országos képtár kiválóbb művei. (Budapest, 1878.) — Pulszky Károly, Raphael Santi az Országos képtárban. (Archaeologiai Értesítő, 1881.) — Pulszky K., A m. orsz. képtár ideiglenes lajstroma. (Budapest, 1881.) — Pulszky Károly, Raphael Santi in der ungarischen Reichsgalerie. (Budapest, 1882.) — Tschudi-Pulszky, Landes-Gemälde-Galerie in Budapest vormals Esterházy-Galerie. (Bécs, 1883.) — Pulszky Károly, A képgyűjtemény leíró lajstroma. (Budapest, 1888.) — Peregriny János. A magyar történelmi képcsarnok lajstroma. (Budapest, 1894.) — Frimmel Th., Kleine Galeriestudien. I. Folge. (Bamberg, 1897.) — Az országos képtár műtárgyainak leíró lajstroma. (Budapest, 1897. és 1901.) — Régi metszetek kiállítása. (Budapest, 1897.) — Az orsz. képtár metszetkiállításának lajstroma. (Budapest, 1897.) — Böcklin kiállítás. (Budapest, 1898.) — Modern metszetek kiállítása. (Budapest, 1898.) — Catalogue des peintures de la galerie nationale de Budapest. (Budapest, 1898.) — Van-Dyck-kiállítás. (Budapest, 1899.) — Velasquez-kiállítás. (Budapest, 1899.) — Az országos képtár fényképgyűjteményének lajstroma. (Budapest, 1899.) — Az orsz. képtár metszetgyűjteményének katalógusa. (Budapest, 1900. és 1901.) — Az orsz. képtár mezzo-tinto metszet kiállítása az angol mesterek műveiből. (Budapest, 1901.)

85. Orsz. magyar iparművészeti múzeum.

(IX., 1161-ut 33—37. sz.)

Rómer Flóris hangoztatta először 1864-ben az iparművészeti tárgyak összegyűjtésének szükségességét s a képzőművészeti társulat és az orsz. iparegyesület néhány év múlva százas bizottságot küldött ki, hogy ez a múzeum tervezetét kidolgozza és megvalósításának eszközeiről gondoskodjék. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

1900. évi kiadásai 353.181 kor. 86 fillérre ruktak; ebből személyi kiadásokra esett 36.868 kor 70 fillér. 1901. évi javadalma az állami költségvetésben 92.220 koronában állapított meg; ebből személyi kiadásokra esett 42.420 kor.

a) Könyvtár.

A múzeumi tisztviselők kézikönyvtárából keletkezett 1874-ben. Rendszeres gyarapítása 1878-tól kezdődik. 1882-ben nyílt meg a közönség számára. Időközben hozzácsatoltatott az iparművészeti iskola könyvtára is, amely 1200 kötetből és 35.000 műlajból állott.

Állománya 7218 kötet és 52,666 műlap, 4223 duce és mintegy 3000 negatíva, két teremben elhelyezve, 120 személyre berendezett külön olvasóteremmel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Nyitva van hétköznapokon, hétfő kivételével, d. e. 9-től 12-ig és este fél 7-től fél 9-ig, vásár- és ünnepnapokon pedig d. e. 10-től 12-ig.

Könyvtárnok: Czakó Elemér; *segédkönyvtárnok:* Szőnyi Ignác, László. *Műszaki tanácsadó:* Wiegand Ede.

b) Iparművészeti gyűjtemény.

Állománya 13,000 db iparművészeti tárgy, a múzeum helyiségeiben elhelyezve.

Megtekinthető vasárnap, kedd, szerda, csütörtök és szombat d. e. 9-től 1-ig.

Igazgató: Radisics Jenő min. tanácsos, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő; *múzeumi őr:* Mihalik József; *titkár:* Lipcsey József.

A magy. orsz. iparművészeti múzeum ideiglenes alapszabályai. — Kalauz az iparművészeti múzeumgyűjteményeihez. (Budapest, 1874.) — Schikedanz A. és Pulszky Károly, *Kalauz az iparművészeti múzeum gyűjteményeihez.* (Budapest, 1877.) — XVIII. századbeli karton-mintalapok. Könyvkiállítási emlék. (Budapest, 1882.) — Kalauz az orsz. m. iparművészeti múzeum részéről rendezett könyvkiállításhoz. (Budapest, 1882.) — A. de Szemere. *Visite à l'exposition des livres au palais de l'Académie.* (Budapest, 1882.) — Országos könyvkiállítási kironatos kalauz. (Budapest, 1882.) — *A magyar történelmi ötvös műkiállítás lājstroma.* (Budapest, 1884.) — Radisics Jenő, *Az orsz. magy. iparművészeti múzeum galvanoplasztikai másolatainak képes lājstroma.* (Budapest, 1885.) — *Catalogue des reproductions galvanoplastiques du Musée des arts-décoratifs hongrois.* (Budapest, 1885.) — Radisics Jenő, *Képes kalauz a gyűjteményekben.* (Budapest, 1885.) — E. Radisics von Kutas, *Illustrirter Führer durch die Sammlungen.* (Budapest, 1885.) — Radisics Jenő, *Képes kalauz néh. Ipolyi Arnold gyűjteményéhez.* (Budapest.) — *Ideiglenes kalauz az orsz. magyar iparművészeti múzeum gyűjteményében.* (Budapest, 1897.) — Ugyanaz II. és III. kiadás. (Budapest, 1898.) — *A modern művészet; az iparművészeti múzeum kiállítása. I. és II. kiadás.* (Budapest, 1898.) — *Kalauz az 1898. évi angol nemzeti verseny pályanyertes műveihez; az iparművészeti múzeum*

kiállítása. (Budapest, 1898.) — Az orsz. magy. iparművészeti múzeum és iskola könyvtárának ideiglenes szabályzata. (Budapest, 1899.) — Walter Crane műveinek jegyzéke. I. és II. kiadás. (Budapest, 1900.) — Czákó Elemér, Az orsz. magy. iparművészeti múzeum és iskola könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1900.) — Az 1900. évi nemzetközi párisi világkiállításon vásárolt iparművészeti gyűjtemény leíró jegyzéke. (Budapest, 1901.)

(Iskolák és egyházak.)

86. Az ág. ev. főgimnázium gyűjteményei.

(IV., Sütő-utca 3. sz.)

a) Könyvtár.

1822 körül, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományyal Szentiványi Bogumil járult 1867-ben fejlesztéséhez. Állománya körülbel 8600 kötet, egy szobában elhelyezve. Van szaklajstroma és czédula-katalogusa. Jelenleg rendezés alatt áll.

A tanárokon kívül mások is használhatják biztosíték letévése mellett, más helyekre azonban csak az egyházi választmány engedélyével küldenek könyveket.

Évi javadalmazása 804 kor., melyet a budapesti ág. ev. magyar-német egyház pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 82 kötet.

Könyvtárnok: dr. Tóth Kálmán tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1860 körül keletkezett. Nagyobb adományokkal Kubinyi Ágoston, Dörner József, Titius Pius és Hazay Gyula járultak gyarapításához.

Állománya 4754 állat, ezek között 15 emlős, 149 madár, 32 hüllő, 28 hal, 730 rovar és 3800 egyéb állat; továbbá 29,000 növény, 1500 ásvány, 1000 kőzet és 18 kőület, melyek egy szobában és fülkében vannak elhelyezve.

Leltára van.

1900. évi gyarapodása 35 állat, 20 növény és 2 ásvány.

A gyűjtemény őre: Ulbrich Sándor tanár.

Doleschall Sándor, *Das erste Jahrhundert aus dem Leben einer hauptstädtischen Gemeinde* (Budapest, 1887.) — Batizfalvy István, *A budapesti ág. h. ev. főgimnázium története.* (Budapest, 1895.)

87. A báró Eötvös József-kollégium könyvtára.

(IX., Csillag-utca 8. sz.)

Alapját Semsey Andor vetette meg, ki a kollégium felállításakor, 1895-ben, 5000 forintot adott könyvek bevásárlására. Nem remélt mértékben gyarapodott 1896 tavaszán, midőn br. Mednyánszky Dénes atyjának, Alajosnak nagybecsű könyvtárát (a veszelei könyvtárt, melyben a Sándor-féle könyvgyűjtemény is foglaltatott) a kollégiumnak ajándékozta. A Mednyánszky-könyvtár legbecsebb része a magyar történetre vonatkozó alapvető művek nagy sorozata. A könyvtárt a vallás- és közokt. minisztérium állandóan gyarapítja költségesebb művekkel. Legutóbb Volf György könyvtárából mintegy 300 kötetet juttatott az intézetnek. Semsey Andor pedig Péterfy Jenő 580 kötetből álló értékes könyvtárát vásárolta meg a kollégiumnak s időről-időre értékes könyvadományokkal gyarapítja. Nagyobb adományokat tettek: br. Eötvös Loránd, gr. Széchenyi Béla, dr. Schwimmer Ernő, dr. Vámbéry Armin, Heinrich Gusztáv, Riedl Frigyes, Dirner G., Lóczy Lajos, Lederer B., Szumrák Pál és Bartoniek Géza.

Állománya körülbelül 10,600 kötet, köztük 3 ősnymtatvány, három szobában elhelyezve, 30 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

A kollégium növendékei számára állandóan nyitva áll. A kollégium minden növendéke a könyvtár helyiségében minden művet korlátozás nélkül használhat. A kikölcsönzés az igazgató külön engedélyével történik.

Évi javadalmazása 2000 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Bartoniek Géza igazgató.

88. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

(IX., Lónyay-utca 4. sz.)

a) Könyvtár.

1868-ban keletkezett s hosszú ideig csak 200 kor. évi javadalommal birt. Nagyobb adományokkal Heckenast G., Lempel R., Hoffmann és Molnár, a Franklin-társulat s Ráth Mór kiadók, a m. t. akadémia, az 1885. évi orsz. kiállítás igazgatója, Gönczy Pál, Szabó Ferencz plébános és Bélteky Albert tanár. járultak gyarapításához:

Állománya 2186 kötet, egy teremben s a tanári szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kívül az intézet kötelékéhez tartozó egyének is használhatják.

Évi javadalmazása 300 kor. mely összesen az 1900. évben 90 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : Marton Lajos.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 55 régiség, ezek között 1 középkori tárgy, 1 fegyver s 49 gipszmásolat; továbbá 1755 érem.

1900. évi gyarapodása 4 érem.

Ide tartozik a klasszika-filologiai múzeum is, melynek állománya 60 szemléltető kép és 36 fából készített szemléltető eszköz stb.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1859-ben keletkezett. Adományokkal (Gönczy Pál, az intézet alapítója, gr. Bethlen Pálné, Somogyi Rudolf tanár, Lobmayer és Lápossy, Zechentmayer, Nödhling Vilmos stb. járultak fejlesztéséhez :

Állománya 600 állat, 50 növény, 950 ásvány, 380 közet és 500 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

1900. évi gyarapodása 5 állat és 3 ásvány.

A gyűjtemény őre : Török Tivadar.

89. Az ev. ref. theol. akadémia Ráday-könyvtára.

(IX., Kálvin-tér 7. sz.)

Alapját a Ráday grófok híres péczeli könyvtára képezi, melyet a dunamelléki ev. ref. egyházkerület Török Pál ref. püspök buzgólkodására 1861-ben országos gyűjtés útján szerzett pénzen, 42,000 koronán vásárolt meg a budapesti ref. theol. akadémia részére. Azóta több kisebb-nagyobb könyvgyűjteménnyel szaporodott. Oda került többek között Szemere Pál könyvtára is.

Állománya 24,460 lajstromozott és mintegy 10,000 lajstromozatlan kötet, a budapesti ev. ref. püspökség épületében egy földszinti nagy teremben elhelyezve.

Rendezés alatt állván, ez idő szerint nem használható.

Könyvtárnok: Csűrös István.

Szöts Farkas, A budapesti ev. ref. theol. akadémia múltja és jelene. (Budapest, 1896.)

90. A felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyam könyvtára.

(V., Akadémia-utca 16. sz.)

Állománya 619 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Hallgatók számára a tanév tartama alatt mindig nyitva áll. Kikölcsönzés van, egyszerre azonban csak egy munka s legfeljebb 4 heti időtartamra vehető ki.

91. Az izr. siketnémák orsz. intézetének könyvtára.

(VII., Bethlen-tér 2. sz.)

1880-ban keletkezett.

Állománya 350 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 120 kor.

A könyvtár az intézet bizottságának felügyelete alatt áll

Könyvtáros: Adler Simon tanító.

92. A kegyesrendiek társházának könyvtára.

(IV., Városház-tér 4. sz.)

a) Házi könyvtár.

1741. körül keletkezett. Első jelentékenyebb gyarapítói még a XVIII. század folyamán Bajtay Antal, továbbá br. Cörver Elek és János testvérek voltak. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Betűrendes katalógusa 1840 körül készült.

b) Központi könyvtár.

A házi könyvtár kiegészítésül állítottatott fel 1870-ben a rendes tanárképző-intézetnek Budapesten való felállítását megelőzően. Részben az elhunyt rendfőnökök »Bibliotheca Provinciae« név alatt kezelt könyvtárából, részben tudósabb rendtagok könyveiből szerveztetett. E könyvtár a rendi tanárjelöltek és a vidéki

tanárok szakkönyvtára s e célnak megfelelően van berendezve. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Szaklajstroma van.

A két könyvtár állománya 20,591 kötet, 160 kézirat, 267 térkép és 80 rajz, három teremben elhelyezve.

Használói csaknem kizárólag kegyesrendi tanárjelöltek, kik a szükséges szakkönyveket hetenkint egyszer, térítvény mellett veszik ki. A vidéken működő rendi tanároknak térítvény mellett küld a rendfőnökség használatra könyveket.

A házi könyvtár évi javadalmazása 144 kor., mint a Pottón János-féle 3000 kor. alapítvány évi kamatja; a központi könyvtár javadalmazása a szükséghez képest változik.

A házi könyvtár könyvtárnoka : Csaplár Benedek;
a központi könyvtár felügyelője : Farkas József.

93. A keleti kereskedelmi akadémia könyvtára.

(IX., Kálvin-tér 7. sz.)

1891-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Telfy Iván 1893-ban görög, Erődi Béla bizottsági tag és Kúnos Ignác igazgató török, Alexis György és Strausz Adolf tanárok pedig keleti néprajzi könyvekkel gyarapították.

Állománya 600 kötet és 15 keleti térkép, egy szobában elhelyezve, 20 személyre berendezett olvasó-helyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

A tanárokon kívül az intézet hallgatói is használhatják.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 100 kötet és 3 térkép.

Könyvtárnok : Kúnos Ignác igazgató.

94. A kereskedelmi akadémia Wahrmann-könyvtára

(V., Alkotmány-utca 11. sz.)

1856-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Wahrmann Mór 20,000 koronával járult fejlesztéséhez.

Állománya 5345 kötet és számos térkép, egy teremben elhelyezve, 18 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 1600 kor., melyet a Wahrmann-alapítványból és az intézet pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 32 kötet.

Könyvtárnok : Szélba József.

A pesti kereskedelmi akadémia története. (Pest, 1870.)

95. A II. ker. áll. főreáliskola gyűjteményei.

(II., Toldy Ferencz-utca 9. sz.)

a) Könyvtár.

1855-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 5659 kötet, 518 füzet és 196 darab térkép, egy szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 1062 kor., melyet a székes-fővárostól kap. 1900. évi gyarapodása 71 kötet, 9 füzet és 2 térkép.

Könyvtárnok : dr. Brózik Károly tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1880-ban keletkezett.

Állománya 2952 érem és bankjegy, szekrényekben elhelyezve.

Csupán adományozás útján gyarapodik. Az évi gyarapodás az értesítőkből van feltüntetve.

A gyűjtemény őre : tarnói Miletz János tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1855-ben keletkezett. Budapest sz. főváros kagyló- és csiga-gyűjteményével, a m. nemz. múzeum és Scheller M. mérnök kitömött madarakkal, Hampel S. selmeczi ásványokkal, Medveczky J. tanár madarakkal és Holub Emil afrikai tárgyakkal gyarapították.

Állománya 134 emlős, 495 madár, 65 hüllő, 57 hal, számos rovar, csiga, kagyló stb., továbbá 474 növény, 2130 ásvány, 642 kőzet és 645 kőület, egy nagy teremben s egy kisebb szobában elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 200 kor. a székes-fővárostól adott tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 20 állat, 5 növény s 3 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Paszlavszky József tanár.

96. Az V. ker. áll. főreáliskola gyűjteményei.

(V., Markó-utca 20. sz.)

a) Könyvtár.

Az 1872/73. tanévben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium, a m. tud. akadémia s egyes kiadók járultak gyarapításához.

Állománya 6880 kötet és 214 térkép, két szobában elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója; szaklajstroma és cédula-katalogusa most készül.

A tanárokon kívül szoros kivételképen mások is használhatják.

Évi javadalmazása 490 kor. a tanszerátalányból. 1900. évi gyarapodása 600 kötet és 2 térkép.

Könyvlárnok: dr. Mangold Lajos.

b) Természetráji gyűjtemény.

1872/73-ban keletkezett.

Állománya 464 állat, 139 növény és 737 ásvány, 2 kisebb és egy nagyobb szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója; szaklajstroma most készül.

A közönség a szaktanár felügyelete alatt megtekintheti.

Évi javadalmazása 520 korona.

A gyűjtemény őrei: dr. Borbás Vincze (az állat- és növénytárban) s dr. Reichenhaller Kálmán (az ásványtárban).

97. A VI. ker. áll. főreáliskola gyűjteményei.

(VI., Bulyovszky-utca 20–24. sz.)

a) Könyvtár.

1891-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 1200 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 157 kötet.

Könyvtárnok : Rados Ignác tanár.

b) Természettajzi gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a m. nemz. múzeum és az 1896. évi kiállítás igazgatósága járultak fejlesztéséhez.

Állománya 70 emlős, 215 madár, 25 hüllő, 10 hal és több mint 200 gerincztelen állat; továbbá 300 növény, 35 ásvány, 123 kőzet és 259 kővület.

A gyűjtemény őrei : dr. Perényi József (állat- és növénygyűjtemény) és Krécsy Gyula (ásványgyűjtemény).

98. Az I. ker. áll. tanítóképző-intézet múzeuma.

(Országos tanszermúzeum és paedagogiai könyvtár.)

(I., Győri-ut.)

- Az 1873. évi bécsi világkiállításról megszerzett másfélezer db tanügyipari tárgy a vallás- és közokt. minisztériumban helyeztetett el. Ebből az anyagból alakult meg 1876-ban az országos tanszermúzeum, mely először az országos gazdasági egyesület épületében kapott helyet. 1886 óta az I. kerületi áll. tanítóképző-intézet épületében van elhelyezve.

A múzeummal egyidejűleg keletkezett a paedagogiai könyvtár, melynek alapjául szolgáltak a vallás- és közoktatásügyi minisztérium és az egyetemi nyomda összes tankönyvkiadványai, Girókuthy P. Ferencz könyvtárának egy része, a Néptanítók Lapja könyvtára 1895-ig bezárólag, a hazai könyvkereskedők tankönyvkiadványai, az orsz. tanszermúzeumi bizottsághoz birtoklás végett 1887-ig benyújtott iskolai tan- és segédkönyvek. Az 1896. évi ezredévi kiállítás alkalmából nagyszámu iskolai írásbeli dolgozathoz és egyes könyvkiadók részéről mintegy 1400 kötet könyvhöz jutott.

A múzeum és a könyvtár megfelelő helyiség hiányában jelenleg zárva van.

A múzeum anyaga a következő csoportokba van beosztva : 1. iskolai épületek és butorok ; 2. kisdudóvadi és gyermekkereskedelmi felszerelések ; 3. irva-olvasási, 4. szemléleti-oktatási, 5. vallás-tanítási, 6. földrajzi és történelemtanítási, 7. természetrajzi.

8. természettani és vegytani; 9. gazdaságtani; 10. mennyiség-tani; 11. tornatanítási; 12. énektanítási; 13. rajz- és szépirás-tanítási; 14. iparoktatási taneszközök; 15. Mária Valéria főhercegnő által használt népiskolai taneszközök gyűjteménye; 16. a népnevelők budapesti egyesületének taneszközei; 17. iskolai adminisztrációra tartozó felszerelések; 18. vakok oktatására. 19. siketnémák oktatására szolgáló taneszközök; 20. tanulók munkái.

Állománya 5800 db múzeumi tárgy, 5800 kötet könyv. 40 db térkép és 240 db rajz és szemléleti kép.

Igazgató: dr. Staub Móríc z kir. tanácsos, főgimnáziumi tanár; *titkár*: Miklós Gergely tanítóképző-intézeti tanár.

Gyertyánffy István, A paedagogium könyvtárainak ismeretése. (Budapest, 1898.)

99. A II. ker. áll. tanítónőképző-intézet gyűjteményei.

(II., Csalogány-utca 43. sz.)

a) Könyvtár.

1869-ben. az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1344 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 400 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 194 kötet.

Könyvtárnok: Lubinszky Emilia.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1869-ben keletkezett.

Állománya 35 emlős, 97 madár, 14 hulló, 10 hal, egy rovar-gyűjtemény és 5 egyéb állat; 19 növény, művirágminták és 3 képgyűjtemény; 269 ásvány, 125 kőzet, Budapest és környékének (39 db), Dobsina és vidékének (91 db), Resiczabánya (25 db) és Szlatina környékének (64 db) külön-külön kőzet-gyűjteményei, két teremben tiz szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őrei: Katonáné Muránszky Irén igazgató és Nagy László cz. igazgató.

Zirzen Janka, A budapesti állami tanítóképezde öt évi fennállásának története. (Budapest, 1874.)

100. A IV. ker. kegyesrendi főgimnázium gyűjteményei.

(IV., Városház-tér 4.)

a) Könyvtár.

A mult század elején vált ki a kegyes-tanítórend házi könyvtárából.

Állománya 12,087 kötet, köztük több ősnymotatvány és számos régi hazai nyomtatvány.

Van leltára és szakkatalogusa.

Évi javadalmazása évenként változik.

Könyvtárnok : dr. Maywald József tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

A mult század derekán keletkezett. Tanárok, tanulók s egyes jötevők adományaiból gyarapodott.

Állománya 1382 állat, 3928 növény, 300 ásvány és 900 darab fali ábra, két szobában elhelyezve.

Van leltára és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 60 kor., melyet a tanulmányi alaptól kap.

A gyűjtemény őre : Körösi Albin tanár.

Takáts Sándor, A főváros alapította budapesti piarista kollegium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

101. A II. ker. kir. egyetemi kath. főgimnázium gyűjteményei.

(II., Ilona-utca 4. sz.)

a) Könyvtár.

1777-ben keletkezett, midőn az intézet Mária Terézia rendeletére felállítottott. 1875-ben Toldy Ferencz, 1877-ben dr. Abel Károly és 1891-ben dr. Lutter Nándor könyvtárainak egy része részben hagyományozás, részben vétel útján a könyvtár birtokába jutott

Állománya 10,573 kötet, ezek között 2 ősnymotatvány s 27 régi magyar nyomtatvány; továbbá 988 térkép, öt teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 733 kor. a tanszerátalányból, melyet a tanulmányi alaptól kap.

Könyvtárnok : dr. Herald Ferencz tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1893-ban keletkezett.

Állománya 606 gipsz- és falfestmény-másolat, továbbá 491 érem, az intézet folyosóinak falain és egy szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 25 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 9 falfestmény-másolat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: A n d o r J ó z s e f tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Az intézet alapításakor keletkezett. Verőcei gr. Pejacsevich János 1875-ben az intézetnek ajándékozta gazdag ásvány- és csiszolatgyűjteményét és hozzávaló szakkönyvtárát.

Állománya 6000 állat, 2171 növény és 11,000 ásvány, melyek három teremben vannak elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Az 1900. évben csupán ajándékozás útján gyarapodott, és pedig 2 állattal s 4 ásvánnyal.

A gyűjtemény őre: v a j d a h u n y a d i D u n a G y ö r g y e z. igazgató.

Ponori Theurewk Árpád. A Toldy-könyvtár magyar régiségei és ritkaságai. (Az 1881/82. évi értesítőben.) — A budapesti II. ker. kir. kath. főgimnázium könyvtári lajstroma. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

102. Az V. ker. kir. kath. főgimnázium könyvtára.

(V., Markó-utca 31. sz.)

1858-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya mintegy 5000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 600 kor. a tanszerátalányból.

Könyvtárnok: T i m á r P á l.

103. A II. ker. közs. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

(II., Ponty-utca 3. sz.)

a) Könyvtár.

1895-ben keletkezett, midőn az intézet a II. ker. községi polgári fuiskolától különvált.

Állománya 780 kötet, a tanári szobával szomszédos 10 személyre berendezett olvasóteremben elhelyezve.

Az intézetnek külön kereskedelmi ügírat-gyűjteménye is van, mely több mint 2000 darabból áll.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 800 korona a székesfőváros pénztárából, mely összegben az 1900. évben 68 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : dr. Nagy Lajos tanár.

b) Áruismereti gyűjtemény.

1895-ben keletkezett.

Állománya egy teremben van elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

Évi javadalmazása 342 korona a székesfőváros pénztárából, ehhez járulnak a különféle iparvállalatok ajándékai.

A gyűjtemény őre : Telek János tanár.

104. A VI. ker. községi felső kereskedelmi iskola könyvtára.

(VI., Nagymező-utca 1. sz.)

1884-ben keletkezett a VI. ker. községi polgári fuiskola könyvtárával kapcsolatosan. 1895-ben a két intézet különvált s ugyanakkor a felső keresk. iskola könyvtára is önállósított.

Állománya 620 kötet és 55 térkép, a tanári szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Évi javadalmazása 1070 korona a főváros által adott tan-szerátalányból, mely összegben az 1900. évben 133 kötet és 7 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok : Kelemen Géza tanár.

105. Az I. ker. közs. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

(I., Iskola-tér 1. sz.)

a) Könyvtár.

1881-ben keletkezett.

Állománya 900 kötet és 36 térkép, a tanácsteremben elhelyezve.

Van leltára és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 476 korona, melyet a székesfővárostól kap. 1900. évi gyarapodása 43 kötet.

Könyvtárnok: Pórá Ferencz igazgató.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1881-ben keletkezett.

Állománya 30 emlős, 48 madár, 25 hüllő, 15 hal, 12 fiók rovar és 100 egyéb állat, továbbá 20 csomag növény, 5 rekesz ásvány s 3 fiók kőzet és kőület, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazását a székesfőváros által az összes gyűjteményekre kiutalványozott 1000 kor. átalányból kapja. Az 1900. évben 12 db biológiai készítmény szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Sajóhelyi Béla.

106. A IV. ker. községi főreáliskola gyűjteményei.

(IV., Reáltanoda-utca 7. sz.)

a) Könyvtár.

1854-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Kondor Gusztáv, Heckenast G., Veisz Armin, Emich Gusztáv, Preisz M., Jedlik Ányos, Greguss Ágost stb. gyarapították

Állománya 9767 kötet és 6005 füzet, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül kivételes esetben biztosíték letévése és térítvény kiállításával mellett bármely Budapesten lakó s a tanügy terén működő személy használhatja.

Évi javadalmazása 1409 kor. a székes-főváros átalányából s 259 kor. a beirási díjakból, mely összesen az 1900. évben 347 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Berkes Imre.

b) Régiség-gyűjtemény.

1898-ban keletkezett.

Állománya 42 régiség, ezek között 12 őskori és 7 középkori tárgy, 4 fegyver, 19 újabbkori emlék, 1 kegyeleti tárgy s 11 gipszmásolat, továbbá 641 érem, 1435 kép, 77 fali kép s 24 fali térkép, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: az egri káptalan 1409. évi s a turóczi konvent 1524. évi oklevelei, továbbá Kossuth Lajos 1882. évi levele.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 100 kor. a székes-főváros alapítványából. 1900. évi gyarapodása 18 régiség s 327 érem.

A gyűjtemény őre: dr. Baróti Lajos.

c) Természetrাজi gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2543 állat, 88 növényfaj és 2439 ásvány, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 165 kor., melyet a székes-fővárostól kap.

A gyűjtemény őre: Szépligeti Győző.

A budapesti fő- és székvárosi IV. ker. községi főreáliskola tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1897.)

107. A VIII. ker. községi főreáliskola gyűjteményei.

(VIII., Zerge-utca 11. sz.)

a) Könyvtár.

1871-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3774 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 1000 kor., melyet a székes-fővárostól kap. 1900. évi gyarapodása 88 kötet.

Könyvtárnok: dr. Wutz Albert. tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1883-ban keletkezett.

Állománya 5 db emléktárgy és 1642 érem, a könyvtárhelyiségben két szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

1900. évi gyarapodása 2 érem.

A gyűjtemény őre: Vasvári Benő tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett. Adományokkal a székes-főváros s Sajóhelyi Frigyes tanár gyarapították.

Állománya 3200 állat, köztük 110 emlős, 320 madár, 80 hulló, 60 hal, 1200 rovar és 1500 egyéb állat; továbbá 1650 növény, 2300 ásvány, 650 kőzet és 1080 kövület.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 100 kor. a székes-főváros központi pénztárából, mely összesen az 1900. évben 5 állat, 12 növény és 30 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Sajóhelyi Frigyes tanár.

Felsmann József, A Budapest fő- és székvárosi VIII. ker. községi főreáliskola első 25 évének története. (Az 1895/96. évi értesítőben és külön lenyomatban: Budapest, 1896.)

108. A III. ker. községi női ipariskola gyűjteményei.

(III., Bécsi-ut 33—35. sz.)

a) Könyvtár.

1900-ban keletkezett.

Állománya 279 kötet, a tanári szobában elhelyezve.

Leltára van.

Könyvtárnok: Móra István tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1890-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 35 állat és 54 ásvány, szekrényekben elhelyezve.

Leltára van.

A gyűjtemény őre: Maurer Rezső tanár.

109. Az I. ker. m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

(I., Attila-utca 1. sz.)

a/ Könyvtár.

1892-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Fejlesztéséhez a vallás- és közokt. minisztérium, dr. Fináczy Ernő min. osztálytanácsos és dr. Richter Aladár egyet. tanár járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 2313 kötet, két teremben elhelyezve, 4 személyre berendezett külön olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 1600 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 538 kötet.

Könyvtárnok: dr. Gyulai Ágost tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1895-ben keletkezett.

Állománya 59 régiség, ezek között 1 őskori, 4 középkori tárgy, 10 fegyver, 1 néprajzi tárgy és 2 gipszmásolat, továbbá 431 érem, a történeti szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

Csupán adományozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 35 régiséggel és 98 éremmel.

A gyűjtemény őre: Varga Ottó tanár.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1892-ben keletkezett. Adományaikkal dr. Richter Aladár egyet. tanár, dr. Zimányi Károly és Lasz Samu tanár gyarapították.

Állománya 320 állat, 402 növény és 729 ásvány, az intézet természetrajzi és vegytan-, ásványtani szertáraiban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1900. évi gyarapodása 3 állat, 35 növény és 12 ásvány.

A gyűjtemény őre: Lasz Samu tanár.

A budapesti I. ker. kir. kath. gymnasium története. (Az 1894/1895. évi értesítőben.)

110. A VII. ker. m. k. áll. főgimnázium gyűjteményei.

(VII. Barcsay-utca 5. sz.)

a) Könyvtár.

1881-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya körülbelül 6000 kötet, egy teremben elhelyezve, 26 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 1900 kor. 1900. évi gyarapodása 206 kötet.

Könyvtárnok: A n g y a l D á v i d.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1881-ben keletkezett.

Állománya 754 állat, 228 növény és 639 ásvány, négy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 300 kor., mely összegben az 1900. évben 25 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Szterényi Hugó.

Hegedűs Béla, A tanári könyvtár katalógusa. (Az 1894/95. évi értesítőben.) — Angyal Dávid, A tanári könyvtár katalógusa. (Az 1900/901. évi értesítőben.)

111. A képezhető hülyék és gyengeelméjük orsz. m. k. nevelő- és tanintézetének könyvtára.

(I., Alkotás-utca 216. sz.)

1897-ben keletkezett, midőn az állam az intézetet átvette.

Állománya 365 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Évi javadalmazása mintegy 200 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 17 kötet.

Könyvtárnok: Caprarin György.

A képezhető hülyék és gyengeelméjük orsz. m. kir. nevelő- és tanintézetének szervezeti szabályzata. (Budapest, 1898.) — Règlement organique de l'institut royal hongrois pour enfants crétiens et idiots susceptibles d'être formés. (Budapest, 1899.)

112. A kir. József-műegyetemhez tartozó szak- könyvtárak.

(VIII., Múzeum-körut 6—8. sz.)

a) Az általános kémiai laboratórium könyvtára.

1847 óta gyűjtik a szükséges tankönyveket.

Állománya 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

b) A műépítéstani tanszék könyvtára.

1864-ben keletkezett.

Állománya 2550 kötet.

Évi javadalmazása 1200 korona.

c) A hidépítészeti tanszék könyvtára.

1867 óta fejlesztik.

Állománya 250 kötet.

Évi javadalmazása 200 korona.

d) Az ábrázoló geometriai I. tanszék könyvtára.

1872-ben keletkezett.

Állománya 40 kötet és 11 atlasz.

Évi javadalmazása 100 korona.

e) A növénytani tanszék könyvtára.

1872-ben keletkezett.

Állománya 840 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 400 korona.

f) A gépszerkezettani tanszék könyvtára.

1875-ben keletkezett.

Állománya 500 kötet és 500 gépszerkezeti rajz.

Évi javadalmazása 200 korona.

g) A vízépítészeti tanszék könyvtára.

1878-ban keletkezett.

Állománya 840 kötet.

Évi javadalmazása 400 korona.

h) A középitéstani I. tanszék könyvtára.

1887-ben keletkezett.

Állománya 390 kötet, 110 fénykép és 50 rajz, egy terem-
ben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

i) A matematikai intézet könyvtára.

Az intézet 1890-ben, könyvtára 1897-ben keletkezett.

Állománya 344 mű és 281 modell.

Évi javadalmazása 200 korona.

k) Az elektrotechnikai szertár könyvtára.

1893-ban keletkezett.

Állománya 500 kötet.

Évi javadalmazása 600 korona.

l) Az állattani tanszék könyvtára.

Állománya körülbelöl 2000 kötet.

Évi javadalmazása változó.

m) A középitéstani II. tanszék könyvtára.

Állománya 1530 kötet.

Évi javadalmazása 600 korona.

n) A kísérleti fizikai szertár könyvtára.

Állománya 500 kötet.

Évi javadalmazása 600 korona.

o) A vasuti szertár könyvtára.

Állománya 660 kötet.

Évi javadalmazása 600 korona.

113. A központi papnevelő-intézet könyvtára.

(IV., Papnövelde-utca 5. sz.)

Alapját a Pálos-rend könyvtára képezte. Tőlük származ-
nak a nagy könyvtári terem XVIII. századi faragott ajtaja és
a díszes könyvállványok. 1883-ban néh. Stadler Ferencz eszter-
gommegyei pap († 1874.) 6600 kötetnyi könyvtárával gyara-
podott.

Állománya körülbelül 15,000 kötet, két teremben elhelyezve.
Katalogusa most készül.

Az előljárók és papnövendékek használják.

Könyvtárnok: dr. P u r t I v á n.

Való Simon, Adalékok a budapesti központi papnevelő-intézet történetéhez. (Budapest, 1896.)

114. Dr. László Mihály nyilv. főgimnáziumának könyvtára.

(V., Hold-utca 19. sz.)

1878-ban, az igazgatóság magánkönyvtárának egy részéből keletkezett.

Állománya 2100 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

A könyvtárnoki tisztet az intézet egyik tanára látja el.

115. A m. kir. áll. Erzsébet-nőiskola könyvtára.

(VI., Andrassy-ut 65. sz.)

1875-ben keletkezett, midőn a polgári isk. tanítónőképző Pestre helyeztetett át, elválasztatván az elemi iskolai tanítónőképzőtől, melylyel együttesen addig Budán állott fenn. 1877-ben a magyar nemzeti múzeum 2500 másodpéldányból álló könyvgyűjteménnyel ajándékozta meg.

Állománya 7896 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 800 korona, melyet a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: P i s c h l I d u n a tanítónő.

A budapesti m. kir. áll. Erzsébet-nőiskola könyvtárának katalogusa. (Az 1877/78. és 1880/81. évi értesítőkből.)

116. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

(VI., Új-utca 1. sz.)

a) Könyvtár.

1875-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.
 Állománya 6818 kötet, egy szobában elhelyezve.
 Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.
 A tanárokon kívül az iskola növendékei is használhatják.
 Évi javadalmazása 1510 korona 1900. évi gyarapodása 302 kötet.

Könyvtárnok: dr. Károly György Hugó tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1875-ben keletkezett.
 Állománya 373 állat, 2 növénygyűjtemény, 108 ásvány, 181 kőzet és 24 kővület, a szertárban és két tanteremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 75 korona, mely összegben az 1900. évben 5 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: D é c s e i J a n k a tanítónő.

117. A m. k. honvéd Ludovika-akadémia könyvtára.

(VIII., Üllői-ut 80. sz.)

1872-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.
 Állománya 54,614 kötet, 14 kézirat, 3 oklevél és 4586 térkép, egy nagy teremben és két raktárhelyiségben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára naponként d. e. 8-tól 12-ig és szombat s ünnepnapok kivételével d. u. 2-től 5-ig van nyitva.

Kikölcsönzés van a budapesti honvéd-helyőrség tisztjei és tisztviselői részére, térítvény mellett, 3 havi időtartamra. A vidéken állomásozó honvéd-tisztek és tisztviselők, előljáró parancsnokságuk közvetítésével, egyes műveket térítvény ellenében szintén 3 havi időtartamra kikölcsönözhetnek. A postaköltség a kölcsönvevőt terheli.

Évi javadalmazása 5000 kor., melyet a honvédelmi minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Neuwirth Károly; *könyvtári segéd*: Kiss Mihály.

A m. k. honvédségi Ludovika-akadémia könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1883.)

118. A m. kir. kertészeti tanintézet könyvtára.

(I., Gellérthegy, Ménesi-ut 45. sz.)

Alapját a budai m. kir. vinczellérképző könyvtára képezi. Adományaikkal a földmivelésügyi minisztérium, Molnár István kir. tanácsos, Angyal Dezső igazgató, Kodolányi Antal és mások gyarapították.

Állománya 1968 mű, egy teremben elhelyezve, 10 egyévre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van leltára és katalógusa.

Használók számára köznapokon d. e. 8-tól d. u. 3-ig rendszerint nyitva van és igazgatói engedéllyel használható.

Évi javadalmazása 600 korona, melyet a földmivelésügyi minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Botta István.

119. A m. kir. női festőiskola könyvtára.

(II., Várkert-bazár.)

1885-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 29 kötet, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

A tanárokon kívül az igazgató-tanár engedelmével a növendékek is használhatják az iskola helyiségeiben. Használók számára naponta d. e. 8-tól d. u. 5-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 400 korona. 1900. évi gyarapodása 4 kötet.

Könyvtárnok: Ebner Lajos vezető-tanár.

120. A m. kir. posta- és távirdatanfolyam szakkönyvtára.

(VIII., Luther-uteza 3. sz.)

1888 végén, a posta- és távirdatanfolyam megnyitásakor keletkezett.

Állománya 1233 kötet és 45 térkép, egy teremben elhe-

lyezve, 20 személyre berendezett olvasóhelyiséggel, mely közös a vasuti tisztképző-tanfolyaméval.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára hetenként kétszer van nyitva, u. m. hétfőn d. u. 5—6 és pénteken d. u. 6—7 óra között.

Évi javadalmazása 1300 korona, melyet a kereskedelmi minisztériumtól kap.

Könyvtárnok : Botár János.

121. A m. k. tanárképző-intézeti gyakorló főgimnázium gyűjteményei.

(VIII., Trefort-utca 8. sz.)

a) Könyvtár.

1872-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. 1896-ban Szarvas Gábor könyvtárával, 1899-ben Volf György könyvtárának egy részével gyarapodott, melyeket a vallás- és közokt. minisztérium vett meg az intézet számára.

Állománya 9839 kötet, ezek között 2 régi magyar nyomtatvány, tizenkét szobában elhelyezve. Olvasóhelyiségül a tanácskozóterem szolgál, 50 személy számára berendezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül az intézet gyakorló-tanárai is használhatják térítvény ellenében.

Évi javadalmazása 1000 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 1529 kötet.

Főkönyvtárnok : dr. Gyomlay Gyula; *könyvtárőrök* : a szaktanárok.

b) Régiség-gyűjtemény.

1899-ben keletkezett.

Állománya 52 érem, a történelmi könyvtárban elhelyezve. Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre : dr. Mika Sándor.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 2316 állat, 2802 növény és 2571 ásvány, három szertári helyiségben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 458 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 18 állat, 4 növény és 2 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Staub Móricz.

122. A m. k. tudomány-egyetemhez tartozó gyűjtemények.

I. Jog- és államtudományi kar.

a) A római jogi szeminárium könyvtára.

(IV., Egyetem-tér 4. sz., a központi épületben.)

1888-ban keletkezett. Bierman Mihály és Wenczel Gusztáv könyveivel gyarapodott.

Állománya 620 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Évi javadalmazása 300 korona.

b) A nemzetgazdasági és statisztikai szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

1890-ben keletkezett. Wenczel Gusztáv könyveivel gyarapodott.

Állománya 961 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

c) A politikai szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

1895-ben keletkezett Concha Győzőnek a kar által elfogadott indítványára; az első beszerzésére 800 kor. fordítottatott.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

d) A jogbölcseleti és összehasonlító jogtudományi szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

1897-ben keletkezett.

Állománya 150 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Évi javadalmazása 300 korona.

e) A büntetőjogi szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

Állománya 618 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Évi javadalmazása 300 korona.

II. Orvostudományi kar.

a) A botanikai intézet könyvtára.

(VIII., Üllői-ut 78. sz.)

Alapját a múlt század elején az egyetemi könyvtárból kiválasztott könyvek képezték. Margó Tivadar és Jurányi Lajos gyarapították hagyatékaikkal.

Állománya 4800 kötet, két teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalógusa.

Évi javadalmazása 1000 korona.

Dietz Sándor, A budapesti k. m. tudományegyetem növény-tani intézetének könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1881. évf.)

b) Az élettani intézet könyvtára.

(VIII., Eszterházy-utca 5. sz.)

1850 körül keletkezett.

Állománya 850 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 400 korona, melynek egyik részét a Schordann-féle alap jövedelméből kapja.

c) Az I. kórboncztnai intézet könyvtára.

(VIII., Mária-utca 47. sz.)

1860-ban keletkezett.

Állománya körülbelől 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

d) Az I. sebészeti klinika könyvtára.

(VIII., Üllői-út 28. sz.)

1869-ben keletkezett. Dr. Balassa János tanár hagyatékából gyarapodott, kinek özvegye 4000 koronás alapítványt is tett számára.

Állománya mintegy 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.
Évi javadalmazása körülbelül 600 korona.

e/ A törvényszéki orvostani intézet könyvtára.

(IX., Üllői-út 93. sz.)

1870-ben keletkezett.

Állománya 500 kötet, egy teremben elhelyezve.
Évi javadalmazása 400 korona.

f/ A természettani intézet gyűjteményei.

(VIII., Eszterházy-utca 3/b. sz.)

1880-ban keletkezett.

Állománya 1200 kötet könyv és 4770 db természettani tárgy, három teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 6800 korona.

g/ A szemészeti klinika könyvtára.

(VIII., Üllői-út 26. sz.)

1888-ban keletkezett, Schulek Vilmos tanár kezdeményezésére, ki-a könyvtár alaptökéjét (21,400 kor.) a klinikán orvost egyénektől felajánlott tiszteletdíjakból létesítette.

Állománya 5320 kötet s néhány kézirat, egy teremben elhelyezve. Különös érdekességei a Fabini Teofil János tanár kiadatlan kéziratai.

Évi javadalmazása az említett alaptőke 862 kor. jövedelme.

h/ A gyógyszerertani intézet könyvtára.

(U. ott.)

1891-ben keletkezett. Balogh Kálmán tanár könyvtárának egy részével gyarapodott.

Állománya 1120 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Évi javadalmazása 400 korona.

i/ Az I. kémiai intézet könyvtára.

(VIII., Múzeum-körut 4. sz.)

Thán Károly tanár kezdeményezésére keletkezett. O. Linnée, Erdmann és dr. E. Jochmann könyvtáraival gyarapodott.

Állománya 2300 kötet, egy teremben elhelyezve.
Évi javadalmazása 1000 korona.

k) Az állattani és összehasonlító boncztani intézet
könyvtára.

(U. ott.)

Gyarapodását főleg a Margó Tivadar hagyatékából idekerült gyűjteménynek köszöni.

Állománya 1978 munka 3343 kötetben, egy teremben elhelyezve.

Kutatók számára minden d. e. 10-től 12-ig nyitva áll. Szakemberek bármikor használhatják.

Évi javadalmazása 1000 korona.

Margó Tivadar, A budapesti kir. m. tud. egyetemi állattani és összehasonlító boncztani intézet. (Budapest, 1896.)

l) Az ásvány-kőzettani intézet gyűjteményei.

(U. ott.)

Állománya 3474 mű 6635 kötetben és 33,000 múzeumi tárgy. három teremben elhelyezve.

A közönség számára az iskolai év alatt minden vasárnap d. e. 9-től 12-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 1800 korona.

Högyes Endre, Emlékkönyv a budapesti k. m. tud. egyetem orvosi karának multjáról és jelenéről. (Budapest, 1896.)

III. Bölcsészettudományi kar.

a) Érem- és régiségtár.

(IV., Egyetem-tér 4. sz., a központi épületben.)

A XVIII. század végén, egyidejűleg keletkezett a tanszékekkel. Állománya 3263 régiség és gipszmásolat, 24,941 db érem és egy kisebb szakkönyvtár, egy teremben elhelyezve.
Évi javadalmazása 600 korona.

b) A klasszika-filológiai szeminárium gyűjteményei.

(U. ott.)

A gyűjtemény 1872-ben, a könyvtár 1887-ben keletkezett. Állománya körülbelül 4000 kötet és 146 filológiai tárgy, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Mindennap d. e. 8-tól 12-ig használható.

Évi javadalmazása 800 korona.

c) Földtani és őslénytani intézet könyvtára.

(VIII., Múzeum-körut 4. sz.)

1881-ben keletkezett, midőn Hantken Miksa könyvtárát az intézetnek ajándékozta.

Állománya 2780 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 400 korona.

d) Az anthropologiai múzeum gyűjteményei.

(U. ott.)

1882-ben, közvetlenül a tanszék szervezése után keletkezett. Főfeladata a hazai csontereklyék összegyűjtése, eddig azonban még helyszüke miatt nem volt rendszeresen felállítható.

Állománya mintegy 10,000 db koponya, 1000 db csontváz, 4000 dbból álló őskori gyűjtemény (képek és tárgyak) s 254 db tudományos eszköz. Szakkönyvtára 1900 kötetből áll.

Megtekintéséhez a helyiség túlszűfolttsága miatt előzetes igazgatói engedély szükséges.

Évi javadalmazása 1400 korona, mely összegből 400 korona ásatásokra fordítatik.

Dr. Török Aurél, A Budapesten felállítandó anthrop. múzeum ügyében. A Budapesten felállítandó anthrop. múzeum részére tett eddigi ajándékok jegyzéke. (Anthropologiai füzetek. 1882. évf.) — Dr. Török Aurél, A Budapesten felállítandó anthropologiai múzeum és intézet. (Természettudományi Közlöny, 1882. évf.)

e) A történelmi szeminárium könyvtára.

(IV., Egyetem-tér 4. sz., a központi épületben.)

1888-ban, a szemináriummal egyidejűleg, az egyetemi könyvtár kettős példányaiból keletkezett. 1891-ben Salamon Ferenc könyvtárával gyarapodott.

Állománya mintegy 3000 kötet, melyek két teremben vannak elhelyezve, 16 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 800 korona.

f) A földrajzi szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

1890-ben, a Hunfalvy János-féle könyvtár megszerzésével keletkezett.

Állománya 8000 kötet könyv, 2000 db térkép és 1000 db fénykép, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 600 korona.

g) A modern filológiai szeminárium könyvtára.

(U. ott.)

Budenz József, Gyulai Pál és Heinrich Gusztáv könyv-adományaiából keletkezett.

Állománya 2900 kötet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 1888 óta 800 korona.

h) Művészettörténeti gyűjtemény.

(U. ott.)

Állománya 1000 db, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

i) Az esztetikai tanszékkal kapcsolatos gyűjtemények.

(U. ott.)

Állománya 300 kötet könyv, 80 db szobormű (reprodukciók), 2600 db fénykép és metszet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 600 korona.

123. A magyarországi
közp. Fröbel-nőegyesület állam. segélyezett
óvónőképző-intézetének gyűjteményei.

(VII., Bajza-utca 27. sz.)

a) Könyvtár.

1892-ben keletkezett.

Állománya 542 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül az intézet növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 80 kor., melyet a fentartó egyesülettől
kap. 1900. évi gyarapodása 14 kötet.

Könyvtárnok: Stepanko Albert tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 17 állat és 63 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1900. évi gyarapodása 10 ásvány.

A gyűjtemény őre: Kirchner Béláné tanítónő.

124. Az orsz. m. k. mintarajziskola és rajztanár-
képző-intézet könyvtára.

(VI., Andrássy-ut 71. sz.)

1871-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 5880 kötet, 49,682 műlap, u. m. fényképek,
fény- és színnyomatok, metszetek, eredeti rajzok és festmények,
négy teremben elhelyezve, 120 személyre berendezett olvasó-
helyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára a vásár- és ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 3-tól 7 óráig nyitva van. Az intézeten kívül
álló egyének igazgatói engedéllyel használhatják. Kiköleszítés
csak kivételesen fordul elő, pénzbeli biztosíték letévése mellett.

Évi javadalmazása 3200 kor., melyet a vallás- és közokt.
minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Várdai Szilárd.

*Várdai Szilárd, Az orsz. magy. mintarajziskola és rajz-
tanárképző könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1900.)*

125. Az orsz. m. k. zene-akadémia könyvtára.

(VI., Andrásy-ut 67. sz.)

1875-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 9295 kötet, ezek között 8444 zenemű és 851 könyv, két szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Kikölcshözés csak a tanároknak van megengedve.

Évi javadalmazása 2400 kor., 1900. évi gyarapodása 946 kötet, köztük 851 zenemű és 102 könyv.

A könyvtár az intézeti igazgatóság felügyelete alatt áll.

Könyvtárnok: Moravcsik Géza titkár.

Az orsz. m. k. zeneakadémia évkönyve. (Budapest, 1895.) — Statuts organiques de l'academie roy. hongroise de musique. (Budapest, 1900.)

126. Az orsz. izraelita tanítóképző-intézet könyvtára.

(VIII., Rökk Szilárd-uteza 26. sz.)

1888-ban keletkezett. 1899-ben ide került a Wahrmann Sándor hagyatéka. Adományyal dr. Wittmann Ferencz tanár gyarapította.

Állománya 2258 kötet, ezek között 1 ösnyomtatvány; továbbá 15 térkép, 3 kézirat és 6 oklevél, a tanári szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 901 korona. 1900. évi gyarapodása 42 kötet.

Könyvtárnok: dr. Krausz Sámuel tanár.

Az orsz. izr. tanítóképzőintézet fejlődésének története 1868—1885. (Az 1885. évi értesítőben.) — Bánóczi József, Az orsz. izr. tanítóképzőintézet története. 1857—1897. (Budapest, 1897.)

127. Az orsz. nőképző-egyesület leánygimnáziumának gyűjteményei.

(IV., Zöldfa-utca 38. sz.)

a) Könyvtár.

1896-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 470 mű 650 kötetben és 12 térkép, egy szobában elhelyezve, 4 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül az intézet növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 400—600 kor. a tanulók beiratási díjából. 1900. évi gyarapodása 20 kötet.

Könyvtárnok : dr. P a p K á r o l y.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1896-ban keletkezett.

Állománya 305 állat, köztük 27 emlős, 205 madár, 5 hüllő, 6 hal, 57 rovar és 5 egyéb állat, továbbá 2000 növény, 1050 ásvány, 100 kőzet és 10 kővület, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 300 kor. az orsz. nőképző-egyesület pénztárából, mely összesen az 1900. évben 105 állat és 28 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre : N a b e r s c h m i g R o m e o.

Az orsz. m. nőképző-egyesület története és tanintézetének kimutatása. (Budapest, 1873.)

128. Az országos rabbiképző-intézet könyvtára.

(VIII., Röck Szilárd-utca 26. sz.)

A könyvtár alapját Lelio della Torre, a páduai »Istituto Rabbinico« volt tanárának, valamint Oppenheim Dávid, volt nagybecskereki rabbinak könyvgyűjteményei vetették meg, melyek vétel útján kerültek az intézet birtokába. Tetemesen gyarapodott Ehrlich Ede nagyváradi és Hochmuth Ábrahám veszprémi rabbinak könyvhagyatékai és a pesti izr. hitközségtől adományozott Brill Sámuel-Löw-féle könyvtár által.

Állománya 15,556 kötet, ezek között 49 ősnymtatvány, továbbá 34 kézirat, egy teremben elhelyezve, 20 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára hétköznapokon d. e. 8-tól 12-ig van nyitva. Kikölcsönzés van az intézet hallgatói és tanulói számára vasárnap és szerdán déli 12-től 1-ig térítvény mellett. A kölcsönvevő költségére s térítvény mellett más helyekre is küldenek használatra könyveket.

Évi javadalmazása 2400 kor., melyet az országos izr. iskola-alapból kap.

A könyvtár a rabbiképző-intézet vezérlő-bizottságának felügyelete alatt áll.

Könyvtárnok: dr. Blau Lajos; **segédkönyvtárnokok:** Gestetner Adolf és Urbach Henrik.

J. Bánóczy, Die Geschichte des ersten Jahrzehntes der Landes-Rabbinerschule. (Budapest, 1888.)

129. A Róser-féle felső kereskedelmi iskola könyvtára.

(VI., Aradi-utca 10. sz.)

1853-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adománnyal az intézet alapítója, Róser Miklós járult gyarapításához.

Állománya 1430 kötet és 615 térkép, két szobában elhelyezve.

Évi javadalmazása 400—600 korona. 1900. évi gyarapodása 65 kötet.

130. A siketnémák Budapest székes-főv. hozzájárulásával fentartott m. kir. áll. intézetének gyűjteményei.

(VIII., Röck-Szilárd-u. 10. sz.)

a) Könyvtár.

1891 decz. 1-én, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 367 kötet, egy szobában elhelyezve. Olvasótermül a tanári szoba szolgál.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 250 korona. 1900. évi gyarapodása 52 kötet.

Könyvtárnok: Várad i Zsigmond tanár.

b) Természettajzi gyűjtemény.

1896-ban keletkezett.

Állománya 151 állat, ezek között 26 emlős, 31 madár, 11 hüllő, 2 hal, 81 rovar és 60 darabból álló tojásgyűjtemény: továbbá 184 növény és 60 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 16 korona. 1900. évi gyarapodása 2 állat.

A gyűjtemény őre: Hercsuth Kálmán tanár.

131. A Szent Ferencz-rend kolostorának gyűjteményei.

(II., Margit-körut 23. sz.)

a) Könyvtár.

P. Jakosich József, a háznak 1785-től 1803-ig főnöke alapította.

Állománya 7000 kötet, ezek között 15 ősnymtatvány, 70 kötet kézirat, 10 kötet térkép és több metszet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betürendes katalogusa.

A rend tagjain kívül mások csupán tartomány- vagy zárda-főnöki engedéllyel használhatják; más helyre pedig egyáltalán nem küldenek használatra könyveket.

Ajándékozás utján gyarapodik.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Kisebb éremgyűjteményből s néhány ásványból és ereklyéből áll, melyek a könyvtár helyiségében vannak elhelyezve.

A gyűjtemények őre: Kaizer Nándor.

132. A szerviták társházának könyvtára.

(IV., Szervita-tér 7. sz.)

1773-ban keletkezett, midőn a régi kolostor épült. Eredetét s növekedését főleg a rendben fennálló ama rendeletnek köszönheti, mely szerint egyes társházak jövedelmükhöz mérten tartoznak bizonyos összeget a könyvtár gyarapítására fordítani. Így

szaporodott 1873-ig körülbelül 5600 kötetre. Midőn 1873-ban a régi kolostor helyébe új palota épült, abban a könyvtár szép terjedelmes csarnokhelyiséget kapott.

Állománya 6000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betűrendes katalogusa.

Könyvtárnok : G u t a M. I s t v á n.

133. A székesfővárosi iparrajziskola könyvtára.

(IX., Lónyai-utca 4/a.)

1879-ben keletkezett, midőn az intézet újabb szervezetet nyert.

Állománya 1608 kötet és füzet, egy teremben elhelyezve, mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 1228 korona, melyet a főváros pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 151 kötet.

Könyvtárnok : V a s a d i F e r e n c z tanár.

134. A vakok m. k. orsz. nevelő- és tanítóképző- intézetének gyűjteményei.

(VI., Király-utca 64.)

a/ Könyvtár.

1825. körül keletkezett az intézet alapítása utáni években.

Állománya 1500 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

1900. évi gyarapodása 30 kötet.

Könyvtárnok : K i r s c h e n h e u t e r F e r e n c z.

b/ Természetrajzi gyűjtemény.

Az utóbbi évtizedben keletkezett. Fejlesztéséhez a magyar nemz. múzeum járult nagyobb adománnyal.

Állománya 80 állat és 20 ásvány, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.
1900. évi gyarapodása 12 állat.

A gyűjtemény őrei: Az osztályvezetők.

135. A vasuti tisztképző-tanfolyam könyvtára.

(VIII., Luther-utca 3. sz.)

1887-ben keletkezett a m. kir. államvasutak igazgatóságának könyvtárában több példányban meglevő művek fölös darabjaiból a tanfolyam megnyitásával egyidejűleg.

Állománya 2570 kötet és 15 térkép, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

A tanárokon kívül az intézeti hallgatók is használhatják.

Évi javadalmazása 1200 korona, melyet a kereskedelmi minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Hajnal Vilmos.

(Hatóságok.)

136. Budapest székes-főváros könyvtára.

(IV., Központi városháza.)

A székes-főváros közgyűlésének 1893. évi 1327. számú határozata alapján keletkezett. Az összegyűlt könyvanyag ideiglenesen a Lipót-utcai városházával szemközti magánházban bérelt helyiségben volt elhelyezve, a központi városház újabb elhelyezésével azonban ugyanabban nyert elhelyezést.

Állománya mintegy 12,000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van; szaklajstroma és czédula-katalogusa most készül.

Csak a székes-főváros hivatalnokai és a bizottsági tagok használják.

Évi javadalmazása 6000 kor., melyet a székes-fővárostól kap.

Könyvtárnok: dr. Toldy László főlevéltárnok.

137. Budapest székes-főváros múzeuma.

Budapest tanácsa már 1887 okt. 20-ikán 11,358. szám alatt elhatározta egy fővárosi múzeum felállítását és megbizta Vidéki

János isk. igazgatót, hogy az összegyűjtésre méltó tárgyakat írja össze. Jegyzéküket Vidéki 1888 decz. 10-ikén mutatta be. 1892 óta a főváros évenként 3000 frtot szavazott meg a múzeum gyarapítására, 1896-ban külön 4000 frtot, hogy ebből a kiállításon található városi vonatkozású tárgyak megszerzessenek. 1894 májusig Toldy László főlevéltárnok intézte a múzeum ügyeit, midőn a közgyűlés 637. sz. határozatával újra kimondta, hogy egy városi múzeumot állít fel, melynek egyik részét az aquincumi múzeum képezi, a másikkal céljaira pedig a városligeti 1885. évi kiállítási műcsarnok szolgál; egyúttal a múzeum szervezésével és berendezésével dr. Kuzsinszky Bálintot bízta meg.

a) Városi múzeum. (Városliget és központi városház.)

1899-ben keletkezett.

Állománya 4457 db Budapest multjára, intézményeire vonatkozó tárgy (régiségek, érmek, képek, minták stb.), melyek a városligeti épület tizennégy helyiségében és a központi városháza egy óriási termében vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a Lanfronconi gyűjtemény, mely Budapestet ábrázoló 332 db képből áll.

Leltára van.

A gyűjtemény még rendezés alatt áll, ezért a közönség számára nincs nyitva.

Évi javadalmazása 6800 kor., melyet a székes-fővárostól kap. 1900. évi gyarapodása 697 db.

b) Aquincumi múzeum. (Ó-Buda.)

1888-ban keletkezett. Először a Krempel-malom egyik szobájában gyűjtetett össze, a mi az 1888. és 1889. évi papföldi ásatásokból előkerült. 1894-ben külön épületet emeltetett a főváros az ásatások területén, melyet 1896-ban kibővített.

Állománya 4884 db. régiség, mely a pesti gyűjtőcsatorna-telep telkén 1894-ben felásott őskori urnákon kívül, a fővárosi ásatások leleteit s mindazon római emlékeket foglalja magában, melyek Budapest területéről megszerzeshetők voltak. Külön muzeális épületben van elhelyezve, mely öt zárt helyiségből és három nyitott tornáczból áll.

Leltára most készül.

A közönség egész nap díjtalanul megtekintheti.

Évi javadalmazása 8760 korona, melyet a székes-fővárostól kap. 1900. évi gyarapodása 78 db.

A gyűjtemények őre: dr. Kuzsinszky Bálint egyet. ny. r. tanár.

Torma Károly, *Az aquincumi amphitheatrum északi fele.* (Budapest, 1884.) — Hampel József, *Jelentés az ó-budai papföldi ásatásról.* (Budapest, 1881.) — *Budapest régiségei I—VII. k.* (Budapest, 1889—1900.) — Dr. Kuzsinszky Bálint, *Aquincum és romjai.* (Budapest, 1890.) — *U. az, Aquincum romjai.* (Budapest, 1894.) — *U. az, Ein Führer von Aquincum.* (Budapest, 1894.) — *U. az, Aquincum Guide.* (Budapest, 1894.)

138. Budapest székes-főváros statisztikai hivatalának könyvtára.

(V., Deák-Ferencz-utca 2. sz., a fővárosi vigadóban.)

1870-ben keletkezett, midőn a városi tanács e célra 800 koronát utalványozott. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A könyvtár első sorban statisztikai és közigazgatási munkákat szerez be, ezenkívül főleg a Budapestre vonatkozó művek gyűjtését tűzte ki feladatául.

Állománya 26,851 kötet, öt teremben elhelyezve. Külön olvasóhelyisége nincs, de a hivatal helyiségeiben 10 olvasó számára van hely.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig nyitva van.

Évi javadalmazása 500 kor., melyet a székes-fővárostól kap. Gyarapodása 1877. óta a »Statisztikai Havi Füzetek«-ben rendszeresen közöltetik.

Igazgató: dr. Kőrösy József; *könyvtárnok:* Dobján László.

Thirring G., Geschichte des statist. Bureaus der Hauptstadt Budapest 1869—1894. (Budapest, 1894.)

139. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.

(V., Szemere-utca 6. sz.)

1851-ben keletkezett.

Állománya 12,000 kötet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa most készül.

Az 1901. év folyamán nyílt meg a nyilvánosság számára.

Évi javadalmazása 3400 kor. dologi és 3800 kor. személyi kiadásokra.

Könyvtárnok: Szabó Ervin.

140. A kir. főügyészség könyvtára.

(VI., Nádor-utca 25. sz., az igazságügyi palotában.)

1872-ben a kir. ügyészségek szervezésével egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1100 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.

A kir. ügyészségek tagjai használják.

A könyvtárnoki teendőket a kir. főügyészséghez beosztott alügyészek egyike látja el.

141. A kir. kereskedelmi és váltó-törvénytörvények könyvtára.

(V., Alkotmány-utca 20–22. sz., a törvénykezési palotában.)

Állománya 1850 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 kor., melyet a m. kir. igazságügyi minisztériumtól kap.

142. A m. kir. állami nyomda könyvtára.

(I., Vár, Nádor-tér 1. sz.)

Eredetileg az igazgatóságnak néhány szabályrendeleti könyvből állott s 1872-ben még csak 26 kötetet foglalt magában. 1873-ban a felosztott m. kir. helyszinrajzi osztálynak 48 kötet és 342 füzetből álló könyvtárával, továbbá néhai gr. Festetics Tasziló cs. kir. tábornoknak a helyszinrajzi osztály számára ajándékozott 669 db térképével gyarapodott.

Állománya 528 kötet, 6263 db műnyomatu minta és 3918 db térkép, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma sajtó alatt van.

A könyvtár a hivatalos órák alatt (d. e. 8-tól d. u. 2

óraig) nyitva van. Kikölcsönzés csakis az intézet tiszti személyzete részére történik térítvény mellett.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a pénzügyminisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Sártory László gondnok; *térkép-tárnok:* Bruckner József.

143. A m. kir. állami számvevőszék könyvtára.

(IV., Zöldfa-uteza 22. sz.)

1870-ben keletkezett a m. kir. állami számvevőszék felállításával egyidejűleg.

Állománya 3350 kötet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára d. e. 9 órától d. u. 2-ig van nyitva. A számvevőszék tisztviselőin kívül mások csupán elnöki engedéllyel használhatják.

Évi javadalmazása körülbelül 200 korona, mely az állami számvevőszék költségvetési hiteléből fedeztetik.

Könyvtárnok: dr. Gerber Ferencz állami számvevőszéki számtiszt.

144. A m. kir. belügyminisztérium könyvtára.

(I., Vár, Országház-uteza 30. sz.)

1881-ben keletkezett.

Állománya körülbelül 8000 kötet, négy teremben elhelyezve.

Van leltára és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása változó.

Könyvtárnok: Mayer Gyula orsz. levéltári tiszt.

145. A m. kir. földmivelésügyi minisztérium könyvtára.

(V., Nádor-uteza 33–37. sz.)

A földmivelésügyi s az ipar- és kereskedelmi minisztérium együttes fennállása idején keletkezett. A két minisztériumnak 1890-ben történt elkülönítése óta önállóan gyarapodott.

Állománya 13,000 kötet, egy teremben elhelyezve, 6 szemlélyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 9-től 2-ig van nyitva. Kölcsön csak minisztériumi alkalmazottak kaphatnak könyveket térítvény mellett.

Az 1900. évben 5552 korona fordítottot gyarapítására.

Könyvtárnok: ifj. Rákóczy Aladár.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. minisztérium könyvtárának szaklapstoma. (Budapest, 1877.) — A földmivelésügyi m. k. minisztérium könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1898.)

146. A m. kir. földtani intézet gyűjteményei.

(Városliget, Stefánia-ut 6. sz.)

a) Könyvtár.

Az orsz. geologiai felvételek czéljaira 1868-ban alapított. 1876-ban a magyarhoni földtani társulat könyvtárával gyarapodott.

Állománya 16,722 kötet és 6493 db térkép, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára hétköznapokon délelőttönként 12-től 1-ig van nyitva. Kikölcsönzés csak az igazgató engedélyével van esetről-esetre megállapított szigorú feltételek mellett.

Évi javadalmazása 2400 kor., melyet a földmivelésügyi minisztériumtól kap.

Könyvtárkezelő: Bruck József.

b) Egyéb gyűjtemények.

Főképen az országos részletes geologiai felvételek anyagából, geolog.-technologiai és összehasonlító gyűjteményekből áll.

A közönség minden vasárnap és csütörtökön d. e. 10-től 1-ig díjtalanul megtekintheti, más napokon, hétfő és péntek kivételével, d. e. 10-től 1-ig egy korona belépődíj lefizetése mellett.

Matyasovszky J., A m. k. földtani intézet könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1875.) — Farkass Róbert, A m. kir. földtani intézet könyv- és térképtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1884.) — Bruck József, A m. k. földtani intézet könyv- és térképtárának I., II., III. és IV-ik pótczimjegyzéke. (Budapest, 1886—1897.) — A m. földtani intézet és múzeuma. (Természettud. Közlöny, 1900. évf.)

147. A m. kir. honvédelmi minisztérium könyvtára.

(I., Vár, Szent-György-tér 3. sz.)

Állománya 8000 kötet, két teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára a hivatalos órák alatt nyitva áll, sőt kölesön is ad a könyvtár könyveket.

148. A m. kir. igazságügyi minisztérium könyvtára.

(V., Nádor-utca 33–37. sz., a m. kir. földművelésügyi minisztérium palotájában.)

Állománya 14,000 kötet, két teremben elhelyezve.

Van leltára és szaklajstroma.

Evi javadalmazása 2400 korona.

A m. kir. igazságügyi minisztérium könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1882.)

149. A m. kir. ítélőtábla könyvtára.

(V., Nádor-utca 25. sz., az igazságügyi palotában.)

Szabó Miklós táblai elnök kezdeményezésére 1870 körül keletkezett. Nagyobb adományokkal Ráth György nyug. táblai tanácselnök, Jakabfalvay Gyula kuriai bíró és Hanák Kolos táblai bíró gyarapították.

Állománya 4350 kötet, egy teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára d. e. 9-től 2-ig van nyitva. Csupán a budapesti kir. ítélőtábla kötelékéhez tartozók használhatják.

Evi javadalmazása 600 korona az igazságügyminisztériumtól és 700 korona a saját tőkéjének kamataiból.

A könyvtár a kir. ítélőtábla kebeléből alkotott könyvtári bizottság felügyelete alatt áll.

Könyvtárnok: Gregorovich Lajos táblai fogalmazó.

Dr. Nyeviczkey Antal, A budapesti kir. ítélőtábla története. (Budapest. 1891.)

150. A m. kir. kereskedelmi minisztérium könyvtára.

(II., Lánchid-utca 1—3. sz.)

1887-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet és egy térképgyűjtemény, egy terem-
ben elhelyezve.

Van leltára és szaklajstroma.

Csak a minisztérium tisztviselői használhatják.

Évi javadalmazása 2000 korona. Az 1900. évben 1691 kor.
fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Ambró Géza.

*A kereskedelmi m. kir. minisztérium könyvtárának cím-
jegyzéke. (Budapest, 1892.)*

151. A m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság könyvtára.

(IX., Csepel-rakpart 1. sz.)

1885-ben keletkezett.

Állománya 2500 kötet, a jogügyi igazgatóság hivatalos helyi-
ségekben elhelyezve.

Betűrendes katalógusa van.

Évi javadalmazása 300 korona.

Könyvtárnok: Stifft Károly irodaigazgató.

152. A m. kir. közigazgatási bíróság könyvtára.

(I., Vár., Uri-utca 49. sz.)

A régi pénzügyi közigazgatási bíróság néhány könyve képezte
alapját. Rendszeres gyarapítására 1897 óta az állami költség-
vetésbe külön javadalom vétetett fel.

Állománya 900 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Csak a bírósági tisztviselőknek áll rendelkezésükre.

Évi javadalmazása 2400 korona.

Könyvtárnok: Bieber Gyula.

*Bieber Gyula, A m. k. közigazgatási bíróság könyvtárának
címjegyzéke (Budapest, 1901.)*

153. A m. k. kuria könyvtára.

(V., Nádor-utca 25. sz., az igazságügyi palotában.)

A m. k. semmitőszéknél már 1878-ban felmerült egy szak-könyvtár létesítésének szüksége, de Mailáth György országbíró, anyagi eszközök hiányában, az eszmét nem találta megvalósíthatónak. A kir. kuria két osztályának egyesítése alkalmával, tekintettel az egyesült testületnek nagy bírói létszámára, az országbíró maga indítványozta a kir. kuria első teljes ülésében egy könyvtár felállítását s annak első felszerelési költségeire 500 forintot ajánlott meg.

Állománya 5200 kötet, két teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára a hivatalos órák alatt nyitva áll. Kikölcsönzés is van.

Évi javadalmazása 2000 kor., melyet az igazságügyminisztériumtól kap.

Könyvtárnok : V a j d a f y E m i l.

154. A m. kir. miniszterelnökség könyvtára.

(I., Vár, Szent-György-tér 1. sz.)

1867-ben keletkezett.

Állománya 8500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A miniszterelnökség tisztviselői használják.

Évi javadalmazása 1200 korona.

A könyvtárnoki teendőket az elnöki osztály egyik tisztviselője látja el.

155. A m. kir. orsz. levéltár könyvtára.

(I., Vár, Országház-utca 28. sz.)

a) Nagy könyvtár.

Tulnyomó része azon hatóságok könyvtáraiból létesült, melyek levéltárai az országos levéltárba kebeleztettek. Nagy részben hivatalos kiadványok, törvények, rendeletek és országgyűlési iratok, gyűjteményéből áll.

Állománya 6986 kötet és 160 kézirat, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

b) Kézi könyvtár.

A mai szervezetű orsz. levéltár felállításával egyidejűleg, 1875-ben keletkezett. A történelem és segédtudományai körébe vágó munkákból áll.

Állománya 2884 kötet, 2 kézirat és 450 db térkép.

Betűrendes katalogusa van.

Kizárólag az orsz. levéltár tisztviselői használják a hivatalos helyiségekben.

Rendes évi javadalmazása nincs, az orsz. levéltár átalányából az utóbbi években átlag 1600 kor. fordítottatott gyarapítására.

Kezelésével az orsz. levéltár egyik tisztviselője van megbizva.

156. A m. k. orsz. meteorologiai és földmágnességi intézet gyűjteményei.

(II., Fő-utca 6. sz.)

a) Könyvtár.

1870-ben keletkezett.

Állománya 4830 kötet, két teremben elhelyezve, 10 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Csak az intézeti tisztviselők használják.

1900. évi javadalmazása 1530 koronát tett ki, melyet a földmívelésügyi minisztériumtól kapott.

Könyvtárőr: Szalay László asszistens.

b) Múzeum.

Az 1896-ban Konkoly Thege Miklós, intézeti igazgató buzgólkodásával létrehozott gyűjtemény vetette meg alapját. Gr. Széchenyi Béla a keletázsiai utazásánál használt műszereket, gr. Károlyi Sándor, Steinheil müncheni és Merz Zsigmond braunschweigi optikusok, a Calderoni és társa budapesti cég és Lambrecht Vilmos göttingai gyáros régebbi és újabb fizikai és optikai műszerekkel gyarapították. A múzeum az 1900. év folyamán Budapestről az újonnan épült ógyallai m. k. orsz. meteorologiai és földmágnességi obszervatórium nagy fizikai termébe helyeztetett át.

Állománya 420 db múzeumi tárgy, ezek között műszerek, fényképek, tervrajzok és emléktárgyak.

Múzeumi őr: R a u m O s z k á r asszistens.

Raum Oszkár, Egy új múzeumról. (Időjárás, I. évf. 1888.)
 — *Raum Oszkár, Vázlatok egy múzeum történetéből. (Az ógyallai obszervatórium ünnepi emlékkönyvében. Budapest O-Gyalla, 1900.)* — *Kováts Károly, A meteorologiai intézet könyvtárának fejlődése 1870-től napjainkig. (Budapest, 1900.)*

157. A m. kir. pénzügyminisztérium könyvtára.

(I., Vár, Szent-Háromság-tér 5. sz.)

1867-ben keletkezett.

Állománya 6400 kötet, két teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A minisztérium tisztviselői használják.

Évi javadalmazása a szükséghez képest változik.

158. A m. kir. posta- és távirda-igazgatóság könyvtára.

(IV., Koronaherczeg-utca 13—15. sz.)

A postának a távirdával 1887-ben történt egyesítésekor a volt távirda-igazgatóság az új posta- és távirdaigazgatóság rendelkezésére bocsátotta könyvtárát.

Állománya 1550 kötet, egy teremben elhelyezve 50 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára hétköznapokon d. e. 8-tól d. u. 2-ig, vasárnap 12-ig van nyitva, de csupán helybeli és vidéki posta- és távirda-alkalmazottak részére, kik térítvény mellett kölcsön is kaphatnak könyveket.

Évi javadalmazása a szükséghez képest változik.

Könyvtárnok: L á s z l ó L a j o s.

A m. kir. posta- és távirda-vezérigazgatóság könyvtárának címjegyzéke. (Budapest, 1898.) — *Weissel Sándor, A posta- és távirdai szakkönyvtárakról. (Közlekedési Naptár, 1898. évf.)*

159. A m. k. szabadalmi hivatal könyvtára.

(VII., Erzsébet-körut 19. sz.)

A m. k. szabadalmi hivatalnak 1896-ban történt felállítása óta a kereskedelmi minisztérium által évenként engedélyezett összegeken beszerzett művekből és a külföldi szabadalmi hatóságoknak megküldött magyar szabadalmi leírásokért cserében adott külföldi szabadalmi leírásokból keletkezett.

Állománya 1100 kötet és 83,000 füzet külföldi és magyar szabadalmi leírás, egy teremben elhelyezve, 10—15 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Használók számára minden délelőtt 9-től 2-ig van nyitva. Idegenek a szabadalmi hivatal elnökének engedélyével használhatják.

A könyvtár a szabadalmi hivatal elnökének felügyelete alatt áll.

Könyvtárkezelő: Romeiser Ferencz.

160. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium könyvtára.

(V., Hold-utca 8. sz.)

1867-ben keletkezett.

Állománya 3500 kötet és füzet, két teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betűrendes katalogusa.

Használók számára a könyvtár mindennap d. e. 10-től 2-ig van nyitva. Hosszasabb használatra térítvény mellett adatnak ki a könyvek.

Az 1900. évben 925. kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Józsa Mihály kir. segédtanfelügyelő.

161. A magyar országgyűlés képviselőházának könyvtára.

(VIII., Sándor-utca 8. sz.)

1866-ban ezer forinttal kezdte meg a ház a könyvvásárlást. 1868-ban a házszabályok módosítására kiküldött bizottság nov. 8-ikán beadott jelentésében könyvtár felállítását indítvá-

nyozta. 1872-ben kezdett a könyvtár jelentékenyebben fejlődni. Ghyczy Ignác 14,000 kötetnyi könyvtárát a képviselőháznak hagyta ajándékol. Az e könyvtárból beosztott művek külön bélyegzővel, Ghyczy Ignác nevével vannak ellátva. A ház könyvtárának hungarikumokban való gazdagsága a Ghyczy-könyvtárból ered.

Állománya 42,000 kötet és 100 kézirat, tizenkét helyiségben elhelyezve, 20 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szakkajstroma és czédula-katalogusa van.

Csak a képviselőház tagjai használják.

Évi javadalmazása 12,000 kor. s 2000 kor. a régi országgyűlésekre vonatkozó iratok beszerzésére.

Könyvtárnok : dr. Küffer Béla ; *segédkönyvtárnok* : Fülöp Áron.

A képviselőház könyvtárának czimjegyzéke 1876. márczius 27-ikén. (Budapest, 1876.) — I. és II. pótfüzet. (Budapest, 1880. és 1881.) — Kudora Károly, A képviselőházi könyvtár katalogusa. (Magyar Könyvszemle, 1894.)

162. A műemlékek orsz. bizottságának könyvtára.

(VI., Andrásy-ut 66. sz.)

1874-ben keletkezett.

Állománya 1401 kötet és füzet, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei dr. Römer Flóris Ferencz kéziratban levő utijegyzetei 45 kötetben, melyekben hazai műemlékeinkre vonatkozó becses feljegyzések foglaltatnak.

Czédula-katalogusa van.

Kikölcsönzés van elsősorban a bizottság tagjai, másodsorban más szakférniak részére.

Évi javadalmazását, mely 800 és 1000 korona közt változik, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól kapja.

163. A nemzeti színház könyvtára.

(VIII., Kerepesi-ut 1. sz.)

1837-ben keletkezett.

Állománya 8460 kézirati kötet és 812 nyomtatott példány, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása, melyet a nemzeti színháztól kap, a szükséghez mérten változik.

Ideiglenes könyvtárnok: Spádi Zsigmond.

A nemzeti színház könyvtára. (Budapest, 1871. és 1889.)
— Abafi Lajos, *A nemzeti színház levéltára. (Figyelő, XVII. kötet.)*

164. Az országos közegészségi tanács könyvtára.

(VIII. Üllői-út 26. sz.)

1868-ban keletkezett.

Állománya körülbelől 1200 kötet, egy teremben elhelyezve.

Használók számára mindennap d. e. 9-től 1-ig s d. u. 3-tól 7-ig van nyitva. Kikölcsönzés van térítvény ellenében.

Csatáry Lajos, Az orsz. közegészségi tanács 25. évi története 1868—1893. (Budapest, 1893.) — *Bókay Árpád, Az orsz. közegészségi tanács könyvtárának szakjegyzéke. (Budapest, 1900.)*

165. Az orsz. m. kir. khemiai intézet könyvtára.

(V., Országház-tér 11. sz., a m. k. földmiv. minisztérium palotájában.)

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2615 kötet, egy teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Az orsz. khemiai intézet tisztikara használja.

Évi javadalmazása 1500 kor., melyet a földmivelésügyi minisztériumtól kap.

A könyvtárnoki teendőket az intézetnél alkalmazott kir. vegyészek egyike látja el.

166. Az ügyvédi kamara könyvtára.

(V., Szemere-utca 10. sz.)

Eredetileg a budapesti ügyvédi egyesületé volt, de az ügyvédi kamara 1875. évi megalakulásakor annak tulajdonába ment át.

Állománya 4546 kötet, három teremben elhelyezve, 18 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára hetenként kétszer négy órán át nyitva van, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

Évi javadalmazása 1200 kor.

Könyvtárnok : dr. Tóth Kálmán, ügyvéd.

(Társulatok és egyesületek.)

167. Budai könyvtár.

(II., Corvin-tér és Toldy Ferencz-utca 64. sz.)

Az 1891 szept. 17-ikén megalakult a II. ker. népkönyvtár-egyesület alapította, mely 1894 szept. 27-ikén budai könyvtár-egyesületté alakulván könyvtárát szak- és népkönyvtárra osztotta. Az egyesület 1900 jun. 4-ike óta mint budapesti könyvtár-egyesület működik, s mint ilyen szakkönyvtárából a fővárosi Corvintéri vígadóban nyilván központi könyvtárt szervezett, míg népkönyvtára, mint II. kerületi fiókkönyvtár, továbbra is a Toldy Ferencz-utcai népiskola épületében maradt. Az egyesület gyűjteményeit 1898. végén állami felügyelet alá helyezte, melyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter a központi könyvtár felett a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége útján, a népkönyvtár felett az orsz. tanács útján gyakorol.

Az egyesületnek 30 alapító és 387 rendes tagja van.

Évi kiadásai mintegy 3000 koronát tesznek ki.

Az egyesület elnöke : dr. Rácz Károly; *könyvtár-igazgató* : Jurányi Győző.

a) Központi könyvtár.

1892-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Tóth Ferencz és dr. Barsi József hagyatékaikkal, továbbá dr. Csorba Ferencz, dr. Falk Miksa, az egyetemi nyomda, Gerlóczy Károly, Löw György, dr. Hegedüs János, Jurányi Győző, Szabó Ferencz stb. járultak nagyobb adományokkal: A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége útján 1900-ban 600, 1901-ben 1.800 kor. állami segélyben részesült, ez utóbbi összegből 1.000 korona a berendezés költségeinek törlesztésére engedélyeztetett

Állománya mintegy 20.000 kötet, két teremben elhelyezve, 16 személyre berendezett külön olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Használók számára hétköznapokon d. u. 3-tól 8-ig van nyitva. A használat ingyenes. Házi használatra csupán egyesületi tagok kaphatnak könyveket.

Könyvtárnok : K o n c s e k L a j o s.

Segédlistek : N a g y L á s z l ó és H a n c k e R e z s ő.

b) II. ker. népkönyvtár.

Állománya 5000 kötet, két teremben elhelyezve. A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa útján 1901-ben — kor. állami segélyben részesült.

Van cédula-katalogusa és szaklajstroma.

Az egyesület tagjai díjtalanul használhatják, nem tagok negyedévi 1 kor. lefizetése mellett; az iparos- és munkásosztály tagjai negyedévi 50 fillérért; kivételes esetekben ingyen is.

Kikölcsönzés van hetenkint háromszor.

Könyvtárnok : R á c z J ó z s e f.

Jurányi Győző. A budai könyvtár címjegyzéke. I. A népkönyvtár címjegyzéke. (Budapest, 1894, 1895 és 1897.) — A budai könyvtár-egyesület alapszabályai és könyvtári szabályzata. (Budapest, 1895.) — A budai könyvtár-egyesület évkönyvei I—IV. (Budapest, 1895—1898.) — A budai könyvtár közlönye I—II. évf. (Budapest, 1897—98.) — A budai könyvtár szakszerű címjegyzéke. Központi szakkönyvtár. I. kötet. (Budapest, 1898.) — A budapesti könyvtár-egyesület alapszabályai. (Budapest, 1900.) — A budapesti II. ker. népkönyvtár címjegyzéke IV. f. (Budapest, 1900.) — A budapesti könyvtár-egyesület nyilvános közp. könyvtárának szakszerű címjegyzéke. I. k. (Budapest, 1900.)

168. A budapesti asztalos szak- és segédmunkások szakegyletének könyvtára.

(VIII., Luther-utca 1/c. sz.)

1892-ben keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve. külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : C s o m a s z L a j o s.

169. A budapesti fodrász-segédek önképző-körének könyvtára.

(IV., Sütő-utca.)

1872-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: P i n t é r M á t é.

170. A budapest-tabáni népiskolai könyvtár-egyesület könyvtára.

(I., Szarvas-tér 8. sz.)

1876-ban keletkezett, s fentartására egyidejűleg egyesület is alakult. Nevezetesebb adományokkal Wéner Gyula, Eisdorfer Gusztáv, Kerntler Ferencz és dr. Falk Miksa gyarapították.

Állománya 2200 kötet, öt szekrényben elhelyezve.

Kikölcsönzés céljából minden hétfőn és pénteken d. u. 5-től 6-ig van nyitva. Használati díj negyedévenként egy korona.

Könyvtárnok (60 kor. tiszteletdíjjal): A p a K o r n é l.

A budapest-tabáni nép- és iskolai könyvtár tartalomjegyzéke.

171. A budapesti tanító-testület könyvtára.

(VI., Felső-Erdősor 21. sz.)

1871-ben keletkezett.

Állománya 2500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: D i ó s z e g h y B é l a.

A budapesti tanító egyesület alapszabályai s könyvtár-czimjegyzéke s egyéb szabályok. (Budapest, 1900.)

172. A budapest-ujlaki iskolai és népkönyvtár-egylet könyvtára.

(III., Lajos-utca 38. sz.)

1885-ben keletkezett, midőn fentartására egyesület is alakult. Gyarapításához egyes könyvkiadók és könyvkereskedők

176. A gőzhajózási tisztviselők egyesületének könyvtára.

(IV., Régi posta-utca 15.)

1893-ban keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : F o r n e t W a s h i n g t o n B é l a .

177. A III. ker. föld- és szőlőművesek egyesületének könyvtára.

(III., Szent Endrei-utca 16. sz.)

1896-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : W e b e r I s t v á n .

178. A X. ker. közművelődési és jótékony egyesület könyvtára.

(X., Álmos-utca 10. sz.)

1892-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Használók számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok : N a g y K á r o l y .

179. A VIII. ker. munkás-otthon könyvtára.

(VIII., Baross-utca 65—67. sz.)

1896-ban szervezte a VIII. ker. általános közjótékonyági egyesület munkás-otthon szakosztálya. Nagyobb adományokat tettek : a Szent-István-társulat és Glück Frigyes, ki butorzatot is adományozott a könyvtárnak. A székes-főváros a VIII. ker. elől-

járóság épületében ingyen helyiségeket bocsátott rendelkezésére.

Állománya 1439 kötet, egy teremben elhelyezve, több egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára októbertől májusig egész napon át nyitva van.

A budapesti VIII. ker. munkás-otthon könyvtárának czímjegyzéke. (Budapest, 1898.)

180. A IX. ker. nép- és iskolai könyvtár.

(IX., Soroksári-utca 37. sz.)

1895-ben, soroksári-uti községi elemi iskola tanítótestületének kezdeményezésére keletkezett, s fentartására egyesület is alakult. Nevezetesebb adományokkal dr. Wagner Géza, a székesfőváros s a tanítótestület gyarapították.

Állománya 1538 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Van leltára és katalogusa.

A tagok részére kikölcsonzés céljából hetenként háromszor d. u. 4-től 6-ig van nyitva. Használati díj havonként 20 fillér.

Az 1900. évben 720 kor. fordított könyvek vásárlására. Ez összeghez a székesfőváros 200 kor. segélylyel járult, s 552 kor. volt az egyesület által rendezett hangverseny tiszta jövedelme.

Könyvtárnok: Bacsinszky Ede.

A budapesti IX. ker. soroksári-uti nép- és iskolai könyvtár alapszabályai és könyvjegyzéke. (Budapest, 1900.)

181. A X. ker. nép- és iskolai könyvtár.

(X., Bánya-tér, a népiskola épületében.)

1888-ban keletkezett 228 kötet könyvvel. Fentartásáról a X. ker. nép- és iskolai könyvtár-egyesület gondoskodik. Nagyobb adományokkal a magyar isk. egyesület, a Franklin-társulat, Békey Imre, Halász Krisztina, Szabó Ferencz, Tóth Lajos, Lempel R., ifj. Nágel Ottó, Singer és Wolfner s a Sz.-István-társulat járultak gyarapításához.

Állománya 2030 kötet, három szekrényben elhelyezve.
Leltára és katalogusa van.

Kikölcsönzés céljából minden szerdán és szombaton d. u. 1-től 3-ig van nyitva. Használati díj havonként 20 fillér.

Az 1900. évben 1900 kor. fordítottot gyarapítására. Ez összeghez az egyesületen kívül a székes-főváros tanácsa járult 200 koronával, az egyesület által rendezett hangverseny pedig 240 koronát jövedelmezett.

Könyvtárnok (80 kor. tiszteletdíjjal): **Tóth Lajos**.

Tóth Lajos, A budapesti X. ker. nép- és iskolai könyvtár tartalomjegyzéke. (Budapest, 1899.)

182. A VII. ker. polgári kaszinó könyvtára.

(VII., Óvoda-utca 26. sz.)

1888-ban keletkezett.

Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: **Retzer József**.

183. A kereskedő-ifjak társulatának könyvtára.

1866-ban keletkezett.

Állománya 5400 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára kikölcsönzés céljából minden kedden és pénteken este 8-tól 9-ig van nyitva. Biztosítékul 2 kötet könyvnél 4 kor., 4 kötetnél pedig 8 kor. van megállapítva.

Évi javadalmazása 300 kor.

Főkönyvtárnok: **Nagy Sándor**; **könyvtárnok**: **Libhauser Ferencz**.

Kádár K., A budapesti keresk. ifjak társulatának 25 éves története. (Budapest, 1891.) — A budapesti keresk. ifjak társulata könyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1892.)

184. A kir. magyar természettudományi társulat könyvtára.

(VII., Erzsébet-körút 1. sz.)

1841-ben, a társulattal egyidejűleg, Bugát Pál, Tognio, Kovács S. Endre, Petényi, Flór Ferencz és Nagy Károly könyvtárából keletkezett. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Az állapotáról és gyarapodásáról szóló évi jelentések a Természettudományi Közönyben tétetnek közzé.

Állománya 23,516 kötet, 2 kézirat és természettudományi hungarikumok, hét teremben elhelyezve, 50 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tagok számára hétköznapokon d. e. 9-től 12-ig s d. u. 3-tól 8-ig nyitva van. Kikölcsonzés van társulati tagoknak térítvény ellenében nem tagoknak biztosíték vagy egy tag jótállása mellett.

Évi javadalmazása 5600 kor., melyet a társulat pénztárából kap.

Könyvtárnok: R á t h A r n o l d.

Heller Ágost, A kir. magy. természettudományi társulat könyveinek czimjegyzéke. (Budapest, 1886.)

185. A kir. orvos-egyesület könyvtára.

(VIII., Szentkirályi-utca 21. sz.)

1840-ben, dr. Stessel Lajos 2500 kötetnyi könyvtárából keletkezett. Nagyobb adományokkal Flór Ferencz, Jankovich Antal, Würtler József, Tóth Nep. János, Grosz Xav. Ferencz, Hirschler Ignác (1882-ben) és Pollák Henrik (1894-ben) gyarapították. Évi gyarapodásáról az egyesület évkönyvei adnak felvilágosítást.

Állománya 12,501 kötet és füzet, nyolcz teremben elhelyezve, 24 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetésege 1 db régi magyar nyomtatvány.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára hétköznapokon d. e. 9-től 2-ig és d. u. 4-től 8-ig van nyitva. Egyesületi tagok és időhöz kötött elnöki

engedélylyel nem tagok is használhatják. Kikölcsönzés van térítvény mellett.

Évi javadalmazása 6600 kor.

Könyvtárnok: dr. Temesváry Rezső.

Török Lajos és Temesváry Rezső, A budapesti kir. orvos-egyesület könyvtárának betürendes katalogusa. (Budapest, 1896.) — *Török Lajos és Temesváry Rezső, A budapesti kir. orvos-egyesület könyvtárának szakkatalogusa. (Budapest, 1898.)* — *A budapesti kir. orvosegyesület könyvtárkatalógusa. (Budapest, 1900.)* — *A budapesti kir. orvosegyesület könyvtárkatalógusának folytatása. (Budapest, 1901.)*

186. A magyar földrajzi társaság könyvtára.

(VI. Csengery-utca 54. sz.)

1872-ben keletkezett. Nevezetesebb adományokkal Berecz Antal, Déchy Mór, Hunfalvy János és Balázs Árpád gyarapították.

Állománya 2850 kötet és 560 térkép, két teremben elhelyezve, 20 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van leltára, szaklajstroma és betürendes katalogusa.

Használók számára minden szerdán d. u. 5-től 7 óráig van nyitva. Használhatják a társaság tagjai s ugyanazok kölcsön is kaphatnak könyveket.

Évi javadalmazása 400 kor.

Könyvtárnok: dr. Jankó János társulati titkár.

Dr. Jankó János és dr. Thirring Gusztáv, A magy. földrajzi társulat könyvtárának betürendes és szakszerű címjegyzéke. (Budapest, 1890.)

187. A magy. közgazdasági társaság könyvtára.

(IV., Ferencziek tere 6—8. sz.)

1894-ben, a társasággal egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2450 kötet, egy teremben elhelyezve, több szemlélyre berendezett külön olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója, leltára és czédula-katalogusa.
A társulati tagok számára délutánonként 5-től 8-ig van
nyitva s ugyanazok kölcsön is kaphatnak könyveket.
Évi javadalmazása 800 kor.

Könyvtárnok : dr. Bamberger Béla ügyvéd.

188. A magyar mérnök- és építész-egylet könyvtára.

(IV., Ujvilág-utca 2. sz.)

1867-ben keletkezett. Ybl Miklós, Weber Antal és Lechner
Lajos könyvtárai gyarapították.

Állománya 4715 kötet, 1089 füzet és 686 atlasz, három
teremben elhelyezve, 15 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.
Szaklajstroma van.

Az egyesületi tagok állandóan egész napon át használhat-
ják s kölcsön is kaphatnak könyveket.

Évi javadalmazása 3600 kor.

Könyvtárnok : Zelovich Kornél.

189. A magyar néprajzi társaság könyvtára.

(IX., Csillag-utca 15. sz.)

Alapját dr. Hermann Antal tanár és neje vetették meg
1889-ben, midőn a társaság megalakulása alkalmából magán-
könyvtáruk egy részét alapítványkép annak adományozták.

(Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 2000 kötet és 2 kézirat, melyek a m. nemzeti
múzeum néprajzi osztályában vannak elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára hetenként kétszer van nyitva. Kiköl-
csönzés csupán a társulati tagok részére történik.

Évi javadalmazása 100 kor.

Könyvtárnok : dr. B á t k y Z s i g m o n d.

A magyar néprajzi társaság könyvtárának katalogusa.
(*Ethnographia*, 1896. évf.)

190. A magyarországi könyvnyomdászok és betüöntők szakegyletének könyvtára.

(VIII., Stáhly-utca 7. sz.)

1866-ban alapította meg Kertész József nyomdatulajdonos 18 kötetnyi ajándékával.

Állománya 10,000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva van.

Könyvtárnok: Frank Lajos titkár.

Zaka Lajos, A budapesti könyvnyomdászok és betüöntők egylete negyedszázados fennállásának története. (Budapest, 1887.)

191. A magyar orsz. méhészeti egyesület könyvtára.

(IX., Üllői-út 25. sz.)

1880-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Az első könyveket Göndöcs Benedek és Kriesch János gyűjtötték.

Állománya 303 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és katalógusa van.

Tagok részére kikölcsönzés céljából naponként d. u. 4-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 15 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Binder Iván.

A magyar országos méhészeti egyesület könyvtárának könyv-lajstroma.

192. A magyar tisztviselők országos egyesületének könyvtára.

(VIII., Eszterházy-utca 4. sz.)

1876-ban, egyes tagok adományából keletkezett. 1894-ben Királyi Pál volt orsz. képviselő mintegy 1000 kötetnyi könyvtárát végrendeletileg az egyesületnek adományozta.

Állománya 13,232 kötet, két teremben elhelyezve, 60 egyénre berendezett olvasóhelyiségekkel.

Van szaklajstroma és betürendes katalógusa.

Használók számára kikölcsönzés céljából szept. 1-től máj. 31-ig: hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton; jun.

1-től aug. 31-ig: kedden és pénteken d. u. fél 6-tól fél 7-ig van nyitva. Egy évre 4 kor. biztosíték és 4 kor. használati díj fizetendő. A kézi könyvtár állandóan egész napon át nyitva van. Évi javadalmazása 2000 kor.

Könyvtárnok: dr. Kerntler Kálmán; **másodkönyvtárnok:** dr. Knapp Aurél.

Czimjegyzék a magyar tisztviselők orsz. egyesülete könyvtárának könyveiről. 2. kiad. (Budapest, 1887.) — Czimjegyzék az 1891. január végéig beszerzett könyvekről. (Budapest, 1891.) — Pótczimjegyzék az 1891. február 1-től 1894. ápr. végéig beszerzett könyvekről. (Budapest, 1894.) — Pótczimjegyzék az 1894. máj. 1-től 1897. nov. végéig beszerzett könyvekről. (Budapest, 1897.) — A magy. tisztviselők orsz. egyesülete kézikönyvtárának czimjegyzéke. (Budapest, 1899.) — Kerntler Kálmán, Kimutatás a magy. tisztviselők orsz. egyesületének könyvtára részére szerzett könyvekről. (Budapest, 1900. és 1901.) — U. az, A magy. tisztviselők orsz. egyesületének könyvtára. (Budapest, 1901.)

193. A magyar turista-egyesület könyvtára.

(IV., Aranykéz-utca 6. sz.)

A magyarországi Kárpát-egyesület feloszlott budapesti osztályának könyvtárából keletkezett.

Állománya 998 kötet és 340 db térkép, két szekrényben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára hétköznapokon d. u. 6-tól 8 óráig nyitva van. Kikölcsönzés csak egyesületi tagok számára történik.

Évi javadalmazása 100 kor.

Könyvtárnok: Tiringér Béla.

194. A nemzeti demokrata-kör könyvtára.

(VIII., Baross-utca 82. sz.)

1891-ben keletkezett.

Állománya 900 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Vincze Dezső.

195. A nemzeti kaszinó könyvtára.

(IV., Kossuth Lajos-utca 5. sz.)

1827-ben, a kaszinóval egyidejűleg keletkezett. Gr. Desseffy Aurél 1842-ben végrendeletileg a kaszinónak hagyományozta könyvtárát.

Állománya 20,929 kötet, három teremben elhelyezve, 60 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára mindennap d. e. 11-től 1-ig és d. u. 3-tól 7-ig van nyitva. Kikölcsönzés nincs.

Évi javadalmazása 2400 kor.

Pákh Albert, Kalauz a nemzeti kaszinó könyvtárához. (Pest, 1852.) — Csontos János, Emlékirat a nemzeti kaszinó könyvtáráról. (Magyar Könyvszemle, 1887. évf.)

196. Az országos erdészeti egyesület könyvtára.

(V., Alkotmány-utca 10. sz.)

1866-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2264 kötet, kilencz szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Van leltára és katalogusa.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából naponként d. e. 9-től 12-ig és d. u. 4-től 7-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 800 kor.

Könyvtárnok: Bund Károly egyes. titkár.

Az országos erdészeti egyesület könyvtárának katalogusa. (Budapest, 1897.) — I. és II. Pótlék. (Budapest, 1898. és 1899.)

197. Az országos ipar-egyesület könyvtára.

(IV., Ujvilág-utca 4. sz.)

1842-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 7196 kötet és 2006 rajzlap, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az egyesület tagjai szabadon használhatják.

Igazgató: Gelléri Mór.

198. Az országos kaszinó könyvtára.

(IV., Ujvilág-uteza 2. sz.)

1883-ban, a kaszinóval egyidejűleg keletkezett. Állománya mintegy 2000 kötet, egy teremben elhelyezve. Leltára és szaklajstroma van. Csak a kaszinó helyiségében használják. Évi javadalmazása 1000 kor.

Könyvtárnok: V a j d a O t t ó, min. tanácsos.

Az orsz. kaszinó könyvtára. (Budapest, 1899.)

199. Az orsz. magyar gazdasági egyesület könyvtára.

(IX., Üllői-ut 25., a Köztelek palotájában.)

1837-ben keletkezett. Nevezetesebb adományokkal a földmivelésügyi minisztérium s hazai és külföldi rokonegyesületek gyarapították.

Állománya 12,540 kötet, 110 kézirat és 51 térkép, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és czédula-katalogusa.

Használók számára hétköznapokon d. e. 12-től 1 óráig nyitva áll. Kikölcsönzés van.

Évi javadalmazása 1900 korona.

Ideiglenes könyvtárnok (400 korona tiszteletdíjjal):
Kirchner Lajos.

Az O. M. G. E. könyvtárának címjegyzéke. I. (Budapest, 1892.) II. (Budapest, 1895.) — Ujabb kiadása. (Budapest, 1900.)

200. Az országos szabadelvű pártkör könyvtára.

(V., Dorottya-uteza 14. sz.)

A képviselőház adományaiból keletkezett.

Állománya 840 kötet, két szekrényben elhelyezve.

A kör tagjai részére használat vagy kikölcsönzés céljából mindig nyitva áll.

Évi javadalmazása 156 korona.

201. Az országos színészegyesület könyvtára.

(X., Külső Kerepesi-ut 9. sz., a színésznyugdíjházban.)

A volt színészmeház könyvtárából keletkezett, mely a menház bezűntetésével az egyesületre szállt át.

Állománya 593 kötet, köztük 197 részben nyomtatott, részben írott, részben litografált szindarab, továbbá nagymennyiségű régi színlap-gyűjtemény, az egyesület tanácstermében egy szekrényben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: Petőfi Sándor és Déryné kézírásaival egy-egy szindarab, régi szindarabok, színházi emléklapok 1819-től s régi színlapok különböző városokból stb.

Betűrendes katalogusa van.

Könyvtárnok: V e d r e s s Gyula egyes. titkár.

202. Az önkéntes mentőegyesület könyvtára.

(V., Markó-utca 22. sz.)

Rózsa Péter választmányi tag alapította 1890-ben.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: dr. I v á n y i E r n ő.

Striho Gy., A budapesti önkéntes mentő-egyesület története. (Budapest, 1897.)

203. A park-klub könyvtára.

(VII., Stefánia-út 36. sz.)

1894-ben keletkezett.

Állománya 800 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

204. A Petőfi-társaság könyvtára.

(IV., Bástya-utca 11. sz.)

A társaság Szana Tamás indítványára mindjárt megalakulásakor (1876-ban) elkezdte a Petőfire vonatkozó könyvek, kéziratok és ereklyék gyűjtését.

Állománya 230 kötet, ideiglenesen a titkárnál elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Petőfi több eredeti kézírata, levelei, néhány Petőfi-ereklye, a Petőfi-családra vonatkozó kézirati adalékok s Frankenburg Adolf emlékkönyve.

Érdeklődők a titkár engedélyével használhatják.

Évi javadalmazása a szükséghez mérten változik.

Könyvtárkezelő: Szana Tamás titkár.

205. A Szent-Imre önképző-egylet könyvtára.

(IV., Ferencziek tere 6–8. sz.)

1888-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Nevezetesebb adománnyal br. Wodianer Albertné járult gyarapításához.

Állománya 583 kötet, két szekrényben elhelyezve, több szemelyre berendezett külön olvasóhelyiséggel.

Leltára és betűrendes katalógusa van.

A tagok részére használat és kikölcsönzés czéljából minden hétköznapon d. u. fél 2-től fél 3-ig nyitva van. A nagy szünidőre megfelelő óvadék mellett vidéki tagok is kaphatnak kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása 60 korona.

Könyvtárnok: Tersztyánszky Sándor.

A Szent-Imre önképző-egylet alakulásának vázlatos története. (Budapest, 1889.) — A Szent-Imre önképző-egylet almanachja az 1894/95. évről. (Budapest, 1895.)

206. A Szent-István-társulat könyvtára.

(VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.)

1862-ben keletkezett, midőn a társulat a Danielik János könyvtárát megvette. A könyvtár a hazai és külföldi kath. ifjúsági, népies és tudományos irodalom gyűjtését tűzte ki czélul.

Állománya 6542 kötet, egy teremben elhelyezve, 4 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Czédula katalogusa van.

A társulat tagjai számára használat és kikölcsönzés céljából hétköznapiokon d. e. 9-től d. u. 1-ig van nyitva. A kikölcsönzés feltételeit a könyvtárnok esetről-esetre határozza meg.

Évi javadalmazása 1000 korona.

Könyvtárnok: K a p o s i J ó z s e f igazgató.

A Szent-István-társulat könyvtárának betürendes címjegyzéke. (Budapest, 1889.) — Hummer Nándor, A Szent-István-társulat rövid története. (Budapest, 1896.)

207. A terézvárosi polgári kör könyvtára.

(VI., Andrásy-ut 24. sz.)

1891-ben keletkezett.

Állománya 600 kötet, egy teremben elhelyezve, 24 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

A kikölcsönzés tagok részére 2 korona óvadék lefizetése mellett történik.

Évi javadalmazása 200 korona.

Főkönyvtárnok: S z e k u l a G y u l a ; *alkönyvtárnok*: B r a u n Á d o l f.

208. A tisztviselőtelepi kaszinó könyvtára.

(X., Szapáry-utcza 7. sz.)

Egyesek könyvadományából keletkezett.

Állománya 700 kötet, egy teremben elhelyezve, 30 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűsoros katalogusa van.

Kikölcsönzés hetenként kétszer van, évi 1 korona használati díj lefizetése mellett.

Évi javadalmazása 200 korona.

Könyvtárnok: Z e i l l e r K á l m á n.

209. A »Törekvés« dal- és önképző-egylet könyvtára.

(X., Kőbányai-ut 30. sz.)

1888-ban keletkezett, midőn a magyar államvasutak északi főműhelyének alkalmazottai az egyletet megalakították. 1889-ben a volt m. á. v. főműhelyi dalkör után maradt 50 kötet szépirodalmi munkával gyarapodott.

Állománya 1606 kötet, két szekrényben elhelyezve, 30 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalógusa van.

A tagok részére használat és kikölcsönzés céljából minden csütörtökön d. u. fél 7-től fél 8-ig és minden vasárnap d. u. 3-tól 4-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 150—200 korona.

A m. k. államvasutak budapesti főműhelye »Törekvés« dal- és önképző egyleti könyvtárának jegyzéke. (Budapest, 1901.)

210. A vasuti altiszti-kör könyvtára.

(VIII., Koszoru-utca 24. sz.)

1892-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Révész A.

CSERNEKHEGY. (Bereg vármegye.)

211. A Szent-Bazil-rend monostorának könyvtára.

1580-ban keletkezett.

Állománya 4694 kötet, egy teremben elhelyezve. Különös nevezetességei: egy czirill betűkkel írott zsoltárkönyv a XV-ik századból és 36 db régi magyar nyomtatvány.

Van szaklajstroma és czédula-katalógusa.

Könyvtárnok: H o m a J o a c h i m.

Petrov Sándor, Biegner János brassói tetraevangeliuma 1561-ből a csernekhegyi könyvtárban. (Magyar Könyvszemle, 1890. évf.)

CSETNEK. (Gömör és Kis-Hont vármegye.)

212. A társalgási-egylet könyvtára.

1830-ban keletkezett.

Állománya mintegy 2000 kötet, egy teremben elhelyezve. Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Krausz János tanító.

CSIK-SOMLYÓ. (Csik vármegye.)

213. A róm. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Eredetileg azon könyvekből állott, melyek »e collatione regia« küldettek meg a gimnáziumnak. 1854-ben az osztrák cs. kir. kultuszminisztérium 17 művet 32 kötetben, 1856-ban Veress Gergely ügyvéd 50 db könyvet, 1857-ben többen 90 db művet ajándékoztak, s ez időtől kezdve mind rohamosabban gyarapodott. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 4483 kötet, ezek között hat 1711 előtti magyar és 37 latin nyomtatvány; továbbá 104 térkép, 7 kézirat és 1 oklevél, egy nagy teremben vannak elhelyezve. Olvasótermül a mellette levő tanári szoba szolgál. Kiválóbb nevezetességei: az *Articuli dominorum nobilium* című kézirat-gyűjtemény (1560), egy Tihan Mihály által irt inakönyv (1688) és a Philep család 1671. évi czimeres nemeslevele.

Van törzskönyve és czédula-szakkatalogusa. Tanulmányokkal foglalkozóknak egyik intézeti tanár jótállása mellett rövid időre kölcsön ad a könyvtár könyveket.

Évi javadalmazása 672 korona könyvek beszerzésére és 246 kor. folyóiratokra s ciklusos kiadványokra, melyet az erdélyi r. k. tanulmányi alap terhére eső 1600 kor. felszerelési átalányból kap.

Könyvtárnokok: Glósz Miksa és Bálint György tanárok.

b) Régiség-gyűjtemény.

A múlt század 50-es éveiben keletkezett. Fejlesztéséhez Zomora Dániel plébános, dr. Kolonics Dénes körorvos, Glósz

M., Memer G., Bándi V., Császár D., Györffy Gyula képviselő és Kerekes Mihály ügyvéd járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 2224 régiség, ezek között 15 őskori, 60 középkori tárgy, 6 fegyver, 1700 újabbkori emlék és 46 néprajzi tárgy, továbbá 96 érem, a tanári könyvtár helyiségében elhelyezve.

Szakokra osztott szerzeményi naplója van.

A közönség bármikor megtekintheti.

Az 1900. évben 94 régiséggel gyarapodott.

A *gyűjtemény őrei*: Glósz Miksa és Bálint György tanárok.

a) Természetrajzi gyűjtemény.

1852-ben keletkezett, midőn a főkormányzók 110 jegezmintát és 700 ásványt ajándékozott az intézetnek; ehhez járult 1870-ben Romkai Nándornak 80 db ásványból álló ajándéka. Nagyobb adományokkal a kolozsvári bányaigazgatóság, Titius Pius, Richler, dr. Haynald Lajos bibornok, Csató József, Balasi L., Gözsi Árpád, Betey Lajos és dr. Kolonics Dénes járultak fejlesztéséhez.

Állománya 431 állat, 4448 növény, 1540 ásvány, 328 kőzet és 12 kővület, a természetrajzi szertárban, a laboratóriumban és a folyosón üvegszekrényekben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetessége egy 1400 darabból álló tojás-gyűjtemény tizenkét szekrényben, 538 fészkalja megfelelő számú tojásokkal, mely csaknem az összes honi madárfajok fészkeit és tojásait magában foglalja.

Szakokra osztott szerzeményi naplója van.

A közönség a szaktanár vezetése mellett bármikor megtekintheti.

A *gyűjtemény őre*: Csató János tanár.

Glósz Miksa, *A csiksomlyói róm. kath. főgimnázium tanári könyvtárának vázlatos történelme és szakkatalogusa.* (Az 1886. és 1888. évi értesítőben.) — Bándi Vazul, *A csiksomlyói róm. kath. főgimnázium története.* (Az 1895/96. évi értesítőben.)

214. A róm. kath. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1859-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 800 kötet, egy szobában, két szekrényben elhelyezve.

Szakkatalogusa van.

A könyvtár egy részét az ifjuság is bármikor használhatja.
Évi javadalmazása 50 korona a tandíjból és adományokból,
mely összesen az 1900. évben 10 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Augustin Imre.

b) Régiség-gyűjtemény.

1858-ban keletkezett, s azóta a növendékek, tanárok és mások adományaival gyarapodott.

Állománya 156 régiség és 154 érem, egy tanteremben elhelyezve.

Leltára van.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1860-ban keletkezett s ajándékozás útján gyarapodott.

Állománya 6 madár, 11 növény, 120 ásvány, 6 kőzet és 3 kövület, egy tanteremben elhelyezve.

Leltára van.

A b) és c) alatti gyűjtemények őre: Lakatos Imre.

215. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1605-ben keletkezett.

Állománya mintegy 4500 kötet, köztük 26 ősnymtatvány, 48 db régi magyar nyomtatvány, továbbá mintegy 20 db középkori s 100-nál több ujkori kézirat, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Csak a rendház tagjai használják.

Könyvtárnok: P a á l K e r. J á n o s házfőnök.

Ballagi Aladár, *A csiksomlyói Szent-Ferencz-rendi zárda könyvtára.* (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.) — *Glósz Miksa*, *A csiksomlyói Szent-Ferencz-rendi szerzetesek könyvtárában található régi magyar könyvek jegyzéke.* (Csik-Somlyó, 1885.)

CSONGRÁD. (Csongrád vármegye.)

216. A kaszinó könyvtára.

1843-ban keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: K o m j á t h y M ó r tanító.

CSORNA. (Sopron vármegye.)

217. Az izraelita olvasókör könyvtára.

1897-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1625 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Nyomatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsozés céljából minden vasárnap d. u. 4-től 5-ig van nyitva. Használati díj évenként 3 kor.

Az 1900. évben 20 kor. fordítottat gyarapítására.

Könyvtárnok: G o l d h a m m e r S a m u tanító.

A csornai izr. olvasókör alapszabályai és könyvtárjegyzéke.

218. A katolikus kör könyvtára.

Állománya 1400 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: L a m p e r s J á n o s és W i e s l e r E l e k.

219. A prémontrei kanonokrend csornai prépostságának könyvtára.

Állománya 12,400 kötet, három teremben elhelyezve.

Czédula-katalógusa van.

A rendtagok számára mindig, idegenek számára szükség szerint nyitva áll.

Évi javadalmazása 1000 korona.

Könyvtárnok: Rezsőfi György.

CSURGÓ. (Somogy vármegye.)

220. Az államilag segélyezett ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1792-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Rendszeresebben 1840 körül szerveztetett. Fejlesztéséhez nagyobb adományokkal a pápai ev. ref. főiskola, id. Csorba Ede, a Nyikos-Kacsóh család stb. járultak. 1887-ben vált ki belőle az ifjusági könyvtár, s 1888-ban alakult meg a szakművek kiválasztásával a tanári kézi könyvtár. A két utóbbi könyvtárt Kondor József tanár szervezte.

Állománya 10,000 kötet és 12 kézirat, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a kálmáncsehi (somogy megyei) ev. ref. egyház kéziratosa énekeskönyve a XVII. századból.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédulakatalogusa.

Két külön olvasóterme van, hová a kutatók a könyvtár-örnnél való jelentkezés után juthatnak be. Használati díj nem tantestületi tagoknak évi 12 kor.

Évi javadalmazása 560 korona

Könyvtárnok: Kondor József.

b) Régiség-gyűjtemény.

A gyűjtés első nyomaira 1863-ban találunk. Rendszeresen Kalocsay E. szervezte 1886-ban. Nagyobb adományokkal Papp Gábor püspök, Körmeny S. lelkész, dr. Rosenspitz S. rabbi és a tanuló ifjuság járultak fejlesztéséhez.

Állománya 16 őskori, 32 középkori tárgy, 70 db ujabbkori emlék, 4163 érem és 204 db bankjegy, a történelmi szertár helyiségében két e czélra készült szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei az Indiából származó régi bronz pénzek és érmek.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A közönség a felügyelő tanár jelenlétében megtekintheti.

A *gyűjtemény őre*: Kalocsay Endre.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

A múlt század hatvanas éveiben keletkezett. Fejlesztéséhez dr. Tauscher, Richter J., dr. Rosenspitz S. rabbi, Körmeny Sándor lelkész és Hám Ferencz stb. járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1361 állat, ezek között 15 emlős, 85 madár, 14 hulló, 41 hal, 1002 rovar és 208 egyéb állat; továbbá 1526 növény, 381 ásvány, 394 kőzet és 83 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A közönség a felügyelő tanár vezetése mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 200—300 korona közt váltakozik.

A *gyűjtemény őrei*: dr. Vida Károly és dr. Héjas Imre.

Héjas Pál, A tanári könyvtár katalogusa. (Csurgó, 1879.) — Kondor József, A kézi könyvtár katalogusa. (Csurgó, 1892.) — Héjas Pál, A csurgói ev. ref. főgimnázium rövid története. (Az 1894/95. évi értesítőben.) — Kondor József, A könyvtár története s ez évi gyarapodása. (U. ott.) — Kalocsay Endre, A régiség- és éremtár története s ez évi gyarapodása. (U. ott.) — Vida Károly dr., A természetrajzi szertár története s ez évi gyarapodása. (U. ott.)

221. Az állami tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1869-ben. az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2150 kötet és 34 térkép, három szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül a növendékek is használhatják.

Évi javadalmazása 160 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Pethes János tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1869-ben keletkezett.

Állománya egy szobában van elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A gyűjtemény őre: Bolgár Dezső tanár.

A csurgói áll. tanítóképző-intézet története. (Csurgó, 1895.)

CZEGLÉD. (Pest vármegye.)

222. A kaszinó-egylet könyvtára.

Az egyesület 1846-ban, könyvtára 1868-ban keletkezett.

Állománya 2500 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 1-től 2-ig van nyitva.

Az 1900. évben 400 kor. fordítottatott gyarapítására.

A czeglédi kaszinó-egylet könyvtárának könyvjegyzéke.

223. A m. kir. állami gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1899 szept. 1-én, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Fejlesztéséhez egyes középiskolák járultak adományokkal.

Állománya 504 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 300 korona a tanszerátalányból, mely összegből az összes gyűjtemények költségei fedezendők.

b) Régiség-gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 144 érem, egyelőre a könyvtári szekrényben elhelyezve.

Csupán adományozás útján gyarapodik.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1 herbarium s 204 ásvány, egyelőre a könyvtárszekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A gyűjtemények öre: Paulovics Károly tanár.

DEÁKI (Pozsony vármegye.)

224. Az ev. ref. egyházi olvasókör könyvtára.

1893-ban keletkezett.

Állománya 210 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Földes Lajos.

DEBRECZEN. (Hajdu vármegye.)

225. A Csokonai-kör könyvtára.

1885-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal a debreczeni emlékkert-társulat és a debreczeni felolvasókör gyarapították, melyek a Csokonai-körbe olvadtak.

Állománya 400 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel és ereklyetárral.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére megtekintés és olvasás céljából minden szerdán és pénteken d. u. 3-tól 5-ig nyitva van.

Az 1900 évben mintegy 200 kor. fordítottat gyarapítására.

Könyvtárnok és az ereklyetár öre (600 kor. tiszteletdíjjal): dr. Benedek János titkár.

A Csokonai-kör évkönyve. (Debreczen, 1899.)

226. Az ev. ref. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1891-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1004 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása 400 korona, miből az 1900. évben 52 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Karácson Ottilia.

b) Régiség-gyűjtemény.

Állománya 24 db érem, egy ládában elhelyezve.

Leltára van.

A gyűjtemény őre: Gondi Sándor.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Állománya 15 állat és 400 ásvány, egy szobában elhelyezve. Szerzeményi naplója van.

A gyűjtemény őre: Konrád Teréz.

A debreczeni ev. ref. felső leányiskolai s az ezzel kapcsolatos tanítónőképzési stb. könyvtárak. (Az 1899/1900. évi értesítőben.)

227. Az ev. ref. főiskola könyvtára.

A XVIII. század közepéig a tanuló ifjuság egyeteme, a coetus scholasticus, communitas vagy illustris coetus tulajdonát képezte és annak felügyelete alatt állott. Gyarapodása az elhalt papok és tanárok könyvhalomjaiból történt, de vétel útján is gyarapodott. Állandó költségvetése 1868 óta van. A debreczeni kir. ügyészséghez sajtóügyi köteles-példányokul beérkező nyomtatványokat a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1900-ban a könyvtár gyarapítására rendelte fordítani. 1901 óta múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll. (Fejlődésének főbb mozzanatait lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 75,851 kötet, ezek között 90 ősnymtatvány és 1493 kézirat, négy teremben elhelyezve, 40 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Különös érdekességei: debreczeni írók, református kitűnőségek kéziratai; továbbá a Debreczeni-kódex és a Lugossy-

kódex; Arany, Buda halála (eredeti kézirat), Csokonay-kéziratok; 526 db régi magyar nyomtatvány; Szilágyi Synodaliája; a wittenbergi bursa jegyzőkönyve; a debreczeni tanulók anyakönyve (catalogus studiosorum) 1588-tól 1828-ig jegyzetekkel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára tudományos kutatás végett délelőtt, olvasás céljából pedig délután van nyitva.

A könyvtár más helyekre is küld használatra könyveket, rendszerint azonban csak könyvtári helyiségben való használatra.

Évi javadalmazása 4600 korona, melyből 3000 koronát az iskolától, 1600 koronát pedig Debreczen városától kap.

Igazgató: Ferenczy Gyula akad. tanár; *kezelő könyvtárnok*: Bujdosó Lajos.

Szücs István, *Debreczen szab. kir. város történelme. I—III.* (Debreczen, 1871.) — Zelizi Dániel, *Debreczen szab. kir. város egyetemes leírása.* (Debreczen, 1882.) — *A debreczeni ev. ref. főiskola anyakönyvtára mellett 1890-ben megnyitott nyilvános olvasóteremnek betürendes könyvjegyzéke.* (Debreczen, 1890.) — Géresi Kálmán, *A debreczeni ev. ref. főiskola főkönyvtárának története.* (Az 1894/95. évi értesítőben.) — *A debreczeni ev. ref. főiskola könyvtárai.* (Az 1899/900. évi értesítőben.)

228. A gazdasági tanintézet könyvtára.

1868-ban keletkezett.

Állománya mintegy 4000 kötet, 5 kötet kézirat és több kötet térkép.

Leltára van.

A könyvtárnoki teendőket az intézet egyik tanára látja el.

A debreczeni m. k. gazdasági tanintézet könyvtári czimjegyzéke. — Vörös Pál, *A debreczeni m. k. gazdasági tanintézet könyvtárának kiegészítő füzet.* (Debreczen, 1900.)

229. A hajdúvármegyei tanítók Gönczy-egyesületének könyvtára.

1892-ben keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: Herczegh János és Lada Sándor.

230. A jogász- és tisztviselő-kör könyvtára.

1884-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 615 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére használat és kikülcsonzés céljából naponként d. u. 6-tól 7-ig nyitva van.

Az 1900. évben 400 kor. fordítottat gyarapítására.

A könyvtárnoki tiszt nincs betöltve.

A jogász- és tisztviselő-kör könyvtárának címjegyzéke.
(Debreczen, 1900.)

231. A kegyesrendiek társházának könyvtára.

1780-ban keletkezett, s a Debreczenben elhunyt rendtagok hagyatékából gyarapodott.

Állománya 3564 kötet, egy teremben elhelyezve.

Különös érdekessége a »Számvető-Tábla« (Lócse, 1653.) egyetlen példánya.

Czédula-katalógusa van.

Könyvtárnok: Vittkó József tanár.

232. A kegyesrendi r. kath. gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1850 körül keletkezett.

Állománya 3278 kötet, két szobában, üvegszekrényekben elhelyezve.

Van leltára és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 700 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 283 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Vas Károly tanár.

b) Természettajzi gyűjtemény.

1850 körül keletkezett.

Állománya 20 állat, 62 növény és 670 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Gyárapítására a tanszerátalány egy része fordítottatik, de ajándékozás útján is fejlődik.

A gyűjtemény őre: Langh János tanár.

233. A kereskedelmi akadémia gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A múlt század hetvenes éveinek elején keletkezett, s részint csekélyebb összegű vételek, részint az iskola barátainak ajándékai útján gyarapodott.

(Fejlődésének történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 2920 kötet, egy teremben elhelyezve. E kötet-számra azonban nincsenek felvéve az iskolai kézikönyvek, iskolai értesítők és az üzleti iratminták gyűjteményei, melyek a könyvtár kiegészítő részét teszik.

Betűrendes és szakszerinti katalogusa van.

A könyvtár más helyekre is küld használatra könyveket, főleg tanintézeteknek.

Évi javadalmazása 300 korona, melyet az iskolatulajdonos kereskedő-társulattól kap.

Könyvtárnok: Labancz Mihály tanár.

b) Áruismeri szertár.

1878 óta fejlesztik oly célból, hogy a kereskedelmi tárgyak s azok feldolgozási módjai minél nagyobb változatosságban mutattassanak be a tanuló ifjuságnak s a nagy közönségnek.

Állománya 4915 tárgy, u. m. tengeri állatok, tápszerek, magvak és a belőlük nyert termények; élvezeti anyagok és fűszerárúk; ruházati fonóanyagok; fák, rongyok és feldolgozásuk; zsirok, olajok és terményeik; erjedési termények; orvosi célokra szolgáló anyagok; cserzőanyagok és növényi váladékok; író és csiszoló tárgyak; műtárgyak készítésére szolgáló anyagok; ásványok és kőzetek; fémek és feldolgozásuk; díszitményi és építészeti anyagok; sófélék és alkalmazásuk; agyag- és üvegipar; éghető ásványok; savak: festő, avató és rokon-

anyagok; szemléltető fali képek, modellek; külföldi export-cikkek; vegyesek.

A közönség minden vasárnap délelőtt megtekintheti.

Évi javadalmazása 400—600 kor.

Szertári Őr: F á b i á n L a j o s tanár.

Szojka Gyula, A debreczeni kereskedelmi akadémia tanári könyvtárának ismertetése (Debreczen, 1893.) — Szojka Gyula, A debreczeni keresk. akadémia emlékkönyve a nemzet ezredévi ünnepére. (Debreczen, 1896.) — Szojka Gyula, Pótlás a tanári könyvtár czimjegyzékéhez. (Az 1897/98. és 1899/900. évi értesítőben.)

234 A m. kir. állami főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1878-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Az intézet 1891. évben történt államosításáig csak lassan gyarapodott. A tanintézettel együtt állami tulajdonná válván, a vallás- és közokt. miniszter 1892-ben a dr. Oláh Gyula-féle könyvtár felét (489 db), 1894-ben pedig a dr. Lutter Nándor-féle könyvtárnak egy részét (112 db) szerezte meg a könyvtárnak.

Állománya 4152 kötet, egy külön teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül térítvény ellenében mások is kaphatnak belőle használatra könyveket.

Évi javadalmazása 480 korona a tanszerátalányból, mely összegezen az 1900. évben 92 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: B e c z n e r F r i g y e s tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 168 állat, 3 rovargyűjtemény, 645 növény, 422 ásvány, 63 közet és 12 kőület, egy teremben s egy dolgozószobában, nyolcz szekrényben és egy könyvvállványon elhelyezve.

A gyűjtemény őre: H a r m a t h G e r g e l y tanár.

A debreczeni áll. főreáliskola tanári könyvtárának katalogusa. (Az 1884. évi értesítőben.) — Beczner Frigyes, A debreczeni főreáliskola tanári könyvtárának czimjegyzéke (Debreczen. 1901.)

235. A polgári kör könyvtára.

1869-ben keletkezett.

Állománya 2400 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Imre János.

A debreczeni polgári kör alapszabályai. (Debreczen, 1867.)

236. A zenede könyvtára.

a) Könyvtár.

1861-ben keletkezett.

Állománya körülbelül 230 kötet s néhány térkép és kézirat, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

A tanárokon kívül a növendékek is használhatják.

Könyvtárnok: Simonffy Emil igazgató.

b) Hangjegytár.

1861-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Mosonyi, Rózsavölgyi, Kiss Sándor stb. járultak fejlesztéséhez.

Állománya körülbelül 1240 db hangjegy, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

A tanárokon kívül a növendékek is használhatják.

A hangjegytár őre: Simonffy Emil igazgató.

DEÉS. (Szolnok-Doboka vármegye.)

237. A kaszinó könyvtára.

1880 után, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2781 kötet, egy teremben elhelyezve, 20 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és betűrendes katalógusa.

Nyitva van kedden d. e. 11-től 12-óráig, csütörtökön és szombaton d. u. 3-tól 4 óráig. A tudományos részt minden kaszinói tag használhatja, de a szépirodalmi részt csak azok, kik a rendes kaszinói tagsági díjon kívül évenként még 4 kor. könyvtár-díjat fizetnek.

1900. évi javadalmazása 200 kor. a kaszinó pénztárából és 50 kor. a könyvtárdijakból.

Könyvtárnok: Debreczeni István.

A deési kaszinó könyvtárának katalogusa. (Deés, 1892.) —
Kálár József, A deési kaszinó története. (Deés, 1897.)

238. A m. kir. állami gimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejűleg keltekezett.

Fejlesztéséhez a m. kir. földtani intézet, a Kisfaludy-társaság, Lampel és Wodiáner, Svaiczter Sándor, dr. Csizsár Ákos, a vallás- és közokt. minisztérium, a Franklin-társulat és dr. Boros Gábor járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 2814 kötet, egy szobában elhelyezve.

Leltára van; katalogusai most készülnek.

A tanárokon kívül a könyvtárnok felelősségére mások is használhatják.

Évi javadalmazása 1345 korona az állampénztárból, mely összesen az 1900. évben 554 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Walton Róbert tanár.

b/ Természetrajzi gyűjtemény.

Állománya egy növénygyűjtemény, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Leltára van; katalogusa most készül.

Évi javadalmazása 125 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben természetrajzi könyveket szereztek be.

A gyűjtemény őre: Bodnár Lajos tanár.

239. A szolnok-dobokamegyei irodalmi, történelmi és ethnographai társulat múzeuma.

A társulat 1898 okt. 23-ikán alakult meg. Dr. Boross Gábor által kidolgozott alapszabályait 1899 jul. 11-ikén hagyta jóvá a m. kir. belügyminiszter. A végleges alakulás 1899 szept. 8-ikán történt meg. Az egyesület múzeumát 1900-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte. A gyűjtemények a deési állami gimnázium helyiségeiben vannak elhelyezve.

A társulatnak 10 alapító, 498 rendes és 20 pártoló tagja van. Az első egyleti évben 1590 kor. volt a bevétel s 107 kor. a kiadás.

Társulati elnök: br. Bornemissza Károly; *alelnökök*: dr. Torma Miklós és dr. Boross Gábor; *titkár*: Bodnár Lajos.

a) Könyvtár.

Az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. 1901-ben 300 kor. állami segélyben részesült. Állománya körülbelül 5—600 kötet, 4 térkép s 2 festmény, egy szobában elhelyezve.

Leltára még nem készült el.

b) Régiség-gyűjtemény.

Alapját a vármegye tulajdonában levő emléktárgyak és az ajándék útján összegyűlt, jobbára helyi származású történelem előtti leletek képezték. 1901-ben 400 kor. állami segélyben részesült. Állománya 36 őskori s 28 középkori tárgy, 16 fegyver, 422 újabbkori emlék, 15 kegyeleti tárgy, 412 db érem s 27 bankjegy, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

c) Természetrাজi gyűjtemény.

Állománya 75 kővület, 230 kőzet, egy ásvány- s egy lepke-gyűjtemény, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára csak részben készült el.

A gyűjtemények őre: Hegyi József.

A szolnok-dobokamegyei irodalmi, történelmi és ethnographiai társulat alapszabályai. (Deés, 1899.) — A szolnok-doboka-megyei irodalmi-, történelmi- és ethnographiai társulat első évkönyve. (Deés, 1900.)

DERECSKE. (Bihar vármegye.)

240. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1868-ban, könyvtára 1873-ban keletkezett.

Állománya 447 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Van leltára és nyomtatott katalógusa.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként egyszer, d. u. 3-tól 5-ig van nyitva.

Könyvtárnokok: Buray János és Krudacs Sámuel.

A derecskei kaszinó könyvtárának betűrendes névjegyzéke.
— *Leitgeb Imre, A derecskei kaszinó története 1868—1893.*
(Debreczen, 1893.)

DEVECSER. (Veszprém vármegye.)

241. A kaszinó könyvtára.

1896-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 193 mű 278 kötetben, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden szerdán és szombaton fél 6-tól 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 140 korona fordítottat gyarapítására.

Külön könyvtárnoka nincs.

A devecseri kaszinó könyvjegyzéke. (Devecser, 1899.)

DÉVA. (Hunyad vármegye.)

242. A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat múzeuma.

A társulatot Hunyad vármegye értelmisége alapította 1880. május 13-ikán, dr. Solyom Fekete Ferencz ny. kir. törvényszéki elnök kezdeményezésére, a megye területén felmerülő emlékek és régiségek összegyűjtése és megőrzése czéljából. A társulat által összegyűjtött tárgyak 1890-ig egy magánházban voltak elhelyezve, ez évben költöztették át a gyűjteményt azon épület balszárnyába, melyet Hunyad megye közönsége a főreáliskola czéljaira az államnak felajánlott. 1896-ban új reáliskolai épület emeltetvén, a múzeum az iskola telkének egy különálló épületében helyzetetett el. A társulat már 1896-ban 500 frt állami segélyben részesült, és gyűjteményei 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztettek.

Tagjainak száma 303; ezek között 20 tiszteletbeli, 85 alapító és 198 rendes tag. Évi kiadásai 1900 koronát tesznek ki, bevételai pedig 1110 koronát.

Elnök: gr. Kuún Géza; *alelnök:* dr. Solyom Fekete Ferencz; *titkár:* dr. Veress Endre.

a) Könyvtár.

A társulattal egyidejűleg keletkezett, egyesek adományai-ból gyűlt össze, s a társulattal csereviszonyban álló bel- és külföldi rokonegyesületek kiadványaival gyarapodik. Főleg Erdély történelmére, föld- és néprajzi viszonyaira, valamint Hunyad megyére vonatkozólag gyűjt munkákat.

Állománya 1291 kötet, köztük 5 magyar s 7 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá számos térkép, kézirat s mintegy 3—4000 megyei vonatkozású XVI—XIX. századi oklevél, egy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Szaklajstroma s cédula-katalogusa most készül.

A társulat tagjai használhatják.

Könyvtárnok: K o l u m b á n S a m u tanár.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1882-ben keletkezett, midőn Torma Károly vezetése alatt a várhelyi ásátások megkezdettek. A régi Sarmizegethusa maradványainak és a vármegye többi római telepeinek felkutatása évenként rendkívül becses anyaggal gyarapítja a múzeum gyűjteményeit. A társulat vezeli (miciai), kolczvári (aquaci), gyógyi (germizarai) ásátásain, gyűjtésein kívül legtekintélyesebb adományt képez a gr. Kuún Kocsárd által összegyűjtött gyógyi feliratok csoportja s a Gyulafehérvár várostól 1889-ben kapott feliratcsoport. A társulat a sarmizegethusai ásátásokra s a gyűjtemény egyéb úton való gyarapítására 1898, 1900-ban és 1901-ben évenként 600 kor. állami segílyt kapott.

Állománya 100 őskori, 415 antik és középkori tárgy s 650 érem, egy mellékhelyiségben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a sarmizegethusai Mithra-templom faragványai és feliratos emlékei, római bányászati emlékek, bányász-szobrok, várhelyi stb. faragványok. A Hunyad megyében létezett római telepek mindenikét képviselő téglabélyegtéára egész Erdélyben első helyen áll.

Szerzeményi naplója van.

A közönség minden vasárnap 11-től 12-ig díjtalanul megtekintheti. Tudományos kutatók a múzeumi igazgató engedélyével bármely időben használhatják.

1900. évi javadalmazása a társulat pénztárából s a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének előterjesztésére adott országos segílyből 150 korona. 1900. évi gyarapodása 45 régi-ség és 15 érem.

c) Néprajzi gyűjtemény.

1882-ben, a múzeum megnyitásakor keletkezett. Fejlesztéséhez gr. Kuún Gézáné és br. Kemény Vilma járultak nagyobb adományokkal.

Allománya 20 magyar s 10 a hazai nemzetiségekre vonatkozó ethnografiai tárgy, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a hunyadmegyei retyezátaljai himzések.

Szerzeményi naplója van.

A közönség minden vasárnap d. e. 11-től 12-ig díjtalanul megtekintheti.

A b.) c.) alatti gyűjtemények őre: Téglás (Gábor) igazgató.

A hunyadmegyei tört. és rég. társulat évkönyvei I—XII. (Déva, 1891—1901.) — Király Pál, Sarmizegethusai mithraeum (Arch. Közlemények, XV. k. Budapest, 1886.) — Téglás Gábor, Rövid kalauz a hunyadmegyei tört. és rég. társulat múzeumának látogatói számára. (Déva, 1890.)

243. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1871-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Alapját a megszüntetett gyergyószentmiklósi alreáliskola könyvei képezték.

Allománya 5878 kötet, ezek között 205 magyar s 15 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy nagy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kívül mások is használhatják tanári jótállás mellett.

Évi javadalmazása 1294 korona, miből az 1900. évben 188 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: dr. Veress Endre.

b) Régiséggyűjtemény.

Helyiség hiánya miatt csak most van keletkezőben. Praehistorikus és római emlékek gyűjtetnek tanczélokra.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal 1878-ban Barcsay Kálmán alispán járult fejlesztéséhez, ki gr. Lázár Kálmán madárgyűjteményének maradványait közadakozásból gyűjtött 500 koronán megszerezte.

Állománya 41 emlős, 1 madár, 9 hüllő, 3 kételtű, 18 hal, 274 rovar, 218 puhány, 10 féreg, 7 túskebőrű, és 40 bélnélküli, továbbá 49 növény, 568 ásvány, 60 kőzet és 263 kövület, egy szobában elhelyezve.

A gyűjtemény őre: Bátori Ármin.

Mailand Oszkár, Az iskola története. (Az 1894/1895 évi értesítőben.)

244. A m. kir. áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2073 kötet, egy szobában, hat szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A tanárokon kívül a hitoktatók és az igazgató külön engedélyével, az intézeti növendékek is használhatják

Évi javadalmazása 200 korona, mely összesen az 1900. évben 199 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Rónai Sándor tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 14 állat, 800 növény és 144 ásvány, két szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A gyűjtemény őre: Kuzaila Péter tanár.

245. A nemzeti kaszinó könyvtára.

1847-ben keletkezett.

Állománya mintegy 2000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.

Az egyesület tagjai részére kikülszönzés céljából minden héten négyszer van nyitva. Nem tagok a használatért évi 8 kor. díjat és megfelelő biztosítékot tartoznak letenni.

Könyvtárnok: Likker Rezső.

DOBSINA. (Gömör vármegye.)

246. Nép- és ifjusági könyvtár.

1857-ben keletkezett, midőn Dobsina város 338 koronát jövedelmező gyűjtést rendezett megalapítására.

Állománya 3218 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A közönség és a tanuló ifjuság számára kikölcsönzés céljából minden vasárnap délelőtt 8-tól 9-ig van nyitva. Használati díj kötetenként 2—4 fillér, vagy egy iskolai évre 1 korona.

Az 1900. évben 300 korona fordítottot gyarapítására, melyhez Dobsina városa a Deák-alapítvány kamataiból 80 koronával, a dobsinai takarékpénztár 20 koronával járultak, olvasási illeték fejében pedig 83 korona folyt be.

A könyvtár a dobsinai községi polg. leányiskola gondozása alatt áll. A főfelügyeletet a községi iskolaszék gyakorolja.

Könyvtárnok az intézet egyik tanára.

247. Az olvasóegylet könyvtára.

A városi polgárok könyvajándékaiból keletkezett 1847-ben.

Állománya 4000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Az egyesület tagjai részére kikölcsönzés céljából minden szerdán és szombaton nyitva van. A rendes tagok évi 6 korona tagsági díjat fizetnek, mások kötetenként 6 fillért.

Evi javadalmazása 100 korona, melyet a várostól kap.

Könyvtárnok: Wiesinger Károly tanító.

Bücher-Katalog des Dobschauer Lesevereins vom Jahre 1873.

— *A dobsinai olvasóegylet könyvtárának jegyzéke. (1885.) — U. az, 2. kiadás. (1895.)*

DUNAFÖLDVÁR. (Tolna vármegye.)

248. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

Elhalt rendtagok könyvtáraiból 1795-ben keletkezett. 1830-ban a tűz hamvasztotta el.

Állománya 1400 kötet, egy szobában elhelyezve.
Betürendes katalogusa van.

Könyvtárnok: Priester Ágoston házfőnök.

DUNASZERDAHELY. (Pozsony vármegye.)

249. A kaszinó könyvtára.

1860-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1433 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3-ig van nyitva.

Az 1900. évben 100 korona fordítottott gyarapítására.

Könyvtárnok: Marczy István.

EGER. (Heves vármegye.)

250. Az állami felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Az intézet 1898-ban nyílt meg s így könyvtára is csak most van keletkezében.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1898-ban keletkezett.

Állománya 43 állat, 2 doboz rovar, 2 doboz lepke, 41 növény és 126 ásvány, egy külön szobában, két szekrényben s egy ládában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A gyűjtemény öre a természetrajz tanítónője.

251. A ciszterczi rend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Az eltörölt jezsuita-rendtől vették át a cisztercziták, a helytartótanács azonban még 1773-ban minden értékes könyvet

Budára vitetett. Ugyanez történt az 1787-ben feloszlatott ciszterci rend könyvtárával is. Az 1802-ben visszaköltözött rendtagok a konventben semmiféle könyvet nem találtak, csupán a gimnáziumban. Innen veszi kezdetét az új könyvtár fejlődése. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 10,576 kötet, köztük egy ősnymtatvány és 10 magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve. Az épülő új gimnáziumban három helyisége és husz személyre berendezett olvasóterme lesz.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma; czédula-katalogusa most készül.

Évi javadalalmazása 600 korona, melyet a zirczi apátság pénztárától kap. 1900. évi gyarapodása 67 kötet.

Könyvtárnok: Prá c s e r A l b e r t tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Kovács Károly kairói fogadótulajdonos járult gyarapításához.

Állománya 710 régiség és 3066 érem, három szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: dr. Nagy Benjamin tanár.

c) Természetráji gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Titius Pius minorita, Vrabély M., Xantus János és Kempenen Rudolf pénzügyi tanácsos. járultak gyarapításához.

Állománya 17,381 állat, 8306 növény és 4868 ásvány, egy hármás teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalalmazása 300 korona, mely az 1900. évben a borszeszben tartott állatok számára való üvegek újabb beszerzésére fordítottatott.

A gyűjtemény őre: K o v á c s D e m j é n tanár.

Kassuba Domokos, Az egri gimnázium (Az 1894/95., 1895/96. és 1896/97. évi értesítőiben.)

252 Az érseki főegyházmegyei könyvtár.

Gróf Eszterházy Károly egri püspök 1781—1785-ben különböző helyeken, főleg Bécsben, Münchenben, Rómában árveréseken összevásárolt mintegy 16,000 kötetet vetette meg alapját. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 58,000 kötet, köztük 101 ősnymtatvány és 172 régi magyar nyomtatvány; továbbá 57 középkori s 736 ujkori kézirat, négy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma, betürendes s helyi katalógusa.

Használók számára szükség szerint nyitva van.

Kikölcsönzés is van ismert egyéneknek.

Évi javadalmazását, mely a szükséghez képest változik, a könyvtári alaphól kapja.

Könyvtári prefektus: Stephanovszky Sándor apátkanonok; *könyvtárnok:* Michalek Manó; *alkönyvtárnok:* Kerekes Arvéd.

Az egri érsekmegyei könyvtár szakszerű czimjegyzéke. (Eger, 1893.) — I. Pótlékfüzet. (Eger, 1894.) — II. Pótlékfüzet. (Eger, 1900.)

253 Az érseki liceum jog- és államtudományi karának könyvtára.

Keletkezésének éve ismeretlen. Valószínű azonban, hogy midőn 1740-ben Foglár György szerbiai választott püspök a jogliceumot megalapította, az intézet tanárai részére könyvtárról is gondoskodott. Fejlesztéséhez Danielik János püspök 500 s dr. Fekete Ferencz jogtanár 112 művel járultak.

Állománya 3329 kötet és 3265 füzet, egy nagy teremben elhelyezve.

A tanárokon kívül a joghallgató ifjuság is használhatja hat korona használati díj lefizetése mellett, melyet minden először beiratkozó hallgató a beiratáskor egyszer s mindenkorra lefizet.

Évi javadalmazása az intézeti kegyuraságtól (egri érsektől s a főkáptalantól) 400 korona és az említett használati díjak. Könyvbeszerzésre az 1900. évben 360 koronát fordítottak, mely összegben 39 kötet és 106 füzet szereztetett be.

Könyvtárnok: dr. Rátvay Géza a római jog tanára.

A m. kir. akadémiák és joglyceumok története (Pest, 1873.) — A felső oktatásügy Magyarországon. (Budapest, 1896.) —

Dr. Udvardy László, Az egri érseki joglyceum története. 1740—1896. (Eger, 1898.) — Az egri érseki joglyceumnak az 1880/81. tanév óta megjelent Évkönyvei. (I—XX. évf.)

254. Az érseki papnevelő-intézet könyvtára.

A liceumi könyvtár másodpéldányaiból, az előregedett papok Szent Józsefről nevezett s feloszlott intézetének könyvtárából, Tegó József visontai plébános terjedelmes könyvtárának beolvasztásából s mások könyvadományaiából keletkezett. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya körülbelül 6000 kötet, köztük 3 ősnymtatvány: továbbá 6—700 prédikáció-kézirat a XVIII. század végétől kezdve, 4 kötet kéziratos növénytan, több kép és metszet 1812-ből, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a Migne kiadásában megjelent összes művek, a jozefinisztikus irodalom termékei és gazdag breviárium-gyűjteménye.

Leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Kikölesönzés van ismert egyének részére térítvény mellett.

Évi javadalalmazása, melyet az érseki papnevelő-intézettől kap, a szükséghez képest változik.

Könyvtárnok: Nyizsnyay Iván tanulm. felügyelő.

Az egri érseki papnevelői könyvtár többes példányainak lajstroma. (Eger, 1899.) — Nyiznyay Iván, Az egri érseki papnevelő intézet könyvtárának szakok szerint való jegyzéke. (Eger, 1901.)

255. A m. kir. állami főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1890-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1477 kötet, egy nagy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Leltára van.

Évi javadalalmazása 662 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 92 kötet és 13 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Klincsek József tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1890-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Veréb Mátyás nyug. járásbíró járult nagyobb adománnyal.

Állománya 1129 érem, egy kis szekrényben elhelyezve.

A gyűjtemény őre: dr. Cserey Adolf tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1890-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Kempelen Radó járult nagyobb adománynyal, az intézetnek ajándékozván rovar- és lepke-gyűjteményét.

Állománya 6000 állat, ezek között 5831 rovar; továbbá 21 növény, 204 ásvány és 138 kőzet, két teremben elhelyezve. Leltára van.

A közönség csak kivételes esetekben tekintheti meg.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból kapja.

A gyűjtemény őre: Jablonszky Flóris tanár.

256. Az ó-egri kaszinó könyvtára.

1832-ben keletkezett.

Állománya 3300 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasó helyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Kalovits Alajos.

257. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1690-ben keletkezett.

Állománya mintegy 2000 kötet, köztük 5 db ősnymtatvány, 8 kötet kézirat és néhány régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

A könyvtárt csak a rendtagok használják.

Könyvtárnok: Nagy Róbert.

EPERJES. (Sáros vármegye.)

258. Az ág. ev. egyházkerületi kollégium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűleg a XVI. század első felében, az intézettel egyidejűleg keletkezett. A XVIII. század végéig azonban csak jelentéktelen gyűjtemény volt. Első rendezése és tekintélyesebb szaporítása a Kralovánszky rektor érdeme 1800 körül. Bánó (Gábor) kükemezei földbirtokos 1830-ban 4000 kötetet tevő könyv-

tárát adományozta a kollégiumnak. Nagyobb adományokkal Henszlmann Ferencz, Neustaedter Lajos és Szontagh Albert járultak fejlesztéséhez. 1835-ben ajándékozta a kollégiumnak Szirmay János gazdag könyvtárát, mely »Szirmay-féle könyvtár« név alatt külön kezeltetik és az e célra hagyományozott 4000 forintnyi legatumból folyvást szaporittatik. A Szirmay-könyvtár könyvei főleg Szirmay Tanástól valók, a ki Mária Terézia korában 1750 körül huszárezredes volt, s kit XII. Károly svéd király neveltetett; továbbá a Pottornyay, Heinzl és más protestáns családok gyűjteményeiből származtak. (Lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Mind a kollégiumi könyvtár, mind a Szirmay-féle könyvtár közös tulajdonát képezik a négy kollégiumi intézetnek, u. m. a főgimnáziumnak, a tanítóképzőnek, a jogi és a theologiai fakultásoknak.

Állománya 29,259 kötet, a kollégium nagytermében elhelyezve. A kollégiumi nagy könyvtár a földszintet, a Szirmay-féle könyvtár az emeletet foglalja el. Különös nevezetességei 5 ősnymtatvány s 36 régi magyar nyomtatvány, ezek között: Huszár Gál, A keresztényi Gyülekezetben való Isteni dicséreték és Imádságok, (H. n., 1574.) Evangeliumok és Epistolák. (Nagyszombat, 1698.) A Szirmay-könyvtár gazdag az alchimista irodalom termékeiben, és a szabadkőművességre vonatkozó 257 kötetnyi gyűjteménye a maga nemében talán egyetlen az országban.

Szaklajstroma van.

A Szirmay-könyvtárt meghatározott biztosíték letévése mellett a nagy közönség is használhatja. A kollégiumi könyvtárból a könyvtárnok könyveket a saját felelősségére, becsesebb dolgokat (kéziratokat, unikumokat sth.) azonban csak a kollégiumi felügyelő engedélyével adhat ki.

Evi javadalmozása 1079 korona a kollégiumi könyvtár gyarapítására, mely részint a tanulók által fizetett használati díjakból, részint a könyvtári alapítványok kamataiból származik: továbbá 183 korona a Szirmay-könyvtár gyarapítására az alapítvány kamataiból.

1900. évi gyarapodása 150 kötet.

Könyvtárnokok: Gömör János tanár (a kollégiumi könyvtárban) és Mayer András theologiai tanár (a Szirmay-könyvtárban.)

b) Régiség-gyűjtemény.

Egyik része a mult század második felében adakozás utján lassanként gyűlt össze. 1895-ben Herfurth József tanár hagyományából becses éremgyűjteménnyel gyarapodott.

Állománya 3567 érem, melyek lepecsételt ládába zárva az irattárban őriztetnek. A 2246 darabból álló Herfurth-féle éremgyűjteménynek szaklajstroma van.

c/ Természetrizji gyűjtemény.

1846-ban alapította Hazslinszky Frigyes tanár és akadémiai tag, s a gyűjtemény nagyobb részét ő gyűjtötte és szerezte.

Állománya 11,226 állat, ezek között 56 emlős, 361 madár, 79 hüllő, 118 hal, 3715 rovar és 6897 egyéb állat; továbbá 10,393 növény, 4470 ásvány és kőzet s 540 kővület, két szobában üvegszekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a gyűjtemény örének engedélyével és felügyelete mellett megtekintheti.

A gyűjtemény öre: Husz Ármin tanár.

Vandrák A., *Az eperjesi egyházkerületi ág. h. ev. collegium multjának és jelen állapotjának vázlatos rajza.* (Eperjes, 1867.) — Horváth Ödön, *Az eperjesi ág. ev. colleg. jogakadémia multja és jelene.* (Kassa, 1886.) — Hörk József, *Az eperjesi ev. ker. collegium története.* (Kassa, 1896. és 1897.)

259. Az ág. ev. tiszai egyházkerület tanítóképzőjének gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1847-ben keletkezett Nyiregyházán az intézettel egyidejűleg, s 1873-ban az intézettel együtt Eperjesre vitetett át. Mikolik Gyula eperjesi ev. ref. tanító 1894-ben körülbelül 300 db nagyobbára német szépirodalmi munkával gyarapította.

Állománya 2195 kötet és 25 térkép, egy terebben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül a tanulók is használhatják.

Évi javadalmazása 75 korona, mely összegben az 1900. évben 35 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Gamauf György igazgató.

b/ Természetrizji gyűjtemény.

1847-ben keletkezett Nyiregyházán.

Állománya 257 ásvány, egy tanteremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A gyűjtemény őre: Gerhard Béla tanár.

Simkó E., A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület colleg. tanító-képző intézetének története. (Eperjes, 1896.)

260. A gör. kath. püspökség könyvtára.

1821-ben keletkezett. Alapítója az egri születésű Kovács János udvari ágens, V. Ferdinándnak s testvéreinek Rainer és Lajos főherczogeknek magyar nyelvi oktatója, (szül. 1764. aug. 25-ikén, megh. Bécsben, 1834. ápr. 12-ikén), ki könyvtárát az eperjesi egyházmegyének ajándékozta oly czélzattal, hogy Felső-Magyarországon egy közhasznu nyilvános könyvtárt létesítsen. Ezóta főleg az időközben elhalt eperjesi püspökök és kanonokok könyvtáraival gyarapodott.

Állománya 10,800 kötet, köztük 12 ősnymtatvány; továbbá 100 térkép, 31 kézirat és 1 oklevél, egy teremben elhelyezve. Van leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Kikölsönzés van ismert egyének részére térítvény s esetleg pénzbeli biztosíték mellett.

1900. évi gyarapodása 37 kötet.

Könyvtárnok: Kovaliczky Zeno.

261. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1677-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Fejlesztéséhez a vallás- és közokt. minisztérium s a magy. tudományos akadémia járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 4199 kötet és 108 térkép, a gimnázium két termében elhelyezve, melyek 10—15 személy számára olvasótermül is szolgálnak.

A tanári karon kívül mások is használhatják a tanárok jótállása mellett.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása az országos tanulmányi alaphól 600 korona, mely összegben az 1900. évben 118 kötet és 11 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Jakobei Dezső tanár.

b) Régiség-gyűjtemény. (Filológiai múzeum.)

Az 1888/89. tanév elején keletkezett.

Állománya 374 régiség és 441 órem.

A filológiai múzeumnak a gimnázium épületében külön szobája van, az éremgyűjtemény pedig a tanári könyvtárban van elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A közönség az igazgató vagy egyik tanár kíséretében megtekintheti.

Évi javadalmazása 60 korona a tanulmányi alapból.

A gyűjtemény őrei: Párkányi Gyula tanár (filológiai múzeum) és Jakobei Dezső tanár (éremgyűjtemény).

c) Természettrajzi gyűjtemény.

Valószínűen az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2431 állat, 2711 növény és 2693 ásvány, három egymásba nyíló szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A közönség az igazgató vagy a szertárőr kíséretében megtekintheti.

Évi javadalmazása 220 korona a tanulmányi alapból.

A gyűjtemény őre: Kovalszky Ágoston tanár.

Ruby József, Az eperjesi kir. kath. főgimnázium története. (Eperjes, 1890.)

**262. A sárosvármegyei gazdasági egyesület
könyvtára.**

Az 1847-ben keletkezett könyvtárnak mintegy 1300 kötetnyi állománya 1887-ben az Eperjesen pusztított nagy tüzvész alkalmával elégett. Azóta újból fejlődött.

Katalógusa az egyesület 1901-iki évkönyvében jelent meg.

Állománya 415 kötet.

Könyvtárnok: Lukovits Aladár titkár.

**263. A Szent-Ferencz-rend kolostorának
könyvtára.**

1691-ben, a kolostorral egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2744 kötet, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 7 db régi magyar nyomtatvány és egy 1341-ből való kézirat.

A rend tagjai számára egész napon át nyitva áll. Ugyancsak az ő részükre van kikölcsonzés is térítvény mellett.

Könyvtárnok: K u n d r i c h E v a r i s z t.

Ballagi Aladár, Felvidéki könyvtár-buvárlatok. (Magyar Könyvszemle. 1879. évf.)

264. A Széchenyi-kör könyvtára.

Az 1878-ban alakult egyesület népkönyvtárak alapítása érdekében kezdettől fogva nagy tevékenységet fejtett ki, e mellett központi könyvtár létesítését is tűzte ki feladatává, mely első-sorban az egyesületi tagok szellemi szükségleteinek kielégítésére van hivatva. A vallás- és közoktatásügyi miniszter e czélokra 1900-ban 500, 1901-ben 2000 kor. segélyben részesítette, melynek révén gyűjteményei a muzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának ellenőrzése alatt állanak.

Védnöke: Berzeviczy Albert v. b. titkos tanácsos. orsz. képviselő; *elnök*: dr. Horváth Ödön kir. tanácsos; *titkár*: dr. Körösy György.

a) Nagy könyvtár.

1878-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Az 1887 május 6-iki tüzvész alkalmával a könyvtár is sokat szenvedett. 1895-ben Erdélyi Ferencznek mintegy 700 kötetnyi könyvtárával gyarapodott.

Állománya 2105 kötet, nyolcz szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés céljából naponként d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 400 kor.

b) Népkönyvtár.

Dr. Horváth Ödön, jogkari dékán s a kör akkori titkára 100 koronányi alapítványából keletkezett 1896-ban.

Állománya 1269 kötet.

Kikölcsonzés végett minden vasárnap d. u. 2-től 4-ig van nyitva. Minden szegény sorsu eperjesi lakos díjtalanul használhatja.

Könyvtárnok: dr. Körösy György titkár.

Az eperjesi Széchenyi-kör évkönyve. (Eperjes, 1891.) — Dr. Horváth Ödön, Az eperjesi Széchenyi-kör évkönyve. (Eperjes, 1898 és 1900.) — Az eperjesi Széchenyi-kör könyvtárának jegyzéke. (Eperjes, 1900.)

265. A társadalmi egyesület könyvtára.

1861-ben keletkezett. Az 1887. évi tüzvész alkalmával nagy károkat szenvedett.

Állománya 1103 kötet, két teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára kikölcsönzés céljából minden hétfőn d. u. 4-től 5-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 100—200 korona.

Könyvtárnok: Szánik Ernő tanító.

ERCSI. (Fejér vármegye.)

266. A polgári kör könyvtára.

1888-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya mintegy 317 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 4-től 5-ig van nyitva. Használati díj kötetenként egy hétre 2 fillér.

Könyvtárnok: Lamos József.

ERZSÉBETVÁROS. (Kis-Küküllő vármegye.)

267. A m. kir. állami főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1891-ben keletkezett, midőn az intézet állami kezelés alá vétetett.

Állománya 1825 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják tanári jótállás mellett.

Évi javadalmazása a rendes és rendkívüli tanszerátalányból 707 kor., mely összesen az 1900. évben 150 kötet szereztett be.

Könyvtárnok: Handlos Gyula.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 45 régiség és 272 érem, egy külön szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A közönség felügyelet mellett megtekintheti.

Csupán adományozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Áldor Imre.

c/ Természetrাজi gyűjtemény.

1891-ben keletkezett.

Állománya 118 állat, 156 növény, 885 ásvány, 142 kőzet és 22 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A közönség tanári felügyelet mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása a rendes és rendkívüli tanszerátalányból 1166 kor., mely összesen az 1900. évben 28 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Alföldy Dénes.

ESZTERGOM. (Esztergom vármegye.)

268. Az esztergom-szentgyörgyemezei polgári olvasókör könyvtára.

1893-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal Bedő József, Perger L., dr. Walter Gyula, Frey F., Zibrinyi Márton, ifj. Hegedüs J., Paulovics V. stb. járultak gyarapításához.

Állománya 385 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 6-tól 8-ig van nyitva. Használati díj két héten tul kötenként minden hétre 4 fillér.

Az 1900. évben 50 kor. fordítottott gyarapítására.

Könyvtárnok: Karácsonyi Béla tanító.

269. Az esztergom-vidéki régészeti és történelmi társulat múzeuma.

Az 1894 július 22-ikén Knauz Nándor püspök és Récesei Viktor benczés tanár kezdeményezésére megalakult régészeti és történelmi társulat alapította. Első gyarapodását az egykori Szent-Lőrincz-templom és a keresztes vitézek szentkirályi konventje maradványainak felásatásából nyerte. Esztergom határában a társulat több helyen ásott. Így a Borzhegyen római és őskori telepet kutatott fel, a vaspálya-állomás mellett pedig az ugynevezett Kőtalpat ásatta fel. Előző járultak még Knauz Nándor hagyatékának egy része és a Kis-Duna-hidnál talált tárgyak, melyeket a kereskedelmi minisztérium ajándékozott a múzeumnak. A múzeumnak külön helyisége eddig még nincs és a régiség-gyűjtemény a főegyházmegeyei könyvtárban, külön teremben van elhelyezve.

Az egyesület gyűjteményei 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

A régészeti és történelmi társulat tagjainak száma: 6 tiszteletbeli, 19 alapító, 135 rendes és 53 pártoló tag.

Évi javadalmazása 924 korona.

A társulat régészeti osztályának elnöke: halálozás folytán üresedésben; *a történelmi osztály elnöke*: Pó r A n t a l;
titkár: R ó z s a V i t á l.

A gyűjtemény állománya 26 őskori s 257 antik és középkori tárgy, 149 török uralom korabeli tárgy és fegyver, 185 újabbkori emlék, ezek között 206 db érem, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: kőszerszámok, római kőoltárok, sírkövek, feliratos téglák, bronzdiszitmények, bronztalak, korszók stb. A társulat 1898-ban ásatásokra 400, 1900-ban 300, 1901-ben 400 korona államsegélyt kapott.

Szerzeményi naplója (1899 augusztus 6-ikától) és szaklajstroma van.

A közönség bejelentés mellett a múzeumi őr kalauzolásával megtekintheti.

Évi javadalmazása az állami segélyen kívül a társulat pénztárából 283 kor. 1900. évi gyarapodása 33 régiség és 36 érem.

A múzeum igazgatója: W a l t e r G y u l a pápai prelátnak kanonok; *őre*: N é m e t h y L a j o s esperes-plébános.

Az esztergom-vidéki régészeti és történelmi társulat évkönyvei I—III. (Esztergom, 1896—1900.) — Némethy Lajos, Az esztergom-vidéki rég. és tört. társulat régiség-gyűjteményének leltára. (A társulat 3-adjik évkönyvében.)

270. Az érseki főegyházi könyvtár és herceg-primási múzeum.

a) Könyvtár.

Az 1397-ben tartott egyházvizsgálat adatai szerint Küküllői János kanonok volt az első, ki az esztergomi főegyháznak könyveket adományozott. Zrednai Vitéz János érsek († 1472.) Esztergom várában levő könyvtárát gazdagon felszerelte latin és görög szerzők műveivel. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya mintegy 102,000 kötet, köztük 738 ősnymtatvány s 187 régi magyar nyomtatvány; továbbá 1461 katalogizált s több ezer nem katalogizált kézirat, térkép- és oklevélgyűjtemény, hat teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a középkori kéziratok, a Jordánszky-kódex, a Bakocz-féle graduale és több más hangjegyes könyv miniatúrákkal, egy Korvin-kódex, Bél Mátyás, Palkovics György, Birnkopf Ignác stb. kéziratai, a Batthyány József és Kópácsy József-féle kéziratgyűjtemények stb.

Van szaklajstroma és cédula-katalogusa.

A kutatóknak a könyvtár használata előtt a könyvtárnoknál kell jelentkezni. Kikölcshözés van.

Kormányzó: Pó r A n t a l prelátus, apátkanonok, a m. t. akad. tagja; **könyvtárnok:** N é m e t h y L a j o s esperesplébános.

b) Régiség-gyűjtemény.

1868-ban, Simor János herceg-primás magángyűjteményéből keletkezett.

Állománya még nincs leltározva s a következő tárgyakból áll: őskori tárgyak; római edények, fegyverek és ékszerek; ó-keresztény tárgyak, kelyhek, edények, szövetek, csipkék; újabbkori ethnografiai tárgyak, kínai és zambézi dolgok stb. Rendkívül becses az éremgyűjtemény, a mely szekrényekben van elhelyezve.

A gyűjtemény a múzeum egyik termében van felállítva.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

1858-ban alapította Simor János akkori győri püspök, gyűjteményét a múzeumnak ajándékozva. 1874-ben ugyanő 22.000 forintot megvette az örökösöktől a Hardy Bernát Gáspár-féle híres viaszkép-gyűjteményt, mely 50 darabból áll. 1877-ben 42,000 liráért a híres Bertinelli-féle gyűjteményt is megvásárolta, mely 47 értékes darabbal gyarapította a múzeumot.

Állománya mintegy 10,000 darab, öt teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a Hardy Bernát (Gáspár-féle világhírű viaszképek legteljesebb s egyetlen gyűjteménye három unikummal, a Bertinelli-féle gyűjtemény; Dürer metszeteinek gyűjteménye; az Arundel-Society reprodukciói; diszjunktív és illusztrált művek gyűjteménye, köztük mintegy 200 diszalbum, melyek legnagyobb része magyar készítmény.

Szaklajstroma van.

A közönség a gyűjtemény öréneke engedelmeivel megtekintetheti. Nagyobb társaságoknak már jóval előbb kell engedélyt kérni.

A b) és c) alatti gyűjtemények őre: Maszlaghy Ferencz prelátus, apátkanonok.

Maszlaghy F., *Az esztergomi hercegprímási képtárban levő művek jegyzéke.* (Esztergom, 1878.) — Rényi Rezső. *Az esztergomi primási kép- és metszettár s annak műirodalma.* (Budapest, 1879.) — Knauz Nándor. *Az esztergomi Corvin-codexek.* (Budapest, 1880.) — *Az esztergomi főegyházi könyvtár kéziratai.* (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.) — Radisich Jenő, Simor-múzeum. (Művészeti Ipar, 1887. évf.) — Maszlaghy Ferencz. *Az esztergomi hercegprímási múzeum metszvénytárának jegyzéke.* (Esztergom, 1891.)

271. Az érseki kiseddévóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Vaszary Kólos bíbornok, hercegprímás alapította 1892-ben, az intézettel egyidejűleg. Fejlesztéséhez gr. Csáky Károly püspök, dr. Csernoch János kanonok, az esztergomi papnevelő-intézet, Szabó F. plébános és Számord Ignác járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1075 kötet és 6 térkép, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

A tanárokon kívül a növendékek is használhatják.

Évi javadalmazása a beiratási díjakból 100 kor., mely összesen az 1900. évben 116 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Klinda Irma tanítónő.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1892-ben keletkezett. Fejlesztéséhez az esztergomi papnevelő-intézet, Soóky Gábor kanonok és Lukács László járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 422 régiség és 200 érem, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

c/ Természetrাজi gyűjtemény.

1892-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Rajner Lajos kanonok, Szilva György és Prunner Róbert gyarapították.

Állománya 766 állat, 165 növény, 240 ásvány, 154 kőzet és 98 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

Évi javadalalmazása 25 kor. a beiratási díjakból.

A b) és c) alatti gyűjtemények őre: Kassay Evangelista tanítónő.

272. Az érseki papnevelő-intézet könyvtára.

Főleg a XVIII. században eltörölt kolostorok theologiai műveiből, továbbá Simor János bibornok, Frank F. és Zádori J. adományaiából keletkezett.

Állománya 10,100 kötet, köztük 7 ősnymtatvány, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Kikölcsönzés van.

Könyvtárnok: Prohászka Ottokár.

*273. Az érseki tanítóképző-intézet gyűjteményei.**a/ Könyvtár.*

Az intézettel egyidejűleg keletkezett, s azóta részint adományok, részint vétel útján gyarapodott. 1896-ban a beszüntetett nagyszombati és budapesti kath. tanítóképző-intézetek könyvtárai csatoltattak hozzá.

Állománya 2251 kötet, négy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Évi javadalmazása 200 korona.

Könyvtárnokok: Gussvenitz Vilmos igazgató és Keménfy Kálmán.

b) Régiség-gyűjtemény.

1842-ben, az intézet megalapítása után keletkezett. Nagyobb adományokkal a Szent-István királyról nevezett esztergomi papnevelő-intézet járult gyarapításához.

Állománya 538 régiség és 420 érem, két teremben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: 3 db pompeii régiség és egy régi magyar ezüst gyűrű, a mely Apátfalván találtatott az u. n. Béla-kőnél.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán adományok útján gyarapodik. Így az 1900. évben 35 db éremmel.

A gyűjtemény őre: Gussvenitz Vilmos igazgató.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a papnevelő-intézet s a beszüntetett pesti és nagyszombati kath. tanítóképzők járultak gyarapításához.

Állománya 950 db tárgy, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán adományozás útján gyarapodik. 1900. évi gyarapodása 4 állat és 17 ásvány.

A gyűjtemény őre: Vágvölgyi Béla tanár.

274. A községi alreáliskola könyvtára.

1854-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya mintegy 5000 kötet, egy teremben elhelyezve. Levéltára van.

A könyvtárnoki teendőket a tanárok egyike végzi.

275. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1809-ben keletkezett, midőn a rend a főgimnázium vezetését átvette. Nagyobb adományokkal Keeskeméthy Márton jezsuita és 1884-ben Ferenczy Jakab házfőnök járultak fejlesztéséhez; utóbbinak főleg a szabadságharcz idejéből származó nyomtatványai becsesek. (Fejlődésének történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 8006 kötet és 5782 vegyes füzet, a főgimnázium új épületében egy teremben szakok szerint elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei tíz darab XVI. századbéli nyomtatvány és Plinius Historia naturalisának egy értékes kiadása.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül az igazgató engedélyével mások is használhatják, más helyekre azonban csak rendtagoknak küld a könyvtár használatra könyveket.

Évi javadalmazása a tandíjak után befolyó gimnáziumi jövedelmekből 504 korona, mely összesen az 1900. évben 91 kötet szerzergetett be.

Könyvtárnok : Serédi Dénes.

b) Régiség-gyűjtemény.

1852-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Takács Bernardin igazgató, Kruesz Krizosztom főapát és Bors Mihály tanár járultak fejlesztéséhez.

Állománya 498 régiség, 4682 érem és egy középkori teljes lovagfegyverzet. Az éremtár a könyvtár termében, a régiségtár pedig a földrajzi teremben van elhelyezve.

A gyűjtemény őre : Weber Jáczi t.

c) Természetrizji gyűjtemény.

A múlt század elején keletkezett. Simor János hibornok, hercegprimás növénygyűjteménnyel, Kruesz Krizosztom főapát és Takács Bernardin igazgató ásványgyűjteménnyel ajándékozták meg.

Állománya 2502 állat, 6282 növény és 2441 ásvány, külön teremben szakok szerint elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Az egyesület tagjai és a város közönsége használhatják. A használatért a tagok kötetenként 10 fillért, nem tagok 20 fillért fizetnek.

Évi javadalmazása a rendes évi bevételekből 37 kor. 1900. évi gyarapodása 168 kötet, 1 térkép, 1 kézirat s 3 oklevél.

Könyvtárnok: Lux Viktor tanító.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1882-ben, a múzeum megalapításakor keletkezett.

Adományokkal Spöttl Ignác festő, gömöri Szentiványi József, Krompecher E. M. fiai, dr. Szontagh Miklós, dr. Scholtz Ede, Hirsch Vincze, Hajts Lajos, gr. Szirmay Vinczéné, dr. Daits Ede és Madarász Viktor járultak gyarapításához. 1900-ban és 1901-ben évenként 300 kor. állami segélyben részesült.

Allománya 158 őskori, 44 középkori tárgy, 22 fegyver, 525 újabbkori emlék, 13 kegyeleti tárgy és 2674 érem, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a felkai, matteóczi, alsó-erdőfalvi és svédleri bronzleletek, a felkai és nagyszalóki vasleletek, számos őskori agyagedény-cserép, egy régi középkori vaskard stb.

Szerzeményi naplója van; szaklajstroma most készül.

A nyári hónapokban egész nap nyitva áll, de egész éven át is megtekinthető.

Úsupán ajándékozás útján gyarapodott. 1900. évi gyarapodása 64 régiség s 12 érem.

A gyűjtemény őre: dr. Daits Ede igazgató.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

1882-ben, a múzeum megalapításakor keletkezett. Nagyobb adományokkal Spöttl Ignác bécsi festő, Balló Ede és Madarász Viktor budapesti festők s Krompecher E. M. fiai járultak gyarapításához.

Allománya 17 eredeti hazai festmény, 9 kézrajz és 90 metszet s egyéb reprodukció, az összes múzeumi szobák falain elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Kossuth I. arcképei Madarász Viktortól, Scherfel Aurél arcképe Balló Edétől és Spöttl Ignác tájképei.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség ingyen megtekintheti.

Évi javadalmazása a rendes évi bevételekből 26 korona. 1900. évi gyarapodása 42 db reprodukció.

d) Néprajzi gyűjtemény.

1882-ben, a múzeum megalapításakor keletkezett. Nagyobb adományokkal Krompecher E. M. fiai, Adriányi Gusztávné és Hirsch Vincze gyarapították.

Állománya 126 a hazai nemzetiségekre vonatkozó és 9 külföldi ethnografiai tárgy, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: régi szepesi butorok, szepesi kézimunkák és himzések.

Van szerzeményi naplója; szaklajstroma most készül.

A közönség ingyen megtekintheti.

Az 1900. évben ajándék útján csupán 8 dbbal gyarapodott.

A b) c) és d) alatti gyűjtemények őre: dr. Daits Ede igazgató.

e) Természetrajzi gyűjtemény.

1882-ben, a múzeum megalapításakor keletkezett. Adományaikkal Donhauser R., Han János, Scherfel Auról, Kornél és Róbert, dr. Szontagh M., Ullepitsch József, dr. Chyzer Kornél, Haszlinszky F., Kalchbrenner K., dr. Daits E., Melczer E., Schelle R., Spöttl Ignác, Münich K. és Gróf Pál stb. gyarapították. 1901-ben 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 69 emlős, 543 madár, 39 hüllő, 23 hal, 2044 rovar s 629 egyéb állat, továbbá 3990 növény, 1259 ásvány, 760 kőzet és 319 kővület, három szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség ingyen megtekintheti.

Evi javadalmazása 45 kor. 1900. évi gyarapodása 238 állat és 333 ásvány.

A gyűjtemény őrei: Dr. Daits Ede igazgató, Kobalicz Lajos ny. honvédezzredes és Cornidesz Károly gyógyszerész.

A felkai Táttra-Múzeum egylet alapszabályai. (Felka, 1883.) — Statuten des Felkaer Táttra-Museum-Vereines. (Felka, 1883.) — A Táttra-Múzeum Felkán. Jelentés eddigi működéséről. (Késmárk, 1884.) — A felkai Táttra-Múzeum működéséről szóló második jelentés. (Késmárk, 1892.)

FELSŐ-LÖVŐ. (Vas vármegye.)

280. Az ág. ev. tanítóképző-intézet, gimnázium és reáliskola könyvtára.

1845-ben keletkezett. Ajándékozás útján a Peregriny-féle könyvtár került birtokába, mely igen sok pedagógiai munkát tartalmaz.

Állománya 5500 kötet, egy kézirat és több térkép, két teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetessége egy Luther-féle bibliafordítás 1536-ból.

Czédula-katálogoja van.

Kölesön csak a tanárok kapnak térítvény ellenében könyveket.

Évi javadalmazása 400 kor.

Könyvtárnok: Ebenspanger János.

A felső-lövői ág. ev. tanintézetek könyvtárának katalogusa. (1870. és 1895.) — A felső-lövői ág. ev. tanintézetek ötven éves fennállásának alkalmából kiadott 1894/5. évi örömértésítő.

FIUME.

281. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1881-ben keletkezett.

Állománya 1608 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Az 1900. évben 667 kötettel gyarapodott.

Könyvtárnok: Steuer János.

282. A m. k. állami felső leányiskola gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

Az 1892/93. iskolai évben keletkezett, midőn az intézet valóságos felsőbb leányiskolává lett. Fejlesztéséhez a vallás- és közokt. minisztérium és Saint-Sulpice tanítónő járultak adományokkal.

Állománya 1194 kötet, közöttük négy idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy szobában elhelyezve, 20 személyre berendezett külön olvasóteremmel.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül az épületben elhelyezett elemi leányiskola tanítói is használhatják délelőtt 8 és 1 óra között.

Évi javadalmazása 590 kor. az intézeti felszerelésre utalványozott összegből, mely összesen az 1900. évben 87 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Simonetti Klementina.

b/ Természetráji gyűjtemény.

Az 1892/93. iskolai évben keletkezett.

Állománya 410 állat, 26 növény, 113 ásvány, 3 kőzet és egy kövület-gyűjtemény, a szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Évi javadalmazása az intézeti felszerelésre utalványozott összegből 61 kor. mely összesen az 1900. évben 10 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Kerecsényi Gizella.

283. A m. k. állami főgimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1870-ben keletkezett, midőn az intézetet az állam a várostól átvette. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium járult fejlesztéséhez.

Állománya 3750 kötet. Ezek közül a Hung., Phil.-Paedagogia, Classica-Philologia, Varia, Encycl., Germanica és Italica egy szobában szakok szerint, a többi szakok (Hist.-Geogr., Hist.-Nat., Mat.-Phys.) pedig az illető szertárban vannak elhelyezve és a szertárőr felügyelete alatt állanak,

Tizenöt személyre berendezett olvasóterme van.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalógusa.

Évi javadalmazása 800 korona, mely összesen az 1900. évben 82 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Incze Béni tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1885-ben, mint az intézet történet-érmészet-régészeti szertára, keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium járult fejlesztéséhez.

Állománya 2 fegyver, 440 érem, 191 térkép (külön elhelyezve a földrajzi szertárban), 534 metszet, 1 kézirat és 54 oklevél, egy szobában elhelyezve. Kiváló nevezetessége Fiume 1622. évi statutumainak kézírata, mely a fiumei törvénybíró (iudex maleficiorum) hivatalos olasz példánya volt.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása 555 korona, mely összesen az 1900. évben 34 térkép és 374 metszet szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Csepreghy Kálmán tanár.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1882-ben keletkezett. A vallás- és közokt. minisztérium az 1896-iki ezredéves kiállítás tengeri fauna-minta-gyűjteményét ajándékozta az intézetnek.

Állománya 989 állat, ezek között 27 emlős, 92 madár, 75 hüllő, 122 hal, 673 rovar; továbbá 522 növény, 446 ásvány, 227 kőzet és 319 kövület, két szobában és a laboratóriumban elhelyezve.

A közönség az igazgató vagy a szaktanár kalauzolása mellett megtekintheti.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása 108 kor., mely összesen az 1900. évben 32 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Matisz János tanár.

284. A m. kir. tengerészeti akadémia könyvtára.

Valószínűleg a XVIII. század végén, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1305 kötet, a tanári teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 720 korona, melyet az állampénztárból kap. 1900. évi gyarapodása 57 kötet.

A könyvtárnok teendőit az intézet egyik tanára végzi.

285. *Városi múzeum.*a) *Könyvtár.*

Alapját a XVIII. század végén II. József alatt beszüntetett jezsuita gimnázium könyvei vetették meg. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 20,000 kötet, köztük 24 ősnymtatvány s 20 db térkép, két teremben elhelyezve, 30 személyre berendezett olvasó helyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára hétköznapiokon d. u. 5-től 8-ig van nyitva. Minden tisztességesen öltözött egyén használhatja. Kikölcsönzés van állami és községi tisztviselők s tanítók számára minden megszorítás nélkül, másoknak csak a könyv kétszeres értékének letevése mellett.

Évi javadalmazása 1400 kor., melyet Fiume város képviselőtestületétől kap.

b) *Régiség-gyűjtemény.*

A könyvtárral egyidejűleg egyesek adományaiból s a Batthyány-hegyen eszközölt ásatások eredményeiből keletkezett. Fejlődése csak az újabb időben vett nagyobb lendületet.

Állománya 180 db kelta és római régiség s egy nagyobb éremgyűjtemény, a könyvtár termeiben elhelyezve.

A gyűjtemény még nincs leltározva.

Megtekinthető minden ünnep- és vasárnap d. e. 10 és 12 óra között.

c) *Természetrajzi gyűjtemény.*

Állományát a Pauer ellentengernagy által ajándékozott kagyló-gyűjtemény, a Hoffmann ezredestől megvett rovargyűjtemény s néhány más természetrajzi tárgy képezi, a könyvtár termeiben elhelyezve.

A gyűjtemény még nincs leltározva.

Megtekinthető minden ünnep- és vasárnap d. e. 10 és 12 óra között.

A gyűjtemények őre: Dalmartello Arthur tanár.

FOGARAS. (Fogaras vármegye.)

286. A m. k. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1877-ben keletkezett, midőn az intézet mint polgári fiu- és leányiskola megalakult. A kereskedelmi iskola most újból szünőfélben van, helyébe az állam főgimnáziumot állít s az osztályok fokozatosan bezűnttetetnek; ehhez képest a könyvtár is az új iránynak megfelelően fejlesztetik.

Állománya 800 kötet, a tanári szobában három szekrényben elhelyezve. Leltára van.

Évi javadalmazása 420 korona, mely összesen az 1900. évben 72 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Zsigmond Antal tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1877-ben keletkezett.

Állománya 107 állat, 150 fajta növény, 3 fiók ásvány és 60-féle kőzet, a szertárteremben elhelyezve.

Leltára van.

A gyűjtemény őre: Gyulay Sándor tanár.

287. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1730-ban keletkezett.

Állománya 1206 kötet, köztük 2 db régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalógusa van.

Könyvtárnok: Simon Jenő házfőnök.

FÖLDES. (Hajdu vármegye.)

288. Az olvasóköri könyvtára.

1871-ben keletkezett.

Állománya 1221 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalógusa van.

Használók számára szerdán d. u. 4-től 5-ig, kikölcsönzés céljából vasárnap d. e. 11 és 12 óra közt van nyitva.

Évi javadalmazása 60 kor.

Könyvtárnok: Kiss Ferencz ref. lelkész; *segédkönyvtárnok*: Áry Gyula tanító.

A földesi olvasóköri könyveinek jegyzéke. (1887.)

FRANZFELD. (Torontál vármegye.)

289. Az olvasóegylet könyvtára.

1873-ban, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett. Adományokkal Weisz Károly, Sztodola Pál, Stromszky V., Draskóczy Kornél, Jassenovics és Steiner János gyarapították.

Állománya 920 kötet, melynek magyar része 52 kötetet számlál.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. A tagokon kívül mások kötetenként egy hétre 4 fillér használati díjat fizetnek.

Az 1900. évben 96 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Pratscher Vilmos.

FÜLEK. (Nógrád vármegye.)

290. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1748-ban keletkezett.

A füleki vár birtokában volt könyvek közül, ugy látszik, több került oda az okiratokkal és levelekkel együtt.

Állománya 2161 kötet, köztük 10 ősnymtatvány; továbbá 73 kézirat s több oklevél, térkép stb., egy teremben elhelyezve. Katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: K a p á s A r n o l d házfőnök.

GALGÓCZ. (Nyitra vármegye.)

291. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1872-ben, könyvtára 1896-ban keletkezett a tagok 53 koronányi ajándékából.

Állománya 246 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából naponként d. u. 5-től 8-ig van nyitva.

Használati díj kötetenként két hétre 5 fillér.

Az 1900. évben 50 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Halász József.

292. A Szt.-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1492-ben, a kolostorral egyidejűleg keletkezett. Régi állományáról mit sem lehet tudni, mert a vallásháborúk alatt a kolostor a tűz áldozatává lett, s vele együtt a könyvtár is elpusztult.

Állománya mintegy 6000 kötet, köztük 5 db régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betürendes katalogusa.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsönzés nincs.

Könyvtárnok: Piencsák Julián.

GYALU. (Kolozs vármegye.)

293. Az olvasó-egylet könyvtára.

1878-ban keletkezett.

Állománya 1560 kötet, egy teremben elhelyezve, 15 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalogusa van.

Használók számára kikölcsönzés céljából naponként két órán át nyitva van. Használati díj egy évre 6 korona.

Évi javadalmazása mintegy 150 kor., melyet a tagoktól kap.

Könyvtárnok: Fintha Endre.

GYERGYÓ-SZT.-MIKLÓS. (Csik vármegye.)

294. A kaszinó könyvtára.

1864-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 798 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasó-teremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 5-től 7-ig van nyitva.

A gyergyó-szent-miklósi kaszinó könyvtárának czimjegyzéke.

GYÖNGYÖS. (Heves vármegye.)

295. A hevesmegyei gazdasági egyesület könyvtára.

1858-ban keletkezett.

Állománya 1400 kötet, egy teremben elhelyezve.

Használók számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Baranyay István titkár.

296. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1898-ben keletkezett, midőn az állam a ferenczrendiek hat osztályu gimnáziumát átvette és főgimnáziummá alakította.

Állománya 830 kötet, egy nagy teremben elhelyezve, a mely terem mellett van a könyvtárőr dolgozószobája.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása 300 korona, mely összesen az 1900. évben 80 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Stiller János Bernardin.

b) Régiség-gyűjtemény.

1898-ban keletkezett.

Állománya 690 régiség, két szobában szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A gyűjtemény őre: Hegyi József.

c/ Természettajzi gyűjtemény.

Állománya 171 állat, 1073 növény, 252 ásvány és 144 közet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 150 kor. az iskolai átalányból, mely összesen az 1900. évben 25 állat s 121 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre : Ulmanek Gyula.

298. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

A XVI. század elején keletkezett s a mult században több elpusztult kolostor könyvtárának anyagával gyarapodott. Mai helyiségeit 1877-ben rendezték be.

Állománya mintegy 9000 kötet, köztük 92 ősnyomtatvány s 89 régi magyar nyomtatvány; továbbá több magyar nyelvemlék, 39 kötet kézirat, számos térkép és metszet, a tartományi levéltárral együtt hat teremben elhelyezve.

Használatához házfőnöki engedély szükséges.

Könyvtárnok : Magócsy Imre.

GYÖNK. (Tolna vármegye.)

298. Az ev. ref. algimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1808-ban, Vécsey József külső-somogyi egyházmegyei tanácsbíró s pénztárnok 200 frtos alapítványából keletkezett. Szelle Dániel lápafői lelkész házi könyvtárát hagyta az intézetnek 1860-ban Nagy István személynök 200 darab könyvvel, majd Magyarai Kossa Sámuel, Hollósy János, Jakab Sándor és mások gyarapították.

Állománya 2810 kötet és 29 térkép, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa és leltára van.

A tanárokon kívül a gimnázium fentartó testületének tagjai is használhatják.

Évi javadalmazása 476 korona, mely összesen az 1900. évben 189 kötet szereztetett be.

járultak adományaikkal, az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár pedig évi 100 koronával segíyezi.

Állománya 1788 kötet, öt szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden szerdán d. u. 4-től 5-ig nyitva van.

Az 1900. évben 160 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok (60 kor. tiszteletdíjjal): Nagy Ede.

A budapest-ujlaki iskolai és népkönyvtár jegyzéke. (Budapest, 1895.) — A budapest-ujlaki iskolai és népkönyvtár pótkönyvjegyzéke. (Budapest, 1898.)

173. A budapesti várbeli kaszinó könyvtára.

(I., Disz-tér 9. sz.)

1843-ban keletkezett.

Állománya 900 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Somogyi Zsigmond.

174. A fényképészek körének könyvtára.

(IV. Himző-utca 5. sz.)

1895-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Iró Ferencz.

175. A függetlenségi és 48-as polgárok körének könyvtára:

(VIII., Baross-utca 59. sz.)

1895-ben keletkezett.

Állománya 1400 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Szöllősy Mihály.

b) Régiség-gyűjtemény.

1853-ban keletkezett.

Állománya 24 régiség és 571 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1853-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Magyarai Kossa Sámuel járult nagyobb adománnyal.

Állománya 27 állat, 100 növény, 1761 ásvány, 95 kőzet és 5 kövület, egy szekrényben elhelyezve.

Csupán leltára van.

A gyűjtemények őre: Ádám József tanár.

Mennyei János, A gyönki h. h. gimnázium rövid története (Gyönk, 1868.)

299. A kaszinó-egylet könyvtára.

1833-ban keletkezett.

Állománya mintegy 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Haksch Ferencz.

GYŐR (Győr vármegye.)

300. Az állami tanítónőképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1875-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Zerpák János kanonok 1878-ban 400 koronával, Apa Benedek benczés tanár könyvekkel járult gyarapításához.

Állománya 2126 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül az intézet növendékei is használhatják. ha tanulmányaikban szükségük van rá.

Évi javadalmazása 200 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap; ez összegben az 1900. évben 26 kötet szerzetett be.

Könyvtárnok: P á l m a y L e n k e tanítónő.

b) Természetráji gyűjtemény.

1875-ben keletkezett.

Csupán kisebb iskolai gyűjtemény az egész, szekrényekben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 160 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

A gyűjtemény őre: M o h a r J ó z s e f tanár.

Kasztner Janka, A győri áll. tanítónőképzede története. (Az 1878. évi értesítőben.) — Az intézet története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

301. Az ének- és zene-egylet könyvtára.

1847-ben keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: G r ó f E n d r e.

302. A karmeliták rendházának könyvtára.

Alapját Antal atya vetette meg 1746-ban. A művészies szekrényeket a rend tagjai, Domonkos és Tamás testvérek készítették. 1809-ben a francia háboru alkalmával Marzinelli kapitány a legértékesebb könyveket elvitte, a házfőnök könyörgésére azonban nemsokára visszaadta.

Állománya 7000 kötet, köztük 1 ősnymtatvány, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Kikölcsönzés csak kivételesen fordul elő.

Könyvtárnok: H a á s Á g o s t o n.

303. A kir. kath. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűleg 1847-ben keletkezett, midőn az intézet a helytartótanács rendeletére felállított. Az 1893/94. évi értesítőben van róla szó először, midőn 795 munkát foglalt magában.

Állománya 2385 kötet és 25 térkép, a tanári szobában és a zeneteremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kívül mások is használhatják térítvény mellett.

Csupán adományozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 49 kötetnyi szaporodást mutatott fel.

Könyvtárnok : Jakab Ferencz tanár.

b) Természetrাজi gyűjtemény.

Valószínűleg 1847-ben keletkezett.

Állománya 171 állat, egy rovargyűjtemény, 464 ásvány, 30 kövület; továbbá 52 darabból álló tojásgyűjtemény és 50 jegeczminta, a szertári szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség valamelyik tanár felügyelete alatt megtekintheti.

A gyűjtemény őre : Molnár János tanár.

304. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1873-ban, az intézet államosításakor keletkezett.

Állománya 4772 kötet, egy teremben elhelyezve, 8 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 1200 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap; ez összesen az 1900. évben 216 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : Novák Antal Viktor tanár.

b) Természetrাজi gyűjtemény.

1873-ban keletkezett.

Állománya 2548 állat, ezek között 33 emlős, 144 madár, 10 hüllő, 37 hal, 1586 rovar és 838 egyéb állat, továbbá 1279

növény, 857 ásvány, 365 kőzet és 49 kövület, egy terem-
ben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 200 korona.

A gyűjtemény őre: Polgár Sándor.

Lasz Samu, A győri m. kir. áll. főreáliskola története. (Győr, 1889.) — Lasz Samu, A győri m. kir. áll. főreáliskola monografiája. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

305. Az olvasó-egylet könyvtára.

1838-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya mintegy 12,000 kötet, két teremben elhelyezve.
külön olvasó-helyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Maurer Mihály.

306. A püspöki nagyobb papnevelő-intézet könyvtára.

1688-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. (Részletes
történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya körülbelül 30,000 kötet, köztük 140 db ősnym-
tatvány és 50 db régi magyar nyomtatvány, továbbá 38 db régi
és újabb kézirat, iskolai jegyzetek a XVI—XVII. századból,
több száz lapot tevő fa- és rézmetszetgyűjtemény különféle
mesterektől, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei:
1 db kézirat a XIII. századból, 1 db a XIV. századból és
17 db a XV. századból, köztük egy Korvin-kódex.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A könyvtár használók számára nincs nyitva, mivel megfelelő
olvasóhelyisége nincs, azonban a könyvek bármikor megtekint-
hetők, használhatók és térítvény mellett kikölcsönözhetők. Isme-
retlenekkel szemben ismerősök jótállása szükséges.

Könyvtárnok: dr. Paár István tanulm. felügyelő.

*Kisfaludy Á. Béla, A győri püsp. nagyobb szeminárium
könyvtáráról. (Magyar Könyvszemle, 1884. évf.) — Dr. Zalka
László, A győri püspöki papnevelő-intézet könyvtárának cím-
jegyzéke. (Győr, 1893.)*

307. A Szent-Benedek-rend főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1802-ben keletkezett, midőn a Szent-Benedek-rend az intézetet átvette. Ettől kezdve évenként gyarapította s az elhunyt rendtagok könyveivel szaporította. Időnkint jótévisi is akadtak, ezek között különösen említésre méltó Jankó Mihályné, a ki 1897-ben bold. férjének 1235 kötetből s 395 füzetből álló könyvtárát az intézetnek ajándékozta.

Állománya 16,262 kötet és 50 térkép, egy nagy teremben és két kisebb mellékhelyiségben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa. Jelenleg rendezés alatt áll.

A tanárokon kívül mások is használhatják a főgimnáziumi igazgató és házfőnök beleegyezésével és engedelmével.

Évi javadalmazása 700 korona, melyet a Szent-Benedek-rend főapátjától kap. Ez összesen az 1900. évben 290 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Récsei Lajos Farkas.

b) Régiség-gyűjtemény.

1857-ben keletkezett.

Állománya 18,001 régiség, ezek között 4097 őskori, 84 középkori tárgy és 13,820 újabbkori emlék, továbbá 22,408 érem, egy nagy teremben üvegszekrényekben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a győri bronzkori telepnek, kelta és római temetőknek különféle tárgyai, főleg üveg- és keramikai emlékei, ősmagyar tárgyak, czéhemlékek, a Rákóczy György-féle mozsár stb.

A közönség a tavaszi és nyári időszakban (a nagy szünet kivéve) vasárnapokon délután 2-től 4-ig ingyen megtekintheti.

Évi javadalmazása 100 korona, melyet a Szent-Benedek-rend főapátjától kap. Ez összesen az 1900 évben 20 régiség és 70 érem szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Börzsönyi Arnold.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1790-ben keletkezett.

Állománya 7379 állat, 13,246 növény és 2731 ásvány, a természetrajzi múzeumban üvegszekrényekben elhelyezve.

A közönség a tavaszi és nyári időszakban (a nagy szünidőt kivéve) vasárnapokon délután 2-től 4-ig ingyen megtekintheti.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása 300 korona, melyet a Szent.-Benedek-rend főapátjától kap.

A gyűjtemény őre: Börzsönyi Arnold.

Méry Etel, Arrabona temetői. (Az 1875/76. évi értesítőben.) — Claudius Novanus becsületbeli bocsátványja. (Arch. Ért., 1886.) — Börzsönyi Arnold, Az 1884—88-ig szerzett régészeti tárgyak ismertetése és lelethelyei. (Az 1887/88. évi értesítőben.) — Börzsönyi Arnold, A győri kath. főgimnázium régészeti múzeumának üvegtárgyai. (Az 1890/91. évi értesítőben.) — Börzsönyi A., Régi magyar emlékek a győri kath. főgimnázium régiségtárában. (Az 1893/94. évi értesítőben.) — Acsay F., A győri kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.) — Börzsönyi A., Kalauz a győri Szent-Benedek-r. főgimn. régiségtárában. (Győr, 1897.) — Börzsönyi A., A győri főgimnázium régiségtárának római érem- és pénzgyűjteménye. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

308. A Szent-Imre-egyesület könyvtára.

1861-ben keletkezett.

Allománya 2100 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Évi javadalmazása a szükséghez képest változik.

Könyvtárnok: Kucher János.

309. Városi könyvtár.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a sajtótermékeknek a győri kir. ügyészséghez beérkező köteles példányait a vasvármegyei nyomtatványok kivételénél 1901-ben a Győr sz. kir. város által alapítandó könyvtár gyarapítására rendelte fordítani. Ez anyag és a város tulajdonában levő könyvek képezik a létesítendő könyvtár alapját, melynek céljaira a város az 1901. évi költségvetésbe 1000 koronát vett fel. A gyűjtemény a köteles példányokban részesedés révén a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

El van helyezve a városi levéltár helyiségében. Megnyitása 1903-ra várható.

GYULA. (Békés vármegye.)

310. A békésvármegyei közművelődési egyesület múzeuma.

A múzeumot id. Mogyoróssy János alapította, 1865-ben a városnak ajándékozva sok éven át gyűjtött könyvtárát, érem-, régiség- és ásványgyűjteményét, melyek egyelőre az elemi iskola tornácán záros szekrényekben helyeztetek el. E gyűjtemények 1874-ben a békésvármegyei régészeti és művelődéstörténelmi társulat tulajdonába jutottak, melytől 1895-ben Békés vármegye közművelődési egyesülete vette át. A gyűjtemények az egyesület palotájában vannak elhelyezve, s 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak. Békés vármegye közművelődési egyesülete 1895-ben alakult meg. Tagjainak száma 112. Évi javadalmazása 1048 kor. a tagsági díjakból s a megyei segélyből. Az építésre felvett kölcsönből évi 500 koronát törleszt.

Az egyesület elnöke: dr. Lukács György főispán;
alelnök: dr. Bodoky Zoltán megyei főjegyző; *titkár*:
Kohn Dávid.

a) Könyvtár.

A Mogyoróssy János ajándékából a város tulajdonába jutott könyvgyűjteményt később, a múzeumot fentartó egyesületek működése alatt Janó Sándor és Göndöcs Benedek gyarapították nagyobb adományokkal. Oláh György főügyész 1200 kötetből álló könyvtárát az állam 1900-ban 4000 koronán megvásárolta.

Állománya 3522 kötet, köztük 5 őnyomtatvány, 2 magyar nyelvű s 42 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 3 térkép, 7 kézirat és 57 oklevél, egy szobában elhelyezve. Az Oláh-féle könyvtár ideiglenesen egy bérelt szobába került.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Téritvény ellenében Gyula város és Békés vármegye minden intelligens megbízható lakosa kaphat kölcsön könyveket.

Könyvtárnokok: Domonkos János h. múzeumi igazgató és Kohn Dávid titkár.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

Mogyoróssy János gyűjteményeihez kiegészítésül 1873-ban a megye közönsége közadakozásból szerzett 1400 koronával és

600 kor. megyei segélyvel megvásárolta Haan Antal festőművész régiség-gyűjteményét. Adományokkal gyarapították Göndöcs Benedek apát s Endrőd és Öcsöd községek. 1900-ban 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 750 antik s középkori tárgy, 213 fegyver, 33 újabbkori emlék, 21 kegyeleti tárgy s mintegy 1120 db érem, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei Endrőd és Öcsöd községek népvándorláskorabeli tárgyai.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség májustól-októberig ünnep- és vásárnapokon délután ingyen megtekintheti.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

Állománya 11 hazai s 17 külföldi eredeti festmény, 1 másolat, 3 kézi rajz, 48 metszet stb., 3 eredeti szobormű és 10 gipszmásolat, a múzeum három szobájában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója s szaklajstroma.

A közönség a régiségtárral egyidőben megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 9 db.

d) Néprajzi gyűjtemény.

Állománya 28 fénykép békésmegyei magyar típusokról, a könyvtárszobában albumszerűleg elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség nyáron ünnep- és vásárnap délután ingyen megtekintheti.

e) Természetrajzi gyűjtemény.

Alapját id. Mogyoróssy János gyűjteménye vetette meg. Titius Pius minorita gazdag herbáriummal, Göndöcs Benedek apát ásvány- és kagylógyűjteményeivel gyarapította.

Állománya 6 emlős, 25 madár, egy kagylógyűjtemény, egy herbárium és 152 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a többi gyűjteménnyel egyidőben megtekintheti.

A b) c) d) e) alatti gyűjtemények öre: Domonkos János.

A békésvármegyei régészeti és művelődéstörténelmi társulat évkönyvei I—XVII. k. (Gyula, 1875—93.) — Id. Mogyoróssy

János, Képes kalauz a békésmegyei múzeum emlék- és régiség-tárában elhelyezett tárgyak ismertetéséhez. (Békés-Gyula, 1885.) — A békésvármegyei közművelődési egyesület alapszabályai. (Gyula, 1895.) — A békésvármegyei közművelődési egyesület népkönyvtárának szabályai. (Gyula, 1899.)

311. A gyulai kör könyvtára.

1848-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 753 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Nyomatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Könyvtárnok: Sinszky Ferencz.

312. A polgári kör könyvtára.

Állománya 2042 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára szerdán és szombaton délután kikölcsönzés céljából nyitva van.

Évi javadalmazása 300 kor.

Könyvtárnok: Székely Zsigmond.

A gyulai polgári-kör könyvtárának könyvjegyzéke. (Gyula, 1900.)

GYULAFEHÉRVÁR. (Alsó-Fehér vármegye.)

313. Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egylet múzeuma.

Az 1886 szeptember 22-ikén dr. Reiner Zsigmond kezdeményezésére létesített egyesület alapította. A múzeum tárgyai 1888-tól a városi kisdudóvíz intézetnek a város által e célra felajánlott két szobájában voltak elhelyezve. Az 1900 júli 18-ikán

tartott városi képviselőtestületi közgyűlésen a város a múzeum céljaira felajánlotta a Mátyás-téren levő házát, melyet az egyesület 1900 végén át is vett. Az átköltözködés most ért véget. 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

Az egyesület tagjainak száma 178. Évi költségvetése körülbelül 1300 kor.

Elnök: Csató János alispán; *alelnökök*: dr. Ujfalusi József apátkanonok és Török Bertalan orsz. képviselő; *titkár*: dr. Kóródy Péter theol. tanár.

a) Könyvtár.

1887-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a városi tanács, az orsz. főfelügyelőség és Balog Mihály járultak gyarapításához.

Állománya 1512 kötet és füzet, melyek a múzeumi új épület egyik szobájában nyertek elhelyezést.

Szerzeményi naplója van; cédula-katalogusa most készül. A könyvek térítvény mellett kikölcsönözhetők.

Az 1900. évben csupán adományozás útján gyarapodott.

b) Régiség-gyűjtemény.

1887-ben keletkezett. Legfőbb gyarapodását a régi Apulum maradványainak felkutatása útján nyerte. Ez ásatások előmozdítására a gyulafehérvári volt várközség vagyonkezelő bizottságától két ízben 100—100 koronát, az államtól 1897-ben 1000, 1898-ban 400, 1899-től pedig évenként 600 koronát kapott segélyképen. Az erdélyi püspök évenként 200 koronával járul a múzeum gyarapításához.

Állománya 2772 db, három szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 50-literes agyag amphora, bronz körző, mellövet felkötő bronz Venus-szobrocska stb.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Nyitási napjai 1901 májustól kezdve minden szombat d. u. 2-től 5-ig; érdeklődő szaktudósok a múzeumi őr vezetése mellett bármikor megtekinthetik.

Évi javadalmazása 120 kor. a tagdíjakból s a tőke kamataiból. 1900. évi gyarapodása 238 régiség és 114 érem.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1887-ben keletkezett.

Állománya 126 ásvány, 8 kőzet és 53 kővület, melyek az új múzeumi épületben egy külön szekrényt töltenek be.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A *gyűjtemények őre*: dr. Cserni Béla tanár.

Az alsófehérmegyei tört., rég. és természettud. társulat I—X. évkönyve. (Kolozsvár, 1888—1891. és Gyulafehérvár, 1892—1899.)

314. Az erdélyi egyházmegye Batthyány-könyvtára és egyéb gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Alapját gróf Batthyány Ignác erdélyi püspök vetette meg 1798-ban a gróf Migazzi bécsi bibornok-püspöktől vásárolt 15,000 kötetre menő könyvtárral. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 36,500 kötet, köztük 751 ősnymtatvány, 200 régi magyar nyomtatvány; továbbá 646 db kézirat, két teremben és három szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a IX. századbéli Codex Aureus, a Döbrentei- és Varjúkódex, a debreczeni énekeskönyv, Correspondentiae privatae principum Transsylvaniae, XIV—XV. századi miniaturás kódexek, több hártýára nyomott könyv, régi kézíratos egyházi szerkönyvek gyűjteménye és érdekes bibliagyűjteménye.

Van szaklajstroma és helyi katalogusa.

Látogatók számára hetenként kétszer van nyitva, vasárnap d. e. 11-től 12-ig és csütörtökön d. u. 3-tól 4-ig. Kikölcsonzés van térítvény mellett. Kézirat, ősnymtatvány, ritka példány nem adatik ki.

Évi javadalmazása nincs megállapítva, hanem esetről-esetre utaltatik ki a könyvtáralapból. 1900. évi gyarapodása 100 kötet.

Igazgató: dr. Ujfalu si József apátkanonok; *könyvtárnok*: dr. Kóródy Péter theol. tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

A könyvtárral egyidejűleg keletkezett.

Állománya 45 őskori tárgy, 32 középkori emlék, 22 kegyeleti tárgy és 3000 érem, két szobában elhelyezve.

Leltára van.

Megtekinthető hetenként kétszer, vasárnap d. e. 11-től 12-ig s csütörtökön d. u. 3-tól 4-ig.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Állományát jelentékeny ásvány-, kövület- és csigagyűjtemény képezi, kilencz szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség a régiség-gyűjteménnyel egyidejűleg tekintheti meg.

A b) és c) alatti gyűjtemények őre : dr. Kóródy Péter.

Veszely Károly, *Gyulafehérvári füzetek. I. k. (Kolozsvár, 1861.)* — Beke Antal, *Index manuscriptorum bibliothecae Batthyanianae (Gyulafehérvár, 1871.)* — Gróf Kemény József, *Notitia historico-diplomatica archivi et literalium capituli Albensii Transsylv. (Nagy-Szeben, 1836.)* — Varju Elemér, *A gyulafehérvári Batthyány-könyvtár. (Magyar Könyvszemle, 1899—1901. évf. és Budapest, 1901.)*

315. A róm. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1853-ban keletkezett, midőn az intézet Haynald Lajos erdélyi püspök és a város áldozatkészségéből újra megnyílt.

Állománya 4048 kötet, ezek között két ősnymtatvány és három magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Van külön olvasóterme, 12 személyre berendezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van; czédula-katalogusa most készül.

A tanárokon kívül mások is használhatják az igazgatótól nyert előleges engedelemmel, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

Évi javadalmazása 1055 korona az erdélyi r. kath. státus tanulmányi alapjából, mely összesen az 1900. évben 164 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : dr. Péter János tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1853 után keletkezett.

Állománya 6 db régiség és 1811 érem, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma most készül.

A közönség a tanév alatt bármikor megtekintheti.

Az 1900. évben 233 éremmel gyarapodott.

A gyűjtemény őre : Csiky Miklós tanár.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1853-ban keletkezett. Haynald Lajos erdélyi püspök egy teljes növénygyűjteménnyel, Lönhart Ferencz erdélyi püspök pedig bogárgyűjteménnyel s szárított halgyűjteménnyel gyarapították.

Állománya 2416 állat, ezek között 23 emlős, 311 madár, 7 hulló, 14 hal, 450 rovar és 1612 egyéb állat; továbbá 2205 növény, 1850 ásvány, 102 kőzet és 105 kővület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Az 1900. év folyamán 17 állattal, 10 növényt és 49 ásvánnyal gyarapodott.

A gyűjtemény őre: dr. Cserni Béla tanár.

Csiky Miklós, A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium története 1579—1898. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

HAJDU-BÖSZÖRMÉNY. (Hajdu vármegye.)

316. *Az ev. ref. gimnázium könyvtára.*

Állománya mintegy 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 400 korona, melyet a gimnáziumot fenntartó testülettől kap.

Könyvtárnok: Butyka Boldizsár.

317. *A polgári kaszinó könyvtára.*

1840-ben keletkezett.

Állománya 1280 kötet, egy teremben elhelyezve, 100 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 3-ig kikölcsönzés czéljából nyitva van.

Évi javadalmazása 240 kor.

Könyvtárnok: Fejzsés Márton; *alkönyvtárnok*: Komjáthi Antal.

HAJDU-NÁNÁS. (Hajdu vármegye.)

318. Az ev. ref. gimnázium könyvtára.

A XVII. században, a gimnáziummal egyidejűleg keletkezett. Jelentékenyebb adományokkal Soós Gábor és Kovács József egyházi főgondnokok gyarapították 1887-ben.

Állománya körülbelül 2700 kötet, köztük 5 db régi magyar nyomtatvány és 2 kézirat, 2 teremben elhelyezve.

Szaklajstroma és cédula-katalogusa most készül.

Évi javadalmazása 800 korona, melyet a gimnáziumot fenntartó ev. ref. egyháztól kap.

Könyvtárnok: Brassai Károly.

Bodnár Lajos, A hajdu-nánási ev. ref. gimnázium története. (Debreczen, 1891.)

319. Az ev. ref. tanítók könyvtára.

1856-ban keletkezett.

Állománya 2300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Takács Ambrus.

320. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1865-ben, könyvtára 1888-ban keletkezett.

Állománya 1067 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként háromszor d. e. 11-től 12-ig van nyitva.

Az 1900. évben 220 kor. fordítottat gyarapítására, mely összeg az eladott hírlapok árából került.

Könyvtárnok: Farkas József.

A hajdunánási kaszinó könyvtárának jegyzéke.

HAJDU-SZOBOSZLÓ. (Hajdu vármegye.)

321. Az ev. ref. tanító-testület olvasó egyletének könyvtára.

Az egyesület 1891-ben, könyvtára 1896-ban keletkezett.

Állománya 581 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. e. 11-től 12-ig van nyitva. Tagsági díj évenként 1 korona.

Az 1900. évben 45 kor. fordítottot gyarapítására, mely összeghez a hajduszoboszlói ev. ref. egyház 24 korona segéllyel járult.

Könyvtárnok: Császy Mihály tanító.

322. Az ev. ref. egyház Tury-könyvtára.

Tury Sámuel volt orsz. képviselő alapította, könyvtárát a hajduszoboszlói ev. ref. egyháznak hagyományozva. Az ev. ref. egyház 1881-ben jutott annak birtokába.

Állománya 918 kötet, egy teremben elhelyezve.

Jelenleg még rendezés alatt áll.

Papok és tanítók ingyen, mások 1 kor. tagsági díj lefizetése mellett használhatják.

A helybeli ev. ref. egyház minden évben több értékes művel gyarapítja.

Könyvtárnok: Császy Mihály tanító.

323. A kaszinó-egyesület könyvtára.

1870-ben keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Márton Károly.

A hajdu-szoboszlói kaszinó-egyesület könyvjegyzéke.

HALAS. (Pest vármegye.)

324. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1760-ban keletkezett hét darab könyvvel. Kovács J. 50 kötet, Kármán Pál özvegye 56 kötet, Szüry István 182 kötet, Szilády B. 69 kötet, Szekér P. és Csizsár S. 53 kötet, Péter Zs. 150 kötet, Gyenizse János 108 kötet könyvvel járultak fejlesztéséhez. 1899 óta az intézet többi gyűjteményeivel együtt a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, s évenként 1000 kor. államszegélyben részesült. (Fejlődésének történetét bővebben lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 33,472 kötet, ezek között 11 ósnyomtatvány, 36 magyar nyelvű és 4 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 480 térkép, 200 kézirat és 54 oklevél, két teremben elhelyezve, melyek egyike egyszersmind 15 személy számára olvasótermül is szolgál.

A könyvtár rendezés alatt áll s katalogusai most készülnek; eddig csupán szerzeményi naplója van.

A tanárokon kívül mások is használhatják. Az olvasóterem hetenként kétszer van nyitva. Kikölcshözés van.

Évi javadalmazása 195 korona a tanszerátalányból és 1000 korona a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól adott segélyből, mely összesen az 1900. évben 557 kötet és 2 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Thúry József.

b) Régiség-gyűjtemény.

1874-ben, a Révész György gyűjteményének megvételével, keletkezett Nagyobb adományokkal Bacsó János, Gyárfás István, Szilády Áron, az abonyi közbirtokosság, Ádám J., Ádám K., Weitenfeld J. és Kupa L. járultak fejlesztéséhez. 1900-ban és 1901-ben 500—500 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 2538 régiség, 64 gipszmásolat és 8722 érem, három teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a fehértői lelet és három kun süveg.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség nyári vasárnapokon díjtalanul megtekintheti, telen azonban zárva van, mivel a helyiségek nem fűthetők.

Évi javadalmazása 200 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 11 régiség és 78 érem szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Thúry József.

c/ Természetrzaji gyűjtemény.

1867-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Novák R., Vas M., Dékányi E., Vasdinyei R. és Dékányi Árpád járultak nagyobb adományokkal. 1901-ben 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 1959 állat, 951 növény, 1448 ásvány, 141 kőzet és 140 kövület, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója; szaklajstroma most készül.

Évi javadalmazása 50 korona, mely összegert az 1900. évben 101 állat, 412 növény és 93 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Bartek Lajos.

325. A kaszinó könyvtára.

1863-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1512 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 4-től 5-ig van nyitva.

Az 1900. évben 200 korona fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Szalay Zsigmond.

A kiskunhalasi kaszinó könyvtári jegyzéke 1863—1896. (Halas, 1896.)

HATVAN. (Heves vármegye.)

326. A katolikus kör népkönyvtára.

1897-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Népkönyvtárrá 1900-ban lett, midőn a kör csupán a tulajdonjogot és a kezelés jogát tartotta fenn magának. Ugyanezen évben a földmívelésügyi minisztérium 155 kötetet ajándékozta meg.

Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betűrendes katalogusa.

Kikölcsönzés céljából minden vásár- és ünnepnapon d. u. 4-től 7-ig van nyitva. Minden hatvani lakos díjtanul használhatja.

Könyvtárnok: Kontra János.

HOMONNA. (Zemplén vármegye.)

327. Az áll. segélyezett felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1876-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 910 kötet, egy szobában és a folyosón elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Olvasótermül a tanácsterem szolgál.

Évi javadalmazása 370 korona, mely összesen az 1900. évben 123 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : Krausz Gyula tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1876-ban keletkezett.

Állománya 1197 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre : Marosy Béla tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1876-ban keletkezett.

Állománya 290 állat, 202 növény, 400 ásvány és kőzet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 40 korona.

A gyűjtemény őre : Szamosi József tanár.

328. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1842-ben, könyvtára 1867-ben keletkezett.

Gr. Andrássy Sándor 300 koronát adott gyarapítására.

Állománya 1400 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer

d. u. 5-től 6-ig van nyitva. Használati díj minden műért egy hónapra 20 fillér.

Az 1900. évben 40 korona fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Hossza József polg. isk. tanár.

A homonnai kaszinó-egyesület könyvtárának jegyzéke.

HÓDMEZŐ-VÁSÁRHELY. (Csongrád várm.)

329. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1758-ban keletkezett. 1839-ben az »Olvasó Társaság« 694 db könyvvel gyarapította. Nagyobb adományokkal Nagy Ferencz ügyvéd, Szabó László törvényszéki ülnök özvegye, Szikszay Károly volt tanár, Gaál Dániel, Bene József, Szel Sámuel, Nagy (Grossmann) Ignác, Vajda Sámuel örökösei, Dobossy Lajos s a vallás- és közokt. minisztérium járultak fejlesztéséhez.

Állománya 12,045 kötet, ezek között 20 magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 750 kézirat és 7 oklevél, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa; szaklajstroma most készül.

A tanárokon kívül ismert és megbízható egyének, sőt tanulók is használhatják. Használók számára szerdán délelőtt 9-től 11-ig, csütörtökön délelőtt 11-től 12-ig és pénteken délelőtt 11-től 12-ig van nyitva.

Évi javadalmozása az állammal kötött szerződés értelmében 800 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 45 kötet és 2 kézirat szereztetett be.

Könyvtárnok: Imre Lajos tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1858-ban keletkezett. 1886-ig a természetrajzi gyűjtemény részére adományozott tárgyakkal közös felügyelet és gondozás alatt állott. Nagyobb adományokkal Lénárt János, Fehérvári Ferencz örökösei, özv. Vig Istvánné, Klein Sámuel, Szamecz L., Magyar A. tanár, Dékány S. főorvos, Matók B. ügyvéd, a helybeli nagy takaréktár, Nagy Sándor mérnök járultak fejlesztéséhez. Igen jelentékeny mérvben gyarapították a gyűjteményt a város határában törvényhatósági költségen öt éven át eszkö-

zölt ásatások, midőn több különböző korbeli tárgy került felszínre.

Kiválóbb nevezetességei: több őskori tárgy a kő- és bronzkorszakból; egy husz darabból álló calcedon-gyöngysor (állítólag jazyg ékszer), mely a város keleti határában fekvő Fehér-tó környékén találtatott; a város nyugati határán, a Tarján-tized közelében eszközölt ásatások útján felszínre került nagyszámu népvándorlás korabeli tárgyak, u. m. övesatok, mente- és mellénydiszek, szíjvégek stb.; a Matók B. által ajándékozott ószönyi római tárgyak, u. m. két római kőkoporsó fedéllel és felirattal, több sirkó és szobordarab, vízvezetéki égetett agyagcsövek töredékei, római házi istenek áldozatoltárjai, római és kelta hamvedrek, könnyurnák, római feliratos téglák, fibulák, kulcsok, hajtűk és cserépmécsék.

Állománya 2342 db régiség és 4092 db érem, egy tágas teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója; szaklajstromát 1897-ben Nagy Géza nemzeti múzeumi őr készítette.

A közönség számára bármikor nyitva áll, a tavaszi hónapokban pedig vasárnapokon a délelőtti órákban rendszeren megtekinthető.

Évi javadalmazása körülbelül 100 korona, mely összesen az 1900. évben 35 régiség és 54 érem szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Oláh Imre tanár.

c) Természetráji gyűjtemény.

1862-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Wagner J. gyógyszerész, Bartha Sándor, Éder J., Halász Á., Bor Károly, özv. Kovács Károlyné, a m. kir. földtani intézet, dr. Szórfy Sándor és Endrey Elemér járultak fejlesztéséhez.

Állománya 6040 állat, 2108 növény, 1126 ásvány, 810 kőzet és 2073 kövület, két helyiségben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség nyáron vasárnaponként d. u. díjtalanul megtekintheti.

Évi javadalmazása 270 forint, mely összesen az 1900. évben 324 állat, 144 növény és 138 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Bodnár Bertalan tanár.

A hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimnázium története. (Hódmező-Vásárhely, 1897.) — A hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/1900. évi értesítőben.)

HUSZT. (Máramaros vármegye.)

330. A kaszinó könyvtára.

1844-ben keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Komonyi Orbán tanító.

IGLÓ. (Szepes vármegye.)

331. Az áll. segélyezett ág. ev. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1856-ban vetette meg alapját Pákl Károly gimn. tanár, midőn az akkori algimnázium ifjusági könyvtárának mintegy 250 kötetét a saját könyveivel egyesítette. Nagyobb adományokkal a volt iglói magyar olvasótársaság, az iglói ev. egyház, Gotthard György örökösei, Wieland Sándor, özv. Doleviczényi Róbertné, a magyar t. akadémia, dr. Tavasi Lajos tanár, Pákl Károly tanár, Szabó F., Róth Márton tanár, Kiss Péter és Kiss Albert gyarapították.

Állománya 9541 kötet, ezek között két ősnymtatvány, mintegy hatvan magyar nyelvű és hetven idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 26 kézirat és 10 oklevél, egy nagy teremben elhelyezve. A könyvtár egy része, a kézi könyvtár, a tanári szobában van felállítva, mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma; cédula-katalogusa most készül.

A tanárokon kívül térítvény ellenében bárki használhatja.

Évi javadalmazása 340 korona az egyház pénztárából, miből mintegy 100 korona könyvkötésre fordítandó. 1900. évi gyarapodása 393 kötet és 7 kézirat.

Könyvtárnok: Kiss Albert tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1877-ben keletkezett. Fejlesztéséhez az iglói ág. ev. egyházközség, Keppel Knight alezredes, Róth Márton és Tavassy Lajos tanárok járultak nagyobb adományokkal.

Allománya 2031 régiség és 1969 érem, egy nagy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: római urnák, római lámpa, bronz karvédők és balták.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a gyűjtemény őrének kíséretében megtekintheti.

Évi javadalmazása 80 korona, mely összegben az 1900. évben 2 régiség és 117 érem szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Róth Márton tanár.

c) Természetrizsi gyűjtemény.

1858-ban keletkezett. Scherfel Róbert rügy- és fagyűjteménnyel, Jermy G. növény- és rovargyűjteménnyel, Trangous J. ásványgyűjteménnyel, Kalchbrenner Károly növénygyűjteménnyel, Scherffel A. növényrajzokkal, Petrovsky K. limonitgyűjteménnyel, Geyer G. Gyula növény-, ásvány-, lepke- és rovargyűjteménnyel, Róth M. ásványgyűjteménnyel, Róth R. mikroszkopiai praeparatumokkal, Than K. pénzadománygyűjteménnyel gyarapították.

Allománya 7326 állat, ezek között 66 emlős, 370 madár, 21 hüllő, 15 hal, 6027 rovar s 833 egyéb állat; továbbá 8527 növény, 3101 ásvány, 892 kőzet és 653 kővület, két nagy teremben elhelyezve.

A gyűjtemény őrének kíséretében bárki megtekintheti.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 216 korona, mely összegben az 1900. évben 24 állat, 2000 növény és 1472 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Róth Róbert tanár.

Pákh Károly, Az iglói ág. h. ev. főgimnázium könyvtárának címjegyzéke. (Igló, 1883. és 1896.) — Ballagi Aladár, Felvidéki könyvtárújvatatok. (Magyar Könyvszemle, 1874. évf.)

332. Az iparos- és kereskedő-íjjak önképző egyesületének könyvtára.

1892-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal Schmidt József könyvkereskedő járult gyarapításához.

Allománya 240 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. u. 2-től 4-ig van nyitva. Használati díj kötetenként egy hétre 2 fillér.

Az 1900. évben 25 korona fordítottatott gyarapítására.

333. A kaszinó-egyesület könyvtára.

Az egyesület 1833-ban, könyvtára 1876-ban keletkezett.

Állománya 487 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és írott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából naponként d. u. 4-től 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 79 korona fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Széll Ödön titkár.

334. A m. kir. áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1871-ben keletkezett.

Állománya 1707 kötet és 24 térkép, a tanári tanácsteremben elhelyezve.

Van leltára és szaklajstroma.

A tanárokon kívül az intézeti növendékek is használhatják.

1900. évi gyarapodása 79 kötet és 4 térkép.

Könyvtárnok: Strauch Gyula tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 367 állat, 1604 növény, 139 ásvány, 100 kőzet és 15 kövület, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre: Huzják Lukács tanár.

335. A szepesi tanító-egyesület könyvtára.

1836-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1677 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés czéljából mindig nyitva áll
Az 1900. évben 55 korona fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Seltenreich Hugó.

A szepesi tanító-egyesület évkönyve. (Igló, 1892.)

IMREGH. (Zemplén vármegye.)

336. *A minorita rendház könyvtára.*

Valószínűleg 1753-ban, a kolostorral egyidejűleg keletkezett.
Állománya 1589 kötet könyv és 43 kötet kézirat, egy szobában elhelyezve.

Katalogusa van.

Könyvtárnok: Schmidmayer Antal házfőnök.

IPOLYSÁG. (Hont vármegye.)

337. *A hontmegyei kaszinó-egylet könyvtára.*

Az egyesület 1834-ben, könyvtára 1873-ban keletkezett.
Adományokkal Simor János bibornok hercegprimás, Ipolyi Arnold püspök és Pongrácz Lajos alispán gyarapították.

Állománya 3224 kötet, kilencz szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés czéljából naponként d. u. 1-től 2-ig van nyitva.

Az 1900. évben 150 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok (200 kor. tiszteletdíjjal): Trupp Károly.

Pongrácz Lajos. Vázlata a hontmegyei kaszinó ötvenéves történetének. (Budapest, 1886.)

338. *A hontvármegyei múzeum-társulat gyűjteményei.*

A társulat 1898 decz. 29-ikén keletkezett. Gyűjteményei, melyek még rendezés alatt állanak, egyelőre a vármegyehez három földszinti szobájában vannak elhelyezve.

Összes gyűjteményei 1899 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Évi javadalmazása 600—800 kor. a rendes tagdíjakból és egyéb adományokból. Az államtól könyvtára gyarapítására 1900-ban 400, 1901-ben 500 kor. segélyt kapott.

Elnök: Horváth Béla főispán; *alelnökök*: Czobor László alispán és Kovács József esperes-plébános; *múzeumi igazgató*: Pongrácz Elemér.

a) Könyvtár.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya körülbelül 3500 kötet, egy teremben elhelyezve. Jelenleg rendezés alatt áll.

b) Egyéb gyűjtemények.

Állományuk körülbelül 800 tárgy, melyek most állanak rendezés alatt. Tervben van külön régiségtár és iparművészeti gyűjtemény, szépművészeti gyűjtemény és néprajzi gyűjtemény felállítása.

A gyűjtemények őre: Fáy Zoltán.

A honvármegyei múzeum-társulat alapszabályai. (Ipolyság, 1899.)

JÁNOSHÁZA. (Vas vármegye.)

339. A társaskör könyvtára.

1861-ben keletkezett.

Állománya körülbelül 1000 kötet, egy teremben elhelyezve. Szaklajstroma van.

Használók számára kikölcsönzés céljából mindennap d. u. 1-től 2-ig s este 8-tól 9-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 120 korona.

Könyvtárnok: Kemény Simon.

JÁSZ-APÁTI. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

340. A kaszinó-egyesület könyvtára.

1862-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 966 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. u. 1-től 2-ig van nyitva.

A könyvtárnok 16 kor. tiszteletdíjban részesül.

JÁSZBERÉNY. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

341. A m. k. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1767-ben keletkezett, midőn az intézet Jász-Apátiban felállított. Fejlesztéséhez a régi kaszinó és Áray Károly törv. bíró járultak adományokkal.

Állománya 7000 kötet és 80 térkép, két teremben elhelyezve, a mely termék egyike olvasóhelyiségül is szolgál.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül a helyi művelt közönség is kaphat térítvény ellenében kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása 600 korona az általányból, mely összesen az 1900. évben 150 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: K a r á d i G y ó z ő tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1878-ban keletkezett, midőn egyes jótévők Pethey József éremgyűjteményét megvették az intézetnek. Ez idő óta csupán adományokból gyarapodott.

Állománya 1420 érem, a történelmi múzeumban szekrényekben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége: Hunyady László temesvári tanár ajándéka.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség számára bármikor nyitva áll.

1900. évi gyarapodása 130 érem.

A gyűjtemény őre: S á p y J ó z s e f tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1767-ben keletkezett.

Állománya 1092 állat, 1531 növény és 752 ásvány, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség bármikor megtekintheti.

Évi javadalmozása 100 korona az átalányból, mely összesen az 1900. évben 19 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Horváth István tanár.

Sápy József, A jászberényi m. kir. állami főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

342. A városi tanítótestület könyvtára.

A legújabb időben alakult meg.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalógusa van.

Könyvtárnok: H a n z a P á l.

343. Városi jász múzeum.

Sipos Orbán jászkun kerületi kapitány kezdeményezésére alakult meg a városi tanácsnak 1873. márczius 8-ikán tartott ülésén. Alapját a városi levéltárban őrzött nagybecsű történelmi ereklyék és oklevelek képezték. Midőn a törvényhozás 1876-ban a XXXIII. törvényzikkal a jászkún kerületeket megszüntette, a város ugyanazon év június 9-ikén tartott közgyűlésén a kerületek becses emléktárgyait: okmányait, pecsétjeit, zászlóit, ládáit stb., szintén a múzeumnak ajándékozta. Részben ajándék, részben vétel útján jutott a múzeum a Pothos Ezsiás-féle gazdag gyűjtemény birtokába, mely azonban mindeddig nincs még rendezve.

Az alapítás első éveiben a közönség úgy ajándéktárgyakkal, mint pénzbeli adományokkal jelentékenyen hozzájárult a múzeum fejlesztéséhez. E lelkesedés azonban rövid idő alatt elhamvadt, a megalakult múzeumi bizottság 1898-ig részben elszéledt, részben kihalt. 1899 jan. 12-ikén határozta el a városi képviselőtestület a múzeum újabb szervezését. E célból a múzeumok és könyvtárak "orsz. főfelügyelőségéhez fordult, az onnan nyert útmutatás nyomán történt a múzeum újabb rendezése.

Allománya oklevélgyűjteményre, régiség- és éremgyűjteményre, szépművészeti gyűjteményre és néprajzi gyűjteményre oszlik, melyek három teremben vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: paleontologiai, neolith-, la Tène- és árpádkori leletek és néhány XVII—XVIII. századi műtárgy.

A közönség szabadon megtekintheti.

A *múzeumi bizottság elnöke*: Sipos István h. polgármester; a *gyűjtemények őre*: Hild Viktor.

JÁSZ-KIS-ÉR. (Jász-Kún-Szolnok vármegye.)

344. A kaszinó-egyesület könyvtára.

1869-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal Hajnal Antal volt járásbíró gyarapította.

Allománya 540 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsozítés céljából mindennap d. u. 6-tól 8-ig van nyitva.

Az 1900. évben 250 kor. fordítottat gyarapítására.

Könyvtárnok (20 kor. tiszteletdíjjal): Tóth Sándor tanító.

A jászkiséri kaszinó-egyesület könyveinek jegyzéke. (Jászberény, 1892.) — A jászkiséri kaszinó-egyesület könyvtári jegyzéke. (Nagy-Kőrös, 1899.)

JÁSZÓ. (Abauj-Torna vármegye.)

345. A jászóvári premontrei kanonok-rend központi gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Alapjai valószínűleg a rend alapításának idejéig, a XII. századig vezethetők vissza. A tatárok betörésekor a rend kolostorával együtt minden, a könyv- és levéltár is elpusztult; a rendházat 1255-ben IV. Béla állította helyre. 1787-ben

II. József császár alatt a rend eltörültetvén, könyveinek egy része Budára s egy része Egerbe került. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 29,535 kötet, köztük 191 őnyomtatvány, 31 régi magyar nyomtatvány és 40 kézirat, egy nagy teremben elhelyezve, 30 személyre berendezett olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: Halcot Róbert humanista kódexe 1436-ból, a Nagykőrösi Benedek váci püspöki helytartó által 1469-ben másolt kódex s egy Oláh Miklósról elnevezett II. Ulászló-korabeli formula-gyűjtemény; továbbá Verseghy, Kazinczy, Aranka György s Mindszenti Gedeon eredeti kéziratai, végül a Migne-féle nagy munka teljes példánya.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Kikölcsönzés van. A prépost vagy a perjel engedélyével tudományos kutatók számára más helyekre is küldenek használatra könyveket.

b) Régiség-gyűjtemény.

Állománya egy pecsétgyűjtemény, mely 400 család czimeres pecsétjét foglalja magában, s a mely a központi könyvtárban van elhelyezve. Továbbá egy gazdag és szépen rendezett éremgyűjtemény, mely a konvent országos levéltárában van felállítva. Kiválóbb nevezetességei az összes erdélyi fejedelmek pénzei.

A közönség a gyűjtemény őrének engedélyével megtekintheti.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

Állománya számos hazai eredeti festmény és metszet, két szobában elhelyezve.

A közönség a gyűjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

A gyűjtemények őre: Szentkirályi Zsigmond.

Nátafalussy Kornél, Jászó. (1882.) — Tóth Szabó Pál, Mallyó József. (Századok, 1901. évf.)

JÓLSVA. (Gömör és Kis-Hont vármegye)

346. A kaszinó könyvtára.

1845-ben keletkezett.

Állománya 2200 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Poltz József tanító.

KABA. (Hajdu vármegye.)

347. Az olvasó-egyesület könyvtára.

1878-ban keletkezett.

Állománya 1100 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Téby Lajos tanító.

KALOCSA. (Pest vármegye.)

348. Az érseki nagyobb papnevelő-intézet könyvtára.

A XIX. század elejétől kezdve az intézetben használt s időnként megváltoztatott tankönyvek az intézet könyvtárába jutottak. Haynald Lajos érsek 1878-ban elrendelte, hogy az ezután felszentelt papok közül a nyugalmazott papoknak, valamint a Kalocsán alkalmazott s ugyanott elhalálozott tanároknak és előljáróknak könyvei a nagy szeminárium könyvtárába jussanak.

Állománya 1400 kötet, egy teremben elhelyezve. Jelenleg rendezés alatt áll.

Használók számára a tanév alatt naponként nyitva van.

Évi javadalmazása 50 kor., melyet Schwerer János kalocsai kanonok 1893. évi alpitványának kamataiból kap.

349. A főszékesegyházi könyvtár.

Pataticz Ádám kalocsai érsek alapította, 1782-ben saját nagy könyvtárát a kalocsai székesegyháznak és a kalocsai káptalannak már 1752-től fennálló kisebb könyvtáraival egyesítve. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 55,748 kötet, köztük 450 ősnymtatvány, 30 magyar nyelvű és 123 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 25 atlasz és 250 kézirat, két nagy teremben és nyolcz szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a Codex Colocensis és a Pesti Gábor-féle Nomenclatura sex linguarum. (Bécs, 1538.)

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára szükség szerint nyitva van. Az 1836-ban kiadott érseki instrukció szerint kalocsaiak térítvény ellenében, vidékiek pedig az érsektől nyert engedélylyel használhatják. Vidékre könyvek nem adatnak ki.

1900. évi gyarapodása 140 kötet.

Felügyelő: dr. Macskovics Pál kanonok; *könyvtárnok:* Winkler Pál érseki levéltárnok.

Catalogus duplorum bibliothecae metrop. ecclesiae Colocensis. (Kalocsa, 1876.) — Csontos János, *A kalocsai főegyházi könyvtár kéziratai.* (Magyar Könyvszemle, 1883. évf.) — Felsmann József, *A kalocsai kódex.* (Budapest, 1896.)

350. A Jézus társaság kollégiumának és kath. érseki főgimnáziumának könyvtára.

1860-ban keletkezett.

Állománya 18,100 kötet, ezek között egy ősnymtatvány, hat teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 1000 korona.

Könyvtárnok: Petticher Sándor.

KAPOSVÁR. (Somogy vármegye.)

351. A m. k. áll. főgimnázium és Somogy vármegye egyesített könyvtára és a főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A főgimnáziumi tanári könyvtár és Somogy megye könyvtárának 1866-ban történt egyesítéséből keletkezett. A tanári könyvtár alapját 1818-ban Vály János táblabíró 284 kötetből álló könyvtárának hagyományozásával vetette meg. Fejlesztéséhez nagyobb adományokkal járultak 1867-, 77- és 79-ben Somssich Pál, és 1898-ban Vinkovics Antal. A megyei könyvtár 1816-ban keletkezett, midőn Festetich Lajos gróf 4000 kötetből álló könyvtárát a megyének ajándékozta. Később gróf Festetich László a megyei könyvtár javára 2000 kor. alapítványt tett, melyet a megyei nemesség utóbb adományokkal folyton gyarapított. A két egyesített könyvtár rendezését Albrecht János főgimnáziumi tanár kezdte meg és Medgyesi Lajos főgimn. tanár folytatta s fejezte be. (Fejlődésének részletesebb történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A főgimnáziumi könyvtár állománya 9803 kötet, a megyei könyvtaré 5516 kötet, összesen tehát 15,319 kötet. Ezek között van tizenkét magyar nyelvű s négy idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány. Mindezek két teremben vannak elhelyezve, melyek olvasótermül is szolgálnak; de van külön dolgozószoba is.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják, kötetenként 10 korona biztosíték lefizetése mellett; ismert egyéneknek azonban egyszerű elismervény ellenében is kölcsönöznek.

Évi javadalmazása 900 kor. a főgimnáziumi könyvtár számára az évi átalányból és 842 kor. a megyei könyvtár számára Somogy megye könyvtáralapjából. 1900. évi gyarapodása 495 kötet.

Könyvtárnok: Prilisauer Adolf tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Az 1886/87. iskolai évben keletkezett. Nagyobb adományokkal Somogy megye és a vallás- és közokt. minisztérium járultak fejlesztéséhez.

Állománya 287 régiség, történelmi és philologiai szemlél-

tető eszközök, és 935 érem, a philologiai, történelmi és régiségi múzeum két szobájában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei egy római ház és görög színház 1:50 nagyságu karton mintázatai.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma. Nem nyilvános ugyan, de az intézeti igazgató és a múzeum-őr kalauzolása mellett az érdeklődők megtekinthetik.

Évi javadalmazása 194 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 39 régiség és 109 érem szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Kohlbach Bertalan tanár.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1853-ban keletkezett. Az 1882/83 isk. évben gróf Festetich Dénes egy nagyobb ásvány- és kőzetgyűjteménnyel, az 1893/94. isk. évben a kir. földtani intézet 162 darabból álló petrográfiai gyűjteménnyel ajándékozta meg.

Állománya 1499 állat, 529 növény, 736 ásvány, 305 kőzet és 11 kövület, négy teremben és a folyosón tizennégy szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Nem nyilvános ugyan, de a gyűjtemény őrének vagy az intézet igazgatójának kalauzolása mellett az érdeklődők megtekinthetik.

Évi javadalmazása 183 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 9 állat és 13 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Kocsis János tanár.

A kaposvári m. kir. áll. főgimnázium és Somogy vármegye egyesített könyvtárának címjegyzéke (Kaposvár, 1890.) Összeállította Medgyesi Lajos. Sajtó alá rendezték Prilisauer Adolf és Schambach Gyula. — A kaposvári m. kir. áll. főgimnázium és Somogy vármegye egyesített könyvtárának II. címjegyzéke. (Kaposvár, 1895.) Összeállította Medgyesi Lajos. — A kaposvári m. kir. áll. főgimnázium és Somogy vármegye egyesített könyvtárának III. címjegyzéke (Kaposvár, 1900.) Összeállította Prilisauer Adolf. — Bécsy Márton és Prilisauer Adolf, A kaposvári m. kir. áll. főgimnázium története 1806—1895. (Kaposvár, 1896.)

352. A nemzeti kaszinó könyvtára.

1889-ben keletkezett.

Állománya 1150 kötet, egy teremben elhelyezve.

A kaszinó tagjai számára kikölcsonzés czéljából hetenként egyszer van nyitva.

Évi javadalmazása 100—300 korona.

Könyvtárnok: PrilisaUER Adolf tanár.

A kaposvári nemzeti kaszinó könyvtárának czimjegyzéke.
(Kaposvár, 1899.)

KARÁNSEBES. (Krássó-Szörény vármegye.)

353. *A gör. kel. egyházmegyei hittani intézet könyvtára.*

1866-ban keletkezett, midőn az intézet Verseczről Karánsebesre áttétegett. Ide jutott 1885-ban Popoviciu Péter volt tanár könyvtára.

Állománya 740 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betürendes katalogusa van.

Évi javadalmazása 100 kor., melyet az egyházmegyétől kap.

Könyvtárnok: dr. Olariu Gyula.

KARCZAG. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

354. *Az ev. ref. gimnázium gyűjteményei.*

a) Könyvtár.

1722-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 6074 kötet és 288 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják tudományos czélokra.

Évi javadalmazása átlag 400 kor., mely összesen az 1900. évben 244 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Kimnach Ödön tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

Most van alakulóban.

Állománya 1437 régiség, egy szekrényben elhelyezve.

A gyűjtemény rendezés alatt áll, katalogusa most készül. Csupán ajándékozás útján gyarapodik. 1900. évi gyarapodása 154 régiség.

A gyűjtemény őre : B u j k B é l a.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

Az 1895/96. iskolai évben keletkezett.

Állománya 390 állat, 1748 növény és 1120 ásvány, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség vasárnaponként megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 kor., melylyel az 1895/96. iskolai évben tett megrendeléseit törleszti. 1900. évi gyarapodása 102 növény és 45 ásvány.

A gyűjtemény őre : H e m z ő L a j o s.

Székely József, A karczagi ev. ref. gimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

KASSA. (Abauj-Torna vármegye.)**355. Az állami felső kereskedelmi iskola könyvtára.**

1897-ben, az intézet megnyitásával egyidejűleg keletkezett. Fejlesztéséhez a vallás- és közokt. minisztérium és a kassai kereskedelmi és iparkamara járultak adományokkal.

Állománya 410 kötet, ideiglenesen az áruismereti szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Gyarapítására a növendékektől könyvtárdíj címén beszedett összeg fordítatik, mely mintegy 300 koronát tesz ki évenként.

Könyvtárnok : d r. M o l n á r I z i d o r.

Lévay István, Visszapillantás a kassai áll. polg. fiiskola 25 éves történetére. (Az 1897/98. évi értesítőben.)

356. A katolikus legényegyesület könyvtára.

1888-ban keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: T a t t á r s z k y (t y u l a.

357. A katonai tudományos és kaszinó-egylet könyvtára.

1870-ben keletkezett.

Állománya 4000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: F u n k J ó z s e f, nyug. százados.

358. A Kazinczy-kör könyvtára.

1898-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal Csoma József, Nemlaha Gyuláné, Prsche Ede, Kovács Zs., Kemény L., Ladányi Béla, a múzeumok s könyvtárak orsz. főfelügyelősége és Lampel Róbert gyarapították.

Állománya 512 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. e. 11-től 12-ig nyitva van.

Az 1900. évben 159 kor. fordítottatott gyarapítására.

Helyettes könyvtárnok: K o v á c s Z s i g m o n d.

A kassai Kazinczy-kör könyvtárának címjegyzéke. (Kassa. 1899.)

359. A kereskedő ifjak társulatának könyvtára.

1871-ben keletkezett.

Állománya mintegy 1300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betürendes katalógusa.

Csupán egyleti tagok használhatják.

Évi javadalmazása változó.

Könyvtárnok: K o v á c s A d o l f.

360. A m. kir. állami főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1858-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 5443 kötet, ezek között két magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások csak kivételesen használhatják.

Évi javadalmazása 918 korona, mely összesen az 1900. évben 137 kötet könyv szereztetett be.

Könyvtárnok: Valló Vilmos tanár.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

1858-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Szabó József, Baczoni Albert és özv. gróf Forgách Sándorné járultak fejlesztéséhez.

Állománya 1573 állat, 130 növény, 944 ásvány, 307 kőzet és 280 kövület, szekrényekben és fiókokban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása 458 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 1027 állat és 37 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Baczoni Albert tanár.

A kassai áll. főreáliskola tanári könyvtárának jegyzéke 1858—1893/94. (Kassa, 1894.) — A kassai áll. főreáliskola története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

361. A m. kir. gazdasági tanintézet könyvtára.

1875-ben keletkezett.

Állománya 3524 kötet, ezek között három magyar nyelvű, és tizenegy idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy szobában elhelyezve, a mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül használhatják a tanintézet hallgatói is. Költsön ad a könyvtár könyveket térítvény ellenében.

Évi javadalmazása 2154 kor. a rendes évi költségvetésből, mely összesen az 1900. évben 161 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Zalka Zsigmond tanár.

A kassai m. k. gazdasági tanintézet könyvtárának jegyzéke. (Kassa, 1890.)

362. A m. kir. jogakadémia könyvtára.

Legrégibb nyomaira 1778-ban találunk. Alapját a jezsuiták könyvtárának maradványai képezték. A győri kir. jogakadémia megszüntetése után az ottani jogakadémiai könyvtár egy része hozzátartozott, a mi csak a másodpéldányok számát növelte. Adományokkal gyarapították: Gotzig J. 1801-ben 156 kötettel, Vuchetich Mátyás és Pawlowszky J. 113 kötettel, Degen G. 376 kötettel és Turcsányi V. mintegy 400 kötettel stb. Pénzadományokat tettek: Molinde F. 1734-ben 1000 frtot, br. Andrassy József 1735 körül 10,000 frtot, Keller Jakab 600 frtot, Kossovich J. 1824-ben 900 frtot s Benyó M. 1827-ben 100 frtot.

Állománya 22,705 kötet, ezek között 130 magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá 40 kézirat, három teremben elhelyezve, melyek egyike 50 személy részére olvasótermül is szolgál.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma; czédula-katalogusa most készül.

A tanárokon és joghallgatókon kívül bárki használhatja, a ki 16. életévét betöltötte és tisztességes külső megjelenése van; a szépirodalmi műveket azonban csak tanárok és joghallgatók használhatják. Az olvasóterem naponként d. u. 4 és 8 óra között van nyitva.

A kikölcsönzés térítvény ellenében történik, értékesebb könyveknél pénzbeli biztosítékot kell letenni.

Évi javadalmazása a vallás- és közokt. minisztériumtól 1200 kor., a könyvtári alapból 237 kor. és a joghallgatók befizetett illetménye 444 kor., összesen 1881 kor. Ez összesen az 1900. évben 447 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: dr. Baintner Hugó ny. r. tanár.

Dr. Rösler István, Adalékok a kassai kir. jogakadémia könyvtárához. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.) — A kassai kir. jog- és államtudományi kar évkönyve. (Kassa, 1893.) — Baintner Hugó, Közkönyvtárak. (A kassai egyetem. Emlékkönyv. Kassa, 1901.)

363. A magyarországi könyvnyomdászok és betű- öntők egyletének kerületi könyvtára.

1891-ben keletkezett.

Allománya 1300 mű, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: Kalinovits Sándor és Bartók
Károly.

364. A polgári társaskör könyvtára.

1867-ben keletkezett.

Allománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Herboly Ferencz.

365. A prémontrei kath. főgimnázium gyűjtemé- nyei.

a) Könyvtár.

A gimnáziumnak és a jogakadémiának 1852-ig közös könyvtára volt, a mennyiben a két intézet ugyanazon épületben volt elhelyezve, sőt a prémontreiek által vezetett bölcséleti tanfolyammal is kapcsolatban állott. 1852-ben a prémontreiek elhagyták Kassát és a könyvtár az akadémia birtokába jutott. 1861-ben visszatértek, s a gimnázium vezetését újból átvették, könyvtáruk részére azonban csak a másodpéldányokat és a csonka műveket kapták vissza az akadémiától. A könyvtár szervezése és tervszerű gyarapítása tehát csak 1862-től számítandó.

Allománya 8762 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 1200 kor., melyet a jászóvári prémontrei rend pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 130 kötet.

Könyvtárnok: Szabó Adorján.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1861-ben keletkezett.

Elhelyezése nagyon kedvezőtlen, mert az intézetből kiszorulván a templom karzatán van összezsúfolva, a mi miatt sem lajstromozni, sem kellőleg megőrizni nem lehet.

Évi javadalmazása 100 kor., melyet a jászóvári prémontrei rend pénztárából kap.

A gyűjtemény őre: Répászky Barna.

Dr. Farkas Róbert, A kassai kath. főgimnázium története.
(Az 1894/95. és 1895/96. évi értesítőben.)

366. Püspöki könyvtár.

Szabó András († 1819.), Csech István († 1831.), Ócskay Antal († 1848.), Fábry Ignác († 1867.) és Perger János († 1876.) kassai püspökök, továbbá Miller János volt kassai theologiai tanár könyvgyűjteményeiből keletkezett.

Állománya 19,200 kötet, köztük 36 újsymotvány és 27 kézirat, a püspöki palota egy termében elhelyezve. A könyvtár unikuma: »Summaia azoemac az articulushoknak, kikreul vetekeodések támadtanak az Augustana confessioban való tanettok között.« (Német-Keresztur, 1598.)

Czédula-katalogusa van.

Használata püspöki engedélylyel történik.

A könyvtárnoki teendőket a püspöki irodában alkalmazott papok egyike látja el.

Récsei Viktor, A kassai püspökségi könyvtár codexének és incunabulumainak jegyzéke. (Budapest, 1891.)

367. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

A könyvtár magvát a kassai jezsuiták és ferenczrendiek könyvtárának egy kis töredéke képezte, melyhez az egyházmegye egyes elhunyt papjainak kézi könyvtárai kerültek időközönként.

Állománya 5550 kötet, egy teremben elhelyezve. Főleg a XVII. és XVIII. század theologiai, bölcseleti és történeti műveiben gazdag, mely kornak legjelesebb munkái képviselve vannak benne.

Czédula-katalogusa most készül.

A papnevelő-intézet előljárói, a liceum tanárai és növendékei használják.

368. A róm. kath. tanítónőképző gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1886-ban keletkezett és legnagyobbbrészt ajándékozás útján gyarapodott.

Állománya 400 kötet, egyik tanterem szekrényében elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása 180 korona, melyet az intézet fentartójától kap. Ez összesen az 1900. évben 30 kötet szereztetett be.
Könyvtárnok: Grondák Michaela tanítónő.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg 1860-ban keletkezett, midőn az a helytartótanács engedélye alapján felállított. Nagyobb adománnyal Winkler Benő járult fejlesztéséhez, ki 1887-ben rendezett ásványgyűjteményét az intézetnek adományozta.

Állománya 31 állat, 24 tábla növény, 137 ásvány, 19 közet és 28 kőület, a tantermekben három szekrényben elhelyezve.

A gyűjtemény őre: Oppitz Sándor tanár.

369. A társalgási egyesület könyvtára.

1835-ben keletkezett.

Állománya 2800 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

370. Városi múzeum.

Az 1872-ben keletkezett felsőmagyarországi múzeum-egyesület alapította a város pártfogása alatt. Az állam 1896-ban 1300 frt segélyben részesítette. A város a saját költségén és az állam hathatós támogatásával új múzeumi épületet emelt, melynek építése az 1900. évben fejeztetett be. Az egyesület ennek reményében a múzeumot még 1892-ben örök tulajdonul a város közönségének ajánlotta fel. A város ez ajánlatot elfogadva, 1900 január 23-iki közgyűlési határozatával kimondta, hogy a múzeumot átveszi. Kassai múzeum néven fentartja, és a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezi. Az állam ennek alapján a múzeummal kapcsolatban szervezendő nyilvános könyvtár berendezési költségeire 20.000 koronát engedélyezett, melyből 15.000 kor. az 1900-iki, 2500 korona az 1901. évi költségvetés terhére utalványoztatott. A múzeum szervezése és fentartása tárgyában alkotott városi szabályrendeletet a belügyminiszterium 1901. márczius 6-ikán hagyta helyben. Az e szabályrendeletben szervezett igazgatói állás betöltése azonban a múzeum rendezésének befejeztéig elhalasztatott s a vallás- és közoktatásügyi miniszter a múzeum rendezési munkálatainak vezetésére 1901 június 15-ikén minisz-

teri biztosul Mihalik Józsefet, az orsz. m. iparművészeti múzeum örét küldte ki, a ki a múzeum gyűjteményeit aug. 22-én át véve, megkezdte azoknak az új épületbe való átszállítását. A gyűjtemények rendezése most levén folyamatban, állományukról csak hozzávetőleges adatokat nyújthatunk.

A felsőmagyarországi múzeum-egylet a múzeum átadása óta mint múzeum-pártoló egyesület folytatja működését.

Diszelnökei: Bubits Zsigmond kassai püspök, Péchy Zsigmond főispán, Münster Tivadar polgármester; *elnök:* Stöhr Antal kir. konviktusi kormányzó; *tílkár:* Görög Gyula főreálisk. tanár.

a) Könyvtár és levéltár.

Alapját az egyesület által vétel és ajándék útján beszerzett könyvek képezték. 1889-ben a Henszlmann Imre könyvtárával gyarapodott. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1900-ban a nyomdatermékeknek a kassai kir. ügyészséghez érkező köteles példányait a könyvtár gyarapítására rendelte fordítani.

Állománya 10,274 db.

Van leltára, szaklajstroma s czédula-katalogusa.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

Állománya 4238 db régiség és 9084 db érem.

Van leltára és szaklajstroma.

c Szépművészeti gyűjtemény.

Állománya 2029 db kép és szobor.

Leltára és szaklajstroma van.

d Természetrizsi gyűjtemény.

Állománya 35,956 db. természetrizsi tárgy.

Van leltára és szaklajstroma.

Az összes gyűjteményeknek az új múzeumi épület helyiségeiben való felállítására még mindig folyamatban lévén, a múzeum a közönség számára egyelőre zárva van. Ünnepeyes megnyitása 1902 szeptemberre várható, a midőn át fog adatni a közhasználatnak.

Miniszteri biztos: Mihalik József; *múzeumi tiszt:* Rössler Elemér.

A felsőmagyarországi múzeum-egylet évkönyvei. I—XI. évf. (Kassa, 1879—92.) — Károly Gy. Hugó, A felső magyarországi múzeumegylet. (Figyelő, I. k.)

KECSKEMÉT. (Pest vármegye.)

371. Az áll. segélyzett ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1875-ben keletkezett, midőn a jogakadémia könyvtára is különvált a főiskola könyvtárától. Nagyobb adományokkal Fürdős Lajos lelkész örökösei, Hollósy Zs., Csabai S. és Jancsó A. nyug. tanárok, a m. t. akadémia és egyes könyvkiadók járultak gyarapításához.

Állománya 1463 kötet, a tanári tanácsteremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják, és pedig ismert egyének egyszerű téritvény ellenében, ismeretlenek a könyv értékének letevése mellett.

Évi javadalmazása 710 korona mely összegben az 1900. évben 120 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : K a t o n a M i h á l y igazgató ; *segédkönyvtárnok* : K i s s Z s i g m o n d.

b) Régiség-gyűjtemény.

Az 1830—40. évek közti időszakban keletkezett. Nagyobb adományokkal Milhoffer Antal és Horváth János orvosok fejlesztették.

Állománya 2 néprajzi, 1 kegyeleti tárgy és 3990 érem, a főiskolai könyvtár helyiségében két szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre : K a t o n a M i h á l y.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1850 után keletkezett. Nagyobb adományokkal Ihász Dániel, Jermy J., Handtel K., Bíró L. és dr. Balázs István gyarapították.

Állománya 1974 állat, 1184 növény és 1865 ásvány, egy teremben elhelyezve.

A gyűjtemény most rendezés alatt áll, s csak az állattani gyűjteménynek van eddig szaklajstroma.

A közönség tavasztól őszig vasárnap délelőttönként szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 305 kor. mely összesen az 1900. évben 9 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Balázs István.

A kecskeméti ev. ref. főgimnáziumi könyvtárak. (1899/1900. évi értesítőben.)

372. Az ev. ref. főiskola és jogakadémia könyvtára.

a) Főiskolai könyvtár.

1830-ban, illetőleg 1836-ban keletkezett, midőn az 1599-től fennálló felső iskola, illetőleg gimnázium, bölcsészeti, jogi és theologiai tanfolyamokkal kiegészítve kerületi főiskolává fejlesztetett. Alapját azon több ezerre menő könyvtár képezte, mely Matolcsi László kecskeméti ev. ref. és Hajnal János kecskeméti ág. ev. lelkészektol vásároltatott. Az 1857. évi leltár szerint a könyvtár 9460 kötetből állott. Jelentékenyebb adományokkal Sárközy László, Szilády K., Horváth D., Horváth I., Handtel K., özv. Belák Józsefné, Papp M., Szappanos S. kecskeméti lakosok, a m. tud. akadémia, az országgyűlési iroda és egyes könyvkiadók járultak fejlesztéséhez, annyira, hogy 1875-ben már 12,000 kötetre szaporodott. 1875-ben vált ki belőle a jogakadémia könyvtára.

Állománya 18,465 kötet, ezek között hetvennégy magyar nyelvű és harminczhat darab idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá a Jerney János-féle okirat-gyűjtemény 25 folio kötetben, két teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használhatják a jogakadémia és főgimnázium tanárai s növendékei, sőt az intézetben kívülieknek is rendelkezésükre áll. Kutatók részére hetenként kétszer van nyitva. Kölcsön ad a könyvtár könyveket.

Külön évi javadalmazása nincs. Gyarapítása úgy történik, hogy a főgimnázium tanári könyvtára számára vásárolt, továbbá az akadémia, a könyvkiadók vagy egyesek által ajándékozott könyvek közül azok, melyek a főgimnáziumi tanárok mindennapi használatára nem szükségesek, e könyvtárban helyeztetnek el.

Főkönyvtárnok: Katona Mihály főgimn. igazgató;
segédkönyvtárnok: Kiss Zsigmond.

b) Jogakadémiai könyvtár.

1875-ben keletkezett, midőn a jogi tanintézet, mely addig a gimnáziummal szerves kapcsolatban állott, a kecskeméti ref.

egyház, a dunamelléki ref. egyházkerület és Kecskemét th. város között kötött szerződés értelmében, önállóan szervezetett, s midőn a főiskolai könyvtárból a jog- és államtudományi művek, törvények és törvényhozási irományok különválasztattak és a főkönyvtárhoz tartozás elvének fentartása mellett mint jogakadémiai szakkönyvtár külön könyvtárrá szerveztettek. Nagyobb adománynyal az ev. ref. egyháztanács gyarapította, midőn a megvásárolt Dékány-könyvtár jogi részét átengedte.

Állománya 6224 kötet, ezek között egy magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá 38 kézirat, egy szobában elhelyezve. Külön olvasóterme 11 személyre van berendezve.

Van szerzeményi naplója és czedula-katalogusa; szaklajstroma most készül.

A tanárokon kívül a joghallgatók is kaphatnak belőle leczkekönyvük letévése mellett használatra könyveket.

Kikölesönzés céljából hetenként egyszer van nyitva.

Évi javadalmazása 720 kor. a joghallgatók által fizetett könyvtári díjakból. 1900. évi gyarapodása 1199 kötet.

Könyvtárnok: dr. M ó r i e z K á r o l y jogakadémiai tanár.

A kecskeméti ev. ref. főiskola 1881/82. és 1882/83. évi értesítői. — A kecskeméti ev. ref. jogakadémiai könyvtár és annak gyarapodása. (Az akadémia 1899/900. évi évkönyvében.)

373. Az iparegyesület könyvtára.

1861-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1378 kötet, egy tereiben elhelyezve

Használók számára kikölesönzés céljából minden vasárnap d. e. 10-től 12-ig és csütörtökön d. u. 6-tól 7-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 60 kor.

Könyvtárnok: M a g ó M i h á l y.

A kecskeméti iparegyesület könyvtárának katalogusa. (Kecskemét, 1895.)

374. A kaszinó-egylet könyvtára.

Állománya 3415 kötet, egy tereiben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Évi javadalmazása 400 kor.

Könyvtárnok: D e á k G y u l a ; *segédkönyvtárnok*: K i s s B é l a.

A kecskeméti kaszinó-egylet könyvtárának katalogusa. (Kecskemét, 1866., 1878. és 1893.)

375. A Katona József-kör könyvtára.

1891-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1251 kötet, ideiglenesen a városi székház egyik termében elhelyezve.

Könyvtárnok: Ifj. Tóth István.

A kecskeméti Katona József-kör évkönyve. (Kecskemét, 1893.)

376. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

Állománya 7780 kötet, ezek között két ősymotatvány és hat régi magyar nyomtatvány; továbbá 70 kézirat, 50 régi térkép, 5 festmény és 6 db metszet, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa és szaklajstroma most készül.

1900. évi gyarapodása 104 kötet.

Könyvtárnok: Kováts Antal.

377. A kegyesrendi kath. főgimnázium könyvtára.

A mult század elején keletkezett.

Állománya 1886 mű 5366 kötetben és füzetben, két teremben elhelyezve.

Van czédula-katalogusa és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 400 kor., melyet a róm. kath. egyház-községtől kap.

Könyvtárnok: Járvas Mihály tanár.

Junker László, A kegyes-tanítórend kecskeméti főgimnáziumának története. (Az 1895/96. évi értesítőben.) — Horváth György, A kecskeméti r. kath. főgimnázium tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Kecskemét, 1900.)

378. *A kereskedő ifjak egyesületének könyvtára.*

1882-ben keletkezett.

Állománya 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Schönberger Adolf.

379. *A kereskedő-kaszinó könyvtára.*

1883-ban, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 2500 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 3-tól 4-ig van nyitva.

Az 1900. évben 259 kor. fordítottat gyarapítására.

Könyvtárnok (100 kor. tiszteletdíjjal): Fleischer Ignác z.

A kecskeméti kereskedő-kaszinó könyvtárának katalogusa.

380. *A m. k. áll. főrealiskola gyűjteményei.*

a) Könyvtár.

1871-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 7614 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 600 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Szántó Kálmán.

b) Régiség-gyűjtemény.

1873-ban keletkezett. 1883-ban dr. Dékány Ráfael igazgató 1118 db éremmel gyarapította.

Állománya 38 db régiség és 1540 db érem, az igazgatói irodában szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre: Hanusz István igazgató.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 2287 állat, ezek között 171 emlős, 456 madár, 79 hüllő, 168 hal, 876 rovar s 537 egyéb állat; továbbá 2546 növény, 790 ásvány, 347 kőzet és 150 kővület. Ezek közül a szerves rész külön teremben, a szervetlen pedig a vegytani helyiségben van elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 102 korona.

A gyűjtemény őrei: Paál Géza és dr. Hollós László.

Hanusz István, Az első huszonöt év a kecskeméti m. k. áll. főreáliskola életéből. (Kecskemét, 1895.)

381. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1658-ban keletkezett.

Állománya körülbelül 3000 kötet, köztük egy ösnyomtatvány és 8 db kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Könyvtárnok: Sipos Benedek.

382. Városi könyvtár és múzeum.

A város törvényhatósága 1897-ben határozta el nyilvános könyvtár, 1898-ban városi múzeum létesítését. Alapját a városi levéltárban elhelyezett s a város tulajdonát képező könyvek és régiségek tették. A törvényhatóság az új városháza építésekor megfelelő helyiségről gondoskodván számukra, 1898 november 10-ikén a gyűjtemények kiegészítésére 16,000 koronát, a fenntartásra 1000 kor. évi javadalmat szavazott meg s egyúttal kimondta a múzeumnak és könyvtárnak az állami felügyelet alá helyezését. A gyűjtemények e határozat alapján a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

a) Könyvtár.

1899-ben, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének közvetítésével megvette a Pesty Frigyes több ezer kötetből álló könyvtárát 6000 koronán. Az állam 1899 óta évenként 600 korona segélylyel járult gyarapításához.

Állománya 7100 kötet, a városházán egy nagy teremben s egy kisebb szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van; szaklajstroma most készül.

Közhasználatra még nincs megnyitva.

1900. évi javadalmazása 1492 kor., melyet a 600 koronás államsegélyből és a városadta évi javadalomból kapott. 1900. évi gyarapodása 516 kötet.

b) Régiség-gyűjtemény.

Alapját a város multjára vonatkozó emlékek és egy pénzgyűjteményen kívül azon leletek képezték, melyeket Kada Elek polgármesternek a város határában megindított ásatásai hoztak napfényre. A neolithkori kőszközőkön, a bronzkori, római és népvándorláskori avar és jazyg tárgyakon kívül ez ásatások legnevezetesebb eredményei honfoglaláskori lovas-sirok és az Árpád-házi királyok idejéből származó sirleletek. Az államtól 1900-ban 400, 1901-ben 500 kor. segélyben részesült.

Állománya mintegy 600 db régiség, a városháza földszinti nagy termében elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma most készül.

Könyvtárnok és a régiség-gyűjtemény őre: dr. Szilády Károly levéltárnok.

c) Természetrizai gyűjtemény.

Most van keletkezőben. Az állam a gyűjtemény létesítésére 1901-ben 600 kor. segélyt engedélyezett.

KESZTHELY. (Zala vármegye.)

383. Balatoni múzeum.

Az 1898 január 8-ikán megalakult balatoni múzeum-egyesület létesítette a Balaton vidéke régiségeinek, természetrajzi és tájrajzi tárgyainak összegyűjtésére. A múzeumi tárgyak a város tulajdonát képező magy. kir. gazdasági tanintézet ugynevezett régi épületében vannak elhelyezve. Végleges elhelyezésükre a Balaton partján megfelelő épület emelése van tervben, melynek költségeire az állam az 1902. évtől évi 6000 koronás részletekben utalványozandó 24.000 kor. segélyt engedélyezett. Ünnepeles megnyitása ez év folyamára van tervezve. Az összes gyűjtemények 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesületnek 469 rendes és 76 alapító tagja van.
Évi javadalmazása 1597 koronát tesz ki.

Elnök: dr. Lovassy Sándor; *alelnök*: dr. Illés Ignác; *titkár*: Csák Árpád.

a) Könyvtár.

Célja mindazon irodalmi és művészeti termékek összegyűjtése, melyek a Balatonra s vidékére vonatkoznak. Huszár Károly volt keszthelyi gyógyszerész 209 kötettel gyarapította. Allománya 491 kötet, 4 térkép, 18 kézirat és 3 oklevél. három szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Jelenleg az egyesületi tisztviselők használják.

Ez ideig csak egyesek ajándékaiból gyarapodott. Így az 1900. évben 52 kötettel, 4 térképpel, 12 kézirattal s 3 oklevéllel.

Könyvtárnok: Csák Árpád titkár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Csák Árpád keszthelyi szolgabíró öt szekrényből álló kö-, bronz- és vaskori tárgyait adta a múzeumnak. Keszthely község 1000 koronával, Huszár K. 1000 koronával, a keszthelyi takarékpénztár 200 koronával s 73 alapító tag 40—100 koronáig terjedő különböző összeggel járultak fejlesztéséhez. A mo-guntianiai római erődítmény rendszeres felkutatását 1898-ban indította meg az egyesület. E vállalatát az állam 1899-ben és 1900-ban 400—400, 1901-ben 600 koronával segélyezte.

Allománya 580 őskori s 660 antik és középkori tárgy, 5 fegyver, 15 ipari emlék és 800 érem, egy tcremben elhelyezve.

Szaklajstroma most készül.

A község számára vásár- és ünnepnapokon d. e. 9-től 12 óráig van nyitva s mindenki szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 kor. az államsegélyből. 1900. évi gyarapodása 180 régiség és 30 érem.

A gyűjtemény őre: Csák Árpád titkár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1898-ban a balatonvidéki fauna gyűjtésére, illetőleg a praeparatori munkálatok költségeinek fedezésére 200 kor.. 1901-ben 500 kor. államsegélyben részesült.

Állománya 15 emlős, 125 madár, 60 ásvány és 55 kövület, üveges szekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma most készül.

A közönség a régiséggyűjteménnyel egyidőben megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 62 állat és 115 ásvány.

A gyűjtemény őre : B a r n a G y ö r g y erdőmester.

384. A csorna-premontrei kanonok-rend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1808-ban keletkezett, midőn a csorna-premontrei kanonok-rend a gimnáziumot átvette.

Állománya 6797 kötet, 2855 füzet, 5383 középiskolai értesítő és 65 térkép, a rend társházában négy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül más megbízható egyének is használhatják.

Évi javadalmazása 1407 kor., melyet a rend pénztárából kap. Ez összeg egy része 1900-ban a helyiségek átalakítására és felszerelésére fordított. 1900. évi gyarapodása 75 kötet, 460 füzet és 211 értesítő.

Könyvtárnok : P á k o r A d o r j á n tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1865-ben keletkezett.

Állománya 2336 állat, ezek között 33 emlős, 176 madár, 49 hüllő, 24 hal, 1888 rovar és 166 egyéb állat; továbbá 4819 növény, 849 ásvány, 149 kőzet és 311 kövület, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Az érdeklődők vasárnap és ünnepnapokon szabadon látogathatják.

Évi javadalmazása 3001 korona, melyet a rend pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 24 állat és 2 növény.

A gyűjtemény őre : V u t s k i t s G y ö r g y tanár.

Győrffi Endre, A keszthelyi kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

485. A gróf Festetich család könyvtára.

Festetich Kristóf alapította 1763-ban. Külön e célra be rendezett díszes termét a »nagy« Festetich György készítette 1810/12-ben.

Állománya 32,339 kötet, köztük 30 ősnymtatvány s 29 régi magyar nyomtatvány; továbbá 500 kézirat, ezek között 10 db középkori, 497 térkép és 1300 metszet, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használatára az engedélyt a tulajdonos gróf adja meg. Kikölcsönzés van ugyancsak a tulajdonos gróf engedélyével megfelelő óvadék mellett.

Könyvtárnok: Párkányi József.

386. A m. kir. gazdasági tanintézet könyvtára.

Az 1864/65. tanévben, a gazdasági tanintézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 9367 kötet és 1570 füzet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Evi javadalmozása 1400 kor., melyet a m. k. földművelésügyi minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Sparszam Pál tanár.

Sparszam Pál, A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet könyvtárának címjegyzéke 1888 végéig. (Keszthely, 1889.)

KÉSMÁRK. (Szepes vármegye.)

387. Az ág. h. ev. kerületi liceum gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1722-ben keletkezett, midőn Bohuss György, a ki 1711-től 1722-ig volt az intézet igazgatója, könyvtárát a liceumnak ajándékozta. Példáját sokan, különösen tanárok és a szepességi értelmiség többi tagjai követték. (Ezek részletes felsorolását lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Külön említendő az intézet legnagyobb jótévője, Jóny Tivadar, ki nemesak egész

vagyonát, hanem 15,300 műből álló könyvtárát is az intézetnek hagyományozta, mely 1888-ban lépett annak birtokába. Pénzalapítványt könyvek beszerzésére és bekötésére is tölben tettek, mely alapítványok összege ma 2400 korona.

Allománya 39,000 kötet, ezek között 21 ösnyomtatvány, 54 magyar nyelvű és 82 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány: továbbá sok térkép, metszet stb. és számos kézirat, három teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára a könyvtár bármikor nyitva van, s ismert egyéneknek és tanintézeteknek térítvény mellett kölcsön is adnak könyveket.

Évi javadalmazása 600 kor., melyet az alapítványok kamataiból, a tanulók járulékaiból és a felszerelési alaphól kap. Ez összesen az 1900. évben 300 kötet és 1 kézirat szereztett be.

Könyvtárnok: Bruckner Károly igazgató.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Nagyobb adománynyal Füredi Róbert járult fejlesztéséhez 1898-ban.

Allománya 400 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma most készül.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Bruckner Károly igazgató.

c) Természettajzi gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Allománya 1690 állat, 2838 [növény, 1891 ásvány, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a múzeumi ór kalauzolása mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása a múzeumi és felszerelési alaphól 200 kor., mely összesen az 1900. évben 23 állat, 6 növény és 20 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Szelényi Károly tanár.

Ballagi Aladár, Felvidéki könyvtár-buvárlatok. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.) — Kudora Károly, A késmárki ág. h. ev. lyceum könyvtára. (Késmárk, 1884.) — Palcsó István. A késmárki ág. h. ev. kerületi lyceum története. (Késmárk, 1895.)

388. Az áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1887-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. 1896-ban a kassai kereskedelmi és ipar-kamarától 75 becses művet kapott.

Állománya 991 kötet, egy teremben elhelyezve, a mely 12 személy számára olvasótermül is szolgál.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 500 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 110 kötet.

Könyvtárnok: Haug Gyula tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1887-ben keletkezett.

Állománya 232 állat, 33 növény és 299 ásvány, egy nagy teremben elhelyezve.

A közönség az iskola igazgatójának engedélyével megtekintheti.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 200 kor. az iskola rendes bevételeiből, mely összesen az 1900. évben 129 állat, 17 növény és 5 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Bruckner Ottó tanár.

KÉZDIVÁSÁRHELY. (Háromszék vármegye.)

389. A kaszinó könyviára.

1842-ben keletkezett.

Állománya 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Vajna Károly tanító.

A kézdivásárhelyi kaszinó könyvtárában levő könyveknek jegyzéke. (Kézdivásárhely, 1899.)

390. A kereskedő ifjak társulatának könyvtára.

1887-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Nagy József.

391. A minorita-rend r. kath. gimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1866-ban keletkezett, midőn az intézet 18 évi szünet után újból megnyílt a kantai minorita-rendház vezetésére bízott.

Állománya 3508 kötet, egy nagy teremben elhelyezve.

Van leltára és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 380 kor. a felszerelési átalányból, melyet az erdélyi katolikus státustól kap. 1900. évi gyarapodása 171 kötet.

Könyvtárnok: Mártonyi Lukács tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1866-ban keletkezett.

Állománya 412 régiség és 10 érem, a fizikai szertárban elhelyezve.

A gyűjtemény őre: Révész Cyrill tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1866-ban keletkezett.

Állománya 216 állat, 330 növény, 200 ásvány, 82 kőzet és 6 kőület, egy teremben szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 40 korona a felszerelési átalányból. 1900. évi gyarapodása 40 növény.

A gyűjtemény őre: Hermann Irén tanár.

Hassák Vidor, A kézdivásárhely-kantai r. kath. gimnáziumnak 200 éves és a magyar haza ezeréves fennállása alkalmából kiadott értesítője. (Kézdivásárhely, 1896.)

KIS-JENŐ. (Arad vármegye.)

392. A *kisjenő-erdőhegyi kaszinó könyvtára.*

1868-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1155 kötet, egy teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalogusa van.

Évi javadalmazása 200 kor.

Könyvtárnok: Sisák Gyula.

KIS-KUN-FÉLEGYHÁZA. (Pest vármegye.)

393. A *kaszinó könyvtára.*

1838-ban keletkezett.

Állománya 2200 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Mihálovits Alajos tanár.

A kis-kun-félegyházai kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Kun-Félegyháza, 1900.)

394. A *m. kir. állami tanítóképző gyűjteményei.*

a/ Könyvtár.

1871-ben keletkezett, midőn az intézet Csongrádon meg-alapítottattott.

Állománya 1443 kötet, 17 térkép és 1 oklevél, a tanári szobában levő három szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A tanárokon kívül kivételes esetekben, a szaktanárok felelősségére a növendékek is használhatják.

Évi javadalmazása 243 korona, melyet a vallás- és közokt. miniszteriumtól kap. 1900. évi gyarapodása 124 kötet és 2 térkép.

Könyvtárnokok (szakok szerint): Rózsa János, Wagner János, Kovács Sándor és Kárpáti Károly.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 176 állat, 106 növény és 145 ásvány, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Évi javadalmazását azon 140 koronából nyeri, melyet a vallás- és közokt. minisztérium a természettudományok, földrajz és mennyiségtan céljaira együttesen engedélyezett.

A gyűjtemény őre: Wagner János.

A kunfélegyházi m. kir. áll. tanítóképző-intézet könyvtárának jegyzéke. (Kis-Kun-Félegyháza, 1895.)

395. A városi r. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1809-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adománynyal Sallay Imre kuriai bíró járult fejlesztéséhez.

Állománya 1576 kötet, két teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalógusa.

Igazgatói engedéllyel a tanárokon kívül mások is használhatják.

Évi javadalmazása 540 korona a városi közpénztárból, mely összesen az 1900. évben 591 kötet és 83 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Bakcsay József.

b) Régiség-gyűjtemény.

1865-ben keletkezett.

Állománya 42 régiség és 765 érem, a földrajzi és történelmi múzeum helyiségében elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy honfoglalás-korabeli nyílhegy Alpárról, egy szép kőbalta Félégyházáról s több őskori kő- és bronzlelet, edények, gyöngyök a Félegyháza határában levő Szent-Kút telepről.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Az érdeklődők kívánatra megtekinthetik.

Csupán adományozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 15 régiséggel és 65 éremmel.

A gyűjtemény őre: Szalay Gyula.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1868-ban keletkezett.

Állománya 616 állat, ezek között 41 emlős, 47 madár, 18 hüllő, 10 hal, 358 rovar és 142 egyéb állat; továbbá 276 növény, 165 ásvány és 84 kőzet, egy külön szobában hét üveg-szekrényben elhelyezve.

Az érdeklődők kívánatra megtekinthetik.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 335 kor. a város pénztárából, mely összesen az 1900. évben 23 állat, 100 növény és 45 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Forgó György.

Holló László, A félegyházi vár. kath. algimnázium története. (Az 1884/85. évi értesítőben.) — Holló László, A félegyházi vár. kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.) — A kiskunfélegyházi főgimnáziumi tanári és ifjusági könyvtár. (Az 1899/1900. évi értesítőben.)

KISMARTON. (Sopron vármegye.)

396. A kaszinó-egylet könyvtára.

1875-ben keletkezett.

Állománya 3662 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalógusa van.

Használók számára kikölcsönzés céljából minden szerdán d. u. 1-től 2-ig nyitva van.

Évi javadalmazása 500 kor.

Könyvtárnokok: Leitner Ferencz és Heim Ferencz.

A kismartoni kaszinó-egylet könyvtárának katalógusa. (Kismarton, 1899.)

397. A Szent-Ferencz-rend kolostorának
könyvtára.

Alapját az Esterházy-családnak 1695-ben letéteményezett könyvtára képezi.

Állománya mintegy 6000 kötet, köztük 40 db ősnymtatvány, mintegy 60 db régi magyar nyomtatvány, 5 unikum és

4 középkori kódex, egy teremben elhelyezve. Nevezetessége a XVI. századi első kiadások gazdag gyűjteménye.

Ieltára van.

Használatához házfőnöki engedély szükséges.

Könyvtárnok: Precechtel Maternus házfőnök.

398. A társaskör könyvtára.

1876-ban keletkezett.

Állománya 1128 kötet, egy teremben elhelyezve, 60 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalogusa van.

Évi javadalmazása 160 kor.

Könyvtárnok: Wallner János.

KIS-SZEBEN (Sáros vármegye.)

399. A kegyes-tanítórend házikönyvtára.

A XVIII. század közepén keletkezett. Fejlesztéséhez a gróf Szirmay család járult nagyobb adománynyal. 1833. évi állapotát, kéziratok katalogusa tünteti fel.

Állománya 1898 kötet, több kézirat és hirlap, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Rendfőnöki engedéllyel a rendtagokon kívül mások is használhatják, sőt térítvény mellett kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

Könyvtárnok: Véber Antal.

400. A kegyes-tanítórend kath. algimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1740-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1790 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és katalogusa.

A tanárokon kívül igazgatói engedélylyel mások is használhatják térítvény ellenében.

Évi javadalmazása 250 kor. a tandijakból, mely összesen az 1900. évben 102 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Benczik Béla.

b/ Természetrizsi gyűjtemény.

1740-ben keletkezett.

Állománya 32 állat, 300 növény és 229 ásvány, egy iskolai teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 80 korona a tandijakból, mely összesen az 1900. évben 15 állat s 15 növény szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Schultheisz Vincze tanár.

KISUJSZÁLLÁS. (Jász-Kun-Szolnok várm.)

401. Az áll. segélyezett ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

Valószínűleg a XVIII. század elején keletkezett, midőn az intézet mint a debreczeni ref. főiskola »particulá«-ja megalakult. A legrégebb könyvtári jegyzék 1791-ből maradt ránk. Nagyobb adományyal Szabó Imre tanár járult fejlesztéséhez, a ki 259 kötetet ajándékozott az intézetnek.

Állománya 7051 kötet, ezek között két magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 6 kézirat, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A tanárokon kívül elismervény ellenében mások is használhatják.

Évi javadalmazása 2000 korona, mely összesen az 1900. évben 641 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Szeremley Barna tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. A legelső régiségtári jegyzék az 1893/94. tanévől való. Nagyobb adományyal Dorogi Lajos

ev. ref. esperes gyarapította, ki 150 Zsigmond-korabeli érmet ajándékozott az intézetnek.

Állománya 2167 db., ebből 518 őskori és 12 középkori tárgy, 10 fegyver, 3 ujkori emlék, 10 kegyeleti tárgy, 1 gipszmásolat és 1613 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: népvándorlás-korabeli kőedény, régi római pénzek és római emlékek, melyek mind Szombathely vidékéről valók.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a múzeum-őr vagy egyik gimnáziumi tanár kisérétében megtekintheti.

Csupán adományozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Karácson Béla tanár.

c/ Természettajzi gyűjtemény.

Valószínűen a XVIII. század elején keletkezett. Nagyobb adományokkal a magyar nemzeti múzeum, Bolemann Béla, Horthy Miklós, Várad Lukács és Várad Samu járultak fejlesztéséhez.

Állománya 5265 állat, 2760 növény, 1335 ásvány, 535 kőzet és 919 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség kívánatra megtekintheti.

Évi javadalmazása 100 korona, mely összesen az 1900. évben 12 állat, 18 növény és 4 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Séra István tanár.

Dr. Pruzsinszky Pál, A kisujszállási ev. ref. főgimnázium története. (Kisujszállás, 1896.)

402. A kaszinó-egylet könyvtára.

1830-ban keletkezett.

Állománya 1540 kötet, egy teremben elhelyezve, 70 székelyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 160 kor.

Könyvtárnok: Szunyogh István tanító.

KIS-ZOMBOR. (Torontál vármegye.)

403. *A gazdasági olvasókör könyvtára.*

1868-ban keletkezett.

Állománya 745 kötet és 483 db kézirat, egy teremben elhelyezve, 150 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Használók számára minden ünnep- és vasárnapon nyitva áll. Kikölesönzés van az olvasókör tagjai számára.

Évi javadalmazása 80 kor.

Könyvtárnokok : Engler Pál, Nagy József és Gábor Mátyás.

KOLOZSVÁR. (Kolozs vármegye.)

404. *Az állami ipari szakiskola könyvtára.*

1884-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 689 mű 1156 kötetben, egy teremben elhelyezve. Mintalap-gyűjteménye 12,574 darabból áll.

Van leltára és betűrendes katalogusa.

Könyvtárnok : Gazelli Árpád.

405. *Az erdélyi gazdasági egyesület könyvtára.*

Az egyesület 1844-ben, könyvtára 1868-ban keletkezett.

Állománya 2000 kötet, öt szekrényben elhelyezve.

Nyomatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából hétköznapiakon d. u. 3-tól 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 100 kor. fordítottott gyarapítására.

Könyvtárnok : Tokaji László titkár.

Tokaji László, Az erdélyi gazdasági egyesület évkönyve. I—VI. évf.

406. Az erdélyi múzeum-egylet gyűjteményei.

Az erdélyi országos múzeum megalapítását Kemény József és Sámuel grófok indítványára az 1841/42 évi erdélyi országgyűlés mondotta ki s az indítványozók és társaik nagylelkű ajánlatait a Kolozsvárt felállítandó múzeum részére egyhangú lelkesedéssel elfogadván, annak alapját le is tette. Azonban a törvényhozás által szentesített nemzeti akarat csak később valósulhatott meg, mert az unióért vívott küzdelmek alatt Erdély figyelmét egészen a magyarországi politika kötötte le, a szabadságharcban erejét a nemzeti védelemre ajánlotta s az elnyomásnak szomorú korszaka nem volt alkalmas ily intézmény felállítására. Mindamellett is a múzeum gondolata Erdély vezetőembereiben folyton élt s mint művelődési, társadalmi kérdés, politikai jelentőségre emelkedett. Még formászerint meg sem alakult s máris végrendeleti hagyomány és ajándékok tételtek a múzeum részére. E társadalmi mozgalom annyira előkészítette a múzeum ügyét, hogy mikor Magyarország a Kazinczy-ünnepekkel ébredezni kezdett, Erdély 1859-ben a tüntetésekre a múzeum megalapításával felkelhetett. Egyidejűleg 1859 nov. 23—26-ikán gróf Mikó Imre kezdeményezésére megalakult a múzeum pártolására, fentartására, az intézménynek társadalmi képviselőtére, a múzeum-egylet és rövid idő alatt megkezdette működését, úgy hogy 1860-ban a múzeum gyűjteményei is megnyilhattak. Az erdélyi társadalom múzeumi tárgyak ajándékozásával s a múzeumi alapra tett adományaival és ajánlataival az intézmény fennállását biztosította. Első évi költségvetésében 20,284 koronát fordíthatott a múzeum céljaira, könyvtárnokának és őrének 2000—2000 korona, könyvtárára 2000 korona s a múzeumra 1200 kor. javadalmazást adhatott. Munkásságát a tudományos irodalom művelésére is kiterjesztvén, gyűjteményei mellett Erdély kulturális törekvésében magának jelentékeny szerepet biztosított, mely a múlt század hatvanas éveiben szinte politikai jellegűvé vált, s évkönyveiben, utóbb szakosztályi kiadványaiban hűségesen beszámolt a gyűjtemények gyarapodásáról és igazolta tudományos működését.

Megbízható kulturális tényezővé izmosulván, jelentékeny része lett abban, hogy a létesítendő második egyetem Kolozsvárról állítottatott föl. A körülötte csoportosuló tudományos erők és már ekkor jelentékeny s önállósult gyűjteményei megkönnyítették az egyetem munkásságát s a közoktatási kormány a múzeumnak e szerepét kellően méltányolta abban a szerződésben, melyet 1872-ben a múzeummal kötött, s 1895-ben a változott viszonyokhoz képest megújított.

E szerződés szerint a múzeum önállóságát megtartván, gyűj-

teményeit szabadon gondolja és gyarapítja, vagyonát függetlenül kezeli, de összes gyűjteményeit a tudomány-egyetem használatára alá bocsátja. Viszont az állam gondoskodik a gyűjtemények elhelyezéséről, kezességet vállal anyaguk gondos megőrzéséért s használatuk, valamint a múzeum-kert használatára fejeben az egyesület céljait elősegítendő, jövedelméhez évenként 10,000 koronányi összeggel járul. Gyűjteményei a megfelelő egyetemi intézetekkel kapcsolatban, az államilag kinevezett igazgatók alatt állanak, kik hivatalból tagjai a múzeum-egyesület igazgató-választmányának, melynek a gyűjtemények gondozásáról és a múzeumi javadalom felhasználásáról felelősséggel tartoznak s a múzeum anyagát, tulajdonjoga biztosítására, leltárilag külön kezelik. A múzeumnak jogában áll a gyűjtemények mellé megfelelő szakembert állítani, a könyvtárhoz egy segédőt és szolgát választani, s az utóbbinak az állam ad szállást. A múzeum-egyesület 1872 óta főként mint irodalmi társaság szerepel, noha súlya gyűjteményein nyugszik. Alaptőkéje ma mintegy 460,000 koronára rug, az általa kezelt alapítványok összege 120,000 koronára. Évi körülbelül 34—35,000 korona rendes jövedelméből fedezi a gyűjtemények javadalmazását, a központi igazgatás és a szakosztályok költségeit.

Az egyesület elnöke: gr. Esterházy Kálmán orsz. képviselő; *titkár:* Szádeczky Lajos.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Évkönyve. 1—14. k. (Kolozsvár, 1861—73.) — Az Erdélyrészi Múzeum-Egyesület évi tudósításai. (Kolozsvár, 1866—69.) — Erdélyi Múzeum 1—10. k. (Kolozsvár, 1874—1882.) — Az Erdélyi Múzeum-Egyesület orvostermészettudományi szakosztályának Értesítője. 1—20. köt. (Kolozsvár, 1875—98.) — Az Erdélyi Múzeum-Egyesület bölcsélet-, nyelv- és tört. szakosztályának kiadványai 1—9. k. (Kolozsvár, 1874—1891.) (1892-től kezdve új címmel.) Erdélyi Múzeum. 10—18. k. (Kolozsvár, 1892—1901.) — Emlékkönyv gróf Mikó Imre emlékszóba leleplezése alkalmára. (Kolozsvár, 1889.)

1. A könyvtár.

A múzeum legnagyobb gyűjteménye a könyvtár, mely alapítása idején magában foglalta a többi, ma már önállósított gyűjtemények szerény alapul szolgáló anyagát. Az országgyűlésen tett ajánlatok, Kemény József és Sámuel grófok, Kolozsvári Pál könyv- és kéziratgyűjteményei, nagyobb és értékeesebb része a könyvtárt illette. Kemény József gr. könyv- és kéziratgyűjteménye, melyet végrendeletében a múzeumnak hagyott, már 1857-ben őrizet alá vétetett. Később a Kemény Sámuel gróf, Kolozsvári Pál felajánlott könyvei stb. is bekebe-

leztettek, s 1859-ben a Mike Sándor-féle kéziratgyűjtemény zöme. (A kisebb rész néhány év előtt vásárlás útján a magyar nemzeti múzeum könyvtárába jutott.) Az 1860 óta megnyílt könyvtárt Erdély társadalmá vette gondjaiba s támogatásával, ajándékaival az ország második nemzeti könyvtárává tette. Nagyobb gyűjtemények olvadtak bele: a kolozsvári kaszinó könyvtára, Mikó Imre gróf gyűjteményei, a kolozsvári hölgyek olvasókörének könyvtára, br. Radák Ádámné és br. Radák Ádám s az Apor b. gyűjteményei, az Eszterházy gr. és Wesselényi b. családi levéltárai és térképgyűjteményei. Az adományokon kívül évenként 4000—8000 koronára rugó javadalmazásból s az 1871. évi május 14-ikén 1498. sz. igazságügyminiszteri rendelet értelmében járó köteles példányokból gyarapodott. Gyarapodása első sorban Erdély, a magyar irodalom és a múzeumi gyűjtemények szempontjából történik, a 4000 koronára redukált javadalomból. A sajtóügyi köteles példányok beszolgáltatásáról szóló 1897: XLI. t.-cz. életbeléptetésekor a régi köteles példányokat elvesztvén, a közoktatásügyi minisztérium 1900 márcz. 20-ikán 10,836. és aug. 11-ikén 47,274. sz. rendeleteivel úgy intézkedett, hogy a két erdélyi főügyészség területén működő nyomdák termékei a maguk teljességében, a budapesti főügyészség területén gyűjtött sajtóügyi köteles példányok pedig, a mennyiben az erdélyi múzeum könyvtára teljessége megkívánja, nagy részben ennek gyarapítására fordíttatnak.

Állománya ma körülbelől 80,000 kötet, köztük 632 db régi magyar nyomtatvány; továbbá 2000 kötetet meghaladó kézirat, 8000 db oklevél, 700 térkép, becses szinlap és tekintélyes gyászjelentésgyűjtemény, öt teremben elhelyezve, 40—45 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára hétköznapokon d. e. 9-től 12-ig és d. u. 4-től 6-ig van nyitva. Használhatja minden 16 évet meghaladott koru, tisztességesen öltözött egyén. Egyetemi hallgatók indexük letévése mellett, az egyetemi tanárok s tud. intézetek tanárai feltétlenül, ismeretlen egyének készpénzbiztosíték mellett kapnak kölcsön könyveket.

Az erdélyi múzeum első könyvtárnoka Szabó Károly (1860—1891.) volt, utóda Ferenczi Zoltán (1891—1899.). Jelentései az erdélyi múzeum kiadványaiban és a Magyar Könyvsemlében jelentek meg.

Igazgató: Erdélyi Pál, az egyetemi könyvtár igazgatója; *segédőr:* Szádeczky Béla; *napidíjas:* Szentmártoni Kálmán.

Az erdélyi múzeumi könyvtár többszörös példányainak jegyzéke. (Kolozsvár, 1863.) — Ferenczy Z., Jelentés az erdélyi m.

egylet könyvtárának 1891/92. évi állapotáról az egyesület közgyűlésén. (*Magyar Könyvszemle. 1892/93. évf.*) — Az erdélyi m. egylet könyvtára 1892/93-ban. (*U. ott, 1894. évf.*) — *U. az 1893/94., 1894., 1895. és 1896-ban. (U. ott, 1895., 1896 és 1897. évf.)* — Szabó Károly. *Az erdélyi múzeum eredeti okleveleinek kivonata 1232—1540. (Budapest, 1896.)* — Ferenczy Z. *Erdélyi országgyűlési törvényczikkek az erdélyi múzeum könyvtárában. (Magyar Könyvszemle 1898 és 1900. évf.)* — *Az erdélyi m. egylet könyvtára 1897., 1898 és 1899-ben. (U. ott, 1898., 1899 és 1900. évf.)*

2. Érem- és régiségtár.

A kezdetben jelentéktelen anyagot a megalakuláskor a könyvtárnok őrizetére bízták. Külön osztályllyá 1862-ben lett, midőn a letéteményezett gróf Eszterházy-féle éremgyűjtemény tulajdonosa, gróf Eszterházy László, a 3779 darabból álló gyűjteményt a múzeumnak adta s ezenkívül 5000 pengő forint névértékű földtehermentesítési kötvénnyel alapítványt tett, hogy ennek kamatai a gyűjtemény leendő örének javadalmazására szolgáljanak. A megválasztott ör 1863-ban a könyvtárnoktól 562 db régiséget és 11,920 db különböző érmet és bankjegyet vett át. A gyűjteményben elhelyezett 50 db olajfestmény nagyobb része özv. gróf Bánffy Dénesné hagyatékából jutott a múzeumi birtokába. 1872 óta a kolozsvári tud. egyetem érmészeti és régészeti intézetével egyesítettett s igazgatója mindig a tud. egyetem arch. tanára.

A gyűjtemény állománya mintegy 20,000 db őskori, antik, népvándorlaskori, középkori és újabbkori régiség, továbbá több mint 20,000 db érem.

Igazgató: Pósta Béla egyet. ny. r. tanár; *gyakornokok:* Buday Árpád és Kovács István.

Finály Henrik, Jelentés az érem- és régiségtár állapotáról 1866., 67. és 68-ban (Archaeologiai értesítő II. k.)

3. Természetrajzi gyűjtemények.

a) Állattár.

Részint a kezelésével foglalkozó szaktudósok gyűjtése, részint egyes tudománykedvelők ajándékozása és vásárlások útján érte el lassanként jelenlegi gazdagságát. Mikor az egyetem alapításakor a múzeum-kertben levő épület, melyben több éven át az összes múzeumi osztályok elfértek, állattani és összehasonlító bonczatani intézetté lett, az egyetemi tanszék gyűjteményeivel

együtt, melynek értékes kiegészítő részét képezi, egy földszinti és két emeleti teremben helyeztetett el.

Állománya 88 db emlős, 660 db madár, 53 db csuszó és kételtű, 137 db hal, 16,064 db lágytestű, 106 db erdélyi crustaceum, 26,803 db rovar, 346 db pókféle, 68 db százlábu, 130 db héjas, 15 db tüskebőrű, 273 db különböző osztályba tartozó alsóbb tengeri állat, 342 db csontváz és egyéb vázrész, 450 db madártójas, 227 biológiai csoport stb.; összesen 45,611 db.

A közönség a nyári hónapokban minden ünnep- és vasárnapon megtekintheti. Szakemberek az igazgató engedélyével bármikor megtekinthetik.

Igazgató: dr. Apáthy István egyet. ny. r. tanár.

b) Növénytaní gyűjtemény.

Keletkezése után csakhamar értékes gyűjtemények birtokába jutott, melyek közül nevezetesebbek Úzetz Antalnak különösen transsilvánikumokban gazdag gyűjteménye, Pávai V. Elek, Landoz gyűjteményei és a nagyszebeni természettudományi egylettől kiadott néhány Fuss-féle centuria. Ezekhez járultak egyes szakemberek gyűjtései. (Lásd a Magyar Minerva I. évfolyamát.) Az újabb gyarapodásból megemlíthetők még: Bélteky F., Joó István, különösen pedig Richter Aladár és tanítványainak egész Erdély területére kiterjesztett nagyszabású gyűjtései, a melyek alapján állittatik majd fel a Herbarium Transsilvanicum. Ide jutott újabban a híres Baumgarten-féle herbarium is, mely 20,000 fajjal gyarapította a gyűjteményt. Botanikus múzeum, azaz egy szemléltető gyűjtemény alapját most veti meg Richter tanár, s az e célra szolgáló tárgyak száma már is tekintélyes.

Szakkönyvtára 1872-ben keletkezett. 1888-ban Kanitz Ágost egyet. tanár könyvtárával gyarapodott. Állománya körülbelől 6000 kötet.

A gyűjtemény az igazgató előzetes engedélyével megtekinthető.

Külön e célra szolgáló javadalmazása nincs.

Igazgató: dr. Richter Aladár egyet. ny. r. tanár.

c) Ásvány-földtani gyűjtemény.

Az egyesek és testületek adományaiból, továbbá Pávai V. Elek és Herbich Ferencz gyűjtéseiből létrejött gyűjtemény 1872-ben, midőn a tudomány-egyetem használatára bocsátattott, mintegy 8000 darabból állott. Ettől kezdve különösen az osztály őreinek gyűjtéséből rohamosan gyarapodott. 1882-ben és 1883-ban a mocsai meteorokövekkel eszközölt csere utján jutott a gyűjtemény igen becses anyaghoz. Az egyetem gyűjteményeivel együtt van felállítva.

Mindkettő állománya 20,600 db ásvány, 12,000 db kőzet, 13,450 db kövület és 107 esési vagy lelőhelyről való meteorit 162 darabban; összesen 46,212 db.

Vasár- és ünnepnapokon d. e. 10-től 12-ig nyitva van.

Megtekinthető esetleg máskor is az igazgató engedélyével.

Igazgató: dr. Szádeczky Gyula egyet. ny. r. tanár.

407. Az erdélyi Kárpát-egyesület múzeuma.

A múzeum megalakítását az erdélyi Kárpát-egyesület választmányának határozata alapján szervezett néprajzi bizottság 1898 május 10-ikén mondta ki. Kolozsvár sz. k. város törvényhatósága a létesítendő múzeum elhelyezésére Mátyás király szülőházát ajánlotta fel az egyesületnek és saját költségén gondoskodott annak stilszerű helyreállításáról. A gyűjtemények ez épület át vételéig az egyesület által bérelt irodahelyiségben voltak elhelyezve. Az átköltöztetés és rendezés munkája Jankó János múz. és könyvt. orsz. felügyelőnek, a Magyar Nemz. Múzeum néprajzi osztálya igazgatójának vezetése alatt 1901 nyarán vette kezdetét.

Az egyesületi 1899-ben összes gyűjteményeit a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Az egyesület elnöke: Báró Feilitzsch Arthur orsz. képviselő; *titkár*: Radnóti Zoltán; *pénztárnok*: Merza Győző.

a/ Könyvtár.

Alapját Hermann Antal tanár 2000 kötetből álló néprajzi könyvtára képezi, mely ajándékozás útján került az egyesület birtokába.

Állománya 2500 kötet és 200 térkép, egy szobában elhelyezve, 50 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel

Czédula-katalogusa van.

Az egyesület tagjai évi 6 korona tagsági díj ellenében használhatják.

Kikölcsönzés nincs.

b/ Néprajzi gyűjtemény.

Állománya több ezer darabra rug; rendezése most van folyamatban. Az állam 1899 óta évenként 1000 koronával járul gyarapításához.

Leltára van.

A közönség hétköznapokon d. e. 8-tól 12-ig s d. u. 3-tól 6-ig, vasár- és ünnepnapokon d. e. 9-től 12-ig megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Kovács Géza.

Az erdélyrészi Kárpát-egyesület alapszabályai és ügyrendje.
(Kolozsvár, 1896.)

408. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Keletkezésének ideje a XVII. század közepén innen, talán Apáczai Cseri János korszakára tehető. Első könyvjegyzéke Kurtány József könyvtárnoksága idejéből (1692—1696.) maradt meg az Apáczai-albumban. (Fejlődésének történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 27,134 kötet, ezek között 14 ősnymtatvány, négyszáznegyvenkilencz magyar és idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 290 kézirat, öt teremben elhelyezve, négy személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

Használók számára minden hétfőn, szerdán és szombaton d. e. 11-től 12 óráig van nyitva. Kikölcsonzés van a könyvtárnok felelősségére, sőt más helyekre is küld a könyvtár használatra könyveket testületek és hatóságok részére.

Évi javadalmazása 1000 kor.

1900. évi gyarapodása 252 kötet.

Könyvtárnok: dr. Török István.

b) Régiség-gyűjtemény.

A XIX. század elején keletkezett. Tulajdonképeni értelemben vett régiséggyűjtemény nincs, csupán éremgyűjtemény és filológiai-történelmi múzeum. Az éremgyűjtemény ajándékozás útján keletkezett, a filológiai múzeumot pedig 1895-ben alapította az intézet és fejlesztésére évi 200 koronát fordít.

Állománya 93 régiség és 1282 érem, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Egyesek a múzeumi őr kíséretében bármikor megtekinthetik.

Évi javadalmazása 238 korona.

A gyűjtemény őre: Balogh Károly tanár.

c) Természetrাজi gyűjtemény.

1841-ben keletkezett, midőn Méhes Sámuel tanár a természetrájz tanítására tanszéket alapított. Fejlesztéséhez dr. Bálint S., dr. Entz G., dr. Hantz M., Gondol D., a milleniumi kiállítás igazgatósága, az erdélyi múzeum-egylet, dr. Békéssy Gy., Hóry B., br. Bánffy Ernő, dr. Sigmond J., Almásy Endre és Parádi Kálmán járultak nagyobb adományokkal.

Allománya 1995 állat, ezek között 35 emlős, 245 madár, 25 hulló, 10 hal, 1600 rovar és 60 egyéb állat, továbbá 3080 növény, 230 ásvány, 60 kőzet és 40 kőület, három szobában üvegszekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán a tanuló ifjuság számára van nyitva, kik a felügyelő tanár jelenlétében dolgozhatnak is benne.

Évi javadalmazása 200 korona, mely összesen az 1900. évben 4 állat és 20 növény szereztetett be.

A gyűjtemény őre : P a r á d i K á l m á n tanár.

Szabó Samu, A kolozsvári ev. ref. kollégium könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1885. évf.)

409. Az ev. ref. theologiai intézet könyvtára.

1895-ben alapítottatott. 1896-ban Papp Gábor dunántúli ref. püspök könyvtára egy részének Szász Domokos ref. püspök által történt megvásárlásával gyarapodott. 1897-ben Szilágyi Sándor, budapesti egyetemi könyvtári igazgató, Szilágyi Ferencz könyvtárának egy részét adományozta a könyvtárnak.

Allománya 12,500 kötet, köztük 20 db régi magyar nyomtatvány, két teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Kikölesönzés van az intézet internátusában lakó növendékek részére egy havi használatra, másoknak s hosszabb időre csak a könyvtárnok felelősségére.

Évi javadalmazása 1000 kor., melyet a theol. fakultás alapjából az erdélyi ev. ref. egyházkerülettől kap.

Könyvtárnok : P o k o l y J ó z s e f theol. tanár.

410. A Ferencz József-tudomány-egyetem gyűjteményei.

1. Könyvtár.

Az egyetemi könyvtár a régi jogakadémiai könyvtárból fejlődött. Mikor az 1774-ben alapított, de I. Ferencz uralkodása alatt megszűnt s 1863-ban újra megnyilt régi jogakadémia 1872-ben a kolozsvári orvos-sebészi intézettel együtt egyetemi szervezetet nyert, könyvtáraik egyesítettén, mint egyetemi

könyvtár kezdett működni. A jogakadémia könyvtára 1639 kötetet tett ki, melyhez az orvos-sebészeti intézetek s az erdélyi főkormányshoz könyvtárainak 8600—9000 kötete, továbbá a Benigni-könyvtár java (6839 kötetben) járulván, megalakulásakor mintegy 18,000 kötetet számlált. Állandó évi javadalmasból gyarapodott s időközben néhány nagyobb gyűjteményt olvasztott magába, mint 1890-ben a feloszlott nagyszabeni jogakadémia könyvtárából 4514 kötetet, 1896-ban a Felméri-könyvtár 3600 kötetét, a budapesti tud. egyetem könyvtára többes példányaiból mintegy 3500 kötetet, 1900-ban Nyiri Eleknek ajándékából 538 kötetet.

Állománya jelenleg körülbelül 70.000 kötet, mely az egyetemen képviselt négy fakultás (jogi, orvosi, bölcséleti és math.-természettudományi) igényeit szem előtt tartva gyarapítatik. Az évi javadalom 20,000 korona, s a hallgatók száma szerint a beiktatási és könyvtári illetékekből a könyvtárra eső hányad. Ideiglenesen a múzeum egyes könyvtárával együtt a központi egyetem épületében van elhelyezve. Nyilvános olvasóterme 42 egyévre van berendezve s naponként d. e. 9-től 12-ig és d. u. 4-től 6-ig van nyitva. Könyv kölcsönzése igen élénk, lévén az ország keleti részében a legnagyobb nyilvános könyvtár s az egyetem tanárainak és hallgatóinak, az erdélyi-múzeum közönségének egyaránt szolgálatára állván. E célra az egyetemi tanárok minden megszorítás nélkül, az egyetemi hallgatók indexük, idegenek pénzbiztosíték ellenében kaphatnak költsön könyveket; azonkívül a hazai s a külföldi tudományos és közművelődési intézetekkel összeköttetésben áll.

Igazgató : dr. Erdélyi Pál; *könyvtárőr* : dr. Gyulai Farkas; *könyvtár-tiszt* : Gazelli Árpád; *napidíjasok* : Tóth Ernő, Faragó László, Demeter Dezső és Huszár György.

Ferenczi Z., Jelentés a kolozsvári m. k. Ferencz József tud. egy. könyvtárának 1891/92. évi állapotáról. (Magyar Könyvszemle, 1892/93. évf.) — U. az 1892/93. iskolai évben. (U. ott, 1894. évf.) — A kolozsvári Ferencz József tud. egy. könyvtára az 1893/94. és 1894/95. iskolai évben. (U. ott, 1895. és 1896. évf.) — A kolozsvári m. k. Ferencz József tud. egy. könyvtárának szakcímjegyzéke: I. kötet. Bölcs. szakkör. (Kolozsvár, 1894.) — II. kötet. Jogi szakkör. (Kolozsvár, 1892.) — III. k. Orv. természettud. szakkör. (Kolozsvár, 1896.) — IV. kötet. Az 1896. év végéig történt gyarapodás. (Kolozsvár, 1897.) — V. k. Az 1898. év végéig történt gyarapodás. (Sajtó alatt.) — A Ferencz József tud. egy. könyvtár szervezeti szabályzata. (Magyar Könyvszemle, 1900. évf.)

2. Érem- és régiségtár.

(Lásd Erdélyi múzeum-egylet alatt.)

3. Természettudományi gyűjtemények.

(Lásd Erdélyi múzeum-egylet alatt.)

4. A Ferencz József-tud.-egyetemhez tartozó szakkönyvtárak.

a) A leiró és tájboncztani intézet könyvtára.

Állománya 833 kötet.

Évi javadalmazása 200—400 kor. az intézeti átalányból.

Igazgató: Davida Leó ny. r. tanár.

b) Az élettani intézet könyvtára.

Állománya 1519 kötet.

Évi javadalmazása 600—800 kor.

Igazgató: Udránszky László ny. r. tanár.

c) A szemészeti intézet könyvtára.

Állománya 820 kötet.

Évi javadalmazása 200—300 kor.

Igazgató: Hoor Károly ny. r. tanár.

d) Az élet- és kórvegytani intézet könyvtára.

Állománya 346 kötet.

Évi javadalmazása 200—300 kor.

Igazgató: Udránszky László ny. r. tanár.

e) A földrajzi intézet könyvtára.

1884-ben keletkezett.

Állománya 167 kötet könyv, 125 látkép és 13 atlasz.

Évi javadalmazása 400 kor.

Igazgató: Turner Adolf ny. r. tanár.

f) Az elmeorvosászati klinika könyvtára.

1890-ben keletkezett.

Állománya 329 kötet.

Évi javadalmazása 300—400 kor.

Igazgató: Lechner Károly ny. r. tanár.

g) A vegytani intézet könyvtára.

1872-ben keletkezett. Dr. Fleischer Antal egyet. tanár hagyatékával gyarapodott.

Állománya 3026 kötet. Kiválóbb nevezetességei mintegy 50 db. régi alkhimista könyv és kézirat.

Évi javadalmazása 600 kor.

Igazgató: Fabinyi Rudolf ny. r. tanár.

411. A gazdasági tanintézet könyvtára.

1869-ben, a tanintézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 5420 kötet, 5 kézirat, néhány térkép és metszet, egy teremben elhelyezve, 20 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára kikölcsonzés céljából minden szombatn d. e. 10-től 12-ig nyitva van.

Könyvtárnok: Réti János tanár.

A kolozsmonostori kir. gazd. tanintézet könyvtárának czimjegyzéke. (Kolozsvár, 1890.)

412. Az iparos-egylet könyvtára.

1860-ban keletkezett.

Állománya 4071 kötet, egy teremben elhelyezve, 20 szemlyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés céljából naponta d. u. 2-től 3-ig van nyitva. A tagokon kívül mások évi 2 kor. használati díjat fizetnek.

Könyvtárnok: Török Lajos.

Török J. A kolozsvári iparos-egylet története 1860—1885. (Kolozsvár, 1888.)

413. A kegyes-tanítórend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1579-ben alapították a jezsuiták, midőn Kolozsvárott megtelepedtek. A jezsuiták eltöröltetésével 1773-ban a könyvtár a kath. tanulmányalapra szállt. 1778 óta a kegyesrendiek kezeleése alatt áll. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 31,000 kötet, ezek között 83 ősnymtatvány; továbbá 387 db kézirat, négy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betűrendes katalogusa; újabb czédulakatalogusa most készül.

A tanárokon kívül mások is használhatják, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

Évi javadalmazása 600 kor., melyet a tanulmányi alaphól kap.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési ideje ismeretlen.

Állománya 13 arany, 391 ezüst és 120 bronz-érem, egyik könyvtárteremben elhelyezve.

Leltára van.

A gyűjtemények őre: W a g n e r A n t a l tanár.

A kegyes-tanítórend r. kath. főgimnáziumának könyvtára.
(Az 1851/2., 1876/7. és 1897/8. évi értesítőben.)

414. A kereskedelmi akadémia könyvtára.

1878-ban keletkezett.

Állománya 1382 mű 2457 kötetben, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 700 korona.

Könyvtárnok: dr. Széplaki János.

Kiss Sándor, A kolozsvári kereskedelmi akadémia története.
(Kolozsvár, 1896.)

415. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.

1851-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet és 36 db. térkép, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betürendes katalogusa.

A kamarai tagok és általuk ajánlott érdeklődők a hivatalos órák alatt használhatják.

Évi javadalmazása 400 korona.

Könyvtárnok : K. Balázs Gyula jegyző.

416. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola könyvtára.

1880-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás és közokt. minisztérium járult fejlesztéséhez.

Állománya 779 kötet s több térkép, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van; szaklajstroma most készül.

Csupán adományokból gyarapodik. Így az 1900. évben 182 kötettel.

Könyvtárnok : dr. Varsányi György tanár.

417. A m. kir. áll. tanítóképző-intézet könyvtára.

1871-ben keletkezett.

Állománya 1937 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül a szaktanárok ajánlatára az intézet rendes növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 160 korona, melyet a vallás és közokt. minisztériumtól kap. Ez összesen az 1900. évben 98 kötet szerzetett be.

Könyvtárnok : Tarján W. Gyula.

418. A siketnémák áll. segélyezett orsz. intézetének gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Az 1891/92. iskolai évben keletkezett.

Állománya 346 kötet, egy szobában elhelyezve, a mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Évi javadalmazása 100 korona. 1900. évi gyarapodása 41 kötet.

Könyvtárnok: Nagy Péter tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1897-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a marosújvári m. kir. főbányahivatal és a nagybányai m. kir. bányai igazgatóság járultak fejlesztéséhez.

Állománya 10 hüllő, 107 rovar, 60 üveg fűszer és magvak s 140 ásvány, egy külön szobában felállított üvegszekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Eddig csupán adományozás útján gyarapodott.

A gyűjtemény őre: Ullrich Géza tanár.

Szvacsiná G., A siketnémák kolozsvári orsz. intézetének története. (Kolozsvár, 1896.)

419. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1725-ben keletkezett.

Állománya mintegy 4500 kötet, köztük néhány ösnyomtatvány; továbbá 255 kézirat és a Ferencz-rendiek összes erdélyi házainak fontosabb oklevelei, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsonzés van térítvény mellett.

Könyvtárnok: Imre Márk házfőnök.

420. Az unitárius főiskola könyvtára.

Az unitárius főiskola a Kolozsvártt már a XIII. században virágzó szász-magyar városi iskola utódja és örököse lévén, könyvtárának eredete is a középkor homályába vész. Ugy látszik,

két könyvtárt tartottak fenn: egy nagyobbat a piaci templom sekrestyéjében a tanárok részére s egy kisebbet az óvári iskola épületében a tanulók részére. Mindkettőt feldúlták 1602-ben a Básta hajdúi. 1605-ben Bocskai az unitáriusokat visszahelyezvén az iskola és templom birtokába, a városi tanács mindent visszaadott nekik, a mit lehetett. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 34,600 kötet, ezek között mintegy 8 ósnyomtatvány; továbbá 700 kötet kézirat, néhány oklevél, kisebb térkép és metszet-gyűjtemény, 7 teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Kolozsvár adózó polgárainak 1453. évi névsora, »eretnek«-könyvek, XVI. századbéli unitárius titkos nyomtatványok és szombatos iratok gazdag gyűjteménye.

Van betűrendes katalógusa és helyrajzi lajstroma.

Használók számára kikölcsönzés céljából hetenként 2 órán át nyitva van.

Más helyekre is küld a könyvtár használatra könyveket vidéki papoknak, tanároknak vagy más tudósoknak; kéziratot vagy értékesebb és ritkább művet azonban csak az egyházi főhatóság előzetes engedélyével.

Évi javadalmazása 400 korona, melyet az unitárius egyházi hatóságtól kap.

Könyvtárnok: Kanyaró Ferencz tanár.

Simén Domokos, *Az unitáriusok kolozsvári főiskolájának könyvtára.* (Keresztény Magvető, XII. évf.) — *A kolozsvári unitárius főiskolai könyvtárból eladásra szánt többes példányok jegyzéke.* I. f. (Kolozsvár, 1886.)

KOMÁROM. (Komárom vármegye.)

421. A kaszinó könyvtára.

1882-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden csütörtökön d. u. 2-től 3-ig van nyitva.

Az 1900. évben 200 korona fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Batho Lajos.

422. A komáromi városi és vármegyei múzeum-egyesület gyűjteményei.

Az 1887-ben keletkezett komárom városi és megyei történelmi és régészeti egyesület alapította gyűjtemény keletkezése az egyesülettel egyidejű. Ideiglenesen az ev. ref. kollégiumban, majd az igazságügyi palota II. emeletén volt elhelyezve, végül Komárom sz. k. város tanácsa a tulajdonát képező gróf Esterházy-féle pavillont engedte át a múzeum céljaira, hová az 1900 augusztus 1-én helyeztetett át. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll. 1900. évi javadalmazása az egyesület bevételeiből 674 korona volt. Az állam 1900-ban és 1901-ben, évenként 400 korona segélyben részesítette.

Az egyesület tagjainak száma 193. Elnök: Szombathelyi Győző ny. alispán; titkár: Weszelovszky János.

A gyűjtemény állománya mintegy 5000 db múzeumi tárgy, továbbá 40 kötetből álló szakkönyvtár, egy teremben elhelyezve.

A közönség minden vasárnap d. e. 8-tól 12-ig díjtalanul megtekintheti.

A régészeti osztály öre: Weszelovszky János; a történelmi osztály öre: Szendrey Imre; a természetrajzi osztály öre: Bottay Kálmán; a néprajzi osztály öre: Bathó Lajos.

A komárom-városi és megyei történelmi és régészeti egyesület évkönyvei I—XIV. évf. (Komárom, 1889—1901.)

423. A Szent-Benedek-rend kath. gimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Már 1649-ben megvolt, midőn a jezsuiták III. Ferdinánd adománya alapján a gimnáziumot megnyitották. A jezsuitarend eltörlésekor 1776-ban a Szent-Benedek-rend tagjai vették át az intézetet és a könyvtárt, 1786-ban azonban e rend is eltörlött, s midőn 1812-ben újra átvették a komáromi gimnáziumot, sem könyvtárt, sem gyűjteményeket nem találtak. (Részletebben lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Fejlesztéséhez Rimely Mihály pannonhalmi főpát 1851-ben, Vagács Cézár 1877-ben és Holler Engelbert 1881-ben járultak nagyobb adományokkal.

Allománya 10,634 kötet, ezek között nyolcz magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

A tanárokon kívül mások is használhatják, ha a kivett könyvet sajátkezüleg jegyzik be a könyvtárban kitett használati naplóba. Kölcsön ad a könyvtár könyveket, ugyanazon feltétel alatt.

Évi javadalmazása 360 korona a tandijakból, mely összegben az 1900. évben 242 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Horváth Róbert.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Allománya 1073 érem.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1851-ben keletkezett. Fejlesztéséhez 1854-ben a cs. kir. földtani intézet, 1855-ben Bielőhradszky jószágkormányzó, Pius Titius, 1858-ban Ballay Valér, 1860-ban Takács Bernardin, Stelzig G. ezredes, 1863-ban Pius Titius és 1864-ben Sárkány Miklós apát járultak nagyobb adományokkal.

Allománya 3713 állat, ezek között 46 emlős, 342 madár, 14 hulló, 47 hal, 300 rovar és 2964 egyéb állat, továbbá 4346 növény, 1015 ásvány, 185 kőzet és 714 kövület, a székház egy termében elhelyezve.

Leltára van.

Kivánatra egyesek felügyelet mellett megtekinthetik.

Évi javadalmazása 112 korona a tandijakból.

A gyűjtemény őre: Hevesi Bernát.

Németh Vilmos, A komáromi kath. gimnázium története a Jézus-társaság vezetése alatt. (Az 1893/94. évi értesítőben és különnyomatban: Komárom, 1894.) — Németh Vilmos, A komáromi kath. gimnázium története 1776-tól 1812-ig. (Az 1894/95. évi értesítőben és különnyomatban: Komárom, 1895.) — Németh V., A komáromi kath. gimnázium története 1812-től. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

424. Vármegyei könyvtár.

Kulcsár István mintegy 4000 kötetből álló könyvtárával alapította meg, melyet 1827-ben Komárom megye közönségének ajánlott fel, s melyet a vármegye u. a. évi október 9-ikén

tartott közgyűlésen elfogadott. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

A könyvtár három részből áll. A Kulcsár-könyvtár állománya 3747 munka, a Ghyczy-könyvtaré 1763 munka, a vármegye többi könyvei pedig 710 darabot tesznek ki. Mindezek a megyei levéltárban vannak elhelyezve.

Mindegyik csoportnak van leltára, a Ghyczy-féle könyvtárnak van ezenfelül szaklajstroma és czédula-katalogusa is; a megye által beszerzett újabb könyvekről pedig szerzeményi napló vezetetik.

Használatra csak a Ghyczy-könyvtár anyaga van a nyilvánosságnak átengedve. Kikölcsönzés minden pénteken van díjtalanul.

Évi javadalmazására a megyei pénztárban »könyvtári alap« czimen kezelt 10,400 korona tőke kamatai fordíttatnak.

Könyvtárnok: Miskey Géza megyei levéltárnok.

Erdélyi Pál, A komárommegyei Kulcsár-könyvtár. (Magyar Könyvszemle, 1886. évf.) — Thaly István, Ghyczy Kálmán könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1888. évf.)

KÖRMÖCZBÁNYA. (Bars vármegye.)

425. A magyar egyesület könyvtára.

1880-ban, közvetlenül az egyesület megalakulása után. keletkezett,

Állománya 1141 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden csütörtökön d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 383 korona fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Mohapel Antal.

Mohapel Antal, Könyvtári jelentés a körömczbányai Magyar Egyesület könyvtárának állásáról az 1899. évben. (Körömczbánya, 1901.) — A körömczbányai magyar egyesület évi jelentései.

426. A m. k. áll. főreáliskola-könyvtára.

1889-ben keletkezett.

Állománya 8600 kötet, egy teremben elhelyezve, 10 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 1200 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Dr. Tail Attila.

Hlatky József és Schröder Károly, A körmöczbányai középiskola története a XVI. századtól a jelenkorig. (Az 1894/95. évi értesítőben és különnyomatban: Budapest, 1895.)

427. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1649-ben, a kolostorral egyidejűleg keletkezett. 1678-ban már könyvtári katalogust szerkesztettek, mely 273 kötetről számolt be.

Állománya 6074 kötet, köztük 3 db őnyomtatvány és 97 db kézirat, két teremben elhelyezve.

Katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Maháczek Béla.

Ballagi Aludár, Felvidéki könyvtárbejáratok. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.)

428. Városi múzeum.

a) Könyvtár.

Állománya mintegy 2400 kötet és füzet, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

b) Egyéb gyűjtemények.

Állományuk 4108 tárgy, köztük 2081 db érem, melyek a könyvtárral együtt a városi levéltárban vannak elhelyezve. A gyűjtemény a városi pénzverés emlékeiből, néprajzi és iparművészeti tárgyakból, néhány képből s jelentékenyebb természetrajzi gyűjteményből áll.

Leltára van.

A közönség naponként a hivatalos órák alatt megtekintheti.

A gyűjtemények őre: Krizskó Pál városi levéltárnok.

KŐSZEG. (Vas vármegye.)

429. A Szent-Benedek-rend gimnáziumának
könyvtára.

A jezsuiták alapították a XVII. században. A rend eltörlése után az intézettel együtt a könyvtárt is a piaristák vették át. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 10,800 kötet, ezek között 1 ősymotatvány és 3 kézirat, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül térítvény mellett más megbízható személyek is használhatják.

Évi javadalmazása 360 kor., melyet a pannonhalmi főapátságtól kap.

A kőszegi gimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.) — Molnár Béla. A kőszegi Szent-Benedek-rendi kath. gimnázium tanári könyvtára. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

KUN-SZENT-MÁRTON. (Jász-Kun-Szolnok-
vármegye.)

430. A kaszinó-egylet könyvtára.

1862-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 606 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Van leltára és katalógusa.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 4-től 5-ig van nyitva.

Könyvtárnok: Péntek Elek.

431. Az olvasó-egylet könyvtára.

1861-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából naponként délután 2-től 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 200 korona fordított gyarapítására.

KUN-SZENT-MIKLÓS. (Pest vármegye.)

432. Az ev. ref. algimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A XVIII. század első felében, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Az első 1764. évi feljegyzés 76 kötettről szól. 1830-ban szeniczei Szalai István dabasi birtokos és mérnök 829 kötetnyi könyvtárával gyarapodott. Az 1851. évi leltározás alkalmával már 1376 kötetet számlált.

Állománya 5748 kötet, köztük 29 régi magyar nyomtatvány, 1010 füzet, 38 térkép és 14 kötet atlasz, egy teremben elhelyezve. 1886-ban választatott ki belőle a 835 kötetből és 64 térképből álló tanári szakkönyvtár; ez a tanári szobában van elhelyezve, a mely egyszersmind olvasótermül is szolgál.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják.

Évi javadalmazása 636 korona a gimnázium saját alapjából és az ideiglenes államsegélyből. 1900. évi gyarapodása 37 kötet és 7 térkép.

Könyvtárnokok: Szikszay Gusztáv igazgató és Apostol Pál tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1870 körül keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Burián János ügyvéd, Bernáth István ev. ref. lelkész örökösei, Dömötör Bertalan ev. ref. lelkész, Iványos Gyula, Szász Dezső, Apostol János és a ráczkevei ev. ref. egyház gyarapították.

Állománya 153 régiség és 3227 érem, üvegszekrényekben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Batthyány Lajos gróf előlőttöltő ötlövetű revolvère, továbbá Virágh Gedeon honvédalezredes rablancza és az aradi várban használt vésőeszközei.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre: Szikszay Gusztáv igazgató.

c) Természettudományi gyűjtemény.

1855-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a m. kir. földtani intézet és Soltra Lajos ev. ref. lelkész özvegye járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 174 növény, 758 ásvány, 184 kőzet és 65 kövület, üvegszekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre: Bernáth Lajos tanár.

A kunszentmiklósi ev. ref. gimnázium rövid története. (Az 1888/89. évi értesítőben.) — *Tanestközök és könyvtárak.* (Az 1894/95. évi értesítőben.)

433. A kaszinó könyvtára.

1863-ban keletkezett.

Állománya 655 kötet, melyek egy teremben vannak elhelyezve, 15 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön d. u. 1 és 2 óra között van nyitva.

Évi javadalmazása 100 korona.

Könyvtárnok: Páter János.

LELESZ. (Zemplén vármegye.)

434. A jászóvári prémontrei kanonok-rend konventjének könyvtára.

1802-ben keletkezett, midőn a II. József császár alatt eltörölt rend újból visszaállított.

Állománya 5493 kötet, egy teremben elhelyezve.

1900. évi gyarapodása 42 kötet.

Könyvtárnok: dr. Kussinszky Arnold.

LENGYELTÓTI. (Somogy vármegye.)

435. A kaszinó könyvtára.

1872-ben keletkezett.

Állománya 1600 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Szabady Ede.

LETENYE. (Zala vármegye.)

436. A kaszinó könyvtára.

1890-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.
 Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve.
 Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Wesel Manó.

LÉVA. (Bars vármegye.)

437. Az állami tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2539 kötet és 60 térkép, egy teremben elhelyezve.
 Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül az iskola növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 681 korona, melyet általány fejében a
 vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása
 228 kötet és 7 térkép.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

1880-ban keletkezett.

Állománya 3833 állat, ezek között 38 emlős, 71 madár,
 32 hüllő, 18 hal, a helyi fauna rovargyűjteménye 2899 fajjal,
 az iskolai rovargyűjtemény 258 fajjal, 32 db rovarbiológiai
 készítmény, 58 dbból álló pókgyűjtemény, 250 dbból álló tojás-
 gyűjtemény és 150 darabból álló csigaházgyűjtemény; továbbá
 800 növény, 220 darabból álló maggyűjtemény, 55 darab
 növénykészítmény, 450 ásvány, 25 közet és 45 kövület, a
 könyvtárteremben, az intézet folyosóján s tantermeiben el-
 helyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása változó; az 1900. évben rendkívüli állam-

segélyül 1298 koronát kapott, mely összesen 70 állat és 36 növény szereztetett be.

A gyűjtemények őre: Kriek Jenő tanár.

438. A kaszinó könyvtára.

1854-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2116 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére minden kedden és szombaton d. e. 11-től 12-ig s csütörtökön d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. Használati díj két héten tul minden műért naponként 2 fillér.

Az 1900. évben 400 korona fordítottatott gyarapítására.

Könyvlárnok (70 korona tiszteletdíjjal): Kiss Gyula.

Mácsai Lukács, A Felvidék társadalmi köréből 1835—85. (Léva, 1886.) — A lévai kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Léva, 1898.)

439. A kegyes tanítórend házi könyvtára.

Alapját a kőszegi társházból Lévara szállított mintegy 2000 kötet könyv képezi. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) A könyvtár nagyobb-részt elhalt rendtagok hagyatékából gyarapodik.

Állománya 7934 kötet, egy teremben elhelyezve. Különös érdekességei az 1829-ben Bajusz Imre piarista által ajándékozott török levelek.

Czédula-katalogusa van.

440. A kegyes tanítórend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1815-ben keletkezett, midőn az intézet herczeg Eszterházy Miklós, a Marczibányi-család, Bars és Hont megyék, Léva város közönsége és a főpapok adományáiból megalakult.

Állománya 1698 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 400 korona a tandijakból, mely összesen az 1900. évben 80 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : P ó z n a J ó z s e f tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 433 régiség, a természetrajzi szertárban három szekrényben elhelyezve.

Csupán adományozás útján gyarapodik. 1900. évi gyarapodása 10 régiség s 41 érem.

A gyűjtemény őre : P ó z n a J ó z s e f tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1863-ban keletkezett.

Állománya 1212 állat, 2202 növény és 1735 ásvány, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 300 korona a tandijakból.

A gyűjtemény őre : F e j é r G y u l a tanár.

Dr. Tóth György, A lévai kegyesrendi főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

LIBETBÁNYA. (Zólyom vármegye.)

441. A magyar kör könyvtára.

1887-ben keletkezett.

Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok : K n y a z o v i c z k y G y u l a tanító.

LIPPA. (Temes vármegye.)

442. Az állami felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1891-ben keletkezett.

Állománya 6032 kötet, ezek között 175 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül a tanulók, sőt a művelt közönség is díjtalanul használhatja.

Évi javadalmazása 769 korona a tanulók járulékaiból, mely összesen az 1900. évben 663 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : T i s z a F e r e n c z tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1876-ban keletkezett.

Állománya 1015 érem, melyek egy 52 kis fiókot magában foglaló csinos éremszekrényben vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a helyi érem-leletek.

Szaklajstroma van.

A közönség bármikor megtekintheti.

Csupán adományozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre : E i s e n k o l b A u r é l tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1874-ben keletkezett. Több preparatumnál Szukk Antal és Kovacsics János tanárok készítették.

Állománya 20 emlős, 45 madár, 20 hüllő, 2 hal, 100 rovar és 46 egyéb állat; továbbá 250 növény, 360 ásvány, 28 kőzet és 8 kővület.

Leltára van.

A közönség bármikor megtekintheti.

A gyűjtemény őre : K o v a c s i c s J á n o s tanár.

A lippai felső kereskedelmi iskola könyvtára. (Az 1899/1900. évi értesítőben.)

LIPTÓ-SZT.-MIKLÓS. (Liptó vármegye.)

443. A magyar társalgókör könyvtára.

1880-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 771 mű 1033 kötetben, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából mindennap d. u. 6-tól 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 8 kor. fordítottatott gyarapítására

Könyvtárnok: Orbán Nándor polg. isk. tanár.

A lipτόςzentmiklósi magyar társalgókör tulajdonát képező könyvek címjegyzéke.

444. A polgári kaszinó könyvtára.

Állománya 600 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

A tagok részére kikölcsönzés céljából mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Lacko Milos.

LOSONCZ. (Nógrád vármegye.)

445. Az állami főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett, melyet négy osztálylyal 1590 körül alakított meg a ref. egyházközség s később (1796-tól) theológiával kapcsolatos főiskolává fejlesztett, mely a múlt század 30-as éveiben jogi karral is bővült. A főiskola gazdag könyvtára azonban az 1849. aug. 8-iki veszedelem alkalmával porrá égett, s az elszegényedett intézet új könyvtárát a Losonczi vidéken lakott ref. családok ugyszólván a magukéból rakták össze utána. 1869-ben, midőn az állam az iskolát az egyháztól átvette, már 5415 kötetből állott.

Állománya 15,115 kötet és füzet, köztük egy ősnymtatvány, tizenhárom magyar nyelvű és tizenhárom idegen nyelvű

régi hazai nyomtatvány; továbbá 73 térkép, 50 kézirat és 2 oklevél, egy teremben elhelyezve.

A könyvtár érdekessége Joannes Brentio Catechismusa 1551-ből, mely a czimlapján olvasható bejegyzés szerint Kalvin Jánosé volt és tőle marginalis jegyzeteket is tartalmaz.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 800 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 394 kötet és füzet szereztetett be.

Könyvtárnok: dr. Illyefalvi Vitéz Aladár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1869-ben keletkezett, midőn az állam az intézetet átvette. Allománya 452 db még rendezetlen érem stb.

A gyűjtemény őre: Gresits Miksa igazgató.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett.

Az állattani gyűjtemény 1301 db; a növénytani gyűjtemény 724 db, az ásvány, kőzet és földtani gyűjtemény pedig 877 dbból áll. Mindezek egy nagy teremben vannak elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre: Malesevics Emil.

Concilia Emil, Losoncz könyvtárainak ismertetése. (Magyar Könyvszemle, 1885. évf.) — Ambrus Mór, Vázlatok a losonczai gimnázium háromszázados életéből. (Losoncz, 1885.) — A losonczai gimnázium vázlatos története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

446. A m. kir. áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1869-ben keletkezett, midőn az állam az átvett protestáns algimnáziumok egyikét tanítóképzővé alakította át.

Allománya 1612 kötet és 31 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden héten két órán át kikölcsönzés céljából nyitva áll. A tanárokon kívül a tanulók, sőt a művelt közönség is használhatja. A kikölcsönzés elismervény ellenében történik.

Évi javadalmazása 160 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 34 kötet és 4 térkép.

Könyvtárnok: Nagy Iván tanár.

b) Természettudományi gyűjtemény.

1869-ben keletkezett.

Állománya 356 állat, 76 növény és 1318 ásvány, két külön teremben a fizikai szerekekkel együtt elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 140 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap, ez összeg egy része azonban fizikai felszerelésekre fordítandó.

A gyűjtemény őre: Rusz Viktor tanár.

Concilia Emil, Losoncz könyvtárainak ismertetése. (Magyar Könyvszemle, 1885. évf.)

447. Városi közkönyvtár.

1851-ben keletkezett, midőn Kubinyi Ágost hivatkozással arra, hogy 1849. aug. 8-ikán az oroszok által okozott tüzvészben a ref. kollégium és az ág. ev. gimnázium jelentékeny értékű könyvtárai teljesen elpusztultak, országos felhívást bocsátott közzé oly czélből, hogy ezen veszteség pótlására könyveket adományozzanak. Ezen felhívás oly szép eredményrel járt, hogy a könyvtár már 1853-ban több ezer kötettel bírta a használatnak átadatott. 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll. 1901-ben 600 kor. állami segélyt kapott.

Állománya 20,448 kötet, a városháza földszinti két termében elhelyezve, 10 személyre berendezett külön olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára, ünnep- és vasárnapok kivételével, naponta d. e. 9-től 12-ig nyitva van. Biztosítékul minden olvasó kivétel nélkül 10 koronát fizet. Az olvasódíj 1 óra 1 korona, negyedévre 2 kor. 50 fillér, félévre 4 kor. 80 fillér, egész évre 9 kor.

Évi javadalmazása 758 kor., mely összesen az 1900. évben 408 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Draskóczy József.

A losonczy városi közkönyvtár szabályrendelete és könyveinek címjegyzéke. (Losoncz, 1883.) — Concilia Emil, Losoncz könyvtárainak ismertetése. (Magyar Könyvszemle, 1885. évf.) — A losonczy városi közkönyvtár könyveinek pótló címjegyzéke 1884—95. (Losoncz, 1896.)

LOVASBERÉNY. (Fejér vármegye.)

448. Az olvasókör könyvtára.

1870-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 347 kötet magyar és 358 kötet német munka, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsezés céljából minden héten egyszer d. u. 5-től 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 98 kor. fordítottat gyarapítására, mely összeghez az egyesületen kívül az intelligencia 50 kor. adománnyal járult.

Könyvtárnok: P a p p J á n o s tanító.

449. Az ev. ref. iskolai és népkönyvtár.

1872-ben keletkezett az ev. ref. gyülekezet tagjainak adományaiból.

Állománya 276 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsezés céljából hetenként négyszer d. u. 6-tól 8-ig van nyitva.

Az 1900. évben 36 kor. fordítottat gyarapítására.

Könyvtárnok: G u l y á s I s t v á n.

LŐCSE. (Szepes vármegye.)

450. Az ág. evang. egyház könyvtára.

1710-ben, Hain Miklós hagyatékából keletkezett. Kezdetben a lőcsei ev. egyház főgimnáziuma és liceuma birtokában volt, ezek megszüntetésével azonban 1868-ban a nagy

templomban helyeztetett el. Nagyobb adományokkal Institoris, Osterlamm s Müller György tanárok, továbbá Kupetz Lykurg igazgató járultak gyarapításához.

Állománya 13,590 kötet, köztük 2 ősnymtatvány és 15 régi magyar nyomtatvány; továbbá 50 térkép, 200 kézirat és 65 oklevél.

Czédula-katalogusa van.

Kikölcsonzés csak rendkívüli esetekben van az egyház-tanács engedélyével.

Évi javadalmazása 80 kor.

Könyvtárnok: Binder Samu.

Ballagi Aladár, Felvidéki könyvtárúvárlatok. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.)

451. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1851-ben keletkezett, midőn az addigi könyveket és egyéb felszerelést a távozó prémontreick, mint a rend tulajdonát, elvitték s a helyükbe jövő cseh tanároknak az államtól kapott évi átalányból új könyvtárt kellett alkotniok. Főleg német és cseh könyveket szereztek. Nagyobb adományokkal dr. Richnavszky Pál, Szabó Elemér, Halász László és dr. Fleischer Jenő járultak fejlesztéséhez.

Állománya 5925 kötet, egy zárt folyosón elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül térítvény ellenében más megbizható egyének is használhatják.

Évi javadalmazása 315 korona, melyet a tanulmányi alapból kap. 1900. évi gyarapodása 598 kötet.

Könyvtárnok: Tittel Lajos tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1877-ben keletkezett.

Állománya 22 régiség, 636 érem és 17 bankjegy, a természetrajzi múzeumban és a könyvtárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1850-ben keletkezett.

Állománya 2734 állat, ezek között 545 emlős, 225 madár,

9 hüllő, 12 hal, 515 rovar és 42 egyéb állat: továbbá 1386 növény, 695 ásvány, 157 kőzet és 7 kövület, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a múzeum őrének kalauzolása mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása a tanszerátalányból 475 kor., mely összesen az 1900. évben 2 állat és 80 növény szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Nessler Alajos tanár.

Halász László, A lőcsei kir. kath. főgimnázium története. (Lőcse, 1896.)

452. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1885-ben, kevéssel az intézet alapítása után keletkezett.

Állománya 1347 kötet, egy szobában három szekrényben elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 525 kor. 1900. évi gyarapodása 83 kötet.

Könyvtárnok: Szentistványi Dániel tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1881-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium és dr. Holub Emil járultak fejlesztéséhez.

Állománya 238 állat, ezek között 25 emlős, 36 madár, 8 hüllő, 8 hal, 121 rovar és 40 egyéb állat, továbbá 146 növény, 134 ásvány, 50 kőzet és 40 kövület, két szobában elhelyezve.

Leltára van.

A gyűjtemény őrei: Földi János és Moldován Anna.

453. A m. kir. állami főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett; alapját a volt lőcsei ág. evang. gimnázium könyvtárának egy része

képezte. 1889-ben dr. Róth Samu főrealiskolai igazgató könyvtárának egy részével gyarapodott.

Állománya 5588 kötet, egy szobában, a tanári szobában és a folyosón felállított szekrényekben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása a szükséglet szerint változik. 1900. évi gyarapodása 95 kötet.

Könyvtárnok: Bauer József tanár.

b/ Természetrajzi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett.

Állománya 32 emlős, 140 madár, 27 hüllő, 40 hal, 9 rovar-gyűjtemény és 370 egyéb állat, továbbá 103 növény, 861 ásvány, 155 kőzet és 155 kövület, a természetrajzi szertár 2 termében elhelyezve.

Szakkatalogusa van.

Évi javadalmazása 40 korona a tanszerátalányból.

A gyűjtemény őre: Kordos Gusztáv tanár.

Dr. Demkó Kálmán, A löcsei egykori ág. ev. gimnázium és a jelenlegi m. kir. áll. főrealiskola története. (Lócse, 1896.)

LUGOS. (Krassó-Szörény vármegye.)

454. Az állami főgimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1837-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. A könyvtárra vonatkozó első hiteles adat az 1876/77. évi értesítőben jelent meg, midőn mindössze 452 kötetből állott. 1893-ban, mikor az állam az intézetet a vármegyétől átvette, már 2185 kötetre gyarapodott.

Állománya 6751 kötet, két szobában elhelyezve, 15 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják egyik intézeti tanár közvetítésével és annak szavatolása mellett.

Évi javadalmazása 600 kor. 1900. évi gyarapodása 285 kötet.

Könyvtárnok: Nemes János tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1878-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal a szab. osztrák államvasut-társaság és Kiss Lajos tanár járultak fejlesztéséhez.

Állománya 395 állat, 1527 növény, 515 ásvány, 260 kőzet és 52 kövület, egy nagy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 250 kor., mely összegben az 1900. évben 8 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Kiss Lajos tanár.

Rettegi Károly, A lugosi állami főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.) — A lugosi állami főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

455. A gör. kath. egyházmegye gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1850-ben, Áron Tivadar nagyprépost könyveiből keletkezett. Külön helyisége 1876 óta van.

Állománya mintegy 5000 kötet, köztük 1 db ősnymtatvány, továbbá 126 térkép, 8 db földgömb és 101 csomag kézirat.

Leltára van.

Javadalmazását a lugosi püspöktől kapja.

b) Egyéb gyűjtemények.

Állományuk 68 rézmetszet, a könyvtárban elhelyezve, s több más műzeumi tárgy, a püspöki lak különböző helyiségeiben felállítva.

Leltárak van.

Archeologische-epigraphische Mittheilungen aus Österreich-Ungarn VI. és VII. k.

MAGYAR-ÓVÁR. (Moson vármegye.)

456. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

1739-ben, a rendház alapításával egyidejűleg keletkezett s a házban elhunyt rendtagok hagyatékából gyarapodott.

Állománya 6845 kötet, ezek között 2 ősnymtatvány;

továbbá 2675 kézirat, 10 oklevél és 20 térkép, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A rendtagokon kívül mások is használhatják.

Évi javadalmazása 210 kor., melyet Szálé János magyar-óvári lakos alapítványának kamataiból kap.

Könyvtárnok: Bacskor István.

A kegyes-tanítórend magyaróvári könyvtárának katalogusa.
(Magyar-Óvár, 1895.)

457. *A kegyes-tanítórend kath. gimnáziumának gyűjteményei.*

a) Könyvtár.

A mult század hatvanas éveiben keletkezett, midőn a társ-ház könyvtárából a tanárok szükségleteinek megfelelő könyveket külön választották.

Állománya 3223 kötet, ezek között tiz idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 53 térkép, az igazgató előszobájában és irodájában hét nagy szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Biztosíték mellett a közönség is használhatja.

Évi javadalmazása 353 korona a felvételi díjából. 1900. évi gyarapodása 77 kötet és 2 térkép.

Könyvtárnok: Kontraszty Dezső tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1850-ben keletkezett gyűjtés utján és 1881-ben állítottatott össze. Nagyobb adományokkal Rhode Tivadar, dr. Füredi Róbert, Ivánfi Ede, Cselkó I., dr. Németh A., Ujhelyi Imre és Rappensberger Vilmos járultak gyarapításához.

Állománya 1004 érem, a múzeumban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség alkalomadtán szabadon megtekintheti.

Csupán ajándékozás utján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Rappensberger Vilmos igazgató.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

A múlt század hatvanas éveiben keletkezett. Nagyobb adományokkal Peck István, Ebenlöch Ferencz, a pozsonyi természettud. egyesület, Balás Árpád, dr. Sötér Ágost és Kőszeghi Frigyes járultak fejlesztéséhez:

Állománya 371 állat, továbbá 1127 növény, 1256 ásvány és 314 kőzet, üvegszekrényekben elhelyezve.

Nyomatott katalógusa van.

A közönség alkalomadtán szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 korona a felvételi díjakból, mely összesen az 1900. évben 31 állat és 21 növény szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Rappensberger Vilmos igazgató.

Rappensberger V., A kegyes-tanítórend vezetése alatt álló magyaróvári ginnázium története 1739—1894. Különlenyomat az 1893/94. évi értesítőből. (Győr, 1894.) — Rappensberger Vilmos, A kegyes-tanítórend vezetése alatt álló magyaróvári ginnázium könyv- és szertárainak leltára. Különlenyomat az 1894/95. évi értesítőből. (Győr, 1895.)

458. A m. k. gazdasági akadémia gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1818-ban keletkezett, midőn az intézetet Albert Kázmér szász-tescheni herceg megalapította.

Állománya 11,764 kötet, ezek között két ösnyomtatvány: továbbá 69 térkép, három egymásba nyíló szobában elhelyezve. A tanárok számára külön 12 személyre berendezett olvasóterme van.

Van szaklajstroma és czédula-katalógusa.

A hallgatóság számára hetenként egy órában adnak elismervény mellett két hétre könyvet kölcsön. Tankönyvek több példányban lévén, azok egy-egy félévre is kiadatnak.

Évi javadalmazása a költségvetés szerint 4000 korona. 1900. évi gyarapodása 333 kötet és 2 térkép.

Könyvtárnok: Thallmayer Viktor tanár.

b/ Természetrajzi gyűjtemény.

Az akadémival egyidejűleg keletkezett, különösen azonban 1884 óta gyarapodott és rendeztetett.

Állománya 8500 állat, ezek között 80 emlős, 88 madár, 23 hüllő, 50 hal, 8000 rovar és 260 egyéb állat; továbbá 7000 növény, 2000 ásvány, 650 kőzet és 110 kőület, az állat-, növény- és ásványtani tanszékek gyűjteménytáraiban elhelyezve.

Szak- és csoportleltárai vannak.

A közönség a szaktanárok engedélyével megtekintheti.

Új beszerzések és kiegészítések az állat- és növénytani tanszékek 2500 koronát tevő javadalmazásából történnék a szűkséghez képest.

A gyűjtemény őrei: Merey Gyula és Linhart György tanárok.

Verzeichniss der Bücher bei der landwirtschaftlichen Bildungsanstalt in Ungarisch-Altenburg. Aufgenommen zu Ende des Jahres 1848. (Magyar-Óvár, 1849.) — Katalog der Bibliothek der k. k. höhern landwirtschaftlichen Lehranstalt in Ungarisch-Altenburg. Aufgenommen am 31-ten Oktober 1859. (Magyar-Óvár, 1860.) — Hecke W., Die Landwirthschaft der Umgebung von Ungarisch-Altenburg und die landwirtschaftliche Lehranstalt daselbst. (Wien, 1861.) — Rodiczky E., A magyaróvári m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet könyvtárának jegyzéke. (Magyar-Óvár, 1872.) — Die k. ung. höhere Landwirthschaft-Lehranstalt zu Ung.-Altenburg. (M.-Óvár, 1873.) — A magyar-óvári m. k. gazd. akadémia könyvtárának jegyzéke. (Magyar-Óvár, 1894.) — A magyar-óvári m. k. gazd. akadémia könyvtári jegyzékének kiegészítő jegyzéke. (Magyar-Óvár, 1896.)

459. A mosonmegyei történelmi és régészeti egylet múzeuma.

Az egyesület ideiglenesen 1882 szept. 2-ikán, véglegesen 1883 okt. 6-ikán alakult meg, a vármegye tulajdonát képező múzeum létesítését tűzve ki egyik fő feladatává. A vármegye 1883 szept. 29-ikén elvállalta az egyesület védnökségét és az örökös alapító tapok sorába lépett. A gyűjtemények kezdetben Magyar-Óvár városa városházának nagy termében, majd a megyeház épületének különböző helyiségeiben voltak elhelyezve. Most az újonnan épült megyei székház második emeletén két teremben nyertek elhelyezést. 1897-től kezdve az egyesület viszonyai kedvezőbbre fordultak, mert a vármegye évi 1000 koronát

szavazott meg régészeti ásatásokra. A gyűjtemények 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesületnek van 7 tiszteletbeli, 7 örökös alapító, 7 alapító és 65 rendes tagja. Törzsvagyona 2100 korona.

Elnöke: dr. Sötér Ágost ügyvéd; *alelnök:* Óshegyri József tiszti főügyész; *titkár:* Hegyi Miklós szolgabíró.

a) Könyvtár és levéltár.

Állománya 494 kötet könyv, 16 db térkép s 470 db okirat. egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

A könyvtárnoki állás nincs betöltve.

b) Régiség-gyűjtemény.

Állománya 5168 db régiség, 1321 db érem és 76 db régi bankjegy, egy teremben elhelyezve. Az állam 1898-ban 1000 kor., 1899 óta évenként 800 kor. segélylyel járult gyarapításához.

Leltára van.

A közönség minden vasárnap délelőtt megtekintheti.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

Állománya 8 db kép és 65 db fénykép, a régiséggyűjteménnyel együtt vannak elhelyezve.

Leltára van.

A közönség minden vasárnap délelőtt megtekintheti.

A gyűjtemények őre: Sötér Ágost.

A mosonymegyei történelmi és régészeti egyesület alapszabályai. (Budapest, 1885.) — *A Mosonymegye védnöksége alatt álló mosonymegyei történelmi és régészeti egyesület elnöki jelentései.* (Magyar-Óvár, 1886—1893.) — *Dr. Sötér Ágost, A mosonymegyei történelmi és régészeti egyesület emlékkönyve 1882—1898.* (Magyar-Óvár, 1898.)

460. A Széchenyi-kör könyvtára.

1882-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett

Állománya 951 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés czéljából minden pénteken d. u. 1-től 2-ig van nyitva.

A tagokon kívül mások évi 2 kor. használati díjat fizetnek. Az 1900. évben 150 kor. fordítottot gyarapítására.

Könyvtárnok: Faltin Adolf.

A magyaróvári Széchenyi-kör könyvtárának jegyzéke. (Magyar-Óvár, 1896. és 1901.)

MAKÓ. (Csanád vármegye.)

461. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1895 szept. 1-én, az intézettel egyidejűleg keletkezett. A megszünt polgári fiúiskola és a csanádmegyei történeti és régészeti társulat könyvtáraival gyarapodott.

Állománya 1268 kötet, köztük öt idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 42 térkép, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása a tanszer-átalányból és a rendkívüli utalványból 1000 korona. 1900. évi gyarapodása 114 kötet és 3 térkép.

Könyvtárnok: László Ignác tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adománnyal a megszünt csanádmegyei történeti és régészeti társulat járult gyarapításához.

Állománya 63 őskori s 14 antik tárgy, 73 fegyver, 168 középkori emlék, 7 kegyeleti tárgy, 40 gipszmásolat és 3562 érem, egy teremben öt szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége az 1849. évi kétforintos bankjegy kliséjének egy betétje.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

1900. évi gyarapodása 21 régiség és 37 érem.

A gyűjtemény őre: dr. Keczer Géza tanár.

könyvtára. (Az 1876/77. évi értesítőben.) — Koncz József, *A marosvásárhelyi helv. hitv. főtanodai könyvtár ismertetése.* (Marosvásárhely, 1877.) — U. az. (Magyar Könyvszemle, 1879. évf.) — *A marosvásárhelyi kollégium könyvtára többes példányainak jegyzéke.* (Marosvásárhely, 1884.)

465. A gróf Teleki család könyvtára.

Gr. Teleki Sámuel alkancellár († 1822.) alapította a XVIII. század végén, és 1798-ban kelt alapító-levelével családi hitbizománynya tette, azzal az intézkedéssel, hogy a család tartozik azt nyilvános használatra a közönség előtt megnyitni. A könyvtár a grófi család hitbizományi házában van elhelyezve s jelenlegi tulajdonosa gr. Teleki Samu.

Állománya mintegy 40,000 kötet s számos kézirat, egy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel. Kiválóbb nevezetességei: a Curtius műveit tartalmazó Korvin-kódex, egy XV. századi hártára irt latin biblia, a Teleki-kódex név alatt ismert nyelvemlék, 7 régi magyar nyomtatvány egyetlen példányai, továbbá számos ősnymtatvány és régi magyar nyomtatvány.

Rendes nyitási napjai nincsenek. Használata a család által alkalmazott könyvtárnok közbejöttével történik. Kikölcsonzés nincs.

Könyvtárnok: Nemes József.

Bibliothecae Samuelis S. R. I. Com. Teleki de Szék Pars Prima. (Bécs, 1796.) — *Pars Secunda.* (Bécs, 1800.) — *Pars Tertia.* (Bécs, 1811.) — *Jakab E., A Teleki-könyvtár és a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond-társaság.* (Figyelő, VI. k.)

466. A kaszinó könyvtára.

1833-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. 1848-ban elpusztult s csak 1890-ben szervezetett újra. Gyarapításához br. Kemény Pál, Zeyk János s br. Bánffy János járultak adományokkal.

Állománya 684 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés céljából minden vasárnap d. e. 8-tól 9-ig van nyitva.

Az 1900. évben 463 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Lakatos Sámuel.

Alaprendszabások. (M.-Vásárhely, 1833.) — Alapszabályok. (M.-Vásárhely, 1853.) — A marosvásárhelyi casino alapszabályai. (M.-Vásárhely, 1894.) — Lakatos Sámuel, Ötven év a marosvásárhelyi kaszinó életéből. (Maros-Vásárhely, 1886.)

467. A m. k. áll. tanítóképző-intézet könyvtára.

1870-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

Könyvtárnok : Kovács Zoltán tanár.

468. A róm. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1708-ban keletkezett, midőn a jezsuiták az intézetet megnyitották. Nagyobb adományokkal Lázár Ádám ügyvéd, Füstös Károly és Bodó Ádám tanárok járultak gyarapításához. Kovács Ferencz plébános, 1104 darabból álló könyvtárát hagyományozta az intézetnek.

Állománya 2634 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Biztosíték mellett a tanárokon kívül mások is használhatják.

Évi javadalmazása 600 kor. a felszerelési átalányból, melyet az erdélyi r. k. státustól kap. 1900. évi gyarapodása 88 kötet.

Könyvtárnok : Büchler Pál.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési ideje ismeretlen. Nagyobb adománnyal Kovács Ferencz plébános gyarapította, a ki 1899-ben régiség- és éremgyűjteményét az intézetnek hagyományozta.

A régiségek pontos meghatározása és szakszerű elhelyezése megfelelő helyiségek hiányában eddig még nem volt keresztülvihető. Állománya 1600 db., ebből 517 db. régiség, a többi

érem és bankjegy, ideiglenesen a tanári szobában, az igazgatói irodában és a tantermekben elhelyezve.

1900. évi gyarapodása 517 régiség s 730 érem és bankjegy.

A gyűjtemény őre: Büchler Pál.

c/ Természettudományi gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg 1708-ban keletkezett. Dr. Erődi Béla főigazgató az állattárhoz, dr. Koch Antal egyetemi tanár az ásványtárhoz járultak nagyobb adományokkal.

Allománya 1779 állat, 1114 növény és 1556 ásvány, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség felügyelet alatt megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 2 állat és 24 növény.

A gyűjtemény őre: Szántó Endre.

A marosvásárhelyi r. k. gimnázium és nevelőház története. (Az 1894/95. évi értesítőben.) — A marosvásárhelyi r. k. főgimnázium könyvtára. (Az 1899/1900. évi értesítőben.)

MÁRAMAROS-SZIGET. (Máramaros várm.)

469. Az ev. ref. főiskola könyvtára.

Valószínűleg még a XVI. században, az intézettel egyidejűleg keletkezett. A főiskola fentartó hatósága 1901-ben a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte. Az állam ugyanez évben 1100 kor. segélyben részesítette s nyilvános olvasótermének berendezésére 4000 kor. rendkívüli segélyt vett fel az 1902. évi állami költségvetésbe.

Allománya mintegy 25,000 kötet, több teremben elhelyezve.

Leltára van.

A jogakadémia és főgimnázium tanárain kívül a közönség is használhatja.

A máramarosszigeti ref. tanoda történetének vázlata. (M.-Sziget, évn.) — A máramarosszigeti helv. hitv. lyceum történetének rövid vázlata. (Budapest, 1885.)

470. A kaszinó-egyesület könyvtára.

Az egyesület 1841-ben alakult, de könyvtárral hosszú ideig nem birt. 1851 decz. 14-ikén óhajként mondták ki a kaszinó-egyesület gyűlésén, hogy a kincstári hivatalnokok közt alakult »Magyar Olvasókör« olvadjon be a kaszinó-egyesületbe. Ez óhaj a múlt század 60-as éveinek végén teljesült s így e kör könyvtára vetette meg a kaszinó könyvtárának alapját. 1883-ban az ifjusági kör könyvtárával gyarapodott.

Állománya 1800 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és katalógusa.

Használók számára minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 7-ig kikölsönzés céljából nyitva van.

Évi javadalmazása 240 kor.

Könyvtárnokok: Bökényi Dániel és Dobay Sándor.

A máramarosszigeti kaszinó-egyesület könyvtárának katalógusa. (Máramarossziget, 1881.)

471. A kegyes-tanítórend kath. algimnáziumának könyvtára.

1868 óta fejlesztik rendszeresen.

Állománya 2883 kötet, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalógusa van.

Évi javadalmazása 400 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Kiss Béla.

A m.-szigeti kegyesrendi gimnázium története. (Az 1893/94. évi értesítőben.)

472. A máramaros vármegyei múzeum-egyesület gyűjteményei.

1873-ban az egyesülettel egyidejűleg keletkeztek. Később az egyesület közbejött különböző akadályok következtében hosszabb ideig szünetelt és csak az 1898. év folyamán kezdette meg újból működését. 1900-ban egyesült az orsz. magy. bányászati és kohászati egyesület máramaros vidéki osztályával.

A gyűjtemények a megyeházán egy szobában vannak elhelyezve és rendezés alatt állanak.

Az egyesület elnöke: Várady Gábor. *Titkár:*

473. *A m. k. állami felsőbb leányiskola gyűjteményei.*

a) Könyvtár.

1877-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1624 kötet és 118 db történelmi és földrajzi térkép, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 kor. 1900. évi gyarapodása 63 kötet.

Könyvtárnok: Marikovszki Menyhért igazgató.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1877-ben keletkezett.

Állománya 82 állat, 281 növény, 449 ásvány, 23 közet és 8 kövület, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre a természetradz tanára.

MÁRIA-PÓCS. (Szabolcs vármegye.)

474. *A Szent-Bazil-rend monostorának könyvtára.*

1758-ban keletkezett s a szerzetes atyák után maradt könyvekből gyarapodott.

Állománya 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A rend tagjai részére szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Maxim Gy. Ágoston.

MÁTÉ-SZALKA. (Szatmár-vármegye.)

475. *A polgári kaszinó könyvtára.*

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Barna Béla.

MEDGYES. (Nagy-Küküllő vármegye.)

476. Az ág. ev. főgimnázium könyvtára.

Valószínűleg még a XVI. században, az intézettel egyidejűleg keletkezett. A XVII. században már említés történik felőle. Nagyobb mérvű gyarapodása 1817-től kezdődik.

Állománya mintegy 19,000 kötet, ezek között több ezer (darab) iskolai értesítő, három teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Van leltára és szaklajstroma.

Az intézet tanárain kívül mások is használhatják.

Gräser A., Geschichtliche Nachrichten über das Mediasche Gymnasium. (Nagy-Szeben, 1852.) — Rosenauer Mich., Katalog der Lehrerbibliothek des evang. Gymnasiums A. B. in Mediasch. (Nagy-Szeben, 1895.)

477. A magyar kaszinó könyvtára.

1885-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 850 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnokok: Kovács Árpád és Keresztes Jenő.

MEZŐTUR. (Jász-Kun-Szolnok várm.)

478. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A XIX-ik század elején keletkezett. Nagyobb könyvadománnyal 1880-ban id. Kiss Sándor járult gyarapításához.

Állománya 5186 kötet, 73 térkép és 13 kézirat, egy nagy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül a város intelligens közönsége is használhatja.

Évi javadalmazása 1200 korona, mely összesen az 1900. évben 520 kötet, 2 térkép és 3 kézirat szereztetett be.

Könyvtárnok: Vékonny Sándor tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1860-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal a »Tiszazugi régészeti társulat« járult gyarapításához, a mely több ízben küldött a vizszabályozási munkálatok alkalmával talált tárgyakat.

Allománya 263 régiség, ezek között 48 őskori és 70 középkori tárgy, 1 fegyver, 64 újabbkori emlék, 1 néprajzi és 79 kegyeleti tárgy; továbbá 1478 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége egy teljesen ép, szépen cziszolt kőfejsze, mely 1898-ban a város határában találtatott.

Katalogusa most készül.

Mig a lajstromozás folyik, a közönség számára sem nyitattik meg.

Rendes évi javadalmazása nincsen, a város határában talált tárgyak vételárát azonban mindig a főgimnázium pénztára fedezi.

A gyűjtemény őre: Lányi Lajos tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1860-ban keletkezett.

Allománya 614 állat, ezek között 28 emlős, 165 madár, 18 hüllő, 22 hal, 351 rovar és 30 egyéb állat; továbbá 1100 növény, 1237 ásvány, 83 kőzet és 201 kőület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van; szakkatalogusa most készül.

A téli hónapok kivételével vasárnaponként a közönség díj nélkül megtekintheti.

Évi javadalmazása 219 korona, mely összesen az 1900. évben 14 állat és 13 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Szakács György tanár.

A mezőturi ev. ref. főgimnázium könyvtárának betűsoros jegyzéke. (Mező-Tur, 1900.)

479. A központi olvasóegylet könyvtára.

1843-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. 1849-től 1861-ig szünetelt.

Állománya 2055 kötet, egy teremben elhelyezve, 40 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer van nyitva. A rendes tagokon kívül mások 10 kor. biztosítékot tartoznak letenni.

Évi javadalmazása 800 kor.

Könyvtárnokok: Elek es Ferencz és Pantó János.

480. A m. k. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 180 kötet, 28 térkép és 120 kép, a tanári szobában e célra készült szekrényekben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 309 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. Ez összesen az 1900. évben 152 kötet és egy térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Fehér Géza.

b) Természettudományi gyűjtemény.

1897. szeptember havában keletkezett.

Állománya 104 állat, 84 növény és 42 ásvány, a természettudományi előadási teremben és a szertárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 22 kor.

A gyűjtemény őrei: Freyler Berta és Fircsa Kornélia.

MISKOLCZ. (Borsod vármegye.)

481. Az ág. ev. egyház nyilvános közkönyvtára.

1817-ben keletkezett. Árvai Teőreök Sándor megyei árvaszéki ülnök végrendelet nélkül halván el, testvére s örököse, Teőreök Vilma, 3141 kötetből álló értékes könyvtárát 1876-ban 12,000 koronás alapítvánnyal együtt az egyháznak adományozta.

azon kikötéssel, hogy nyilvános könyvtár legyen s hetenként kétszer a jelentkezők ingyen használhassák. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) 1901-ben 1000 kor. állami segélyben részesült és e révén a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának ellenőrzése alatt áll.

Állománya 7542 mű 10,587 kötetben, 1 kézirat s 3 db. régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve, 100 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Használók számára minden szerdán és szombaton d. u. 2-től 5 óráig nyitva van. Kikölcsönzés is van megfelelő biztosíték mellett.

Évi javadalmazása 300 kor., melyet a könyvtár javára letett Teörcök-féle 6000 koronás alapítvány kamataiból kap. 1901-ben 1000 kor. állami segélyben részesült.

Könyvtárnok: Gebe Endre.

A miskolczi ág. hitv. ev. egyházközség nyilv. közkönyvtárának teljes jegyzéke. (Miskolcz, 1902.)

482. A borsodmegyei gazdasági egyesület könyvtára.

Az egyesület 1864-ban, könyvtára 1889-ben keletkezett. Állománya 472 kötet, egy irodai könyvszekrényben elhelyezve. Leltára és irott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából mindig nyitva van.

Könyvtárnok: Vértessy Tivadar titkár.

483. A borsod-miskolczi közművelődési és múzeum egyesület gyűjteményei.

Az 1899-ben megalakult borsod-miskolczi közművelődési egyesület alapította meg. Adományokkal a magyar nemzeti múzeum, a vallás- és közokt. miniszterium és mások gyarapították.

Állománya régiségeket, ipar- és szépművészeti tárgyakat foglal magában, melyek a Miskolcz város által adott helyiségben vannak elhelyezve.

Az egyesület elnöke: Soltész Nagy Kálmán polgármester.

A borsod-miskolczi közművelődési és múzeum-egyesület alapszabályzata. (Miskolcz, 1899.)

484. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A XVI-ik század közepén, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Az 1706. évben a városba tört német és rácز hadsereg nagyrészen elpusztította. 1749-ben ismét helyreállított. Alapítványt Palóczy Horváth Mária tett a fejlesztésére 1867-ben. Könyvadományokkal Bodnár Sámuel 1850-ben, Korponai igazgató-tanár, Szücs György, Jakabfalvy A., Jóny T., Vendégly (t. és Tolcsvai Nagy Gedeon stb járultak fejlesztéséhez.

Állománya 12,122 kötet, ezek között 5 ösnyomtatvány és 5 db idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy e célra épült nagy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül az intézet vezetői által ismert egyének is használhatják.

Évi javadalmazása 600 kor., mely összesen az 1900. évben 44 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Já r m y J ó z s e f tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1860 körül keletkezett.

Állománya 56 régiség és 600 érem, egy e célra épült teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Palóczy László emlékkelyhe és arany írótolla, melyet az 1832. évi országgyűlés adományozott neki.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség vizsgálatok és ünnepélyek alkalmával megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor.

1900. évi gyarapodása 5 régiség és 22 érem.

A gyűjtemény őre: M o l n á r J ó z s e f tanár.

c) Természetráji gyűjtemény.

A gimnáziummal egyidőben keletkezett.

Állománya 9993 állat, 9660 rovar, 350 növény, 270 ásvány, 35 közet és 42 kövület, három teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség ünnepélyek és vizsgálatok alkalmával megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor., mely összesen az 1900. évben 6 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Buday József tanár.

Dr. Kovács Gábor, A miskolczi ev. ref. főgimnázium története I—II. (Miskolcz, 1885. és 1895.)

485. A kir. kath. gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1878-ban keletkezett, mely évben az árviz a régi könyvtárt egészen megsemmisítette.

Állománya 5292 kötet, ezek között egy idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, egy bérházban négy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 786 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 268 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Haan József tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1851-ben keletkezett.

Állománya 336 érem, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Haan József tanár.

c) Természetráji gyűjtemény.

1851-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Pius Titius minorita, Jablonszky Flóris tanár, Baruch gyógyszerész s a vallás- és közokt. minisztérium járultak gyarapításához.

Állománya 172 állat, 252 növény és 645 ásvány, öt szekrényben elhelyezve.

Évi javadalmazása 11 kor. a tanszerátalányból.

A gyűjtemény őre: Bajay Amand tanár.

Bajay Amand, A miskolczi kir. kath. gimnázium története. (Miskolcz, 1896.)

486. A m. k. áll. felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1886-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 626 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A tanárokon kívül a város művelt közönsége is használhatja. A kikölcsönzés térítvény mellett történik.

Évi javadalmazása 280 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 33 kötet.

Könyvtárnok: Brósz Károly.

487. A nemzeti kaszinó könyvtára.

1894-ben, a néh. Kun József által e célra hagyományozott 1000 kor. alap felhasználásával keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, 30 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Leltára és katalógusa van.

A tagok számára kikölcsönzés céljából minden szombaton d. u. 5-től fél 7-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 100—300 kor.

Könyvtárnok: Szombati László.

A miskolczi nemzeti kaszinó könyvtárának katalógusa. (Miskolcz, 1897.)

488. A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület felsőbb leányiskolájának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1884-ben keletkezett. Fejlesztéséhez özv. Szücs Sámuelné, Macskásy Sándor tanár, a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület, Szabó Ferencz plébános, Tóth Pál igazgató s a vallás- és közokt. minisztérium járultak adományokkal.

Állománya 178 kötet, az intézet tanácstermében álló könyvszekrényben elhelyezve. A tanácsterem szolgál egyszersmind olvasóhelyiségül is.

Cédula-katalógusa van.

Évi javadalmazása 50 kor. 1900. évi gyarapodása 9 kötet.

Könyvtárnok: Torkos Etelka.

b) Természetráji gyűjtemény.

1872-ben keletkezett. Ferenczy Lajos alapítványt tett fejlesztésére. Tárczay Kálmán orvos kagyló- és csigagyűjteményvel, Herman Ottó ásványgyűjteményvel gyarapította.

Állománya 603 állat és 13 doboz rovar, egy növény- és egy ásványgyűjtemény, az intézet természettudományi szertárában elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 200 kor. az ev. ref. egyházkerület pénztárából.

A gyűjtemény őre : dr. Halász Sándor tanár.

MODOR. (Pozsony vármegye.)

489. A m. k. áll. tanítóképző-intézet könyvtára.

Állománya mintegy 2000 kötet, egy teremben elhelyezve. Betűrendes katalógusa van.

Csupán az intézet tagjai használják.

Évi javadalmazása 200 korona, melyet a vallás- és közokt. miniszteriumtól kap.

Könyvtárnok : Sztankovics János tanár.

MOHÁCS. (Baranya vármegye.)

490. Az iparosok olvasóköreinek könyvtára.

1896-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai részére kikölcsönzés céljából minden nap nyitva van.

Könyvtárnokok : Rupert József és Zdilár György.

491. A kaszinó-egyesület könyvtára.

Az egyesület 1864-ben, könyvtára 1865-ben keletkezett. Adományokkal Haas K., Wanke F., Német Lipót és Freytag F. gyarapították.

Állománya 1400 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és írott katalogusa van.

Használati díj kötetenként egy hétre 10 fillér.

Az 1900. évben 50 kor. fordítottatott gyarapítására.

Emlékkönyv a mohácsi kaszinó negyedszázados fennállásának megünnepléséről. (Mohács, 1896.)

492. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

A XVIII. század elején keletkezett.

Állománya 1600 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A rend tagjai számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Letics Peregrinus zárdafőnök.

MONOR. (Pest vármegye.)

493. Az egyesült kaszinó és kör könyvtára.

1863-ban keletkezett.

Állománya 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Magyarossy Géza.

MOÓR. (Fejér vármegye.)

494. A kapuczinus-rend kolostorának könyvtára.

1696-ban, a kolostorral egyidejűleg keletkezett.

Állománya 5000 kötet, ezek között 3 db ősnymtatvány, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és betürendes katalogusa.

Csak a rend tagjai használhatják.

Könyvtárnok: Ponty Fülöp.

495. A társaskör könyvtára.

1870-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 885 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából mindennap nyitva van.

Az 1900. évben 130 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Reszler Jakab.

MUNKÁCS. (Bereg vármegye.)

496. A beregmegyei általános tanítóegyesület könyvtára.

1878-ban keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: Balajthy István és Szocska József tanítók.

497. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Alapját Kövesligeti Román Ferencz munkácsi ügyvéd vetette meg 1868-ban a maga könyvgyűjteményével, melyet a szekrényekkel együtt a munkácsi ugynevezett nagyobb tanodának hagyományozott. Könyvadományokkal Jankovich Sándor igazgató és Schultz Antal tanár gyarapították még. Rendezése 1882-ben, 1885/6-ban és 1895/6-ban történt.

Állománya 4451 kötet, 126 térkép és 1000 kézirat, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalógusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják igazgatói engedéllyel és elismervény mellett.

Évi javadalmazása 774 kor. mely öszszegen az 1900. évben 40 kötet és 5 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Kauffmann Aurél tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1183 régiség és 2 gipszmásolat, négy kisebb szekrényben és a folyosókon elhelyezve.

Igazgatói engedéllyel a közönség is megtekintheti.

Évi javadalmazása 14 kor., tehát nagyjából adományozás útján gyarapodik. 1900. évi gyarapodása 158 db régiség.

A gyűjtemény őre: dr. Simsay Lajos tanár.

c/ Természetrizsi gyűjtemény.

1868-ban keletkezett.

Állománya 1630 állat, ezek közt 116 emlős, 81 madár, 26 hüllő, 26 hal, 1214 rovar és 167 egyéb állat; továbbá 1133 növény, 584 ásvány, 262 kőzet és 63 kőület, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 146 korona a tanszerátalányból. 1900. évi gyarapodása 84 állat és 1 ásvány.

A gyűjtemény őre: Vargha Ferencz tanár.

A munkácsi m. k. áll. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

MURASZOMBAT. (Vas vármegye.)

498. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1878-ban, könyvtára 1892-ben keletkezett.

Állománya 705 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden csütörtökön és vasárnap d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 60 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Schnell János.

NAGY-ÁG. (Hunyad vármegye).

499. A könyvtár-egylet könyvtára.

1890-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve. Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Herczeg Imre.

NAGYBÁNYA. (Szatmár vármegye.)

500. A kaszinó könyvtára.

1834-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Bremer János az ötvenes években 300 német szépirodalmi művel gyarapította.

Állománya 1449 mű 2501 kötetben, egy teremben elhelyezve. Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 2-től 3-ig van nyitva.

Használati díj kötetenként egy hétre 4 fillér, azontul 8 fillér.

Az 1900. évben 240 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Bilcz István.

A nagybányai kaszinó-egyesület könyvjegyzéke. (Nagybánya, 1892.) — A nagybányai kaszinó-egyesület könyvjegyzéke. Rendezte Benesik János gimn. tanár. (Nagybánya, 1896.)

501. A m. k. áll. főgimnázium könyvtára.

Az intézetet 1714-ben a jezsuiták létesítették, midőn a Matyasovszky László nyitrai püspök alapítványából 1704-ben Szegeden felállított gimnáziumot királyi engedéllyel Nagybányára helyezték át. A jezsuiták eltörlése után az intézet 1774-től 1789-ig a minoriták vezetése alatt állott s ők vetették meg alapját a mai könyvtárnak. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 3100 kötet, egy teremben elhelyezve. Szaklajstroma van.

Csupán a tanári testület használja.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból kapja.

Dr. Morvay Győző, A középoktatás története Nagy-Bányán. (Nagy-Bánya, 1896.)

502. A minorita-rend könyvtára.

1687-ben alapítottatott, midőn a rend Nagybányán megtelepedett. 1836-ban 2009 kötetet számlált.

Állománya mintegy 2500 mű körülbelül 4000 kötetben, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

Csak a rend tagjai használják.

Könyvtárnok: Dobróczky Alajos.

503. A polgári olvasóköri könyvtára.

Az olvasóköri fennállásának 25-ik évében, 1884-ben rendezte be és nyitotta meg könyvtárát.

Állománya 1034 mű 1756 kötetben, egy teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikülsőznés céljából minden kedden és csütörtökön délután van nyitva. Használati díj kötetenként egy hétre 4 fillér. A tagokon kívül mások 4 kor. biztosítékot is tartoznak letenni.

Könyvtárnok: Székely Árpád tanító.

A nagybányai polgári olvasóköri könyvtárának sorozata. (Nagybánya, 1893.) — U. annak két pótjegyzéke. (U. ott. évn.)

504. Városi múzeum.

A Schönher Gyula akad. tag s magyar nemz. múzeumi ör kezdeményezésére 1899 aug. 31-ikén megalakult nagybányai múzeum-egyesület vetette meg alapját, melynek felszólítására a város a múzeum megalapítását 1899 jún. 10-iki közgyűlésén kimondta és fenntartására 1900-ban 600 koronát. 1901-ben ugyanily összeget szavazott meg. Az 1901 szeptember — ikén megállapított szabályrendelet a városi múzeum igazgatását az egyesületre bizta. 1900. és 1901. évi költségvetésében évenként 600 koronát vett fel javadalmazására. A nagyobbbrészt adományokból alakult gyűjtemények a minorita rendház egyik szobá-

jában vannak elhelyezve; a város által kijelölt helyiség 1902 nyarán lesz a múzeum céljaira átvehető.

A gyűjtemények 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak, melynek közbenjárására az egyesület könyvek vásárlására 1900-ban 300, 1901-ben 400 kor., régiségtára gyarapítására 1900-ban 200, 1901-ben 300 kor., néprajzi gyűjtésre 1902-ben 500 kor. állami segélyt kapott.

Az egyesület tagjainak száma 110. 1900. évi költségvetése: 1700 kor. bevétel és 1265 kor. kiadás.

Elnök: Törökfalvi Pap Zsigmond; *alelnökök:* Neubauer Ferencz és Svaiczter Sándor; *titkár:* Lakatos Ottó.

Állománya 1475 db leltározott régiség, érem, könyv, kézirat, rajz, fénykép stb. és mintegy 800 db nem leltározott könyv és irat. Kiválóbb nevezetességei: a Svaiczter Gábor kamaragróf könyvei és iratai, a Szendy-család könyvtára és a nagybányai veretű középkori pénzek gipszmásolatainak gyűjteménye.

A közönség ez idő szerint nem tekintheti meg.

A gyűjtemények őrei: Bencsik János és Egly Mihály.

Schönherr Gyula, A nagybányai városi múzeum. — A nagybányai múzeum-egyesület értesítője. (Nagybánya, 1901.)

NAGY-BECSKEREK. (Torontál vármegye.)

505. A délmagyarországi tanító-egylet fiókjának könyvtára.

1876-ban keletkezett.

Állománya körülbelül 500 db tankönyv, térkép, szemléltetési kép és egyéb taneszköz, egy teremben elhelyezve Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Fröhlich Pál tanító.

506. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

Állománya 2614 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 100 kor.

507. A községi főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1846-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adománynyal Kovács Ferencz apátplébános járult gyarapításához.

Állománya 2979 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van leltára és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 600 korona a főgimnáziumi alapból, mely összesen az 1900. évben 102 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Z a k a G y u l a.

b) Régiség-gyűjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 85 régiség- és 583 érem, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 7 régiséggel és 15 éremmel.

A gyűjtemény őre: H e r r Ö d ö n.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1850-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal a torontál-megyei gazdasági egyesület járult fejlesztéséhez.

Állománya 7407 állat és állattani eszköz, 2413 növény és 1121 ásvány, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége egy remek mammoth-fej a Tisza bujasi átvágásából.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 240 kor. a város által kiutalványozott átalányból, mely összesen az 1900. évben 50 állat és 300 növény szereztetett be.

A gyűjtemény őre: B u r g e t J ó z s e f.

Herr Ödön, A gimnázium története 1846—95. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

**508. A m. k. áll. felső kereskedelmi iskola
könyvtára.**

1896-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.
Állománya körülbelül 800 kötet, egy teremben elhelyezve.
Betűrendes katalógusa van.
Az intézet tanárai használják.

Könyvtárnok: Urhegyi János

**509. A torontálmegyei magyar közművelődési
egylet könyvtára.**

1884-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.
Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Jeszenszky Nándor ev. lelkész.

**510. A torontálvármegyei gazdasági egyesület
könyvtára.**

1867-ben keletkezett.
Állománya 800 kötet, egy teremben elhelyezve.
Használók számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Réczey Ödön.

NAGY-BITTSE. (Trencsén vármegye.)

511. Az olvasókör könyvtára.

1875-ben keletkezett.
Állománya 800 kötet, egy teremben elhelyezve.
Leltára és katalógusa van.
Kikölcsönzés van egyleti tagok számára.
Évi javadalmazása változó.

Főkönyvtárnok: dr. Pokorny Győző; **alkönyv
tárnok:** Treszkony Lajos.

NAGY-BOROSNYÓ. (Háromszék vármegye.)

512. *Az olvasó-egylet könyvtára.*

1871-ben keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva van.

Könyvtárnok: Butyka Vilmos.

NAGY-BUTTYIN. (Arad vármegye.)

513. *Az arad-buttyini kaszinó könyvtára.*

1867-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, 100 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer van nyitva.

Könyvtárnok: Gombos Antal.

NAGY-DISZNOD. (Szeben vármegye.)

514. *Az ág. ev. felső népiskola tanítói és általános könyvtára.*

1870-ben keletkezett.

Állománya 2500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Kikölcsönzés czéljából minden vasárnap d. e. 8-tól 10-ig nyitva van.

Évi javadalmazás átlag 120 kor., melyet az olvasó közönségtől kap.

Könyvtárnok: Connert Ede tanító.

Katalog der Heltauer Schul- und Lesebibliothek. (Nagy-Szeben, 1890.)

NAGY-ENYED. (Alsó-Fehér vármegye.)

515. A Bethlen-kollégium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1622-ben keletkezett, midőn Bethlen Gábor fejedelem az országgyűlés határozatából Gyulafehérvárott az intézetet megalapította. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Allománya 33,503 kötet, ezek közt 19 ősnymotatvány, 29 régi magyar nyomtatvány és 18 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá 204 kézirat és 102 oklevél, három teremben elhelyezve, 16 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Kiválóbb nevezetessége Miskolczi Puah Pál Halotti predikációinak (l. n., 1633) egyetlen példánya.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Használók számára hetenként 6 órán át van nyitva: az intézet tanárai számára az olvasóterem, mint dolgozószoba, minden alkalmas időben nyitva áll.

Kikölcsönzés van az intézet tanárainak minden megszorítás nélkül, tanulóknak egyes tanárok ajánlatára, idegeneknek a kollégiumi előjáróság külön adott engedelmével.

Más helyekre csak kivételesen küldenek használatra könyveket a kollégiumi előjáróság engedélyével.

1900. évi javadalmazása a kollégiumi alapok jövedelméből 1904 kor. volt. Rigó Ferencz orsz. képviselő 100 koronával járult gyarapításához. 1900. évi gyarapodása 1733 kötet és 1 kézirat.

Könyvtárnok: Váró Ferencz.

b) Régiség-gyűjtemény.

P. Szathmáry Károly alapította 1862-ben. Nagyobb adományokkal Herepei Károly, gr. Vass Béla, br. Kemény G., br. Kemény Gyula, br. Zeyk J., Zeyk Dániel, Gábor és Kálmán, dr. Boér Jenő, br. Kemény Gy., Gáspár J., Török B. és Szemerjai Károly járultak fejlesztéséhez. A főiskola előjárósága 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek közbenjárására ez idő óta évenként 400 kor. állami segélyben részesült.

Allománya 3714 régiség és 3761 érem, a kollégium földszinti részén egy nagy teremben elhelyezve.

Kiválóbb nevezetességei: zsugorítottan temetkezők tumulusai; 31 db rézkori tárgy, leginkább csákány és véső; az ispánlaki lelet egy része; a scytha korszaknak Enyeden és vidé-

kén talált tárgyai: egy római bronz sisak, mithra-oszlop, 2 db tabula cerata; a gombási ősmagyar lelet tárgyai.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a felügyelő tanár rendelkezésére álló időben bármikor megtekintheti. D. e. 11-től 12 óráig mindennap nyitva áll.

Évi javadalmazása a kollégium pénztárából 100 korona. 1900. évi gyarapodása 26 régiség és 237 érem.

A gyűjtemény őre: Bodrogi János tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1848/49-ben elpusztulván, 1852-ben újra megalapított. Adományokkal Buda Elek, Tisza L., Kubinyi F., Ébergényi Mózes és Kálmán, br. Kemény Gy.; gyűjtéssel: Demeter K. tanár, Fennichel S., Kerepei K. és Elekes K. tanárok; praeparatumokkal pedig Demeter K., Fennichel S. és Elekes K. tanár gyarapították.

Állománya 14,835 állat, ezek közt 365 emlős, 940 madár, 1195 madártojás, 57 hüllő, 73 hal, 10,112 rovar és 2195 egyéb állat; továbbá 6436 növény, 1998 ásvány, 1213 kőzet és 9608 kövület. a kollégium első emeletén öt teremben elhelyezve, a mely termék egyike tanterem, a másik pedig dolgozószoba.

Szerzeményi naplója az egész gyűjteménynek van. Szaklajstroma van az állatgyűjteménynek, kivéve 4010 darab rovarcserepéldányt és a növény-gyűjteménynek, kivéve 1100 darab növénycserepéldányt; végül az ásvány-, kőzet- és kövület 3816 darabja lajstromozva van, 9003 darab azonban lajstromozatlan.

A közönség a felügyelő tanár hivatalos elfoglaltsága idején kívül bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása a kollégium pénztárából 500 korona. 1900. évi gyarapodása 102 állat és 32 ásvány.

A gyűjtemény őre: Elekes Károly.

P. Szathmáry Károly, A gyulafehérvár-nagyenyedi Bethlen-főtanoda története. (Bécs, 1868.) — A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola nagy könyvtárának többszörös példányai. (Nagyenyed, 1883.) — A nagyenyedi ev. ref. kollégium könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1884. évf.) — Az erdélyrészi ev. ref. tanári értekezlet jegyzőkönyve. (Nagyenyed, 1889.) — Váró Ferencz. A nagyenyedi kollégium. (Nagy-Enyed, 1889.) — A Bethlen-kollégium legújabb története. (Nagyenyed, 1896.)

516. Az iparos önképzőkör könyvtára.

1888-ban keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Gergelyi István.

517. A kaszinó könyvtára.

1832-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Az 1849. évi oláh pusztítás teljesen megsemmisítette. 1896 szept. 13-ikán beléje olvadt a megszűnt »Nagyenyedi polgári olvasó-egyesület« könyvtára.

Állománya 2687 kötet, hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden kedden és pénteken d. u. 6-tól 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 317 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Székely Ödön tanár.

A nagyenyedi kaszinó tagjai névsora betűrenddel s annak szabályai 1840-ben. (Nagyenyed, 1840.) — A nagyenyedi kaszinó tagjai névsora betűrenddel s annak szabályai 1856-ban. (Kolozsvár, 1856.) — A nagyenyedi kaszinó könyveinek jegyzéke 1891-ben. (Nagy-Enyed, 1891.) — A nagyenyedi kaszinó könyvtári jegyzéke. (Nagy-Enyed, 1897.) — A nagyenyedi kaszinó alapszabályai. (Nagy-Enyed, 1897.)

518. A minorita-rendház könyvtára.

1827-ben keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Használók számára szükség szerint nyitva van. Kikölcsönzés nincs.

Könyvtárnok: Papp Pongrácz.

NAGY-KANIZSA. (Zala vármegye.)

519. A felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1894-ben keletkezett.

Állománya 1348 kötet, egy szobában elhelyezve.

Betűrendes nyomtatott katalógusa van.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet az iskolát fentartó nagykanizsai izr. hitközségtől kap. 1900. évi gyarapodása 72 kötet és 2 térkép.

Könyvtárnok: Halász Jenő.

Villányi H., *A nagykanizsai izr. hitközség tanintézeteinek története, (Nagy-Kanizsa, 1891.)* — *A nagykanizsai polg. és felső kereskedelmi iskola tanári könyvtárának jegyzéke. (Nagy-Kanizsa, 1900.)*

520. A kaszinó könyvtára.

1868-ban keletkezett.

Állománya 3805 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

Kikölcshözés van a tagok számára.

A nagykanizsai kaszinó könyvjegyzéke. (Nagy-Kanizsa, 1899.)

521. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

1765-ben keletkezett.

Állománya 3000 kötet, 20 kézirat, több régi térkép és metszet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalógusa.

A ház tagjai számára mindig nyitva áll. A rend tagjainak a könyvtár más helyekre is küld használatra könyveket.

Könyvtárnok: dr. Perényi József.

522. A községi kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1765-ben keletkezett, midőn gr. Batthyány Lajos nádor az intézetet megalapította. Nagyobb adománnyal Kotték Nán-

dor gyarapította, ki 1870-től három éven keresztül évenként 300 kötetet ajándékozott az intézetnek.

Állománya 3059 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 289 kor., melyet a város pönztárából kap.

Könyvtárnok : Nyilassy Károly tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1928 db régiség, a könyvtárszobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A gyűjtemény őre : Kalcsok Leó tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

A gimnázium kegyura, Batthyány Fülöp herceg, 1850-ben 300 db. ásvánnyal vetette meg alapját, ettől kezdve a város gyarapította.

Állománya 2642 állat, 1193 növény és 637 ásvány, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a felügyelő tanár jelenlétében megtekintheti.

A gyűjtemény őre : Vándor József.

Pachinger Alajos, A nagykanizsai kath. gimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

523. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1690-ben keletkezett.

Állománya 4710 kötet, köztük 1 ősnymtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Könyvtárnok : Görög Incze házfőnök.

Halis István, A Ferencz-rend kanizsai zárdája. (Nagykanizsa, 1899.)

NAGY-KÁROLY. (Szatmár vármegye.)

524. A kegyes tanítórend házi könyvtára.

Alapját gróf Károlyi Sándor vetette meg 1727 december 24-iki adományával, midőn 39 művet ajándékozott 48 kötetben a rendháznak.

Állománya 8118 kötet, ezek között az apró nyomtatványok gazdag gyűjteménye és több régi magyar nyomtatvány; továbbá 3569 kézirat és több térkép, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalógusa van.

Kikölcsönzéshez a házfőnök engedélye szükséges; e feltétel mellett más helyekre is küld a könyvtár használatra könyveket.

Évi javadalmazása 100 kor. 1900. évi gyarapodása 53 kötet, 32 apró nyomtatvány és 74 kézirat.

Könyvtárnok: V a n k e J ó z s e f.

525. A kegyes tanítórend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Alapját a kegyesrendiek főgimnáziumának kézi könyvtára képezi. Ezt a főgimnázium teljes kiegészítése óta Nagy-Károly városa fejleszti és gyarapítja. A nagykárolyi megyei kaszinó hírlapgyűjteményét oly feltétel alatt helyezte el benne, hogy e lapokat a főgimnáziumi igazgatóság tudtával és beleegyezésével bármelyik kaszinói tag használhatja.

Állománya 1252 mű 2466 kötet és 662 füzetben, továbbá 4895 iskolai értesítő, egy teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalógusa.

Évi javadalmazása 400 kor., melyet Nagy-Károly rendezett tanácsu várostól kap.

Könyvtárnok: H o l c z i n g e r I m r e tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

A múlt század ötvenes éveiben keletkezett. Nagyobb adományokkal Kocsis József tanár, dr. Jordán Ferenczné, gróf Károlyi Lajos, dr. Holub Emil, Fichtner Gyula és Nagy-Károly városa járultak fejlesztéséhez.

Állománya 5043 állat, ezek között 13 emlős, 82 madár, 2 hulló, 5 hal, 69 rovar és 4871 egyéb állat; továbbá 133 növény, 433 ásvány és 130 kőzet, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a Holub küldötte madárgyűjtemény és a dr. Jordán Ferenczné adta kagylógyűjtemény.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 200 korona a tanszerátalányból, melyet 1900-ban egy mikroszkop vételárának törlesztésére és madarak kitömetésére fordítottak.

A gyűjtemény őre: Klacsó István tanár.

Rozmanits Timót, A kiskaludi Madarász Ede-féle kagylógyűjtemény. (Az 1888/89. és 1889/90. évi értesítőben.) — Holczinger Imre, A nagykárolyi r. k. főgimnázium tanári könyvtárának lajstroma. (Az 1899/900. évi értesítőben.) — Hám József, A róm. kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

526. A kaszinó könyvtára.

1837-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 4915 kötet, külön teremben öt szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából naponként d. u. 1-től fél 3-ig van nyitva.

Könyvtárnok (200 kor. tiszteletdíjjal): Erdőhegyi Gyula.

A nagykárolyi kaszinó könyvtárának katalógusa. (Nagy-Károly, 1893., 1895., 1896., 1897., 1898. és 1899.)

NAGY-KIKINDA. (Torontál vármegye.)

527. A kaszinó könyvtára.

Állománya 456 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként egyszer d. u. 1-től 2-ig nyitva van.

Az 1900. évben 200 kor. fordítottatott gyarapítására.
A nagykikindai kaszinó könyvtári jegyzéke.

528. A m. k. áll. gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1877-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2083 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 689 kor. a tanszerátalányból, mely össze-
 gen az 1900. évben 210 kötet szerzetetett be.

Könyvlárnok : Albert János.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1877-ben keletkezett.

Állománya 4444 állat, ezek között 1156 emlős: továbbá
 2573 növény és 715 ásvány, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

1900. évi gyarapodása 1200 ásvány.

A gyűjtemény őre : dr. J á k ó J á n o s.

NAGY-KÖRÖS. (Pest vármegye.)

529. A dunamelléki ev. ref. tanítóképző gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1864-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal a magyar orvosok és természetvizsgálók egyesülete, a vallás- és közokt. minisztérium, a katonai földrajzi intézet, Sz. Varga Fanni és Faragó Ambrus egyházi főgondnok járultak fejlesztéséhez.

Állománya 5629 kötet, 297 történelmi s földrajzi térkép. 1 czimeres levél, 2 oklevél, 4 olajfestmény, 10 aczélmetszet és egy szénrajz, egy nagy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és ezédula-katalogusa.

A tanárokon kívül az intézet növendékei is használhatják.

Évi javadalmazása 161 kor., melyet a nagykőrösi ev. ref. egyháztól és az intézeti növendékektől kap. 1900. évi gyarapodása 59 kötet.

Könyvtárnok: Losonczy László tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Az 1870/71. iskolai évben keletkezett. Nagyobb adományokkal Kalocsa Balázs és Nagy-Kőrös város járultak gyarapításához.

Állománya 1083 régiség, ezek között 7 paleontologiai, 113 prehistorikus tárgy, 3 fegyver, 6 ipari emlék, 7 gipsz minta, 897 érem és 50 bankjegy, az igazgatói irodában és egy szobában elhelyezve.

Kiválóbb nevezetessége egy egyenes pallas Tisza-Várkonyból, mely hasonló Szent-Istvánnak Prágában levő állítólagos pallasához.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán adományozás útján gyarapodik. 1900. évi gyarapodása 6 db.

A gyűjtemény őre: Hegymegi Kiss Kálmán igazgató.

c) Természetrizsi gyűjtemény.

A régiséggyűjteménnyel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3068 db, a tanári szobában egy szekrényben és egy ládában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 41 kor. a dunamelléki ev. ref. egyházkerület adományából.

A gyűjtemény őre: dr. Dezső Gyula tanár.

Hegymegi Kiss Kálmán, A nagykőrösi és dunamelléki ev. ref. tanítóképző-intézet monographiája. (Nagy-Kőrös, 1896.)

530. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A könyvtárra vonatkozó első írott adat 1667-ből való, mely évben az egyház kimondja, hogy lelkészei és rektorai használatára a szükséges segédkönyveket megveszi, s ezek aztán a könyvtár tulajdonába mennek át. Első betűsoros katalógusa 1712-ből való, melyben 130 könyv, köztük 7 magyar van fel-

jegyezve. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 18,970 kötet, köztük 80 db. régi magyar nyomtatvány; továbbá 187 kézirat, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül a választmány tagjai és a lelkészek díjtalanul használhatják, ismert egyének pedig kellő biztosíték ellenében vehetnek ki könyveket.

Más helyekre csak ismert tudósoknak vagy hazai intézeteknek küldenek térítvény mellett könyveket.

Évi javadalmazása a könyvtár alapítványaiból és a főgimnázium pénztárából 448 korona, továbbá a beirási díjából 281 korona. 1900. évi gyarapodása 58 kötet.

Könyvtárnok: Mészöly Gáspár tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

A múlt század hatvanas éveiben keletkezett.

Állománya 50 régiség és 3039 érem, a természettrajzi múzeumban és egyik tanteremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a szaktanár jelenlétében megtekintheti.

Csupán ajándékozás útján szaporodik. 1900. évi gyarapodása 163 db érem.

A gyűjtemény őre: Szalay Gyula tanár.

c) Természettrajzi gyűjtemény.

1837-ben keletkezett. 1854-ben br. Radák Ádám 300 ásványt. 1863-ban Titius Pius minorita 188 állatot ajándékozott az intézetnek.

Állománya 598 állat, 1200 rovar, 230 alsóbbrendű állat. 1112 növény, 664 ásvány, 408 kőzet és 80 kővület, a főgimnázium múzeumában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója; szaklajstroma most készül.

Évi javadalmazása 210 korona mely összesen az 1900. évben 4 állat, 2 növény és 10 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Mentovich Ferencz tanár.

Polgár Mihály, Egyházi Almanach. (Pest, 1836.) — Kalocsa László, Hasznos Mulatságok. (1839. évf. 101. l.) — Szilágyi Áron és Szilágyi Sándor. Okmánytár a hódoltság történetéhez.

(Pest, 1863.) — *H. Kiss Kálmán. A régi nagykövösi reform. gimnázium. (Sárospataki lapok, 1882. évf.)* — *Ádám Gerzson és dr. Józ Imre. A nagy-kövösi ev. ref. gimnázium története. (Nagy-Kövös, 1896.)* — *Galgóczy Károly. Nagy-Kövös város monografiája. (Nagy-Kövös, 1896.)*

531. A kertészeti egyesület könyvtára.

1884-ben keletkezett, midőn a feloszlott nagykövösi egyesületi kör 390 kötetet ajándékozott a kertészeti egyesületnek.

Állománya 460 kötet, egy teremben elhelyezve, 50 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalógusa van.

Használók számára az olvasóterem mindig nyitva áll. Kikölcsönzés van vasárnap d. e. 10-től 12-ig.

Könyvtárnok : Hajdu László.

532. A polgári kör könyvtára.

1844-ben keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : Cseri László tanító.

Tóth Kálmán. A nagykövösi polgári kör története. (Nagy-Kövös, 1894.)

533. A városi kaszinó könyvtára.

A múlt század hatvanas éveinek elején keletkezett.

Állománya 1327 kötet, két teremben elhelyezve, 20 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára kikölcsönzés végett minden kedden és pénteken d. n. 5-től 6-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása a szükséghez képest változik.

Könyvtárnok : Schneider Mátyas.

A nagykörosi városi kaszinó könyvtárának névsora. (Buda-pest, 1876.) — A városi kaszinó ötven éves története. (Nagy-Körös, 1888.) — A nagykörosi városi kaszinó könyvtárában meglevő könyvek jegyzéke és a kaszinó alapszabályai. (Nagy-Körös, 1899.)

NAGY-LÉTA. (Bihar vármegye.)

534. Az olvasó-egylet könyvtára.

1898-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal Vilesek József és Kovásznay Ákos gyarapították.

Állománya 274 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és írott katalógusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Könyvtárnok: Barth Ede.

NAGY-MIHÁLY. (Zemplén vármegye.)

535. A kaszinó- és olvasó-egylet könyvtára.

1869-ben keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Barnai Andor.

NAGY-RÖCZE. (Gömör vármegye.)

536. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1890-ben keletkezett.

Állománya 500 kötet, szekrényekben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 300 kor. a tandijakból. 1900. évi gyarapodása 81 kötet.

Könyvtárnok: Teleky László.

b) Régiség-gyűjtemény.

1898-ban keletkezett. Nagyobb adományyal Füredi J. járult gyarapításához.

Állománya 817 érem, egy szekrényiókban elhelyezve. Szerzeményi naplója van.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik. 1900. évi gyarapodása db érem.

A gyűjtemény őre: Teleky László.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1876-ban keletkezett.

Állománya 7 emlős, 119 madár, 1813 ásvány, 25 közet és 2 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 140 kor. a tandijakból.

A gyűjtemény őre: Szivák János.

Nagy-Rőcze monographiája. (Az 1881/82. évi értesítőben.)

537. A társalgó- és olvasó-egylet könyvtára.

1861-ben keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Csizy Miklós.

NAGY-SZALONTA. (Bihar vármegye.)

538. A községi algimnázium könyvtára.

A XVII. század végén, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 4000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Jelenleg rendezés alatt áll.

Könyvtárnok: dr. Móczár József.

Gere Ferencz és Katona Mihály, A nagyszalontai községi algimnázium 200 éves múltjából. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

539. Az olvasó-egylet könyvtára.

1875-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : Albert András.

NAGY-SZEBEN. (Szében vármegye.)

540. Az ág. ev. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1878-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1460 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Evi javadalmazása 400 kor., melyet az intézeti alaphól kap.
1900. évi gyarapodása 110 kötet.

Könyvtárnok : az intézet egyik tanára.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1878-ban keletkezett.

Állománya 20 emlős és 71 madár, az intézet szertárában elhelyezve.

Úsupán szaklajstroma van.

A gyűjtemény őre : az intézet egyik tanára.

541. Az ág. ev. főgimnázium könyvtára.

Valószínűleg még a XVI. század folyamán, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 11.000 kötet, két teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.

Az intézet tanárain kívül mások is használhatják.

542. Az ág. ev. főreáliskola könyvtára.

1842-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Az intézet tanárai használják.

543. A báró Bruckenthal-múzeum.

Báró Bruckenthal Sámuel, Erdély kormányzója († 1803.), a XVIII. század második felében nagy áldozatokkal létrehozott könyvtárát, régiség-gyűjteményét, képtárát és ásványgyűjteményét végrendeletileg nyilvános múzeummá tette és 36.000 frtnyi tőkével látta el. Az örökhagyó a múzeumot egyenes utódainak védnöksége alá helyezte, azzal a kikötéssel, hogy ha ezek férfiágon kihalnak, a tulajdonjog a nagyszebeni ev. egyház által fentartott gimnáziumra szálljon. Ez 1872-ben meg is történt, mikor a Bruckenthal-palota is a nagyszebeni ev. egyház tulajdona ment át.

a) Könyvtár.

A Bruckenthal-könyvtárral egyesített ág. ev. gimnáziumi, ősnyonlatványokban gazdag »Kapellen-Bibliothek«-ből keletkezett. Később a feloszlott nagyszebeni jogakadémia könyvtára is hozzá csatoltatott.

Állománya mintegy 100.000 kötet, 968 kézirat és 38 oklevél, több személyre berendezett külön olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára naponként d. e. 11-től 1-ig és d. u. 3-tól 5-ig, julius és augusztusban csupán d. e. 11-től 1-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 6000 kor., melyet az alapítványok kamataiból kap.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

A gyűjtemény praehistoricus és római tárgyai főleg néhai Ackner Mihály, hammersdorfi lelkész gyűjtéséből származnak. Különösen azonban a szászföldi középfő- és újabbkori ötvösművek és iparművészeti tárgyak tekintetében bir jelentőséggel.

Állománya mintegy 50.000 db érem, 249 gipszlenyomat és számos régiség.

Van szerzeményi naplója, leltára és felállítás szerint vezetett katalogusa.

Megtekinthető minden esütörtökön díjtalanul, más napokon 80 fillér belépti díj mellett.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

Állománya 1239 db olajfestmény s 134 kötetnyi rézmetszet.

Van szerzeményi naplója, leltára és katalogusa.

A régiségtárral egyidejűleg tekinthető meg.

d) Természetrajzi gyűjtemény.

Állománya 3671 db ásvány.

Van szerzeményi naplója, leltára és katalogusa.

Az előbb említett gyűjteményekkel egyidejűleg tekinthető meg.

Mindhárom gyűjtemény közös évi javadalma az alapítványi kamatokból 10.000 kor.

Múzeumi őr: Csáki Mihály tanár; segédőr: Weiss Vilmos tanár; gyakornokok: Jersche Tivadar és Gregorsch Frigyes.

Müller F., *Die Incunabeln der Hermannstädter Capellen-Bibliothek I.—II. (II. és évn.)* — Reissenberger L., *Die siebenbürg. Münzen des freih. Samuel von Bruckenthal'schen Museums in Hermannstadt. (Er. iskolai értesítő 1878/79. és 1879/80. évekről.)* — Dr. Tóth S., *Erdély első képtára. (Képzőművészeti szemle. 1880. évf.)* — *Führer durch die Gemäldegalerie. (N.-Szeben. 1882.)* — U. annak újabb kiadásai. (N.-Szeben. 1884., 1889. és 1893.) — *Freiherr von Bruckenthal'sches Museum in Hermannstadt. (Nagy-Szeben, 1884.)* — *Frimmel Th., Kleine Galleriestudien. N. F. Lief. 1. (Bécs, 1894.)* — *Csáki Michael, Skizzen zu einem Führer durch das Baron Bruckenthal'sche Museum. (Nagy-Szeben. 1895.)* — *Katalog der Bibliothek des Baron Bruckenthal'schen Museums in Hermannstadt. 1—3 füzet. (Nagy-Szeben. 1896—900.)* — *M. Csáki, Führer durch die Gemäldegalerie. (N.-Szeben. 1901.)*

544. Az erdélyi Kárpát-egyesület múzeuma.

Az 1880-ban keletkezett. Nagyszebenben székelő erdélyi Kárpát-egyesület (Siebenbürgisches Karpathen-Verein) alapította s 1895-ben nyílt meg a közönség előtt. 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

Az egyesület elnöke: dr. Bruckner Vilmos ügyvéd; alelnök: Römer Gyula; titkár: Sigerus Emil.

A gyűjtemény alapját a Binder Frigyes-féle tengerentuli néprajzi gyűjtemény vetette meg. Mai állománya mintegy 2000 db néprajzi tárgy. az erdélyi természettudományi egyesület múzeumának földszintjén 3 teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása körülbelül 4000 kor., melyet az egyesület közadakozás útján szerez be. Az állam 1900-ban és 1901-ben évenként 1000 kor. segéllyel járult gyarapításához.

A gyűjtemény őre: Sigerus Emil.

Jahrbuch des Siebenbürg. Karpathenvereins. I.—XX. évf. (Nagy-Szeben, 1881—1900.)

545. Az erdélyi szász gazdasági egyesület könyvtára.

Az egyesület 1845-ben, könyvtára 1867-ben keletkezett.

Állománya 1211 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából naponként d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig van nyitva.

Az 1900. évben 930 kor. fordítottott gyarapítására.

Könyvtárnok: Herbert Péter gazd. vándortanító.

Alphabetischer Katalog der Büchersammlung des siebenbürgisch-sächsischen Landwirtschaftsvereins. (Nagy-Szeben, 1890.) — Entstehung, Umgestaltung und Entwicklung des s. s. Landwirtschaftsvereins und dessen Wirksamkeit in den Jahren 1845—95. (Nagy-Szeben, 1895.)

546. Az erdélyi természettudományi egyesület múzeuma.

Az egyesület 1849-ben keletkezett s gyűjteményei alapját Bielz Mihály természetrajzi gyűjtésével vetette meg. A lassan,

de természetesen gyarapodott gyűjteményeknek 1851-ben az ev. gimnáziumot adott helyet. 1858-ban az u. n. kék városháza termébe, 1862-ben egy e célra bérelt házba költözött át. 1873-ban a gyűjtemények a báró Bruckenthal-palotában kaptak csekély bérért alkalmas helyiséget. 1894/95-ben építé fel az egyesület mai múzeumi palotáját, melyben a gyűjtemények végleges elhelyezést nyertek.

Az egyesület tagjainak száma 300.

Évi javadalmazása körülbelül 5000 korona.

Elnök: dr. Bielz Albert kir. tan.; *alelnök*: dr. Capesius József szeminariumi igazgató; *titkár*: dr. Czekelius Dániel; *múzeumi igazgató*: Kimakowicz Mór.

a/ Könyvtár.

Az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. 1883-ban örökölte a Fusz Mihály 200 kötetnyi szakkönyvtárát. Nagyobb adományokkal még Sill Viktor és Riess Károly gyarapították.

Állománya mintegy 1400 munka és több ezerre menő folyóirat, egy terebben elhelyezve.

Könyvtárnok: Vest Vilmos.

b/ Néprajzi gyűjtemény.

Az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. 1862-ben Binder Ferencz 20.000 forintra becsült középfrikai és szudáni gyűjteményét ajándékozta a múzeumnak. Nagyobb adományokkal gyarapították még: 1875-ben dr. Brockner Kina, Japán és Indiából, 1895-ben dr. Jickeli Abyssiniából, 1895/96-ban dr. Sachsenheim Braziliából, Kinából, Japánból stb., továbbá Meliska Uj-Zeelandból s Ausztráliából.

A gyűjtemény állománya nincs összeolvasva, sem osztályozva.

A téli hónapok kivételével minden vasárnap és esütörtökön d. e. 10-től 1-ig díjtalanul megtekinthető.

A gyűjtemény őre: Michaelis Ferencz.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

Az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. 1853-ban megvették a Stetter-féle madárgyűjteményt, 1858-ban a Bielz-féle gyűjteményt, majd 1866-ban az Ackner Mihály gazdag ásvány- és őslény-gyűjteményét, mely utóbbihoz az erdélyi honismertető

egyesület (Verein für Siebenbürgische Landeskunde) és a szász nemzetiség egyeteme is hozzájárult azon kikötéssel, hogy az egyesület az összes erdélyi szász evangélikus középiskoláknak juttat ásványgyűjteményeiből s könyveinek kettőpéldányából. Nagyobb adományokkal gyarapították: Lerchenfeld, dr. Kayser és Fuss Mihály, kik herbariumaikat az intézetnek hagyományozták: továbbá Untch, Binder, dr. Czekelius növénygyűjteményeikkel: Binder (1862.), dr. Jickeli (1877.), dr. Binder János (1889.), Kimakowicz, Sachsenheim (1895.), Henrich (1895.), Birthler (1895.), dr. Czekelius (1896.) állatgyűjteményeikkel: Bielz Mihály, dr. Czekelius, Hauer J., dr. Hörnes, dr. Herbieh és dr. Kraus H. ásvány- és őslénytani gyűjteményekkel.

E gyűjtemény a következő csoportokra oszlik: I. állattani rész: *a)* emlősök, *b)* madarak, *c)* esuszómászók és kétéltűek, *d)* halak, *e)* molluskák, *f)* crustaceák, *g)* arachnidák és myriopodák, *h)* hymenopterák, *i)* coleopterák, *k)* lepidopterák, *l)* dipterák, rhyngchoták, neuropterák és orthopterák, *m)* férgek, *n)* echinodermaták, és *o)* coelenteráták: II. növénytani rész: III. ásványföldtani rész.

Mind ezek hét teremben vannak elhelyezve s állományuk még mines számbavéve.

A közönség a téli hónapok kivételével minden vasárnap és csütörtökön d. e. 10-től 1-ig díjtalanul megtekintheti.

A gyűjtemény őrei: Kimakowicz Mór (állattár), Schullerus J. (növénytár) és Phelps Ottó (ásványtár).

- Verhandlungen und Mittheilungen des Siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt. I—L. Band. (Nagy-Szeben, 1849—901.) — Der Siebenbürgische Verein für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, nach seiner Entstehung, seiner Entwicklung und seinem Bestande. (Nagy-Szeben, 1896.)*

547. A gör. kel. román főgyógyházmegye szemináriumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1881-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Nicanor Frutes és Hamia János járultak gyarapításához.

Állománya 2168 kötet, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A tanárokon kívül elismervény mellett az intézeti növendékek is használhatják.

Evi javadalmazása 314 kor. a növendékek által fizetett különféle díjakból. 1900. évi gyarapodása 203 kötet.

Könyvtárnok: dr. Stroiá János.

b) Régiség-gyűjtemény.

1875-ben keletkezett.

Allománya 89 régiség és 51 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség az igazgatóság beleegyezésével megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 9 érem.

A gyűjtemény őre: dr. Barcian P. Dániel.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1875-ben keletkezett.

Allománya 1305 állat, 143 növény, 120 közet és 67 kővület, három szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség az igazgatóság engedélyével megtekintheti.

Evi javadalmazása 115 kor. a növendékek által fizetett különféle díjakból.

1900. évi gyarapodása 5 állat, 60 növény és 1 ásvány.

A gyűjtemény őre: dr. Barcian P. Dániel.

548. A m. k. állami főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűen 1692-ben keletkezett, midőn a jezsuiták az intézetet megalapították. Első leltára 1821-ből való. 1855-ben 700-nál több kötet államköltségen vétetett meg a Benigni-féle könyvtárból. Sok növénytanú mű a Baumgartner-féle könyvtárból került mint ajándék a főgimnázium birtokába. A bécsi tudományos akadémia 1896-ig összes kiadványait ajándékképp küldte meg az intézetnek. Nagyobb adományokkal Hochmeister M., Zathureczky K., Wächter Frigyesné, Szábel Alajos, Szabó F. plébános, a m. földtani intézet, m. tud. akadémia és a vallás- és közokt. minisztérium járultak gyarapításához.

Allománya 11,172 kötet, köztük 3 ösnyomtatvány; továbbá 15 kézirat, 10,000-nél több németországi iskolai értesítő, a magyarországi középiskolák értesítőinek csaknem teljes gyűjte-

ménye és több térkép, három szobában elhelyezve, melyek egyike olvasóhelyiségül is használható 10—15 személy számára.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa; szaklajstroma most készül.

A tanárokon kívül intézeti tanulók, sőt mások is használhatják egy intézeti tanár jótállása mellett.

Évi javadalmazása 1200 kor. az általányból, mely összesen az 1900. évben 164 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Strauch Béla.

b) Régiség-gyűjtemény.

1850. táján keletkezett.

Állománya 1 középkori és 1 kegyeleti tárgy, 47 gipszmásolat és 1537 érem, a filológiai múzeumban négy szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei 4 dák érem és Barabás Miklós egy kréta-rajza az 1820-as évek végéről.

A közönség a szertárőr jelenlétében mindig megtekintheti. Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 257 kor. 1900. évi gyarapodása 26 gipszmásolat és 7 érem.

A gyűjtemény őre: dr. Székely István.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1854-ben keletkezett.

Állománya 3432 állat, 3731 növény és 1599 ásvány, tizennyolcz szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy mammoth-lábszárcsont és a vidék faunáját s flóráját feltüntető gyűjtemények.

A közönség a szertárőr jelenlétében mindig megtekintheti. Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 323 kor. 1600. évi gyarapodása 11 állat.

A gyűjtemény őre: E. Jakab Géza.

Sobola János. Kurze hist. Skizze des röm. kath. Gymnasiums in Hermannstadt. (Az 1854/55. évi értesítőben.) — Veress Ignác. Adatok az intézet történetéhez. (Az 1877/78. és 1883/84. évi értesítőben.) — Dr. Boross Gábor. A nagy-szebeni állami főgimnázium története. (Nagy-Szeben, 1896.)

549. *A magyar polgári kör könyvtára.*

Az egyesület 1883-ban, könyvtára 1885-ben keletkezett, midőn a megszűnt »Nagyszebeni magyar olvasó-egylet«-tel egyesült.

Állománya 3071 kötet, hat szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölesönzés ezéljából minden szerdán és szombaton d. u. 1-től 3-ig van nyitva. Használati díj fejében a rendes tagok évi 2 kor. 40 fillért, a külolvasó tagok 4 kor. 80 fillért fizetnek.

Az 1900. évben 28 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok (100 kor. tiszteletdíjjal): **Dezső B. Antal**.

Dezső B. Antal, A nagyszebeni magyar polgári kör könyvtárának katalógusa. (Nagy-Szeben, 1893.) — A nagy-szebeni magy. polgári kör évi jelentései. (Nagy-Szeben, 1893. és 1895.)

550. *A Magyarország erdélyi részeiben levő ág. hitv. ev. országos egyház könyvtára.*

Az u. n. superintendensi könyvtárból keletkezett, mely a szorosan vett consistoriumi részszel együtt a kerület régi vezetőinek könyveit tartalmazza. A modern könyvtár zömét Zimmermann József Andrásnak 1875-ben, továbbá Gebbel Ferencnek 1877-ben ajándékozott könyvtárai teszik, melyek önállóan kezeltetnek. Ujabbán Teutsch G. D. hagyatékából került oda néhány száz kötet.

Állománya 10,000 kötet, köztük néhány őnyomtatvány és kézirat, továbbá több oklevél és térkép, hat teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden szerdán d. e. 11-től 1 óráig van nyitva. Kikölesönzés van megbízható egyéneknek térítvény mellett.

Evi javadalmazása nincs meghatározva.

Könyvtárnokok: **Fritsch Károly**, dr. **Orendt Frigyes** és **Weiss Vilmos**.

Katalog der Bibliothek der evang. Landeskirche A. B. in Siebenbürgen. (Nagy-Szeben, 1889.)

551. A polgári és iparos-egylet könyvtára.

1840-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2300 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Neugeboren Albert.

552. A román irodalmi és közművelődési egyesület könyvtára.

1862-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett. Adományokkal a magyar tud. akadémia, a bécsi és bukaresti akadémiák, Baritiu, Manguuca és Moga gyarapították.

Állománya 16,036 kötet, husz szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

Használók részére kikölesönzés czéljából minden hétköznapon d. u. 4-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 600 kor. fordított gyarapítására

Könyvtárnok (400 kor. tiszteletdíjjal): T o g a n M i k l ó s plébános.

Nicolau Toğan. Catalogul bibliotecii Asociațiunii transilvane pentru literatură română și cultură populară română. (N.-Szében. 1895.) — A román irod. és közművelődési egyesület alapszabályai. (Nagy-Szében. 1897.)

553. A városi fegyvertár.

Nagy-Szében városa a tulajdonát képező fegyvereket, zászlókat, védelmi eszközöket és egyéb hadtörténelmi emlékeket, mintegy 25 év előtt a városháza egyik tornyában szakszerűen rendezve felállította. A gyűjtemény azóta örök letéteményekkel is gyarapodott.

Állománya mintegy 500 darab.

Leltára van.

Megtekinthető mindennap a hivatalos órák alatt.

A gyűjtemény őre: Albrich Jenő városi gazda.

Führer durch die Hermannstädter Rüstkammer. (Nagy-Szében. évn.)

NAGY-SZÉCSÉNY. (Nógrád vármegye.)

554. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

A XVII. század elején keletkezett.

Allománya 2375 kötet, köztük 25 ősnymtatvány és 23 db régi magyar nyomtatvány: továbbá 65 kézirat és rajzolt, színezett nenzeti czimerek 1700—1703-ból. két teremben elhelyezve.

Katalogusa most készül.

Könyvtárnok: Árva Ferencz házfőnök.

NAGY-SZOMBAT. (Pozsony vármegye.)

555. A kath. érseki főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Az 1784. óta fennálló könyvtár 1878-ban lett jelentékeny-nyé, midőn Sipeky Ágost, Prileszky Antal és Ordódy Mór családi könyvtárai egyesítették az előbbi kis gyűjteménnyel. Simor János hibornok, herezegprimás, Somogyi Károly és Bubla Károly esztergomi kanonokok szintén sok becses munkát aján-dékoztak a könyvtárnak.

Allománya 22.053 kötet, ezek közt 15 latin nyelvű régi magyar nyomtatvány: továbbá 4 térkép és 41 kézirat, öt szobában elhelyezve, a mely szobák egyike egyszersmind olvasó-teremül szolgál.

Szakok szerinti czédula-katalogusa van.

A tanárokon kívül mások is használhatják egy intézeti tanár jótállása mellett.

Évi javadalmazása 800 kor. 1900. évi gyarapodása 40 kötet.

Könyvtárnok: Sinkó József tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1886-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Tagányi Alajos tanár, Ebenhöch Ferencz győri kanonok és Füredi Arthur járultak gyarapításához.

Allománya 20 ujkori emlék, 20 kegyeleti tárgy és 1430 érem, a könyvtár nagy helyiségében három szekrényben elhe-

lyezve. Kiválóbb nevezetességei római császári pénzek s Európa egyes államainak pénznemei.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a gyűjtemény öröknek engedelmevel megtekintheti.

Csupán ajándékozás útján szaporodik. 1900. évi gyarapodása 30 érem.

A gyűjtemény őre: dr. Lőrincz Gyula tanár.

c) Természettajzi gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Nagyobb adományokkal Forstinger György, Kanovich Nándor és Simor János járultak gyarapításához.

Állománya 937 állat, ezek közt 40 emlős, 102 madár, 25 hulló, 60 hal, 590 rovar és 120 egyéb állat; továbbá 20,000 növény, 600 ásvány, 200 kőzet és 55 kőület, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a gyűjtemény öröknek engedelmevel mindig megtekintheti.

Évi javadalmazása 120 kor, a mely összege az 1900. évben 12 állat és 25 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Hudyma Emil tanár.

A nagyszombati érseki főgimnázium könyvtára 1879-ben. (Nagy-Szombat, 1879.) — *Melesiczky L., A nagyszombati érseki főgimnázium könyvtárának czimjegyzéke.* (Az 1886/87, 1887/88 és 1888/89. évi értesítőben.) — *Horváth Zoltán, A nagyszombati kath. érs. főgimnázium története.* (Az 1894/95. évi értesítőben.)

556. A magyar közművelődési egyesület könyvtára.

A pozsonyi magyar közművelődési egyesület nagy-szombati fiókja alapította 1886-ban. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 4052 kötet, 24 db 1848/49. évi hírlap, kiáltvány stb. s 88 darabból álló zenemű-gyűjtemény, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára kikölesönzés végett minden vasárnap d. e. 9-től 12 óráig nyitva van. A városban lakó tagokon kívül

a nagyszombati fiók-egyesületnek a nagyszombati járás területén lakó tagjai is kaphatnak költsön könyveket.

Évi javadalmazása a szükséghez képest változik.

Főkönyvtárnok: Alsze g h y J á n o s; *könyvtárnok*:
K o n s c h I g n á c z.

Alsze g h y János, Jelentés a pozsonyi magy. közm. egyesület nagy-szombati fiókjának működéséről 1886—1888. (Nagy-Szombat, 1888.) — Jegyzék a pozsonyi m. közm. egyesület nagy-szombati fiókjának könyvtáráról. I. közlemény. (Nagy-Szombat, 1889.) — II. közlemény 1341. számtól 3072. számig. (Nagy-Szombat, 1893.)

557. Az Orsolya-szüzek tanítónőképző-intézetének könyvtára.

1893-ban keletkezett. Adományokkal Wolfman József és Schlick István gyarapították.

Állománya 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A növendékek részére kikölesönzés céljából minden szerdán és szombaton nyitva van.

Évi javadalmazása átlag 100 kor., melyet a növendékektől beszedett 1 kor. évi díjából kap.

Könyvtárnokok: Mater Alfonza és Szádoczky Berta.

558. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1633-ban keletkezett.

Állománya 5000 kötet, három szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: O l s o v s z k y M a n s v e t házfőnök.

NAGYVÁRAD. (Bihar vármegye.)

559. A biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet múzeuma.

Bihar vármegye közönsége 1871 nov. 17-ikén határozta el egy történelmi és régészeti társulat és azzal kapcsolatban régészeti múzeum létesítését, helyiséget ajánlva fel annak gyűjteményei számára. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Az új múzeumi épület 1896-ban épült fel közadakozásból, s a gyűjtemények 1896 tavaszán helyeztetek el benne. Az egyesület gyűjteményeit 1898 nyarán hozott határozatával a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte, melynek közbenjárására a törvényhozás az építkezés költségei fedezésére 1901-ben 4000 korona rendkívüli segélyt szavazott meg. 1902-re ugyane célra ujabb 4000 kor. van az állami költségvetésben előirányozva.

Az egyesület tagjainak száma körülbelül 200.

Évi javadalmazása mintegy 2000 korona.

Elnök: Beöthy László főispán; *alelnökök*: Gyáló-kay Lajos és id. Gálbory Sámuel; *titkár*: dr. Karácsonyi János.

a/ Könyvtár és levéltár.

Az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. 1894-ben Juricskay Dezső, 1896-ban néhai ifj. Bölöni Sándor könyvgyűjteményeivel gyarapodott. Ide kerültek a Baranyi-, Fráter- és Bölöni-családok levéltárai is.

Állománya 1953 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

Könyvtárnok: Makray József.

b/ Régiségtár és képtár.

Alapját Romer Flóris kanonok gyűjtése vetette meg. Itt helyezte el 1890-ben Schlauch Lőrincz bíbornok az 1887-ben elhunyt Ipolyi Arnold váradi püspök nagybecsű gyűjteményét, mely kép, szobor, gobelin, szőnyeg, majolika, ötvösmű, himzés stb. gyűjteményeket tartalmazott több mint 2000 darabban. Az állam 1896-ban 500 frttal, 1898-tól évenként 400 koronával segélyezte.

A régiségtár s iparművészeti gyűjtemény és a képtár állománya több mint 12.000 tárgy, hat teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A közönség áprilistól novemberig minden vásár- és ünnepnapon d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3-tól 5 óráig 20 fillér belépődíj lefizetése mellett megtekintheti. kedden és csütörtökön d. u. 3-tól 5-ig pedig ingyen. A hét többi napjain 1 korona a belépődíj.

Múzeumi örök: Középesy Gyula és dr. Némethy Gyula.

Ipolyi Arnold képgyűjteménye. (Esztergom, 1871. — Radács Jenő. Képes kalauz Ipolyi Arnold gyűjteményéhez. (Budapest. érn.) — Hegyesi Márton. A biharmegyei rég. és történelmi egyesület évkönyve 1885/86.—1887/88. (Nagyvárad, 1888.) — Karácsonyi János. A biharmegyei és nagyváradai rég. és történelmi egyesület jelentése az 1888—92. évekről. (Nagyvárad, 1893.) — Karácsonyi János. Emlékkönyv a biharmegyei és nagyváradai rég. és történelmi egyesület múzeumépületének s a benne levő kettős gyűjteménynek megnyitó ünnepéről. (Nagyvárad, 1896.) — Kalauz a biharmegyei és nagyváradai rég. és tört. egyesület múzeumához. (Nagyvárad, 1896.) — Karácsonyi János. A biharmegyei és nagyváradai rég. és tört. egyesület 1896/97-iki évkönyve. (Nagyvárad, 1897.)

560. A biharmegyei gazdasági egyesület könyvtára.

Állománya 600 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Weingärtner Andor titkár.

561. A felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1888-ban keletkezett, midőn Propper N. János az iskolát mint magánintézetet megalapította.

Állománya 1483 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szakkatalogusa van.

Évi javadalmozása 400 korona, melyet tulajdonosától, a nagyváradai kereskedelmi esarnoktól kap.

Könyvtárnok: Kún Gyula.

Ferenczy Lajos. A nagyváradai keresk. tanintézet rövid története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

562. Az iparoskör könyvtára.

1891-ben keletkezett.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Batári Gyula.

563. Az ipartestületi ifjuság önképző-egyletének könyvtára.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: Rottensteiner L. és Sallay Ferencz.

564. A kir. kath. jogakadémia könyvtára.

A nagyváradi latin szertart. egyházmegye kebelében felosztott szerzetesrendek, különösen a jezsuiták könyveiből keletkezett, melyekhez utóbb egyesek adományai járultak. 1850-től állandó javadalmazásban részesül. Ide kerültek Müller Jakab Nándor (1800), Sujánszky József (1831.), Turcsányi Vincze (1876.) és Kudelka József (1899.) jogtanárok könyvtárai. A sajtóterínekeknek a nagyváradi kir. ügyészségekhez beérkező kötelezpéldányaival gyarapittatván. 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

Állománya 12,159 kötet, köztük 14 nyomtatvány; továbbá 12 térkép és kézirat, két szobában elhelyezve, külön olvasóteremmel, mely 20 személyre rendezhető be.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül mások is használhatják, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket írásbeli elismervény ellenében.

Évi javadalmazása 945 korona a tanulmányi alaphól és 540 korona a joghallgatók beiratási díjaiból. 1900. évi gyarapodása 241 kötet.

Könyvtárnok: dr. Molnár Imre.

Bozóky A., *A nagyváradi jogakadémiának vázlatos történelme alapítottásától 1870/71. tanév végéig.* (Nagyváradi, 1871.) — Bozóky A., *A nagyváradi jogakadémiának vázlatos történelme 1871/72.—1873/74. tanévekben.* (Nagyváradi, 1875.) — Bozóky Alajos, *A nagyváradi kir. jogakadémiai könyvtár.* (Magyar Könyvszemle, 1887. évf.) — Bozóky A., *A nagyváradi kir. akadémia százados multja 1788—1888.* (Budapest, 1889.)

565. A latin szertart. püspöki könyvtár.

Négy részből áll. Első a régi püspökségi könyvtár, mely a Szaniszló előtti püspökök szerzeményeiből keletkezett s 2950 művet foglal magában 6187 darabban. Második a Szaniszló-könyvtár, melyet Szaniszló Ferencz püspök, midőn a váradi püspökségről lemondott, 1869-ben a püspöki könyvtárnak adományozott. Állománya 9823 kötet. Harmadik a Lipovniczky-könyvtár, mely a Lipovniczky István püspök († 1885. aug. 12.) hagyatékából maradt 1215 műből áll 1820 darabban. Negyedik Ipolyi Arnold püspök († 1886. decz. 2.) 3675 műből álló becses hagyatéka 7889 darabban, mely a többiektől elkülönítve, külön teremben van elhelyezve. Ezekon felül egész különálló csoport a teljes Migne-féle gyűjtemény.

Állománya 25,800 kötet, köztük 15 ösnyomtatvány, négy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölsönzés van megbízható és ismerős egyéneknek térítvény mellett.

Könyvtárnok: N y á r y I g n á c z.

566. A m. kir. állami főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1873-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 6945 kötet, ezek között hat régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül az igazgató engedélyével mások is használhatják.

Évi javadalmazása 1212 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 213 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: K r ü g e r V i k t o r igazgató.

b) Régiség-gyűjtemény.

Alakulóban van. Eddig 54 db különféle érem gyűlt össze egyesek ajándékaiból, melyek egyelőre a földrajz-történelmi szertárban őriztetnek.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1873-ban keletkezett.

Állománya 1268 állat, 2706 növény és 939 ásvány, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.
Az érdeklődők bármikor megtekinthetik, ha a szertárornél
vagy az igazgatónál jelentkeznek.

Évi javadalmozását a tanszerátalányból kapja.

A gyűjtemény őre: Madaras Elek.

*Endrődi Sándor. A nagyvárad magy. kir. áll. főreáliskola
könyvtárának katalógusa. (Nagyvárad, 1885.) — Bach Nándor,
A nagyvárad m. k. áll. főreáliskola története 1873–95.
(Az 1895–96. évi értesítőben.)*

567. A nagyvárad népkönyvtár váraljai osztálya.

1897-ben, a fentartó egyesülettel egyidejűleg keletkezett.
Adományokkal a földművelési miniszter, Nagyvárad város és
a Szigligeti-társaság gyarapították.

Állománya 1429 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából minden esütörtökön
és vasárnapon d. u. 5-től 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 260 korona fordított gyarapítására.

*Könyvtárnok: 100 korona tiszteletdíjjal: Mártonffy
Zoltán tanító.*

*A nagyvárad népkönyvtár váraljai osztályának jegyzéke.
(Nagyvárad, 1900.)*

568. A polgári kör könyvtára.

Állománya mintegy 6000 kötet, egy teremben elhelyezve,
külön olvasó-helyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Lakos Lajos.

569. A prémontreiek kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1850-ben keletkezett. Nagyobb része a nagyvárad akadé-
mia könyvtárának a főgimnázium és a jogakadémia között 1856-
illetve 1858-ban történt megosztásából került az intézetbe.
A 80-as évekig csak ajándékozás útján gyarapodott, ettől

kezdvé azonban már évenként bizonyos összeg forlítottatott vásárlásra is. Nagyobb ajándékot Zádor Gyula táblai elnök juttatott a könyvtárnak.

Allománya 2266 mű 5143 kötetben és egy kézirat-gyűjtemény, egy teremben elhelyezve. Különös érdekessége a Zádor Gyula kir. ítélőtáblai elnök örökösei által 1894-ben ajándékozott kéziratgyűjtemény, mely a mult század első felében élt írók és költők levelezését és kézíratait foglalja magában. Ezek egy részét. Vörösmarty Mihály leveleit az intézet 1900-ban a költő fiának ajándékozta.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 1508 korona, melyet a beiratási díjakból kap. 1900. évi gyarapodása 311 kötet.

Könyvtárnok: dr. Kolosváry Béla tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Allománya 2432 érem, a gimnázium épületében elhelyezve. 1900. évi gyarapodása 59 érem.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett.

Allománya 3741 állat, 3778 növény és 1989 ásvány, három teremben és egy tanteremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a szaktanár vezetése mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 korona, melyet a jászóvári prépostság pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 7 állat, 10 növény és 14 ásvány.

A gyűjtemény őre: Kertész Miksa tanár.

Cseplő Péter, A nagyváradi r. kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.) — Kolosváry Béla, A jászóvári prémontrei kanonokrend nagyváradi főgimnáziumának tulajdonát képező tanári könyvtár jegyzéke. (Nagyváradi, 1897.)

570. A Szigligeti-társaság könyvtára.

1892-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának ellenőrzése alatt áll, melynek javaslatára 1900-ban 500, 1901-ben 600 korona állami segélyben részesült.

Allománya 500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Az egyesület elnöke: Rádli Ödön ügyvéd.

NASZÓD. (Besztercze-Naszód vármegye.)

571. Az alapítványi főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1863-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Dr. Szilasi Gergely volt egyetemi tanár egész könyvtárát az intézetnek ajándékozta. Adományával még Papp László kir. táblai bíró gyarapította.

Allománya 4219 kötet, két terebben elhelyezve, 20 egyéure berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is díjtalanul használhatják téritvény kiállítására mellett.

Évi javadalmazása 450 korona a naszódvidéki központi iskolai alapból, mely összesen az 1900. évben 150 kötet és 40 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Pecurariu János: *segédkönyvtárnok:* Pletasu Gergely.

b) Régiség-gyűjtemény.

1863-ban keletkezett.

Allománya 13 középkori tárgy, 4 fegyver, 10 ujabbkori emlék, 1 gipszmásolat és 635 érem, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 150 korona az általányból. 1900. évi gyarapodása két érem.

A gyűjtemény őre: Pecurariu János tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1863-ban keletkezett.

Allománya 659 állat, ezek között 14 emlős, 46 madár, 17 hüllő, 17 hal, 226 rovar és 339 egyéb állat; továbbá 5325 növény, 1109 ásvány, 111 kőzet és 217 kővület, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása 180 korona az általányból, mely összesen az 1900. évben 52 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Prodan Gyula tanár.

NEMES-VID. (Somogy vármegye.)

572. Róm. kath. népkönyvtár.

1884-ben. Sebestyén Pál plébános hagyatékából keletkezett. Állománya 284 kötet, a plébánián elhelyezve.

Használók számára minden hétköznapon délelőtt kikölesönzés czéljából nyitva van. Használati díj minden kötet után két hétre 2 fillér.

Könyvtárnok: Antal Lajos káplán.

NÉMET-BOGSÁN. (Krássó-Szörény várm.)

573. A kaszinó-egyesület könyvtára.

1870-ben Putnik Béla szolgáliró kezdeményezésére keletkezett.

Állománya 1679 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tagok részére kikölesönzés czéljából minden szerdán d. u. 5-től 7-ig van nyitva.

Évi javulalmazása 100—200 korona.

Könyvtárnok: Onda György tanító.

Statuten des Casino-Vereines in Deutsch-Bogsán. (Temesvár, 1869.) — *A németbogsáni kaszinó-egylet könyvtárának könyvjegyzéke. (Budapest, 1877.)* — *Statuten des Casino-Vereines in Deutsch-Bogsán. (Resicza, 1881.)* — *A németbogsáni kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Német-Bogsán, 1898.)* — *Onda Georg, Geschichte der N.-Bogsaner Casino-Bibliothek. (Krássó-Szörényer Post, 1897/98. évf.)*

NÉMET-UJVÁR. (Vas vármegye.)

574. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

Alapját gr. Batthyány Ádám vetette meg 1649-ben.

Állománya 5000 kötet, köztük 50 ősymotatvány; továbbá 34 kézirát, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a XVI. századi németujvári könyvsajtó termékei, köztük Clu-

sus Károly Stirpium Nomenclator Pannonicus ezimű munkája 1583-ból; továbbá a középkori kéziratok közt a legrégebb magyarországi misekönyv; egy Mátyás-korabeli breviarium Janus Pannonius verseivel, végül egy 1470. évi magyar nyelv-
emlék.

Szaklajstroma befejezetlen.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölesönzés van jótállás mellett.

Könyvtárnok: M a i t z J á c z i n t zárdafőnök.

Fejérvataky László, A németujvári Ferencz-rendi zárdakönyvtára. (Különlenyomat a Magyar Könyvszemléből: Budapest. 1883.)

NYIRBÁTOR. (Szabolcs vármegye.)

575. A kaszinó-egylet könyvtára.

1860-ban keletkezett.

Allománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: N á n á s s y G y u l a tanító.

576. A minorita-rendház könyvtára.

1718-ban keletkezett.

Allománya 2300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Csak a rendház tagjai használják.

Könyvtárnok: N o v á k A d o r j á n.

NYIREGYHÁZA. (Szabolcs vármegye.)

577. Az áll. segélyezett ág. evang. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1861-ben keletkezett, midőn Nyiregyháza városa 200,000 koronás alapítványával új életre keltette a megszűnt ág. evang.

algimnáziumot. Nagyobb adománynyal Szabó Ferencz prépost-plébános járult gyarapításához.

Állománya 3479 kötet, köztük egy ösnyomtatvány és egy régi magyar nyomtatvány; továbbá 45 térkép, 10 kézirat és 5 oklevél, három teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják tudományos czéلبől térítvény mellett.

Évi javadalnazása 685 kor., mely összesen az 1900. évben 260 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Moravszky Ferencz tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1861-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal lovag Teitelbaum Henrik járult gyarapításához.

Állománya 92 régiség és 502 érem, két szekrényben elhelyezve.

1900. évi gyarapodása 5 régiség és 17 érem.

A gyűjtemény őre: Szlaboczký Imre tanár.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1887-ben keletkezett. Kovách Gerő járásbíró ásványgyűjteményét, Dr. Holub Emil afrikai gyűjteményének egy részét ajándékozta az intézetnek.

Állománya 4795 állat, 3072 növény, 1696 ásvány és 157 közet, az igazgatói irodában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség kívánatra megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Szlaboczký Imre tanár.

578. Az új. ev. tanítókör könyvtára.

1874-ben keletkezett.

Állománya mintegy 500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára van.

Használók számára minden szerdán és szombaton nyitva áll. Kikölcshözés csak az egyesület tagjai részére van.

Könyvtárnok: Kubacska István.

579. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1842-ben, könyvtára 1849-ben keletkezett.

Állománya 3700 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden hétfőn, szerdán és pénteken d. u. 5-től 6-ig van nyitva. Használati díj egy évre 4 korona.

Könyvtárnok (300 korona tiszteletdíjjal): Hoffmann Ferencz.

Dr. Vietórisz József, A nyiregyházi kaszinó története. (Nyiregyháza, 1896.) — A nyiregyházi kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Nyiregyháza, 1896.)

580. A polgári olvasó-egylet könyvtára.

1868-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1955 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára kikölcsönzés céljából minden héten három órán át nyitva áll.

Evi javadalmazása 200 kor.

Könyvtárnok: Stoffan Lajos.

A nyiregyházi polgári olvasóegylet könyvtárának jegyzéke. (Nyiregyháza, 1895.)

581. Szabolcsmegyei múzeum.

Az 1867-ben br. Vécsey József főispán kezdeményezésére alakult szabolcsmegyei régészeti egylet alapította Nagy-Kállón. Br. Vécsey távozása után az egylet hanyatlásnak indult, majd végleg fel is oszlott. A gyűjtemény értékesebb része az 1876. évi budapesti régészeti kongresszuson ki volt állítva, utána éveken át a magyar nemzeti múzeumban maradt, majd a nagy-kállói realiskolában nyert elhelyezést. 1892-ben Szabolcs megye Nyiregyházán díszes székházat építtetvén, áthozatta a gyűjteményt és a dr. Jósa András által ajándékozott gazdag régiség-gyűjteménnyel egyesítve, megalkotta a megyei régészeti múzeumot. Azóta a gyűjtemény rohamosan gyarapodott azon hallstadi, La Téne-, népvándorlás-, honfoglalás- és Árpádkori leletekből, melyeket Jósa Andás ásatásai hoztak napfényre.

A gyűjtemény a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek közbenjárására 1898-ban 800, 1900-ban 600, 1901-ben 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya több ezer darab régiség, melyek a megyei székházban vannak elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség számára minden vasárnap d. e. 10-től 12-ig van nyitva; de más napokon is megtekinthető.

A gyűjtemény őre: dr. J ó s a A n d r á s megyei főorvos.

Rómer Flóris. *A geszterédi ásatások és a szabolcsmegyei múzeum.* (Arch. Értesítő. I. k.) — *Értesítés a múzeumról.* (U. ott. V. k.) — Hampel József, *A szabolcsmegyei múzeum, rövid utasításul vidéki múzeumok berendezésére.* (Pest, 1871.) — Dr. J ó s a A n d r á s. *A szabolcsvármegyei múzeum ős- és középkori tárgyainak ismertetése.* (Nyiregyháza, 1899.)

582. Törvényhatósági közkönyvtár.

1898-ban keletkezett. 1900 óta a szabolcsvármegyei sajtótermékeknek a debreczeni kir. ügyészséghez beérkező kötelespéldányaival gyarapodik.

A vármegye közgyűlési határozattal a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Állománya körülbelül 500 kötet, egy teremben elhelyezve. Szerzeményi naplója van; czédula-katalogusa most készül. Egyelőre csak a vármegye központi tisztviselői használják.

NYITRA. (Nyitra vármegye.)

583. Az egyházmegyei könyvtár.

Néh. Roskoványi Agoston nyitrai püspök a nagyobb papnöveldé számára új palotát emeltetvén, a régi épület keleti szárnyát 1879-ben 100,000 koronát meghaladó költséggel könyvtári helyiséggé alakíttatta át. A könyvtár az alapító 30,000 kötetnyi könyvtárából, továbbá néhai Vurum József és Palugyay Imre püspökök, valamint a székesegyház régi könyvgyűjteményeiből áll. Roskoványi alapítványt is tett a könyvtár javára, melynek évi kamatja 1000 korona.

Állománya 51,962 kötet, köztük 62 őnyomtatvány s 50 régi magyar nyomtatvány; továbbá 4 térkép s 608 kézirat.

egy nagy teremben elhelyezve, 6 személyre berendezett külön olvasóteremmel. Kiválóbb nevezetességei: egy Veronában 1480-ban nyomtatott miscskönyv hártypéldánya Bornemisza Pál kéziratával: Ács Mihály, Zengedező menyeyi kar ez. művének (Lőcse, 1706.) egyetlen ismert példánya: továbbá Ács Mihály Arany Lántz-a. (Lőcse, 1706.)

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Használók számára vasárnap és ünnepnapok kivételével d. e. 10-től 12-ig nyitva van. A helybeli papság, növendékpapok, tanárok s irodalommal foglalkozók használják. A helybeliek térítvény mellett kölesön is kaphatnak könyveket.

Évi javadalmazása 3800 kor., melyet a saját pénzalapjából s a Roskoványi-féle alapítványból kap. 1900. évi gyarapodása 437 kötet.

Könyvtárigazgató: Vagner József ez. prépost, kanonok; *könyvtárnok*: dr. Tóth János theol. tanár.

Dezső Adolf, Adatok a nyitrai egyházmegyei könyvtárról. (Magyar Könyvszemle, 1884. évf.) — *Vagner József, A nyitrai egyházmegyei könyvtár kéziratai s régi nyomtatványai. (Nyitra, 1886.)*

584. A felvidéki magyar közmívelődési egyesület központi könyvtára.

1896-ban, a köteles nyomdatermékekről szóló törvény előkészítésekor, kezdett az egyesület a nyilvános közkönyvtár felállításának eszméjével foglalkozni. Turócz-Szt.-Mártonban, Nyitra és Breznóbányán kezdte meg a nyilvános könyvtár alapítását, mely célra azóta évenként államsegélyt is kap. A múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa közbenjárására e segély 1901-ben 8600 koronában állapított meg. A központi könyvtár leginkább az egyesület tisztikara igényeinek kielégítésére szolgál.

Állománya 258 mű 374 kötetben, egy teremben elhelyezve. Szaklajstroma van.

A könyvek csak az egyesület helyiségeiben állanak a használók rendelkezésére.

Könyvtárnok: Szilágyi László, a F. M. K. E. irodatisztje.

A felvidéki magyar közmívelődési egyesület évkönyve 1897/98-ról. (Nyitra, 1898.) — *Lőrinczy György, A felvidéki magyar közmívelődési egyesület évkönyve 1898/99-ről. (Nyitra, 1899.)* — *Clair Vilmos, A felvidéki magyar közm. egyesület évkönyve 1900/901-ről. (Nyitra, 1901.)*

585. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

1701-ben keletkezett, midőn a piaristák Nyitrán megtelepedtek. A XVIII. század első felének végén már tekintélyes könyvgyűjteményük volt. A rendi növendékek kolozsvári intézete számára, midőn az intézet 1897-ben megalakult, több száz kötet theologiai munkát engedett át. Miután a gimnáziumban a tanárok részére új könyvtár keletkezett, a házi könyvtár gyarapítása abba maradt.

Allománya 11,872 kötet, köztük 20 régi magyar nyomtatvány; továbbá 128 kézirat, többnyire régibb theologiai iskolai előadások diktátumai, három teremben elhelyezve.

Betűrendes katalógusa van.

Szükség szerint nyitva áll. Kikölcsonzés van a rend tagjai részére meghatározott időre a rendfőnökség útján.

Évi javadalmazása 60 kor. a rendház alapjaiból.

Könyvtárnok: Horvát Sándor.

586. A kegyes-tanítórend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Az intézetnek 1701. évi megalapításától kezdve 1776-ig a kegyesrend házi könyvtárát használták a tanárok. A Ratio educationis óta az iskolai pénzből vásároltattak a könyvek. Nagyobb lendületet 1867 óta vett a könyvtár azáltal, hogy a tanszerátalányból évenként egy bizonyos összeg a könyvtár gyarapítására fordított. 1886-ig a kegyesrendi kollégiumban volt elhelyezve, akkor a gimnázium épületének egy kisebb szobájába helyeztetett át.

Allománya 5059 kötet, ideiglenesen a gimnázium épületében elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalógusa.

A tanárokon kívül kivételesen, térítvény mellett mások is használhatják.

Évi javadalmazása 500 kor. a tanszerátalányból, mely összeg az 1900. évben 253 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Greifel György tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1872-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Gond Ignác, Jeszenszky Alajos, br. Weisz Pál, dr. Nagy József, Cserebó Lajos és gr. Nyáry Simon járultak gyarapításához.

Állománya 6397 régiség, a gimnáziumi épület újjáalakítása miatt ládákban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója; szaklajstroma nem teljes.

A gyűjtemény őre: Cserhelyi Sándor tanár.

c) Természetrাজi gyűjtemény.

1867-ben keletkezett. Dr. Nagy József volt megyei főorvos több száz madarat ajándékozott az intézetnek, melyeknek nagy része azonban kiselejteztetett. Megvétellett továbbá a Lang-féle nagy csigagyűjtemény.

Állománya 1021 állat, köztük 38 emlős, 205 madár, 42 hiüllő, 43 hal, 642 rovar és 51 egyéb állat; továbbá 1107 növény, 532 ásvány, 313 kőzet, végül 1800 fajból álló csigagyűjtemény. az intézet három termében elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Evi javadalmazása 200 kor. a tanszerátalányból, mely öszszegen az 1900. évben 4 állat és nagyítók szereztettek be.

A gyűjtemény őre: Roch Gyula tanár.

Csősz Imre, *A kegyes-tanítórend nyitrai gimnáziumának tört. vázlat.* (Nyitra, 1876.) — Horvát Sándor, *Okmánytár a piaristák Szent-Lászlóról címzett nyitrai kollégiumának történetéhez.* (1894/95. és 1895/96. évi értesítőkbén.)

587. A nyitramegyei szabadelvű pártkör és kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1875-ben, könyvtára 1892-ben keletkezett. Adományokkal Szulyovszky Dezső, Gáspár Lajos és ifj. Krajszik Ferencz gyarapították.

Állománya 677 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés végett hetenként kétszer d. u. 2-től 3-ig van nyitva. Használati díj kötetenként egy hétre 4 fill., azontul 10 fillér.

Az 1900. évben 100 kor. fordítottatott gyarapítására.

588. A püspöki nagyobb papnevelő-intézet könyvtára.

Állománya 5000 kötet, köztük 51 db régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az intézet előjárói, tanárai és növendékei használják. Kikölesönzés nincs.

A könyvtárnoki teendőket a tanulmányi felügyelő látja el.

589. A róm. kath. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1895-ben keletkezett.

Állománya 2204 kötet, 33 térkép és 93 kézirat, két teremben elhelyezve, melyek egyike egyszersmind olvasóterem 14 személyre berendezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Leginkább adományozás útján szaporodik. 1900. évi gyarapodása 152 kötet és 5 térkép.

Könyvtárnok: Polaczek E. Stella testvér.

b) Régiség-gyűjtemény.

1895-ben keletkezett.

Állománya 420 db érem.

1900. évi gyarapodása 25 db érem.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1895-ben keletkezett.

Állománya 1229 állat, ezek között 41 emlős, 34 madár, 16 hüllő, 15 hal, 58 rovar és 1065 egyéb állat; továbbá 213 növény, 85 ásvány, 50 kőzet és 30 kővület, egy tanteremben és egy helyiségben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 100 korona a tandíjból. 1900. évi gyarapodása 10 állat.

A gyűjtemény őre: Ernetz A. Gratia testvér.

OKOLICSNÓ. (Liptó vármegye.)

590. A Szent-Ferencz-rend kolostorának
könyvtára.

1698-ban keletkezett.

Állománya 1865 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van. Jelenleg a könyvtár újabb rendezés alatt áll.

Könyvtárnok: Lincsovszky Mátyas záradafőnök.

OROSHÁZA. (Békés vármegye.)

591. A kaszinó könyvtára.

1857-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1767 kötet, hat szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából minden szerdán és vasárnap d. u. 1-től 2-ig van nyitva.

Az 1900. évben 120 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok (50 kor. tiszteletdíjjal): Fabriczy Pál tanító.

Az orosházi kaszinó összes könyveinek jegyzéke. (Gyula, 1899.)

592. A polgári olvasókör könyvtára.

1867-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve.

A tagok részére mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Zsiga József.

OSTFI-ASSZONYFA. (Vas vármegye.)

593. A *dalegylet könyvtára.*

1877-ben keletkezett.

Allománya 167 kötet, az evangélikus iskola egyik termében elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használati díj nem tagok részére minden kötetért hetenként 2 fillér.

Évi javadalmazása 20 kor.

Könyvtárnok : Berecz Gábor tanító.

Ó-MORAVICZA. (Bács-Bodrog vármegye.)

594. Az *olvasókör könyvtára.*

1868-ban, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Allománya 300 kötet, külön olvasóteremben egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 2-től 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 80 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok : (8 kor. tiszteletdíjjal) : Schullhof Lipót tanító.

595. A *polgári kör könyvtára.*

1874-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Allománya 516 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként háromszor d. u. 2-től 5-ig van nyitva.

Könyvtárnok : Török Bálint.

ÓZD. (Borsod vármegye.)

596. A tiszti kaszinó könyvtára.

1881-ben keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Osváth Zoltán.

PANCSOVA. (Torontál vármegye.)

597. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1895-ben keletkezett.

Állománya 293 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A tanárokon kívül a tanulók is használják, külön tanári könyvtár nincs.

Évi javadalmazása 260 kor. a tanulók által fizetett könyvtárdíjakból. 1900. évi gyarapodása 33 kötet.

Könyvtárnok: Zilahy György tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

E gyűjtemény a polgári iskoláé, de a felső kereskedelmi iskola is használja.

Állománya 53 állat, két rovargyűjtemény, 178 ásvány és 104 közet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre: Málnássy Ferencz tanár.

598. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1852-ben keletkezett, midőn a megnyilt es. kir. határvidéki alreáliskola igényeihez, mértén kisszámú német nyelvű művekből állott, s ugyanilyen irányban fejlesztetett tovább 20

éven keresztül. Az intézet 1872-ben a magyar kormány által átvétetvén s fokozatosan állami főgimnáziummá alakíttatván, azóta nagyobb mérvben gyarapodott.

Állománya 5643 kötet és 2052 füzet, két teremben elhelyezve.

Van leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 561 korona, melyet a tanszerátalányból kap. 1900. évi gyarapodása 102 kötet és 7 füzet.

Könyvtárnok: Péterfi Lajos tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1898-ban keletkezett. Nagyobb adománynyal Weifert Ignác járult gyarapításához.

Állománya 5 őskori s 9 középkori tárgy, 3 fegyver, 4 gipszmásolat és 491 érem, a tanári könyvtár helyiségében elhelyezve.

Kiválóbb nevezetessége két római siremlék Kosztolacz környékéről, a régi Viminaciumból.

A gyűjtemény most lévén keletkezöben, lajstromozva még nincs.

A gyűjtemény öre: Tordai György igazgató.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1852-ben keletkezett. Weifert Ignác 360 dbból álló ásványgyűjteménnyel ajándékozta meg az intézetet.

Állománya 1576 állat, 3673 növény, 2815 ásvány, 120 kőzet és 59 kövület, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 9 kor. a tanszerátalányból.

A gyűjtemény öre: Bezeghy Miklós tanár.

A pancsovai m. k. áll. főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.) — A pancsovai áll. főgimnáziumi tanári és ifjusági könyvtár. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

PANNONHALMA. (Győr vármegye.)

599. A Szent-Benedek-rend központi gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Midőn Szent István a pannonhalmi apátságot alapította, a bencésék mindjárt könyvtárt is szerveztek ott. Szent László a rendet 1093-ban birtokaiban megerősítve, már 72 ködexről

szól, mint a rend könyvkészletéről. (További történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Allománya 136,101 kötet, köztük 157 ösnyomtatvány, 152 magyar nyelvű s 179 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 19,138 füzet és számos kézirat, egy csarnokteremben elhelyezve.

Van szakhajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára délelőtt 8-tól 12-ig és délután 3-tól 5 óráig van nyitva. Intézeti tagok kölcsönvétele a nyilvántartó könyvbe jegyeztetik, külső tagok térítvény ellenében kapnak könyveket.

Évi javadalmazása 10,000 kor., melyet a főpátsági pénztárból kap. 1900. évi gyarapodása 1403 kötet és 316 füzet a Hollósy apát, Fászl, Tamaskó, Vértessy, Nynlassy és Pokorny rendtagok hagyatékából, továbbá vétel útján 1343 kötet és 895 füzet.

Főkönnyvlárnok: dr. Récssey Viktor: *segédtiszt*: Mravek János.

b) Régiség-gyűjtemény.

Allománya a következő: a Pannonhalma tövében létezett Pannonia és Sabaria római városok területén talált római feliratos kövek, bronz ékszerek, fibulák, karpereczek, római vasszerszámok, sírletek és egy római hypocaustum maradványai; a régi román és gót templom faragott kőrészletei; Zrínyi Ilona vetelője, Tököly Ferencz hadi korsója, Rákóczy tarsolya, I. Ferdinánd ezüst tányérjai, Lenkey tábornok fegyverzete, Deák Ferencz levélnyomtatója, Czuczor zsebkönyve stb.; fegyver- és sarkantyúgyűjtemény: 1450 dbból álló pecsétgyűjtemény. Az éremgyűjtemény 12,733 db. éremből áll, ehhez járul a Kuncze Leo-féle szent-érem-gyűjtemény, mely 9000 darabot számlál s hazánkban egyedüli a maga nemében.

Leltára van.

A közönség a gyűjtemény örének engedelmével megtekintheti.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

Alapját dr. Kovács Tamás főapát vetette meg, midőn 1833-ban Pozsonyban a gr. Viczay-féle képtárt árverésen megvette. Nagyjórészt a németalföldi és felsőolaszországi mesteriskola jelesoinek festményeiből van összeválogatva.

Allománya 143 db. olajfestmény és 1104 db. metszet.

Leltára van.

A közönség a gyűjtemény örének engedelmével megtekintheti.

A gyűjtemények őre: dr. Récssey Viktor.

Verzeichniss der Oelgemalde der Graf Viczay'schen Verlassenschaft zu Pressburg in Ungarn im Verlaufe des Jahres 1833. (Pozsony, 1833.) — Dr. Czinár Mór, *Monasteriologiája I. kötetének elején Bibliotheca ezim alatt.* (1858.) — Kuncze Leó, *A pannonhalmi könyvtár. Győr megye monografiája.* (Győr, 1874.) — Kunze Leo, *Weih-Münzen-Sammlung, die in der Bibliothek des Benediktiner Erztiftes Martinsberg am 27. August 1876 zur Schau ausgestellt war.* (Győr, 1876.) — Kuncze Leó, *A pannonhalmi Szent-Benedek-rend könyvtárainak története és jelen állapota. (Magyar Könyveszemle. 1878. évf.)* — Kuncze Leó, *Systematik der Weihmünzen.* (Győr, 1885.) — Ráth György, *A pannonhalmi Szt.-Benedek-rend nyomtatott imakönyvei.* (Budapest, 1894.) — Dr. Récesy Viktor, *A pannonhalmi főapátság könyvtára. (Magyar Könyveszemle. 1895. évf.)* — *Eremplaria duplicata bibliothecae centralis O. S. B. de S. Monte Pannoniae, quorum indicem conscripsit Carolus Horváth, revidit Victor Récesy.* (Veszprém, 1896.) — Horváth K. és Récesy Viktor, *A pannonhalmi Szent-Benedek-rend közp. könyvtárában levő munkák összegezése.* — Dr. Récesy Viktor, *A magyar Szent-Benedek-rend központi főkönyvtára Pannonhalmán. Győr és Pannonhalma nevezetességei.* (Budapest, 1897.)

PÁPA. (Veszprém vármegye.)

600. Az áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1896-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.
Állománya 87 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Könyvtárnok: Répá y Dániel távár.

b) Természettudományi gyűjtemény.

1900-ban keletkezett. Nagyobb adománnyal Schmidtneyer József járult gyarapításához.

Állománya 92 állat, 250 növény és 60 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre: J u h á s z I m r e tanár.

601. Az ev. ref. főiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A XVI. században, az intézettel egyidejűleg keletkezett, első írott adatunk azonban csak 1637-ből maradt fenn. Fejlesztéséhez a XVII. század végén Veresmarty Mihály, 1796-ban Chernel Sámuel, 1846-ban gr. Teleki József, Kazay Gábor, Pázmándy Sámuel, Deáky Gedeon, Tóth Ferencz superintendens. 1891-ben Kerkapoly Károly és 1895-ben Szilágyi József járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 24,078 kötet, köztük 9 ősnymtatvány, 120 magyar nyelvű s 55 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány. továbbá 2321 térkép, metszet stb., 237 kéziratos és 200 oklevél, egy előszobában, két teremben s egy hosszú jól felhasználható folyosón elhelyezve. A könyvtári termék egyike olvasóhelyiségül is szolgál 6 személy részére.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

A tanárokon kívül a város minden intelligens lakosa használhatja s e célból naponként d. e. 11 és 12 óra között nyitva van. Vidéki lelkészek és tanítók egyszerű megkeresésre kaphatnak kölcsön könyveket, mások csupán püspöki engedéllyel. A kikölesözés határideje tanároknál s tanulóknál nincs megszorítva, mások számára azonban 6 hétben van megállapítva.

Évi javadalmazása 2000 kor. 1900. évi gyarapodása 608 kötet, 71 oklevél és 6 kéziratos.

Könyvtárnok: Borsos István.

b) Régiség-gyűjtemény.

1863-ban keletkezett, a mely évben s később 1867-ben Sárközy József 418 db. régiséget s 13,832 darabból álló éremgyűjteményt ajándékozott az intézetnek. Pap Gábor püspök 1889-ben értékes magyar éremgyűjteményt, Galamb István több mint 900 érmet s mintegy 10 db. régiséget adományoztak.

Állománya 852 db. régiség, köztük 233 őskori, 303 antik tárgy és 316 újabbkori emlék; továbbá egy nagy éremgyűjtemény, melyek egy teremben vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy egyiptomi mумia szép festett koporsójával együtt, több római bronz szobrocska s szép antik fibulák.

Szaklajstroma van.

A közönség a gyűjtemény öréneke vagy a gimnázium igazgatójának kíséretében megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a filológiai gyűjteménnyel közösen kap. 1900. évi gyarapodása 33 db. régiség

A gyűjtemény őre: Borsos István.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1863 körül keletkezett. Nagyobb adományokkal Sárközy József, Titius Pius, hodosi Karácsonyi Lázár, a m. földtani társulat, Kubinyi Ferencz, dr. Darányi Ignác, Jókai Mór, Váli F., dr. Baresi L., Farkas D., Mokos Gyula és Vágó János járultak fejlesztéséhez.

Allománya 1588 állat, ezek között 92 emlős, 436 madár, 20 hulló, 45 hal, 275 rovar és 720 egyéb állat; továbbá 2000 növény, 1146 ásvány, 528 kőzet és 352 kővület, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és katalogusa.

A közönség csak kivételes alkalmakkor tekintheti meg.

Évi javadalmazása 600 kor., melyet a fentartó dunántúli ev. ref. egyházkerületől kap. 1900. évi gyarapodása 39 állat, 50 növény és 60 ásvány.

A gyűjtemény őre: Baresi József.

Kiss Ernő, *A dunántúli ev. ref. egyházkerület pápai főiskolájának története 1531—1895.* (Pápa, 1896.) — Borsos István, *Régiségek a pápai ref. főiskola gyűjteményében.* (Arch. Értesítő, 19. köt.) — Borsos István, *A pápai ref. főiskola régiség-táráról.* (U. ott, 18. köt.) — Borsos István, *A pápai ev. ref. főiskola régiség-tárának és történet-philológiai múzeumának katalogusa.* (Pápa, 1899.) — Borsos István, *A pápai ev. ref. főiskola könyvtárának katalogusa és rövid története.* (Pápa, 1901.) — Baresi József, *A természetrajzi múzeum katalogusa.* (Az 1900. évi értesítőben.)

602. A Jókai-kör könyvtára.

1893-ban az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Allománya 203 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

Csupán az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: dr. Hirsch Vilmos ügyvéd.

A pápai Jókai-kör évkönyve. (Pápa, 1896.)

603. A kaszinó könyvtára.

1834-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2848 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Tagok számára kikölesönzés czéljából mindennap d. u. 1-től 2-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 200 kor.

Könyvtárnok: Szupits Gyula.

604. A polgári kör könyvtára.

1867-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 800 munka 1400 kötetben, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából minden kedden és szombaton d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 150 korona fordítottatott gyarapítására, mely összeghez az egyesületen kívül Szenté János ügyész és dr. Nyikora József is hozzájárultak.

Könyvtárnok: Almeisdorfer Lajos.

A pápai polgári kör tagjainak és könyvtárának jegyzéke.
(Pápa, 1901.)

605. A Szent-Benedek-rend gimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűleg már a XVII. században megvolt, midőn az intézetben még a pálosok tanítottak. Kezdetben csak az elhalt pálosok s később a benczések után fennmaradt könyvekből gyarapodott. A mult század ötvenes éveitől kezdve a rend évenként tetemes összeget fordít gyarapítására.

Állománya 8696 kötet, 59 térkép és 10 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 360 kor., melyet a panonnhalmi főpátság pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 84 kötet.

Könyvtárnok: Prikkel Marián tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 17 őskori tárgy, 1 újabbkori emlék és 1877 érem, a tanári szobában egy szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a helybeli gombkötő-czélnek ládája oklevelekkel és jegyzőkönyvekkel.

1900. évi gyarapodása 42 érem.

A gyűjtemény őre: Schulz Vendel tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1850-ben keletkezett, midőn Rimely Mihály főpát 261 ásvánnyal megalapította.

Állománya 1700 állat, köztük 41 emlős, 188 madár, 12 hulló, 8 hal, 630 rovar és 430 egyéb állat; továbbá 391 tojás, 938 növény, 351 ásvány, 140 kőzet és 130 kővület, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javulalmazása 120 kor., melyet a pannonhalmi főpát-ság pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 19 állat és 35 ásvány.

A gyűjtemény őre: dr. Horváth Czézár tanár.

Bakonyvári Ildefonz, A pápai kath. gimnázium története (Az 1895/96. és 1897/98. évi értesítőben.) — Serédi Dénes, A pannonhalmi Sz. Benedek-rend tulajdonát képező pápai házi és tanári könyvtár jegyzéke. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

606. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

Mikor Eszterházy Ferencz gróf és hitbuzgó neje Tökölyi Katalin a rendet 1660-ban Pápán megtelepítették, néhány kötetnyi könyvvvel is megajándékozták őket, s ez volt a jelenleg fennálló könyvtár első alapja.

Állománya 2000 kötet, köztük 5 ősnymtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Csak a zárda tagjai használják. Kikölesönzés nincs.

Könyvtárnok: Somogyi Cyprián házfőnök.

A közönség előleges bejelentés mellett díjtalanul megtekintheti.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 1 régiséggel és 121 éremmel.

A gyűjtemény őre: Nemes Tivadar tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Az 1850/51. iskolai évben keletkezett. Nagyobb adományokkal Hartmann Antal, Horváth Ágoston tanár, Májer Móricz, Xanthus János, Hegyessy Antal és dr. Kaufmann Ernő járultak fejlesztéséhez:

Állománya 6008 állat, ezek között 228 emlős, 254 hüllő és 4658 rovar; továbbá 868 növény, 7172 ásvány és 2635 kőzet, két szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség előleges bejelentés mellett díjtalanul megtekintheti.

Évi javadalmazása 390 korona a zirczi apátság pénztárából, mely összegben az 1900. évben 5 állat és 85 ásvány vásároltatott.

A gyűjtemény őre: Békei Vilmos tanár.

A pécsi cisztercei főgimnázium könyvtárának katalogusa. (Az 1893/94. évi értesítőben.) — *Légár Hugó. A pécsi r. kath. főgimnázium könyvtárának gyarapodása.* (Az 1900/901. évi értesítőben.) — *A pécsi r. k. főgimnázium könyvtárak.* (Az 1899/900. évi értesítőben.) — *A cisztercei rend pécsi főgimnáziumának története.* (Az 1894/95. évi értesítőben.)

611. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.

Állománya 2100 kötet és 22 térkép, egy teremben elhelyezve, 10 egyévre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalogusa van.

Kikölcsönzés van ismert egyének részére térítvény mellett.

612. A m. kir. állami főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Az 1871/72-ik tanévben keletkezett, midőn az intézet községi alreáliskolából állami főreáliskolává lett. Schapringer Zsigmond 74 kötetet, Moreau Mátyás esperes 33 értékes művet adományozott az intézetnek. Nagyobb adományokkal

Náray Gyula megyei számvevő, dr. Mendl Lajos orvos, Szabó Ferencz plébános, Dischka Győző igazgató, a vallás- és közokt. minisztérium, az orsz. földtani intézet és Bauffay Simon kir. tanácsos. járultak fejlesztéséhez.

Állománya 3858 kötet, egy nagy teremben elhelyezve, 18 egyévre berendezett külön olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják. A kikölesönzés a kikölesönzési naplóba való sajátkezű bejegyzéssel történik.

Évi javadalmazása 800 korona, melyet a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól kap.

Könyvtárnok : Kosztka György tanár.

b) Természettajzi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett. Czvetkovics Gyula 1437 db, a Nendtvich-család 510 db, Weber Antal 130 db, Holub Emil 65 db, Viertel Adalbert 2807 db, Gogh Gyula 655 db, Széchenyi Ferencz gróf 6 db és Péter János 441 db természettajzi tárgygyal járultak a gyűjtemény gyarapításához.

Állománya 60 emlős, 261 madár, 62 hulló, 56 hal, 5456 rovar és 721 egyéb alsóbbrendű állat: továbbá 711 növény, 1638 ásvány, 522 kőzet és 209 kőület, két szobában elhelyezve Szaklajstroma van.

A közönség előleges bejelentés mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 243 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 2323 állat és 8 ásvány.

A gyűjtemény őre: Péter János tanár.

Kosztka György, A pécsi állami főreáliskola tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Az 1893/94. évi értesítőben.) — Bequinyi Géza, A pécsi állami főreáliskola története 1857---1894. (Pécs, 1895.)

613. A nemzeti kaszinó könyvtára.

a) Kaszinói könyvtár.

Az egyesület az 1830-as években, könyvtára 1850-ben keletkezett. Dömötör Zsigmond törvényszéki bír. hagyatékából 1126 kötettel gyarapodott.

Állománya 2064 kötet, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából minden délután nyitva van.

Az 1900. évben 450 korona forlittatott gyarapítására.

b) Kölsönkönyvtár.

Állománya 1500 kötet, egy külön teremben elhelyezve.
Leltára van.

Könyvtárnok: Kosztka György.

Kosztka György, A pécsi nemzeti kaszinó tudományos és Dömötör-féle könyvtárának czimjegyzéke. (Pécs, 1899.)

614. A polgári kaszinó könyvtára.

1872-ben keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva van.

Könyvtárnok: Gálik János.

615. A Porges-féle felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1875-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Fejlesztéséhez Kondor Béla 300 kötet könyvvel járult.

Állománya 2600 kötet, a tantermekben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

A tanárokon kívül az ifjuság is használhatja három korona könyvtárdíj lefizetése mellett.

Évi javadalmazását a könyvtárdíjakból nyeri. 1900. évi gyarapodása 100 kötet.

Könyvtárnok: Kondor Béla.

616. A püspöki jogliczeum könyvtára.

1833-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett, midőn az alapító, báró Szepesy Ignác pécsi püspök, a tanszékekhez szükséges könyvek beszerzéséről is gondoskodott.

Allománya 5986 kötet, két szobában elhelyezve.

A könyvtár az 1901. év folyamán került rendezés alá, a mely célra 500 korona vétetett fel a költségvetésbe.

A tanárokon kívül a joghallgatók is használhatják lezke-könyvük átadása mellett.

1901-ig évi javadalmazása 400 korona volt az intézeti alapból, ettől kezdve azonban 800 korona fordítottatik gyarapítására. 1900. évi gyarapodása 76 kötet.

Könyvtárnok : dr. A n g y a l P á l tanár.

617. A püspöki gyűjtemények.

a) Könyvtár.

Mai épületét 1857-ben foglalta el.

Allománya mintegy 50,000 kötet, köztük néhány ösnyomtatvány, továbbá több régi kézirat, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Leltára van.

b) Régiség-gyűjtemény.

1857-ben került mostani helyére.

Allománya számos régiség és érem, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

A gyűjtemények őre : dr. S z i l v e k L a j o s.

618. A püspöki tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűleg 1831-ben keletkezett, midőn Szepesy Ignác pécsi püspök az 1828-ban megszűnt kir. tanítóképzőt új életre ébresztette. Fejlesztéséhez Szepesy I., Scitovszky János és Girk György pécsi püspökök járultak nagyobb adományokkal 1887.

decz. 26-ikán Döbrössy Alajos igazgató 1516 kötetnyi könyvtárát ajándékozta az intézetnek.

Állománya 1766 kötet, ezek között huszonöt magyar nyelvű és öt idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 50 térkép, 2 kézirat és 2 oklevél, egy nagy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A tanárokon kívül az igazgató engedélyével mások is használhatják jóállás mellett, ha a kölcsönvett könyvekről hiteles elismervényt adnak.

Évi javadalmazása 200 korona az intézeti alapból, mely összesen az 1900. évben 30 kötet és 3 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Döbrössy Alajos igazgató.

b/ Régiség-gyűjtemény.

Most van keletkezében. Döbrössy Alajos igazgató érmeikkel, a pécsi székesegyház-építő bizottság gipszmásolatokkal járultak gyarapításához.

Állománya 30 régiség, 7 gipszmásolat és 20 érem, a könyvtárhelyiségben egy szekrényben elhelyezve.

A közönség igazgatói engedélyvel megtekintheti.

Úsupán ajándékozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 1 régiséggel és 2 éremmel.

A gyűjtemény öre: Döbrössy Alajos igazgató.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

Az intézettel csaknem egyidejűleg, a múlt század negyvenes éveiben keletkezett.

Állománya 405 állat, ezek között 1 emlős, 5 madár, 82 hüllő, 1 hal, 256 rovar és 60 egyéb állat; továbbá 378 növény, 595 ásvány, 115 kőzet és 4 kővület, a múzeumban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség az igazgató engedélyével megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 korona az intézeti alapból, mely összesen az 1900. évben 4 állat, 10 növény és jegecsminták szereztettek be.

A gyűjtemény öre: a szaktanár.

Döbrössy Alajos, A pécsi püspöki tanítóképző-intézet történelme. (Pécs. 1896.) — A pécsi püspöki tanítóképző-intézeti könyvtár. (Az 1899/1900. évi értesítőben.)

619. A r. kath. tanítónőképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1894-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 774 kötet, 20 térkép és 1 oklevél, egy nagy teremben elhelyezve, 10 személyre berendezett olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A tanárokon kívül a főnöknő engedélyével mások is használhatják Használók számára minden szombaton nyitva van.

A kikölesönzés térítvény mellett történik.

Évi javadalmazása 300 korona az intézeti alaphól. 1900. évi gyarapodása 10 kötet és 8 térkép.

Könyvtárnok: R a a b S. M á r i a tanítóno.

b) Természettajzi gyűjtemény.

1894-ben keletkezett.

Állománya 483 állat, ezek között 9 emlős, 56 madár, 7 hulló, 1 hal, 300 rovar és 45 egyéb állat; továbbá 500 növény, 85 ásvány, 114 kőzet és 110 kővület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a főnöknő engedélyével megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 korona az intézeti alaphól. 1900. évi gyarapodása 31 ásvány.

A gyűjtemény őre: L i p p a y M. T e r e z i a tanítóno.

620. Városi múzeum.

Az 1898. évi őszi városi közgyűlésen határozatilag kimondott, hogy a város múzeumot alapít és a Farkass-Raskó-féle 4000 koronás alapítványt e célra fordítja. 1899-ben a város Juhász Antal helybeli ügyvéddel az utóbbi tulajdonát képező gazdag régiség-gyűjtemény megszerzése érdekében tárgyalásokat kezdett, melyek ez ideig nem vezettek ugyan eredményre, de a gyűjtemény mint letétemény a város által bérelt helyiségekben nyert elhelyezést. A többi részben ajándékozás útján összegyűlt múzeumi tárgy a városházán részint a polgármesteri tanácskozó-teremben, részint a mérnöki hivatalban van elhelyezve. A múzeum 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

A pécs-baranyamegyei múzeum-egyesület 1901 október 21-én alakult meg.

Alapját a város birtokában levő könyveken kívül Bartos-ságh Imréné adománya képezte. 1900 óta a sajtó termékeknek a pécsi kir. ügyészséghez beérkező köteles példányaival gyarapszik.

Elnöke: báró Fejérváry Imre főispán; *alelnökök*: Majorossy Imre polgármester és Loszits Kamill alispán; *titkár*: Szmik Antal városi osztálymérnök.

a) Könyvtár.

1900-ban keletkezett.

Állománya mintegy 160 kötet, részint a városházán, részint a Juhász-féle gyűjtemény helyiségeiben elhelyezve.

Leltára van.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1897-ben keletkezett. Schvarcz Károly régi festőmintákat, Hartl Ferenc, Irányi István és Novák Sándor régi báböntő-mintákat adományoztak a múzeumnak.

Állománya. a Juhász-féle ideiglenes letétemény több ezerre menő anyagán kívül, mintegy 20 őskori tárgy, körülbelül 70 újabb kori emlék és 80 érem, a városházán két szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a régi magyar képfestő- és báböntő-minták a XVIII. századból.

Szerzeményi naplója van.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

A Sándorfy József által adományozott két darab képből s metszetekből keletkezett 1900-ban, melyek a városi mérnöki hivatalban vannak elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

d) Természetrajzi gyűjtemény.

1900-ban keletkezett. Adományokkal Selényi Antal és Szmik Antal járultak gyarapításához.

Állománya 20 ásvány, 10 közet és 15 kövület.

Szerzeményi naplója van.

A gyűjtemények őre: Szmik Antal.

Szabályrendelet Pécs sz. k. város muzeumának szervezése tárgyában. (Pécs, 1900.)

PODOLIN. (Szepes vármegye.)

621. *A kegyes-tanítórend kath. algimnáziumának gyűjteményei.*

a/ Könyvtár.

A XIX. század elején keletkezett.

Állománya 1540 kötet, egy teremben szakok szerint elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 410 kor. a tanszerátalányból, mely öszszegen az 1900. évben 43 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Kopácsy György tanár.

b/ Természetrajzi gyűjtemény.

A XIX. század elején keletkezett.

Állománya 113 állat, ezek között 2 emlős, 34 madár, 6 hüllő, 68 rovar és 3 egyéb állat: továbbá 134 növény, 190 ásvány és 131 kőzet, egy teremben csoportok szerint elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a gyűjteményt bármikor megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Tarácsy István tanár.

POPRÁD (Szepes vármegye.)

622. *A magyarországi Kárpát-egyesület múzeuma.*

A magyarországi Kárpát-egyesület már 1876-ban megindította a gyűjtést egy Kárpát-múzeum létesítésére. Az 1881. évi közgyűlés Tátrafüreden elhatározta, hogy a múzeumot Poprádon állítja fel. Gyarapítására Husz Dávid poprádi polgár végrendeletileg 4000 koronát hagyott. Ehhez járultak még Okolicsányi K., Budapest főváros, Albrecht főherceg, Frank E., Kempelen L., Kulmann János, Loisch Ede, a szepesi hitelbank, Hazay L., gr. Migazzy V., Bexheft M., Czibur B. és dr. Münnich Aurél adományai. A Kárpát-egyesület 1886-ban külön épületet emelt gyűjteményei elhelyezésére. Az állam 1897-ben a múzeum kibővítésére 2000 koronát adományozott. Az egyesület gyűjteményeit 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének hatásköre alá helyezte.

Az egyesület tagjainak száma 80. Évi bevételei 924 koronát, kiadásai pedig 546 koronát tesznek ki.

Az egyesület múzeumi bizottságának elnöke: W ü n s c h e n d o r f e r K á r o l y ág. ev. lelkész.

a/ Könyvtár.

Allománya 4125 kötet, ezek között 376 régi magyar nyomtatvány; továbbá az Ordódy István-féle 1518 kötetből álló könyvtár, egy szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Csupán az egyesületi tagok használhatják. A kikölcsönzés térítvény ellenében történik.

Javadalmazását az alapvagyon kamataiból kapja, a mely körülbelül 700 koronát tesz ki évenként. Az Ordódy-féle könyvtárnak 600 koronányi külön alapítványa van s ennek kamataiból gyarapíttatik. 1900. évi gyarapodása 445 kötet.

Könyvtárnokok: Chodász János és Löwy Mór.

b/ Régiség-gyűjtemény.

Allománya 280 őskori s 50 középkori tárgy, 10 fegyver, 40 újabbkori emlék, 100 kegyeleti tárgy és 740 érem, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti. A nyári évad alatt naponként nyitva áll.

c/ Szépművészeti gyűjtemény.

Allománya 25 eredeti hazai festmény, 4 eredeti szobormű és 570 fénykép stb., a régiséggyűjteménnyel együtt elhelyezve.

d/ Néprajzi gyűjtemény.

Allománya 350 magyar néprajzi tárgy, a régiség- és szépművészeti gyűjteménnyel együtt elhelyezve.

e/ Természetrajzi gyűjtemény.

Allománya 130 emlős, 760 madár, 25 hal, 180 db pókfaj, 3000 bogár és lepke, 500 madártojás s 40 db csontváz; továbbá 4000 növény és gomba, 150 db fanem és 2200 db ásvány, a múzeumi épületben három szobában elhelyezve. Az állam 1901-ben 400 kor. segélyben részesítette.

Czédula-katalogusa van.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti. A nyári évad alatt naponként nyitva áll.

A b) c) d) és e) alatti gyűjtemények öre : Danhauser
R e z s ő.

Dénes F., *A magyarországi Kárpát-egyesület alapítása, fejlődése és működése.* (Lőcse, 1883.)

POZSONY. (Pozsony vármegye.)

623. Az ág. ev. egyházközség liceumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1720-ban keletkezett, midőn az egyházközség Marthi Mátyás liceumi rektor javaslatára megvette Gleichgross György ev. lelkes könyvtárát. Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 32,000 kötet, ezek között 26 ösnyomtatvány, 65 magyar nyelvű és 93 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány: továbbá 2000 kézirat. 48 oklevél, 101 db XVII. századi eredeti magyar levél és 13 db emlékkönyv. A könyvtár általános része két teremben, theologiai része és a levéltár másik két teremben vannak elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 51 db gróf Erdődy Gáborhoz írt XVII. századi levél: Buda város törvénykönyve 1244-től 1421-ig, a Jus germanicum című XVI. századi kódex és egy emlékkönyv az 1569—1580. évekből.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa. A könyvtárnak egy jelentékeny része még nincs rendezve.

A tanárokon kívül mások is használhatják a tanárok vagy egyháztagok jóállása mellett. Használók számára, a téli hónapok és a nyári nagy szünidő kivételével, minden héten 2 órán át nyitva van kikölesönzés végett. Más helyekre csak a pozsonyi ág. ev. egyházközség konventjének esetről-esetre adott engedélyével küld könyveket.

Evi javadalmaazása az államszegélyből 900 kor., a tanulók járulékából 800 kor.

1900. évi gyarapodása 104 kötet.

Könyvtárnokok : M á r t o n J e n ő tanár (a liceumi könyvtárban), S t r o m p L á s z l ó akad. tanár (a theologiai könyvtárban) és S c h r ö d l J ó z s e f tanár (a kéziratár rendezője).

b) Régiség-gyűjtemény.

1867-ben keletkezett, midőn dr. Schimkó Dániel híres numizmatikus 13.255 érmet és 1000 db régiséget ajándékozott az intézetnek. 300 db régiséget ajándékozott még Kubinyi Ferencz.

Allománya 1390 régiség és 18,420 érem, a liceumi épület három termében elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 450 db különféle egyiptomi régiség, 4 ezüst serleg a XVII. századból, egy ostyatarató 1685-ből, 2 syrakusai decadrachma, egy Otho dupondius stb.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Szept. 1-jétől április 1-jéig minden hétfőn 2-től 4-ig a közönség számára nyitva áll.

Évi javadalmazása 400 kor. az állansegélyből. 1900. évi gyarapodása 17 régiség és 75 érem.

A gyűjtemény őre: Györík Márton tanár.

c) Természetrাজi gyűjtemény.

A XIX. század elején keletkezett. 1858-ban a Zechmeister-család egy becses ásványgyűjteménnyel, 1887-ben Habermayer Rudolf ásványgyűjteménnyel, végül 1854-től 1891-ig Bothár Dániel általa gyűjtött növényekkel s egyéb tárgyakkal gyarapították.

Allománya 1557 állat, ezek között 51 emlős, 229 madár, 29 hüllő, 25 hal, 994 rovar és 229 egyéb állat; továbbá 2599 növény, 2953 ásvány, 272 kőzet és 181 kővület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a múzeumi ór vagy a pedellus kalauzolása mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 300 kor. részint az állansegélyből, részint a tanulók járulékaiból. 1900. évi gyarapodása 33 hernyó és 40 növény.

A gyűjtemény őre: Szé p Rezső tanár.

A pozsonyi ág. h. ev. lyceum könyvtárának könyvjegyzéke. (Pozsony, 1870—73.) — Harmath K. A pozsonyi ev. lyceumi könyvtár régi nyomtatványainak és kézirat-gyűjteményének ismertetése. (Az 1877—79. évi értesítőben és külön: Pozsony, 1879.) — Györík Márton. A pozsonyi ág. h. ev. lyceum érem- és régiséggyűjteményének katalogusa. (Pozsony, 1885 és 1895.) — Markusovszky Sámuel, A pozsonyi ág. h. ev. lyceum története. (Pozsony, 1896.)

624. Az áll. tanítónőképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1871-ben keletkezett, midőn az intézet felállítottatt.

Allománya 3324 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

A tanárokon kívül az intézet növendékei is használhatják, de csak a számukra kiválasztott könyveket. A kölcsön vett könyvek átvételét aláírással kell a használóknak elismerniök.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

1900. évi gyarapodása 92 kötet.

Könyvtárnok: Bobok Carola.

b) Természettudományi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 23 emlős, 54 madár, 15 hüllő, 35 hal, 21 rovar és 89 egyéb állat; továbbá 520 növény és 300 ásvány s kőzet, a természettudományi szertárban s a tantermekben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 700 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

1900. évi gyarapodása 30 állat.

A gyűjtemény őre: Herczegh Camilla.

625. A felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1885-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett és tulnyomó részben vétel útján szaporodott.

Állománya 2362 kötet és 2025 füzet, egy teremben elhelyezve. 20 személyre berendezett külön olvasó-teremmel.

Szerzeményi naplója és czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 1600 kor., mely összesen az 1900. évben 145 kötet és 19 füzet szerzettetett be.

Könyvtárnok: Kürschák Endre.

A pozsonyi felső kereskedelmi iskola könyvtárának katalogusa. (Pozsony. 1896.)

626. A kaszinó könyvtára.

1837-ben az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. A hetvenes években újjá szerveztetett.

Állománya mintegy 3000 kötet, egy teremben elhelyezve. A kaszinó tagjai használják.

Könyvtárnok: Losonczy Lajos.

627. *A katonatiszti kaszinó könyvtára.*

A katonai tudományos és kaszinó-egylet alapította 1874-ben. Allománya mintegy 5800 kötet, egy teremben elhelyezve. Szaklajstroma van.

Az egyesület tagjai hetenként háromszor a délutáni órákban használják. Kikölesönzés van.

Évi javadalmazása mintegy 1600 korona.

628. *A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.*

1868-ban keletkezett.

Allománya 4347 kötet, 4122 füzet és 618 térkép.

Szaklajstroma és czédula-katalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 8-tól 12-ig nyitva áll. Kikölesönzés van tértvény mellett.

Évi javadalmazása 1000 kor., melyet a pozsonyi kereskedelmi és iparkamarától kap.

Könyvtárfőnök : dr. Wolff Gergely kamarai titkár ;
könyvtárnok : Kautz Vilmos kam. tisztviselő.

629. *A kir. jogakadémia könyvtára.*

1850-ben keletkezett, miután a régi akadémia újjá szervezésével az eddigi könyvtár néhány hungarikum kivételével a főgimnázium tulajdonában maradt. (Történetét lásd a Magyar Művészet első évfolyamában.)

Allománya 16.000 kötet, két teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula katalogusa.

Használók számára mindennap 2—3 órán keresztül nyitva áll. Kikölesönzés van joghallgatóknak az index visszatartása. idegeneknek pénzbiztosíték letétele mellett.

Évi javadalmazása 1000 kor., melyet a tanulmányi alaptól kap, azonkívül az először beiratkozó hallgatók fejenként 6 koronát fizetnek, a mi évenként mintegy 600 koronát tesz ki.

Könyvtárnok : Kossutány Ignác ny. r. tanár.

Ortway Tivadar, Száz év története egy hazai főiskola történetéből. (Pozsony, 1884.)

630. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A »régi könyvtár« a jezsuiták, illetőleg Pázmány Péter által 1626-ban alapított főgimnáziumban keletkezett s két részből áll, t. i. a hajdani jezsuita kollégium könyvtárából (2025 mű 2933 kötetben) és a Nagy-Szombathból Pozsonyba áthelyezett egyetemi könyvtárnak egy részéből (5424 mű 6077 kötetben).

Állománya összesen 9010 kötet, ezek között egy ösnyomtatvány és 136 régi magyar nyomtatvány, három teremben elhelyezve.

Ez a könyvtár 1848 óta nem gyarapodik. 1850-ben ugyanis külön modern jellegű könyvtár alapított a tanárok számára, s az évi gyarapodás mindig ennek a javára történik.

Állománya 5437 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalógusa és szaklajstroma van mindkettőnek.

Mindkét könyvtárt használhatják a tanárokon kívül mások is. A kikölesönzés ismert egyéneknek térítvény mellett, intézetek számára pedig hivatalos megkeresésre történik.

Évi javadalmazása 500 kor., melyet a tanulmányi alapból kap. 1900. évi gyarapodása 85 kötet.

Könyvtárnok: Posch Árpád tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1897-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Spitzer Mór járult gyarapításához, a ki ugyszólván megalapítója a gyűjteménynek. Nagyobb adományokat tett ezenkívül még Somssich János gróf is.

Állománya 209 régiség, ezek között 101 őskori és 108 középkori tárgy; továbbá 1992 érem, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség előleges bejelentés mellett megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 42 régiség és 543 érem.

A gyűjtemény őrei: Polikeit Károly igazgató (a régiséggyűjteményben) és dr. Szende Gyula tanár (az éremgyűjteményben).

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 6013 állat, ezek között 153 emlős, 529 madár, 92 hüllő, 144 hal, 3428 rovar és 1667 egyéb állat; továbbá

3635 növény, 950 ásvány, 568 kőzet és 490 kővület, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség előzetes bejelentés mellett mindig megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor. a tanulmányi alapból, mely összegen az 1900. évben 12 állat, 40 növény és 8 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre; Flaszik Ágost tanár.

Wolff A., *Kurzgefasste Geschichte des k. k. Gymnasiums in Pressburg vom Jahre 1626—1850.* (Az 1850/51. évi értesítőben.) — Pirchala Imre. *A pozsonyi kir. kath. gimnázium története 1850—61.* (Az 1888/89. évi értesítőben.) — Schönwitzky Bertalan. *A pozsonyi kir. kath. főgimnázium története.* (Pozsony, 1896.) — *A pozsonyi kir. kath. főgimnázium régiséggyűjteménye.* (Pozsony, 1901.)

631. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1884-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1862 kötet, az intézet tanári szobájában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 502 kor. 1900. évi gyarapítása 46 kötet.

Könyvtárnok: Schwarz Gabriella tanítónő.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1883-ban keletkezett.

Állománya 507 db természetrajzi tárgy, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 109 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

A gyűjtemény őre: Ghyczy József igazgató.

632. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1851-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 7700 kötet, egy teremben elhelyezve, nyolcz személyre berendezett olvasószobával.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára naponként d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig van nyitva. Ismert egyéneknek kölcsön is ad a könyvtár könyveket.

Evi javadalmozása 850 kor. a tanszerátalányból, mely öszszegen az 1900. évben 150 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Knüppel Gyula.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

Az 1850/51. iskolai évben keletkezett.

Állománya 976 állat, ezek között 61 emlős, 224 madár, 49 hüllő, 78 hal, 272 rovar és 292 egyéb állat; továbbá 488 növény, 561 ásvány, 299 közet és 903 kövület, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség csak alkalminlag tekintheti meg.

Evi javadalmozása 110 kor., melyet a tanszerátalányból kap.

A gyűjtemény őre: Bittera Károly tanár.

Bozóky Endre, A pozsonyi főreáliskola története. (Az 1894/95. évi értesítőben.) — Dr. Bozóky Endre, A pozsonyi áll. főreáliskola története 1850—1893. és Antolik Károly, Az intézet jelenlegi állapota. (Pozsony. 1895.) — Knüppel Gyula, A pozsonyi m. k. áll. főreáliskola tanári könyvtárának czimjegyzéke. (Pozsony. 1897.)

633. Az Orsolya-rendi apácák r. k. tanítónő-képzőjének gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1893-ban. az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium, dr. Ortvy Tivadar apát, dr. Fésüs György jogakadémiai igazgató és P. Pintér Ráfael járultak gyarapításához.

Állománya 1090 kötet, ezek között 20 régi magyar nyomtatvány; továbbá 12 térkép, két szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül a növendékek is használhatják felügyelet mellett.

Evi javadalmozása 100 kor., melyet a zárda főnöknőjétől kap. 1900. évi gyarapodása 95 kötet.

Könyvtárnok: Rygl Terézia tanítónő.

b) Régiség-gyűjtemény.

1893-ban keletkezett, midőn a zárda átalta az intézetnek több századon át szerzett gyűjteményeit. Nagyobb adományyal P. Pintér Ráfael gyarapítá a gyűjteményt.

Állománya 500 régiség és 100 érem, a fizikai teremben két szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei 40 db keretbe foglalt régi kézimunka és két képgyűjtemény.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 100 régiséggel és 20 éremmel.

A gyűjtemény őre: Rygl Terézia tanítónő.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1893-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal az Orsolyarendiek zárdája, Rygl Gizella, Kietaihl Károly, Börzsey Ádám és a földművelésügyi minisztérium járultak gyarapításához.

Állománya 186 állat, ezek között 18 emlős, 30 madár, 16 hulló, 12 hal, 40 rovar és 80 egyéb állat; továbbá 200 növény, 240 ásvány, 10 kőzet és 10 kőület, a fizikai teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 korona. 1900. évi gyarapodása 20 állat, 50 növény és 80 ásvány.

A gyűjtemény őre: Irteing Ignácia tanítónő.

634. Az orvos- és természettudományi egyesület gyűjteményei.

1856-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkeztek. Részben a városházán, részben a gróf Pálffy János-féle bérlház első emeletén vannak ideiglenesen elhelyezve. A pozsonyi takarékpénztár 1896 óta évi 100 koronával járul a gyűjtemények gyarapításához. Az egyesület múzeumát és könyvtárát 1898 nov. 17-ikén a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Az egyesület rendes tagjainak száma 160. Évi javadalmazása körülbelül 2000 korona.

Elnök: dr. Kanka Károly k. tan; *másodelnök:* dr. Ortway Tivadar jogak. tanár; *titkárok:* dr. Fischer Jakab orvos és Schwieker Alfréd tanár.

a) Könyvtár.

Állománya mintegy 10,000 kötet, egy teremben elhelyezve. Szerzeményi naplója és katalogusa van. Jelenleg rendezés alatt áll.

Egész éven át a délutáni órákban használható. Kikölesönzés van az egyesület tagjai részére vasárnap d. e. 10-től 12-ig.

Könyvtárnok: Knüppel Gyula tanár.

b) Néprajzi és természetrajzi gyűjtemények.

Állományuk 14,718 db néprajzi és természetrajzi tárgy, két teremben elhelyezve. Az állam az egyesületet 1901-ben a természetrajzi gyűjtemény gyarapítása céljából 500 kor. segélyben részesítette.

Szerzeményi naplójuk van.

A közönség a nyári hónapokban vasárnaponként a délelőtti órákban megtekintheti.

Évi javadalmazásuk 200 kor.

A gyűjtemények öre: Bittera Károly tanár.

Verhandlungen des Vereins für Naturkunde zu Pressburg I—IX. évf. (Pozsony, 1856—66.) Új folyam, 1—2. füzet. (Pozsony, 1871—74.) — A harmadik füzettől kezdve: A pozsonyi természettudományi és orvosi egyesület közleményei. Új folyam. 3—7. füzet. (Pozsony, 1880—91.) — A nyolczadik füzettől kezdve: A pozsonyi orvos-természettudományi egyesület közleményei. Új folyam, 8—9. füzet. (Pozsony, 1894—1897.) — A pozsonyi orvos- és természettudományi egyesület alapszabályai. (Pozsony, 1892.) — A pozsonyi orvos-természettudományi egyesület könyvtárának jegyzéke. (A közlemények IX. füzetében.)

635. A pozsonyi prépostság könyvtára.

Keletkezési éve ismeretlen. Legutóbb 1895-ben a Dankó prépost hagyatékával gyarapodott.

Állománya 8873 kötet és füzet, két teremben elhelyezve. Betűrendes katalogusa van.

636. A pozsonyi társas káptalan könyvtára.

Állománya 3101 kötet, köztük 15 ősnymtatvány: továbbá 245 kódex, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: antifonálék, misekönyvek, pontifikálék; a bolognai egye-

tem XIV. századi statutumai; anabaptista könyvek és iratok stb.

Szaklajstroma van.

A könyvtárt kezelő kanonok felügyelete alatt használható.

Könyvtárnok: Tichy Antal örkanonok.

Knauz Nándor, A pozsonyi káptalan kéziratai. (Magyar Sion. 1865. évf. és külön: Esztergom, 1870.) — Ipolyi A., A pozsonyi káptalan XIV. századi könyvtára. (Uj M. Múzeum. VI. kötet.)

637. Schulpe György munkáskönyvtára.

Törökkanizsai Schulpe György 1894-ben Pozsonyban munkás lakástelepet létesített, melyen külön épületben elhelyezve könyvtárt is rendezett be a telep lakosai számára. A könyvtárteremben előadásokat s télen át magyar tanfolyamot tartanak. A könyvtárban minden ingyen áll a munkások rendelkezésére, valamint a tanfolyamok is ingyenesek.

Állománya 1300 kötet, egy teremben elhelyezve, 50 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden vasárnap nyitva áll.

Könyvtárnok: Chраста Ignác.

638. A Szent-Ferencz-rend tartományi könyvtára.

A XIV. században keletkezett a kolostorral egyidejűleg. Jelenleg rendezés alatt áll.

Állománya 12,000 kötet, köztük 10 ősnymtatvány és mintegy 100 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsönzés nincs.

Könyvtárnok: Horváth József.

Csontos János, A pozsonyi szt. ferencziek tartományi könyvtárának kódexei. (Magyar könyvszemle, 1898. évf.)

639. A Szent-István-olvasókör könyvtára.

1864-ben keletkezett.

Állománya mintegy 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Csupán az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Brandstätter József.

Catalog aus der Bibliothek der St. Stephans Sodalität in Pressburg. (Pozsony. 1901.)

640. A Toldy-kör könyvtára.

1874-ben, a körrel egyidejűleg keletkezett.

1889-ben megkapta a Rónay Jácint nagyprépost hagyatékának nagy részét. Adományokkal Lanfranchi Enea, Kismártony F., Orosz László, dr. Thaly Kálmán és Udvardy Ferenc gyarapították. A kör 1900-ban könyvtárát állami felügyelet alá helyezte, melyet 1901 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa közvetlenül gyakorol felette. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége javadalmából 1900-ban 1000 kor., az orsz. tanács javadalmából 1901-ben szintén 1000 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 3398 kötet és 434 füzet, két teremben elhelyezve, 18—20 személyre berendezett külön olvasóteremmel. Különös nevezetességei Toldy Ferencnek több kézírata és domborműví arczképe.

Van leltára, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

A kör tagjain kívül jótállás mellett mások is használhatják minden díj nélkül. Használók számára hetenként háromszor este 6-tól 8 óráig van nyitva. A kikölcsönzés sajátkezű aláírás ellenében történik.

Évi javadalmazása 400 korona az egyesület pénztárából s 1000 kor. az államszegélyből, melyet a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének előterjesztésére kap.

Az egyesület elnöke: dr. Thaly Kálmán orsz. képviselő; *könyvtárnokok*: Göllner Károly tanár, Lázár Kálmán árvasz. ülnök s dr. Domanovszky Sándor tanár.

A pozsonyi Toldy-kör évkönyve. (Pozsony, 1879.) — A pozsonyi Toldy-kör könyvtárának czimjegyzéke. (Pozsony, 1892.) — Pótlójegyzék. (Pozsony, 1898.) — Dr. Schönvitzky B., Emléklapok. (Pozsony, 1896.)

641. Városi közkönyvtár.

Alapját a múlt század hatvanas éveiben a »Nemzeti Kör« vetette meg. E kör feloszlása után 1889-ben Simonyi Iván, a »Haladó Kör« elnöke, Pozsony város támogatásával új életre ébresztette a könyvtárt. Egy ideig az egyesület kezelte, 1900-ban pedig a városnak adta át, mely a kormány támogatásával városi közkönyvtárrá fejlesztette s a nyilvános használatnak átadta. Ideiglenesen a pénzügyminisztérium tulajdonát tevő régi országház földszintjén három helyiségben van elhelyezve. Mihelyt állandó helyisége lesz, az orvos- és természettudományi egyesület s esetleg más egyesületek könyvtárával egyesítve, nagy központi nyilvános könyvtárrá fog fejlesztetni. 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll, melynek közbenjárására 1900-ban 2000, 1901-ben 2500 kor. gyarapítási segélyben részesült. 1900-tól kezdve a sajtótermékeknek a pozsonyi kir. ügyészséghez beérkező köteles példányával is gyarapolik. A könyvtár berendezési költségeire az állam 40,000 kor. rendkívüli segélyt engedélyezett, mely 1901-től kezdve évi 4000 koronás részletekben vétetett fel az állami költségvetésbe.

Nagyobb adományokkal a »Haladó Kör«, Lányi Gyula ügyvéd, Gaibl Sándor kanonok s a városi levéltár járultak fejlesztéséhez.

Állománya 7200 kötet, két szobában elhelyezve, 24 székelyre berendezett külön olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa; szaklajstroma most készül.

Használók számára naponként d. e. fél 12-től fél 1-ig és d. u. 4-től 7-ig van nyitva. Használhatja ingyen minden felnőtt egyén, sőt biztosíték letévése mellett 2 hétre kölcsön is kaphat belőle könyveket.

Évi javadalmazása a város pénztárából 8100 kor., miből a könyvtári személyzet fizetésére 3800 kor. esik. 1900. évi gyarapodása 2200 kötet.

Könyvtárnok: Kumlik Emil cz. min. titkár.

A pozsonyi nyilvános könyvtár jegyzéke. (Pozsony, 1898.)

642. Városi múzeum.

A pozsonyvárosi szépitő-egyesület alapította 1868 július 1-én és örök tulajdonul a városnak ajánlotta fel, mely az igazgatást az egyesületre bizta. Pozsony vármegye a birtokában levő régi fegyvereket és zászlókat, a pozsonyi lövész-egylet a régi fegyveres polgárság fegyvereit, zászlóit és díszedényeit,

Heiler Károly cz. püspök értékes egyházi régiségeket ajánlékoztak. Ide kerültek a pozsonyi czéhek régiségei is.

A gyűjtemények a városháza régi kápolnájában és két más XVI—XVII. századi szobájában helyeztettek el, melyeket a pozsonyi takarékpénztár 1872-ben 14,000 koronányi költséggel átalakíttatott.

A város a gyűjteményeket 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

a) Könyvtár és levéltár.

Allománya 150 kötet könyv, továbbá 118 db kézirat és oklevél, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

Allománya 126 db czéh-emléktárgy, 2745 db egyéb régiség, és 2365 érem, két teremben elhelyezve. Az állam a városnak a régiségtár gyarapítására 1898-ban és 1899-ben évenként 600, 1900-ban és 1901-ben évenként 500 kor., iparművészeti gyűjtemény létesítésére 1900-ban és 1901-ben évenként 1000 korona segélyt engedélyezett.

Szerzeményi naplója van. Jelenleg rendezés alatt áll.

A közönség május 1-től október 31-ig vasárnap és csütörtökön d. e. 9-től 12-ig díjtalanul megtekintheti.

Évi javadalmazása 900 korona, melyet a várostól és az államtól kap.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

Allománya 260 kép és 38 szobormű, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van. Jelenleg rendezés alatt áll.

A többi gyűjteménnyel egy időben tekinthető meg.

A gyűjtemények őrei: Helmár Ágost tanár és Tesztor Ferencz.

Rómer Flóris, *A pozsonyi városi múzeum.* (Arch. Értesítő, IV. k.) — Könyöki József, *A pozsonyi régiségtár rövid ismertetése.* (Pozsony, 1877.)

POZSONY-SZT.-GYÖRGY. (Pozsony várm.)

643. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

Allománya 4876 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A rend tagjai számára mindig nyitva áll.

Évi javadalmazása 40 kor.

644. A kegyes-tanítórend kath. gimnáziumának könyvtára.

1850-ben keletkezett.

Állománya mintegy 1300 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és szaklajstroma van.

Az intézet tanárai használják.

PRIVIGYE. (Nyitra vármegye.)

645. A kegyes-tanítórend kath. algimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűen 1666-ban az intézettel egyidejűleg keletkezett. 1870-ben 520 kötetből állott.

Állománya 3458 kötet, a rendház egyik szobájában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül mások is használhatják, ha a tanári testület egyik tagja jót áll értük. A kikölcshözés elismervény adása mellett történik.

Évi javadalmazása 352 kor. a tanulmányi alaphól, mely összesen az 1900. évben 76 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Réday János tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Nagyobb adománynyal Draho-tuszký Ferencz kanonok járult fejlesztéséhez.

Állománya 1 fegyver és 884 érem, a tanári könyvtár helyiségében elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség egy tanár vezetése mellett megtekintheti.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Réday János tanár.

c) Természetráji gyűjtemény.

Valószínűleg 1870-ben keletkezett.

Állománya 255 állat, 424 növény és 1102 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség valamelyik tanár vezetése mellett megtekintheti

Évi javadalmazása 150 kor. a tanulmányi alapból, mely
összegen az 1900. évben 95 állattani falitábla szereztetett be.

A *gyűjtemény őre*: P u d e r J ó z s e f tanár.

*Kádek István, Tanintézetünk történelmének vázlata 1666-
től napjainkig. (Az 1880/81. évi értesítőben.)*

PRUSZKA. (Trencsén vármegye.)

646. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1636-ban keletkezett.

Állománya 2500 kötet, ezek között 2 db ősnymtatvány,
egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A zárda tagjainak használatára mindig nyitva áll.

Könyvtárnok: D a r á n s z k y M a r c z e l házfőnök.

RESICZABÁNYA. (Krassó-Szörény várm.)

647. A kaszinó könyvtára.

1870-ben keletkezett.

Állománya 1150 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és írott katalógusa.

Kikölcsönzés van az egyesületi tagok számára.

Könyvtárnok: T i e t z J ó z s e f igazgató-tanító.

RIMASZOMBAT. (Gömör és Kis-Hont várm.)

648. Az egyesült protestáns főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A rimaszombati ev. ref. és az osgyáni ág. ev. algimnáziumoknak 1853-ban történt egyesülése folytán a két intézet könyvtárai is egyesítették. Ez időtől kezdve, főleg az állanival kötött szerződés után 1884-től kezdve a tulnyomó számú theologiai gyűjtemények a tudományok különböző köréből általános érdekű

művekkel egészítették ki. Ujabb időben Szabó Ferencz plébános és Nyáry Jenő báró gyarapították jelentékeny könyvadományokkal.

Állománya 4650 kötet, ezek között több ősnymotatvány és régi magyar nyomtatvány; továbbá néhány kézirat és térkép, két teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: A Sz. Dávid prófétának ékes Rhythmusu Soltáriveral és a Soltárokból szereztetett dicséretekkel s egyéb stb. énekekkel megbővített tellyes könyv (Lőcse, 1694.) és Szenczi Molnár Albert zsoltárai. (Lőcse, 1694.)

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa. (A főgimnázium új épületének felépítése után a könyvtár újból fog rendeztetni.)

A tanárokon kívül mások is használhatják a könyvtárnok engedelmével és bizalmából.

Évi javadalmazása 400 kor., mely összesen az 1900. évben 146 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: dr. Veres Samu.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1853-ban keletkezett.

Állománya 50 régiség, ezek között 25 őskori s 3 középkori tárgy, 12 fegyver, 7 ujabbkori emlék s 3 néprajzi tárgy; továbbá 2000 érem, egy szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei két bronz kard.

1900. évi gyarapodása 64 érem.

A gyűjtemény őre: Loysch Ödön.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1853-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Fábry L. az 1867. évi rimavölgyi vasműegylet kiállítására, Andrassy Manó gróf, Gömör János és Dobsina városa járultak gyarapításához.

Állománya 3648 állat, 2175 növény és 2012 ásvány, egy nagy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a szaktanárnál tett előzetes bejelentés mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 334 kor., mely összesen az 1900. évben 80 állat, 53 növény és 25 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Horváth Zoltán.

Bodor István, Arimaszombati főgimnázium története. (Rimaszombat, 1899.) — Horváth Zoltán, Természettajzi múzeumunkról. (Az 1899/1900. évi értesítőben.)

649. A gömör-kishontvármegyei gazdasági egyesület könyvtára.

1856-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományyal a m. kir. földmívelési minisztérium járult gyarapításához. Állománya 537 kötet, két szekrényben elhelyezve. Leltára van.

A tagok részére mindig nyitva áll.

Könyvtárnok: Lakner László egyes. titkár.

650. Gömör-vármegyei múzeum.

1882 szept. 4-ikén a gömörmegyei művészeti és régészeti kiállítással kapcsolatosan múzeum-egyesület alakult, mely egy vármegyei múzeum felállítását tűzte ki célul s e célra a kiállítás anyagából 64 ajándéktárgyat szerzett meg. Ez ajándéktárgyak az egyik kiállítási teremben helyeztettek el, s ide jutott a gömörmegyei tanító testület tulajdonát képező tanszermúzeum is, mint a megyei múzeum tanügyi osztálya. A rövid idő alatt 1341 darabra szaporodott gyűjtemény 1885-ben a községi iskola tanszertári helyiségébe, majd az evang. iskola egy bérelt szobájába, végül a múzeum-egyesület feloszlásával a megyei székház egyik szobájába volt kénytelen átköltözködni. Adományaikkal Plachy Ferencz, Sándy Gyula, Marinelli A., br. Nyáry Jenő, Bernolák N. és Huber B. továbbá Szlávi Lajos és Fábry János stb. gyarapították a múzeumot.

Állománya 2443 darab, ezek között 669 kötet könyv, 681 db régiség és iparművészeti tárgy, továbbá 1093 db természettajzi tárgy, a vármegyei székház egy szobájában raktárszerűen elhelyezve.

A közönség csak kivételes esetekben tekintheti meg.

Múzeumi igazgató: Fábry János.

Kiállítási kalauz. (Rimaszombat, 1882.) — A gömörmegyei múzeumegyesület alapszabályai. (Rimaszombat, 1883.)

651. A polgári olvasóköri könyvtára.

1846-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2400 kötet, 5 szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 2-től 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 292 kor. fordítottatott gyarapítására

Könyvtárnok: Kovács István házuagy.

ROZSNYÓ. (Gömör és Kis-Hont vármegye.)

652. Az ág. ev. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Adományok útján keletkezett a XVIII. század végén.

Állománya 2030 kötet, két teremben elhelyezve, 14 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 kor.

Könyvtárnok: Hallay Zoltán tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Valószínűleg a főgimnáziummal egyidejűleg, 1852-ben keletkezett.

Állománya 1500 régiség, egy üvegfedelű szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

1900. évi gyarapodása 332 érem.

A gyűjtemény őre: dr. Hazslinszky Rezső tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1852-ben keletkezett. Szontagh Boldizsár 1879-ben, Maderspach L. 1881-ben, dr. Pósch Dezső 1890-ben és Husz János 1891-ben ásvány-gyűjteményekkel gyarapították.

Állománya 1336 állat, 694 növény, 2080 ásvány, 150 kőzet és 14 kővület, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 200 kor. 1900. évi gyarapodása 2 állat, 30 növény és 120 ásvány.

A gyűjtemény őre: Götz István tanár.

A rozsnयी ág. hitv. ev. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.) — A rozsnयी ág. h. ev. főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

653. A polgári társalgási egyeslet könyvtára.

Az egyesület 1844-ben, könyvtára 1854-ben keletkezett.

Állománya 680 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából hetenként egyszer d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. Használati díj kötetenként egy hétre 2 fillér, azontul minden hétre 4 fillér.

Igazgató: Járossy Endre.

654. A prémontreiek kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1657-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Hollók Imre rozsnयी-székesegyházi nagyprépost 1871-ben csaknem 1000 kötetnyi jogi és történelmi könyvtárral, Szabó István kazári plébános 1891-ben 817 kötetből álló könyvtárral gyarapították.

Állománya 5514 kötet, ezek között 534 magyar nyelvű és 225 idegen nyelvű régi magyar nyomtatvány; továbbá 80 térkép, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül a tanuló ifjuság is használhatja írásbeli elismervény mellett.

Évi javadalmazása 600 kor. a tanulmányi alaphól, mely összesen az 1900. évben 957 kötet és 4 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Möller Arisztid.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Helyiség hiánya miatt még teljesen rendezetlen s a könyvtárteremben van elhelyezve.

A gyűjtemény őre: Szepesi Géza igazgató.

c) Természettajzi gyűjtemény.

1657-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1145 állat, 1420 növény és 1544 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Jelenleg rendezés alatt áll.

Évi javadalmazása 537 korona, melyet a tanulmányi alapból kap.

A gyűjtemény őre: Mosolygó Adorján.

Nátafalussy Kornél, Adalékok a rozsnयी közélet tanodák keletkezésének történetéhez. (Az 1875/76. évi értesítőben és külön: Rozsnयी, 1876.) — Dr. Tóth Lőrincz, A rozsnयी kath. főgimnázium kül- és beltörténete. (Az 1888/89. évi értesítőben.) — A Szabó István-féle könyvtár czimjegyzéke. (Az 1892/93. évi értesítőben.)

655. A püspöki könyvtár.

1776-ban, a püspökséggel egyidejűleg keletkezett. Ide kerültek az elhalt rozsnयी püspökök: br. Andrásy Antal († 1799.), Szányi Ferencz († 1810.), gr. Eszterházy László († 1824.) Kolláricsik István († 1869.) és Schopper György († 1895.) hagyatékai. Schopper György a könyvtár számára megfelelő épületet emeltetett.

Állománya mintegy 10,000 kötet, köztük néhány ősnymtatvány és számos régi hazai nyomtatvány; továbbá több száz, nagyjából XVIII. századi oklevél, egy nagy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Az érdeklődők szabadon használhatják. A kikölcsönzés püspöki engedéllyel történik.

Könyvtárnok: Dittel István.

656. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

Keletkezési ideje ismeretlen. Többnyire elhalt egyházmegyei papok kézi könyvtáraitól gyarapodik.

Állománya 5455 kötet, köztük 3 db régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

A papnövédek használgják. Kikölesönzés nincs.

Könyvtárnok: dr. F á b i á n A n t a l theol. tanár.

SALGÓTARJÁN. (Nógrád vármegye.)

657. A kaszinó-egyesület könyvtára.

1876-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal Gerber Frigyes és dr. Kovács József gyarapították.

Állománya 1695 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából hetenként kétszer d. e. 11-től 12-ig van nyitva.

Használati díj két héten túl kötetenként 2 fillér.

Az 1900. évben 392 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok (72 kor. tiszteletdíjjal): M a g y a r B é l a.

A salgótarjáni kaszinó-egyesület könyveinek jegyzéke.

SÁROSPATAK. (Zemplén vármegye.)

658. Az áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1871-ben keletkezett, midőn az Erdélyi-féle 925 kötetnyi könyvtár 800 koronán az intézet részére megvétellett.

Állománya 4304 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és betűrendes katalogusa.

Az intézet tanárai, növendékei és az intézet azon régiebb növendékei, használhatják, kik a környéken vannak tanítói állomáson.

Évi javadalmazása 179 kor., mely összesen az 1900. évben 73 kötet szerzettetett be.

Könyvtárnok: Hodossy Béla tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett. A vallás- és közokt. minisztériumtól egy rovar-, egy növény- és egy ásványgyűjteményt kapott.

Állománya 3 emlős, 30 madár, 2 hüllő, 1 hal, 500 rovar és 10 alsóbbrendű állat; továbbá 800 növény, 160 ásvány, 6 kőzet és 80 kövület, egy szekrényben s két ládában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1900. évi gyarapodása 1 állat.

A gyűjtemény őre: Hodinka Ágoston tanár.

659. Az ev. ref. főiskola könyvtára.

Valószínűleg 1531-ben, a főiskolával egyidejűleg keletkezett. A könyvtár első reánk maradt jegyzéke 1623-ból való. A Rákóczyak bőkezű gondoskodása a XVII. század legelső magyarországi könyvtárává tette. Diszes épülete 1806-tól 1834-ig épült. 1808-ban megvették a Kazinczy Ferencz könyvtárát 2000 váltó forintot s ide került a gróf Teleki József könyvtárának egy része is.

Állománya 53,000 kötet, ezek között 20 őnyomtatvány, 416 régi magyar nyomtatvány, és pedig 25 db egyetlen példány, 216 nem magyar nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 4 középkori s 700 újabtkori kézirat, 1200 metszet, ezek között több a Kazinczy Ferencz könyvtárából, három teremben elhelyezve, 40 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Használók számára, a nagy szüenidő kivételével, szükség szerint nyitva áll, sőt kölesön is ad a könyvtár könyveket. Ritka vagy egyetlen példányok kiadása az összes tanári kar tudtával és beleegyezésével történik.

Évi javadalmazása 2000 kor.

Főkönyvtárnok: Szinnyei Gerzson; *alkönyvtárnok*: Antalfy László.

Szombathi János, A sárospataki ref. kollégiumnak rövid története. (Sárospatak, 1809.) — Csontos János, A sárospataki ref. kollégium könyvtárának kéziratai. (Magyar Könyvszemle, 1881. évf.) — Szinyei Gerzson, A sárospataki főiskolai könyvtár története. (Sárospatak, 1884.) — A sárospataki ev. ref. főiskolai könyvtár többszörös példányai. (Sárospatak, 1886.)

660. A polgári kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1892-ben, könyvtára 1897-ben keletkezett. Állománya 452 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából hetenként egyszer van nyitva.

Könyvtárnok: Steinfeld Jenő.

Kötse István, Jelentés a sárospataki polgári kaszinó 1898. évi működéséről. (Sárospatak, 1899.)

SÁTORALJA-UJHELY. (Zemplén vármegye.)

661. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

Állománya 4292 kötet, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalógusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölesönzés nincs.

662. A kegyes-tanítórend katolikus főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1727-ben keletkezett, midőn Pikóczy Eleonóra az intézetet Tokajban megalapította. 1789-ben II. József rendeletére az intézettel együtt S.-A.-Ujhelybe helyeztetett át.

Állománya 2947 kötet és 848 füzet, köztük 196 magyar nyelvű és 80 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, két szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 600 kor. a tanszerátalányból. 1900. évi gyarapodása 108 kötet és 42 füzet.

Könyvtárnok: H a d a d y G é z a tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Allománya 636 db régiség és érem. a természetrajzi szertárban egy szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a bodrogközi ásatások alkalmával felszínre került edények, házi eszközök, sarkanyúk stb.

Csupán adományokból gyarapodik. Így az 1900. évben 56 db érmmel.

A gyűjtemény őre: H u b e r I m r e tanár.

c) Természetraxzi gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. A kegyes-tanítórend egy régibb gyűjteménynyel, dr. Chyzer Kornél értékes spiritusz-preparátumokkal az Adriai-tenger halfaunájából s Magyarország pökfaunájából gyarapították.

Allománya 1087 állat, köztük 20 emlős, 165 madár, 25 hüllő, 76 hal és 430 rovar; továbbá 447 növény s 1146 dbból álló ásvány-, kőzet- és kővület-gyűjtemény, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a szaktanár jelenlétében megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 22 állat és 25 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: H u b e r I m r e tanár.

A sátoraljaújhegyi róm. kath. főgimnázium története. (Az 1893. 94. évi értesítőben.)

663. A városi kaszinó könyvtára.

Allománya 700 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: N o v á k G y u l a adótiszt.

SEGESVÁR. (Nagy-Küküllő vármegye.)

664. Az ág. ev. főgimnázium könyvtára.

1684-ben keletkezett.

Állománya 9100 kötet, ezek között 3 ősnymtatvány és 120 db kézirat. 2 teremben elhelyezve, 8 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Kiválóbb nevezetességei: egy 1506 évi missale és Honterus János »Reformatio ecclesiae Coronensis et totius Barcensis provinciae« (Brassó, 1543.) című munkája.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 500 kor., melyet a könyvtáralapból kap.

Könyvtárnok: dr. Jacobi Gyula.

Dr. Richard Schuller, Geschichte des Schässburger Gymnasiums. (Segesvár, 1895.)

665. A magyar kaszinó könyvtára.

1883-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1213 kötet, az olvasóteremben hat szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsozés czéljából minden kedden és pénteken d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. Használati díj évenként 80 fillér.

Az 1900. évben 160 kor. fordított gyarapítására

Könyvtárnok (100 kor. tiszteletdíjjal): S z i e g h a r t E l e k tanító.

A segesvári magyar kaszinó alapszabályai. (Segesvár, 1894.) — A segesvári magyar kaszinó könyveinek és folyóiratainak névsora. (Segesvár, 1896.)

666. A magyar polgári kör könyvtára.

1899-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal az E. M. K. E., a Franklin-társulat, Lampel R., Singer és Wolfner gyarapították.

Állománya 160 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés céljából hetenként kétszer d. u. 7-től 9-ig van nyitva.

667. Városi múzeum.

1896-ban, Magyarország ezeréves fennállásának emlékére, a városi képviselőtestület elhatározta, hogy múzeumot alapít, s ez elhatározását 1898-ban megújította.

A múzeum a város legerősebb, Rats- vagy Stunden-Thurninak nevezett tornyában van öt teremben elhelyezve. E termek egyike mint régi konyha, másika mint Kraus segesvári híres történetíró szobája van berendezve, a harmadikban egyházi régiségek, a negyedikben fegyverek vannak elhelyezve, az ötödikben végre nevezetesebb segesvári férfiak emlékei őriztetnek. Az elhelyezett tárgyak nagyjából a segesvári ág. ev. egyház, illetőleg gimnázium tulajdonát képezik.

Állománya mintegy 600 darab régi fegyver, bútor, egyházi régiség, házi eszköz stb.

A múzeum őre : dr. Bacon József városi főorvos.

SELLYE. (Baranya vármegye.)

668. A baranyasellyei kaszinó könyvtára.

1869-ben keletkezett.

Állománya 694 kötet, egy szekrényben elhelyezve, 40 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

Használók számára kikölcsonzés céljából minden szerdán, szombaton és vasárnap d. u. nyitva van.

Könyvtárnok : Weigl Antal.

A baranyasellyei kaszinó könyvtárának katalogusa. (1898.)

SELMECZBÁNYA. (Hont vármegye.)

669. Az ág. ev. liczeumi főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1812-ben keletkezett, midőn Geist János dobronezi lelkész (250 kötet) és Dorkovics János zólyomi lelkész könyvtárait az intézetnek hagyományozták. (Fejlesztésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Allománya 10,250 kötet, ezek között három magyar és egy idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány; továbbá 6 kézirat, három teremben elhelyezve.

Van leltára, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Elismervény ellenében a város bármely polgára használhatja.

Évi javadalmazása 500 korona. 1900. évi gyarapodása 395 kötet.

Könyvtárnok: Vitális István tanár.

b) Természetrizai gyűjtemény.

1845-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Kachelmann V. kohó-felügyelő, Balázs P. mérnök, Baligha sebész, Neubehler erdész, Titius Pius minorita, Paulinyi S., Ambrózy János, a bányászati stb. akadémia s a vallás- és közokt. minisztérium járultak nagyobb adományokkal.

Allománya 11,289 állat, 7286 növény, 2775 ásvány, 175 közet és 65 kővület, három teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége: a vallás- és közokt. minisztériumnak 5919/1895 számu megbízásából összeállított s a millenaris kiállitáson bemutatott felvidéki középiskolai természetrizai mintagyűjtemény.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 104 korona. 1900. évi gyarapodása 14 állat, 45 növény és 9 ásvány.

A gyűjtemény őre: Vitális István tanár.

Breznyik János, *A selmeczbányai ág. h. ev. egyház és lyceum története. I. (Selmeczbanya, 1883.) — II. és III. (Selmeczbanya, 1889.) — Hlavatsch András és Király Ernő, A selmeczbányai ág. h. ev. lyceum története 1889—1896. (Selmeczbanya, 1896.) — Vitális István, Jelentés a nm. vallás- stb. miniszter ur megbízásából összeállított hegyvidéki localis természetrizai mintagyűjteményről. (Az 1896/97. évi értesítőben.)*

670. A kaszinó-egylet könyvtára.

1861-ben keletkezett, mint az 1840-ben megalakult »Magyar olvasóegyesület« könyvtára. 1900-ban a tagok Häudel Vilmos egyesületi elnök indítványára a kaszinónak engedték át könyvtárukat.

Állománya 2683 kötet, hét szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából hetenként háromszor d. u. 6-tól 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 150 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok : S u h a j d a L a j o s tanár.

A selmeczi magyar olvasótársulat könyvtárának névjegyzéke. (Selmeczbánya, 1882., 1885. és 1891.)

671. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

Állománya 6804 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Csak a rendház tagjai használják.

672. A kir. kath. nagygimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1772-ben keletkezett, midőn a piaristák az intézetet a jezsuitáktól átvették.

Állománya 11,390 kötet, egy folyosón elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalógusa.

Évi javadalmazása 1200 kor., melyet a tanulmányi alapból kap. 1900. évi gyarapodása 86 kötet és 1 térkép.

Könyvtárnok : V o j t á s M á t y á s tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 404 érem, a természetrajzi múzeumban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre : K a m p ó s J ó z s e f tanár.

c/ Természetrizji gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 4977 állat, 10,820 növény és 1167 ásvány, egy teremben és a folyosón elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre: Medveczky János tanár.

Szártoricz Ferencz. A selmeczbányai kir. kath. gimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

673. A m. kir. bányászati és erdészeti akadémia gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

Keletkezése egyidejű az akadémia keletkezésével. A bécsi udvari kamara 1765 okt. 8-ikán kelt rendeletével leltári tárgyak és könyvek beszerzésére 1200 koronát engedélyezett, mely összegben Podu tanár 169 kötet különféle könyvet szerzett be. Ezen könyvek és az udvari kamara 1741 febr. 26-ikán kelt rendeletével átküldött 42 kötet képezték az akadémiai könyvtár alapját. 1774-ben a Peithner Tádé tanár és bányatanácsos magánkönyvtára 8000 koronán megvásároltatott.

Állománya 19,700 kötet, négy teremben elhelyezve. 30 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára naponként reggel 9 órától 12-ig, d. u. 3-tól 6 óráig van nyitva. Kölesön vehetnek könyveket: az akadémiai tanárok és tanársegédek, az ösztöndijas hallgatók, az állami hivatalnokok s a polgárok elismervény mellett, a nem ösztöndijas hallgatók pedig készpénz-biztosíték letévése esetén. Más helyekre is küld a könyvtár használatra könyveket előlegesen beküldött biztosíték mellett.

Évi javadalmazása 6000 korona, melyet a pénzügyminisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Pauer János tanár.

b/ Természetrizji gyűjtemény.

1842-ben keletkezett.

Állománya 132 emlős, 643 madár, 3000 rovar és 20,000 növény, a megfelelő termekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a szaktanár vezetése mellett megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Vadas Jenő főerdőtanácsos, tanár.

Vadas Jenő, A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.

674. A magyar olvasó-egyesület könyvtára.

1861-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Az egyesületi tagok részére mindemágy nyitva áll.

Könyvtárnok: Platzer Ferencz.

A selmeczbányai magyar olvasó-egyesület könyvtárának katalogusa. (Selmeczbánya, 1882., 1885 és 1891.)

675. Városi múzeum.

1900-ban, a Goldbrunner Sándor 1000 koronás alapítványa felhasználásával alapítottatott. A múzeum a város tulajdonát képező u. n. óvárban, és pedig a kápolnában, a sekrestyében és az u. n. pánczélszobában van fellállítva.

A gyűjtemények a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Állományát a város tulajdonát képező oklevelek, könyvek, fegyverek, ércek és egyéb régiségek teszik. A Schmör-féle szakszerűen rendezett gazdag éremgyűjtemény is itt van elhelyezve.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a selmeczbányai sajtótermékeknek sajtóügyi kötelespéldányait 1900-ban a városi könyvtár gyarapítására rendelte fordítani.

A könyvtár fejlesztésére az állam ezenkívül 1900-ban 500 kor., 1901-ben 600 kor., a Schmör-féle éremgyűjtemény vétel-árának törlesztésére 1901-ben 400 koronát engedélyezett.

Van szerzeményi naplója és leltára.

Minden vasár- és ünnepnapon d. e. 9-től 12 óráig nyitva van és ez időben a közönség ingyen látogathatja. 1 korona lefizetése mellett bármely napon d. e. 9 és 12., vagy d. u. 3 és 5 óra között megtekinthető.

Évi javadalmazása a város pénztárából 860 korona.

Múzeumi őr: Richter Ede vár. levéltárnok.

Richter Ede, Selmecz-Bélabánya sz. k. bányaváros múzeumának katalogusa. (Selmeczbánya, 1900.)

SEPSI-SZENT-GYÖRGY. (Háromszék várm.)

676. Az áll. segélyzett ev. ref. székely Mikó-kollégium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1867-ben keletkezett, midőn Ferenczi János dálnoki ref. paps a kézdi egyházmegye esperese 1100 kötetből álló könyvtárát az iskolának ajándékozta. Az utolsó adományozó Nagy Sándor hüdvégi ev. ref. lelkész, a ki 1900-ban 105 művet ajándékozott az intézetnek. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 15,995 kötet, ezek között 1 ösnyomtatvány és 49 régi magyar nyomtatvány; továbbá 200 kézirat és 2 oklevél, egy nagy és két kisebb teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédlula-katalogusa.

Használók számára hetenként szerdán délután 2-től 5 óráig s szükség esetén máskor is nyitva van. Kikölcsonzés a kollégium kötelekein kivüli egyének részére csak az előljároság engedélyével van. A könyvtár más helyekre is küld használatra könyveket az előljároság engedélyével térítvény mellett.

Évi javadalmazása 548 kor. az államsegélyből s 100 kor. a Magyarósi-alap kamataiból. 1900. évi gyarapodása 517 kötet és 8 kézirat.

Könyvtárnok: Péter Mózes tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

Állománya 261 érem, a történelmi-philologiai szertárban elhelyezve.

c/ Természetráji gyűjtemény.

Az 1887,88. iskolai évben keletkezett.

Állománya 1377 állat, 1679 növény, 366 ásvány, 83 kőzet és 151 kövület, két teremben s a tanteremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a gyűjtemény örének felügyelete alatt bármely időben megtekintheti.

Évi javadalmazása 120 kor., mely összesen az 1900. évben 11 állat, 101 növény és 12 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. László Ferencz tanár.

Az áll. segélyezett ev. ref. székely Mikó-kollégium Magyarósi-könyvtára. (Az 1881/82. és 1890/91. évi értesítőben.) — Az erdélyrészi ev. ref. kollégiumok tanárainak 1896-ban S.-Sz.-Györgyön tartott rendes értekezleti jegyzőkönyve. (Sepsi-Szent-György, 1897.)

677. Székely nemzeti múzeum.

Özv. Cserey Jánosné, Zatureczky Imília vetette meg alapját, ki Imecsfalván 1875-ben a családnál azon időben nevelői minőségben tartózkodó Vasady Gyula segítségével megkezdte a székelység multjára vonatkozó emlékek gyűjtését. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.) Jelenleg a Mikó-kollégium két termében vannak az összes gyűjtemények elhelyezve s Háromszék, Csik és Udvarhely vármegyék tulajdonát képezik. A múzeum igazgatásáról Háromszék vármegye hét tagu igazgató választmány utján gondoskodik.

Az összes gyűjtemények a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

A múzeumi bizottság elnöke: M á l i k J ó z s e f; titkár: L á s z l ó F e r e n c z dr.

a) Könyvtár és levéltár.

1875-ben keletkezett. Jelentékenyen gyarapodott a szentajtai Cserey család, kovásznai Balási Lajos, dr. Czigler Károly marosvásárhelyi orvos özvegye, báró Gallois Czeccília adományából, a hatolykai Potsa, csik-szentmártoni Szabó és altorjai Dömökös családok könyvtáraiból. 1901-ben 600 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 8000 kötet, köztük 3 ösnyomtatvány s 3 kézirat: továbbá 30 térkép és 12.000 oklevél, egy teremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál. Kiválóbb nevezetességei az Apor-kódex név alatt ismert XV. századi nyelvemlék, továbbá a Vasady-kódex és a Csereyné-kódex, mindkettő a XVII. századból.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára egész éven át d. e. 9 órától fél 12-ig s d. u. 3-tól 5-ig van nyitva.

Az unikumok és eredeti oklevelek csak a könyvtár olvasóhelyiségében használhatók, kölesün pedig valamely könyvtár vagy múzeum igazgatóságának felelőssége mellett adhatók ki.

Évi javadalmazása 330 kor. a rendes évi jövedelemből s 300 kor. az államsegélyből. 1900. évi gyarapodása 600 kötet, 8 térkép és 1800 oklevél.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1875-ben keletkezett. Gyarapításához a már említett családok járultak nagyobb adományokkal. Az állam 1896-ban 200 frt., 1900-tól évenként 600 kor. segélyben részesítette.

Állománya 500 őskori, 3000 antik és középkori tárgy, 220 fegyver, 800 ujkori emlék, 50 kegyeleti tárgy, 2000 érem és 8000 oklevél, egy nagy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége az aldobolyi Sassanida-kori vaskard.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

A nyári hónapokban naponként d. e. 9-től 12-ig van nyitva, télen azonban zárva van. Évi javadalmazása a Potsa és hr. Szentkereszti alapokból 120 kor., 1200 kor. a háromszékmegyei tanalapból és 300 kor. az államsegélyből. 1900. évi gyarapodása 160 régiség és 100 db érem.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 45 hazai s 15 külföldi eredeti festmény, 25 kézirajz, 54 metszet, fénykép stb. s 2 gipszmásolat. a múzeum két szobájában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei hat db. Barabás Miklós által festett eredeti arckép.

A régiségtárral egyidőben tekinthető meg.

Évi javadalmazása a régiségtár javadalmazásával közös.

d) Néprajzi gyűjtemény.

1875-ben keletkezett. Nagyobb adománynyul özv. Cserey Jánosné járult gyarapításához

Állománya 250 székely s 50 százsz. etnografiai tárgy, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma. A többi gyűjteményekkel egyidőben tekinthető meg.

Évi javadalmazása a többi gyűjteménnyel közös. 1900. évi gyarapodása 50 db.

e) Természetrajzi gyűjtemény.

Főleg vargyasi Daniel György s rétyi Antos János ajándékoztak a múzeumnak mastodon-, mammoth- s barlangimedvecsovtokat. E gyűjtemény azonban hely szűke miatt nem felezhető.

A gyűjtemények őrei: Domján István és László Ferencz dr.

Nagy Géza, A Székely Nemzeti Múzeum őskori gyűjteménye. (Archeologiai Értesítő. 1882. évf.) — Nagy Géza, A Székely Nemzeti Múzeum értesítője. (S.-Sz.-György, 1888.)

SIKLÓS. (Baranya vármegye.)

678. Az ellenzéki kör könyvtára.

1872-ben keletkezett.

Állománya 200 kötet, egy szekrényben elhelyezve, 40 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

A tagok részére kikölesönzés czéljából minden vasárnap nyitva van.

Evi javadalmazását a tagok járulékaiból kapja.

679. A társaskör könyvtára.

1886-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 786 kötet, három szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából minden szerdán és szombaton d. u. 5-től 7-ig van nyitva.

Könyvtárnok: dr. Révai Sándor.

A siklói társaskör könyvtárának leltára. (Siklós, 1893.)

— *A siklói társaskör könyvtárának jegyzéke. (Siklós, 1895.)*

SIMONTORNYA. (Tolna vármegye.)

680. A kaszinó könyvtára.

1901-ben, az egyesülettel egyidejűleg a régi simontornyai kaszinó könyvtárából keletkezett.

Állománya 330 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és írott katalógusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából mindennap d. u. 6-tól 8-ig van nyitva. Használati díj kötetenként 6 fillér.

Könyvtárnok: Fried Pál.

SOPRON. (Sopron vármegye.)

681. Az ág. ev. egyházkerület liceumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

A XVI. század első felében, a liceummal egyidejűleg keletkezett. 1853-ig a liceummal együtt a soproni ev. gyülekezet tulajdona volt. 1853-ban a dunántúli ág. ev. egyházkerület vette át az intézetet s vele a könyvtárt is, de erre a soproni ev. gyülekezet fentartotta tulajdonjogát. Egyik tetemes részét a Glosius Dániel magánkönyvtára teszi, melynek mintegy 200 koronát jövedelmező alapítványa is van. A könyvtár e része külön kezeltetik.

Állománya 17,700 kötet, ezek között 42 ösnyomtatvány és 35 régi magyar nyomtatvány; ezenkívül 43 kézirat, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Evangeliumok és epistolák (Keresztúr, 1614.) és Comenius, Linguae latinae vestibulum. (Bártfa, 1698.)

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és ezédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják. A tanárok számára mindennap, a liceumi ifjuság számára pedig hetenként egyszer van nyitva. A kikölcsönzés térítvény vagy jótállás mellett történik. Kéziratok és ritkaságok nem adatnak ki.

Évi javadalmozása 1800 korona. 1900. évi gyarapodása 86 kötet.

Könyvtárnok: B a n c s ó A n t a l theol. tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Rendezés alatt áll, ezért adatai nem közölhetők.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

A főgimnáziummal egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Torkos Sámuel, Mayne J., Lenck Samu és Gecsányi Gusztáv járultak gyarapításához.

Állománya 14,139 állat, ezek között 95 emlős, 283 madár, 29 hüllő, 26 hal, 3069 rovar és 10,637 egyéb állat; továbbá 3162 növény, 940 ásvány, 519 kőzet és 960 kövület.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmozása 300 korona. 1900. évi gyarapodása 11 állat és 30 ásvány.

A gyűjtemény őre: G e c s á n y i G u s z t á v tanár.

Müllner M. *A soproni ev. főtanoda története és Geschichte des ev. Gymnasiums zu Oedenburg.* (Sopron, 1857.) — Müllner Máttyás, *Adatok a soproni ev. lyceumi könyvtár történetéhez.* (Magyar Könyvszemle, 1880. évf.) — *A soproni ág. h. ev. lyceum könyvtárának jegyzéke, I—II.* (Sopron, 1896.)

682. Az ág. hitv. ev. tanítóképző gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1858-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Gruber József, Dortleitner Sándor és Simonyák Antal járultak gyarapításához. Állománya 4759 kötet és 110 térkép, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül az intézeti tanulók is használhatják.

Évi javadalmazása 420 korona mely összesen az 1900. évben 138 kötet szerzettetett be.

Könyvtárnok: P a p p J ó z s e f tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1858-ban keletkezett.

(A közelebbi adatok hiányzanak.)

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1858-ban keletkezett.

Állománya 8 emlős, 84 madár, 3 doboz rovar, 2000 növény, 1200 ásvány, 125 közet és 150 kővület, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 32 korona az egyházkerületi pénztárból, mely összesen az 1900. évben 20 db természetrajzi ábra szerzettetett be.

A gyűjtemény őre: S i m k ó E n d r e tanár.

683. Az áll. felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1884-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1082 kötet és 295 füzet, egy teremben elhelyezve.

Teltára van.

Évi javadalmazása 760 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 66 kötet és 67 füzet.

Könyvtárnok: dr. Berényi Pál tanár.

684. Az irodalmi és művészeti kör könyvtára.

1876-ban keletkezett.

Állománya 5000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Vojtkó Pál titkár.

685. A kaszinó-egyesület könyvtára.

1844-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 7000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Thiernig Károly.

A soproni kaszinó-egyesület könyvtárának jegyzéke. (Sopron 1892.) — A soproni kaszinó könyvtára 1899—1900. évi szaporulata. (Sopron, 1900.) — 1900—901. évi szaporulat. (Sopron, 1901).

686. A kath. olvasóegyesület könyvtára.

1866-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2700 kötet, hét szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából mindennap délután 4-től 5-ig van nyitva.

Az 1900. évben 260 korona fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Aistleitner Antal ny. tanító.

A soproni kath. olvasóegyesület könyvtárának jegyzéke. (Sopron, 1899.)

687. A kerületi kereskedelmi és iparkamara könyvtára.

1850-ben, a kamarával egyidejűleg keletkezett.

Állománya 4307 kötet és 46 térkép, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölesönzés van kereskedőknek, iparosoknak és a közgazdaság iránt érdeklődő egyéneknek.

Évi javadalmazása 300 korona, melyet a soproni kerületi kereskedelmi és iparkamarától kap.

688. A Lähne-féle nyilv. főgimnázium könyvtára.

1853-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2500 kötet, melyek egy teremben vannak elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Az intézet tanárai használják.

689. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1868-ban, a megszűnt evang. és kath. alreáliskolák kis, 169 kötetnyi könyvtáraiból keletkezett.

Állománya 5437 kötet, két szobában s egy fülkében elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása 991 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 132 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Bécs Aladár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1876-ban keletkezett.

Állománya 1589 régiség, ezek között 8 őskori és 16 középkori tárgy s 3 fegyver: továbbá 1207 érem, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége Szapolyai György 1526 aug. 19-ikén a mohácsi táborból kelt levele.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a múzeumi ör jelenlétében megtekintheti.

Évi javadalmazása 20 korona a tanszerátalányból. 1900. évi gyarapodása 7 régiség és 351 érem.

A gyűjtemény őre: Bella Lajos.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Wallner J., Carstanjen lovag, a bécsi geológiai intézet és a soproni városi tanács járultak gyarapításához

Állománya 56 emlős, 255 madár, 22 hulló, 35 hal, 4727 rovar és 221 egyéb állat: továbbá 300 növény, 1048 ásvány és kőzet s 1800 kővület, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a szertárór vagy az igazgató jelenlétében megtekintheti.

Evi javadalmazása 100 korona. 1900. évi gyarapodása 33 állat.

A *gyűjtemény őre*: dr. M i k a K á r o l y.

Dr. Kárpáti Károly. A soproni m. kir. áll. főreáliskola története. (Sopron, 1896.)

690. Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város múzeuma.

A városi múzeum az 1881-ben feloszlott soproni történeti és művészeti egylet gyűjteményéből keletkezett, a vármegyeit Paur Iván alapította 1886-ban. Amaz főleg az 1887-ben kezdett purgstalli ásatások hallstadtkori tárgyaival és 1888 óta rendszeresen gyűjtött római tárgyakkal. a megyei múzeum kivált neolithkori, bronzkori és le Tène-kori tárgyakkal gyarapodott. A két gyűjtemény 1897-ben mindkét tulajdonos jogainak épségben tartásával egyesült s most a városháza II. emeletén öt teremben van elhelyezve.

Kezelésével a vármegye és a város az 1886-ban megalakult sopronvármegyei régészeti társulatot bizta meg, mely 1896-ban újjáalakult s »Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város régészeti társulata« nevet vett fel. E társulatnak 14 alapító és 124 rendes tagja van. Az 1900. évben 800 kor. fordítottatott ásatásokra.

A gyűjtemény a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll. melynek közbenjárására az egyesület 1898-ban 600. 1900-ban és 1901-ben évenként 400 kor. állami segélyben részesült.

A *társulat elnöke*: dr. K u n c z A d o l f esornai prépost-prelátus; *alelnökök*: a megye alispánja és a város polgármestere; *főtitkár*: B e l l a L a j o s.

A gyűjtemény állománya mintegy 5000 db régiség, öt teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma most készül.

A közönség számára 1901 szept. 25-ikén nyílt meg s attól fogva minden vasárnap d. e. 9-től 1-ig megtekinthető.

Kézikönyvtárát 1886-ban ajándékozta Paur Iván s néhány száz kötetből áll.

A néprajzi gyűjtemény tárgyait most gyűjtik össze.

Múzeumi főőr: K u g l e r A l a j o s városi levéltárnok.

Rómer Flórya, *Három nap hazánk északnyugati határán.* (Archaeologiai Értesítő, I. k.) — Szabályrendelet Sopron sz. kir. város régiségi múzeuma számára. (Sopron, 1890.) — Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város régészeti társulata alapszabályai. (Sopron, 1898.) — Bella Lajos, *Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város régészeti társulatának 1898. évi jelentése.* (Sopron, 1899.)

691. A Szent-Benedek-rend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Alapját a rend 1802. évi visszaállítása után a pannonhalmi könyvtárból küldött művek képezték. 1888-ban Paur Iván könyvtárával gyarapodott, de ennek értékesebb része később Pannonhalmára került.

Állománya 7318 kötet, ezek között 3 régi magyar nyomtatvány, három szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 700 korona, melyet a pannonhalmi főapátság pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 99 kötet.

Könyvtárnok: dr. Heteyei Modeszt.

b) Régiség-gyűjtemény.

1840 körül keletkezett. Herz József kanonok ókori éremgyűjteményével járult gyarapításához.

Állománya 245 régiség, ezek között 20 őskori és 87 középkori tárgy, 11 fegyver, 112 újabbkori emlék, 4 néprajzi és 2 kegyeleti tárgy, 9 gipszmásolat: továbbá 4000 érem, öt üveg-szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a Herz-féle 2500 darabból álló római éremgyűjtemény.

Évi javadalmazása 9 korona. 1900. évi gyarapodása 3 régiség és 445 érem.

A gyűjtemény őre: Darvas Orbán.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1850 körül csak az ásványgyűjtemény volt meg. Fejlesztése körül kivált Fászl István tanár szerzett érdemeket.

Állománya 45 emlős, 962 madár, 61 hüllő, 22 hal, 3116 rovar és 182 egyéb állat: továbbá 4 nagy növénygyűjtemény,

635 ásvány, 126 kőzet és 420 kövület, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi ör engedélyével megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 korona a pannonhalmi főapátság pénztárából, mely összesen az 1900. évben 12 állat és 27 ásvány szereztetett.

A gyűjtemény őre : dr. Török Veremund.

SOPRON-IVÁN. (Sopron vármegye.)

692. *A csepregi espereskerületi néptanító-egylet könyvtára.*

1850-ben a csepregi espereskerületi kántortanítók önkéntes adományaiból keletkezett.

Állománya 323 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

1900. évi javadalmazása 20 korona.

Könyvtárnok : Holczflisz Ferencz.

SÜMEG. (Zala vármegye.)

693. *A m. kir. állami reáliskola gyűjteményei.*

a) Könyvtár.

1864-ben keletkezett. Állandó javadalmazásban az 1876/77. évtől részesül.

Állománya 6070 kötet, két szobában elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is díjtalanul használhatják. Könyvkölcsönzés czéljából mindennap nyitva van.

Évi javadalmazása 400 korona, melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 101 kötet.

Könyvtárnok : Czunya Sándor.

b) Régiség-gyűjtemény.

1875-ben keletkezett.

Állománya 47 oklevél, 5 pecsét és 336 érem, a történelmi szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a szertárőr vezetése mellett megtekintheti.

A *gyűjtemény őre*: Wiesinger Károly.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1873-ban keletkezett.

Állománya 219 állat, 8 növény, 519 ásvány és 186 kővetet, a földrajzi és történelmi gyűjteménnyel közös teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a szertárőr vezetése mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 56 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben öt állat szereztetett be.

Ádám Iván, *A sümegi reáliskola 25 éves történetének vázlatja.* (Szombathely. 1883.) — Földi János, *A sümegi reáliskola könyvtárának címjegyzéke I. és II.* (Az 1880/81. és 1881/82. évi értesítőben.) — Dr. Kellemen Károly, *A sümegi áll. seg. községi reáliskola története 1857—95.* (Sümeg. 1896.)

694. A polgári önképzőkör könyvtára.

1867-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2400 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Horváth József.

SZABADKA. (Bács-Bodrog vármegye.)

695. A közkönyvtár és múzeum-egylet gyűjteményei.

Az 1890-ben Iványi István gimnáziumi tanár kezdeményezésére megalakult szabadkai közkönyvtár-egylet vetette meg a gyűjtemények alapját. Ez egyesület 1896 óta mint szabadkai közkönyvtár és múzeum-egylet folytatja működését. Gyűjteményei az 1899 márczius 4-iki közgyűlési határozat alapján a

múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak. A könyvtár és múzeum az 1890. év óta a régi törvényszéki épület 5. szobájában van elhelyezve.

Az egyesületnek 181 tagja van.

Évi javadalmazása 2837 koronát tesz ki.

Elnöke: Farkas Zsigmond; *alelnök*: id. Frankl István.

a/ Könyvtár.

1890-ben keletkezett. 1894. decz 9-ikén nyílt meg a városi közönség számára. A könyvtár birtokába jutottak 1897-ben az Iványi István tanár és 1898-ban a Jámbor Pál ny. gimnáziumi igazgató könyvtárai. 1899-ben és 1900-ban 600 kor. államsegélyben részesült.

Állománya 3379 kötet, köztük 1 régi magyar nyomtatvány, továbbá 10 térkép és 2 oklevél, két szobában elhelyezve, 20 szemlére berendezett külön olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára hetenként kétszer, u. m. szerdán és szombaton d. u. 2-től 4 óráig van nyitva. Kölcsön csak az egyesület tagjai kaphatnak könyveket évi 6 kor. tagdíj lefizetése mellett.

Évi javadalmazása 1259 kor., melyet az állami segélyből és az egyesület egyéb jövedelmeiből kap. 1900. évi gyarapodása 332 kötet.

b/ Régiségtár.

1896-ban keletkezett, midőn a közkönyvtár-egyesület városi múzeum alapítását is fölvette feladatai közé s ennek megfelelően új szervezetet nyert. 1898-tól évenként 400 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 85 őskori, 71 középkori tárgy, 19 fegyver, 7 újabbkori emlék, 3 kegyeleti tárgy és számos érem, a múzeumteremben három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség vasárnaponként délelőtt ingyen megtekintheti.

1900-ban 400 kor. segélyt kapott az államtól. 1900. évi gyarapodása 47 régiség és 132 érem.

c/ Természetráji gyűjtemény.

1898-ban keletkezett. Gohl Ödön nemz. múz. segédőr 95 db. kövülettel járult gyarapításához. Az állam 1901-ben 500 kor. segélyben részesítette.

Állománya 4 emlős, 114 madár, 3 hüllő, 270 rovar, 38 csiga, 4 korall, 15 tengeri állat, 15 fészek és 14 tojás; továbbá 90 ásvány és 95 kövület, a múzeumi helyiségben három szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség vasárnaponként délelőtt ingyen megtekintheti. Évi javadalmazása 200 kor. a várostól adott segélyből, mely összesen az 1900. évben 88 állat és 186 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemények öre: Bibó-Bige György.

Iványi István, A szabadkai közkönyvtár-egyesület alapszabályai. (Szabadka, 1892.) — Farkas Zsigmond, A szabadkai közkönyvtár-egyesület évkönyve. (Szabadka, 1895.) — A szabadkai közkönyvtár-egyesület könyveinek jegyzéke. (Szabadka, 1895.) — A szabadkai közkönyvtár- és múzeum-egyesület könyveinek és gyűjteményeinek jegyzéke. (Szabadka, 1897.) — Bibó-Bige György, A szabadkai közkönyvtár- és múzeum-egyesület könyvtárának és múzeumának jegyzéke. (Szabadka, 1901.)

696. A községi főgimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

Keletkezése a múlt század elejére esik, midőn a városi tanács a gimnázium számára néhány drágább segédkönyvet vásárolt. Tulajdonképeni értelemben vett iskolai könyvtárt csak 1846-ban kezdtek létesíteni. A könyveket 1870/71-től kezdve 3 csoportban 3 tanár kezelte, 1881/82-ben e 3 csoport ismét egyesítettett. Az 1882/83. tanévben a feloszlott iparos-kaszinótól 500 kötetet kapott. Újabb rendezése 1890-ben fejeztetett be. Az 1899/900. tanévben a főgimnázium új palotájában nyervén elhelyezést, újabb rendezés alatt áll. Zomboresevits Vince orvos 1898-ban 1975 kötetből álló értékes (magyar, francia, német, latin és görög művekből álló) könyvtárát a tanári könyvtárnak ajándékozta, melynek az intézet 1900. december 13-ikán jutott hirtokába. E könyvtár jelenleg rendezés alatt áll s a tanári könyvtár állományába még nem olvasztatott be.

Állománya 6699 kötet és 199 füzet, egy nagy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 900 kor. a városi házi pénztárból, mely összesen az 1900. évben 685 kötet és 9 füzet szereztetett be.

Könyvtárnok: Tóncs Gusztáv tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1880-ban keletkezett.

Állománya 51 őskori és 6 középkori tárgy, 7 fegyver, 34 ujabbkori emlék, 6 néprajzi és 7 kegyeleti tárgy s 86 érem, a tanári szoba egyik szekrényében elhelyezve.

Van szerzeményi naplója.

Üsupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: G r o h m a n n V i l m o s tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Keletkezési éve nem állapítható meg.

Állománya 446 állat, 583 növény, 864 ásvány, 29 kőzet és 48 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Evi javadalmazása 373 kor. a városi házi pénztárból, mely összegben az 1900. évben 63 állat és 81 növény szereztetett be.

A gyűjtemény őre: M a m u z s i c h B e n e d e k tanár.

Iványi István, Szabadka története. — Iványi István, Vidékünk őskora és a szabadkai régiségek. (Az 1882/83. évi értesítőben.) — Iványi Istrán, A szabadkai községi főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

697. A m. k. áll. tanítónőképző-intézet könyvtára.

1871-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1470 kötet, 2478 füzet és 1 oklevél, melyek egy teremben vannak elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül az intézet növendékei is használhatják.

Evi javadalmazása 400 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 36 kötet és 411 füzet.

Könyvtárnok: E i t n e r M i l l a tanítónő.

698. A nemzeti kaszinó könyvtára.

Az 1841-ben megalakult kaszinó könyvtárának alapját valószínűleg az 1841. előtt fennállott »Baráti kör« csekély könyvtára képezte.

Állománya 4000 kötet, melyek kilencz szekrényben vannak elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából naponként délelőtt 11-től 12-ig nyitva van.

Az 1900. évben 500 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: dr. Brenner József.

Iványi Isteán, A szabadkai nemzeti kaszinó könyvtárának katalogusa. (Szabadka, 1886.) — Dr. Brenner József, A szabadkai nemz. kaszinó könyvtárának katalogusa. (Szabadka, 1890 és 1895.)

699. Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1765 után, a többi kolostor könyvtáraiban több példányban meglevő munkák egy részének összegyűjtése útján keletkezett. 1850-ben báró Rédl Imre 186 db. könyvet ajándékozott a könyvtárnak.

Állománya 2708 kötet, köztük 8 db. régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Kulunchich Jesse zárdafőnök.

SZAKOLCZA. (Nyitra vármegye.)

700. A Gvadányi-kör könyvtára.

1889-ben, az egyesülettel egyidejüleg keletkezett.

Állománya 332 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából naponként délután 5-től 7-ig van nyitva. Használati díj kötetenként egy hétre 4 fill.

Az 1900. évben 38 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Klippl János.

701. A kir. kath. algimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1858-ban keletkezett, midőn a Szent-Ferencz-rendiek gimnáziuma világi tanárok vezetése alatt újból megnyílt. 1864-ben a Szent-Ferencz-rendi zárda 44 régi könyvet adott át a gimnáziumnak, melyek 1848 előtt a gimnázium tulajdonát képezték. Állománya 6830 kötet és 133 térkép, két szobában elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

A tanárokon kívül jótállás mellett mások is használhatják.

Évi javadalmazása 400 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 100 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Franzen Alajos tanár.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

1858-ban keletkezett.

Állománya 726 állat, ezek között 31 emlős, 98 madár, 20 hulló, 11 hal, 100 rovar és 466 egyéb állat: továbbá 970 növény, 675 ásvány és 41 kőzet, egy szobában elhelyezve.

Leltára van.

A közönség a múzeum-őr vezetése mellett megtekintheti.

A gyűjtemény őrei: Franzen Alajos és Ádám Jenő tanárok.

A szakolczi gimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

702. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1467-ben, a kolostorral egyidejűleg keletkezett. Zaruba Mátyás városi tanácsos bőkezűsége folytán újjáalakított.

Állománya 5714 kötet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. A tartományi főnök engedélyével más helyre is küldenek használatra könyveket.

Könyvtárnok: Miezélyi J. Valér.

Majláth Béla, A szakolczi Ferencz-rendi könyvtár XVII. századi történetéhez. (Magyar Könyvszemle, 1882. évf.)

SZAMOS-UJVÁR. (Szolnok-Doboka várm.)

704. A gör. kath. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1869-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 235 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Evi javadalmazása 35 kor., melyet a képesítő vizsgálatok alkalmával befolyt díjakból kap. 1900. évi gyarapodása 10 kötet.

Könyvtárnok: Vajda Dénes.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1881-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal dr. Szabó János megyés püspök járult gyarapításához.

Állománya 220 rovar, 450 növény és 150 ásvány, egy szekrényben elhelyezve.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Suciú László.

704. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1897-ben keletkezett, midőn az eddig virágzó örm. kath. gimnáziumot az állam átvette. A megszűnt gimnázium könyvtára képezte az új főgimnáziumi könyvtár alapját.

Állománya 4524 kötet, ezek között 8 régi magyar nyomtatvány, egy szobában elhelyezve, 20 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják egyik intézeti tanár kezessége mellett, sőt kölcsön is ad a könyvtár könyveket térítvény ellenében.

Evi javadalmazása 3800 kor., részint a tanszerátalányból, részint az alapfelszerelési átalányból. 1900. évi gyarapodása 1110 kötet.

Könyvtárnok: Feczó János tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1894-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a volt örm. kath. gimnázium, Szamosujvár városa és Ornstein József őrnagy járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 42 őskori s 63 középkori tárgy, 39 gipszmásolat és 17 érem, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: Minerva bronzszobra a Szamosujvár melletti római táborból, egy római eredetű abécés téglá és két feliratos ara votiva.

Szerzeményi naplója van.

A közönség az igazgató vagy a szertartór vezetése mellett megtekintheti.

Évi javadalmazása 700 kor. a beszerzési átalányból, mely összesen az 1900. évben 35 régiség és 1 érem szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Balázs Gy. Czirill tanár.

c) Természettajzi gyűjtemény.

1894-ben keletkezett. Fejlesztéséhez a volt örm. kath. gimnázium, Ornstein József őrnagy és Kovrig Simon orvos járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 366 db. két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei a Hyaena spelaea koponyája és egy Microlus Musignani.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a gyűjtemény őrének engedelmével megtekintheti.

Évi javadalmazása 14 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 3 db szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Mártonfi Lajos igazgató.

705. Az örmény kath. egyház könyvtára.

Keletkezése a XVIII. század elejére tehető.

Állománya 2400 kötet, köztük 2 db régi magyar nyomtatvány, továbbá néhány kézirat, az örmény templom sekrestyéje fölötti kóruson elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei számos értékes örmény egyházi munka és kézirat.

Czédula-katalogusa van.

Csaknem kizárólag az örm. kath. lelkészek használgák.

Rendes évi javadalmazása nincs.

Könyvtárkezelő: Bárány Lukács t. kanonok, örm. kath. esperes-plébános.

706. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1760-ban keletkezett.

Állománya mintegy 1470 kötet, köztük 4 ősnymtatvány és néhány régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Használók számára szükség szerint nyitva van.

Könyvtárnok: Salamon Béla zárdafőnök.

707. A társalkodó-egylet könyvtára.

Az 1860-ban keletkezett »Társalkodó-egylet« és az 1891-ben megalakult »Szamosujvári kör« 1897-ben egyesültek s könyvtáraikat is egyesítették.

Állománya 1783 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és czédula-katalogusa van.

A tagok évi 2 kor. díjért használhatják.

Könyvtárnok: Mihelics Károly tanár.

A szamosujvári kör könyvtárának katalogusa. (Szamosujvár, 1893. és 1896.) — A szamosujvári társalkodó egylet könyvtárának czímjegyzéke. (Szamosujvár 1900.)

SZARVAS. (Békés vármegye.)

708. Az ág. ev. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1820-ban keletkezett, midőn a br. Wenckheim család több könyvét az intézetnek ajándékozta. Utóbb a vidéki ev. papok és tanárok, különösen Kuczian György esperes és Makula Gábor szarvasi pap theologiai művekből álló könyvtáraikat hagyományozták az intézetnek. Szervezése körül Vajda Péter, Ballagi Mór, Greguss Ákos és Domanovszky Endre szereztek érdemeket. 1890–92-ben Benka Gyula igazgató és Mocskóczy József könyvtárnok rendezték először.

Állománya 20.619 kötet, ezek között nagyon sok régi magyar nyomtatvány, öt teremben elhelyezve. 20 személyre

berendezett külön olvasóteremmel. Kiválóbb nevezetessége a Concordantiae maiores sacrae bibliae 1526-ból.

Van szaklajstroma és czedula-katalogusa.

A tanárokon kívül a tanulók s ritkábban a város és vidék közönsége is használhatja. A tanárok az olvasóteremben elhelyezett könyveket bármikor használhatják, egyébként kutatók számára hetenként 2 órán át nyitva áll. A kikölesönzés úgy történik, hogy az iskolával összeköttetésben állók nevük aláírásával ismerik el a kikölesönzést, idegenek pedig kellő biztosítékot tartoznak letenni.

Évi javadalmazása 800 kor. 1900. évi gyarapodása 346 kötet.

Könyvtárnok: Liska János tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1850-ben keletkezett. Fejlesztése körül kiváló érdemeket szerzett Haberern Jonathán igazgató.

Gyarapítása főleg a csatornázás és kutatás alkalmával talált tárgyakból történik.

A gyűjtemény még nincs rendezve.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

Az 1842-43. tanévben Vajda Péter tanár kezdeményezésére, keletkezett, a ki tojásgyűjteményét az intézetnek adományozta. Domanovszky Endre ásványgyűjteményt, Titius Pius tenger-melléki tárgyakat s Koren István tanár növénygyűjteményt ajándékoztak.

Állománya 1902 állat, ezek között 21 emlős, 68 madár, 26 hüllő, 30 hal, 515 rovar s 1242 egyéb állat, 426 madártojás, 149 csontvázrész és több anatómiai tábla, továbbá 2108 növény és 25 kötet herbarium (Koren István tanártól) 4512 fajjal, 1156 ásvány, 271 kőzet és 268 kövület, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 146 kor. mely összesen az 1900. évben 22 állat, 24 növény és 6 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Plenczner Lajos tanár.

Benka Gyula, A szarvasi főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

709 A népkör könyvtára.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: Kresmarik Endre és Bodnár József.

SZATMÁR. (Szatmár vármegye.)

710. Az ev. ref. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Az 1890/91. tanévben keletkezett. Nagyobb adományokkal Vozáry Gyula tanár, Szabó János plébános, Jákó Mihály, a kereskedelmi miniszterium és a Franklin-társulat járultak gyarapításához.

Állománya 482 kötet és egy térkép, három szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

Évi javadalmazása 50 kor. 1900. évi gyarapodása 61 kötet.

Könyvtárnok: Poszvék Irén tanítónő.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1862-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 50 állat, 300 növény, 150 ásvány, 20 kőzet és 20 kövület, három szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

1900-ban 480 kor. fordított gyarapítására, melyet a gyermekhangverseny jövedelméből kapott. 1900. évi gyarapodása 17 állat, 25 növény és 18 ásvány.

A gyűjtemény őre: Mudrisné Nagy Teréz tanítónő.

711. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűleg a XVIII. század második felében keletkezett. Főleg régi vallásos iratokból, görög és római klasszikusok régi kiadásából stb. áll. E könyvtár rendezése és selejtezése már

évek óta folyik. 1886-ban szervezetett a tanári szakkönyvtár, a mely szakmunkák és folyóiratokkal évről-évre gyarapítottatik.

Állománya 6988 kötet (6000 kötet a régi, 988 az újabb könyvtárban), két teremben s egy előszobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 760 kor., mint megállapított évi könyvtári átalány. 1900. évi gyarapodása 338 kötet.

Könyvtárnok: Szabados Ede tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen.

Állománya 256 régiség, ezek között 21 fegyver és 8 kegyeleti tárgy; továbbá 2774 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége Kölchey Ferencz diszes kardkötője.

Szerzeményi naplója van.

Úsupán adományozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 15 régiséggel és 160 éremmel.

A gyűjtemény őre: dr. Mészáros Ferencz tanár.

c) Természettudományi gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Nagyobb adománnyal dr. Fekete Sámuel főorvos járult gyarapításához, a ki ásványgyűjteményét ajándékozta az intézetnek.

Állománya 2472 állat és állati rész, 654 növény és 1359 ásvány, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 200 kor., mely összegben az 1900. évben 1 állat s 180 állati rész, 13 növény és 74 ásvány szerzettetett be.

A gyűjtemény őre: Majthényi András tanár.

Kovács István, A szatmári ev. ref. iskola története. (Debrecen, 1880.) — A szatmárnémeti ev. ref. főgimnázium tanári kézi könyvtárának jegyzéke. (Szatmár, 1900.)

712. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1847-ben keletkezett. 1874-ben a tankönyvekkel együtt 3140 darabszámra emelkedett. 1890-ben teljesen új berendezést

nyert, felosztatván 12 szakra. Ugyancsak 1890-ben különválasztattak a tankönyvek s a tanári könyvtárban csak önálló szakmunkák maradtak. Ugyanekkor hozatott be a czédula-katalogus is.

Állománya 5221 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül térítvény mellett mások is használhatják

Évi javadalmazása 600 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 124 kötet szereztetett.

Könyvtárnok : dr. Kurtz Sándor tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1847-ben keletkezett.

Állománya 3000 állat, 1382 növény, 767 ásvány és 106 közet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 500 kor. a tanszerátalányból. 1900. évi gyarapodása 265 ásvány.

A gyűjtemény őre : dr. Schöber Emil.

A szatmári kir. kath. főgimnázium története. (Szatmár, 1896.)

713. A kir. kath. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1847-ben keletkezett, midőn a nagykarolyi mesterképző Szatmárra helyeztetett át. Nagyobb adományokkal a püspök és a káptalan tagjai járultak gyarapításához.

Állománya 600 kötet, két szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 kor. a beiratási díjakból és a volt intézeti igazgató adományából.

b) Régiség-gyűjtemény.

1900-ban keletkezett. Dr. Steinberger Ferencz 18 régi ezüst pénz s 267 réz és bronz érmet adományozott az intézetnek, melyek egy dobozban vannak elhelyezve.

A gyűjtemény a tanszerek öréke felügyeletére van bízva.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1847-ben keletkezett.

Állománya 36 állat, 250 növény, 42 ásvány, 25 kőzet és 3 kövület, egy szobában elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A gyűjtemény gyarapítására az intézet fentartására szánt pénzből csekélyebb összegek fordíttatnak évenként.

A gyűjtemény őre: Lengyel József tanár.

714. A Kölcsey-kör múzeuma.

Az 1891. évben keletkezett Kölcsey-kör alapította. Az összes gyűjtemények jelenleg a Wallon Lajos-féle bérházban vannak elhelyezve és 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesület irodalmi, társadalmi és múzeumi szakosztályra oszlik s 28 alapító és 210 rendes tagja van. Évi kiadásai 1011 koronára mennek.

Elnöke: br. Vécsey József; *ügyvezető alelnök*: Kölcsei Kende Zsigmond; *titkár*: Fechtel János.

a/ Könyvtár.

1891-ben a körrel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal Kiss Gedeon és br. Vécsey József járultak gyarapításához. Az állam 1900-ban 300, 1901-ben 400 kor. segélyben részesítette. Állománya 129 kötet, 1 kézirat és 1 oklevél.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

Jelenleg rendezés alatt áll.

Évi javadalmazása az egyesület pénztárából 84 kor. 1900. évi gyarapodása 39 kötet.

b/ Régiségtár.

1891-ben keletkezett. Fejlesztéséhez Szatmár sz. kir. város, Kiss Gedeon, br. Vécsey József és Török János járultak adományokkal.

Állománya 65 őskori tárgy, 25 fegyver, 16 ujabhkori emlék, 15 kegyeleti tárgy és 392 érem, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1900. évi gyarapodása 2 db régiség és 57 érem.

értesítő hazai és külföldi intézetektől, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és cédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják évi 4 kor. használati díj fizetése mellett. Használók számára a könyvtár minden vasárnap fél 9-től 11-ig nyitva van.

Évi javadalmazása 925 kor. 1900. évi gyarapodása 197 kötet, 45 füzet és 618 iskolai értesítő.

Könyvtárnok: Salzer János tanár.

b) Természetrizsi gyűjtemény.

1857-ben keletkezett, midőn az intézet 12 forinton egy kisebb ásványgyűjteményt szerzett meg. Az 1867/68. tanévben az erdélyrészi ág. ev. egyház konzisztoriuma az intézetnek 496 db ásványt ajándékozott.

Állománya 69 emlős, 82 madár, 18 hulló, 6 hal, 8 rovar és 229 egyéb állat; továbbá 260 növény, 424 ásvány, 80 közet és 577 kövület, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

1900. évi javadalmazása 18 kor.

A gyűjtemény őre: Kinn Gusztáv tanár.

Heinrich Schuster, Das S. Regener Gymnasium (Az 1889/90. évi értesítőben.) — *Heinrich Schuster, Geschichte des S. Regener Gymnasiums. (Az 1894/95. évi értesítőben.)*

720. A polgár- és iparegylet könyvtára.

1874-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett. Később 1200 kötetből álló könyvtárral gyarapodott.

Állománya 1400 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából minden vasárnap d. u. 2-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 10 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: Regius József.

SZÁSZ-SEBES. (Szeben vármegye.)

721. Az ág. ev. algimnázium könyvtára.

1850-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Allománya körülbelül 10.000 kötet, két teremben elhelyezve, Szaklajstroma van.

Az intézet tanárai használják.

Baumann F., Geschichte des ev. Gymnasiums A. B. in Mühlbach. (N.-Szeben. 1896.)

722. Az ág. ev. egyházkerület könyvtára.

1857-ben keletkezett.

Allománya 364 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a kerület lelkészei és tanítói által fizetett díjából kap.

723. A magyar kaszinó könyvtára.

1888-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Allománya 596 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsonzés céljából minden hétfőn d. u. 6-tól 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 236 kor. fordított gyarapítására

Könyvtárnok: Weinhold Károly ig. tanító.

SZÁSZVÁROS. (Hunyad vármegye.)

724. Az áll. segélyezett ev. ref. Kún-kollégium könyvtára.

Valószínűleg Károli Sebestyén volt katolikus pap vetette meg alapját a reformáció kezdetén, s úgy látszik, hogy I. Rákóczy György, Nádudvari Péter és Szigethi Gyula István

könyveiből is került oda néhány darab. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 10,719 kötet, köztük 2 ősnymtatvány, 45 magyar nyelvű és 10 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá 46 térkép, 50 kézirat s 1 db oklevél, egy nagy és egy kisebb teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége Pázmány Péter Imádságos könyve harmadik kiadásának egyetlen ismert példánya. (Pozsony, 1625.)

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsonzés van az intézethez nem tartozó ismert egyének részére is. Évi javadalmazása 400—1000 kor. a tanszerátalányból.

Könyvtárnok: Vitus Lajos.

A Kún-kollégium története. (Szászváros, 1896.)

725. A magyar polgári olvasó-egylet könyvtára.

1866-ban keletkezett.

Állománya körülbelül 1000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Ferenczi Miklós.

SZEGED. (Csongrád vármegye.)

726. Az alsóvárosi népkör könyvtára.

1875-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: Márki Antal és Kovács István.

727. Az alsóvárosi társalgó-egylet könyvtára.

1875-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Rózsa Károly.

728. A csongrádvármegyei tanító-egyesület könyvtára.

1870-ben keletkezett.

Állománya 526 kötet, a belvárosi fiu-iskola rajztermében elhelyezve, 30 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van leltára és czédula-katalogusa.

Használók számára minden csütörtökön és vasárnap d. e. 10-től 12-ig nyitva áll.

Évi javadalmazása 100 kor.

Könyvtárnok: Kaszta György.

Vass M. és Lantos B., *A csongrádvármegyei tanító-egyesület.* (Szeged, 1900.)

729. A felsőkerületi népkör könyvtára.

Állománya 700 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára kikölesönzés czéljából minden nap nyitva áll.

Könyvtárnokok: Hirhäger József és Bakacsy József.

A szeged felsőkerületi népkör könyvtárjegyzéke. (Szeged, 1900.)

730. Az ipartestület könyvtára.

1885-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett a megszünt polgári iparos- és gazdasági kör könyvtárából.

Állománya 1013 kötet, egy teremben elhelyezve, 30 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára kikölesönzés czéljából minden hétfőn és csütörtökön este 6-tól 8-ig van nyitva. Használati díj két héten túl kötetenként minden napra 4 fill.

Évi javadalmazása 200 kor.

Könyvtárnok: Smikl István.

A szegedi ipartestület könyvtárjegyzéke. (Szeged, 1898.)

731. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

1720-ban, a társház alapítása évében keletkezett. 1726-ban történik róla először említés, midőn a városi tanács 26 forintot adott a társház könyvtárára. Fejlesztéséhez nagyobb adomány-

nyal Józsay János járult 1798-ban, a ki 609 kötetből álló könyvtárát a rendháznak ajándékozta. Azóta főleg elhunyt tanárok könyvtáraival gyarapodott.

Állománya 5432 mű 10,702 kötetben, ezek között 19 ösnyomatvány, 22 magyar és 33 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá 12 kötet theologiai kézirat, négy teremben elhelyezve.

Leltára van.

1900. évi gyarapodása 27 kötet.

Rendkívüli esetekben a rendtagokon kívül mások is használhatják térítvény mellett s házfönöki engedéllyel.

732. *A kegyes-tanítórend városi főgimnáziumának gyűjteményei.*

a) Könyvtár.

Az 1852/53. tanévben 200 művet számlált. Nagyobb adományokkal Csajághy Sándor megyés püspök, 1858-ban Remellay Gusztáv, 1859-ben Purgstaller József, 1870-ben Künmer János főigazgató, 1871-ben Löw Lipót főrabbi és legújabban Gyárfás István járultak gyarapításához.

Állománya 4246 kötet, 1248 füzet és 172 térkép, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, leltára és szakkatalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják térítvény mellett az igazgató, illetőleg a házfönök engedélyével.

Évi javadalmozása 648 korona a tanszerátalányból. 1900. évi gyarapodása 24 kötet és 6 térkép.

Könyvtárnokok: dr. Jászay Rezső és Szinger Kornél tanárok.

b) Régiség-gyűjtemény.

1814-ben keletkezett, midőn Grorser János numizmatikai gyűjteményét (1207 db) a társháznak adományozta. Utóbb Gál János, Csaby József, Illyés Ágoston és Ugróczy J. tanárok gyarapították. Első rendezése 1820-ban történt. 1842-ben Nachtigall Jakab tanár gyarapította 160 érermel. A gyűjteményt 1890-ben Firtinger Jakab rendezte. Leltára ugyanczen évben készült.

Állománya 2110 érem, a társház levéltárában levő szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a házfönök engedélyével megtekintheti.

Főkép a rendtagok hagyatékából gyarapodik.

1900. évi gyarapodása 47 érem.

A gyűjtemény őre: Szinger Kornél tanár.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1850-ben keletkezett.

Állománya 460 állat, ezek között 25 emlős, 121 madár, 13 hüllő, 15 hal, 150 rovar és 136 egyéb állat; továbbá 2423 növény, 563 ásvány, 403 kőzet és 146 kövület, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstromja.

A közönség a gyűjtemény őrének vezetése mellett megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 7 állat és 17 ásvány.

A gyűjtemény őre: Floderer Imre tanár.

Pap János, A piaristák Szegeden. (1886.) — A kegyes-tanítórendiek szegedi főgimnáziumának könyvtárai. (Az 1899/900. évi értesítőben.) — Baksay József, Philologiai múzeumunk ismertetése. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

733. A kereskedő ifjak társulatának könyvtára.

Állománya 2500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel,

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnokok: Csányi Ármin és Klein Gerő.

734. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1872-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1212 kötet, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstromja.

Évi javadalmazása 700 korona. 1900. évi gyarapodása 148 kötet.

Könyvtárnok: Barkóczy Gusztáv tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 119 állat, ezek között 7 emlős, 73 madár, 2 hüllő, 1 hal, 10 rovar és 26 egyéb állat, továbbá 12 növény, 118 ásvány, 72 kőzet és 69 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A gyűjtemény őre : Bóna Antal tanár.

735. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 132 kötet, a tanári szobában egy szekrényben elhelyezve.

Évi javadalmazása 366 kor., melyet a tanulók által fizetett könyvtárdíjakkól kap. 1900. évi gyarapodása 95 kötet.

Könyvtárnok : dr. Vajda Gyula tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya 8 emlős, 69 madár, 1 hüllő, 75 rovar és 126 ásvány.

1900. évi gyarapodása 76 állat.

A gyűjtemény őre : a szaktanár.

736. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1851-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. 1873-ban már 665 darabból állott. 1884-ben rendezte Matskássy József tanár. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium, Szabó Ferencz plébános és a m. kir. földtani intézet járultak gyarapításához.

Állománya 7332 kötet és füzet, egy teremben szakok szerint elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások csak igazgatói engedéllyel használhatják. Kikölesönzés esetén a kikölesönvevő sajátkezüleg tartozik nevét a kikölesönzési naplóba bejegyezni.

Évi javadalmazása 652 korona, mely összesen az 1900. évben 153 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Kiss Lajos tanár.

b) Természettajzi gyűjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 26 emlős, 174 madár, 17 hüllő, 36 hal, 2000 rovar és 235 egyéb állat, továbbá 1092 növény, 292 ásvány, 87 kőzet és 96 kövület, a szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség bejelentés és felügyelet mellett megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Vánky József tanár.

Homor István, A szegedi m. k. áll. főreáliskola története 1854—1894. (Szeged, 1895.)

737. A minorita rendház könyvtára.

1740 körül keletkezett.

Állománya 4000 kötet, több kézirat, térképek s néhány aczélmetszet, két teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalógusa van.

A rendtagok számára mindig, idegenek számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Tamásy Imre.

738. Somogyi-könyvtár és városi múzeum.

Somogyi Károly esztergomi apátkanonok 42,000 kötetből álló könyvtárát 1880 április 26-ikán kelt levelében Szeged város közönségének adományul felajánlotta, mely ajánlatát a közgyűlés ugyanazon hó 30-ikán elfogadta. E törzsállomány a régi városi közkönyvtár egy részének bekebelezése, egyesek és intézetek adományai, de elsősorban a város által adott évi 4000 kor. felhasználása által fokozatosan fejlődött. Ünnepeles megnyitása 1883 okt. 16-ikán történt. Korábban az itélőtáblának átengedett épületben volt elhelyezve. 1896-ban a város a millenium alkalmából fényes palotát emelt a könyvtár, és az azzal kapcsolatosan szervezett városi múzeum elhelyezésére, mely 1897. november 3-ikán adatott át rendeltetésének. A városnak a Somogyi-könyvtár és városi múzeum kezelése tárgyában alko-

tott szabályrendeletét a belügyminiszterium 1886. december 20-ikán hagyta jóvá. A gyűjtemények az 1898 december 15-iki közgyűlési határozat alapján a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az összes gyűjtemények fölött a felügyeletet a könyvtár- s múzeumi bizottság gyakorolja, melyet a város közönsége 3—3 évre egy tanácsos elnöklete alatt 12 törvényhatósági tagból alakít.

Igazgató: Reizner János.

a) Könyvtár.

Keletkezésének és fejlődésének történetét l. f. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1900. márczius 20-iki határozatával a sajtótermékeknek a szegedi kir. ügyészséghez érkező köteles példányait a könyvtár gyarapítására rendelte fordítani. Az államtól ezenkívül 1901-ben 1000 kor. gyarapítási segélyben részesült.

Állománya 28,365 mű 59,166 kötetben, ezek között 81 ösnyomtatvány és 112 régi magyar nyomtatvány, hét teremben elhelyezve. Ebből 43,700 kötet esik a Somogyi-féle törzsadományra, 15,466 kötet pedig egyéb szerzeményekre. 78 látogató számára berendezett külön olvasóterme van.

A Somogyi-adománynak átadási lajstroma, a további szerzeményeknek pedig szerzeményi naplójuk van. A könyvtár egész állományáról szaklajstrom és czédula-katalogus készült.

Használhatja minden 16 éven felüli tisztességesen öltözött egyén. Tanulók szépirodalmi műveket tanáraik kijelölése szerint használhatnak. Minden köznapon d. e. 10-től d. u. 1 óráig és d. u. 4-től 7 óráig, szerdán és szombaton d. u. 3-tól 7 óráig nyitva van. Kikölesönzés az alapítványi oklevél értelmében nincs megengedve.

Évi javadalmazása 4000 kor. a várostól és 600 kor. az állansegélyből. 1900. évi gyarapodása 423 mű 1007 kötetben.

Könyvtárnok: Tömörkény István.

b) Erem- és régiséglár.

Alapját azon különféle leletek képezik, melyek 1879-ben az őthalmi, szilléri és sövényházi földmunkálatok, továbbá a vár lebontása s a rakodópart építése alkalmával felszínre kerültek, s melyeket megőrzés végett az 1883/84. évben a Somogyi-könyvtárban helyeztek el. Ehhez járult több kisebb adomány s a városi levéltárban őrzött emlékek áthelyezése. Gyarapodott a gyűjtemény a czéhek ereklyéi által is, de különösen a város által megvásárolt Lászy, Reizner és Abelles-féle érem- és régiséggyűjtemények bekebelezése után nyert jelentőséget. Az

államtól 1899-ben 1200 kor., 1900-ban 600. 1901-ben 800 kor. segélyt kapott.

Állománya 455 őskori, 1840 antik és régibb középkori tárgy, 250 fegyver, 756 középkori művészeti, 47 kegyeleti tárgy s 43 egyéb emlék: továbbá 7392 db érem, 121 db bankjegy és 98 db pecsét, két külön teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a sövényházi, őthalmi, röszei, percsinai, rábéli, török-kanizsai, borjasi, baksi, domaszéki, bojárhalmi, királyhalmi, csorvai, majlányi, tömörkényi, horgosi, uj-szent-iváni, pusztaszeri, oroszlámosi, gyalai stb. leletek.

Van szerzeményi naplója és leltára.

A hat éven alóli gyermekek kizárásával vásár- és ünnepnapokon d. e. 10-től 12-ig mindenki látogathatja.

Évi javadalmazása 600 kor. az állanszegélyből. 1900. évi gyarapodása 45 db régiség és 427 db érem.

c/ Szépművészeti gyűjtemény.

1897-ben keletkezett, midőn a város közönsége azon alkalmából, hogy a király 1879. évi szegedi látogatását 50,000 koronán megfestetni rendelte, továbbá Munkácsy M. Houfoglalás című színvázlatát 46,000 koronán megvásárolta, egy szépművészeti múzeum szervezését is elhatározta. A vallás- és közokt. minisztérium Margitay és Roskovics 1—1 festményével ajándékozta meg, az országos képtártól pedig letétképen 14 db festményt kapott. Adományokkal Munkácsyné, a szegedi képzőművészeti egyesület, a szeged-csongrádi takarékpénztár, gr. Tisza Lajos, gr. Batthyány Ferenczné, Ivánkovits János, Bäck Bernát és Fadrusz János gyarapították.

Állománya 59 db eredeti festmény, köztük 52 hazai, 2 idegen és 2 ismeretlen: továbbá 2 szénrajz és 6 gipszmásolat, egy nagy és három kisebb teremben elhelyezve.

Lajstroma most készül.

A hat éven alóli gyermekek kizárásával mindenki látogathatja vásár- és ünnepnapokon d. e. 10-től 12-ig.

Évi javadalmazása 9200 kor., melyet a városi pénztárból kap. 1900. évi gyarapodása 5 db festmény.

A b/ és c/ alatti gyűjtemények őre: Reizner János igazgató.

d/ Természetrajzi gyűjtemény.

1896-ban keletkezett, midőn a város közönsége a Praznovszky-féle bogár-, lepke-, tojás-, kagyló-, csiga- és ásványgyűjteményeket 2000 forinton megvette. A következő évben a

dr. Mihelyes-féle bogárgyűjtemény 100 forinton, 1898-ban a Vellay-féle rovargyűjtemény 500 forinton megvétetett, végül az 1884. évben dr. Feichtinger esztergomi orvos által a városnak adományozott növénygyűjteménynek a szervezett természetrajzi osztályba való áthelyezése is elhatározott. Adományaikkal még Zsótér László s a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége gyarapították. 1901-ben 500 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 1 emlős, 155 madár. 1500 madártojás, 3 hulló, 5000 kagyló és csiga, mintegy 9000 db lepke, mintegy 16,000 db bogár, továbbá körülbelül 4200 növény, mintegy 3000 ásvány s 300 db kőzet és kőület, egy nagyobb s egy kisebb helyiségben elhelyezve.

A gyűjtemény rendezés alatt áll s lajstromai csak részben készültek még el.

Évi javadalmazása 600 kor. az államsegélyből. 1900. évi gyarapodása 60 db állat.

A gyűjtemény őre: Tömörkény István.

Somogyi Károly esztergomi kanonok könyvtáradománya. (Magyar Könyvszemle, 1880. évf.) — Ruszti R. J., A szegedi Somogyi-könyvtár. (U. ott, 1885. évf.) — Reizner J., Jelentés a szegedi Somogyi-könyvtár 1891/92. évi állapotáról. (U. ott, 1892/3. évf.) — Reizner J., A szegedi Somogyi-könyvtár 1892/3. évi állapota. (U. ott, 1894. évf.) — A szegedi Somogyi-könyvtár állapota 1893/4., 1894/5., 1895/6., 1897/8., 1898/9., 1899/1900 és 1900/1901-ben (U. ott, 1895., 1896., 1897., 1898., 1899., 1900. és 1901. évf.) — Archeologiai értesítő 1879., 1881., 1891., 1892., 1895., 1898., 1899., 1900. és 1901. évf.

739. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1468-ban keletkezett.

Állománya 4341 kötet, köztük 33 db ősnymtatvány és 36 db régi magyar nyomtatvány, továbbá 300 kézirat, 17 db térkép, 11 db arczkép, 1 ezimer, 7 emlékérem és néhány darab régi pénz, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a »Vita Sanctorum« című 1454. évi kézirat, mely a magyar szentek legendáit is tartalmazza.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Bognár Márk.

740. *A tisztviselők otthonának könyvtára.*

1895-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 600 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : Hauser Rezső.

SZEKZÁRD. (Tolna vármegye.)

741. *Az áll. főgimnázium gyűjteményei.*

a) Könyvtár.

1896-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 559 kötet, két szobában elhelyezve, 20 személyre berendezett olvasóteremmel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják egyik intézeti tanár jótállása mellett s elismervény kiállítását után.

Évi javadalmazása 513 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 89 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : dr. Zipser Jakab tanár.

b) Természettudományi gyűjtemény.

1896-ban keletkezett.

Állománya 14 állat, 300 növény és 65 ásvány, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 100 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 10 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre : Molnár János tanár.

742. *A tolnavármegyei múzeum.*

Alapját Tolna vármegyének 1895 márczius 29-ikén tartott közgyűlésén vetették meg, midőn Wosinsky Mór esperes-plébános bejelentette, hogy gróf Apponyi Sándor v. b. t. t. és ő maga gyűjteményeiket millenáris alapítvány gyanánt a vármegyének egy múzeum létesítése céljából felajánlják. A vármegye készséggel vállalkozott az első felszerelés költségeinek fedezésére s erre a célra eddig összesen 6000 koronát áldozott. 1899 június 4-ikén nyílt meg a közönség számára. Az állam

a megyei múzeum építési költségeinek fedezésére a belügyminiszterium javadalmából 60,000, a vallás és közoktatásügyi miniszterium javadalmából 56,000 koronát engedélyezett: ez utóbbi összegből 18,000 kor. 1900-ban folyósított, a fennmaradó összeg az 1901—1905. évi javadalom terhére vétetett fel az állami költségvetésbe. Az építkezés most folyik: befejeztéig a gyűjtemények az állami főgimnázium épületében hét teremben vannak elhelyezve. A múzeum 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll.

A vármegye a múzeum felett a felügyeletet múzeumi bizottság útján gyakorolja. *Ennek elnöke*: Wosinszky Mór apát-plébános, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő.

1898-ban a múzeummal kapcsolatosan alakult meg a tolnavármegyei múzeum-egyesület, melynek feladata a múzeum iránt a társadalmi áldozatkészségének ébrentartása. Az egyesületnek 44 alapító és 215 rendes tagja van. *Elnök*: gr. Széchenyi Sándor v. h. t. t., megyei főispán; *alelnökök*: Dóry Pál megyei alispán és Wosinszky Mór; *titkár*: Székely Ferencz vm. főlevéltárnok.

Igazgató: Wosinszky Mór.

a) Könyvtár.

1895-ben keletkezett. Adományokkal gr. Apponyi Sándor és br. Jeszenszky László járultak első sorban fejlesztéséhez. 1901-ben 500 kor. állami segélyben részesült.

Allománya 1081 kötet, melyek a régiségtári szekrények alsó részében vannak helyiség hiányában ideiglenesen elhelyezve:

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

Jelenleg rendezés alatt áll.

1900. évi gyarapodása 85 kötet és 117 füzet.

b) Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

A múzeummal egyidejűleg keletkezett. Fejlesztéséhez gróf Apponyi Sándor és Wosinsky Mór járultak nagyobb adományokkal. 1897-ben 600, 1899-ben 1000, 1900-ban 400 kor. állami segélyben részesült.

Allománya 17,098 óskori és 1059 antik s régibb középkori tárgy, 50 fegyver, 1427 újabbkori emlék, 200 kegyeleti tárgy és 7177 érem, négy nagy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a lengyeli telep neolith-korbéli lakosainak lakását, házi, konyhai, temetőzési és más foglalkozásbeli eszközeit feltűntető tárgyak, bronzkori mészhetetes edények,

kelta-kori fegyverek és edények, etruszk cisták, római kori mértföld-kövek, fibulák, áldozati szobrocskák s egyéb kultusz-tárgyak, végül egy szobát betöltő magyar stílusú női kézimunkák.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

A közönség vasárnap délelőtt és esütörtökön délután ingyen megtekintheti, egyesületi tagok részére a jelzett napokon kívül kedden délután is nyitva van. Egyéb napokon 1 korona belépődíj lefizetése mellett mindenki megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 819 régiség és 727 érem.

c/ Szépművészeti gyűjtemény.

A múzeummal egyidejűleg keletkezett. Az orsz. iparművészeti múzeum bronzszobrokat, az országos képtár festményeket helyezett el benne örök letéteménykép.

Állománya 7 eredeti hazai festmény és több szobornü, melyek az iparművészeti osztályban vannak elhelyezve s ugyanannak lajstromában vannak felvéve.

A többi gyűjteménnyel egyidőben megtekinthető.

d/ Néprajzi gyűjtemény.

A múzeum alapításakor keletkezett. Az állam 1900-ban 400, 1901-ben 600 koronával segítette.

Állománya 1384 magyar etnografiai tárgy s 112 ausztráliai etnografiai tárgy, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a vármegyei népviseletet feltüntető bábok, a sárköziak fehér főkötőhímzései és a faragott pásztorkésztségek.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

A többi gyűjteménnyel egyidőben tekinthető meg.

1900. évi gyarapodása 562 darab.

e/ Természetrajzi gyűjtemény.

Egyesek kisebb adományaitól eltekintve, az egész gyűjtemény a magyar nemzeti múzeum örök letéteménye.

Állománya 5656 darab, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

1900. évi gyarapodása 125 darab.

A gyűjtemények őre: Haugh Béla tanár.

A tolnamegyei múzeum-egyesület alapszabályai. (Szegzárd, 1898.)

SZENICZ. (Nyitra vármegye.)

743. A magyar társaskör könyvtára.

Allománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Dvorzacek János tanár.

SZENTES. (Csongrád vármegye.)

744. A csongrádvármegyei történelmi és régészeti társulat múzeuma.

A társulat 1897-ben alakult meg Csallány Gábor indítványára s gyűjteményei ezzel egyidejűleg keletkeztek. A gyűjtemények a város tulajdonát képező épület két szobájában vannak elhelyezve és 1898-tól kezdve a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

A társulat tagjainak száma 159. Évi javadalmazása 2696 korona. *Elnöke*: Fekete Márton kir. tanácsos; *a tört. szakosztály elnöke*: Balogh János; *a régészeti szakosztály elnöke*: Balázsovits Norbert; *titkár*: dr. Berecz Sándor tanár.

a) Könyvtár és levéltár.

1897-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Bartha János nyug. albiró és özv. Gaál Sándorné járultak gyarapításához.

Allománya 2137 kötet, köztük 2 régi magyar nyomtatvány; továbbá 477 térkép, 36 kézirat és 223 oklevél, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A társulati tagok, esetleg nem tagok is, vásár- és ünnepnap délután szabadon használhatják. Kikölesönzős nincs.

Évi javadalmazása 200 korona az államszegélyből. 1900. évi gyarapodása 85 kötet, 239 térkép, 5 kézirat és 134 oklevél.

Könyvtárnok: Molecz Béla tanár.

b/ Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1897-ben keletkezett. Az állam 1898 óta évenként 600 koronával segélyezte.

Állománya 313 őskori s 6178 antik és régibb középkorbeli tárgy, 31 fegyver, 1235 újabbkori emlék, 26 kegyeleti tárgy és 7918 érem, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója s részben katalogusa.

A közönség vásár- és ünnepnapokon délután ingyen megtekintheti.

Évi javadalmazása 723 korona az államsegélyből. 1900. évi gyarapodása 3344 db régiség és 1338 érem.

A gyűjtemény őre: Csallány Gábor.

c/ Szépművészeti gyűjtemény,

1897-ben keletkezett.

Állománya 7 eredeti hazai s 2 külföldi festmény, továbbá 111 metszet, fénykép stb., a könyvtári szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: néhai Zoó János rajz tanárnak kufsteini fogságában a rabkosztot ábrázoló festménye 1849-ből, továbbá felsőlükki Nagy Pál 1824. évi olajfestményü képe.

Szerzeményi naplója van.

A többi gyűjteménnyel egyidőben tekinthető meg.

1900. évi gyarapodása 10 darab.

A gyűjtemény őre: Molecz Béla tanár.

d/ Néprajzi gyűjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya 47 magyar s 1 a hazai nemzetiségekre vonatkozó etnografiai tárgy, a régiségtárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a többi gyűjteménnyel egyidőben tekintheti meg.

A gyűjtemény őre: Csallány Gábor.

e/ Természetrajzi gyűjtemény.

1897-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal Csallány Gábor járult gyarapításához.

Állománya 2 emlős, 5 madár, 1 hal, 382 rovar, 556 ásvány és kőzet s 27 kőület, a régiségtárban elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Vasár- és ünnepnapokon délután megtekinthető.

1900. évi gyarapodása 1 állat és 43 ásvány.

A gyűjtemény őre: Csallány Gábor.

A csongrádmegyei tört. és rég. társulat évkönyve. (Szentes, 1899.) — Molecz B. A csongrádvármegyei tört. és rég. társulat könyvtára. (Szentes, 1899.) — Archeologiai értesítő, 1897., 1899. és 1900. évf.

745. A kaszinó könyvtára.

1860-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3905 kötet, nyolcz szekrényben külön teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikülesönzés czéljából hetenként kétszer d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 300 korona fordított gyarapítására.

Könyvtárnok (100 korona tiszteletdíjjal): Kovács Lajos.

746. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1871-ben keletkezett, midőn az intézet mint négyosztályú városi polgári iskola megnyílt. Nagyobb adományokkal Kis Pál szentesi ref. lelkész örökösei járultak gyarapításához, kik 1896-ban 500 kötetet ajándékoztak az intézetnek.

Állománya 5516 kötet, ezek között 14 régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmozása 480 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 178 kötet szerzetett be.

Könyvtárnok: Molecz Béla.

b) Régiség-gyűjtemény,

1874-ben keletkezett.

Állománya 376 régiség, ezek között 16 őskori és 182 középkori tárgy, 82 néprajzi tárgy és 7 gipszmásolat, továbbá 1408 érem, egy teremben három szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: dr. Berecz Sándor.

c) Természetrাজi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 2031 állat, ezek között 20 emlős, 72 madár, 19 hulló, 15 hal, 1329 rovar és 576 egyéb állat, továbbá 1262 növény, 424 ásvány, 219 kőzet és 44 kővület, egy teremben s egy tanteremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

1900. évi gyarapodása 2 állat és 3 ásvány.

A gyűjtemény őre: Derzsi Kovács Ferencz.

Dr. Berecz Sándor, A szentesi községi főgimnázium története. (Szentes.)

747. A polgári olvasóköri könyvtára.

1867-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 800 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Terenyeyi Ferencz tanító.

SZENT-GERICZE. (Maros-Torda vármegye.)

748. Népkönyvtár.

1883-ban keletkezett.

Állománya 225 kötet, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Használók számára kikölcsönzés céljából minden vasárnap és csütörtökön nyitva áll.

Könyvtárnok: Majay Gábor.

SZENT-GOTTHÁRD. (Vas vármegye.)

749. A cisztercita-rendház könyvtára.

A XVII. század második felében keletkezett.

Állománya 5862 kötet, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.
Csak a rend tagjai használják.

Könyvtárnok : dr. Bartha Tamás.

750. A m. kir. áll. gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1893-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium s dr. Németh Antal főigazgató járultak gyarapításához.

Állománya 570 kötet, a tanári szobában elhelyezve.
Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 200 korona a tanszerátalányból, 1900. évi gyarapodása 70 kötet.

Könyvtárnok : Tanco Miklós tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1893-ban keletkezett.

Állománya 590 régiség és 444 érem, a rajzteremben egy szekrényben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 20 korona a tanszerátalányból, 1900. évi gyarapodása 47 érem.

A gyűjtemény őre : Cseley József tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Állománya 32 állat, 93 ásvány, 2 kőzet és 1 kövület, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 100 korona a tanszerátalányból, 1900. évi gyarapodása 5 állat.

A gyűjtemény őre : Kartner Ferenc tanár.

SZEPESHELY. (Szepes vármegye.)

751. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

Alapját a volt jezsuita-kollégium hagyatéka képezi.
Állománya 4200 kötet és 2 kézirat, két teremben elhelyezve.
Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok : dr. Stuckner János tanulm. felügyelő.

SZEPESVÁRALJA. (Szepes vármegye.)

752. A kaszinó-egylet könyvtára.

1861-ben keletkezett.
Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve.
Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : Feuermann Márk tanító.

SZÉCSÁNY. (Torontál vármegye.)

753. A községi népiskola ifjusági és népkönyvtára.

1878-ban keletkezett.
Állománya 850 kötet, egy teremben elhelyezve.
Betűrendes katalógusa van.
Évi javadalmazása körülbelül 100 kor., melyet a községi iskolaszéktől kap.

Könyvtárnok : Michels Sándor tanító.

SZÉKELYHID. (Bihar vármegye.)

754. A kaszinó könyvtára.

1852-ben keletkezett.
Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasó-helyiséggel.
Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok : id. Garán Dániel ügyvéd.

755. A polgári olvasóegylet könyvtára.

1879-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 713 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából minden szordán és vasárnap d. u. 2-től 4-ig van nyitva.

Könyvtárnok: F ü l ö p J ó z s e f.

SZÉKELY-KERESZTUR. (Udvarhely várm.)

756. A m. kir. állami tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett, midőn a vallás- és közokt. minisztérium létesítésére nagyobb összeget utalványozott.

Állománya 2340 kötet és 1542 füzet, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül az intézeti tanulók is használhatják.

Évi javadalmazása 483 kor. az állampénztárból, mely összegben az 1900. évben 63 kötet és 93 füzet szereztetett be.

Könyvtárnok: B e d ő D é n e s tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1884-ben keletkezett.

Állománya 17 őskori, 16 középkori tárgy s 93 érem, a természetrajzi gyűjtemény egyik szekrényében elhelyezve.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény a természetrajzi szertár őrének felügyelete alatt áll.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett.

Állománya 911 állat, ezek között 7 emlős, 47 madár, 2 hüllő, 35 hal és 820 rovar; továbbá 800 növény, 203 ásvány, 10 kőzet és 35 kővület, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 70 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

A gyűjtemény őre: Ujvári Mihály tanár.

757. Az unitárius gimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

1793-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Jó ideig csak ajándékozás útján gyarapodott. 1877-ben vétel útján megszerezte a Jakab Elek 2872 darabot tevő könyvtárát, melyet az előbbi tulajdonos 1894-ig még 2186 darabbal gyarapított. (Részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 17,253 kötet, ezek között 325 régi magyar nyomtatvány s több unikum; továbbá számos térkép, kézirat, főleg családi oklevél, két teremben elhelyezve, a melyek egy-szersmind olvasóhelyiségül is szolgálnak.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják, sőt kölesön is ad a könyvtár könyveket. Kivételt csak a keletkezében levő Laborfalvi Berde Mózes-könyvtár tesz, melyből csak a könyv értékének letévése mellett lehet kikölesölnözni. Más helyekre az egyházi képviselő-tanács engedélye mellett küldenek használatra könyveket.

Évi javadalmazása 503 kor., melyet a gimnázium pénztárából és a Berde Mózes-féle 2000 koronás könyvtári alapítvány kamataiból kap. 1900. évi gyarapodása 446 kötet.

Könyvtárnok: Pap Mózes.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1868-ban keletkezett, midőn nagykedei Fekete Sámuel 82 darab arany és ezüst érmet ajándékozott az intézetnek. Ferenczi Áron unitárius lelkész 1886-ban 57 éremmel, ujfalvi Kovács Lajos törv. bíró 1894-ben 20 éremmel, továbbá Szabó Jenő tanuló 59 és Ajtai Gyula 26 éremmel gyarapították a gyűjteményt.

Állománya 347 db., legnagyobb részt érem. A gyűjtemény a gimnáziumi könyvtár egyik szekrényében van elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy serpentin kőfejsze és egy pán-zéling töredéke.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség ellenőrzés mellett esetről-esetre megtekintheti. Mindeddig csupán ajándékozás útján gyarapodott. 1900. évi gyarapodása 3 régiség és 46 db. érem.

A gyűjtemény őre: Pap Mózes.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1866-ban keletkezett. 1880-ban dr. Haller Béla gróf 350 darabból álló növénygyűjteményt ajándékozott az intézetnek, 1881-ben pedig 46 darab borszeszbe helyezett tengeri állatot szerzett a gyűjtemény számára..

Állománya 81 állat, 530 növény, 336 ásvány és kőzet s 183 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a szaktanár felügyelete és vezetése mellett megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Sándor János igazgató.

Sándor János, A könyvtár története. (Keresztény Magvető, 1877. évf.) — Sándor János, A székelykereszturi unitárius gimnázium története. (Székely-Keresztur, 1896.)

SZÉKELY-UDVARHELY. (Udvarhely várm.)

758. Az ev. ref. kollégium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Bethlen János kancellár alapította 1670-ben Apafy Mihály fejedelem 18 darabbal gyarapította. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 18,657 kötet, ezek között 6 ősnymtatvány és 152 régi magyar nyomtatvány, továbbá néhány térkép és 201 kézirat, öt teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára hetenként kétszer 2 órán át nyitva van. A tanárokon kívül az V—VIII. osztálybeli tanulók, továbbá az előjáróság engedélyével s térítvény, esetleg biztosíték letévése mellett idegenek is használhatják.

Évi javadalmazása 1200 kor., melyet részint a kollégiumi alaphól, részint a Kis József-féle alapítványból kap. 1900. évi gyarapodása 231 kötet és 1 kézirat.

Könyvtárnok: Kovács Dániel tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1848 után keletkezett. Zaturecsai Zathureczky Károly főhadnagy 1862-ben 28 darab lajstromozott érmet ajándékozott az intézetnek, melyet 1882-ig évenként gyarapított; nagykedei Fekete Sámuel 1868-ban 198 római, 82 görög és bizancci s 126 magyar és erdélyi lajstromozott éremmel járult a gyűjtemény gyarapításához.

Állománya 80 darab régiség és 1490 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a Fekete Sámuel-féle éremgyűjtemény Árpád-kori denárjai s az erdélyi fejedelmek érmei: a Nyikó mellől gyűjtött kőbalták; a Budvárról gyűjtött dák cserepek s néhány bronz eszköz; végül a Dániel család ezüst czimere.

Csak a Zathureczky- és Fekete-féle gyűjtemények vannak lajstromozva.

Mindaddig csupán ajándékozás és gyűjtés által gyarapodott. 1900. évi gyarapodása 13 régiség és 33 érem.

A gyűjtemény őre: Solyomossy Endre tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1848. után keletkezett. Rendszeres gyűjteményé 1880-ban lett. Az erdélyi múzeum-egylet 75 ásvánnyal, dr. Fejérvári Lajosné 60 embertani táblával, Gönczi Lajos tanár 1200 száritott növényiyyel s a m. kir. földtani intézet 170 kőzettel gyarapították.

Állománya 1250 állat, 1674 növény és 1103 ásvány, két szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei Udvarhely megye flórája és faunája.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a szaktanár vezetése mellett mindig megtekintheti.

Évi javadalmazása 400 kor., mely összesen az 1900. évben 4 állat s 146 ásvány szereztetett be.

Kis Ferencz, A székelyudvarhelyi ev. ref. kollégium történelme. (Sz.-Udvarhely, 1873.) — Gönczi Lajos, A székelyudvarhelyi ev. ref. kollégium multja és jelene. (Sz.-Udvarhely, 1895.) — Dr. Gyalui F., A székelyudvarhelyi ev. ref. gimnázium könyvtára. (Magyar Könyvszemle, 1895. évf.)

759. A m. k. áll. felső leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1893-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 165 kötet.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 80 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap.

Könyvtárnok: Weinberger Fanni.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

Állománya 70 állattani és 40 növénytani falitábla, 155 db. ásvány, 50 db. közet, 55 kristályminta, néhány csontváz és anatómiai minta.

A gyűjtemény őre: Vargha Ida.

760. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1872-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 4789 kötet és 632 füzet, a tanári tanácskozóteremben elhelyezve, a mely egyszersmind olvasóhelyiségül is szolgál.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül kivételes esetekben elismervény mellett mások is használhatják.

Évi javadalmazása 900 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 474 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Barabás Jenő tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1893-ban keletkezett.

Állománya mintegy 150 érem, egy dobozban elhelyezve.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 1361 állat, ezek között 93 emlős, 129 madár, 38 hulló, 27 hal, 955 rovar és 119 egyéb állat. továbbá 1511

növény, 602 ásvány, 528 kőzet és 122 kőület, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

1900. évi gyarapodása 3 állat és 24 ásvány.

A gyűjtemény őre: Molnár Károly tanár.

Dr. Vajda Emil. A székelyudvarhelyi m. k. áll. főrcál-iskola története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

761. A r. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Keletkezésének nyomai 1801-ig vezethetők vissza. Rendszeresen 1851 óta gyarapíttatik. Rieger Gottfried volt igazgató 464 kötetnyi könyvtárát ajándékozta az intézetnek, mely adomány külön kezeltetik.

Állománya 3266 kötet, ezek között 1 régi magyar nyomtatvány, továbbá 12 térkép, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége: Nyujtódi Ferencnek testvére Nyujtódi Judith apáca számára írt imakönyve, magyar nyelvenlék 1526-ból.

Czédula-katalogusa van.

A tanárokon kívül mások is használhatják felsőbb hatósági engedéllyel s térítvény mellett.

Évi javadalmazása 512 kor., melyet az erdélyi r. k. tanulmányi alaphól kap. 1900. évi gyarapodása 102 kötet és 8 térkép.

Könyvtárnok: Embery Árpád.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Dr. Bakonyi József, kórházi igazgató Kolozsvárott, becses hazai éremgyűjteményét, mely szakszerűen van lajstromozva, ajándékozta az intézetnek.

Állománya mintegy 800 érem, a könyvtár helyiségében fiókokban elhelyezve.

Jelenleg rendezés alatt áll.

1900. évi gyarapodása 2 érem.

A gyűjtemény őre: Embery Árpád.

c) Természetrizai gyűjtemény.

1883-ban keletkezett. Gyarapításához a m. földtani intézet és a selmeczi bányaigazgatóság járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 1558 állat, 1263 növény és 1000 ásvány, hat nagy szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója; szaklajstroma most készül. A rovarok katalógusa az 1889/90. évi értesítőben jelent meg.

A közönség a gyűjteményt, melynek sok állattani nevezetessége van, bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása 300 kor. a felszerelési átalányból, mely összesen az 1900. évben 24 állat, 204 növény és 25 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Tamás Albert.

Daróczy János, A székelyudvarhelyi r. k. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

SZÉKESFEHÉRVÁR. (Fejér vármegye.)

762. A ciszterczi-rend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1724-ben keletkezett, midőn a Jézus-társaság az intézetet megalapította. A jezsuiták eltörlése után a könyvtár értéke-
sebb műveit a királyi biztos Pestre vitette, másik részét pedig eladatta. A könyvtár ezután a pálosok birtokába jutott, kiknek rövid ideig tartó szereplése után 1813-ban a ciszterciták tulajdona lön.

Állománya 9318 kötet, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalógusa van.

Évi javadalmazása 529 kor., melyet a ciszterczi rend közpénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 72 kötet.

Könyvtárnok: Chimorányi Ede tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1814-ben keletkezett.

Állománya 2362 állat, 3955 növény és 1022 ásvány, egy nagy teremben elhelyezve, külön dolgozószobával.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 185 kor. a zirczi apátság közpénztára-

ből, mely összesen az 1900. évben 13 állat, 340 növény és 10 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Chimorányi Ede tanár.

A székesfehérvári főgimnáziumi könyvtárak. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

763. A fejérmegyei gazdasági egyesület könyvtára.

Az egyesület 1863-ban, könyvtára 1899-ben keletkezett. Adományyal a földművelésügyi minisztérium gyarapította.

Állománya 186 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölesőnzés céljából mindennap d. u. 3-tól 5-ig van nyitva.

Könyvtárnok: Schier Lajos egyes. titkár.

764. A fejérmegyei tanítótestület könyvtára.

1874-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 900 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Velinszky Ferencz.

Velinszky Ferencz, A fejérmegyei tanítótestület könyvtárának leltári jegyzéke. (Székesfehérvár, 1901.)

765. A m. k. áll. főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1854-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. 1883-tól, midőn az intézet államivá lett, nagyobb arányokban fejlődött.

Állománya 3862 kötet, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 630 kor., mely összesen az 1900. évben 85 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Téri József tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1855-ben keletkezett. Rendszeresen 1883. óta fejlesztetik.

Állománya 24 emlős, 148 madár, 7 hulló, 5 hal, 314 rovar

és 295 egyéb állat; továbbá 209 növény, 838 ásvány, 116 kőzet és 90 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a gyűjtemény őrének felügyelete alatt megtekintheti.

Évi javadalmazása 103 kor. a tanszerátalányból. 1900. évi gyarapodása 33 állat és 23 ásvány.

A gyűjtemény őre: Örvény Iván tanár.

Borostyán Sándor. A székesfehérvári reáliskola története 1854–1894. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

766. Püspöki könyvtár.

Az 1777. óta elhalt püspökök után maradt könyvek vannak benne összegyűjtve.

Állománya 10,000 kötet, köztük 250 ősnymtatvány, két teremben elhelyezve.

767. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

A kolostorral egyidős, de a török háborúk alatt csaknem teljesen elpusztult, s újból meg kellett teremteni.

Állománya mintegy 2000 kötet, köztük 6 ősnymtatvány és több régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve, egy személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Maurer Athánáz.

768. Városi közkönyvtár.

1894-ben keletkezett.

Állománya 480 kötet, a főjegyzői hivatalban elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára mindennap d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 2-től 5-ig van nyitva.

Évi javadalmazása 200 kor., melyet a városi házipénztárból kap.

Könyvtárnok: Tóth István főjegyző.

769. A Vörösmarty-kör könyvtára.

1867-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Az 1859-ben megalakult első székesfehérvári kaszinó könyvtára a Vörösmarty-kör birtokába ment át.

Állománya 800 kötet, négy szekrényben, külön teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés ezéljából minden hétfőn d. u. 5-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 200 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: V é r t e s s J ó z s e f tanár.

A székesfehérvári Vörösmarty-kör könyvtárának betűsoros jegyzéke. (Székesfehérvár, 1897.. 1898. és 1901.)

SZILÁGY-SOMLYÓ. (Szilágy vármegye.)

770. Az áll. felső leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1899-ben keletkezett.

Állománya 64 kötet, az irodában levő könyvesszekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

1900. évi javadalmazása 69 kor. a tanszerátalányból s 131 kor. a Városvy Malvin igazgató által rendezett ifjusági előadások jövedelméből. Ez évben 23 kötetel gyarapodott.

b) Természetráji gyűjtemény.

1898-ban keletkezett.

Állománya 2 hüllő, 78 ásvány és 6 közet.

A gyűjtemények őre: O s ő k e T e r é z tanítónő.

771. A kaszinó-egylet könyvtára.

Az egyesület 1832-ben, könyvtára 1861-ben keletkezett.

Állománya 3452 kötet, hét szekrényben külön teremben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából hetenként négyszer d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. Használati díj kötetenként egy hónapra 40 fillér.

Az 1900. évben 82 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Á g o t h a A n t a l.

Ágotha Antal, A szilágysomlyói kaszinó könyveinek jegyzéke. (Szilágy-Somlyó, 1900.)

772. *A minorita rendház könyvtára.*

Állománya 432 kötet, egy szobában elhelyezve.
Leltára van.

773. *A minoriták r. kath. püspöki algimnáziumának gyűjteményei.*

a/ Könyvtár.

1829-ben keletkezett, midőn az intézet a kath. papság adományaiából megalakult. Rendszeresen 1890 óta fejlesztetik, mióta Schlauch Lőrincz bibornok nagyváradai püspök tartja fenn az intézetet.

Állománya 1328 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czélula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják biztosíték letévése mellett.

Évi javadalmazása 600 kor., melyet dr. Schlauch Lőrincz bibornoktól kap. 1900. évi gyarapodása 60 kötet.

Könyvtárnok: S o m o g y i J ó z s e f tanár.

b/ Régiség-gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 288 érem, a gimnáziumi levéltár szekrényében elhelyezve. 1900. évi gyarapodása 28 érem.

A gyűjtemény őre: M a h a l e s i k B. igazgató.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1829-ben keletkezett.

Állománya 29 állat, egy rovargyűjtemény, 277 növény és 485 ásvány, két szobában s a tanteremben levő két szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség az évváró vizsgálatok alkalmával szokta megtekinteni.

Évi javadalmazása 100 korona, a könyvtár gyarapítására fordítandó 600 koronából. 1900. évi gyarapodása 10 ásvány.

A gyűjtemény őre: Fetzner János Ferencz tanár.

SZOLNOK. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

774. Jász-Kun-Szolnok vármegye gazdasági egyesületének könyvtára.

Az egyesület 1857-ben, könyvtára 1865-ben keletkezett.

Állománya 415 kötet, két szekrényben külön teremben elhelyezve.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölesőnzés céljából mindennap d. u. 2-től 4-ig van nyitva.

Az 1900. évben 50 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Tamásy István egyes. titkár.

Egyesületi évkönyv. (1857—1883.) — Gazdasági értesítő. (Szolnok. 1884—1900.)

775. A m. k. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár,

1877-ben keletkezett, midőn az intézet nagygimnáziummá lett. Rendszeresen 1887 óta fejlődik, mióta az állam az intézetet a Szt.-Ferencz-rendiektől átvette.

Állománya 3547 kötet és 167 térkép, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Évi javadalmazása 831 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 78 kötet és 10 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Ficsor József.

b) Régiség-gyűjtemény.

1877-ben keletkezett.

Állománya 14 őskori s 44 középkori tárgy. 2 gipszmasolat s 1174 érem, az ifjusági könyvtár helyiségében egy üveg-szekrényben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: egy őskori csont nyaklánc és egy bronz tükörlap-töredék.

Leltára van.

A gyűjtemény őre: Németh Illés.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1877-ben keletkezett.

Állománya 4280 állat, 212 növény, 670 ásvány, 74 kőzet és 131 kövület, egy teremben elhelyezve.

Leltára van.

Evi javadalmozása 80 kor. a tanszerátalányból, mely öszszegen az 1900. évben 9 állat, 26 növény és 19 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Koválik József.

Karkecz Alajos, Szolnok város közoktatásának és plébániájának története. (Szolnok, 1885.) — Iványi Ede, A szolnoki m. k. áll. főgimnázium története 1831—1896. (Szolnok, 1896.)

776. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1754-ben keletkezett.

Állománya 2000 kötet, köztük 1 db. ösnyomtatvány és 9 db. régi magyar nyomtatvány, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

(Csak a rend tagjai használják.)

Könyvtárnok: Hermann Tádé.

777. A vasuti altiszti olvasóköri könyvtára.

1895-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnokok: Széll Kálmán és Szabó Jenő.

SZOMBATHELY. (Vas vármegye.)

778. Az áll. segélyezett községi felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1886-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett s még most közös a polgári iskolával.

Állománya 962 kötet, a tanári szobában négy szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül más megbízható személyek is használhatják, ha a könyvtárnoknak írásbeli elismervényt adnak a kivett könyvekről.

Évi javadalmazása 200 kor. a beirási díjakból. 1900. évi gyarapodása 169 kötet, melyek nagyobb része ajándék.

Könyvtárnok: Szumrák Károly tanár.

A szombathelyi polgári és kereskedelmi iskola tanári könyvtárának jegyzéke. (Az 1899/900. évi értesítőben.)

779. A prémontrei kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűleg az intézettel egyidejűleg a XVIII. század végén keletkezett. 1863/64-ben mintegy 2000 művet tartalmazott 3750 kötetben. 1881/82-ben vétel útján az Obermayer-féle teljesen modern könyvtárral gyarapodott, mely 2070 művet tartalmazott 8451 kötetben. Rendezve és lajstromozva három ízben volt: 1871/72-ben, 1881/82-ben és 1894/95-ben.

Állománya 13,006 kötet, ezek között 1 ősnymtatvány és 10 latin nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá 49 térkép és 63 kézirat, egy teremben elhelyezve, 15 személyre berendezett külön olvasóteremmel. A könyvtár különös nevezetességei 12 db Pentinger-féle tábla.

A tanárokon kívül mások is használhatják térítvény mellett.

Évi javadalmazása 700 kor. 1900. évi gyarapodása 110 kötet, 12 térkép és 1 kézirat.

Könyvtárnok: dr. Dallos József tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1872-ben keletkezett.

Állománya 1838 érem, a vasvármegyei kultur-egyesület régiségtárában elhelyezve.

A közönség a gyűjteményt megtekintheti.
Csupán ajándékozás útján szaporodik. Így az 1900. évben 49 éremmel.

A gyűjtemény őre: Kárpáti Kelemen tanár.

c/ Természetrাজzi gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett. Rendszeresen 1870 óta fejlesztetik.

Állománya 52 emlős, 153 madár, 30 hulló, 48 hal, 900 rovar s 124 egyéb állat, továbbá 5786 növény, 800 ásvány s 395 kőzet, egy teremben elhelyezve.

Évi javadalmazása 172 kor. 1900. évi gyarapodása 31 állat és 100 növény.

A gyűjtemény őre: Csígházi Ernő.

Rómer Flóris, *Három nap hazánk északnyugati határán. V. Szombathely.* (Arch. Értesítő, I. k.) — Lipp Vilmos, *A szombathelyi főgimnázium régiséggyűjteménye.* (U. ott, II. k.) *A szombathelyi kir. kat. főgimnázium története.* (Az 1889/90., 1890/91. és 1892/93. évi értesítőkben.) — *A szombathelyi kir. kath. főgimnázium tanári könyvtárának címjegyzéke.* (Az 1895/96. és 1896/97. évi értesítőkben.) — *A szombathelyi kir. kath. főgimnázium természetrাজzi gyűjteményének leltára.* (Az 1897/98. évi értesítőben.)

780. Püspöki könyvtár.

1777-ben, a szombathelyi püspökséggel egyidejűleg keletkezett s egyes püspökök hagyatékából gyarapodott.

Állománya 12,930 kötet és füzet, köztük 4 db régi magyar nyomtatvány, továbbá 20 db metszet, a püspöki palota öt termében elhelyezve.

Van szaklajstroma és betűrendes katalógusa.

Csak a püspök engedélyével használható.

781. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

1790-ben keletkezett.

Állománya 11.200 kötet, ezek között 61 ősnymtatvány és 14 középkori kézirat.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Fejérvataky L., Középkori kéziratok a szombathelyi papnövelde könyvtárában. (Magyar Könyvszemle. 1894. évf.)

782. A vasmegyei gazdasági egyesület könyvtára.

1878-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 737 kötet, három szekrényben elhelyezve.

A tagok részére kikölesönzés czéljából bármikor nyitva áll.

Az 1900. évben 300 kor. fordítottat gyarapítására, mely összeghez az egyesületen kívül a földmivelésügyi minisztérium is hozzájárult.

Könyvtárnok: Rösztler Károly egyes. titkár.

783. A vasvármegyei kultur-egyesület gyűjteményei.

Az egyesület 1899 októberben alakult meg. 1900 februárban birtokába vette a 28 évi fennállás után megszüntetett vasmegyei régészeti egyesület régiségtárát. 1900 októberben megkapta a városi közkönyvtár összes könyveit. Nép- és természetrajzi gyűjteménye, továbbá képtára most van alakulóban. Önálló múzeumi épület emelésének költségeire az állam 1901-ben 44 000 kor. rendkívüli segílyt engedélyezett az egyesületnek, mely évi 4000 koronás részletekben van az állami költségvetésbe felvéve.

A gyűjtemények közül a régiségtár a püspöki palotában, a könyvtár pedig a városi elemi iskola épületében van elhelyezve. A gyűjtemények 1900-tól a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

Az egyesület tagjainak száma 701. Évi kiadásai 3170 koronát tesznek ki.

Elnöke: gr. Batthyány Lajos; **alelnökök:** Károlyi Antal alispán és Ehen Gyula polgármester; **könyvtárigazgató:** Jánossy Gábor; **múzeumi igazgató:** Kárpáti Kelemen titkár.

a) Könyvtár.

1880-ban keletkezett. Alapját a felosztatott kaszinó könyvtára képezte, melyhez a szombathelyi ifjusági kör könyvtára járult. 1900-ban és 1901-ben évenként 1000 kor. állami segílyben részesült. 1900 óta a vasvármegyei sajtótermékeknek a győri kir. ügyészséghez beérkező köteles példányaival gyarapodik

Allománya 4341 kötet, 1831 térkép és 37 kézirat, egy kizárólag e célra használt iskolai teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és nyomtatott katalógusa.

Az egyesület összes tagjai ingyen használhatják, 2 korona biztosíték lefizetése után pedig bárki igénybe veheti. Használók számára július és augusztus hónapok kivételével minden esütörtökön és vasárnapon d. e. 11-től 12 óráig nyitva van.

Könyvtárnok: Horváth János tanító

b/ Régiségtár és iparművészeti gyűjtemény.

1872-ben keletkezett. A szombathelyi püspökség s Ritnicz Lajos volt káptalani nagyprépost a birtokukban levő sabariai régiségekkel, továbbá Nagy Sándor földbirtokos 2000 koronás alapítvánnyal járultak fejlesztéséhez. Az állam 1900-ban és 1901-ben évenként 800 koronával segélyezte.

Allománya 1072 őskori s 2328 antik és régibb középkori tárgy, 91 fegyver, 1118 újabbkori emlék, 20 kegyeleti tárgy és 4812 érem, a püspöki palota földszinti folyosóján, udvarán és egy nagy termében elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: római feliratos kövek, római-kori szobrok és domborművek, őskeresztény sarkophag, a velemi-szentvidi gazdag bronzlelet, egy súlyos aranyesatt a régibb középkorból stb.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a tavaszi és nyári hónapokban minden vásár- és ünnepnapon szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 800 kor. a vallás- és közokt. minisztérium évi segélyéből, továbbá 400 kor. az egyesület vagyonából. 1900. évi gyarapodása 786 db régiség és 241 érem.

c/ Néprajzi gyűjtemény.

1900-ban keletkezett.

Allománya 41 vas megyei etnografiai tárgy, a gyűjtemény őrének lakásán elhelyezve. 1901-ben 400 kor. segélyben részesült.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 500 kor. az egyesület vagyonából.

A b/ és c/ alatti gyűjtemények őre: Kárpáti Kelemen tanár.

Balogh Gy. jelentése a szombathelyi múzeum ügyéről. (Arch. Értesítő, IV. k.) — A vas megyei régészeti egyesület évi jelentése

I—XIII. évfolyam (Szombathely, 1873—1895.) — *Lipp Vilmos, Renaissancekori tárgyak a vas megyei régiségtárból. (Arch. Értesítő, 1883. évf.)* — *A vas megyei régészeti egyesület évkönyve XIV—XXIV. évf. (Szombathely, 1887—1897.)* — *A szombathelyi köz-könyvtár műveinek ezimtára 1880—1895. (Szombathely, 1895.)* — *Szombathely városi köz-könyvtár. 1899/900. évi szaporulat. (Szombathely, 1901.)*

SZÖLLŐS-GYÖRÖK. (Somogy vármegye.)

784. Az olvasókör könyvtára.

1872-ben keletkezett.

Állománya 1700 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden délután nyitva van. Használati díj minden kikölcsönzött könyv után 4 fillér.

Könyvtárnok: R á t k a y L a j o s.

A szöllős györöki olvasókör könyveinek lajstroma. (Székesfehérvár, 1877.)

SZTANCSICS. (Bács-Bodrog vármegye.)

785. A polgári olvasó-egylet könyvtára.

1873-ban keletkezett.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Használók számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: K l e i n J á n o s tanító.

SZTROPKÓ. (Zemplén vármegye.)

786. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

1774-ben keletkezett.

Állománya 995 kötet, két szobában elhelyezve.

Katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: J a b l o n s z k y K o r n é l házfőnök.

TAB. (Somogy vármegye.)

787. A kaszinó könyvtára.

1878-ban keletkezett.

Allománya 2000 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Szabó Albin.

TATA. (Komárom vármegye.)

788. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

Allománya 8000 kötet, ezek között több régi magyar nyomtatvány, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára a szükséghez képest nyitva van.

Könyvtárnok: Pintér Elek.

789. A kegyes-tanítórend kath. gimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1865-ben keletkezett. Az intézet 1765. évi megalapításától ezideig a tanárok a rend házi könyvtárára voltak utalva.

Allománya 3300 kötet, egy szobában elhelyezve.

Évi javadalmazása 100 kor., melyet a tanulmányi alapból kap.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1860 körül keletkezett. Ujváry József ügyvéd ásványgyűjteménnyel gyarapította.

Allománya 16 emlős, 10 madár, 2 hal; 300 növény, 500 ásvány, 85 kőzet és 23 kövület, egy szobában a fizikai szerekkel együtt elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A gyűjtemények őre: Pintér Elek.

790. A tatai és tóvárosi polgári olvasókör könyvtára.

1872-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 832 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsonzés czéljából minden vasárnap d. u. 1-től 3-ig van nyitva. Használati díj kötetenként egy hétre 2 fillér.

Könyvtárnokok (20 kor. tiszteletdíjjal): Gutay János és Mészáros János.

A tatai és tóvárosi polgári olvasókör könyvtári jegyzéke. (Tata, 1884.)

TEMESVÁR. (Temes vármegye.)

791. A délmagyarországi természettudományi társulat múzeuma.

A társulat 1874-ben keletkezett. Kezdetben könyvek gyűjtésére fektette a főszűlyt, 1877-ben indítványozta dr. Kuln Lajos társ. titkár egy természetrajzi múzeum létesítését, nyilvános előadási terem építésével kapcsolatban. A gyűjtemények kezdetben a reáliskolában állittattak fel, 1888-ban a Temes vármegye tulajdonát képező palotának két szobájában helyezték el. A társulat 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte gyűjteményeit.

A társulatnak 258 tagja van. Évi bevételei 2275 koronát tesznek ki, kiadásainak összege pedig 1600 kor.

A társulat elnöke: dr. Molnár Viktor temesmegyei főispán; *alelnökök*: dr. Breuer Ármin tiszti főorvos és Véber Antal főgimn. igazgató.

a) Könyvtár.

1874-ben keletkezett. 1900-ban dr. Bécsi Gedeon volt temesvári kórházi főorvos 450 kötetnyi könyvtárával gyarapodott.

Állománya 2180 kötet és 18 térkép, a múzeum egyik termében elhelyezve.

Van leltára és betűrendes katalógusa.

Csupán a társulat tagjai használhatják, kik térítvény mellett kölcsön is kaphatnak belőle könyveket.

Évi javadalmazása 100 kor. 1900. évi gyarapodása 578 kötet.

b) Természettudományi gyűjtemény.

1877-ben keletkezett. Ide kerültek 1877-ben Merkl Ede rovargyűjteménye, 1878-ban Vuchetich Ferencz délmagyarországi herbariuma, 1879-ben az osztrák-magyar államvasutak délvidéki uradalmaiban található fanemek teljes gyűjteménye. 1881-ben került a múzeumba a murányi masztodon lelet, melyet 1886-ban a m. kir. földtani intézetnek engedvén át, ezért cserébe 346 dbból álló paleontologiai gyűjtemény birtokába jutott. Holub Emil, kinek afrikai utjához a társulat anyagi segélyvel járult, 1888-ban nagybecsű nép- és természettudományi gyűjteményt ajándékozott a múzeumnak. Végül 1897-ben ifj. Elter János 200 dbból álló ásványgyűjteménnyel járult gyarapításához. 1901-ben 500 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 18 emlős, 178 madár, 3 hüllő, mintegy 100 faj rovar, 80 faj lepke, 60 faj madártojás, 2 emberi koponya, 9 db őszálati maradvány, 57 borszesz preparatum, 970 db csiga, 352 faj kövület, mintegy 800 db ásvány, 1250 db növény és 149 fajta fa, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség ünnep- és vasárnapokon délelőtt 10-től 12 óráig szabadon megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 10 állat és 6 ásvány.

A gyűjtemények őre: Ries Ferencz társ. titkár.

Természettudományi évkönyv I—II. évf. (Temesvár, 1875—76.) — Természettudományi füzetek I—XXIV. évf. (Temesvár, 1877—1900.) — A délmagyarországi természettudományi társulat módosított alapszabályai. (Temesvár, 1889.) — Ries Ferencz, A délmagyarországi természettudományi társulat története. (Temesvár, 1899.)

792. A délmagyarországi történelmi és régészeti múzeumtársulat gyűjteményei.

Az 1872-ben id. Ormós Zsigmond temesmegyei főispán kezdeményezésére megalakult délmagyarországi történelmi és régészeti társulat alapította. 1876-ig a csanádi püspök palotájában volt elhelyezve, akkor került a Wellauer-féle épületbe, melyet 1880-ban már egészen elfoglalt. Új palotáját 1880-ban

emeltette Temes vármegye s ennek berendezése után 1891-ben újból megnyitott a közönség számára. Az állam 1898-ban 600 s 1900-ban 1000 korona segélyben részesítette. Az összes gyűjtemények 1898 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt állanak.

A történelmi és régészeti társulat 1885-ben egyesült az 1882-ben keletkezett délmagyarországi múzeum-egyesülettel, és ezóta délmagyarországi történelmi és régészeti múzeum-társulat nevet visel.

Az egyesület tagjainak száma 173.

1900. évi költségvetése: 4680 kor. bevétel és 3790 kor. kiadás.

Elnök: Deschán Achill; **igazgató:** Kabdebó Gergely alispán; **titkárok:** Patzner István és dr. Berkeszi István tanárok.

a) Könyvtár.

1872-ben keletkezett. Főleg a rokon társulatok és a hazai tudományos intézetek, valamint egyesek ajándékkönyveiből létesült és jelenleg is leginkább ily módon gyarapodik. Id. Ormós Zsigmond főispán 1895-ben mintegy 300 kötetnyi könyvtárát hagyományozta a társulatnak. Adományával gyarapította még Kovács Ákos temesvári főmérnök.

Állománya 2779 kötet és 877 füzet, 65 térkép és 386 kézirat, egy teremben elhelyezve, 10—12 személyre berendezett olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója s részben nyomtatott, részben írott szaklajstroma.

Használók számára vasárnap d. e. 10-től 12 óráig van nyitva, s ugyanakkor bárki használhatja a könyvtár olvasótermében. Kikölesönzés van a tagok számára, idegenek pedig kötevényként 2 korona biztosítékot s 20 fillér használati díjat tartoznak fizetni.

1900. évi gyarapodása 16 kötet és 77 füzet.

Könyvtárnokok: Patzner István főtitkár és dr. Berkeszi István titkár.

b) Régiségvár és iparművészeti gyűjtemény.

1872-ben keletkezett. Alapját a környékbeli ásatásokból származó őskori leletek vetették meg. Nagyobb adományokkal id. Ormós Zsigmond főispán járult gyarapításához. 1898-ban és 1899-ben évenként 600, 1900-ban 1000, 1901-ben 600 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 3033 db régiség és 10,017 érem, két teremben s egy kisebb szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség vasárnap d. e. 10-től 12 óráig 20 fillér, hétköznapokon pedig 60 fillér belépődíj lefizetése mellett megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 45 db régiség és 17 érem.

c/ Szépművészeti gyűjtemény.

1872-ben keletkezett. Id. Ormós Zsigmond főispán 1889-ben 200 darabból álló képtárát ajándékozta a társulatnak. Adományaival még az orsz. képtár gyarapította.

Állománya 315 db festmény és 7 kézirat, egy teremben s egy kisebb szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség minden vasárnap d. e. 10-től 12 óráig megtekintheti.

1900. évi gyarapodása 3 db.

A b) és c) alatti gyűjtemények őre: Patzner István főtákos.

Történelmi és régészeti értesítő I—X. évf. (Temesvár, 1875—1884.) — Új folyam I—XVI. évf. (Temesvár, 1885—1900.) — Patzner István. Emlékkönyv a délmagyarországi történelmi és régészeti múzeum-társulat épületének és gyűjteményeinck ünnepélyes megnyitása alkalmából. (Temesvár, 1891.) — A délmagyarországi tört. és rég. múzeum-társulat könyv- és leltárának jegyzéke. (Temesvár, 1894.) — Kalauz a délmagyarországi tört. és rég. múzeum-társulat képtárában. (Temesvár, 1896.) — A délmagyarországi tört. és rég. múzeum-társulat alapszabályai. (Temesvár, 1897.)

793. A gör. kel. szerb egyházmegyei könyvtár.

A temesvári gör. kel. szerb püspökök alapították. Legújabb időben az egyházmegyei közigazgatási bizottság gyarapítja az egyházmegyei alaphól.

Állománya 1450 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára a hivatalos órák alatt nyitva áll.

A könyvtárnoki tisztet mindig az egyházmegyei jegyző látja el.

794. A katonai tudományos és kaszinó-egylet könyvtára.

1868-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 3200 kötet, egy teremben elhelyezve.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Springer Angelo ny. kapitány.

795. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

1750-ben keletkezett, midőn a kegyesrendiek szent-annai társháza megalakult. 1788-ban Temesvárra helyeztetett át.

Állománya 7220 kötet, egy teremben elhelyezve, 5 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betürendes katalógusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölesönzés van térítvény mellett.

796. A kegyes-tanítórend kath. főgimnáziumának könyvtára.

1851-ben keletkezett.

Állománya 4400 kötet, ezek között 400-nál több tudományos folyóirat, 3 teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalógusa.

Az intézet tanárain kívül mások is használhatják.

Pfeiffer Antal, A kegyes-tanítórendiek temesvári társházának és a főgimnáziumnak története. (Temesvár, 1896.)

798. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára.

1850-ben keletkezett.

Állománya 3200 kötet, 74 térkép, mintegy 400 db bank és egyéb vállalati üzletjelentés, alapszabályok, mérlegek, egy teremben elhelyezve, 20 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Czédula-katalógusa van.

Használók számára naponként d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 6-ig nyitva van. Kikölesönzés nincs.

Évi javadalmazása mintegy 400 korona.

A könyvtárnoki teendőket a kamarai segédtitkár látja el.

798. A kereskedők egyletének könyvtára.

1884-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.
 Állománya 1000 kötet, egy teremben elhelyezve.
 Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok : Kurtág Soma.

799. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal Nátafalussy Kornél főigazgató, Szabó Ferencz apát-plébános és dr. Schönvitzky Bertalan járultak gyarapításához.

Állománya 949 kötet, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van; czédula-katalogusa most készül.

Évi javadalmazása 1900 kor. 1900. évi gyarapodása 119 kötet.

Könyvtárnok : dr. Kovács Gyula.

b) Régiség-gyűjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya 90 darab régiség és érem, az igazgatói irodában egy kisebb szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A gyűjtemény őre : dr. Kovács Gyula.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1897-ben keletkezett. Nagyobb adománynyal dr. Lendl Adolf járult gyarapításához.

Állománya 82 állat, 409 ásvány, 130 közet és 20 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 200 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 15 állat, 35 növény és 175 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre : Dancs Ferencz.

800. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyobb adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium s a m. tud. akadémia járultak gyarapításához.

Állománya 7141 kötet és 100 térkép, két teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül elismervény ellenében, mások is használhatják

Évi javadalmazása 900 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 308 kötet s 5 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Privorszky Alajos tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett.

Állománya 830 állat, ezek között 133 emlős, 158 madár, 50 hüllő, 36 hal, 364 rovar és 89 egyéb állat, továbbá 1140 növény és 1719 ásvány, két teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség a gyűjtemény őrének jelenlétében megtekintheti.

Évi javadalmazása 310 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 18 állat és 11 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Themák Ede tanár.

Dr. Berkeszi István, A temesvári m. kir. áll. főreáliskola története. (Temesvár, 1896.)

801. A »Miasszonyunk«-ról nevezett iskola-nővérek tanítónőképző-intézetének gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1895-ben keletkezett. Adományokkal a vallás- és közokt. minisztérium, Szabó Ferencz plébános s mások járultak gyarapításához.

Állománya 520 kötet és 25 térkép, két szobában elhelyezve. Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 120 kor. a beíratási díjakból s 80 kor. a ház főnöknőjének ajándékából. 1900. évi gyarapodása 18 kötet.

Könyvtárnok: Mária Stefánia,

b/ Régiség-gyűjtemény.

Állománya 80 érem, melyek az 1900. év folyamán ajándékoztattak az intézetnek.

A gyűjtemény őre: Mária Electa.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1881-ben keletkezett.

Állománya 57 emlős, 92 madár, 18 hüllő, 15 hal, 50 rovar és 13 egyéb állat; továbbá 76 növény, 130 ásvány, 21 kőzet és 3 kövület, szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 60 kor. a beiratási díjakból és 90 kor. a ház főnöknőjének ajándékából. 1900. évi gyarapodása 46 növény és 12 ásvány.

A gyűjtemény őre: Mária Benigna.

802. *A siketnémák áll. segélyzett intézetének gyűjteményei.*

a/ Könyvtár.

1886-ban keletkezett, midőn az intézet városi iskolává lett. Adományokkal a vallás- s közokt. minisztérium és Schaffer Károly igazgató járultak gyarapításához.

Állománya 430 kötet, 6 térkép s 3 oklevél, a tanári szobában elhelyezve, 30 személyre berendezett külön olvasóteremmel.

Van szerzeményi naplója és katalógusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják.

Évi javadalmazása 60 kor., melyet a városi házipénztárból kap. 1900 évi gyarapodása 11 kötet.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1866-ban keletkezett.

Állománya 125 érem, a tanszermúzeumban három szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség mindig megtekintheti.

Csupán ajándékozás útján gyarapodik. Így az 1900. évben 7 éremmel.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1866-ban keletkezett.

Állománya 15 állat s 3 ásvány, a tanszermúzeumban s az egyes tantermekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója s szaklajstroma.

A közönség bármikor megtekintheti.

(Csupán ajándékozás útján gyarapodik.)

A *gyűjtemények őre*: Hobler Rezső tanár.

803. A temesvár-gyárvárosi magyar társaskör könyvtára.

1884-ben kevéssel az egyesület megalakulása után, keletkezett.

Állománya 932 mű 1211 kötetben, három szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 3-tól 4-ig van nyitva.

Az 1900. évben 212 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok: Rös zler Béla.

Merényi János, A temesvár-gyárvárosi magyar társaskör könyvtárának czimjegyzéke. (Temesvár, 1899.) — A temesvár-gyárvárosi magyar társaskör évi jelentései.

804. A temesvár-gyárvárosi nép- és ifjusági könyvtár.

1861-ben keletkezett

Állománya 1100 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Tanulók az osztálytanító térítvénye mellett, mások saját kezűleg kiállított térítvény ellenében kaphatnak kölcsön könyveket.

Évi javadalmazása 80 kor., melyet a város pénztárából kap.

Könyvtárnok: T u s s e l G á s p á r.

805. A temesvár-józsefvárosi polgári olvasóegylet könyvtára:

1878-ban a »Lese- und Fortbildungs-Verein« című egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Népkönyvtári jellegét 1899-ben nyerte. 1900 óta a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsának ellenőrzés alatt áll, melynek javaslatára 1901-ben 1000 kor. állami segélyben részesült.

Állománya 2400 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára kikölcsönzés czéljából mindennap d. u. 6-tól 7-ig van nyitva. Használati díj havonként 60 fillér. Munkások ingyen használják.

Könyvtárnokok: Seidl Emil, Kozmács János és Tóth Gyula.

A temesvár-józsefvárosi polgári olvasóegylet alapszabályai. (Temesvár—Józsefváros, 1892.) — A temesvár-józsefvárosi polgári olvasókör könyvtári jegyzéke. (Temesvár, 1898.)

806. A temesvár-józsefvárosi társaskör könyvtára.

1886-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Allománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve. Az egyesület tagjai számára mindennap nyitva áll.

Könyvtárnok: Klug Péter tanító.

807. Városi könyvtár.

1895-ben keletkezett, midőn dr. Telbisz Károly polgármester előterjesztésére a városi tanács elhatározta, hogy összegyűjti a különféle hivatalos kiadványokat és a hivatalokban meglevő könyveket, s ily módon közös használatra egy városi könyvtárt alapít. Az első gyűjtést nyomban helyi érdekű történeti munkákkal gyarapították, s egy nagyobb közkönyvtár alapítására gondolva, évi 400 koronát szavaztak meg gyarapítására. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1900-ban a sajtótermékeknek a temesvári kir. ügyészséghez beérkező köteles példányait a könyvtár gyarapítására rendelte fordítani. Ez évtől a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alatt áll. 1901-ben 600 kor. állami segélyben részesült.

Allománya 2774 kötet, köztük 1 régi magyar nyomtatvány; továbbá 62 térkép és 18 kézirat, a városi tanács épületében egy teremben elhelyezve.

Szaklapstroma van.

Egyelőre csupán a városi tisztviselők használhatják.

Évi javadalmazása 400 kor., melyet a városi tanácstól kap. 1900. évi gyarapodása 623 kötet.

Könyvtárnok: Bellai József levéltárnok; *segéd-könyvtárnok:* Lamparter István tanító.

808. *A Weiszner-féle felső keresk, iskola könyvtára.*

1862-ben keletkezett.

Állománya 560 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 100 kor., melyet az intézet tulajdonosától kap.

Könyvtárnok: Stebel Ernő.

TÉCSŐ. (Máramaros vármegye.)

809. *Az olvasókör könyvtára.*

Állománya 300 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden csütörtökön és vasárnap d. u. 5-től 7-ig van nyitva.

Könyvtárnok: Kisfaludy Ferencz.

TIHANY. (Zala vármegye.)

810. *A pannonhalmi Szent-Benedek-rend apát-ságának könyvtára.*

Miután az 1787-ig, vagyis a rend feloszlatásáig létezett gyűjteményekből semmi sem került vissza, a mai könyvtár tulajdonképen 1802-től számítja keletkezését. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 11,460 kötet, köztük 2 ősnymtatvány és 21 db régi magyar nyomtatvány; továbbá 43 kötet kézirat és térkép, egy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: a tihanyi kódex 1531-ből és Pisky István tihanyi várkapitány számadás-könyve (1585–89.).

Czédula-katalogusa van.

Kikölcsönzés nincs. Használók számára az apát, illetőleg a székházi perjel engedélyével szükség szerint nyitva áll.

Évi javadalmazása 240 korona, melyet a pannonhalmi Szent-Benedek-rend központi pénztárából kap.

Könyvtárnok: dr. Wurdics Ignác.

Van egy kisebb régiséggyűjteménye is, a könyvtárteremben egy szekrényben elhelyezve.

Horváth Bálint, A balatonfüredi savanyviz és a Balaton környéke. (Magyar-Óvár, 1848.) — Jalsovics Aladár, A balatonfüredi gyógyhely és kirándulási helyei. (Budapest, 1878.) — A tihanyi apátság története. (Pécs, 1889.) — Récei Viktor, A tihanyi apátság nyomtatványai és ritkább művei. (Magyar Allam, 1890.)

TISZAFÜRED. (Heves vármegye.)

811. A múzeum- és könyvtáregylet gyűjteményei.

Az egyletet 1877-ben alapította Tariczky Endre plébános. Előbb csak régészeti egyesület volt, 1896-ban lett múzeum- és könyvtáregyletté. Gyűjteményei néhány évig ideiglenesen a ref. iskola egyik termében voltak elhelyezve. 1894-ben Tiszafüred képviselőtestülete az új városházában két szobát s 300 korona évi segélyt szavazott meg a társulatnak. A társulat gyűjteményeit 1898-ban a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Az egylet tagjainak száma 110.

Összes kialakásai az 1900. évben 2100 koronát tettek ki, melyből 700 korona a múzeum gyarapítására s 800 korona könyvek beszerzésére fordított.

Elnök: Tariczky Endre; **alelnök:** Csánky Benjamin; **típkár:** Milesz Béla.

a/ Könyvtár.

A múzeummal egyidejűleg keletkezett. 1896-ban a tiszafüredi törzskaszinó 1300 kötetből álló könyvtárával, 1897-ben pedig a tiszafüredi polgári kaszinó 610 kötetből álló könyvtárával gyarapodott. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének javaslatára 1899-ben 400, 1900-ban 600 korona állami segélyben részesült. Az 1900. évi segélyt, 600 koronát, a nem-tudományos jellegű gyűjtemények javadalmából kapta, s ennek révén a felügyeletet közvetlenül az orsz. tanács gyakorolja felette.

Állománya 3174 kötet és 170 térkép stb.; továbbá mintegy 200 dbból álló képgyűjtemény régi mesterek rézmetszetű képei-

ből, karczaiból, körrajzaiból, egy szobában elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szerzeményi naplója és hetürendes katalogusa; szaklajstroma most készül.

Csupán az egyeslet tagjai használhatják. Télen vasárnap és csütörtökön, nyáron vasárnap délután 4-től 7-ig van nyitva. Kikölcsonzés van az egyeslet tagjai részére évi 2 korona tagsági díj lefizetése mellett. Becsebb könyvek és oklevelek csak a könyvtári helyiségben használhatók.

1900. évi javadalmazása 154 korona a városi segélyből s 176 korona olvasási díjakból; gyarapodása 400 kötet, 2 térkép s 6 kézirat.

b/ Régiségtár és iparművészeti múzeum.

1877-ben keletkezett, midőn Tariczky Endre plébános régészeti gyűjteményét az egyesületnek felajánlotta. 1896-ban 200 frt, 1898-ban 1200 kor., 1899 óta évenként 400 kor. állami segélyben részesült.

Allománya 1180 őskori, 840 antik és középkori tárgy, 45 fegyver, 921 ujabbkori emlék, 10 kegyeleti tárgy és 2367 érem, egy nagy teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: kőkorszaki kő-, csont- és agancseszközök, agyagedények; bronz-, réz- s vaseszközök a környékbeli őskori telepekről; nevezetes az ősemős állatok maradványainak gyűjteménye, melyek a Tisza folyammedréről és partszakadékaiból kerültek ki.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A helybeliek számára vasárnap délután van nyitva. Idegenek egyébkor is meglekinthetik az egyesületi titkár vagy a városi főjegyző vezetése mellett.

Évi javadalmazása 600 korona az állami segélyből, 1900. évi gyarapodása 378 régiség és 14 érem.

c/ Természetráji gyűjtemény.

1880-ban keletkezett. Rösler Richárd mérnök 300-nál több daraból álló ásvány- és kőzetgyűjteménnyel gyarapította.

Allománya 5 emlős, 14 madár, 3 hulló, 1 hal és 35 rovar. továbbá 50 növény, 436 ásvány és kőzet s 15 kőület, a régiségtár és a könyvtár helyiségeiben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a régiségtárral egyidőben tekintheti meg.

Évi javadalmazása 230 korona, melyet az állami segélyből s Tiszafüred városától kap. 1900. évi gyarapodása 17 állat és 60 ásvány.

A gyűjtemények őre: Milesz Béla.

A tiszafüredi múzeum- és könyvtáregylet (közkönyvtár) könyveinek jegyzéke. (Tiszafüred, 1897.) — A tiszafüredi múzeum- és könyvtáregylet működése az 1898. és 1899. években. (Eger, 1899 és 1900.) — Archeologiai értesítő, 1899. évf. 1. f. — Művész Béla. A tiszafüredi múzeum- és könyvtár az 1900. évben (Eger, 1901.)

TORDA. (Torda-Aranyos vármegye.)

812. A jótékony olvasó Erzsébet-nőegylet könyvtára.

1844-ben id. gróf Toroczkai Miklósné szül. gróf Bethlen Mária elnöksége alatt keletkezett. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Allománya 3526 kötet, egy teremben elhelyezve.

Használók számára kikölcsönzés céljából hétköznapiokon d. e. 9-től 11 óráig van nyitva.

Könyvtárnok: László Róza.

813. A kaszinó könyvtára.

Allománya 834 kötet, egy teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 100 korona.

Könyvtárnok: Fűzi Sándor ev. ref. lelkész.

814. Az unitárius gimnázium könyvtára.

A XVI. század végén keletkezett.

Allománya 3500 kötet könyv és 150 db. kézirat, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 160 kor.

Könyvtárnok: Varga Dénes.

TORNALLYA. (Gömör vármegye.)

815. A gömöri ev. ref. egyházmegye könyvtára.

Néh. Tornallyay Károly földbirtokos alapította saját könyvtárának adományozásával. Ugyanő ajándékozta könyvtári helyiségül a tornallyai templom kerítésében levő családi sirbolt földfeletti építményét. Adományokkal Szilassy F., Szeremley Cs. Ábrahám, Kajári István, Bercsi M., Somodi János, Barta Balint, Szabó J. és Tompa Mihály gyarapították.

Állománya 2338 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. A gömöri ev. ref. lelkészek és tanítók használják.

Évi javadalmazását 3475 koronányi tőkájének kamataiból kapja.

A könyvtárnoki teendőket a tornallyai lelkész végzi.

TÖRÖK-SZT.-MIKLÓS. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

816. A kaszinó könyvtára.

1842-ben. az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adomány-nyal a törökszentmiklósi takarékpénztár járult gyarapításához.

Állománya 1940 kötet, hét szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából minden szerdán és pénteken d. u. 4-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 194 korona fordítottott gyarapítására.

Könyvtárnok: Furcsik Gyula.

TRENCSÉN. (Trencsén vármegye.)

817. Az áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1877-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. A Kutsera-féle gyűjteménnyel és Szabó Ferencz plébános adományával gyarapodott.

Állománya 840 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 200 korona a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 57 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Travnik Zsigmond tanár.

b) Természettudományi gyűjtemény.

1877-ben keletkezett.

Állománya 120 állat, 150 növény és 60 ásvány, üvegszekerekben elhelyezve.

Évi javadalmazása 84 korona a tanszerátalányból, mely összesen 1900-ban szemléltető-képek szereztettek be.

A gyűjtemény őre: Hadik Ida tanítónő.

818. A kegyes-tanítórend házi könyvtára.

1645-ben, a jezsuiták Trencsénbe településével egyidejűleg keletkezett. 1773-ban a kegyes-tanítórend vette át a házat s vele együtt a könyvtárt is. Az 1783. évi rendelet értelmében Kovacsics Márton egyet. másodkönyvtárnok a könyvtárt átvizsgálta és abból mintegy 1903 kötetet az egyetemi könyvtárba vitetett át.

Állománya 6452 kötet és 1645 füzet. ezek között 40 kézirat, két teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Tietz Sándor tanár.

819. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1645-ben keletkezett, midőn a jezsuiták Trencsénben letelepedtek. 1776-ban a kegyes-tanítórendiek vették át a jezsuiták örökségét, de a könyvtár egy részét (737 művet) 1777-ben a budai egyetemi könyvtárba vitték, a többi részint a jezsuiták vitték el, részint a piaristák házi könyvtárába került; a jelenlegi könyvtárba pedig, néhány jelentéktelen kötetet kivéve, mi sem jutott. Legrégibb leltára 1876-ból való.

Állománya 7339 kötet, ezek között 2 régi magyar nyomtatvány s 1 kézirat, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 400 korona, melyet a tanulmányi alapból kap. 1900. évi gyarapodása 66 kötet.

Könyvtárnok: Mikulics Károly.

b) Régiség-gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Első leltára 1876-ból való.

Állománya 21 régiség és 665 érem, két szekrényben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 100 korona. 1900. évi gyarapodása 1 régiség és 7 érem.

A gyűjtemény őre: Janovszky László.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. Első leltára 1876-ból való.

Állománya 967 állat, ezek között 59 emlős, 54 madár, 16 hüllő, 7 hal, 753 rovar és 73 egyéb állat, továbbá 273 növény, 228 ásvány, 22 kőzet és 38 kővület, a természetrajzi szertárban elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 400 korona. 1900. évi gyarapodása 10 állat.

A gyűjtemény őre: dr. Némethy Károly.

Vlahovics Emil, *A trencsényi kir. kath. főgimnázium története 1649—1895.* (Trencsén, 1895.)

820. *A trencsénvármegyei általános tanítótestület könyvtára.*

1899-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Allománya 1000 kötet, két szekrényben elhelyezve.

Leltára és írott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából minden hó 2-ikán nyitva van.

Az 1900. évben 180 korona fordított gyarapítására.

Könyvtárnok : Tekula János.

TRSZTENA. (Árva vármegye.)

821. *A kir. kath. gimnázium könyvtára.*

1869-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Allománya 4600 kötet, két szobában elhelyezve.

Leltára van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll, sőt kölesön is ad a könyvtár könyveket.

Évi javadalmazása 500 kor., melyet a tanulmányi alaphól kap.

Könyvtárnok : dr. Kovalik János tanár.

TURKEVE. (Jász-Kun-Szolnok vármegye.)

822. *Az első kaszinó-egylet könyvtára.*

1846-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Allománya 2150 kötet, egy teremben elhelyezve, 30 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

A tagok számára kikölesönzés céljából hetenként kétszer van nyitva.

Évi javadalmazása 320 korona.

Könyvtárnok : Kohári József; *segédkönyvtárnok* : Széki Péter.

TURÓCZ-SZT.-MÁRTON. (Turócz vármegye.)

823. A felvidéki magyar közművelődési egyesület közkönyvtára.

1897-ben keletkezett.

Állománya 271 mű 382 kötetben, egy szobában elhelyezve, Szaklajstroma van.

Az egyesületi jelleg és a tulajdonjog fentartásával a turócz-szentmártoni magyar olvasó és társaskör gondozására van bízva.

824. A múzeumi tól társaság gyűjteményei.

A társaság 1893-ban keletkezett és 1895-ben nyerte a belügyminisztériumtól megerősítést. Gyűjteményei a »Dom« közbirtokosságának etnografiai, régészeti és könyvtári gyűjteményeiből s a »Zivena« nőegylet etnografiai gyűjteményéből olvadtak össze s a tót közbirtokosság »Dom« nevű épületének első emeletén nyolcz szobában vannak elhelyezve. A társaság múzeumát 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

A társaság elnöke: Kmet András berenesfalvi plébános; titkár: Sokolik András; pénztárnok: Halasa András.

a) Könyvtár és levéltár.

1893-ban keletkezett. Letétkép őrzi a Chalupka-féle 980 kötetnyi könyvtárt, mely a turóczszentmártoni ev. egyház tulajdona, a »Dom« közbirtokosságának 3700 kötetnyi könyvtárát és a Kréméry-féle 362 kötetnyi családi könyvtárt. Adományokkal Kričko Pál, Kohut József, Chrástek Mihály és Medvecký Károly járultak gyarapításához. 1898 óta 600 kor. állami segélyben részesül, mely a könyvtár rendezésére fordítatik.

Állománya 30,000 kötet, 200 térkép, 1500 kézirat és 450 oklevél, két szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A könyvtár helyiségeiben mindenki használhatja. Használók számára nyári időben mindennap a délutáni órákban, téli időben szükség szerint van nyitva. Kikölcsönzés nincs.

Évi javadalmazása 600 korona az állami segélyből. 1900 évi gyarapodása 160 kötet, 38 térkép, 85 kézirat és 552 oklevél.

Könyvtárnok: Sokolik András.

b) Régiség-gyűjtemény.

1893-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Kmet András, Lach Szaniszló és Sándorffy Nándor járultak nagyobb adományokkal. Allománya nagyszámu régiség és egy éremgyűjtemény, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma közös a többi gyűjteménnyel.

A közönség vasárnap és ünnepeken d. e. 9-től d. u. 4 óráig 20 fillér belépti díjért megtekintheti.

Évi javadalmazása 40 korona a tagdíjakból. 1900. évi gyarapodása 95 régiség és 160 érem.

A gyűjtemény őre: dr. Petrikovics János.

c) Szépművészeti gyűjtemény.

1893-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Kmet András járult nagyobb adománnyal.

Allománya 125 eredeti festmény, egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma közös a többi gyűjteménnyel.

A közönség a régiségtárral egyidőben tekintheti meg.

1900. évi gyarapodása 12 db.

A gyűjtemény őre: Sokolik András.

d) Néprajzi gyűjtemény.

1893-ban keletkezett.

Allománya három szobában van elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma közös a többi gyűjteménnyel.

A többivel egyidőben tekinthető meg.

Évi javadalmazása 128 korona a tagsági díjakból. 1900. évi gyarapodása 103 db.

A gyűjtemény őre: Halasa András.

e) Természetrajzi gyűjtemény.

1893-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Kmet András, Kriéko Pál, Matzenauer Ottó és dr. Zechenter Gusztáv járultak nagyobb adományokkal.

Allománya 5000 db, egy szobában és a folyosón hat szekrényben elhelyezve.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma közös a többi gyűjteménnyel.

A közönség a többivel együtt tekintheti meg.
1900. évi gyarapodása 12 állat és 74 ásvány.

A múzeumi tót társaság alapszabályai. (Turócz-Szt.-Márton, 1895.) — Sbornik Museálnej slov. spoločnosti 1—6. évf. (Turócz-Szt.-Márton, 1896—1901.) — Časopis Museálnej slovenskej spoločnosti. I—IV. évf. (Turócz-Szt.-Márton, 1898—1901.) — Dr. Petrikovics J., Katalog numismatickej zbierky darovanej Museálnej slovenskej spoločnosti Ferdinandom Sándorfin. (T.-Sz.-Márton, 1899.)

825. A turóczi magyar olvasó- és társaskör könyvtára.

Állománya 1074 kötet, egy teremben elhelyezve.
Szaklajstroma van.

A tagok díjtalanul vehetik kölcsön a könyveket.

Könyvtárnok: R a k s á n y i J ó z s e f.

UJ-KÉCSKE. (Pest vármegye.)

826. Az olvasókör könyvtára.

Az egyesület 1868-ban, könyvtára 1870-ben keletkezett.

Állománya 300 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és irott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsönzés czéljából minden héten kétszer d. u. 4-től 6-ig van nyitva.

Könyvtárnok: S z i r m á k I m r e.

UJ-VERBÁSZ. (Bács-Bodrog vármegye.)

827. Az áll. segélyezett községi al gimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1837-ben, Godra Mihály igazgatósága idejében keletkezett.
1849-ben javarésze elpusztult. 1871-ben az intézettel együtt,

melyet addig a bács-szerémi esperesség tartott fenn, a község tulajdonába ment át.

Állománya 1172 kötet, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A tanárokon kívül az intézethez tartozók is használhatják.

Évi javadalmazása 400 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 35 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Székely Sándor tanár.

b) Természettajzi gyűjtemény.

1871-ben keletkezett.

Állománya 3 emlős, 1 madár, 141 rovar s 169 ásvány, szekrényekben elhelyezve.

Csak szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 40 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 4 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Szevera János tanár.

828. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1842-ben, könyvtára 1850-ben keletkezett.

Állománya 1355 kötet, négy szekrényben elhelyezve.

Leltára és nyomtatott katalógusa van.

A tagok részére kikölcsönzés céljából hetenként kétszer d. u. 1-től 3-ig van nyitva.

Az 1900. évben 120 kor. fordítottatott gyarapítására.

Könyvtárnok (80 kor. tiszteletdíjjal): Tóth Endre tanító.

Az ujverbászi kaszinó könyvtárának jegyzéke.

UJVIDÉK. (Bács-Bodrog vármegye.)

829. A gör. kel. szerb főgimnázium könyvtára.

Midőn Ujvidék városa 1849-ben leégett, a gimnáziumi könyvtár is elpusztult és 1852-ben létesült újra, midőn a gimnázium ismét megkezdte működését.

Allománya 1300 kötet. egy teremben elhelyezve, 8 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára mindennap d. e. 8-tól 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig van nyitva.

Évi javadalmazása átlag 1200 kor., melyet a tanulók adományaiából s az ujvidéki szerb egyházközségtől kap.

Könyvtárnok: Eresics János tanár.

830. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1873-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Az 1875/76. isk. évben a magyar nemzeti múzeum többes példányaiból kapott 37 kötetet. Az 1877/78. évben a vallás- és közokt. minisztérium Toldy Ferencz könyvtárából 161 kötetet és 237 füzet folyóiratot juttatott az intézetnek. Szabó Ferencz plébános 51 kötetet ajándékozott, Balla Pál ügyvéd pedig 200 koronás alapítványt tett részére.

Allománya 3472 kötet, ezek között 4 régi magyar nyomtatvány, 3 kézirat és 3 atlasz. továbbá 2789 darab iskolai értesítő, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül térítvény mellett más megbízható egyének is használhatják egyik intézeti tanár ajánlatára.

Évi javadalmazása 500 kor., melyet a tanulmányi alapból kap. 1900. évi gyarapodása 214 kötet és 203 iskolai értesítő.

Könyvtárnok: Bozsénik Béla tanár.

b) Éremgyűjtemény.

1873-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Schull Pál és Balla Pál járultak gyarapításához.

Allománya 588 érem, egy szekrényben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség az igazgatóság engedélyével tekintheti meg. Csak ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Moser József tanár.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1873-ban keletkezett. Fejlesztéséhez Zorkóczy L. tanár, Ambrózy Béla főmérnök, Balla Pál ügyvéd, Belohorszky K. tanító és Bende Imre apátplébános járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 985 állat, 1301 növény és 1141 ásvány, a szer-tárban elhelyezve.

Leltára van.

A közönség csupán az igazgatóság engedélyével tekintheti meg.

1900. évi gyarapodása 237 állat.

A gyűjtemény őre: Gunde Henrik tanár.

Városy Tivadar, *Az ujvidéki kir. kath. főgimnázium története. (Az 1894/95. és 1898/99. évi értesítőjében.)*

831. A szerb felsőbb leányiskola könyvtára.

1874-ben keletkezett.

Állománya 6000 kötet, két teremben elhelyezve.

Leltára van.

Évi javadalmazása 300 kor., melyet a szerb hitközség-től kap.

Könyvtárnok: Györgyevits Mita.

UNGVÁR. (Ung vármegye.)

832. A gör. kath. tanítóképző-intézet könyvtára.

1863-ban vetette meg az alapját Lichvártsik Mihály igazgató, ki az intézet számára 90 kötetet vásárolt. Ezután részint ajándékozás, részint vétel útján szaporodott. (Lásd a Magyar-Minerva első évfolyamában.)

Állománya 1800 kötet és 5 kötet kézirat, két teremben elhelyezve, 40 személyre berendezett olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetességei: egy ó-szláv nyelven írt hatalmas Trion (gör. szertartású kath. egyházi énekes könyv) a XV. századból, egy görög nyelven nyomtatott Euchologion (egyh. szer-könyv) a XVII—XVIII. századból és négy kötet egyházi könyvnek kéziratosa másolata a XIX. század elejéről.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása a szükséghez mérten változik.

Könyvtárnok: M e l l e s Gy u l a tanár.

833. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

Alapját az 1664-ben létesített jezsuita-kollégium házi könyvtára képezte, mely 1775-ben, a kollégium feloszlatásakor a munkácsi püspök tulajdonába ment át, egy része azonban az intézet könyvtárában maradt. 1805-ben a kassai főigazgatóságtól 103 művet vett át. 1859. évi állománya 883 kötet volt.

Allománya 5600 kötet, egy nagy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül mások is használhatják kivételesen s térítvény adása mellett.

Évi javadalmazása 900 kor. a tanulmányi alapból, mely összesen az 1900. évben 120 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: K o v a l ó e z y R e z s ő.

b/ Régiség-gyűjtemény.

1872-ben keletkezett.

Allománya 50 óskori s 32 középkori tárgy, 5 fegyver, 10 néprajzi, 4 kegyeleti tárgy és 2877 érem, a történelmi múzeumban elhelyezve. Kiválóbb nevezetessége a salamoni lelet: kard, kenyel, sarkantyú s szájdarabok, melyeken a varrás még látszik.

A közönség bárnikor megtekintheti.

Csupán ajándékok útján gyarapodik. 1900. évi gyarapodása 119 érem.

A *gyűjtemény őrei*: Dáni Ede és Roskovics Manó.

c/ Természetrajzi gyűjtemény.

1850 körül keletkezett. Fejlesztéséhez Varga J. plébános, a nemzeti múzeum, a földtani intézet, Rybár István, Sajó K. Hazslinszky M., Bacsinszky Ödön s a bécsi állat- és növény-tani társulat járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 16 emlős, 72 madár, 23 hüllő, 13 hal, 993 rovar és 576 egyéb állat: továbbá 2760 növény, 960 ásvány, 432 kőzet és 249 kövület, három teremben elhelyezve.

Leltára van.

A közönség bármikor szabadon megtekintheti.

Évi javadalmazása 446 kor. a tanulmányi alapról, mely összesen az 1900. évben 55 állat s 52 növény szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Pogány Gyula.

Barna Mihály, Az ungvári kir. kath. főgimnázium története 1613—1882. (Az 1882/83. és 1883/84. évi értesítőben.) — Dani Ede, Az ungvári kir. kath. főgimnázium története 1882—1895. (Az 1895. évi értesítőben.) — Dr. Fibiger Sándor, Az ungvári kir. kath. főgimnázium rövid története. — Az ungvári kir. kath. főgimnázium szertárai. (Az 1896/97. évi értesítőben.)

834. A m. kir. áll. reáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1897-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 242 kötet, ideiglenesen a tanári szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és ezédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 435 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 63 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Geöcze Zóárd tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya 32 érem, egyelőre az igazgatói irodában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Ajándékozás útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: Dortsák Gyula igazgató.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1897-ben keletkezett.

Állománya 34 állat, ezek között 3 emlős, 12 madár, 5 hüllő.

6 hal és 8 egyéb állat, továbbá 4 növény, 35 ásvány és 100 közet, a közös szertárszobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból kapja.

A gyűjtemény őre: Schehak Rezső tanár.

835. A munkácsi gör. kath. püspökség könyvtára.

1767-ben alapította Olsavszky Emánnel munkácsi püspök. Midőn Bacszinsky András munkácsi püspök 1775-ben székelyét Ungvárra tette át, a Jézus-társaságheli atyák könyvtárával gyarapodott. Nagyobb adományokkal Bacszinsky András, Popovics Bazil és Paukovics István munkácsi püspökök gyarapították még.

Állománya 9890 kötet, köztük 41 ősnymotatvány és 90 kézirat, három teremben elhelyezve. Az oklevelek, térképek és egyéb régiségek a püspöki levéltárban őriztetnek.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Nagyobb-részt csak az egyházmegyei papok használják. Kikölcsonzés van térítvény mellett, az egyházmegye határain túl azonban csak püspöki engedéllyel.

1900. évi gyarapodása 50 kötet.

Könyvtárőr: dr. Nikita Sándor kanonok; könyvtárnok: Bendász Mihály püsp. levéltárnok.

836. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

1778-ban keletkezett.

Állománya 4025 kötet, köztük 5 ősnymotatvány, továbbá 32 kézirat, két teremben elhelyezve, 20 egyénre berendezett olvasóhelyiséggel. Kiválóbb nevezetessége több ó-szláv nyelven írott és nyomtatott ritka mű.

Szaklajstroma van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsonzés van a szemináriumon kívül álló egyének részére is, a tanulmányi felügyelő engedélyével, térítvény mellett.

Évi javadalmazása 100 kor.

837. *A társaskör könyvtára.*

1842-ben keletkezett.

Állománya 1400 kötet, két szekrényben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Mocsáry Béla.

VÁCZ. (Pest vármegye.)

838. *Az egyesült kaszinókör könyvtára.*

A vácsi kaszinó és a polgári kör 1880. évi július hó 1-én történt egyesülésekor keletkezett.

Állománya 2321 kötet, egy teremben elhelyezve, 10 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalógusa van.

Használók számára kikölcsönzés czéljából minden héten 5 órán át nyitva van.

Évi javadalmazása 200 kor.

Könyvtárnok: Mikovics Antal.

839. *Az első általános ipartársulat könyvtára.*

1832-ben keletkezett.

Állománya 350 kötet, egy teremben elhelyezve, 20 egyévre berendezett olvasóhelyiséggel.

Betűrendes katalógusa van.

Használók számára kikölcsönzés czéljából minden délelőtt, vasár- és ünnepnapokon d. u. 2-től 5-ig is nyitva van.

Évi javadalmazása 100 kor.

Könyvtárnok: Kőkény Ferencz.

840. *A kegyes-tanítórend házi könyvtára.*

1714-ben a kegyes-tanítórendi gimnázium alapításával egyidejűleg keletkezett. 1780/90 körül Koppy Károly kegyes-tanítórendi pap értékes könyvtárával gyarapodott.

Állománya 16,000 kötet, ezek között 14 ősnyomtatvány,

18 régi magyar, nyomtatvány, 28 Magyarországon megjelent idegen nyelvű és 32 külföldön megjelent idegen nyelvű s magyar szerzőktől való régi nyomtatvány, továbbá 28 db XVII. századi török levél, két terebnyen elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Csupán rendfőnöki engedélylyel kölesönöznek ki könyveket. Ily feltétel alatt más helyekre is küldenek használatra munkákat.

Könyvtárnok: Randveg Mihály.

841. A kegyes-tanítórend kath. főgimnáziumának gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1850 körül keletkezett.

Állománya 2055 kötet, ezek között 30 idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá 85 térkép, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 850 kor. a tanszerátalányból, mely összesen az 1900. évben 47 kötet és 8 térkép szereztetett be.

Könyvtárnok: Martin Péter.

b) Régiség-gyűjtemény.

A XVIII. század közepe táján keletkezett.

Állománya 2340 régiség és 1880 érem, egy szobában elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: régi fizikai, csillagászati és mérőszerek.

Szerzeményi naplója és szaklajstroma csupán egyik részének van.

Adományozások útján gyarapodik.

A gyűjtemény őre: a történelem tanára.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

A XVIII. század közepe táján keletkezett.

Bendik Ferencz igazgató 1837-ben 140 darabból álló állatgyűjteménnyel ajándékozta meg.

Állománya 40 emlős, 182 madár, 52 hüllő, 18 hal, 600 rovar és 350 egyéb állat, továbbá 3450 növény, 3100 ásvány,

52 közet és 60 kövület, egy szobában és a gimnázium folyosóján szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 180 kor. a tanszerátalányból, mely összegben az 1900. évben 7 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: a természetrajz tanára.

Halmi László, A váczai kegyes-tanítórendi kath. főgimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.) — A gyűjtemények és szertárak álladéka. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

842. A múzeum-egyesület gyűjteményei.

Az 1896 decz. 27-ikén keletkezett váczai múzeum-egyesület alapította. Fentartásához az egyesületen kívül Vác város és a váczai ipartestület is hozzájárul. A gyűjtemények Bauer Mihály tanár s múzeumi igazgató házában bérelt helyiségben (Tabán-utca 22.) vannak elhelyezve. Az egyesület 1898 nov. 12-ikén hozott határozatával gyűjteményeit a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyezte.

Az egyesületnek 63 tagja van.

Elnöke: Csávolszky József kanonok; *múzeumi igazgató*: Bauer Mihály.

a) Könyvtár.

1897-ben keletkezett. Fejlesztéséhez dr. Morlin Zsigmond járult nagyobb adománnyal, ki az atyja hagyatékából reá szállott 1000 kötetnyi könyvtárt az egyesületnek ajándékozta. Adományokkal gyarapította még Wirter Lajos nagyprépost.

A könyvtár állománya 1100 kötet főleg iparművészeti és technológiai munka, melyek a művelt közönségen kívül első sorban az iparosoknak állanak tanulmányozás céljából rendelkezésükre.

b) Egyéb gyűjtemények.

Allományuk mintegy 10,000 db tárgy, melyek iparművészeti, régészeti-történelmi, természetrajzi és tanügyi csoportokra volnának osztandók. Az állam az egyesületet a régiség-gyűjtemény gyarapítása céljából 1901-ben 300 kor. segélyben részesítette.

Leltározásuk már meg is indult, de az egyesület szorult helyzete miatt nem volt folytatható.

Évi javadalmazása 360 kor.

A gyűjtemények őrei: Csikvolecz Sándor és Halla László.

A váczai múzeum-egyesület alapszabályai. (Vác, 1897.)

843. A püspöki és egyházmegyei könyvtár.

Állománya 30,000 kötet, köztük 25 ősnymtatvány és számos régi magyar nyomtatvány, továbbá 30 db bulla és 10 db régi térkép, két teremben és három szobában elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Használók számára szükség szerint nyitva áll. Kikölcsönzés van az egyházmegyei papság részére.

Évi javadalmazása változó.

844. A siketnémák kir. orsz. intézetének gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1802 körül, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 2362 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A tanárokon kívül a siketnémák vidéki intézeteinek tanárai is használhatják.

Használók számára forrásmunkák tanulmányozása végett hetenként háromszor d. u. 2-től 7-ig nyitva van.

Évi javadalmazása 466 korona, mely összesen az 1900. évben 197 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok : G á c s é r J ó z s e f tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1894-ben keletkezett. A magyar nemzeti múzeum 90 madarat s 40 kagylót ajándékozott az intézetnek.

Állománya 10 emlős, 116 madár, 4 hulló, 2 hal, 95 rovar s 46 egyéb állat, továbbá 95 növény, 233 ásvány és 9 közet, a tanácsterem folyosóján üvegszekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 9 kor., mely összesen az 1900. évben 3 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre : B a r t ó k L a j o s tanár.

A siket-némák váci k. orsz. intézetének 1895, 96. évi értesítője.

VÁG-UJHELY. (Nyitra vármegye.)

845. Az áll. segélyezett izr. alreáliskola gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1862-ben, az iskola alapításával egyidejűleg keletkezett.

Állománya 550 kötet, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 300 kor., melyet az izr. hitközség pénztárából kap. 1900. évi gyarapodása 60 kötet.

Könyvtárnok: dr. Erdődi Ármán.

b) Természettajzi gyűjtemény.

1862-ben keletkezett.

Állománya 561 állat, ezek között 230 emlős, 85 madár, 31 hüllő, 28 hal, 162 rovar és 25 egyéb állat, továbbá 157 növény, 250 ásvány, 104 közet és 100 kövület, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 250 korona, mely összesen az 1900. évben 10 állat szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Altmann Jakab.

VELENCZE. (Fejér vármegye.)

846. A vértessaljai ev. ref. egyházmegye könyvtára.

1864-ben keletkezett.

Állománya 1900 kötet, egy teremben elhelyezve.

Czédula-katalogusa van.

Kikölesöngzés van az egyházmegye lelkészei részére.

Évi javadalmazása 160 kor., melyet a lelkészeiktől szedett 4—4 kor. évi díjból kap.

Könyvtárnok: Decsy Károly.

VERBÓ. (Nyitra vármegye.)

847. A felvidéki magyar közművelődési egyesület népkönyvtára.

1900-ban keletkezett.

Állománya 189 kötet, egy szekrényben elhelyezve.
Szaklajstroma van.

Könyvtárnok: Ká p l y L a j o s.

VERSECZ. (Temes vármegye.)

848. A kaszinó könyvtára.

1896-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 671 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából minden hétfőn és csütörtökön d. u. 1-től 2-ig, minden szerdán és vasárnap este 6-tól 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 450 kor. fordítottat gyarapítására

Könyvtárnok: J a n e l l J ó z s e f tanár.

A verseczi kaszinó könyvtárának jegyzéke. (Versecz, 1898.)

849. A községi tanintézetek könyvtára.

(Városi nyilvános könyvtár.)

Br. Eötvös József minisztersége alatt keletkezett. 1888. jan. 15-ikén nyílt meg a közönség számára. 1894-ben a verseczi felszoltott községi alreáliskola 2010 kötetnyi könyvtárával gyarapodott.

Állománya 10,894 kötet, két teremben elhelyezve, 12 személyre berendezett olvasóhelyiséggel.

Szaklajstroma van.

Használók számára minden vasárnap és csütörtökön d. u. 2-től 4 óráig nyitva van.

Kikölesönzés van pénzbiztosíték és kötetenként 6 fillér olvasási díj letétele mellett.

Évi javadalmazása 800 kor. a tanulóktól beszedett könyvtárdijakból.

Könyvtárnok: M i l l e k e r B ó d o g tanító.

Versecez sz. k. város községi német iskolái népkönyvtárának jegyzéke. (Versecez, 1888.) — Mülleker Bódog, Versecez t. j. f. város községi iskolái nép-, pædagogiai szak- és ifjusági könyvtárának jegyzéke. (Versecez, 1890.) — Mülleker Bódog, Versecez t. j. f. város községi tanintézetei könyvtárának jegyzéke. I. rész. Népkönyvtár. I. (Versecez, 1897.)

850. A m. k. áll. főreáliskola könyvtára.

1852-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.
Allománya 1200 kötet. egy teremben elhelyezve.
Leltára van.

Az intézet tanárai használják.

Buday József, A versecezi m. k. áll. főreáliskola története. (Versecez, 1896.)

851. Városi múzeum.

A törvényhatósági képviselő-testület 1894 jan. 9-ikén hozott határozatával alapított. működését 1894. szept. 15-ikén kezdte meg, a közönség számára 1897. jan. 3-ikán nyílt meg. Gyűjteményei a községi fiu iskola épületének két szobájában nyertek elhelyezést és a felügyeletet a város a községi iskolaszék útján gyakorolja. 1898-ban a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztetett.

Múzeumi igazgató: Seemayer János polgármester.

a) Könyvtár.

Allománya 2204 kötet. 484 kézirat s néhány térkép, tervrajz stb., egy szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

1900. évi gyarapodása 176 kötet és 9 térkép stb.

b) Régiség-gyűjtemény.

Allománya 6024 db. régiség s 5132 érem, két szobában elhelyezve. 1898-tól évenként 600 kor. állami segélyben részesül.

Szerzeményi naplója van.

A közönség vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig ingyen megtekintheti.

Évi javadalmazása 712 kor. a városi és 600 kor. az állami segélyből. 1900. évi gyarapodása 674 régiség és 263 érem.

A gyűjtemények őre: Milleker Bódog.

Milleker Bódog. Délmagyarország őskori régiségletei. (Temesvár, 1892.) — Versecez város múzeumának alapszabályzata. (Versecez, 1894.) — Milleker B., Délmagyarország őskori régiségletei. Pótlék. (Temesvár, 1895.) — Milleker Bódog. A versecezi városi múzeum 1900-ban. (Arch. Értesítő, 1901. évf.)

VESZPRÉM. (Veszprém vármegye.)

852. Az alsóváros-jeruzsálemhegyi Petőfi-kör könyvtára.

Az egyesület 1895-ben, könyvtára 1897-ben keletkezett. Állománya 183 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és írott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából minden vasárnap d. u. 2-től 4-ig van nyitva.

853. A kegyes-tanítórend katolikus főgim- náziumának gyűjteményei.

a/ Könyvtár.

Az 1857/58. tanévben keletkezett.

Állománya 3613 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 464 kor., melyet az iskolai átalányból kap. 1900. évi gyarapodása 88 kötet.

Könyvtárnok: Csukovits Sándor tanár.

b/ Természetrajzi gyűjtemény.

Keletkezési éve ismeretlen. A magyar földtani intézet kőzetgyűjteményével, dr. Lóczy Lajos egyetemi tanár és Laczkó Dezső tanár kővületgyűjteményével gyarapították.

Állománya 1008 állat, 1778 növény, 717 ásvány, 309 kőzet és 488 kővület, egy nagy teremben elhelyezve, külön dolgozó-

szobával. Kiválóbb nevezetessége egy gazdag palaeontologiai gyűjtemény a Bakony hegységből.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 400 kor. 1900. évi gyarapodása 16 állat, 6 növény és 30 ásvány.

A gyűjtemény őre: L a c z k ó D e z s ő tanár.

Tölcsey Ferencz, A kegyes-tanítórendiek vezetése alatt álló veszprémi róm. kath. főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.) — A veszprémi r. k. főgimnázium tanári könyvtárának jegyzéke. (Az 1898/99. és 1899/1900. évi értesítőben.)

854. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára.

Állománya 2875 kötet, 37 kézirat és 24 térkép. két teremben elhelyezve.

Használók számára szükség szerint nyitva áll.

Évi javadalmazása 110 kor., melyet a könyvtár céljaira tett alapítvány kamataiból kap.

Van egy kisebb éremgyűjteménye is, mely az egyik könyvtárteremben van elhelyezve.

855. A róm. kath. kör könyvtára.

1895-ben, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal br. Hornig Károly, Kemenes Ferencz, Devics József, Vogronics Antal, Tallián Lázár, Rada István, Palotay Ferencz stb. gyarapították.

Állománya 391 kötet, egy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés céljából minden szombaton d. n. 5-től 7-ig van nyitva.

Az 1900. évben 24 kor. fordított gyarapítására.

Könyvtárnok: S z a n y i I s t v á n tanító.

A veszprémi róm. kath. kör értesítője.

856. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára.

II. József császár 1786-ban eltörölve a budai kolostort, annak könyvtára Veszprémbe vitetett. Ezt 1854-ben Tamaskó Antal elemi iskolai tanító saját 800 kötetből álló könyvtárával gyarapította.

Állománya 2700 kötet, két teremben elhelyezve.
Katalogusa van.
A kolostor tagjai részére szükség szerint nyitva áll.

Könyvtárnok: Meszes Polikárp.

ZALA-APÁTI. (Zala vármegye.)

857. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend zalavári apátságának könyvtára.

1715-ben keletkezett, midőn az apátság a göttveigiaknak adományoztatott, kik időnként másodpéldányaikkal járultak a könyvtár gyarapításához. 1873-ban az apátság függetlenített, 1885-ben pedig Pannonhalmával egyesítettett, s most a központi könyvtár útján gyarapíttatik.

Állománya 4995 kötet, köztük 2 ösnyomtatvány és 2 kézirat. két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Kikölesönzés czéljából szükség szerint nyitva áll.

Évi javadalmazása, melyet a főapátságtól kap, a szükséghez képest változó.

Könyvtárnok: Danka Placíd hitoktató.

Van egy kisebb éremgyűjteménye is, mely az egyik könyvtárteremben őriztetik.

ZALA-EGERSZEG. (Zala vármegye.)

858. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1895-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 1729 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szaklajstroma és czédula-katalogusa.

Évi javadalmazása 1108 kor. a rendes és rendkívüli átalányból, mely összesen az 1900. évben 412 kötet szereztetett be.

Könyvtárnok: Borbély György tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1899-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal Füredi Róbert éremgyűjtő járult gyarapításához.

Állománya 5 régiség és 73 érem, egy teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi ór kalauzolása mellett megtekintheti.

A *gyűjtemény őre*: Kereskedő László tanár.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

1895-ben keletkezett. A m. földtani intézet 122 darabból álló kőzetgyűjteménnyel ajándékozta meg.

Állománya 264 állat, 186 növény, 300 ásvány, 133 kőzet és 20 kővület, két teremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

A közönség a múzeumi ór kalauzolásával megtekintheti.

Évi javadalmazása 1784 kor. a rendes és rendkívüli tanszerítalányból, mely összegben az 1900. évben 121 állat és 126 ásvány szereztetett be.

A *gyűjtemény őre*: Sebők Samu tanár.

Tuczay János, A zalaegerszegi m. k. áll. főgimnázium története. (Az 1897/98. évi értesítőben.)

ZENTA. (Bács-Bodrog vármegye.)

859. A gazdakör könyvtára.

1885-ben, közvetlenül az egyesület megalakulása után keletkezett.

Állománya 1436 kötet, négy szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Nyomatott katalogusa van.

A tagok részére kikölesönzés czéljából minden vasárnap d. e. fél 11-től 12 óráig van nyitva. Használati díj fejében a belépő tagok egyszer s mindenkorra 2 koronát fizetnek. Három héten túl minden kötetért naponként 1—1 fillér birság fizetendő.

Az 1900. évben 200 kor. fordítottatott gyarapítására

Könyvtárnok: Kovács Géza.

A zentai gazdakör könyveinek jegyzéke. — Pótfüzet a zentai gazdakör könyveinek jegyzékéhez.

860. A községi főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1876-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Nagyvobb adományokkal a Karácsonyi testvérek, Sinkay János ügyvéd és dr. Deák Lukács járultak gyarapításához.

Állománya 6572 kötet. Az intézet rohamos fejlődése miatt nincs alkalmas helyisége s az egész könyvtár szét van szórva.

A tanárokon kívül mások is használhatják saját aláírásukkal ellátott elismervény ellenében.

Évi javadalmazása 276 korona az intézeti általányból. 1900. évi gyarapodása 222 kötet.

Könyvtárnok: dr. Fülöp Adorján.

b) Régiség-gyűjtemény.

Rendezés és szakszerű kezelés hiányában az intézet nem adhatott róla kimutatást.

c) Természetrajzi gyűjtemény.

Az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 521 állat, ezek között 32 emlős, 154 madár, 17 hüllő, 18 hal és 300 rovar; továbbá 200 növény, 328 ásvány, 272 kőzet és 119 kőület, egy teremben és a folyosón levő szekrényekben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

A közönség bármikor megtekintheti.

Évi javadalmazása 300 kor. az iskolai általányból, mely összesen az 1900. évben 47 állat, 50 növény és 25 ásvány szereztetett be.

A gyűjtemény őre: Mohaéri Pál.

Szücs Lajos, A zenta-városi közs. gimnázium alapításának és 19 évi fennállásának története. (Az 1894-95. évi értesítőben.)

ZILAH. (Szilágy vármegye.)

861. Az áll. segélyezett ev. ref. főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

Valószínűen a XVI. század első felében, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Egy 1713. évi feljegyzés 45 könyvről, egy

1767. évi pedig 14 műről tesz említést. (Fejlődésének részletes történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 6414 mű 11,008 kötetben, ezek között 1 ösnyomtatvány, 59 magyar nyelvű és több idegen nyelvű régi hazai nyomtatvány, továbbá több mint 1800 darab tudományos folyóirat és hírlap, mintegy 2400 darab apró nyomtatvány stb., számos térkép, kézirat és oklevél, egy nagy teremben elhelyezve, a mely egyszerűs mind olvasóhelyiségül is szolgál.

A könyvtár különös nevezetességei 59 darab régi magyar nyomtatvány és Comenius Amos János *Janua linguae Latinae reseratae aurea* című műve gyulafehérvári, valószínűen 1647-ből való kiadásának egyetlen példánya.

Van szaklajstroma, czédula- és helyrajzi katalógusa.

A tanárokon kívül a VII—VIII. osztálybeli tanulók s a könyvtárnok felelőségére a főgimnáziummal szorosabb viszonyban állók használják. A tanulók számára hetenként kétszer, kedden d. e. 11-től 12-ig s szombaton d. u. 3-tól 4-ig nyitva van. A kikölesönzésért a tanulók évi 2 korona díjat fizetnek. Idegenek pedig biztosítékot tartoznak letenni.

Évi javadalmazása 716 kor., mely összesen az 1900. évben 74 kötet szerzetetett be.

Könyvtárnok : Kerekes Ernő.

b) Régiség-gyűjtemény.

1878-ban keletkezett. Nagyobb adományokkal Mezey Albert kuriai bíró, Bíró Ferencz ügyvéd s Kiss Lajos járultak gyarapításához.

Állománya 14 régiség és 1479 érem, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója; czédula-katalógusa most készül. 1900. évi gyarapodása 1 régiség és 353 érem.

A gyűjtemény őre : Dobai Sándor.

c) Természettajzi gyűjtemény.

1860 körül keletkezett. Baczó Gábor tanár egy 1201 daraból álló Kolozsvárt és Szilágy megyében gyűjtött növénygyűjteményt, Parádi Kálmán esiga- és kagylógyűjteményt ajánlódokoztak az intézetnek.

Állománya 880 állat, ezek között 38 emlős, 117 madár, 12 hüllő, 20 hal, 543 rovar és 150 egyéb állat, továbbá 1448 növény, 650 ásvány s 67 kőzet, két szobában elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

Évi javadalmazása 80 kor. összesen az 1900. évben 6 állat s 3 növény szereztetett be.

A gyűjtemény őre: dr. Benkő Gábor.

Kincs Gyula, A zilahi ev. ref. kollegium könyvtárának régi magyar nyomtatványai. (Az 1893-94. évi értesítőben.) — *Kincs Gyula, A zilahi kollegiumi könyvtár története. (Az 1894-95. évi értesítőben.)*

862. A kaszinó könyvtára.

Az egyesület 1850-ben, könyvtára 1865-ben keletkezett.

Állománya 1472 kötet, öt szekrényben elhelyezve, külön olvasóteremmel.

Leltára és nyomtatott katalogusa van.

A tagok részére kikölcsonzés céljából hetenként kétszer d. n. 5-től 6-ig van nyitva.

Az 1900. évben 441 kor. fordítottatott gyarapítására.

A zilahi kaszinó könyvtárának címjegyzéke. (Zilah, 1896.)
— *Pótfüzet a zilahi kaszinó könyvtárának címjegyzékéhez. (Zilah, 1900.)*

863. A szilágyvármegyei ált. tanítótestület könyvtára.

1873-ban, az egyesülettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 770 kötet, egy szekrényben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Használók számára kikölcsonzés céljából minden szombaton délelőtt nyitva van.

Évi javadalmazása 50 kor.

Könyvtárnok: Berentés László.

ZIRCZ. (Veszprém vármegye.)

864. A ciszterczi rend központi könyvtára.

1710-ben keletkezett. (Történetét lásd a Magyar Minerva első évfolyamában.)

Állománya 48,112 kötet, köztük 45 ősnymtatvány és 220 régi magyar nyomtatvány és magyarországi vonatkozású könyv,

továbbá 506 kézirat és körülbelül 5000 térképlap, három teremben elhelyezve. Kiválóbb nevezetességei: 1 földgömb 1 éggömb és 1 tellurium 1640 tájáról.

Czédula-katalogusa most készül.

A rendtagokon kívül mások csak kivételesen használhatják. Évi javadalmazása 4000 kor.

Könyvtárnok: Szabó Ottmár.

ZNIÓVÁRALJA. (Turócz vármegye.)

865. A m. k. áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1870-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Szabó Ferencz plébános 67 kötettel járult gyarapításához.

Állománya 1490 kötet, egy teremben elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és katalogusa.

A tanárokon kívül csupán a növendékek használhatják kivételes esetekben a szaktanár engedélyével.

Évi javadalmazása 160 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 63 kötet.

Könyvtárnok: Szarka Lajos tanár.

b) Természetrajzi gyűjtemény.

1870-ben keletkezett.

Állománya 530 állat, ezek között 21 emlős, 126 madár, 12 hulló, 5 hal, 250 rovar és 120 egyéb állat, továbbá 300 növény és 250 ásvány, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója és szaklajstroma.

Évi javadalmazása 74 kor., melyet a vallás- és közokt. minisztériumtól kap. 1900. évi gyarapodása 20 ásvány.

A gyűjtemény őre: Dittert Ferencz tanár.

A znióváraljai áll. tanítóképző-intézet 25 éves története. (Az 1895-96. évi értesítőben.)

ZOMBOR. (Bács-Bodrog vármegye.)

866. Az állami főgimnázium gyűjteményei.

a) Könyvtár.

1872-ben, az intézettel egyidejűleg keletkezett.

Állománya 5163 kötet és 40 térkép, egy szobában elhelyezve.

Van szerzeményi naplója, szaklajstroma és czédula-katalogusa.

A tanárokon kívül egyik intézeti tanár jótállása mellett mások is használhatják.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból nyeri. 1900. évi gyarapodása 135 kötet és 4 térkép.

Könyvtárnok: dr. Ferencsik Lajos tanár.

b) Régiség-gyűjtemény.

1892-ben keletkezett.

Állománya 1420 db régiség és 2 érem, a tanári szoba egyik szekrényében elhelyezve.

A közönség a felügyelő tanár közvetítésével megtekintheti.

A gyűjtemény őre: Costa János tanár.

c) Természettajzi gyűjtemény.

1873-ban keletkezett. Fejlesztéséhez a bécsi földtani intézet és dr. Koch Antal járultak nagyobb adományokkal.

Állománya 30 emlős, 164 madár, 20 hulló, 12 hal, 200 rovar és 182 egyéb állat; továbbá 500 növény, 526 ásvány, 30 kőzet és 132 kővület, egy teremben elhelyezve.

Szerzeményi naplója van.

A közönség a szaktanár felügyelete alatt kivételesen megtekintheti.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból kapja.

1600. évi gyarapodása 25 állat, 35 növény és 9 ásvány.

A gyűjtemény őre: Uhlmann Miklós tanár.

Jeszzenszky Dezső, A zombori m. k. áll. főgimnázium története. (Az 1894/95. évi értesítőben.)

867. A bács-bodrogvármegyei történelmi társulat múzeuma.

Az egyesület 1883-ban Czirfusz Ferencz kezdeményezésére alakult meg, s 1884-ben alapította a vármegye történelmi és régészeti emlékeinek összegyűjtésére múzeumát, melynek gyűjteményei a vármegyeházán vannak elhelyezve. A múzeum 1898-ban a múzeumok s könyvtárak orsz. főfelügyelőségének ellenőrzése alá helyeztetett.

A társulat tagjainak száma: 35 alapító és 234 pártoló tag.
Évi javadalmazása 1900-ban 3391 koronát tett ki.

A társulat elnöke: Kozma László; alelnök: Latinovits Géza; tiltár: Trencsény Károly.

a) Könyvtár.

Állománya 426 kötet könyv és 207 db térkép, egy teremben elhelyezve.

Van leltára és czédula-katalogusa.

b) Régiség-gyűjtemény.

Állománya mintegy 1000 db régiség, 1109 db érem és 59 db bankjegy, egy teremben elhelyezve. Az állam 1898 óta évenként 600 koronával segítette.

Leltára van.

A közönség a vármegyei hivatalos órák alatt mindennap megtekintheti.

Évi javadalmazása mintegy 400 kor., melyet az egyesületi tagsági díjából kap.

A gyűjtemények őre: Roediger Lajos.

A bács-bodrogvármegyei történelmi társulat alapszabályai. (Zombor, 1884.) — A bács-bodrogvármegyei történelmi társulat évkönyve. I—XVII. évf. (Zombor, 1885—1901.)

868. A városi felső kereskedelmi iskola könyvtára.

1888-ban, az intézettel egyidejűleg keletkezett. Adományokkal Zombor városa és a zombori takarékpénztár járultak gyarapításához.

Állománya 1022 kötet, a tanári tanácskozóteremben elhelyezve.

Szaklajstroma van.

Évi javadalmazása 400 kor., melyet a várostól kap. 1900. évi gyarapodása 40 kötet.

Könyvtárnok: Trencsény Károly tanár,

869. Városi könyvtár.

Bieliczky Károly nyug. megyei irodatiszt 1857-ben egy társulatot alakított a bécsi »Verein zur Verbreitung von Druckschriften für Volksbildung« egyesület kiadványainak terjesztésére. 1858-ban az egylet már a mai szervezetet nyerte, jól lehet sok időn át merőben német művek vásárlására fektette a súlyt. 1858 végén 129 rendes és 25 havi fizetéses tagja volt. 1859-ben vették az első magyar nyelvű műveket.

Állománya 30,283 kötet (a duplumok nélkül), három teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van. Czédula-katalogusa és leltára most készül.

Használók számára vasárnap, hétfő és ünnepnapok kivételével, mindennap d. u. 2-től 4-ig nyitva van.

Kikölcsönzés van évi 6 kor. tagsági díj fejében. Vidéki tagoknak 10 kor. biztosíték letétele és évi 8 kor. használati díj lefizetése mellett küldenek könyveket.

Könyvtárnok: Roediger Lajos.

Zombor városi könyvtáregylet alapszabályai. (Zombor, 1882.) — Zombori városi könyvtár összes magyar munkáinak jegyzéke. (Zombor, 1889.) — Zombor sz. kir. városi könyvtáregylet könyveinek jegyzéke. (Zombor, 1899.) — Zombor sz. k. városi könyvtáregylet könyvtárkezelési szabályai. (Zombor 1901.)

ZSIBÓ. (Szilágy vármegye.)

870. A kaszinó könyvtára.

Állománya 1200 kötet, egy teremben elhelyezve, külön olvasóhelyiséggel.

Az egyesület tagjai használják.

Könyvtárnok: Bereczky Lajos tanító.

ZSOLNA. (Trencsén vármegye.)

871. A kir. kath. gimnázium könyvtára.

1880-ban lett államivá s ez idő óta fokozatosan fejlesztetik.

Állománya 1500 kötet, egy teremben elhelyezve.

Betűrendes katalogusa van.

Évi javadalmazását a tanszerátalányból kapja, mely 900 koronát tesz ki.

Könyvtárnok: dr. Mayer György.

A zsolnai gimnázium története. (Az 1895/96. évi értesítőben.)

A GYŰJTEMÉNYEK JEGYZÉKE.

| | Lap | | Lap |
|---|-----|--|-----|
| ABONY. | | ARAD. (Folytatás.) | |
| 1. A kaszinó könyvtára | 1 | 12. A gör. kel. román szeminárium könyvtára | 5 |
| 2. A polgári kör könyvtára | — | 13. A kaszinó-egyesület könyvtára | — |
| ADA. | | 14. A kereskedők körének könyvtára | 6 |
| 3. Magyar népkönyvtár | — | 15. A kir. főgimnázium gyűjteményei | — |
| 4. A magyar polgári kereskedelmi olvasó-egylet könyvtára | 2 | 16. A Kölcsey-egyesület gyűjteményei | 7 |
| ALSÓ-KUBIN. | | 17. A minorita rendház könyvtára | 9 |
| 5. Az árva - vármegyei Csaplovits-könyvtár ... | — | 18. A városi felső kereskedelmi iskola gyűjteményei | — |
| 6. A m. k. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei | — | ARANYOS-MARÓT. | |
| ALVINCZ. | | 19. Barsvármegye múzeuma | 10 |
| 7. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 3 | ASZÓD. | |
| ANDOCS. | | 20. Az ág. h. ev. gimnázium könyvtára | — |
| 8. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — | BAJA. | |
| ARAD. | | 21. A ciszterczi-rendi főgimnázium könyvtára | 11 |
| 9. Az aradvidéki tanítóegyesület könyvtára | 4 | 22. A kaszinó könyvtára | — |
| 10. Az állami főreáliskola gyűjteményei ... | — | 23. A kereskedelmi kaszinó könyvtára | — |
| 11. Az állami tanítóképző-intézet gyűjteményei | 5 | 24. A m. kir. állami tanítóképző-intézet gyűjteményei | 12 |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|--|-----|
| BAKONYBÉL. | | BÁTORKESZI. | |
| 25. A pannouhalmi Szent-Benedek-rend apátságának könyvtára | — | 37. A polgári olvasókör könyvtára | 18 |
| BALASSA-GYARMAT. | | BACZKÓ. | |
| 26. A nógrád-vármegyei kaszinó - egyesület könyvtára | 13 | 38. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — |
| 27. Nógrád-vármegye múzeuma | — | BELÉNYES. | |
| BALÁZSFALVA. | | 39. A gör. kath. főgimnázium gyűjteményei | — |
| 28. A görög kath. főgimnázium gyűjteményei | 14 | BEODRA. | |
| 29. A gyulafehérvári és fogarasi gör. kath. érsekség könyvtára | 15 | 40. A népkönyvtár-egyesület könyvtára | 19 |
| 30. A magyar kaszinó könyvtára | — | BEREGSZÁSZ. | |
| BALMAZ-UJVÁROS. | | 41. A bereg-vármegyei magyar közművelődési egyesület könyvtára ... | — |
| 31. A polgári olvasókör könyvtára | — | 42. A m. kir. állami főgimnázium gyűjteményei | 20 |
| BAR-SZENTKERESZT. | | BERETTYÓ-UJFALU. | |
| 32. A besztercebányai püspökség könyvtára ... | 16 | 43. A kaszinó könyvtára | — |
| BATTONYA. | | BESNYŐ. | |
| 33. A kaszinó-egyesület könyvtára | — | 44. A kapuczinusok kolostorának könyvtára ... | 21 |
| BÁCS-BRESZTOVÁ CZ. | | BESZTERCZE. | |
| 34. Az első bács-bresztováczi kaszinó könyvtára | — | 45. Az ág. ev. főgimnázium gyűjteményei ... | — |
| BÁRTFA. | | 46. A besztercei kör könyvtára | 23 |
| 35. A kaszinó könyvtára | 17 | BESZTERCZEBÁNYA. | |
| 36. A m. kir. állami gimnázium gyűjteményei | — | 47. Az ág. ev. al gimnázium gyűjteményei | — |
| | | 48. A kaszinó könyvtára | 24 |
| | | 49. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei | — |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|--|-----|
| BESZTERCZEBÁNYA. (Folyt.) | | BONYHÁD. | |
| 50. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei | 25 | 65. Az áll. segélyezett ág. ev. algimnázium gyűjteményei | 35 |
| 51. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára | 26 | 66. A polgári kaszinó könyvtára | 36 |
| 52. A székesegyházi káptalan könyvtára | — | BOROS-JENŐ. | |
| 53. Városi múzeum | — | 67. A kaszinó - egyeslet könyvtára | — |
| BÉKÉS. | | BRASSÓ. | |
| 54. Az ev. ref. gimnázium gyűjteményei | 28 | 68. Az ág. ev. főgimnázium és azzal összekötött tanintézetek gyűjteményei | — |
| 55. A kaszinó könyvtára | 29 | 69. Az állami főreáliskola gyűjteményei | 38 |
| 56. A polgári kör könyvtára | — | 70. A brassói kereskedelmi és iparkamara könyvtára | 39 |
| BÉKÉS-CSABA. | | 71. A gör. kel. román főgimnázium és alreáliskola gyűjteményei | — |
| 57. Az ág. ev. Rudolf-gimnázium gyűjteményei | 30 | 72. A magyar kaszinó könyvtára | 40 |
| 58. A békésmegyei gazdasági egyesület könyvtára | 31 | 73. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola könyvtára | — |
| 59. A kaszinó - egyeslet könyvtára | — | 74. A r. kath. főgimnázium könyvtára | 41 |
| 60. A múzeum - egyesület gyűjteményei | — | 75. A városi levéltár könyvtára | — |
| BIHAR-DIÓSZEG. | | BUDAPEST | |
| 61. A kaszinó könyvtára | 33 | <i>Országos gyűjtemények:</i> | |
| BILLÉD. | | 76. A kir. József-műegyetem könyvtára | 42 |
| 62. A polgári kör könyvtára | 34 | 77. Magyar kereskedelmi múzeum | — |
| BOCSKÓ. | | 78. A m. kir. központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára | 44 |
| 63. Az olvasókör könyvtára | — | 79. Magy. kir. mezőgazdasági múzeum | 45 |
| BOLDOGASSZONY. | | | |
| 64. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — | | |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|---|-----|
| BUDAPEST. (Folytatás.) | | BUDAPEST. (Folytatás.) | |
| 80. M. kir. technologiai iparmúzeum | 46 | 98. Az I. ker. állami tanítóképző-intézet múzeuma | 75 |
| 81. A m. kir. tudományegyetem könyvtára ... | — | 99. A II. ker. állami tanítónőképző - intézet gyűjteményei | 76 |
| 82. Magyar nemzeti múzeum | 49 | 100. A IV. ker. kegyesrendi főgimnázium gyűjteményei | 77 |
| 83. A magyar tudományos akadémia könyvtára | 62 | 101. A II. ker. kir. egyetemi katl. főgimnázium gyűjteményei | — |
| 84. Országos képtár és történelmi képcsarnok | 64 | 102. Az V. ker. kir. kath. főgimnázium könyvtára | 78 |
| 85. Orsz. magyar iparművészeti múzeum ... | 66 | 103. A II. ker. községi felső kereskedelmi iskola gyűjteményei ... | 79 |
| <i>Iskolák és egyházak:</i> | | 104. A VI. ker. községi felső kereskedelmi iskola könyvtára | — |
| 86. Az ág. ev. főgimnázium gyűjteményei ... | 68 | 105. Az I. ker. közs. felsőbb leányiskola gyűjteményei | 80 |
| 87. A báró Eötvös József-kollégium könyvtára ... | 69 | 106. A IV. ker. községi főreáliskola gyűjteményei | — |
| 88. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei ... | — | 107. A VIII. ker. közs. főreáliskola gyűjteményei | 81 |
| 89. Az ev. ref. theol. akadémia Ráday-könyvtára | 70 | 108. A III. ker. közs. női ipariskola gyűjteményei | 82 |
| 90. A felsőbb szülő- és borgazdasági tanfolyam könyvtára | 71 | 109. Az I. ker. m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei | 83 |
| 91. Az izr. siketnémák orsz. intézetének könyvtára | — | 110. A VII. ker. m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei | 84 |
| 92. A kegyesrendiek társházának könyvtára ... | — | 111. A képezhető hülyék és gyengeelméjűek orsz. m. k. nevelő- és tanintézetének könyvtára | — |
| 93. A keleti kereskedelmi akadémia könyvtára ... | 72 | | |
| 94. A kereskedelmi akadémia Wahrmann-könyvtára | — | | |
| 95. A II. ker. áll. főreáliskola gyűjteményei ... | 73 | | |
| 96. Az V. ker. áll. főreáliskola gyűjteményei ... | 74 | | |
| 97. A VI. ker. áll. főreáliskola gyűjteményei ... | — | | |

| | Lap | BUDAPEST. (Folytatás.) | Lap |
|---|-----|---|-----|
| 112. A kir. József-műegyetemhez tartozó szakkönyvtárak | 85 | 127. Az orsz. nőképző-egyesület leánygimnáziumának gyűjteményei | 99 |
| 113. A központi papnevelő-intézet könyvtára | 86 | 128. Az országos rabbi-képző-intézet könyvtára | — |
| 114. Dr. László Mihály nyilv. főgimnáziumának könyvtára | 87 | 129. A Röser-féle felső kereskedelmi iskola könyvtára. | 100 |
| 115. A m. kir. áll. Erzsébet-nőiskola könyvtára | — | 130. A siketnémák Budapest székes-főv. hozzájárulásával fentartott m. kir. áll. intézetének gyűjteményei | — |
| 116. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei | 88 | 131. A Szent-Ferencz-rend kolostorának gyűjteményei | 101 |
| 117. A m. kir. honvéd Ludovika-akadémia könyvtára | — | 132. A szerviták társ-házának könyvtára ... | — |
| 118. A m. kir. kertészeti tanintézet könyvtára | 89 | 133. A székes-fővárosi iparrajziskola könyvtára | 102 |
| 119. A m. kir. női festőiskola könyvtára | — | 134. A vakok m. k. orsz. nevelő- és tanítóképző-intézetének gyűjteményei | — |
| 120. A m. kir. posta-és távirtda-tanfolyam szakkönyvtára | — | 135. A vasuti tisztképző tanfolyam könyvtára | 103 |
| 121. A m. kir. tanárképző-intézeti gyakorló főgimnázium gyűjteményei | 90 | <i>Hatóságok :</i> | |
| 122. A m. kir. tudomány-egyetemhez tartozó gyűjtemények ... | 91 | 136. Budapest székes-főváros könyvtára | — |
| 123. A magyarországi közp. Fröbel-nőegyesület állam. segélyezett óvónőképző-intézetének gyűjteményei | 97 | 137. Budapest székes-főváros múzeuma | — |
| 124. Az orsz. m. k. mintarajziskola és rajztanárképző-intézetkönyvtára | — | 138. Budapest székes-főváros statisztikai hivatalának könyvtára ... | 105 |
| 125. Az orsz. m. k. zeneakadémia könyvtára | 98 | 139. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára | — |
| 126. Az orsz. izraelita tanítóképző-intézet könyvtára | — | 140. A kir. főügyészség könyvtára | 106 |
| | | 141. A kir. kereskedelmi | |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|---|-----|
| BUDAPEST. (Folytatás.) | | BUDAPEST. (Folytatás.) | |
| és váltó - törvénytörvényeszek könyvtára | 106 | 158. A m. kir. posta- és táviratigazgatóság könyvtára | — |
| 142. A m. kir. állami nyomda könyvtára. ... | — | 159. A m. k. szabadalmi hivatal könyvtára | 114 |
| 143. A m. kir. állami szám- vevőszék könyvtára ... | 107 | 160. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisz- térium könyvtára | — |
| 144. A m. kir. belügymi- nisztérium könyvtára | — | 161. A magyar ország- gyűlés képviselőházá- nak könyvtára | — |
| 145. A m. kir. földmive- lésügyi minisztérium könyvtára | — | 162. A műemlékek or- szágos bizottságának könyvtára | 115 |
| 146. A m. kir. földtani intézet gyűjteményei ... | 108 | 163. A nemzeti színház könyvtára | — |
| 147. A m. kir. hon- védelmi minisztérium könyvtára | 109 | 164. Az országos közegész- ségi tanács könyvtára | 116 |
| 148. A m. kir. igazság- ügyi minisztérium könyvtára | — | 165. Az orsz. m. kir. khémiai intézet könyv- tára | — |
| 149. A m. kir. ítélőtábla könyvtára | — | 166. Az ügyvédi kamara könyvtára | — |
| 150. A m. kir. keres- kedelmi minisztérium könyvtára | 110 | <i>Egyesületek és társulatok:</i> | |
| 151. A m. kir. kincs- tári jogügyi igazgató- ság könyvtára | — | 167. Budai könyvtár | 117 |
| 152. A m. kir. közigazga- tási bíróság könyv- tára | — | 168. A budapesti aszta- los szak- és segédmun- kások szakegyletének könyvtára | 118 |
| 153. A m. kir. kuria könyvtára | 111 | 169. A budapesti fodrász- segédek önképző-köré- nek könyvtára | 119 |
| 154. A m. kir. minisz- terelnökség könyvtára | — | 170. A budapest-tabáni népiskolai könyvtár- egyesület könyvtára ... | — |
| 155. A m. kir. orsz. levél- tár könyvtára | — | 171. A budapesti tanító- testület könyvtára | — |
| 156. A m. kir. orsz. mete- orologiai és földmág- nességi intézet gyűjte- ményei | 112 | 172. A budapest-ujlaki iskolai és népkönyvtár- egylet könyvtára | — |
| 157. A m. kir. pénzügy- minisztérium könyv- tára | 113 | 173. A budapesti várbeli kaszinó könyvtára | 120 |

| Lap | Lap |
|--|--|
| BUDAPEST. (Folytatás.) | BUDAPEST. (Folytatás.) |
| 174. A fényképészek köré- nének könyvtára ... — | hészeti egyesület könyv- tára — |
| 175. A függetlenségi és 48-as polgárok körének könyvtára — | 192. A magyar tisztvise- lők országos egyesüle- tének könyvtára — |
| 176. A gőzhajózási tiszt- viselők egyesületének könyvtára 121 | 193. A magyar turista- egyesület könyvtára ... 128 |
| 177. A III. ker. föld- és szőlőművesek egye- sületének könyvtára ... — | 194. A nemzeti demo- krata-kör könyvtára ... — |
| 178. A X. ker. közmű- velődési és jótékony egyesület könyvtára ... — | 195. A nemzeti kaszinó könyvtára 129 |
| 179. A VIII. kerületi munkás-otthon könyv- tára — | 196. Az országos erdészeti egyesület könyvtára ... — |
| 180. A IX. ker. nép- és iskolai könyvtár 122 | 197. Az országos ipar- egyesület könyvtára ... — |
| 181. A X. ker. nép- és iskolai könyvtár — | 198. Az országos kaszinó könyvtára 130 |
| 182. A VII. ker. polgári kaszinó könyvtára 123 | 199. Az országos magyar gazdasági egyesület könyvtára — |
| 183. A kereskedő-ifjak társulatának könyvtára — | 200. Az országos szabad- elvű pártkör könyvtára — |
| 184. A kir. magyar ter- mészettudományi tár- sulat könyvtára 124 | 201. Az országos színész- egyesület könyvtára ... 131 |
| 185. A kir. orvosegyesü- let könyvtára — | 202. Az önkéntes mentő- egyesület könyvtára ... — |
| 186. A magyar földrajzi társaság könyvtára ... 125 | 203. A park-klub könyv- tára — |
| 187. A magyar közgazda- sági társaság könyvtára — | 204. A Petőfi-társaság könyvtára 132 |
| 188. A magyar mérnök- és építész-egylet könyvtára 126 | 205. A Szent-Imre ön- képző-egylet könyvtára — |
| 189. A magyar néprajzi társaság könyvtára ... — | 206. A Szent-István-tár- sulat könyvtára — |
| 190. A magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők szakegyleté- nek könyvtára 127 | 207. A terézvárosi pol- gári-kör könyvtára ... 133 |
| 191. A magyar orsz. mé- | 208. A tisztviselőtelepi kaszinó könyvtára — |
| | 209. A »Törekvés« dal- és önképző-egylet könyv- tára 134 |
| | 210. A vasuti altiszti-kör könyvtára — |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|---|-----|
| CSERNEKHEGY. | | DÉÁKI. | |
| 211. A Szent-Bazil-rend monostorának könyv- tára 134 | 134 | 224. Az ev. ref. egyházi olvasókör könyvtára ... | 142 |
| CSETNEK. | | DEBRECZEN. | |
| 212. A társalgási-egylet könyvtára 135 | 135 | 225. A Csokonai - kör könyvtára — | — |
| CSIK-SOMLYÓ. | | 226. Az ev. ref. felsőbb leányiskola gyűjtémé- nyei 143 | 143 |
| 213. A róm. kath. főgim- názium gyűjtéményei — | — | 227. Az ev. ref. főiskola könyvtára — | — |
| 214. A róm. kath. tanító- képző-intézet gyűjte- ményei 136 | 136 | 228. A gazdasági taninté- zet könyvtára 144 | 144 |
| 215. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára 137 | 137 | 229. A hajdúvármegyei tanítók (Gönczy-egye- sületének) könyvtára ... | — |
| CSONGRÁD. | | 230. A jogász- és tiszt- viselő-kör könyvtára ... | 145 |
| 216. A kaszinó könyv- tára 138 | 138 | 231. A kegyesrendiek társházának könyvtára — | — |
| CSORNA. | | 232. A kegyesrendi r. kath. gimnázium gyűj- teményei — | — |
| 217. Az izraelita olvasó- kör könyvtára — | — | 233. A kereskedelmi aka- démia gyűjtéményei ... | 146 |
| 218. A katolikus kör könyvtára — | — | 234. A m. kir. állami főreáliskola gyűjtémé- nyei 147 | 147 |
| 219. A prémontrei ka- nonokrend csornai pré- postságának könyvtára — | — | 235. A polgári kör könyv- tára 148 | 148 |
| CSURGÓ. | | 236. A zenede könyvtára — | — |
| 220. Az államilag segé- lyezett ev. ref. főgim- názium gyűjtéményei 139 | 139 | DEÉS. | |
| 221. Az állami tanító- képző-intézet gyűjte- ményei 140 | 140 | 237. A kaszinó könyvtára — | — |
| CZEGLÉD. | | 238. A m. kir. állami gimnázium gyűjtémé- nyei 149 | 149 |
| 222. A kaszinó-egylet könyvtára 141 | 141 | 239. A szolnok-doboka- megyei irodalmi, törté- nelmi és ethnographiai társulat múzeuma ... | — |
| 223. A m. kir. állami gimnázium gyűjtémé- nyei — | — | DERECSEKE. | |
| | | 240. A kaszinó könyvtára 150 | 150 |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|--|-----|
| DEVECSER. | | EGER. (Folytatás.) | |
| 241. A kaszinó könyvtára | 151 | 256. Az ó-egri kaszinó könyvtára | 160 |
| DÉVA. | | 257. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — |
| 242. A hunyadmegyei tör- ténelmi és régészeti tár- sulat múzeuma | — | EPERJES. | |
| 243. A m. kir. áll. főreál- iskola gyűjteményei ... | 153 | 258. Az ág. cv. egyház- kerületi kollégium gyűjteményei | — |
| 244. A m. kir. áll. tanító- képző-intézet gyűjtemé- nyei | 154 | 259. Az ág. ev. tiszai egyházkerület tanító- képzőjének gyűjtemé- nyei | 162 |
| 245. A nemzeti kaszinó könyvtára | — | 260. A gör. kath. püspök- ség könyvtára | 163 |
| DOBSINA. | | 261. A kir. katolikus főgimnázium gyűjte- ményei | — |
| 246. Nép- és ifjusági könyvtár | 155 | 262. A sárosvármegyei gazdasági egyesület könyvtára | 164 |
| 247. Az olvasóegylet könyvtára | — | 263. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — |
| DUNAFÖLDVÁR. | | 264. A Széchenyi - kör könyvtára | 165 |
| 248. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — | 265. A társadalmi egylet könyvtára | 166 |
| DUNASZERDAHELY. | | ERCSI. | |
| 249. A kaszinó könyvtára | 156 | 266. A polgári-kör könyv- tára | — |
| EGER. | | ERZSÉBETVÁROS. | |
| 250. Az állami felsőbb leányiskola gyűjtemé- nyei | — | 267. A m. kir. áll. főgim- názium gyűjteményei | — |
| 251. A cisztercezi rend kath. főgimnáziumának gyűjteményei | — | ESZTERGOM. | |
| 252. Az érseki főegyház- megyei könyvtár | 158 | 268. Az esztergom-szent- györgymezei polgári olvasókör könyvtára ... | 167 |
| 253. Az érseki liceum jog- és államtudományi karának könyvtára ... | — | 269. Az esztergom-vidéki régészeti és történelmi társulat múzeuma | 168 |
| 254. Az érseki papnevelő- intézet könyvtára | 159 | | |
| 255. A m. kir. állami főreáliskola gyűjtemé- nyei | — | | |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| ESZTERGOM. (Folytatás.) | | FIUME. (Folytatás.) | |
| 270. Az érseki főegyházi könyvtár és herceg- prímási múzeum | 169 | 283. A m. kir. állami főgimnázium gyűjte- ményei | 179 |
| 271. Az érseki kisdedővő- képző-intézet gyűjte- ményei | 170 | 284. A m. kir. tengeré- szeti akadémia könyv- tára | 180 |
| 272. Az érseki papnevelő- intézet könyvtára | 171 | 285. Városi múzeum ... | 181 |
| 273. Az érseki tanító- képző-intézet gyűjte- ményei | — | FOGARAS. | |
| 274. A községi alreál- iskola könyvtára ... | 172 | 286. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei | 182 |
| 275. A pannonhalmi Szt- Benedek-rend főgim- náziumának gyűjtemé- nyei | 173 | 287. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — |
| 276. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 174 | FÖLDES. | |
| FEHÉRTEMPLOM. | | 288. Az olvasó kör könyv- tára | — |
| 277. A m. kir. áll. főgim- názium könyvtára ... | — | FRANZFELD. | |
| 278. A munkás olvasó- és önképző - egyesület könyvtára | — | 289. Az olvasóegylet könyvtára | 183 |
| FELKA. | | FÜLEK. | |
| 279. Táttra-múzeum ... | 175 | 290. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — |
| FELSŐ-LÖVŐ. | | GALGÓCZ. | |
| 280. Az ág. ev. tanító- képző - intézet, gim- názium és reáliskola könyvtára | 178 | 291. A kaszinó könyv- tára | 184 |
| FIUME. | | 292. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyv- tára | — |
| 281. A magy. kir. felső- kereskedelmi iskola könyvtára | — | GYALU. | |
| 282. A magy. kir. állami felső leányiskola gyűj- teményei | — | 293. Az olvasó - egylet könyvtára | — |
| | | GYERGYÓ-SZENT-MIKLÓS. | |
| | | 294. A kaszinó könyv- tára | 185 |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|--|-----|
| GYÖNGYÖS. | | GYULA. | |
| 295. A hevesmegyei gazdasági egyesület könyvtára | — | 310. A békésvármegyei közművelődési egyesület múzeuma | 193 |
| 296. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei | — | 311. A gyulai kör könyvtára | 195 |
| 297. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 186 | 312. A polgári kör könyvtára | — |
| GYÖNK. | | GYULAFEHÉRVÁR. | |
| 298. Az ev. ref. algimnázium gyűjteményei | — | 313. Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület múzeuma | — |
| 299. A kaszinó - egyesület könyvtára | 187 | 314. Az erdélyi egyházmegye Batthyány-könyvtára és egyéb gyűjteményei | 197 |
| GYŐR. | | 315. A róm. kath. főgimnázium gyűjteményei | 198 |
| 300. Az állami tanítóképző intézet gyűjteményei | — | HAJDU-BÖSZÖRMÉNY. | |
| 301. Az ének- és zeneegyesület könyvtára | 188 | 316. Az ev. ref. gimnázium könyvtára | 199 |
| 302. A karmeliták rendházának könyvtára | — | 317. A polgári kaszinó könyvtára | — |
| 303. A kir. kath. tanítóképző-intézet gyűjteményei | 189 | HAJDU-NÁNÁS. | |
| 304. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei | — | 318. Az ev. ref. gimnázium könyvtára | 200 |
| 305. Az olvasó - egyesület könyvtára | 190 | 319. Az ev. ref. tanítók könyvtára | — |
| 306. A püspöki nagyobb papnevelő-intézet könyvtára | — | 320. A kaszinó könyvtára | — |
| 307. A Szent-Benedek-rend főgimnáziumának gyűjteményei | 191 | HAJDU-SZOBOSZLÓ. | |
| 308. A Szent-Imre-egyesület könyvtára | 192 | 321. Az ev. ref. tanítótestület olvasó-egyesületnek könyvtára | 201 |
| 309. Városi könyvtár | — | 322. Az ev. ref. egyház Tury-könyvtára | — |
| | | 323. A kaszinó-egyesület könyvtára | — |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| LIBETBÁNYA. | | MAGYAR-ÓVÁR. | |
| 441. A magyar kör könyvtára | 273 | 456. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | — |
| LIPPA. | | 457. A kegyes-tanítórend kath. gimnáziumának gyűjteményei | 283 |
| 442. Az állami felső kereskedelmi iskola gyűjteményei | 274 | 458. A m. kir. gazdasági akadémia gyűjteményei | 284 |
| LIPTÓ-SZENT-MIKLÓS. | | 459. A mosonmegyei történelmi és régészeti egyesület múzeuma | 285 |
| 443. A magyar társalgókör könyvtára | 275 | 460. A Szechenyi-kör könyvtára | 286 |
| 444. A polgári olvasókör könyvtára | — | MAKÓ. | |
| LOSONCZ. | | 461. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei | 287 |
| 445. Az állami főgimnázium gyűjteményei | — | 462. Azuri kaszinó könyvtára | 288 |
| 446. A m. kir. áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei | 276 | MAROS-UJVÁR. | |
| 447. Városi közkönyvtár | 277 | 463. Az olvasókör könyvtára | — |
| LOVASBERÉNY. | | MAROSVÁSÁRHELY. | |
| 448. Az olvasókör könyvtára | 278 | 464. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei | 289 |
| 449. Az ev. ref. iskolai és népkönyvtár | — | 465. A gróf Teleki család könyvtára | 290 |
| LŐCSE. | | 466. A kaszinó könyvtára | — |
| 450. Az ág. evang. egyház könyvtára | — | 467. A m. k. áll. tanítóképző-intézet könyvtára | 291 |
| 451. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei | 279 | 468. A róm. kath. főgimnázium gyűjteményei | — |
| 452. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei | 280 | MÁRAMAROSSZIGET. | |
| 453. A m. kir. állami főreáliskola gyűjteményei | — | 469. Az ev. ref. liceum könyvtára | 292 |
| LUGOS. | | 470. A kaszinó-egyesület könyvtára | 293 |
| 454. Az állami főgimnázium gyűjteményei | 281 | 471. A kegyes tanítórend kath. algimnáziumának könyvtára | — |
| 455. A gör. kath. egyházmegye gyűjteményei | 282 | | |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|--|-----|
| MÁRAMAROSSZIGET. (Folyt.) | | MISKOLCZ. (Folytatás.) | |
| 472. A máramaros vármegyei múzeum-egyesület gyűjteményei ... | — | 485. A kir. kath. gimnázium gyűjteményei | 300 |
| 473. A m. kir. felsőbb leányiskola gyűjteményei ... | 294 | 486. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola-könyvtára ... | 301 |
| MÁRIA-PÓCS. | | 487. A nemzeti kaszinó könyvtára ... | — |
| 474. A Szent-Bazil-rend monostorának könyvtára ... | — | 488. A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület felsőbb leányiskolájának gyűjteményei ... | — |
| MÁTÉ-SZALKA. | | MODOR. | |
| 475. A polgári kaszinó könyvtára ... | — | 489. A m. kir. áll. tanítóképző-intézet könyvtára ... | 302 |
| MEDGYES. | | MOHÁCS. | |
| 476. Az ág. ev. főgimnázium könyvtára ... | 295 | 490. Az iparosok olvasóköreinek könyvtára | — |
| 477. A magyar kaszinó könyvtára ... | — | 491. A kaszinó-egyesület könyvtára ... | — |
| MEZŐTUR. | | 492. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 303 |
| 478. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei ... | — | MONOR. | |
| 479. A központi olvasóegylet könyvtára ... | 297 | 493. Az egyesült kaszinó és kör könyvtára ... | — |
| 480. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei ... | — | MOÓR. | |
| MISKOLCZ. | | 494. A kapuczinus-rend kolostorának könyvtára | — |
| 481. Az ág. ev. egyház nyilvános könyvtára ... | — | 495. A társaskör könyvtára ... | 304 |
| 482. A borsodmegyei gazdasági egyesület könyvtára ... | 298 | MUNKÁCS. | |
| 483. A borsod-miskolczi közművelődési és múzeum-egyesület gyűjteményei ... | — | 496. A beregmegyei ált. tanító-egyesület könyvtára ... | — |
| 484. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei | 299 | 497. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei ... | — |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| MURASZOMBAT. | | NAGY-BUTTYIN. | |
| 498. A kaszinó könyvtára | 305 | 513. Az arad-buttyini kaszinó könyvtára | — |
| NAGY-ÁG. | | NAGY-DISZNÓD. | |
| 499. A könyvtár-egylet könyvtára | 306 | 514. Az ág. ev. felső népiskola tanítói és általános könyvtára | — |
| NAGYBÁNYA. | | NAGY-ENYED. | |
| 500. A kaszinó könyvtára | — | 515. A Bethlen-kollégium gyűjteményei ... | 312 |
| 501. A m. kir. áll. főgimnázium könyvtára | — | 516. Az iparos önképzőkör könyvtára | 314 |
| 502. A minorita-rend könyvtára | 307 | 517. A kaszinó könyvtára | — |
| 503. A polgári olvasókör könyvtára | — | 518. A minorita-rendház könyvtára | — |
| 504. Városi múzeum | — | NAGY-KANIZSA. | |
| NAGY-BECSKEREK. | | 519. A felső kereskedelmi iskola könyvtára | 315 |
| 505. A délmagyarországi tanító-egylet fiókjának könyvtára | 308 | 520. A kaszinó könyvtára | — |
| 506. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | — | 521. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | — |
| 507. A községi főgimnázium gyűjteményei ... | 309 | 522. A községi kath. főgimnázium gyűjteményei | — |
| 508. A m. k. áll. felső kereskedelmi iskola könyvtára | 310 | 523. A Szt.-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 316 |
| 509. A torontálmegyei magyar közművelődési egylet könyvtára | — | NAGY-KÁROLY. | |
| 510. A torontálvármegyei gazdasági egyesület könyvtára | — | 524. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | 317 |
| NAGY-BITTSE. | | 525. A kegyes-tanítórend kath. főgimnáziumának gyűjteményei | — |
| 511. Az olvasókör könyvtára | — | 526. A kaszinó könyvtára | 318 |
| NAGY-BOROSNYÓ. | | NAGY-KIKINDA. | |
| 512. Az olvasó-egylet könyvtára | 311 | 527. A kaszinó könyvtára | — |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| NAGY-KIKINDA (Folytatás.) | | NAGY-SZEBEN (Folytatás.) | |
| 528. A m. kir. áll. gimnázium gyűjteményei | 319 | 541. Az ág. ev. főgimnázium könyvtára | — |
| NAGY-KÖRÖS. | | 542. Az ág. ev. főreáliskola könyvtára | 326 |
| 529. A dunamelléki ev. ref. tanítóképző gyűjteményei | — | 543. A báró Bruckenthal-múzeum | — |
| 530. Az ev. református főgimnázium gyűjteményei | 320 | 544. Az erdélyi Kárpát-egyesület múzeuma | 328 |
| 531. A kertészeti egylet könyvtára | 322 | 545. Az erdélyi szász gazdasági egyesület könyvtára | — |
| 532. A polgári kör könyvtára | — | 546. Az erdélyi természettudományi egyesület múzeuma | — |
| 533. A városi kaszinó könyvtára | — | 547. A gör. k. román főegyházmegye szemináriumának gyűjteményei | 330 |
| NAGY-LÉTA. | | 548. A m. k. állami főgimnázium gyűjteményei | 331 |
| 534. Az olvasó-egylet könyvtára | 323 | 549. A magyar polgári kör könyvtára | 333 |
| NAGY-MIHÁLY. | | 550. A Magyarország erdélyi részeiben levő ág. hitv. ev. egyház könyvtára | — |
| 535. A kaszinó- és olvasó-egylet könyvtára | — | 551. A polgári és iparos-egylet könyvtára | 334 |
| NAGY-RÓCZE. | | 552. A román irodalmi és közművelődési egyesület könyvtára | — |
| 536. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei | — | 553. A városi fegyvertár | — |
| 537. A társalgó- és olvasó-egylet könyvtára | 324 | NAGY-SZÉCSÉNY. | |
| NAGY-SZALONTA. | | 554. A Szt.-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 335 |
| 538. A községi algimnázium könyvtára | — | NAGY-SZOMBAT. | |
| 539. Az olvasó-egylet könyvtára | 325 | 555. A kath. érseki főgimnázium gyűjteményei | — |
| NAGY-SZEBEN. | | | |
| 540. Az ág. ev. tanítóképző-intézet gyűjteményei | — | | |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|--|-----|
| NAGY-SZOMBAT, (Folytatás.) | | NASZÓD. | |
| 556. A magyar köz- művelődési egyesület könyvtára | 336 | 571. Az alapítványi fő- gimnázium gyűjtemé- nyei | 344 |
| 557. Az Orsolya-szűzek tanítónőképző-intézeté- nek könyvtára | 337 | NEMES-VID. | |
| 558. A Szt.-Ferencz- rend kolostorának- könyvtára | — | 572. Róm. kath. nép- könyvtár | 345 |
| NAGY-VÁRAD. | | NÉMET-BOGSÁN. | |
| 559. A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egylet múzeuma | 338 | 573. A kaszinó-egyesület könyvtára | — |
| 560. A biharmegyei gaz- dasági egyesület könyv- tára | 339 | NÉMET-UJVÁR. | |
| 561. A felső kereskedelmi iskola könyvtára | — | 574. A Szt.-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — |
| 562. Az iparoskör könyv- tára | 340 | NYIRBÁTOR. | |
| 563. A ipartestületi ifju- ság önképző - egyleté- nek könyvtára | — | 575. A kaszinó - egylet könyvtára | 346 |
| 564. A kir. kath. jog- akadémia könyvtára | — | 576. A minorita-rendház könyvtára | — |
| 565. A latin szertart. püspöki könyvtár | 341 | NYIREGYHÁZA. | |
| 566. A m. kir. áll.fő- reáliskola gyűjtemé- nyei | — | 577. Az áll. segélyezett ág. ev. főgimnázium gyűjteményei | — |
| 567. A nagyváradai nép- könyvtár váraljai osz- tálya | 342 | 578. Az ág. ev. tanítókör könyvtára | 347 |
| 568. A polgári kör könyv- tára | — | 579. A kaszinó könyv- tára | 348 |
| 569. A prémontreiek kath. főgimnáziumának gyűjteményei | — | 580. A polgári olvasó- egylet könyvtára | — |
| 570. A Szigligeti-társaság könyvtára | 343 | 581. Szabolcsmegyei mú- zeum | — |
| | | 582. Törvényhatósági köz- könyvtár | 349 |
| | | NYITRA. | |
| | | 583. Az egyházmegyei könyvtár | — |
| | | 584. A felvidéki magyar közművelődési egyesü- let központi könyvtára | 350 |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| NYITRA. (Folytatás.) | | PANCSOVA. (Folytatás.) | |
| 585. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | 351 | 598. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei | — |
| 586. A kegyes-tanítórend kath. főgimnáziumának gyűjteményei | — | PANNONHALMA. | |
| 587. A nyitramegyei szabadelvű pártkör és kaszinó könyvtára | 352 | 599. A Szent-Benedek-rend központi gyűjteményei | 357 |
| 588. A püspöki nagyobb papnevelő intézet könyvtára | 353 | PÁPA. | |
| 589. A róm. kath. felsőbb leányiskola gyűjteményei | — | 600. Az áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei | 359 |
| OKOLICSNÓ. | | 601. Az ev. ref. főiskola gyűjteményei | 360 |
| 590. A Szt.-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 354 | 602. A Jókai-kör könyvtára | 361 |
| OROSHÁZA. | | 603. A kaszinó könyvtára | 362 |
| 591. A kaszinó könyvtára | — | 604. A polgári kör könyvtára | — |
| 592. A polgári olvasókör könyvtára | — | 605. A Szent-Benedek-rend gimnáziumának gyűjteményei | — |
| OSTFI-ASSZONYFA. | | 606. A Szt.-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 363 |
| 593. A dalegylet könyvtára | 355 | PELSŐCZ. | |
| Ó-MORAVICZA. | | 607. Az ev. ref. egyház iskolai és népkönyvtára | 364 |
| 594. Az olvasókör könyvtára | — | PETROZSÉNY. | |
| 595. A polgári kör könyvtára | — | 608. Az áll. segélyezett községi gimnázium gyűjteményei | — |
| ÓZD. | | 609. A kaszinó könyvtára | 365 |
| 596. A tiszti kaszinó könyvtára | 356 | PÉCS. | |
| PANCSOVA. | | 610. A cisztercezi-rend kath. főgimnáziumának gyűjteményei | — |
| 597. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei | — | 611. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára | 366 |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|--|-----|
| PÉCS. (Folytatás.) | | POZSONY. (Folytatás.) | |
| 612. A m. kir. állami főrealiskola gyűjteménye | — | 627. A katonatiszti kaszinó könyvtára | 378 |
| 613. A nemzeti kaszinó könyvtára | 367 | 628. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára | — |
| 614. A polgári kaszinó könyvtára | 368 | 629. A kir. jogakadémia könyvtára | — |
| 615. A Porges-féle felső kereskedelmi iskola könyvtára | — | 630. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei | 379 |
| 616. A püspöki jogliczeum könyvtára | 369 | 631. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei | 380 |
| 617. A püspöki gyűjtemények | — | 632. A m. királyi állami főrealiskola gyűjteményei | — |
| 618. A püspöki tanítóképző-intézet gyűjteményei | — | 633. Az Orsolya-rendi apáczaak r. k. tanítónőképzőjének gyűjteményei | 381 |
| 619. A r. kath. tanítónőképző-intézet gyűjteményei | 371 | 634. Az orvos- és természettudományi egyesület gyűjteményei | 382 |
| 620. Városi múzeum | — | 635. A pozsonyi prépostság könyvtára | 383 |
| PODOLIN. | | 636. A pozsonyi társas káptalan könyvtára | — |
| 621. A kegyes-tanítórend kath. algimnáziumának gyűjteményei | 373 | 637. Schulpe (György munkáskönyvtára | 384 |
| POPRÁD. | | 638. A Szt.-Ferencz-rend tartományi könyvtára | — |
| 622. A magyarországi Kárpát-egyesület múzeuma | — | 639. A Szt. István-olvasókör könyvtára | 385 |
| POZSONY. | | 640. A Toldy-kör könyvtára | — |
| 623. Az ág. ev. egyház-község liczeumának gyűjteményei | 375 | 641. Városi közkönyvtár | 386 |
| 624. Az áll. tanítónőképző-intézet gyűjteményei | 376 | 642. Városi múzeum | — |
| 625. A felső kereskedelmi iskola könyvtára | 377 | POZSONY-SZT.-GYÖRGY. | |
| 626. A kaszinó könyvtára | — | 643. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | 387 |
| | | 644. A kegyes-tanítórend kath. gimnáziumának könyvtára | 388 |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|--|-----|
| PRIVIGYE. | | SÁROSPATAK. (Folytatás.) | |
| 645. A kegyes-tanítórend kath. al gimnáziumának gyűjteményei | 388 | 659. Az ev. ref. főiskola könyvtára | 396 |
| PRUSZKA. | | 660. A polgári kaszinó könyvtára | 397 |
| 646. A Szt.-Ferenczrend kolostorának könyv- tára | 389 | SÁTORALJA-UJHELY. | |
| RESICZABÁNYA. | | 661. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | — |
| 647. A kaszinó könyv- tára | — | 662. A kegyes-tanítórend katholikus főgimnázium- ának gyűjteményei ... | — |
| RIMASZOMBAT. | | 663. A városi kaszinó könyvtára | 398 |
| 648. Az egyesült protes- táns főgimnázium gyűj- teményei | — | SEGESVÁR. | |
| 649. A gömör-kishont- vármegyei gazdasági egylet könyvtára | 391 | 664. Az ág. ev. főgimnázium könyvtára | 399 |
| 650. A gömörvármegyei múzeum | — | 665. A magyar kaszinó könyvtára | — |
| 651. A polgári olvasókör könyvtára | 392 | 666. A magyar polgári kör könyvtára | — |
| ROZSNYÓ. | | 667. Városi múzeum | 400 |
| 652. Az ág. ev. főgimnázium gyűjteményei | — | SELLYE. | |
| 653. A polgári társalgási egylet könyvtára | 393 | 668. A baranyasellyei ka- szinó könyvtára | — |
| 654. A prémontreiek kath. főgimnáziumának gyűj- teményei | — | SELMECZBÁNYA. | |
| 655. A püspöki könyvtár | 394 | 669. Az ág. ev. liczeumi főgimnázium gyűjte- ményei | 401 |
| 656. A püspöki papnevelő- intézet könyvtára | 395 | 670. A kaszinó-egylet könyvtára | 402 |
| SALGÓTARJÁN. | | 671. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | — |
| 657. A kaszinó-egyesület könyvtára | — | 672. A kath. nagygimnázium gyűjteményei | — |
| SÁROSPATAK. | | 673. A m. kir. bányászati és erdészeti akadémia gyűjteményei | 403 |
| 658. Az áll. tanítóképző- intézet gyűjteményei ... | — | 674. A magyar olvasó- egyesület könyvtára ... | 404 |
| | | 675. Városi múzeum | — |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| SEPSI-SZENT-GYÖRGY. | | SOPRON. (Folytatás.) | |
| 676. Az áll. segélyezett ev. ref. székely Mikó- kollégium gyűjtemé- nyei | 405 | 691. A Szent-Benedek- rend kath. főgimnázium- ának gyűjteményei ... | 414 |
| 677. Székely nemzeti mú- zeum | 406 | SOPRON-IVÁN. | |
| SIKLÓS. | | 692. A csepregi esperes- kerületi néptanító-egy- let könyvtára | 415 |
| 678. Az ellenzéki kör könyvtára | 408 | SŰMEG. | |
| 679. A társaskör könyv- tára | — | 693. A magyar királyi állami reáliskola gyűj- teményei | — |
| SIMONTORNYA. | | 694. A polgári önképző- kör könyvtára | 416 |
| 680. A kaszinó könyvtára | — | SZABADKA. | |
| SOPRON. | | 695. A közkönyvtár és múzeum egyesület gyűj- teményei | — |
| 681. Az ág. ev. egyház- kerület liceumának gyűjteményei | 409 | 696. A községi főgimnázium gyűjteményei ... | 418 |
| 682. Az ág. hitv. ev. tanítóképző gyűjtemé- nyei | 410 | 697. A m. k. áll. tanítónő- képző-intézetkönyvtára | 419 |
| 683. Az áll. felső keres- kedelmi iskola könyv- tára | — | 698. A nemzeti kaszinó könyvtára | — |
| 684. Az irodalmi és mű- vészeti kör könyvtára | 411 | 699. Szent-Ferencz-rend kolostorának könyv- tára | 420 |
| 685. A kaszinó-egyesület könyvtára | — | SZAKOLCZA. | |
| 686. A kath. olvasó-egye- sület könyvtára | — | 700. A Gvadányi - kör könyvtára | — |
| 687. A kerületi kereske- delmi és iparkamara könyvtára | — | 701. A kir. kath. algim- názium gyűjteményei ... | 421 |
| 688. A Lähne-féle nyilo. főgimnázium könyv- tára | 412 | 702. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyv- tára | — |
| 689. A m. kir. állami fő- reáliskolagyűjteményei | — | SZAMOSUJVÁR. | |
| 690. Sopron vármegye és Sopron sz. kir. város múzeuma | 413 | 703. A gör. kath. tanító- képző-intézet gyűjte- ményei | 422 |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| SZAMOSCVÁR. (Folyt.) | | SZÁSZ-RÉGEN | |
| 704. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei — | | 720. A polgár- és ipar-egylet könyvtára 432 | |
| 705. Az örmény kath. egyház könyvtára 423 | | SZÁSZ-SEBES. | |
| 706. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára 424 | | 721. Az ág. ev. algimnázium könyvtára 433 | |
| 707. A társalkodó-egylet könyvtára — | | 722. Az ág. ev. egyházkerület könyvtára — | |
| SZARVAS. | | 723. A magyar kaszinó könyvtára — | |
| 708. Az ág. ev. főgimnázium gyűjteményei — | | SZÁSZVÁROS. | |
| 709. A népkör könyvtára 426 | | 724. Az áll. segélyezett ev. ref. Kún-kollégium könyvtára — | |
| SZATMÁR. | | 725. A magyar polgári olvasóegylet könyvtára 434 | |
| 710. Az ev. ref. felsőbb leányiskola gyűjteményei — | | SZEGED. | |
| 711. Az ev. ref. főgimnázium gyűjteményei — | | 726. Az alsóvárosi népkör könyvtára — | |
| 712. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei 427 | | 727. Az alsóvárosi társalgó-egylet könyvtára — | |
| 713. A kir. kath. tanítóképző-intézet gyűjteményei 428 | | 728. A csongrád-vármegyei tanító-egyesület könyvtára 435 | |
| 714. A Kölcsey-kör múzeuma 429 | | 729. A felsőkerületi népkör könyvtára — | |
| 715. A püspöki és egyházmegyei könyvtár ... 430 | | 730. Az ipartestület könyvtára — | |
| 716. A szatmárvármegyei gazdasági egyesület könyvtára 431 | | 731. A kegyes-tanítórend házi könyvtára — | |
| 717. A szatmárvármegyei Széchenyi-társulat könyvtára — | | 732. A kegyes-tanítórend városi főgimnáziumának gyűjteményei 436 | |
| 718. A társaskör könyvtára — | | 733. A kereskedő ifjak társulatának könyvtára 437 | |
| SZÁSZ-RÉGEN. | | 734. A m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola gyűjteményei — | |
| 719. Az ág. ev. algimnázium gyűjteményei — | | 735. A m. kir. áll. felsőbb leányiskola gyűjteményei 438 | |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|---|-----|
| SZEGED. (Folytatás.) | | SZEPESVÁRALJA. | |
| 736. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei ... | 438 | 752. A kaszinó-egylet könyvtára | — |
| 737. A minorita-rendház könyvtára | 439 | SZÉCSÁNY. | |
| 738. Somogyi-könyvtár és városi múzeum | — | 753. A községi népiskola ifjusági és népkönyvtára | — |
| 739. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 442 | SZÉKELYHID. | |
| 740. A tisztviselők otthonának könyvtára ... | 443 | 754. A kaszinó könyvtára | — |
| SZEGZÁRD. | | 755. A polgári olvasóegylet könyvtára | 452 |
| 741. Az áll. főgimnázium gyűjteményei | — | SZÉKELY-KERESZTUR. | |
| 742. Tolnavármegyei múzeum | — | 756. A m. kir. áll. tanítóképző-intézet gyűjteményei | — |
| SZENICZ. | | 757. Az unitárius gimnázium gyűjteményei ... | 453 |
| 743. A magyar társaskör könyvtára | 446 | SZÉKELY-UDVARHELY. | |
| SZENTES. | | 758. Az ev. ref. kollégium gyűjteményei ... | 454 |
| 744. A csongrádvármegyei történelmi és régészeti társulat múzeuma | — | 759. A m. kir. áll. felső leányiskola gyűjteményei | 456 |
| 745. A kaszinó könyvtára | 448 | 760. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei ... | — |
| 746. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei ... | — | 761. A r. kath. főgimnázium gyűjteményei ... | 457 |
| 747. A polgári olvasókör könyvtára | 449 | SZÉKESFEHÉRVÁR. | |
| SZENT-GERICZE. | | 762. A ciszterci-rend kath. főgimnáziumának gyűjteményei | 458 |
| 748. Népkönyvtár | — | 763. A fejérmegyei gazdasági egyesület könyvtára | 459 |
| SZENT-GOTTHÁRD. | | 764. A fejérmegyei tanító-egyesület könyvtára | — |
| 749. A ciszterczita-rend könyvtára | — | 765. A m. kir. áll. főreáliskola gyűjteményei ... | — |
| 750. A m. kir. áll. gimnázium gyűjteményei | 450 | | |
| SZEPESHELY. | | | |
| 751. A püspöki papnevelőintézet könyvtára | 451 | | |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| SZÉKESFEHÉRVÁR. (Folyt.) | | SZOMBATHELY. (Folyt.) | |
| 766. Püspöki könyvtár ... | 460 | 783. A vasvármegyei kultur-egyesület gyűjteményei ... | — |
| 767. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — | | |
| 768. Városi közkönyvtár | — | SZÖLLŐS-GYÖRÖK. | |
| 769. A Vörösmarty-kör könyvtára ... | 461 | 784. Az olvasókör könyvtára ... | 469 |
| SZILÁGY-SOMLYÓ. | | SZTANCICS. | |
| 770. Az áll. felső leányiskola gyűjteményei ... | — | 785. A polgári olvasó-egylet könyvtára ... | — |
| 771. A kaszinó-egylet könyvtára ... | — | | |
| 772. A minorita-rendház könyvtára ... | 462 | SZTROPKÓ. | |
| 773. A minoriták r. kath. püspöki gimnáziumának gyűjteményei ... | — | 786. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — |
| SZOLNOK. | | TAB. | |
| 774. Jász-Kun-Szolnok vármegye gazd. egyesületének könyvtára ... | 463 | 787. A kaszinó könyvtára ... | 470 |
| 775. A magyar királyi állami főgimnázium gyűjteményei ... | — | TATA. | |
| 776. A Szt-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | 464 | 788. A kegyes-tanítórend házi könyvtára ... | — |
| 777. A vasuti altiszti olvasókör könyvtára ... | — | 789. A kegyes-tanítórend kath. gimnáziumának gyűjteményei ... | — |
| SZOMBATHELY. | | 790. A tatai és tóvárosi polgári olvasókör könyvtára ... | 471 |
| 778. Az áll. segélyezett községi felső kereskedelmi iskola könyvtára | 465 | TEMESVÁR. | |
| 779. A prémontrai kir. kathol. főgimnázium gyűjteményei ... | — | 791. A délmagyarországi természettudományi társulat múzeuma ... | — |
| 780. Püspöki könyvtár | 466 | 792. A délmagyarországi történelmi és régészeti múzeumtársulat gyűjteményei ... | 472 |
| 781. A püspöki papnevelőintézet könyvtára ... | — | 793. A gör. kel. szerb egyházmegyei könyvtár | 474 |
| 782. A vas megyei gazdasági egyesület könyvtára ... | 467 | 794. A katonai tudományos és kaszinó-egylet könyvtára ... | 475 |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|--|-----|
| TEMESVÁR. (Folytatás.) | | TIHANY. | |
| 795. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | — | 810. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend apátságának könyvtára | — |
| 796. A kegyes-tanítórend kath. főgimnáziumának könyvtára | — | TISZAFÜRED. | |
| 797. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára | — | 811. A múzeum-és könyvtár-egylet gyűjteményei | 482 |
| 798. A kereskedők egyletének könyvtára | 476 | TORDA. | |
| 799. A m. kir. áll. főgimnázium gyűjteményei | — | 812. A jótékony olvasó Erzsébet-nőegylet könyvtára | 484 |
| 800. A magyar királyi áll. főreáliskola gyűjteményei | 477 | 813. A kaszinó könyvtára | — |
| 801. A »Miasszonyunk«-ról nevezett iskolánévű tanítónőképző-intézetének gyűjteményei | — | 814. Az unitárius gimnázium könyvtára | — |
| 802. A siketnémák áll. seg. intézetének gyűjteményei | 478 | TORNALLYA. | |
| 803. A temesvár-gyárvárosi magyar társas-kör könyvtára | 479 | 815. A gömöri ev. ref. egyházmegye könyvtára | 485 |
| 804. A temesvár-gyárvárosi nép- és ifjúsági könyvtár | — | TÖRÖK-SZENT-MIKLÓS. | |
| 805. A temesvár-józsefvárosi polgári olvasóegylet könyvtára | — | 816. A kaszinó könyvtára | — |
| 806. A temesvár-józsefvárosi társaskör könyvtára | 480 | TRENCSEN. | |
| 807. Városi könyvtár | — | 817. Az állami felsőbb leányiskola gyűjteményei | 486 |
| 808. A Weiszner-féle felső keresk. iskola könyvtára | 481 | 818. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | — |
| TÉCSŐ. | | 819. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei | 487 |
| 809. Az olvasókör könyvtára | — | 820. A trencsénvármegyei általános tanítótestület könyvtára | 488 |
| | | TRSZTENA. | |
| | | 821. A kir. kath. gimnázium könyvtára | — |
| | | TURKEVE. | |
| | | 822. Az első kaszinó-egylet könyvtára | — |

| | Lap | | Lap |
|---|-----|---|-----|
| TURÓCZ-SZENT-MÁRTON. | | VÁCZ. | |
| 823. A felvidéki magyar közmívelődési egyesület közkönyvtára | 489 | 838. Az egyesült kaszinó-kör könyvtár | — |
| 824. A múzeumi tót társaság gyűjteményei | — | 839. Az első általános ipartársulat könyvtára | — |
| 825. A turóczyi magyar olvasó- és társaskör könyvtára | 491 | 840. A kegyes-tanítórend házi könyvtára | — |
| UJ-KÉCSKE. | | 841. A kegyes-tanítórend kath. főgimnáziumának gyűjteményei | 499 |
| 826. Az olvasókör könyvtára | — | 842. A múzeum-egyesület gyűjteményei | 500 |
| UJVERBÁSZ. | | 843. A püspöki és egyházmegyei könyvtár | 501 |
| 827. Az áll. segélyezett községi algimnázium gyűjteményei | — | 844. A siketnémák kir. orsz. intézetének gyűjteményei | — |
| 828. A kaszinó könyvtára | 492 | VÁG-UJHELY. | |
| UJVIDÉK. | | 845. Az áll. segélyezett izr. alreáliskola gyűjteményei | 502 |
| 829. A gör. kel. szerb. főgimnázium könyvtára | — | VELENCZE. | |
| 830. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei | 493 | 846. A vértessaljai ev. ref. egyházmegye könyvtára | — |
| 831. A szerb felsőbb leányiskola könyvtára | 494 | VERBÓ. | |
| UNGVÁR. | | 847. A felvidéki magyar közmívelődési egyesület népkönyvtára | 503 |
| 832. A gör. kath. tanítóképző-intézet könyvtára | — | VERSE CZ. | |
| 833. A kir. kath. főgimnázium gyűjteményei | 495 | 848. A kaszinó könyvtára | — |
| 834. A m. kir. áll. reáliskola gyűjteményei | 496 | 849. A községi tanintézetek könyvtára | — |
| 835. A munkácsi gör. kath. püspökség könyvtára | 497 | 850. A m. kir. áll. főreáliskola könyvtára | 504 |
| 836. A püspöki papnevelő-intézet könyvtára | — | VERSE CZ. | |
| 837. A társaskör könyvtára | 498 | 851. Városi múzeum | 504 |

| | Lap | | Lap |
|--|-----|---|-----|
| VESZPRÉM. | | ZILAH. (Folytatás.) | |
| 852. Az alsóváros-jeru- zsálemhegyi Petőfi-kör könyvtára | 505 | 862. A kaszinó könyvtára | 511 |
| 853. A kegyes-tanítórend katholikus főgimnázium- ának gyűjteményei ... | — | 863. A szilágyvármegyei általános tanítótestület könyvtára | — |
| 854. A püspöki papnevelő- intézet könyvtára | 506 | ZIRCZ. | |
| 855. A róm. kath. kör könyvtára | — | 864. A ciszterczi-rend központi könyvtára ... | — |
| 856. A Szent-Ferencz-rend kolostorának könyvtára | — | ZNIÓVÁRALJA. | |
| ZALA-APÁTI. | | 865. A m. kir. áll. tanító- képző-intézet gyűjtemé- nyei | 512 |
| 857. A pannonhalmi Szent- Benedek-rend apátsá- gának könyvtára | 507 | ZOMBOR. | |
| ZALA-EGERSZEG. | | 866. Az állami főgimnázium gyűjteményei ... | 513 |
| 858. A magyar királyi állami főgimnázium gyűjteményei | — | 867. A bácsbodrogvárme- gyei történelmi társu- lat múzeuma | 514 |
| ZENTA. | | 868. A városi felső keres- kedelmi iskola könyv- tára | — |
| 859. A gazdakör könyv- tára | 508 | 869. Városi könyvtár ... | 515 |
| 860. A községi főgimnázium gyűjteményei | 509 | ZSIBÓ. | |
| ZILAH. | | 870. A kaszinó könyv- tára | — |
| 861. Az áll. segélyezett ev. ref. főgimnázium gyűjteményei | — | ZSOLNA. | |
| | | 871. A kir. kath. gimnázium könyvtára | 516 |

FÜGGELÉK.

A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGE.

(BUDAPEST, VIII., MAGYAR NEMZETI MÚZEUM.)

FŐFELÜGYELŐ:

FRAKNÓI VILMOS,
arbei vál. püspök.

FŐFELÜGYELŐ-HELYETTES:

SZALAY IMRE,
min. tanácsos, a magyar nemzeti múzeum igazgatója.

FELÜGYELŐK:

DR. FEJÉRPATAKY LÁSZLÓ,
egyetemi tanár, a magyar nemzeti múzeum könyvtári osztályának igazgatója.

DR. HORVÁTH GÉZA,
a magyar nemzeti múzeum állattári
osztályának igazgatója.

DR. KRENNER JÓZSEF,
egyetemi tanár, a magyar nemzeti
múzeum ásvány- és őslénytani osztá-
lyának igazgatója.

DR. JANKÓ JÁNOS,
a magyar nemzeti múzeum néprajzi
osztályának igazgatója.

DR. RADISICS JENŐ,
min. tanácsos, az orsz. magyar ipar-
művészeti társulat igazgatója.

DR. KAMMERER ERNŐ,
min. tanácsos, országgy. képviselő,
az országos képtár és a történelmi
képcsarnok igazgatója.

WOSINSZKY MÓR,
apát, Tolnavármegye szegzárdi
múzeumának igazgatója.

ELŐADÓ TITKAR:

DR. SCHÖNHERR GYULA,
magyar nemzeti múzeumi őr

A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS TANÁCSA.

ELNÖK:

BERZEVICZY ALBERT,

val. belső titkos tanácsos, országgyűlési képviselő.

HELYETTES ELNÖK:

FRAKNÓI VILMOS,

arbei vál. püspök, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelője.

ELŐADÓ TITKÁR:

PORZSOLT KÁLMÁN.

A TANÁCS TAGJAI:

A) Választás útján.

| | |
|-----------------------|-------------------|
| GR. ANDRÁSSY TIVADAR. | DR. KUNCZ ADOLF. |
| GR. APPONYI SÁNDOR. | DR. RÁCZ KÁROLY. |
| BALLAGI ALADÁR. | RÁKOSI JENŐ. |
| BEÖTHY ZSOLT. | THALY KÁLMÁN. |
| FORSTER GYULA. | GRÓF TELEKI GÉZA. |
| GYÖRGY ALADÁR. | TÓTH JÓZSEF. |

GRÓF ZICHY JENŐ.

B) **Hivatalból.***A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége részéről:***FRAKNÓI VILMOS,**arbei vál. püspök,
országos főfelügyelő.**SZALAY IMRE.**min. tanácsos,
az orsz. főfelügyelő helyettese.**DR. FEJÉRPATAKY LÁSZLÓ,****DR. JANKÓ JÁNOS,****DR. KRENNER JÓZSEF,****DR. HORVÁTH GÉZA,****DR. RADISICS JENŐ,****DR. KAMMERER ERNŐ,****WOSINSZKY MÓR,**

orsz. felügyelők.

DR. SCHÖNHERR GYULA,

előadó titkár.

*A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium részéről:***DR. LIPPICH ELEK,**

min. osztálytanácsos.

*A m. kir. belügyminiszterium részéről:***DR. FASCHO MOYS SÁNDOR,**

min. tanácsos.

*A m. kir. földmivelésügyi miniszterium részéről:***DR. BARTÓKY JÓZSEF,**

min. osztálytanácsos.

*A m. kir. központi statisztikai hivatal részéről:***VARGHA GYULA,**

min. tanácsos,

a m. kir. közp. statisztikai hivatal igazgatója.

*A Magyar Nemzeti Múzeum részéről:**(a már fennebb más minőségben nevezettek kivül)***DR. FILÁRSZKY NÁNDOR,**a Magyar Nemzeti Múzeum
növénytári osztályának igazgató-őre.**DR. HAMPEL JÓZSEF,**egyet. tanár,
a Magyar Nemzeti Múzeum érem- és
régiségtárának igazgatója.*A m. kir. országos levéltár részéről:***DR. PAULER GYULA,**min. tanácsos,
m. kir. orsz. főlevéltárnok.*Az egyetemi könyvtár részéről:***DR. FERENCZI ZOLTÁN,**

az egyetemi könyvtár igazgatója.

*Az orsz. képtár részéről:***DR. KAMMERER ERNŐ,**min. tanácsos,
az országos képtár és a történelmi képesarnok igazgatója.*Az orsz. magyar iparművészeti múzeum részéről:***DR. RADISICS JENŐ,**min. tanácsos,
az orsz. magyar iparművészeti múzeum igazgatója.

TARTALOM.

| | Lap |
|--|-----|
| Előszó | III |
| Gróf Batthyány Ignác. Irta: Varju Elemér | V |
| Magyarország múzeumi és könyvtárai | I |
| A gyűjtemények jegyzéke | 517 |
| Függelék. | |
| A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége .. | 547 |
| A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa | 548 |

Az Athenaeum irod. és nyomd. r.-t. kiadásában továbbá megjelentek:

MAGYAR MINERVA.

A magyarországi múzeumok és könyvtárak czimkönyve. Közrebocsátja a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége. I. évfolyam. 1900. gr. Széchenyi Ferencz arczképével. Ára vászonkötésben **8 korona.**

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKKÖNYV.

Kolozsvári szobrának leleplezése alkalmára szülővárosa Kolozsvár szabad királyi város megbízásából szerkesztette **dr. Márki Sándor.** 12 önálló képmelléklettel, 2 térképpel és 135 művészi kivitelű szövegrajzzal. Ára a Mátyás szobrát ábrázoló stilszerű vászonkötésben **24 kor.**

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE ≡ az Árpádházi királyok alatt. ≡

A magyar tudományos akadémia által a Szilágyi és 1895-iki nagy jutalommal koszoruzott mű. Irta **Pauler Gyula.** Két kötet. Második, javított kiadás. A két kötet ára füzve **12 korona,** vászonkötésben **16 korona.**

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN MUNKÁI.

Összegyűjti és kiadja [a magyar tudományos akadémia.

I. kötet: **Naplói.** Adalék a nagy hazafi jellemrajzához. A m. tud. akadémia megbízásából összeállította **Zichy Antal.** Széchenyi István arczképével **8 korona.**

II. kötet: **Beszédei.** A m. tud. akad. megbízásából összegyűjtötte és jegyzetekkel kísérte **Zichy Antal.** **8 korona.**

III. kötet: **Leveli.** A m. tud. akadémia megbízásából összegyűjtötte, előszóval és jegyzetekkel ellátta **Majláth Béla.** lev. tag. I. kötet **8 korona.**

IV. kötet: **Leveli.** II. kötet **10 korona.**

VI. kötet: **Leveli.** III. kötet **10 korona.**

Az Athenaeum r. i. kiadásában megjelent:

A Magyar Nemzet Története

— tiz kötetben. —

2785 szöveggéppel és 408 fényes
kivitelü külön műmelléklettel.

..... Millenniumi kiadás.

..... Szerkeszté

Szilágyi Sándor.

Ára díszes és tartós félbörkötésben 160 korona.

A Millenniumi Történet beosztása:

- I. kötet: Magyarország a királyság megalapításáig. *Vaszary Kólos* bevezetésével írták *Fröhlich Róbert*, *Kuzsinszky Bálint*, *Nagy Géza* és *Marczali II.*
- II. kötet: Magyarország története az Árpádok korában. (1038—1301.) Írta *Marczali Henrik*.
- III. kötet: Az Anjou-ház és örökösei. (1301—1439.) Írták *Pár Antal* és *Schönherr Gyula* (egyszersmind segédszerkesztő).
- IV. kötet: A Hunyadyak és a Jagellók kora. (1439—1526.) Írta *Frankói Vilmos*.
- V. kötet: Magyarország története I. Ferdinándtól Rudolfig. (1527—1608.) Írta *Acsády Ignác*.
- VI. kötet: Magyarország története II. Mátyástól III. Ferdinándig. (1608—1657.) Írta *Angyal Dévid*.
- VII. kötet: I. Lipót és I. József kora. (1657—1711.) Írta *Acsády Ignác*.
- VIII. kötet: A restauratio kora. (1712—1815.) Írta *Marczali Henrik*.
- IX. kötet: A nemzeti államalkotás. (1815—1848.) Írta *Ballagi Géza*.
- X. kötet: A modern Magyarország. (1848—1895.) Írta *Márki Sándor* és *Bekesics Gusztáv*.

Epilogus. Írta *Jókai Mór*.

A nagymélt. vallás- és közoktatásügyi ministerium az összes kulturális intézeteknek
beszerezére ajánlotta.

Az Athenaeum r.-t. kiadásában megjelent:

MÁSODIK KIADÁS.

A

MAGYAR IRODALOM
TÖRTÉNETE.

▼

Képes diszmű két kötetben.

Második teljesen átdolgozott kiadásban.

A legjelesebb szakférfiak közreműködésével szerkeszti

BEÖTHY ZSOLT.

▼

Több mint 500 szöveggéppel és körülbelül 100 mülappal.

— KÉT KÖTET. —

A mű ára két diszkötésben

— 40 korona. —

▼

Megrendeléseket elfogad az Athenaeum könyv-
kijadóhivatala és minden könyvkereskedés.

